CRISTIAN CIUPERCĂ

MIC DICŢIONAR AL MARILOR PSIHOLOGI ŞI SOCIOLOGI

Ediția a II-a

Editura SPER
Colecţia ALMA MATER, nr.23
Bucureşti, 2011
- carte on-line -

CRISTIAN CIUPERCĂ (1971-) - licenţiat în sociologie (1996), doctor în psihologie (2002) al *Universităţii Bucureşti*, cercetător la *Centrul de Cercetări Ştiinţifice* al Academiei Naţionale de Informaţii (2009-2010), psiholog specialist în domeniul Securităţii Naţionale, atestat de *Colegiul Psihologilor din România* (2007). Autor şi coautor a 12 cărţi şi cursuri universitare, printre care: *Incursiune în psihosociologia şi psihosexologia familiei* (1998), *Manipularea gândirii şi comportamentului. Profeţii care se autoîmplinesc* (2001), *Psihologia şi terapia cuplului* (2002), *Individul şi lumea de lângă el* (2003), *Psihologie aplicată la munca de informaţii* (2008), *Istoria sociologiei. Autori şi opere* (2009). A scris peste 70 de articole şi studii de specialitate, este coautor la dicţionarul *Enciclopedie de psihosociologie* (2003). A primit *Ordinul Bărbăţie şi Credinţă în grad de Cavaler* (2007). **Domenii de specializare:** psihologie socială, psihosociologia cuplului.

COLECŢIA *ALMA MATER*

Colecţie apărută sub îngrijirea Prof. Dr. Iolanda Mitrofan

© 2010, 2011 Editura SPER – SPER CONS EDIT SRL

Editura SPER – acreditată de Consiliul Naţional al Cercetării Ştiinţifice din Învăţământul Superior (CNCSIS)

Toate drepturile sunt rezervate Editurii SPER.
Nicio parte a lucrării nu poate fi copiată, tradusă, reprodusă în niciun fel fără acordul scris al editurii.

ISBN 978-973-8383-92-0

Director general: Iolanda Mitrofan
Director editoral: Sorina Daniela Dumitrache
Tehnoredactare: Cristian Ciupercă şi Mădălina Voicu
Copertă: Mădălina Voicu

Difuzare – Editura SPER
Bucureşti, Bd. Chişinău nr. 12, Sector 2
Tel./ Fax 031.104.35.18
Email: sperpsi@gmail.com
Web: http://www.sper.ro

Cuvânt înainte

Un dicţionar nu poate fi niciodată complet... Mai ales unul care îşi propune să prezinte marile personalităţi ale unor domenii (psihologia şi sociologia) aflate într-o continuă efervescenţă ştiinţifică pentru că omul, în relaţie cu sine dar şi cu ceilalţi, rămâne un mister, chiar dacă avem pretenţia că ştim aproape totul despre el.

Am avut în vedere clasici, dar şi contemporani, întemeietori, dar şi precursori, ale căror idei au reprezentat puncte de plecare importante pentru cercetările ulterioare. De altfel, o să identificaţi autori care sunt mari prin profunzimea operelor lor, prin elaborarea unor teorii, curente sau paradigme, dar şi cercetători care au lansat doar idei, concepte sau sintagme, ce au marcat evoluţia ulterioară a ştiinţei.

La sfârşitul dicţionarului, veţi mai găsi unul, de şi mai mici dimensiuni, în care sunt grupate personalităţi marcante din domenii conexe, cum ar fi antropologia, istoria, filosofia, economia sau psihiatria, care au avut contribuţii remarcabile la dezvoltarea psihologiei şi sociologiei. Era necesară o astfel de delimitare deoarece aceste mari personalităţi sunt revendicate, pe bună dreptate, de celelalte ştiinţe din sfera umanistă deşi, prin operele lor, s-au apropiat şi au influenţat în foarte mare măsură gândirea psihologică şi sociologică modernă şi contemporană.

O să regăsiţi în cadrul schiţelor biografice, elemente reprezentative ale carierelor profesionale analizate, prin punctarea câtorva indicatori pe care i-am considerat relevanţi în selectarea personalităţilor prezentate (afilierea la asociaţii profesionale de prestigiu, premii obţinute, coordonarea unor institute de cercetare, editarea unor reviste de profil). De asemenea, am selectat lucrările reprezentative ale acestora şi, în cele mai multe cazuri, am sintetizat ideile principale ale operelor lor.

Elaborarea dicţionarului a necesitat un efort susţinut şi îndelungat, motiv pentru care mulţumesc familiei pentru înţelegerea de care a dat dovadă pe perioada documentării şi redactării lui. De asemenea, mulţumesc cu deosebită căldură d-lui Marian Curelaru pentru ajutorul oferit în finalizarea lucrării.

Un dicţionar nu poate fi niciodată complet... Cu scuzele de rigoare pentru cei omişi şi cu speranţa că vor fi incluşi într-o ediţie revizuită, vă ofer acest dicţionar de autori, primul de această factură în literatura psihosociologică din România.

Cristian Ciupercă

LISTĂ DE ABREVIERI

Asociaţia Psihologilor din România – A.P.R.
Asociaţia Sociologilor din România – A.S.R.
Association for Psychological Science – A.P.S.
Canadian Psychological Association – C.P.A.
American Psychological Association – A.P.A.
American Sociological Association – A.S.A.
Western Psychological Association – W.P.A.
Eastern Sociological Society – E.S.S.
Population Association of America – P.A.A.
Sociological Research Association – S.R.A.
Society for Comparative Research – S.C.R.
American Society of Criminology – A.S.C.
American Economic Association – A.E.A.
American Anthropological Association – A.A.A.
American Association for Public Opinion Research – A.A.P.O.R.
American Psychological Foundation – A.P.F.
American Political Science Association – A.P.S.A.
American Academy of Political and Social Science – A.A.P.S.S.
American Association for the Advancement of Science – S.A.A.A.
American Educational Research Association – A.E.R.A.
French Sociological Association – F.S.A.
British Psychological Society – B.P.S.
British Sociological Association – B.S.A.
British Association for the Advancement of Science – B.A.A.S.
German Sociological Association – G.S.A.
Society for Psychological Study of Social Issues – S.P.S.S.I.
Society of Experimental Social Psychology – S.E.S.P.
Society for Personality and Social Psychology – S.P.S.P.
Society for the Study of Social Problems – S.S.S.P.
Society for the Scientific Study of Sexuality – S.S.S.S.
Society for Research in Child Development – S.R.C.D.
Social Science History Association – S.S.H.A.
Royal Anthropological Institute – R.A.I.
European Academy of Sociology – E.A.S.
European Sociological Association – E.S.A.
European Association of Social Psychology – E.A.S.P.

European Association of Experimental Social Psychology – E.A.E.S.P.
International Sociological Association – I.S.A.
International Psychoanalytical Association – I.P.A.
International Institute of Sociology – I.I.S.
International Association of Language and Social Psychology – I.A.L.S.P.
International Association for Conflict Management – I.A.C.M.
International Society for the Study of Individual Differences – I.S.S.I.D.
International Association for Cross-Cultural Psychology – I.A.C.C.P.
International Association of Applied Psychology – I.A.A.P.
International Academy for Intercultural Research – I.A.I.R.
International Society for Research on Emotion – I.S.R.E.
International Union of Psychological Science – I.U.P.S.
Association Internationale des Sociologues de Langue Française – A.I.S.L.F.
American Journal of Sociology – A.J.S.
Revue Française de Sociologie – R.F.S.
European Journal of Social Psychology – E.J.S.P.
Personality and Social Psychology Bulletin – P.S.P.B.
École Pratique des Hautes Études – E.P.H.E.
École des Hautes Études en Sciences Sociales – E.H.E.S.S.
National Academy of Sciences – N.A.S.
National Academy of Education – N.A.E.
American Academy of Arts and Sciences – A.A.A.S.
Académie des Sciences Morales et Politiques – A.S.M.P.
World Association for Public Opinion Research – W.A.P.O.R.
Massachusetts Institute of Techonology – M.I.T.
London School of Economics – L.S.E.
New School for Social Research – N.S.S.R.
Center for Advanced Study in the Behavioral Sciences – C.A.S.B.S.
Centre National de la Recherche Scientifique – C.N.R.S.
National Institute of Mental Health – N.I.M.H.
Netherlands Institute for Advanced Study – N.I.A.S.
Social Science Research Council – S.S.R.C.
Sociologists for Women in Society – S.W.S.
Alpha Kappa Delta = International Sociology Honor Society
Psi Chi = International Psychology Honor Society

A

Andrew D. ABBOT – doctor al *Universităţii din Chicago* (1982), profesor la *Universitatea Rutgers*, şef al *Departamentului de Sociologie* al Universităţii din Chicago (1999-2002), editor al *A.J.S.* (2000), preşedinte al *S.S.H.A.* (2003), a primit *Premiul Sorokin* (1991), *Premiul A.S.A.* (1991). A scris *The System of Professions* (1988).

Idei principale:

- A conceput, pentru prima dată, un *algoritm de analiză* a datelor sociale secvenţiale.

Nicholas ABERCROMBIE (1944-) – doctor, profesor (1970-2004), vice-cancelar (1995-2004) şi *profesor emerit* (2004) al Universităţii Lancaster, cercetător la *Institute for Advanced Studies*, *doctor honoris causa* al Universităţii Lancaster (2006). A scris *The Authority of the Consumer* (1993), *Sociology* (2004).

Idei principale:

- *Rolurile* reprezintă un buchet de atribute şi aşteptări social determinate, asociate unor poziţii sociale.

Jean-Claude ABRIC – doctor (1976) şi profesor la *Universitatea din Provence*, director al *Laboratoire de psychologie sociale*. A scris *Méthodes d'étude des représentations sociales* (2003), *Psychologie de la communication: Théories et méthodes* (2008).

Idei principale:

- A elaborat *teoria nodului central al reprezentărilor sociale*, conform căreia nodul central, spre deosebire de elementele periferice, este cel care dă semnificaţie, este stabil şi asigură perenitatea specificităţii în diversitatea vieţii sociale.
- A identificat patru *funcţii* ale *reprezentărilor sociale*: funcţia de cunoaştere, funcţia identitară, funcţia de orientare şi funcţia justificativă.
- A stabilit cinci reguli ale unei *comunicări eficiente*: să asculţi, să observi, să analizezi, să te exprimi şi să controlezi procesul de comunicare.
- Cu cât punem mai multe întrebări, cu atât posibilitatea ca răspunsul să fie canalizat creşte.

Alfred ADLER (1870-1937) – doctor al *Universităţii din Viena* (1895), profesor la *Universitatea Columbia* (1927-1937), fondator al *Gesellschaft Freier Psychoanalytiker* (1911) şi al *Zeitschrift für Individualpsychologie* (1935),

preşedinte al *Psychologische Mittwoch-Gesellschaft* (1910), *Cetăţean de onoare* al Vienei (1930). A scris *Über den nervösen Charakter* (1912), *Praxis und Theorie der Individualpsychologie* (1920).

Idei principale:

- A dezvoltat o *teorie psihosocială a personalităţii*, ce constă în afirmarea inferiorităţii naturale a omului, depăşită prin apariţia fenomenului de compensare. *Complexul de inferioritate* este expresia obiectivată la nivelul structurilor psihice a inferiorităţii naturale şi sociale a copilului, ce poate genera configurarea unor trăsături de caracter specifice (pesimism, egoism, pasivitate, timiditate etc.).
- *Caracterul* este modul în care individul se raportează la mediul său. Trăsăturile de caracter nu sunt înnăscute, ci sunt dobândite, încă din primii ani de viaţă.
- A elaborat *teoria intereselor sociale*, conform căreia nici un individ nu se poate sustrage influenţelor sociale, fiind obligat să coopereze cu ceilalţi. Cei care nu au interese sociale dezvoltate devin nevrotici, criminali sau despoţi.

Theodor W. ADORNO (1903-1969) - doctor (1924) şi profesor (1949) al *Universităţii din Frankfurt*, cercetător la *Institut für Sozialforschung* (1937-1949), director al *Princeton Radio Research Projects* (1938-1941), preşedinte al *G.S.A.* (1963-1967). A scris *Die Autoritäre Persönlichkeit* (1950), *Minima Moralia* (1951).

Idei principale:

- S-a preocupat de schimbarea socială şi a repudiat *pozitivismul* şi *empirismul*, ca fiind inadecvate pentru descoperirea modului în care o schimbare poate fi produsă.
- *Personalitatea autoritariană* este caracterizată prin: 1) credinţe rigide şi valori convenţionale; 2) ostilitate generală îndreptată spre alte grupuri; 3) intoleranţă şi ambiguitate; 4) atitudine de supunere faţă de autorităţi.
- A lansat ipoteza conform căreia *autoritarismul* ca sindrom predispune la ideologii fasciste şi rasiste, mai ales dacă aceste ideologii sunt promovate de personalităţi marcante.
- A susţinut, împreună cu **M. Horkheimer**, ideea potrivit căreia *cultura de masă* constituie un vehicul ideologic ce serveşte ca instrument puternic de control social.

Icek AJZEN (1942-) – doctor al *Universităţii Illinois* (1969), profesor la universităţile Illinois (1969-1971) şi Massachusetts (1971), membru al *S.E.S.P.* A scris *Belief, Attitude, Intention and Behavior* (1975), *Predicting and Changing Behavior* (2010).

Idei principale:
- A propus, împreună cu **M. Fishbein**, *teoria acţiunii raţionale*, conform căreia înainte de a acţiona, oamenii se gândesc la consecinţele actelor lor.
- *Atitudinea*, indiferent cum este evaluată, este numai unul din factorii care influenţează comportamentul.
- Atitudinile sunt stabile dacă sentimentele faţă de un obiect social sunt consistente cu sentimentele faţă de alte obiecte cu care acesta se află în legătură.

Jeffrey C. ALEXANDER – doctor al *Universităţii Berkeley* (1978), profesor la universităţile Los Angeles (1981-2001) şi Yale (2001-2010), *profesor emerit* al Universităţii Los Angeles (2001), editor al *Sociological Theory* (2004-2009), director al *Center for Cultural Sociology* (2008), membru al *S.R.A.* şi al *C.A.S.B.S.* (1998), şef al secţiunilor *Theory* (1983-1984) şi *Culture* (2005-2006) din cadrul A.S.A., şef al secţiunii *Sociological Theory* din cadrul I.S.A. (1990-1994), *doctor honoris causa* al Universităţii LaTrobe (2007), a primit *Best Book Award* (2008). A scris *Cultural Trauma and Collective Identity* (2004), *A Contemporary Introduction to Sociology* (2008).
Domenii de specializare: teorii sociologice, sociologia culturii.

Floyd H. ALLPORT (1890-1978) – fratele lui **G. Allport**, doctor al *Universităţii Harvard* (1919), profesor la *Universitatea Syracuse* (1924-1956), editor al *Journal of Abnormal and Social Psychology* (1921-1924), membru al *A.P.A.*, al *S.A.A.A.*, al *A.S.A.*, al *W.P.A.* şi al *S.S.R.C.* (1925), preşedinte al *S.P.S.S.I.* (1940-1941), a primit *Premiul A.P.A.* (1966) şi *Gold Medal* (1968). A scris *Social Psychology* (1924), *Toward a Science of Public Opinion* (1937).
Idei principale:
- Este considerat fondatorul *psihologiei sociale* ca disciplină ştiinţifică, este autorul primului tratat de psihologie socială bazat pe studii experimentale (1922).
- *Psihologia socială* studiază comportamentul social şi conştiinţa socială a indivizilor.
- *Fenomenele sociale* pot fi întotdeauna reduse la trăsături individuale iar *acţiunile colective* la acţiunile unor indivizi determinaţi.

Gordon W. ALLPORT (1897-1967) – doctor (1922), profesor (1937-1967) şi şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii Harvard (1938), editor al *Journal of Abnormal and Social Psychology* (1937-1949), membru de onoare al *B.P.S.* (1950), preşedinte al *A.P.A.*

(1939) şi al *S.P.S.S.I.* (1943-1944), *doctor honoris causa* al universităţilor din Boston, Ohio şi Durham, a primit *Premiul Kurt Lewin* (1950), *Gold Medal* (1963) şi *Premiul A.P.A.* (1965). A scris *The Nature of Prejudice* (1954), *Pattern and Growth in Personality* (1961).

Idei principale:

- A analizat mijloacele de comunicare în masă şi a deschis seria studiilor privind *antisemitismul, rasismul, sexismul* dintr-o perspectivă psiho-sociologică.
- Împreună cu **L. Postman,** a formulat legile psihosociologice ale zvonurilor: *reducţia, accentuarea şi asimilarea*.
- *Prejudecata* este o aversiune bazată pe o generalizare incorectă şi inflexibilă. Allport a teoretizat *ipoteza contactului*, care afirmă că, prin interacţiunea directă dintre membrii diferitelor grupuri, se reduc prejudecăţile existente.
- A evidenţiat patru stadii ale *discriminării*: atacul verbal, evitarea, discriminarea, exterminarea.
- Atunci când indivizii nu sunt supuşi unor puternice *condiţionări exterioare*, când pot să facă ceea ce le place, ei aleg acele activităţi care asociază obişnuitul cu ineditul, siguranţa cu riscul.

Ion ALUAŞ (1927-1994) – profesor al *Universităţii Babeş-Bolyai* (1967-1994), fondator al *Centrului de Cercetare a Relaţiilor Interetnice* (1992), director al *Laboratorului de Sociologie*, vice-preşedinte al *A.S.R.* (1990), membru al *I.I.S.* şi al *International Rural Sociology Association*, a fost declarat *Om internaţional al anului* (1992-1993). A scris *Sociologie franceză contemporană* (1971).

Domenii de specializare: sociologie rurală, istoria sociologiei.

Irwin ALTMAN (1930-) – doctor al *Universităţii Maryland* (1957), *profesor emerit* al Universităţii Utah, membru al *S.E.S.P.*, preşedinte al *S.P.S.P.* (1979), a primit *Career Award* (1982). A scris *Social Penetration: The Development of Interpersonal Relationships* (1973), *Reciprocity of Interpersonal Exchange* (1973).

Idei principale:

- A distins trei tipuri de *teritorii*, în funcţie de centralitatea faţă de persoana care îl ocupă: 1) *primar*, se află în centrul vieţii cotidiene a individului, care exercită un control aproape total asupra lui; 2) *secundar*, este mai puţin precis delimitat, controlul persoanei asupra lui este mai redus; 3) *terţiar*, este un spaţiu vag delimitat, controlul fiind relativ şi conjunctural.

Paul R. AMATO – doctor al *Universităţii James Cook* (1983), profesor la universităţile Nebraska (1988-1999) şi Pennsylvania (1999-2008), editor al *Journal of Marriage and Family* (2000-2007), membru al *A.S.A.*, al *National Council on Family Relations* (2001), al *P.A.A.* şi al *S.R.A.* (2006), a primit *Premiul Reuben Hill* (1994, 2000, 2002, 2008), *Premiul Stanley Cohen* (2003), *Premiul A.S.A.* (2006) şi *Premiul Ernest W. Burgess* (2008). A scris *Transformative Processes in Marriage* (2007), *Relationship Quality in Interethnic Marriages and Cohabitations* (2008).

Domenii de specializare: sociologia familiei.

Nalini AMBADY (1959-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1991), profesor la universităţile Harvard (1999-2003) şi Tufts (2004-2010), editor al *Journal of Personality and Social Psychology* (2008-2010), membru al *S.E.S.P.*, al *S.P.S.P.* (2007), al *A.P.A.* (2008), al *A.P.S.* (2008), al *S.A.A.A.* (2008) şi al *C.A.S.B.S.* (2009), a primit *Premiul S.A.A.A.* (1993) şi *Premiul A.P.A.* (1994). A scris *Accuracy of Judgments of Sexual Orientation from Thin Slices of Behavior* (1999), *Mental Representation of Social Status* (2004).

Idei principale:

- Atunci când două persoane se întâlnesc pentru prima dată, deseori trag o concluzie despre celălalt în câteva secunde şi, foarte frecvent, chiar înainte ca omul din faţa lor să apuce să spună un cuvânt.
- A distins, împreună cu **R. Rosenthal**, între *comportament nonverbal molar* (care se referă la evaluarea de ansamblu a elementelor nonverbale) şi *comportament nonverbal molecular* (care vizează evaluarea separată a acestor elemente).

Otto G. AMMON (1842-1916) – membru al *Naturwissenschaftlichen Vereins* şi al *Karlsruher Altertumsvereins* (1887), *doctor honoris causa* al Universităţii Freiburg (1904). A scris *Natural Selection von Mensch zu Mensch* (1883), *Gesellschaftliche Ordnung und ihre natürliche Anwendung* (1900).

Idei principale:

- A fost fondatorul *antroposociologiei*, care reia principiile darwiniene asupra eredităţii, luptei pentru existenţă şi selecţiei naturale şi le aplică analizei vieţii sociale.
- Între populaţia *urbană* şi cea *rurală* există diferenţe constante, atât din punct de vedere al culorii pielii, părului şi ochilor, cât şi din punctul de vedere al indicelui cefalic.

- *Clasele sociale* nu s-ar putea menţine dacă excesul de natalitate rurală nu ar compensa excesul de mortalitate urbană.

Bibliografie:

Borlandi Massimo, Boudon Raymond, Cherkaoui Mohamed, Valade Bernard, *Dicţionar al gândirii sociologice*, Ed. Polirom, Bucureşti, 2009, pp. 29-30.

Anne ANASTASI (1908-2001) – doctor al *Universităţii Columbia* (1929), profesor (1951-1979) şi *profesor emerit* (1979) al Universităţii Fordham, preşedinte al *Eastern Psychological Association* (1946-1947), al *A.P.F.* (1965-1967) şi al *A.P.A.* (1972), *doctor honoris causa* al universităţilor Windsor (1967), Villanova (1971) şi Fordham (1979), a primit *Premiul A.P.A.* (1981), *Premiul A.E.R.A.* (1983), *Edward L. Thorndike Medal* (1984), *National Medal of Science* (1987). A scris *Differential Psychology* (1958), *Psychological Testing* (1983).

Domenii de specializare: psihologie diferenţială, statistică.

Elijah ANDERSON (1943-) – doctor al *Universităţii Northwestern* (1976), profesor la universităţile Pennsylvania (1988-2005) şi Yale (2007-2010), editor al *Qualitative Sociology* (1988) şi al *American Sociological Review* (2000), vicepreşedinte al *A.S.A.* (2001-2002), *doctor honoris causa* al Universităţii Northwestern (2006) şi al Lycoming College (2009), a primit *Premiul Robert E. Park* (1991) şi *Premiul Komarovsky* (2000). A scris *Streetwise: Race, Class and Change in an Urban Community* (1990), *Code of the Street: Decency, Violence and the Moral Life of the Inner City* (1999).

Domenii de specializare: sociologie urbană, psihologie socială, metode calitative.

Norman H. ANDERSON – doctor al *Universităţii Wisconsin* (1956), profesor la *Universitatea Los Angeles*, fondator al *Departamentului de Psihologie* şi *profesor emerit* la Universitatea San Diego, membru al *S.E.S.P.*, a primit *Premiul S.A.A.A.* (1972). A scris *Cognitive Theories in Social Psychology* (1978), *A Functional Theory of Cognition* (1996).

Idei principale:

- A teoretizat *ipoteza trăsăturilor centrale*, conform căreia, atunci când ne formăm prima impresie, tratăm anumite caracteristici ale oamenilor ca fiind mai importante decât altele.

Petre ANDREI (1891-1940) - doctor (1918) şi profesor (1922-

1940) al *Universităţii din Iaşi*, primul sociolog format într-o universitate românească, membru post-mortem al *Academiei Române* (1991), ministru al educaţiei, a intrat în conflict cu *Garda de Fier* şi s-a sinucis pentru a evita umilirea pricinuită de arestarea sa de către legionari. A scris *Problema fericirii. Fundamentul său etic-sociologic* (1921), *Probleme de sociologie* (1927), *Sociologie generală* (1936).

Idei principale:

- A dezvoltat *integralismul sociologic*, care presupune atât cercetarea trecutului, cât şi a prezentului. Sociologia cercetează structura socială prezentă, dar şi devenirea ei istorică.
- *Societatea* nu este un organism, ci o organizare, ceea ce este cu totul altceva. Organizarea presupune două elemente care există în viaţa socială şi în cea organică: diviziunea muncii şi coordonarea activităţilor. Dar aceste fenomene se petrec în societate în mod conştient, pe când într-un corp organic ele se îndeplinesc involuntar şi inconştient.
- A considerat că **G. Tarde** a exagerat rolul *imitaţiei*. Conformismul membrilor unei societăţi poate fi explicat prin identitatea de scop sau de trebuinţe, nu numai prin imitaţie.
- A tratat sociologic *tema fericirii*: fericirea depinde întâi de individ şi apoi de societate. Individul se simte fericit sau nefericit prin comparaţia ce o face între sine şi ceilalţi membrii ai săi.
- Esenţa *societăţii* este comunitatea de scop, de interese. Simpla juxtapunere spaţială a unor indivizi nu formează societatea. Trebuie un scop comun, o conştiinţă comună, idei şi sentimente comune. Dar scopul şi interesele sunt în funcţie de voinţă, deci voinţa este factorul fundamental pentru constituirea societăţii, dar nu voinţa individuală, ci cea socială. Societatea este deci o comunitate psihică şi, ca atare, sociologia va trebui să utilizeze şi metoda psihologică în cercetarea fenomenelor sociale.
- A identificat trei cauze care pot explica *trecerea la patriarhat*: 1) furtul femeii; 2) căsătoria bazată pe dar; 3) căsătoria prin cumpărare.

Bibliografie:

Larionescu Maria, *Istoria sociologiei româneşti*, Editura Universităţii Bucureşti, Bucureşti, 2007, pp. 142-152;

Didier ANZIEU (1923-1999) – doctor al *Universităţii din Paris* (1959), profesor la universităţile Strasbourg (1959-1963) şi Sorbonne

(1964-1983). A scris *Le psychodrame analytique chez l'enfant et l'adolescent* (2004), *Psychanalyse et limites* (2007).

Idei principale:

- Împreună cu **J. Martin**, a propus o *tipologie a grupurilor umane*: 1) *mulţimea*, număr mare de membrii, grad foarte redus de structurare, durată redusă de existenţă; 2) *banda*, număr mic de membrii, grad redus de structurare, durată relativ redusă de existenţă; 3) *gruparea*, număr mare de membrii, grad mediu de structurare, durată relativ redusă de existenţă; 4) *grupul secundar*, număr mijlociu de membrii, foarte înalt grad de structurare, durată medie de existenţă; 5) *grupul primar*, număr mic de membrii, înalt grad de structurare, durată foarte mare de existenţă.
- Orice individ este în conflict cu lumea şi cu el însuşi. Omul *adaptat* este cel care caută să rezolve aceste conflicte, în timp ce omul *inadaptat* este cel care ridică conflictele la rangul de normă.

Michael ARGYLE (1925-2002) – profesor (1952) şi *profesor emerit* (1992) al Universităţii Oxford, cercetător la *Psychological Laboratory* (1950-1952), editor al *Journal of Social and Clinical Psychology* (1961-1967). A scris *The Psychology of Social Class* (1994), *The Psychology of Money* (1998).

Idei principale:

- *Competenţele sociale* sunt pattern-uri de comportament social ce dau indivizi competenţi în anumite situaţii sociale. Ele variază în funcţie de sex, clasă socială şi personalitatea fiecăruia şi au efecte asupra sănătăţii, fericirii, popularităţii şi eficacităţii în muncă.
- Împreună cu **L. Lu** (1990) a constatat că persoanele *extravertite* sunt mai fericite decât cele *introvertite*, datorită faptului că sunt mai asertive şi au o tendinţă mai mare spre cooperare.
- *Femeile* sunt mai empatice, mai cooperante, au o competenţă verbală superioară şi comunică nonverbal mai bine decât *bărbaţii*.
- Privirea reciprocă mai îndelungată indică *atracţie interpersonală* şi un grad relativ ridicat de intimitate între cei doi indivizi.
- Indivizii cei mai apreciaţi sunt cei care zâmbesc, care au o voce amabilă, privesc mai mult interlocutorul şi se apropie mai mult de acesta.
- Oamenii reacţionează cu o probabilitate de cinci ori mai mare la indiciile non-verbale, decât la cele verbale.
- *Divorţul* este, în mare măsură, rezultatul următoarelor motive: 1) infidelitatea; 2) viaţa sexuală nesatisfăcătoare; 3) certurile frecvente;

4) lipsa respectului dintre soţi; 5) absenţa conversaţiilor interesante; 6) violenţa şi alcoolul.

Chris ARGYRIS (1923-) – doctor al *Universităţii Cornell* (1951), profesor al universităţilor Yale (1951-1971) şi Harvard (1971), *doctor honoris causa* al universităţilor Warwick (1996), Leuven (1978), Toronto (2006), al *Stockholm School of Economics* (1979) şi al *H.E.C. School of Management* (1997), membru al *National Academy of Human Resources*, a primit *Premiul A.P.A., Gold Medal*, *Premiul James A. Hamilton* (1959), *Premiul Irwin* (1993), *Premiul McKinsey* (1994) şi *Premiul Kurt Lewin* (1997). A scris *Personality and Organization* (1957).

Idei principale:

- A propus un nou tip de organizaţie, care să asigure maximizarea satisfacerii necesităţilor sociale ale personalităţii umane, ca sursă a eficienţei organizaţiei.
- *Ineficacitatea organizaţională* este starea în care se găseşte un sistem atunci când funcţionarea sa se traduce prin aporturi crescătoare pentru randamente descrescătoare.
- Între om şi organizaţie există relaţii de incompatibilitate, care se rezolvă prin adoptarea unor comportamente informale, nedorite de organizaţie, dar eficiente pentru individ. Unele comportamente sunt *neproductive* (apatia, indiferenţa, teama de risc etc), altele sunt orientate direct *împotriva realizării obiectivelor* organizaţiei (absenteismul, ostilitatea etc.).

Said A. ARJOMAND (1946-) – doctor al *Universităţii Chicago* (1980), profesor la *Universitatea Stony Brook* (1988-2006), editor al *Journal of Persianate Studies* (2000-2006) şi al *International Sociology* (1999-2004), fondator (1996) şi preşedinte (1996-2002) al *Association for the Study of Persianate Societies*. A scris *Social Theory and the Changing World* (2004), *Constitutionalism and Political Reconstruction* (2007).

Domenii de specializare: sociologie comparată, istoria sociologiei.

Raymond C. ARON (1905-1983) - doctor al *Ecole Normale Supérieure* (1938), profesor la *Institut d'études politiques* (1945-1955), Universitatea Sorbonne (1955-1968) şi la *Collège de France* (1970-1983), jurnalist la *Le Figaro* (1947-1977) şi *L'Express* (1977-1983), editor al *La France Libre* (1940-1944), director al *Centre européen de sociologie historique* (1969-1983), membru al *American*

Philosophical Society, al *British Academy*, al *A.A.A.S.* şi al *A.S.M.P.* (1963), *doctor honoris causa* al zece universităţi. A scris *La Sociologie allemande contemporaine* (1935), *Démocratie et totalitarisme*, (1965), *Le Spectateur engagé* (1981).

Idei principale:

- A contribuit la descoperirea operei lui **A. Tocqueville** şi a celei a lui **V. Pareto**, a introdus în Franţa metoda şcolii sociologice germane dominate de personalitatea lui **M. Weber**.
- A avut o poziţie critică faţă de *marxism* şi a susţinut importanţa socială a structurilor de putere pluraliste în sistemele politice. Deşi a recunoscut existenţa conflictului de clasă, nu a crezut niciodată în ideea potrivit căreia clasa muncitoare era suficient de omogenă sau motivată pentru a se revolta împotriva nedreptăţii din societatea capitalistă.
- Nu a avut o părere foarte bună despre *cetăţenia multiplă* şi *naţionalitatea dual*ă, considerând că cetăţenia reprezintă o legătură specială dintre individ şi statul de care aparţine, legătură care nu ar trebui alterată.
- A realizat un studiu comparat al regimurilor de tip sovietic şi de tip occidental sub un triplu aspect: economic, social şi politic.

Elliot ARONSON (1932-) – doctor al *Universităţii Stanford* (1959) sub coordonarea lui **L. Festinger**, profesor la universităţile Harvard, Minnesota şi Texas, *profesor emerit* al Universităţii Santa Cruz, membru al *W.P.A.* şi al *S.E.S.P.*, preşedinte al *S.P.S.P.* (1987), a primit *Premiul Gordon Allport*, *Premiul S.A.A.A.* (1970), *Premiul Donald T. Campbell* (1980), *Professor of the Year* (1982), *Premiul S.E.S.P.* (1994), *Premiul William James* (2007). Este singura persoană care a primit din partea *A.P.A.* toate cele trei premii majore: pentru operă (1973), pentru activitate didactică (1980) şi pentru cercetare (1998). A scris *Social Psychology* (1993, 3 vol.), *Age of Propaganda* (2001).

Idei principale:

- *Psihologia socială* studiază influenţele pe care oamenii le au asupra credinţelor şi comportamentelor altora.
- A stabilit, împreună cu **A. Pines**, o corelaţie între *gelozie* şi *imaginea de sine*.

Giovanni ARRIGHI (1937-2009) – doctor al *Universităţii Bocconi* (1960), profesor la universităţile New York (1979-1998) şi John Hopkins (1998-2009), cercetător la *Centro Fernand Braudel* (1979-2000), director al *Institute for Global*

Studies in Cultura, potere e la storia (1999-2002), membru al *A.S.A.* şi al *I.S.A.*, a primit *Career Award* (2009). A scris *Trasformare la rivoluzione: movimenti sociali e del sistema mondiale* (1990), *Caos e governo del sistema mondiale moderno* (1999).

Domenii de specializare: sociologie economică, sociologia civilizaţiilor.

Solomon E. ASCH (1907-1996) – doctor al *Universităţii Columbia* (1932), profesor la *Swarthmore College* (1947-1966) şi la universităţile Columbia şi Harvard, director al *Institute for Cognitive Studies* (1966-1972), membru al *A.A.A.S.*, a primit *Premiul Nicholas M. Butler*, *Premiul William James* şi *Premiul A.P.A.* (1968). A scris *Social Psychology* (1952), *Opinions and Social Pressure* (1955), *Studies of Independence and Conformity* (1956).

Idei principale:

- A pus în evidenţă tendinţa individului de a se *conforma* la norma de grup. Mai mult, oamenii se supun majorităţii, chiar şi atunci când ştiu că majoritatea nu are dreptate.
- A elaborat conceptul de *trăsătură centrală*, considerând că, în evaluarea unui individ, unele caracteristici au o influenţă mult mai puternică decât altele.

John W. ATKINSON (1923-2003) – doctor (1950) şi *profesor emerit* (1985) al Universităţii Michigan, membru al *C.A.S.B.S.*, al *A.A.A.S.* şi al *A.P.A.*, *doctor honoris causa* al Universităţii Ruhr, a primit *Gold Medal* şi *Premiul A.P.A.* (1980). A scris *Theory of Achievement Motivation* (1966).

Idei principale:

- Împreună cu **N. Feather**, a teoretizat conceptul de *frică de succes*, conform căruia individul are tendinţa de a se implica în sarcini uşoare din dorinţa de a evita eşecul.

B

Earl BABBIE (1938-) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1969), profesor la *Universitatea Hawaii* (1968-1979), *profesor emerit* al Universităţii Chapman (2006), membru al *A.S.A.*, preşedinte al *Pacific Sociological Association* şi al *California Sociological Association*, a primit *Premiul Lester F. Ward* (2000) şi *Premiul A.S.A.* (2004). A scris *Sociology: An Introduction* (1983), *The Practice of Social Research* (2007).

Idei principale:

- Împreună cu **C. Glock** şi **B. Ringer**, a elaborat *ipoteza confortului*, conform căreia indivizii a căror viaţă nu le oferă satisfacţii şi împliniri în societatea laică se îndreaptă către biserică pentru a obţine alinare şi răsplată. Cercetările efectuate au condus la următoarele concluzii: 1) femeile sunt mai credincioase decât bărbaţii; 2) bătrânii sunt mai credincioşi decât cei de vârstă mijlocie iar aceştia din urmă sunt mai credincioşi decât tinerii; 3) cei cu un statut social scăzut sunt mai credincioşi decât cei cu un statut social ridicat.

Jean BAECHLER (1937-) – doctor al *Collège de France* (1975) sub coordonarea lui **R. Aron**, profesor (1988-2006) şi *profesor emerit* (2006-2010) al Universităţii din Paris, director al colecţiei *Archives des Sciences Sociales* (1971-1980), director de cercetare la *C.N.R.S.* (1977-1988), membru al *Groupe d'études des méthodes de l'analyse sociologique* (1984) şi al *Centre européen de sociologie historique*, vice-preşedinte al *A.S.M.P.* (2010), a primit *Premiul A.S.M.P.* A scris *Les origines du capitalisme* (1971), *Les suicides* (1975).

Idei principale:

- A realizat o analiză aprofundată a *fenomenului religios*, ajungând la următoarea tipologie a celor care au tangenţă cu lumea credinţei: 1) *iniţiatorii*, cei care au întemeiat marile religii; 2) *gestionarii*, cei care aparţin instituţiilor bisericeşti; 3) *consumatorii*, cei care trăiesc nemijlocit fenomenul religios.
- Toate religiile propun reguli de viaţă sub formă de obligaţii şi interdicţii. *Sociologul* este interesat de consecinţele directe ale unei anumite prescripţii religioase asupra unui anumit aspect al unei societăţi. De exemplu, din moment ce, în virtutea unei dogme centrale a creştinismului, vinul este indispensabil celebrării slujbei,

viţa este cultivată cu preponderenţă în ţările creştine.
- Nu există nici un singur domeniu al vieţii sociale care să nu fi fost, mai mult sau mai puţin decisiv, afectat de religie.
- Oamenii se sinucid pentru a scăpa de o situaţie resimţită ca insuportabilă, pentru a plăti o greşeală, pentru a culpabiliza o persoană apropiată sau pentru simpla plăcere de a se juca cu propria viaţă.
- Transformarea individului în *celula de bază a societăţii* reprezintă una din inovaţiile cele mai frapante ale modernităţii occidentale.

Georges BALANDIER (1920 –) – doctor al *Universităţii din Paris* (1955), profesor la *Universitatea Sorbonne* (1962), fondator al *Centre d'études sur l'actuel et le quotidien* (1982), director al *Cahiers internationaux de sociologie*, preşedinte al *A.I.S.L.F.* (1965-1968). A scris *Sociologie actuelle de l`Afrique noire* (1955), *Sociologie des Brazzavilles noires* (1955).

Idei principale:
- Împreună cu **A. Sauvy**, a introdus termenul de *lumea a treia*.
- *Puterea* rezultă din nevoia fundamentală a oricărei societăţi de a se împotrivi entropiei care o ameninţă cu dezordinea.
- *Tradiţia* nu este incompatibilă în mod radical cu *schimbarea*, nu mai mult decât este modernitatea cu o anumită continuitate.
- *Societăţile* nu sunt niciodată ceea ce pretind că sunt. Ele se exprimă cel puţin la două niveluri: unul *superficial*, care prezintă structurile oficiale, şi celălalt *profund*, care asigură accesul la practicile revelatoare pentru dinamica sistemului social.

Robert F. BALES (1916-2004) – doctor al *Universităţii Harvard* (1944) sub coordonarea lui **T. Parsons**, profesor la Universitatea Harvard (1946-1986), director al *Laboratory of Social Relations*, membru al *S.E.S.P.*, preşedinte al *E.S.S.* (1961-1962), a primit *Career Award* (1982), *Premiul Cooley-Mead* (1983) şi *Premiul A.P.F.* (1984). A scris *Personality and Interpersonal Behavior* (1970), *Social Interaction Systems: Theory and Measurement* (1999).

Domenii de specializare: psihologie socială.

Mahzarin R. BANAJI – doctor al *Universităţii Ohio* (1986), profesor la universităţile Yale (1997-2001) şi Harvard (2002-2010), membru al *A.P.A.*, al *S.P.S.P.*, al *S.P.S.S.I.*, al *S.E.S.P.*, al *S.A.A.A.* (2002), al *A.A.A.S.* (2008), al *Society of Experimental*

Psychologists (2004) şi al *A.A.P.S.S.* (2009), a primit *Premiul James M. Cattell*, *Premiul Lex Hixon*, *Premiul Gordon Allport* (2000), *Premiul Morton Deutsch* (2006) şi *Outstanding Award* (2009). A scris *Origins and Organization of Emotion* (1992), *The Psychology of Gender* (1993), *Implicit Stereotypes and Memory* (2000).

Domenii de specializare: psihologie socială, metode de cercetare.

Albert BANDURA (1925-) – doctor al *Universităţii Iowa* (1952), profesor la *Universitatea Stanford* (1953), preşedinte al *A.P.A.* (1974) şi al *W.P.A.* (1981), membru *Psi Chi* (1999), al *A.A.A.S.* şi al *N.A.S.*, *doctor honoris causa* al 16 universităţi, a primit *Premiul William James*, *Premiul A.P.A.* (1981, 2004), *Premiul Edward L. Thorndike* (1999), *Premiul W.P.A.* (2004), *Premiul James M. Cattell* (2004), *Gold Medal* (2006), *Premiul Grawemeyer* (2008). A scris *Social Cognitive Theory* (1989), *Self-Efficacy: The Exercise of Control* (1997).

Idei principale:

- A elaborat *teoria învăţării sociale*, în care un rol central îl are imitaţia. El consideră că achiziţia noilor comportamente se realizează prin observarea modelelor.
- Indivizii nu se nasc cu repertorii preformate ale *comportamentului agresiv*, ci le învaţă cu ajutorul a trei procese: 1) *determinanţii agresiunii* (membrii familiei, subcultura din care face parte, modelele simbolice oferite de mass-media etc.); 2) *instigatorii agresiunii* (ameninţările verbale, agresarea fizică, schimbările bruşte ale condiţiilor de viaţă etc.); 3) *regulatorii agresiunii* (mecanismele de menţinere a conduitelor agresive).
- Indivizii sunt mai tentaţi să se lase influenţaţi de persoane asemănătoare decât de persoane total diferite.
- A elaborat *teoria auto-eficacităţii*, conform căreia indivizii au convingerea că-şi pot atinge scopurile, dacă depun efortul necesar. Persoanele cu un sentiment puternic al auto-eficacităţii fac faţă mai bine stresului, evită depresiile şi au performanţe superioare. Nivelul de auto-eficienţă depinde de nivelul performanţelor anterioare şi de observarea succesului celorlalţi semnificativi.

Michael BANTON (1926-) – doctor al *Universităţii Edinburgh*, profesor (1965-1992) şi *profesor emerit* (1992-2009) al Universităţii Bristol, editor al *Sociology* (1966-1970), şef al secţiunilor *Sociology* (1970-1971) şi *Anthropology*

(1985-1986) din cadrul B.A.A.S. şi al secţiunii *Ethnic, Race and Minority Relations* din cadrul I.S.A. (1990-1994), preşedinte al *R.A.I.* (1987-1989). A scris *Ethnic and Racial Consciousness* (1997), *The International Politics of Race* (2002).

Idei principale:

- *Discriminarea* este o acţiune individuală, dar dacă membrii aceleiaşi clase sau categorii sunt trataţi în mod asemănător, ea este un model social de comportament colectiv.
- A identificat trei factori care favorizează *discriminarea femeii* în privinţa carierei profesionale: 1) experienţa; 2) motivaţia; 3) investiţia în educaţie.

John A. BARNES (1918-) – doctor al *Universităţii Oxford*, *profesor emerit* al Universităţii Cambridge, membru al *Academy of the Social Science in Australia*. A scris *Models and Interpretations* (1990), *A Pack of Lies* (1994).

Idei principale:

- A diferenţiat între *minciuni binevoitoare* şi *minciuni răuvoitoare*, în funcţie de intenţia mincinosului de a acţiona în interesul sau împotriva celui pe care-l păcăleşte.
- Atitudinea faţă de *minciună* diferă în funcţie de poziţia socială şi de domeniul vieţii sociale.

Robert A. BARON – doctor al *Universităţii Iowa* (1968), profesor la *Universitatea Purdue* (1975-1987) şi la *Rensselaer Polytechnic Institute* (1987-2009), *profesor emerit* al Universităţii Iowa, editor al *Management Science* (2001-2008), membru al *Academy of Management*, al *Psi Chi*, al *S.E.S.P.* şi al *A.P.A.* (1978), a primit *Outstanding Award* (2007). A scris *Human Aggression* (1994), *Handbook of Industrial-Organizaţional Psychology* (2009).

Idei principale:

- *Psihologia socială* este domeniul ştiinţific care studiază modul în care comportamentul, simţirea sau gândirea unui individ sunt influenţate sau determinate de comportamentul şi/sau caracteristicile altor persoane.
- A studiat influenţa *mediului* asupra *comportamentelor sociale*: de exemplu, introducerea unui miros plăcut într-o încăpere accentuează tendinţa de cooperare a indivizilor şi sporeşte încrederea în sine a acestora.
- A elaborat *concepţia şanselor*, conform căreia individul este motivat să intre într-un grup în funcţie de şansele pe care le are în a-şi îndeplini scopurile şi nevoile esenţiale.
- A teoretizat conceptul de *vigilenţă automată*, conform căruia individul se focalizează pe informaţiile dizarmonice cu aşteptările, mai ales pe cele negative, ca reacţie

faţă de necunoscut sau de potenţial pericol.

Roger M. BASTIDE (1898-1974) – doctor al *Universităţii Sorbonne* (1957), profesor la universităţile din São Paulo (1938-1957) şi Sorbonne (1959-1968), secretar general al *L'Année sociologique* (1962-1974), fondator al *Centre de psychiatrie sociale*, director de studii la *E.P.H.E.*, membru al *I.I.S.*, a primit *Légion d'honneur*. A scris *Éléments de sociologie religieuse* (1935), *Sociologie et psychanalyse* (1948), *Sociologie des maladies mentales* (1965).

Idei principale:

- Nu atât prestigiul individului sau carisma personală, cât *locul în structura socială* (adică reţelele sociologice din care face parte) este cu adevărat important sau demn de luat în consideraţie.
- Niciodată nu sunt în contact culturi, ci indivizi.

Daniel C. BATSON (1943-) – doctor al *Universităţii Princeton* (1972) sub coordonarea lui **J. Darley**, profesor (1981-2008) şi *profesor emerit* (2008-2010) al Universităţii Kansas membru al *S.E.S.P.*, a primit *Premiul William James* (1988). A scris *The Altruism Question: Toward a Social-Psychological Answer* (1991), *Religion and the Individual* (1993).

Domenii de specializare: sociologia religiei, sociologia civilizaţiilor, antropologie.

Jean BAUDRILLARD (1929-2007) – doctor (1966) sub coordonarea lui **H. Lefebvre** şi profesor (1966-1987) al *Universităţii din Paris* şi al *European Graduate School* (2007), membru al *C.N.R.S.* A scris *La Société de consommation* (1970), *L'Esprit du terrorisme* (2002), *La Violence du monde* (2003).

Domenii de specializare: teorii sociologice, sociologie politică.

Zygmunt BAUMAN (1925-) – profesor (1971-1990) şi *profesor emerit* (1990) al Universităţii Leeds, a primit *Military Cross of Valour* (1945), *Premiul Amalfi* (1989, 1990) şi *Premiul Theodor W. Adorno* (1998). A scris *Thinking Sociologically* (1990), *Globalization: The Human Consequences* (1998), *Consuming Life* (2007).

Idei principale:

- Competenţa sociologiei se termină acolo unde începe viitorul. Sociologia s-a dezvoltat ca o ştiinţă retrospectivă şi nu ca una care poate spune cum va fi viitorul.

- A abordat *problema libertăţii* din punct de vedere sociologic: dorinţa de libertate provine din experienţa opresiunii, adică din sentimentul cuiva că nu poate face ceea ce vrea sau că nu poate să nu facă ceea ce nu vrea. Libertatea completă poate fi imaginată ca o solitudine absolută: reţinerea totală de la orice fel de comunicare cu ceilalţi. Însă, nevoia de libertate acţionează concomitent cu nevoia de interacţiune umană, fapt care restrânge gradul de libertate al individului.
- *Prejudecata* dă naştere unui standard moral dublu: ceea ce membrii *in-group*-ului merită de drept, va fi considerat un act de bunăvoinţă dacă este făcut pentru cei din *out-group.*
- *Globalizarea* reprezintă destinul implacabil spre care se îndreaptă lumea, un proces ireversibil care ne afectează pe toţi în egală măsură şi în acelaşi mod. A rămâne local într-o lume globalizată este un semn de inadecvare socială şi de degradare.

Ilie BĂDESCU (1948-) - doctor (1984), profesor (1994) şi şef al *Catedrei de Sociologie* la Universitatea Bucureşti, preşedinte al *A.S.R.* (1999), fondator al *Institutului de studii socio-comportamentale şi geopolitice* şi al revistei *Euxin*, director al *Institutului de Sociologie* (2004-2010) şi al revistei *Sociologie Românească* (2007-2009), a primit *Premiul Dimitrie Gusti*. A scris *Istoria sociologiei. Perioada marilor sisteme* (1994), *Teoria latenţelor* (1997).

Idei principale:

- *Naţiunea* este un *subiect etno-istoric*, care se redefineşte cu fiecare epocă şi cu fiecare eveniment mai important cu care vine în contact.
- *Sociologia noologică* se identifică cu sociologia profunzimilor şi admite că între *latenţele sufleteşti* ale fiinţei umane şi *actualizările* lor persistă o anume nepotrivire.
- Individul este înzestrat cu adâncimi noologice greu sondabile, pentru a căror cunoaştere nu e suficientă psihologia, ci e necesară *pneumatologia*. Altfel spus, una dintre metodele sociologiei noologice este *sondajul pneumatologic*, care vizează omul spiritual, şi nu individualitatea psihologică.

Virgil I. BĂRBAT (1879-1931) – doctor al *Universităţii din Berna* (1909), profesor (1921-1931) şi decan (1924-1925) la *Universitatea din Cluj*, fondator al *Revistei de Sociologie* (1931), membru al *A.P.S.A.*, a primit *Ordinul Coroana României*. A scris *Teoria şi practica culturii* (1931).

Idei principale:

– *Sociologia* are o misiune teoretică (să explice societatea), dar şi una practică (să ofere soluţii la fenomenele de criză socială). Sociologii trebuie să cerceteze cauzele fenomenelor negative din societate, să sprijine reformele sociale prin cercetări de teren.
- A criticat *teoria culturilor stagnante*, care ar fi apărut brusc şi s-ar fi dezvoltat în anumite locuri în mod izolat, pentru ca apoi să dispară.
- Omenirea a oscilat între două extreme: valoarea lucrurilor făcute de om şi valoarea omului. În general s-a acordat o valoare mult mai mare lucrurilor făcute de om (piramide, cetăţi, războaie, imperii etc.) decât oamenilor care le-au făcut. Abia, recent, omul ajunge la conştiinţa deplină că el este începutul tuturor lucrurilor şi orânduitorul lor.

Peter S. BEARMAN (1956-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1985), profesor la universităţile din München, Genoa şi Columbia, membru al *A.A.A.S.*, a primit *Premiul Roger V. Gould* (2004). A scris *Doormen* (2005).
Idei principale:
- A fundamentat *metodele de analiză* a reţelelor sociale în studierea demografică a populaţiei.

Jean-Léon BEAUVOIS – doctor (1976) sub coordonarea lui **S. Moscovici**, profesor la universităţile din Nancy, Grenoble şi Nice, director al *Revue Internationale de Psychologie Sociale*, preşedinte al *Association pour la Recherche et l'Intervention Psychosociologique* şi al *Association pour la Diffusion de la Recherche Internationale en Psychologie Sociale* (1991-1994). A scris *La Psychologie quotidienne* (1984), *Petit traité de manipulation à l'usage des honnêtes gens* (2002), *Les illusions libérales, individualisme et pouvoir social* (2005).
Idei principale:
- Împreună cu **R. Joule**, a elaborat *paradigma supunerii liber consimţite* şi a experimentat tehnici de manipulare comportamentală.
- Nu există decât două moduri eficiente de a obţine de la cineva comportamentul dorit: exercitarea puterii sau manipularea.

Ulrich BECK (1944-) – doctor al *Universităţii din München* (1972), profesor la universităţile Bamberg (1981-1992) şi München (1992-2010), editor al *Soziale Welt* (1980), director al *Sozialwissenschaftlicher Institute* (1992), *doctor honoris causa* al Universităţii Jyvaskyla (1996), a primit *Premiul Schader* (2005). A scris *Das kosmopolitische Europa. Gesellschaft und Politik in der*

Zweiten Moderne (2004), *Weltrisikogesellschaft* (2007).
Domenii de specializare: sociologie politică, globalizare şi modernizare.

Howard P. BECKER (1899-1960) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1930) sub coordonarea lui **R. Park**, profesor la *Universitatea Wisconsin* (1937), preşedinte al *Midwest Sociological Society* (1946-1947) şi al *A.S.A.* (1960). A scris *Systematische Soziologie* (1932), *Family, Marriage and Parenthood* (1948), *Man in Reciprocity* (1956).
Domenii de specializare: sociologia familiei, sociologie generală.

Howard S. BECKER (1928-) - doctor al *Universităţii din Chicago* (1951), profesor la universităţile Stanford, Northwestern, Washington şi Santa Barbara, preşedinte al *S.S.S.P.* (1965-1966), a primit *Premiul Charles H. Cooley* (1980), *Premiul George H. Mead* (1987), *Premiul A.S.A.* (1998). A scris *Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance* (1973), *Telling About Society* (2007).
Idei principale:
- A definit *devianţa*, nu ca o calitate a actului comis, ci ca o conduită pe care ceilalţi o etichetează ca atare.
- Plecând de la două variabile: 1) *conduită* (corectă versus incorectă); 2) *percepţia celorlalţi asupra conduitei* (ca fiind deviantă versus ca fiind corectă), a identificat patru tipuri de situaţii: 1) *devianţa pură* (conduită incorectă, percepută ca fiind deviantă); 2) *devianţa secretă* (conduită incorectă, neperceputăca fiind deviantă); 3) *falsa acuzaţie* (conduită corectă, percepută ca fiind deviantă); 4) *conformitatea* (conduită corectă, neperceputăca fiind deviantă). Această tipologie ordonează tipurile de conduite şi nu tipurile de indivizi. Acelaşi individ poate să se comporte conformist în anumite circumstanţe şi deviant în altele.
- A introdus conceptul de *ierarhie a credibilităţii*, considerând că cei aflaţi în vârful unei organizaţii sunt consideraţi mai credibili decât cei de la bază.

James A. BECKFORD (1942-) – doctor al *Universităţii Reading* (1972), profesor (1989-2008) şi *profesor emerit* (2008-2010) al Universităţii Warwick, editor al *Current Sociology* (1980-1987), director de studii la *E.H.E.S.S.* (2001), membru al *B.S.A.* şi al *A.S.A.*, vice-preşedinte al *I.S.A.* (1994-1998), vicepreşedinte (1995-1999) şi preşedinte (1999-2003) al *International Society for the Sociology of Religion*, preşedinte al *Association for the Sociology of*

Religion (1988-1989). A scris *The Sociology of Religion* (1990), *Handbook of the Sociology of Religion* (2007).
Domenii de specializare: sociologia religiei.

André BÉJIN (1947-) – doctor al *Universităţii din Paris* (1976) sub coordonarea lui **E. Morin**, membru al *Centre Roland Mousnier* (1997), director de cercetări la *C.N.R.S.* (1990). A scris *Sexualités occidentales* (1984), *Le nouveau tempérament sexuel. Essai sur la rationalisation et la démocratisation de la sexualité* (1990).
Idei principale:
- A identificat nouă criterii ce diferenţiază dragostea cuplurilor *căsătorite* versus *necăsătorite*, ajungând la concluzia că ultima este superioară calitativ.
- *Coabitarea* este o simbioză între legătura tradiţională şi amorul extraconjugal, în cadrul căreia se exprimă precauţiile luate pentru a evita fecundarea şi pasiunea ambiguă a diversităţii.

Vladimir M. BEKHTEREV (1857-1927) – doctor al *Military Medical Academy* (1881), profesor la *Universitatea Kazan* (1885-1893), şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii Petrograd (1918-1927), fondator al *Review of Psychiatry. Neuropathology and Experimental Psychology* (1896) şi al *Psychoneurological Institute* (1907), cercetător la *Institute of Studying Brain Mental Activities* (1918). A scris *Objektive Psychologiee* (1907-1913, 3 vol.).
Idei principale:
- A fondat primul *laborator de psihologie experimentală* din Rusia, la Universitatea Kazan (1885) şi prima revistă care are în titlu sintagma *psihologie experimentală* (1896).

Daniel BELL (1919-) – doctor al *Universităţii Columbia* (1960), profesor la universităţile Columbia (1960-1969) şi Harvard (1969-1990), *profesor emerit* al Universităţii Harvard (1990), editor al *Fortune* (1948-1958) şi al *The Public Interest* (1965-1973), *doctor honoris causa* al universităţilor Harvard, Chicago şi Keio, a primit *Premiul A.S.A.* (1992), *Premiul Talcott Parsons* (1992) şi *Premiul Tocqueville* (1995). A scris *The End of Ideology* (1960), *The Cultural Contradictions of Capitalism* (1979).
Idei principale:
- A elaborat predicţia conform căreia conflictul de clasă va dispărea odată cu sfârşitul ideologiei şi cu apariţia societăţii informaţionale.

- În interiorul societăţilor occidentale avansate există o contradicţie foarte mare între structura socială şi cultură, fiecare fiind guvernate de un principiu axial diferit (raţionalitate, eficienţă versus extravaganţă, hedonism).
- O *societate de masă* nu este caracterizată neapărat prin numărul mare al populaţiei, ci prin concentrarea şi densitatea acesteia.

Robert N. BELLAH (1927-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1955) sub coordonarea lui **T. Parsons**, profesor la universităţile Harvard (1957-1967) şi Berkeley (1967-1997), *profesor emerit* al Universităţii Berkeley (2007), a primit *National Humanities Medal* (2000) şi *Premiul Martin E. Marty* (2007). A scris *Individualism and Commitment in American Life* (1987), *Imagining Japan: The Japanese Tradition and its Modern Interpretation* (2003).

Idei principale:

- A realizat distincţia între *vocea sinelui utilitar* şi *vocea sinelui expresiv*, plecând de la ipoteza că individul, în prima perioadă a vieţii, se orientează asupra carierei profesionale, după care se refulează în lumea familiei, pe care o valorizează mult mai mult.
- A propus termenul *realism simbolic*, pentru a indica nevoia ca sociologii să trateze ideile pe care le studiază ca fiind demne de respect, şi nu obiect al ridicolului.
- De multe ori ezităm să ne exprimăm sentimentul că *avem nevoie de ceilalţi*, din teama că, dacă am face-o, ne-am pierde astfel independenţa.

Daryl J. BEM – doctor al *Universităţii Michigan* (1964), profesor la universităţile Stanford (1971-1978) şi Cornell (1978-2007), *profesor emerit* al Universităţii Cornell (2007), membru al *A.P.A.* şi al *A.P.S.* A scris *An Experimental Analysis of Self-Persuasion* (1965), *Self-Perception* (1967), *Fundamentals of Psychology* (2001).

Idei principale:

- A elaborat *teoria autoperceperii Eu-lui*, conform căreia putem deduce stările interioare ale unui individ, pornind de la stările exterioare ale acestuia. Oamenii nu au o percepţie imediată a stărilor lor interne şi, pentru a le cunoaşte, realizează inferenţe pornind de la comportamentul lor, totul petrecându-se ca şi cum indivizii, după ce au acţionat, îşi ajustează sentimentele şi emoţiile pentru a-şi justifica acţiunea. Altfel spus, nu atitudinile determină comportamentul, ci

comportamentul este cauza atitudinilor.

Sandra L. BEM (1944-) – doctor al *Universităţii Michigan* (1968), profesor la *Universitatea Cornell* (1981), a primit *Premiul A.P.A.* (1976), *Best Book in Psychology* (1993), *Premiul oferit de Association for Women in Psychology* (1994), *Eminent Women in Psychology* (1995). A scris *The Measurement of Psychological Androgyny* (1974), *Scoring Packet: Bem Sex Role Inventory* (1976), *The Lenses of Gender* (1993).

Idei principale:

- A denumit persoanele care obţin scoruri ridicate atât la masculinitate, cât şi la feminitate, *androgine* iar pe cele care au scoruri scăzute, *nediferenţiate*.
- A elaborat un test psihologic de măsurare a androginiei psihice, cunoscut sub numele *Bem Sex-Role-Inventory*.

Joseph BERGER (1924-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1958) sub coordonarea lui **T. Parsons**, profesor (1968-2009), şef al *Departamentului de Sociologie* (1977-1983, 1985-1989) şi *profesor emerit* al Universităţii Stanford, director al *Laboratory for Social Research* (1968-1970), membru al *Hoover Institution*, a primit *Premiul A.P.A.*, *Premiul Cooley-Mead* (1991), *Premiul A.S.A.* (2007) şi *Premiul W.E.B. DuBois* (2007). A scris *New Directions in Contemporary Sociological Theory* (2002).

Domenii de specializare: teorii sociologice, psihologie socială.

Peter L. BERGER (1929-) – doctor al *N.S.S.R.* (1954), profesor (1981) şi *profesor emerit* (2009) al Universităţii Boston, director al *Institute on Culture, Religion and Word Affairs* şi al *Institute for the Study of Economic Culture* (1985), membru al *A.A.P.S.S.*, preşedinte al *E.S.S.* (1975-1976), *doctor honoris causa* al universităţilor Notre Dame, Geneva, Loyola şi München, a primit *Premiul Manès Sperber* (1992). A scris *Invitation to Sociology: A Humanistic Perspective* (1963), *Pyramids of Sacrifice: Political Ethics and Social Change* (1974).

Idei principale:

- *Sociologia* este o disciplină a detaşării iar sociologul trebuie să ofere o imagine a realităţii aşa cum este ea, şi nu cum ar dori el să fie.

Leonard BERKOWITZ (1926-) – doctor al *Universităţii Michigan* (1951), profesor la *Universitatea Wisconsin* (1955-1993), editor al *Advances in Experimental Social*

Psychology (1964-1987), *doctor honoris causa* al Universităţii Louvain (1977), a primit *Premiul A.P.A.* (1988), *Premiul S.E.S.P.* (1989) şi *Premiul James M. Cattell* (1993). A scris *Aggresion: Its Causes, Consequences and Control* (1993), *Causes and Consequences of Feelings* (2000).

Idei principale:

- A reformulat *ipoteza frustrare-agresivitate*, considerând că frustrările apărute în urma comparaţiilor din interiorul in-group-ului predispun la o agresivitate care nu este exprimată deschis decât atunci când apare o ţintă externă, deja obiect al ostilităţilor.
- A teoretizat *fenomenul banalizării agresivităţii*: observarea unor scene de violenţă provoacă dezinhibarea restricţiilor faţă de tendinţele agresive.
- Comportamentul prosocial apare datorită *normei responsabilităţii sociale*. Această normă se aplică mai mult persoanelor care au ajuns victime fără să fi avut control asupra situaţiei.

Jessie S. BERNARD (1903-1996) – doctor al *Universităţii Washington* (1935), profesor la *Universitatea Pennsylvania* (1947-1964), fondator al *S.P.S.S.I.*, preşedinte al *E.S.S.* (1950-1951) şi al *S.S.S.P.* (1963-1964), *doctor honoris causa* al universităţilor Northwestern şi Washington, a primit *Premiul E.S.S.* (1971), *Premiul Ernest Burgess* (1973), *Premiul Stuart A. Price* (1974), *Premiul Kurt Lewin* (1976), *Outstanding Award* (1976), *Premiul A.S.A.* (1989). A scris *The Future of Marrriage* (1972), *The Sociology of Community* (1973).

Idei principale:

- A analizat pentru prima dată fenomenul *căsătoriei* din perspectiva celor două sexe, ajungând la concluzia că instituţia familiei îi avantajează pe bărbaţi.
- Nu există doar o căsnicie, ci două: cea a femeii şi cea a bărbatului.

Frank J. BERNIERI (1961-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1988), profesor la *Universitatea Toledo* (1994-2003), şef al *Departamentului de Psihologie* la Universitatea Oregon (2003-2010), membru al *A.P.A.* şi al *S.A.A.A.* A scris *Measuring Person Perception Accuracy* (1994), *Interpersonal Sensitivity* (2001).

Domenii de specializare: psihologie socială, metodologie.

Basil BERNSTEIN (1924-2000) – doctor al *Universităţii din Londra* (1963), *profesor emerit* al Universităţii din Londra, director al *Institut of Education*, a primit

Premiul Willard Waller (2001) şi *Premiul A.S.A.* (2001). A scris *Class, Codes and Control* (1971-1975), *Theoretical Studies Towards A Sociology of Language* (1971).

Idei principale:

- *Apartenenţa de clasă* influenţează modul în care elevii învaţă limba, lucru care îi afectează, ulterior, în reuşita şcolară şi mobilitatea socială. Limbajul copiilor din clasa muncitoare reprezintă un *cod restrictiv* (în care copilul foloseşte un bagaj de cuvinte sărăcăcios şi inferior) iar al celor din clasele de mijloc şi superioare, un *cod elaborat* (în care copilul este capabil să generalizeze şi să exprime idei abstracte).
- *Socializarea* este procesul în cursul căruia un copil dobândeşte o identitate culturală şi reacţionează, în acelaşi timp, la această identitate.

John W. BERRY (1939-) – doctor al *Universităţii Edinburgh* (1966), profesor la *Universitatea Queen's* (1969-1999), editor al *Cross-Cultural Research and Methodology* (1974-2001), membru al *N.I.A.S.* (1974), al *Interamerican Society of Psychology* (1974), al *C.P.A.* (1976) şi al *I.A.I.R.* (1998), preşedinte al *I.A.C.C.P.* (1982-1984), *doctor honoris causa* al universităţilor din Geneva (2001) şi Atena (2001), a primit *Premiul Hebb* (1998), *Premiul I.A.I.R.* (2005) şi *Premiul Ursula Gielen* (2008). A scris *Social Psychology* (1972), *Ethnic Psychology* (1988), *Handbook of Cross-Cultural Psychology* (1997).

Domenii de specializare: metodologie, psihologia relaţiilor interculturale.

Ellen BERSCHEID – doctor (1965) sub coordonarea lui **E. Aronson** şi profesor la *Universitatea Minnesota*, membru al *S.E.S.P.*, preşedinte al *S.P.S.P.* (1983), a primit *Premiul Donald T. Campbell* (1984), *Premiul S.E.S.P.* (1993) şi *Premiul A.P.A.* (1997). A scris *Attraction and Close Relationships* (1998), *The Psychology of Interpersonal Relationships* (2005).

Idei principale:

- Împreună cu **E. Walster** a lansat *regula reciprocităţii simpatiei*, a studiat atracţia interpersonală şi a realizat distincţia între *iubirea-pasiune* (eros) şi *iubirea-camaraderie* (agape).
- *Dragostea pasională* este o stare emoţională tumultoasă, un amestec confuz de tandreţe şi atracţie sexuală, exaltare şi durere, anxietate şi destindere, altruism şi gelozie.
- A teoretizat *fenomenul potrivirii de sine*, conform căruia individul are tendinţa de a intra în relaţii cu persoane care au trăsături caracteristice similare.

- Femeile cu un *fizic plăcut şi atrăgător* sunt tratate cu mai multă indulgenţă, sunt mai mobile din punct de vedere social şi au o şansă în plus la angajarea în muncă.

Daniel BERTAUX (1939-) – profesor la *Universitatea din Helsinki* (1995), director de cercetare la *C.N.R.S.*, fondator al *Centre d'étude des mouvements sociaux*, membru al *I.S.A.* şi al *E.S.A.*, preşedinte al *F.S.A.* (2002-2006), *doctor honoris causa* al Universităţii Vaxjo. A scris *La mobilité sociale* (1985), *Les récits de vie. Perspective ethnosociologique* (1997).

Idei principale:

- A elaborat *metoda genealogiilor sociale comparate*, care îmbină abordarea calitativă cu generalizarea oferită de ancheta pe eşantioane reprezentative.
- *Sociologia* studiază evoluţia istorică a societăţii.

Jean-Michel BERTHELOT (1945-2006) – doctor (1980) şi profesor (1997-2002) al *Universităţii din Paris*, secretar general al *Cahiers internationaux de sociologie*, director al colecţiei *Philosophie et sciences sociales*. A scris *La construction de la sociologie* (1991), *La sociologie française contemporaine* (2000).

Domenii de specializare: istoria sociologiei, sociologia educaţiei.

Philippe BESNARD (1942-2003) – doctor al *Universităţii din Paris* (1970), profesor la *Universitatea Paul Sabatier*, editor al *R.F.S.* (1998-2003), director de cercetare la *C.N.R.S.* (1985), membru al *Groupe d'étude des méthodes de l'analyse sociologique* şi al *Academia Europaea* (2002). A scris *L'anomie* (1987), *Études durkheimiennes* (2003).

Domenii de specializare: sociologie generală, teorii sociologice.

Charles E. BIDWELL (1932-) – doctor (1956), profesor (1965-2001), şef al *Departamentului de Sociologie* (1988-1994) şi *profesor emerit* (2001-2010) al Universităţii Chicago, editor al *Sociology of Education* (1969-1972), al *A.J.S.* (1973-1978) şi al *American Journal of Education* (1983-1987), director al *Educational Finance and Productivity Center* (1978-1984) şi al *Ogburn-Stouffer Center for the Study of Population and Social Organization* (1988-1994), membru al *S.R.A.* (1978) şi al *S.A.A.A.* (1985), secretar al *N.A.E.* (1993-1997), şef al secţiunii *Sociology of Education* din cadrul A.S.A. (1966), vice-preşedinte al *A.E.R.A.* (1973-1975), a primit *Premiul Susan C. Rosenberger*

(1958), *Premiul Willard Waller* (2007). A scris *The Sociology of Education* (1988), *School as Context and Construction: A Social Psychological Approach to the Study of Schooling* (2000).
Domenii de specializare: sociologia educaţiei.

Alfred BINET (1857-1911) – doctor al *Universităţii din Paris* (1878), profesor la *Universitatea Bucureşti* (1895), fondator al *L'Année psychologique* (1894), director al *Laboratoire de psychologie expérimentale* (1895-1911), preşedinte al *Société libre pour l'etude psychologique de l'enfant* (1902). A scris *Études de psychologie expérimentale* (1888), *L'étude expérimentale de l'intelligence* (1903).
Idei principale:
- A elaborat, împreună cu **T. Simon**, *scala metrică a inteligenţei*, primul test de măsurare a inteligenţei. Prin apariţia acestui test, a fost introdus conceptul de *vârstă mentală*, prin raportare la vârsta cronologică. Binet a considerat că scala nu este un instrument pentru a clasa copiii normali, ci un ghid empiric grosier, util pentru a semnala existenţa unor disfuncţii.
- Îmbinând un număr suficient de teste de aptitudini diferite, se poate contura *potenţialitatea generală* a unui individ.
- Deşi ereditatea poate să impună o limită *potenţialului intelectual*, indivizii pot ajunge la un potenţial deosebit dacă există o stimulare corespunzătoare.
- A fost preocupat de psihologia expresiilor mimice, de studiul personalităţii, fiind un precursor al *psihologiei diferenţiale*.

Ray L. BIRDWHISTELL (1918-1994) – doctor al *Universităţii Chicago* (1951), profesor la *Universitatea Pennsylvania* (1969-1988), cercetător la *Psychiatric Research Institute*. A scris *Introduction to Kinesics* (1952), *Kinesics and Context* (1970).
Idei principale:
- A elaborat conceptul de *kinezică*, pentru a descrie structura comunicării nonverbale.
- Nici un *gest* nu este universal în importanţă sau semnificaţie. Semnificaţia gesturilor este mult mai dependentă de context, decât cea a cuvintelor.

Robert R. BLAKE (1918-2004) – doctor (1947) şi profesor (1964-1992) al *Universităţii Texas*, membru al *A.P.A.*, a primit *Premiul James A. Hamilton* (1980). A scris *The Managerial Grid* (1964).
Idei principale:
- A elaborat, împreună cu **J. Mouton**, *grila managerială*,

combinând două variabile (*centrarea pe sarcină* versus *centrarea pe oameni*) şi identificând cinci *stiluri de conducere*: 1) *populist*, interes mare pe oameni şi scăzut pe producţie; 2) *centrat pe grup*, interes mare, atât pe oameni, cât şi pe producţie; 3) *mediu oscilant*, interes moderat, atât pe oameni, cât şi pe producţie; 4) *secătuit*, interes scăzut, atât pe oameni, cât şi pe producţie; 5) *centrat pe sarcină*, interes mare pe producţie şi scăzut pe oameni.

Kenneth H. BLANCHARD (1939-) – doctor al *Universităţii Cornell* (1967), profesor la *Universitatea Massachusetts*, *profesor emerit* al Universităţii Cornell, fondator al *Ken Blanchard Companies* (1979), a primit *Premiul Golden Gavel* (1992), *Entrepreneurs of the Year* (1991). A scris *The One Minute Entrepreneur* (2008), *Whale Done Parenting* (2009).

Idei principale:

- A elaborat, împreună cu **P. Hersey**, *teoria maturităţii subordonaţilor*, conform căreia eficienţa îndeplinirii unei sarcini este dependentă de maturitatea grupului care o realizează.
- A identificat patru *stiluri de conducere*: 1) *dirigist*, în cazul maturităţii scăzute a subordonaţilor; 2) *cvasi-negociat*, în cazul maturităţii moderate, când subordonaţii nu dispun de competenţe, dar sunt bine motivaţi; 3) *participativ*, în cazul maturităţii moderate, când subordonaţii dispun de competenţe, dar nu sunt motivaţi; 4) *delegativ*, în cazul maturităţii crescute a subordonaţilor.

Judith BLAU (1942-) – doctor al *Universităţii Northwestern* (1972), profesor la *Universitatea North Carolina* (1988-2010), membru al *S.R.A.* (1989), al *Institute for the Arts and Humanities* (1992) şi al *Center for Urban and Regional Studies* (1994), preşedinte al *Southern Sociological Association* (2005-2006) şi al *Sociologists without Borders* (2009), a primit *Premiul A.S.A.* (2005) şi *Premiul Lester F. Ward* (2006). A scris *The Cost of Inequality* (1982).

Idei principale:

- *Inegalităţile* care se bazează exclusiv pe o discriminare instituită într-un sistem care afirmă egalitatea drepturilor tuturor cetăţenilor pot apărea drept injuste şi sunt susceptibile să devină o sursă de *delincvenţă*. Agresiunile şi violenţa par să provină mai puţin din lipsa de resurse decât din sentimentul de injustiţie, nu din sărăcia absolută, ci din cea relativă.

Peter M. BLAU (1918-2002) - doctor al *Universităţii Columbia* (1952), profesor la universităţile Chicago (1953-1970), Columbia (1970-1988), North Carolina (1988-2000), preşedinte al *A.S.A.* (1974), a primit *Premiul Sorokin* (1968), *Premiul Common Wealth* (1981), *Premiul Irwin* (1986), *Premiul A.S.A.* (1996). A scris *The American Occupational Structure* (1967), *Inequality and Heterogeneity: A Primitive Theory of Social Structure* (1977).

Idei principale:

- A elaborat *teoria deductivă a structurii sociale*, conform căreia, cu cât structura socială este mai eterogenă, cu atât relaţiile dintre grupuri sunt mai susceptibile de a se dezvolta.
- Indivizii se alipesc la un grup atunci când estimează că avantajele sunt superioare costurilor. Dar, pentru a fi acceptaţi, trebuie să dea impresia că sunt capabili să ofere şi ei avantaje celorlalţi membri ai grupului.
- *Relaţiile sociale* sunt schimburi reciproce de avantaje între actorii sociali: marfă/bani, muncă/salariu etc. Ceea ce semnalează apariţia puterii este dezechilibrul schimbului, în sensul că cel care obţine un salariu mai mare de la instituţie este un individ care are putere de negociere.
- *Principiile schimbului social* pot fi rezumate astfel: 1) un individ oferă altuia anumite servicii ca recompensă pentru activitatea acestuia; 2) al doilea individ se simte obligat faţă de primul şi, pentru a se achita de obligaţie, îi face anumite servicii; 3) fiecare va încerca să-i facă celuilalt cât mai multe servicii pentru a-l obliga să mărească oferta de răspuns; 4) pe măsură ce se primesc cât mai multe bunuri în cadrul acestui schimb, nevoia celor doi indivizi de a schimba servicii începe să scadă.

Hans P. BLOSSFELD (1954-) – doctor al *Universităţii Mannheim* (1984), profesor la universităţile din Bremen (1992-1998), Bielefeld (1998-2002) şi Bamberg (2002-2010), cercetător la *Max Planck Institut* (1984-1989), editor al *European Sociological Review* şi al *International Sociology*, director al *Institut für bildungswissenschaftliche Längsschnittstudien* şi al *Staatsinstitut für Familienforschung* (2003-2010), membru al *N.A.S.*, al *N.I.A.S.* (1989), al *E.A.S.* (2000) şi al *Deutschen Akademie der Wissenschaften* (2005). A scris *Berufsstruktureller Wandel und soziale Ungleichheit* (1998), *GlobalIndex. Ein soziologischer Ansatz zur Messung von Globalisierung* (2009).

Domenii de specializare: sociologia familiei, metode cantitative, demografie.

Herbert BLUMER (1900-1987) - doctor al *Universităţii Chicago* (1928), profesor la universităţile Chicago (1928-1952) şi Berkeley (1952-1975), editor al *A.J.S.* (1940-1952), preşedinte al *S.S.S.P.* (1954-1955) şi al *A.S.A.* (1956), a primit *Premiul George H. Mead* (1978), *Premiul A.S.A.* (1983). A scris *The Human Side of Social Planning* (1935), *Symbolic Interaction: Perspective and Method* (1969).

Idei principale:

- A elaborat conceptul de *interacţionism simbolic*, ale cărei teze principale sunt: 1) noi trăim într-un mediu fizic şi simbolic iar semnificaţiile acţiunilor noastre sunt construite cu ajutorul simbolurilor; 2) din moment ce împărtăşim cu ceilalţi aceleaşi simboluri, avem capacitatea de a ne pune în locul lor şi le putem anticipa comportamentele.
- *Masa* are patru trăsături fundamentale: 1) membrii ei au cele mai diverse origini sociale; 2) personalitatea individuală se dizolvă şi prevalează anonimatul; 3) experienţa comună şi interacţiunile dintre indivizi aproape că lipsesc; indivizii nu acţionează împreună ca în cazul mulţimilor; 4) este neorganizată şi incapabilă de acţiune comună, ca în cazul mulţimilor.
- A identificat cinci tipuri de *mulţimi*: 1) *întâmplătoare* - adunarea temporară a unui număr mare de indivizi, provocată pe neaşteptate de un eveniment neobişnuit (de exemplu, un accident auto); 2) *convenţionale* - indivizi care se adună într-un anumit loc, având un scop comun, respectând regulile sociale (de exemplu, spectacol de teatru); 3) *expresive* - se formează în jurul unor evenimente cu mare încărcătură emoţională (de exemplu, sărbătorirea Anului Nou în Piaţa Revoluţiei); 4) *active* - sunt foarte emoţionale şi au un scop preponderent instrumental (de exemplu, sancţionarea echipei favorite pentru rezultate foarte slabe); 5) *protestatare* - au caracter distructiv (de exemplu, grevi̧tii).
- A propus *ipoteza reacţiei circulare*: în starea de mulţime, expresia emoţiilor unei persoane sporeşte emoţia persoanelor care observă această expresie emoţională şi astfel, la rândul lor, persoanele care şi-au sporit starea emoţională sunt surse pentru sporirea emoţiilor primei persoane. Aşa se explică *fenomenul de contagiune* în situaţia de mulţime.
- *Sistemele sociale* sunt abstracţii ce nu au o existenţă independentă de ceea ce fac efectiv indivizii în relaţiile inter-umane. Interacţiunea dintre indivizi este elementul esenţial al vieţii sociale şi ea conferă sistemelor sociale realitate.

Emory S. BOGARDUS (1882-1973) – doctor al *Universităţii Chicago* (1911), fondator al primului *Departament de Sociologie* din S.U.A., la *Universitatea Southern California* (1915), editor al *Sociology and Social Research*, fondator (1920) şi preşedinte (1924-1925, 1926-1927, 1946-1947) al *Alpha Kappa Delta*, preşedinte al *Pacific Sociological Society* şi al *A.S.A.* (1931), *doctor honoris causa* al universităţilor Arizona, Southern California şi Boston. A scris *Essentials of Social Psychology* (1918), *Immigration and Race Attitudes* (1928), *Contemporary Sociology* (1931).

Idei principale:

- A elaborat *scala distanţei sociale*, care măsoară gradul de acceptare, indiferenţă sau ostilitate faţă de anumite relaţii, clase sau valori sociale. Atributele măsurate pot fi ordonate pe un continuum al distanţei sociale. În România, scala distanţei sociale a fost adaptată şi aplicată de **S. Chelcea** (1994).
- O *atitudine* este o tendinţă spre acţiune, pentru sau contra ceva din mediu, care devine astfel o valoare pozitivă sau negativă.

Ştefan BONCU – doctor şi profesor al *Universităţii A.I. Cuza*, a primit *Premiul Constantin Rădulescu Motru* (2004). A scris *Psihologia influenţei sociale* (2002), *Devianţa tolerată* (2003), *Negocierea şi medierea: perspective psihologice* (2006).

Idei principale:

- A dezvoltat conceptul de *devianţă tolerată*, ce se referă la acte de devianţă foarte frecvente, vizibile şi sancţionate foarte îngăduitor de autorităţi.

Edward de BONO (1933-) – doctor al *Universităţii Cambridge*, profesor la universităţile din Pretoria şi Dublin, fondator al *Cognitive Research Trust* (1969), membru al *European Creativity Association* (1996), a primit *Premiul Capire* (1988), *Order of Merit* (1995). A scris *The Use of Lateral Thinking* (1967), *Future Positive* (1979), *Free or Unfree? Are Americans Really Free?* (2007).

Idei principale:

- A introdus conceptul de *gândire laterală*, ca fiind încercarea de rezolvare a problemelor cu metode neortodoxe sau aparent ilogice. A gândi lateral înseamnă a restructura vechile tipare, a opera nu doar cu elemente relevante, ci şi cu cele irelevante, a permite spontaneităţii să influenţeze gândirea liniară şi logică, pentru a găsi noi alternative şi abordări la problemele apărute.

Alan BOOTH (1935-) – doctor (1966) şi profesor (1974-1991) al *Universităţii Nebraska*, cercetător la *Population Research Institute* (1991), director al *Bureau of Sociological Research*, editor al *Journal of Marriage and the Family* (1986-1991), şef al secţiunii *Family* din cadrul A.S.A. (1991), preşedinte al *Midwest Sociological Society* (1990), a primit *Outstanding Award* (1995), *Premiul A.S.A.* (2002). A scris *Forerunners of Change in Nontraditional Gender Ideology* (2002), *Biosocial Perspectives on the Family* (2002).
Domenii de specializare: sociologia familiei.

Charles BOOTH (1840-1916) – membru al *Royal Society* (1899), preşedinte al *Royal Statistical Society* (1892-1894), a primit *Guy Medal* (1892). A scris *The Life and Labour of the People of London* (1889-1902, 17 volume).
Idei principale:
- Considerat părintele anchetei sociale ştiinţifice, a folosit ceea ce mai târziu s-a numit *metoda interviului global*: fiecare fapt de care are nevoie sociologul este cunoscut de cineva, astfel că acesta nu ar trebui să facă altceva decât să adune informaţiile şi să le clasifice.
- A identificat existenţa unui *prag de sărăcie*, al unui nivel de venit (cel mai scăzut salariu pentru o muncă necalificată) sub care se găseşte sărăcia absolută.

Thomas B. BOTTOMORE (1920-1992) – profesor la *L.S.E.* (1952-1964) şi la *Universitatea Sussex* (1968-1985), şef al *Departamentului de Ştiinţe Politice, Sociologie şi Antropologie* al Universităţii Simon Fraser (1965-1967), *profesor emerit* al Universităţii Sussex (1985), secretar al *I.S.A.* (1953-1959), preşedinte al *B.S.A.* (1969-1971). A scris *Classes in Modern Society* (1955), *Marxist Sociology* (1975), *A History of Sociological Analysis* (1979).
Domenii de specializare: sociologie marxistă, sociologie economică.

Raymond BOUDON (1934-) – doctor (1967), profesor (1967-2002) şi *profesor emerit* (2002) al Universităţii Sorbonne, director al *Centre d'Études Sociologiques* (1968-1971), preşedinte al Comitetului director al *L'Année sociologique*, director al *Groupe d'Études des Méthodes de l'Analyse Sociologique* (1972-1998), fondator al *E.A.S.*, membru al *Royal Society of Canada*, al *British Academy*, al *Academia Europaea*, al *C.A.S.B.S.*, al *A.A.A.S.* şi al *A.S.M.P.* (1990), *doctor honoris causa* al

universităţilor din Anvers şi Cluj-Napoca, a primit *Premiul Amalfi* (1995), *Premiul Tocqueville* (2008). A scris *L'Inégalité des chances* (1973), *Effets pervers et ordre social* (1977), *La Logique du social* (1979), *Dictionnaire critique de la sociologie* (1982), *Tocqueville aujourd`hui* (2005).

Idei principale:

- A introdus *individualismul metodologic* în sociologia franceză, pornind de la ideile lui **M. Weber**: individul este atomul logic de analiză, elementul primordial al fenomenelor sociale. A fost interesat de modul în care se agregă acţiunile indivizilor pentru a forma fenomenul social.
- A conceptualizat termenul de *efect pervers*, care apare când doi sau mai mulţi indivizi care urmăresc un obiectiv se confruntă cu o stare de lucruri neproiectată şi nedorită, generată de acţiunile lor în tentativa de a-şi atinge scopul.
- Cei care greşesc o fac, nu pentru că ar fi iraţionali, ci pentru că ei au temeiuri iraţionale să creadă că soluţia lor este corectă. Nimeni nu va afirma că oamenii de ştiinţă sunt iraţionali pentru că, la un moment dat, cred într-o teorie care apoi se dovedeşte falsă. Dacă acceptăm raţionalitatea oamenilor de ştiinţă care cred într-o teorie falsă, de ce să nu acceptăm şi raţionalitatea oamenilor obişnuiţi care cred într-o idee falsă?
- Nu a negat rolul educaţiei şi al instanţelor de socializare dar, în lipsa convingerii că efectiv este bine să faci ceea ce ţi se spune să faci, e greu să te supui vreme îndelungată unui comportament ale cărei raţiuni nu le înţelegi (decât, fireşte, dacă eşti constrâns).
- Indivizii cu acelaşi nivel de instruire au mai multe şanse să dobândească un statut social ridicat dacă originea lor socială este mai înaltă. Două persoane ale căror caracteristici individuale sunt asemănătoare au toate şansele să obţină un statut social diferit, în funcţie de mediul de care aparţin.
- A dezvoltat conceptul de *raţionalitate cognitivă*, considerînd că actorii sociali se comportă în diverse feluri, nu doar pentru profit maxim, ci ţinând cont de credinţele pe care le au.

Pierre BOURDIEU (1930-2002) – profesor la *Universitatea Lille* (1961-1964) şi la *Collège de France* (1981-2001), director de studii la *E.P.H.E.* (1964-2001), membru al *British Academy* (2001), *doctor honoris causa* al H.E.C. School of Management (1995), a primit *Goethe Medaille* (1988), *Gold Medal* (1993), *Premiul Erving Goffman* (1996),

Thomas H. Huxley Medal (2000). A scris *Questions de sociologie* (1981), *Réponses. Pour une anthropologie réflexive* (1992), *La Domination masculine* (1998).

Idei principale:

- A introdus în anchetele empirice variabila *traiectorie socială* care desemnează succesiunea diferitelor secvenţe (poziţii, roluri) în evoluţia socială a individului.
- *Puterea economică* reprezintă mai presus de orice puterea de a te distanţa de necesităţile economice. De aceea, este întotdeauna manifestată prin consum ostentativ, risipă şi alte forme de lux gratuit.
- A analizat îndeosebi distribuţia inegală a capitalului cultural în societăţile stratificate şi de modul în care o astfel de inegalitate îi dezavantajează pe oameni. *Capitalul cultural* este definit drept suma ideilor şi cunoştinţelor la care oamenii apelează ca participanţi la viaţa socială.
- A lansat conceptul de *deprivare culturală*, care semnifică faptul că există indivizi (de exemplu, imigranţii) cărora le lipseşte capitalul cultural cerut de comunitatea de adopţie.

Bibliografie:

Johnson Allan, *Dicţionarul Blackwell de sociologie*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2007, p.54;

Richard Y. BOURHIS – doctor al *Universităţii Bristol* (1977), profesor la universităţile McMaster (1983-1988) şi Quebec (1988-2010), director al *Centre d'études ethniques* (2006-2009), membru al *C.P.A.* (1988), al *International Academy for Intercultural Relations* (2004), al *S.P.S.S.I.* (2008) şi al *S.E.S.P.* (2009), a primit *Premiul oferit de Canadian Federation of Social Science* (1996), *Premiul Robert C. Gardner* (2008). A scris *Les préjugés, la discrimination et les relations intergroupes (2006), Appartenance nationale et orientations d'acculturation* (2008).

Idei principale:

- Simpla evocare a unei categorii etnice activează spontan prejudecăţile şi stereotipurile aferente.
- *Discriminarea* aproape că nu se manifestă în absenţa atributelor de putere. Indivizii sau grupurile cu statut superior discriminează mai mult decât indivizii sau grupurile cu statut inferior.
- Corectitudinea politică (*politically correct*) denumeşte ceea ce în mod convenţional se poate sau nu spune, fără a ofensa anumite grupuri sociale şi fără a provoca disprețul celor interesaţi de soarta grupurilor respective.

Traian BRĂILEANU (1882-1947) - doctor (1909) şi profesor (1920-1940) al *Universităţii din Cernăuţi*, fondator şi director

(1935-1937) al revistei *Însemnări sociologice*, membru al *New York Academy of Science* (1936), ministru. A scris *Introducere în sociologie* (1923), *Sociologie generală* (1926).

Idei principale:

- Cu cât tipul biologic este mai jos, cu atât şi forma socială este mai legată de tipul biologic, iar cu cât tipul este mai sus, cu atât forma socială este mai independentă de tipul biologic.
- *Societatea* este un sistem autonom sau o formă evolutivă, în sensul că deţine un dinamism propriu şi este o realitate caracterizată prin dezvoltare (de la trepte inferioare, la cele complexe).

Jack W. BREHM (1928-2009) – doctor al *Universităţii Minnesota* (1955), profesor la universităţile Yale (1955-1958) şi Duke (1958-1975), *profesor emerit* al Universităţii Kansas (1976), membru al *S.E.S.P.*, a primit *Premiul S.E.S.P.* (1998). A scris *A Theory of Psychological Reactance* (1966).

Idei principale:

- A elaborat *teoria reactanţei psihologice*, conform căreia ameninţarea restrângerii unui comportament dorit generează o stare emoţională orientată spre redobândirea libertăţii. Intensitatea reactanţei psihologice variază în funcţie de: 1) importanţa pentru individ a comportamentului ameninţat; 2) intensitatea ameninţării; 3) proporţia comportamentelor ameninţate în raport cu totalul comportamentelor dorite.

Sharon S. BREHM – doctor al *Universităţii Duke* (1973), profesor la *Universitatea Indiana*, preşedinte al *A.P.A.* (2007). A scris *Developmental Social Psychology* (1981), *Motivational Analyses of Social Behaviour* (2004).

Domenii de specializare: psihologie socială.

Donald E. BROADBENT (1926-1993) – profesor la *Universitatea Oxford*, director al *Medical Research Council's Applied Psychology Unit* (1958-1974), membru al *Royal Society* (1968) şi al *N.A.S.* (1971), a primit *Premiul A.P.A.* (1975). A scris *Perception and Communication* (1958), *Behaviour* (1961).

Domenii de specializare: psihologie experimentală.

Carlfred B. BRODERICK (1932-1999) – doctor al *Universităţii Cornell* (1956), profesor la *Universitatea Pennsylvania* (1960-1971), şef al *Departamentului de Sociologie* al Universităţii Southern California

(1989-1991), membru al *A.S.A.*, al *I.S.A.* şi al *American Association of Marriage and Family Therapists*, preşedinte al *National Council on Family Relations* şi al *Southern California Association of Marriage and Family Therapists* (1974-1975), a primit *Premiul oferit de National Council on Family Relations* (1989). A scris *Marriage and the Family* (1984), *Understanding Family Process* (1993).
Domenii de specializare: sociologia familiei.

Rogers BRUBAKER (1956-) – doctor al *Universităţii Columbia* (1990), profesor la *Universitatea Los Angeles* (1994-2010), editor al *Theory and Society* (1999-2010), membru al *C.A.S.B.S.* (1995) şi al *A.A.A.S.* (2009), a primit *Premiul A.S.A.* (1991). A scris *The Limits of Rationality* (1984), *Ethnicity without Groups* (2004).
Domenii de specializare: sociologia imigraţiei, sociologie comparată.

Steve BRUCE (1954-) – doctor al *Universităţii Stirling* (1980), profesor la universităţile Oueen (1980-1991) şi Aberdeen (1991-2010), membru al *British Academy* (2003) şi al *Royal Society of Edinburgh* (2005). A scris *Sociology: A Very Short Introduction* (1999), *Politics and Religion* (2003).
Domenii de specializare: sociologia religiei.

Robert J. BRYM (1951-) – doctor (1976) şi profesor (1980-2010) al *Universităţii Toronto*, membru al *Royal Society of Canada* (2008), a primit *Premiul Oswald Hall* (1993, 2008), *Outstanding Award* (1995, 2010), *Premiul oferit de Canadian Sociology and Anthropology Association* (1997), *Premiul Northrop Frye* (2007). A scris *The End of Sociology?* (1990), *The Social Condition of Humanity* (1991).
Domenii de specializare: sociologie politică, teorii sociologice.

Michael BURAWOY – doctor al *Universităţii din Chicago* (1976), profesor (1982-2010) şi şef al *Departamentului de Sociologie* (1996-1998, 2000-2002) al Universităţii Berkeley, editor al *A.J.S.* (1974-1975) şi al *American Sociological Review* (1982-1985), preşedinte al *A.S.A.* (2004), vice-preşedinte al *I.S.A.* (2006-2010), a primit *Premiul A.S.A.* (2003), *Outstanding Award* (2007). A scris *The Politics of Production: Factory Regimes Under Capitalism and Socialism* (1985), *The Extended Case Method* (2009).

Idei principale:
- A elaborat *metoda cazului extins*, conform căreia observaţiile unui studiu de caz sunt folosite pentru a descoperi erori şi a îmbunătăţi teoriile sociale existente.

Ernest W. BURGESS (1886-1966) – doctor (1913), profesor (1916-1951), şef al *Departamentului de Sociologie* (1946) şi *profesor emerit* (1951-1952) al Universităţii din Chicago, editor al *A.J.S.* (1936-1940), membru al *S.A.A.A.* şi al *American Statistical Association*, preşedinte al *Behavior Research Foundation* (1931), al *A.S.A.* (1934), al *S.R.A.* (1942) şi al *S.S.S.P.* (1952-1953). A scris *Introduction to the Science of Sociology* (1921).
Idei principale:
- A elaborat *modelul cercurilor concentrice*, conform căruia în oraşele mari se pot stabili mai multe zone, fiecare dintre ele caracterizându-se prin oameni şi stiluri de viaţă distincte.
- A fost interesat de *problema mobilităţii familiilor*, atât a celor rurale spre oraş, cât şi a celor din centrul oraşului spre periferie. Mobilitatea familială atrage după sine sfârşitul familiei patriarhale şi marchează trecerea la familia egalitară.
- A distins, împreună cu **R. Park**, patru forme tipice de *interacţiuni*: competiţia, conflictul, adaptarea şi asimilarea.

David M. BUSS (1953-) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1981), profesor la universităţile Michigan (1985-1996) şi Texas (1996-2009), membru al *C.A.S.B.S.* (1989), al *A.P.A.* (1996), al *S.E.S.P.* (2009), al *S.P.S.P.* şi al *International Academy of Sex Research*, preşedinte al *S.S.S.S.* (1998-1999) şi al *Human Behavior and Evolution Society* (2005-2007), a primit *Premiul A.P.A.* (1988), *Premiul Robert W. Hamilton* (2000), *Premiul Harrington* (2003). A scris *Sex, Power, Conflict: Evolutionary and Feminist Perspectives* (1996), *Why Women Have Sex* (2009).
Idei principale:
- A elaborat, împreună cu **K. Craik**, *analiza frecvenţei comportamentale*, care se focalizează pe acele acte comportamentale efectuate de un individ cu o anumită frecvenţă, care pot dobândi valoare referenţială pentru o anumită dispoziţie. Analiza frecvenţelor comportamentale acordă foarte puţină importanţă contextului situaţional şi nu poate preciza în mod obiectiv un etalon de frecvenţă cu limite clare pentru atribuirea unei trăsături.
- A introdus distincţia între *nivelul consistenţei comportamentale* (analiza fiind centrată pe actele comportamentale

singulare) şi *nivelul consistenţei dispoziţionale* (analiza fiind focalizată pe indicii compoziţi multi-comportamentali).
- *Mintea umană* conţine multe mecanisme psihologice complexe, care sunt activate selectiv, în funcţie de contextele culturale.
- Diferenţele de personalitate dintre bărbaţi şi femei ar putea reflecta *problemele de adaptare* diferite pe care au trebuit să le rezolve cele două sexe în timpul epocilor preistorice în care s-a dezvoltat specia noastră. De exemplu, adaptările pentru vânătoare au fost deosebit de importante pentru bărbaţi iar adaptările pentru creşterea copilului importante pentru femei, ceea ce ar putea explica diferenţele dintre sexe în privinţa agresiunii şi agreabilităţii.
- Un individ alege *strategiile de adaptare* în funcţie de caracteristicile sale înnăscute, astfel încât sunt mai multe şanse ca persoanele care au o mare forţă fizică să fie agresive.
- Bărbaţii suferă mai mult decât femeile din cauza *infidelităţii sexuale.*

Donn R. BYRNE – doctor al *Universităţii Stanford* (1958), profesor la universităţile Hawaii şi Stanford, *profesor emerit* al Universităţii Albany, membru al *A.P.A.*, al *A.P.S.*, al *S.E.S.P.* şi al *S.P.S.P.*, preşedinte al *Midwestern Psychological Association* şi al *S.S.S.S.* (1991-1992), a primit *Premiul S.S.S.S.* (1989). A scris *The Implications of Attraction Research for Organizational Issues* (1992), *Sexual Attitudes of Males and Females as Predictors of Interpersonal Attraction and Marital Compatibility* (1993).

Idei principale:
- *Psihologia socială* este domeniul ştiinţific care caută să înţeleagă natura şi cauzele gândirii şi comportamentului indivizilor în situaţii sociale.
- A propus *teoria evitării afectelor negative*, plecând de la constatarea că intensitatea crescută a stimulilor neplăcuţi favorizează apariţia comportamentelor agresive.
- Similaritatea dintre soţi este semnificativ mai scăzută decât cea pe care aceştia o reclamă, datorită nevoii de consistenţă cognitivă şi tendinţei de a menţine armonia conjugală.
- *Gelozia*, atât cea sexuală, cât şi cea emoţională este prezentă deopotrivă la femei şi la bărbaţi.

C

John T. CACIOPPO (1951-) – doctor al *Universităţii Ohio* (1977), profesor la universităţile Notre Dame (1977-1979), Iowa (1979-1989) şi Ohio (1989-1999), director al *Center for Cognitive and Social Neuroscience*, membru *Psi Chi* (2006) şi al *S.E.S.P.*, preşedinte al *S.P.S.P.* (1995) şi al *A.P.S.* (2007-2008), a primit *Premiul Troland Research* (1989), *Premiul Donald T. Campbell* (2000), *Premiul S.P.S.P.* (2000, 2009), *Premiul A.P.A.* (2002), *Premiul oferit de American Psychosomatic Society* (2004), *Premiul S.E.S.P.* (2009) şi *Order of the Sons of Italy* (2009). A scris *Communication and Persuasion* (1986), *Social Neuroscience: People Thinking about Thinking People* (2005), *Loneliness: Human Nature and the Need for Social Connection* (2008).

Idei principale:

- A elaborat, împreună cu **R. Petty** şi **M. Losch**, conceptul de *confuzie a responsabilităţii*, explicând tentaţia persoanelor de a acorda ajutor din teama de a nu fi considerate de alţii ca fiind la originea situaţiei în care se găseşte victima.
- A introdus, împreună cu **R. Petty**, *paradigma rutei centrale şi a rutei periferice* în prelucrarea mesajelor persuasive: în primul caz este evaluată calitatea argumentelor, în cel de-al doilea numărul acestora şi atractivitatea celui care comunică.
- *Persoanele singure* au o sănătate mai precară şi o speranţă de viaţă mai redusă deoarece au grave probleme de somn iar acestea cauzează slăbirea rezistenţei organismului.

Craig J. CALHOUN (1952-) – doctor al *Universităţii Oxford* (1980), profesor la universităţile North Carolina (1980-1996) şi New York (1996-2010), fondator şi director (2007-2010) al *Institute for Public Knowledge*, membru al *S.S.H.A.*, al *S.R.A.* (1994), al *S.C.R.* (1998) şi al *S.A.A.A.* (2008), membru de onoare al *Chinese Academy of Social Sciences* (2000), preşedinte al *S.S.R.C.* (1999-2010), *doctor honoris causa* al Universităţii La Trobe (2005), a primit *Premiul A.S.A.* (1995, 2007), *Professor of the Year* (2006). A scris *Dictionary of the Social Sciences* (1995), *Sociology in America: A History* (2007).

Idei principale:

- Identitatea de grup este *relaţională* iar identităţile de etnie şi rasă sunt *categoriale*. *Identitatea relaţională* se bazează pe existenţă unor reţele de relaţii sociale şi pe reproducţie prin interacţiuni directe. *Identitatea categorială* este situaţională iar reproducţia este mediată prin instituţii impersonale.

Charles CAMIC (1951-) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1979), profesor la universităţile Wisconsin (1988-2006) şi Northwestern (2006-2010), editor al *American Sociological Review* (1999-2003), membru al *C.A.S.B.S.* (1994), a primit *Premiul Kellet* (1996). A scris *Charisma: Its Varieties, Preconditions and Consequences* (1980), *The New Sociology of Ideas* (2001).
Domenii de specializare: sociologia cunoaşterii, teorii sociologice.

Donald T. CAMPBELL (1916-1996) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1947), profesor la universităţile Northwestern (1953-1979) şi Syracuse (1979-1982), *profesor emerit* al Universităţii Lehigh (1982-1994), membru al *N.A.S.* şi al *A.A.A.S.*, preşedinte al *A.P.A.* (1975), a primit *Premiul William James, Premiul A.P.A.* (1971), *Premiul Kurt Lewin* (1974), *Premiul A.E.R.A.* (1981) şi *Premiul S.E.S.P.* (1988). A scris *Evolutionary Epistemology* (1974), *Assessing the Impact of Planned Social Change* (1976).
Idei principale:
- Odată create în cadrul unui grup, *normele* sunt greu de schimbat; ele ne influenţează percepţia şi înţelegerea realităţii multă vreme după ce au dispărut dovezile care au le-au confirmat.

Hadley CANTRIL (1906-1969) – doctor al *Universităţii Harvard* (1931), profesor (1936-1969) şi şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii Princeton, fondator al *Institute for International Social Research* (1955), preşedinte al *S.P.S.S.I.* (1947-1948), a primit *Premiul A.A.P.O.R.* (1966). A scris *Social Psychology of Everyday Life* (1934), *The Psychology of Radio* (1935).
Idei principale:
- Pe baza vocii, poate fi aproximată vârsta în limitele a zece ani toleranţă; trăsăturile fizice (înălţime, înfăţişare) nu pot fi asociate decât prin hazard, însă anumite trăsături de personalitate pot fi apreciate destul de bine.
- A elaborat *legile opiniei publice*, conform cărora: 1) opinia este determinată mai degrabă de evenimente decât de cuvinte; 2) opinia publică nu anticipează problemele, doar reacţionează la

ele; 3) opinia este determinată, în principal, de propriile interese; 4) odată implicate propriile interese, opinia nu mai este uşor de schimbat; 5) opinia este agrementată de dorinţă.

Theodore CAPLOW (1920-) – doctor al *Universităţii Minnesota* (1946), profesor la universităţile Minnesota (1954-1960), Columbia (1961-1970) şi Virginia (1973-2005), şef al *Departamentului de Sociologie* (1970-1978, 1985-1987) şi *profesor emerit* (2005) al Universităţii Virginia, membru al *Utrecht Academy of Arts and Sciences* (1965) şi al *A.S.M.P.* (1998), secretar al *A.S.A.* (1983-1986), preşedinte al *Tocqueville Society* (1979). A scris *The Sociology of Work* (1954), *Elementary Sociology* (1971), *Sociologie Militaire* (2000).

Idei principale:

- Numărul persoanelor care supraestimează grupul din care fac parte este de opt ori mai mare decât numărul persoanelor care îşi subestimează propriul grup.
- Etapelor principale ale *anchetei sociologice* (pregătirea anchetei, colectarea datelor, analiza acestora şi valorificarea rezultatelor) trebuie să li se acorde o importanţă egală.
- O *ipoteză* este enunţul unei relaţii cauzale într-o formă care permite verificarea empirică.
- O relaţie este suficient de semnificativă dacă probabilitatea de a se datora întâmplării este mai mică de 1%.

Leonard CARMICHAEL (1898-1973) – doctor al *Universităţii Harvard* (1924), profesor la *Universitatea Brown* (1927-1936), editor al *Manual of Child Psychology* (1946, 1954), membru al *A.A.A.S.* (1932) şi al *N.A.S.* (1943), secretar al *Smithsonian Institution* (1953-1964), preşedinte al *A.P.A.* (1940) şi al *American Philosophical Society* (1970-1973), *doctor honoris causa* al 23 de universităţi. A scris *Heredity and Environment* (1925), *The Manual of Child Psychology* (1946).

Domenii de specializare: psihologie generală, psihologia copilului.

Manuel CASTELLS (1942-) – doctor al *Universităţii din Paris* (1967), profesor la *E.H.E.S.S.* (1970-1979), la *Universitatea Berkeley* (1979-2003) şi la *M.I.T.* (2003-2010), *profesor emerit* al Universităţii Berkeley (2003-2010), fondator al *Center on Public Diplomacy*, director al *Institute for Sociology of New Technologies* (1988-1993), membru al *European Academy* (1994) şi al *British Academy* (2006), şef al secţiunii *Sociology of Urban and*

Regional Development din cadrul I.S.A. (1978-1982), *doctor honoris causa* al 15 universităţi, printre care cele din Valencia (2001), Londra (2004), Sevilla (2006) şi Costa Rica (2007), a primit *Premiul Wright C. Mills* (1983), *Premiul Robert şi Helen Lynd* (1998), *Premiul Kevin Lynch* (2001), *Order of Arts and Letters* (2002), *Order of the Lion of Finland* (2002), *Premiul Erich Schelling* (2004), *Order Gabriela Mistral* (2005), *Order of Santiago da Espada* (2006) şi *Premiul A.S.A.* (2006). A scris *La Question Urbaine* (1972), *The Information Age: Economy, Society and Culture* (1996-1998, 3 vol.), *Communication Power* (2009).

Domenii de specializare: sociologia comunicării, sociologie urbană, sociologie politică.

Jean CARBONNIER (1908-2003) – doctor al *Universităţii din Bordeaux* (1932), profesor la universităţile Poitiers (1937-1955) şi Sorbonne (1976), fondator al *Laboratoire de sociologie juridique* (1968). A scris *Sociologie juridique* (1973).

Idei principale:

- A teoretizat conceptul de *non-drept*, care reflectă absenţa dreptului într-un număr de raporturi umane pe care ar fi trebuit să le reglementeze. Are două forme de manifestare: 1) *autolimitarea dreptului*, se referă la perioadele şi spaţiile vieţii sociale în care dreptul, fie că nu există, fie că este limitat în acţiunea sa; 2) *autoneutralizarea dreptului*, intervine atunci când, datorită propriilor sale exigenţe, dreptul se anihilează pe sine însuşi.

Henri P. CATHALA – profesor la *Facultatea Pitié Salpêtrière*, cercetător la *Institut des hautes études de défense nationale*. A scris *Le Temps de la désinformation* (1986).

Idei principale:

- *Dezinformarea* este o formă ascunsă de agresiune psihologică, cu caracter subversiv şi destabilizator, având efecte nocive asupra vieţii sociale.
- Omul contemporan, dintr-o anumită *trândăvie intelectuală*, se lasă atras de mirajul bogăţiei informaţionale, fără a mai supune vreunui demers critic informaţiile preluate.

James M. CATTELL (1860-1944) – doctor al *Universităţii din Leipzig* (1886) sub coordonarea lui **W. Wundt**, primul profesor de psihologie al *Universităţii Pennsylvania* (1888), şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii Columbia (1891-1917), editor al *Psychological Review* (1894-1903) şi al *Journal*

of Science (1894-1944), fondator al *Psychological Corporation* (1921), membru al *N.A.S.* (1901), membru de onoare al *B.P.S.* (1932), preşedinte al *A.P.A.* (1895) şi al *S.A.A.A.* (1924). A scris *Mental Tests and Measurements* (1890), *The Conceptions and Methods of Psychology* (1904).

Idei principale:

- A creat noţiunea de *mental test*, manifestând un interes deosebit pentru măsurarea diferenţelor individuale.
- A considerat, asemenea lui **F. Galton**, că persoanele dotate trebuie să beneficieze de consideraţia statului şi să se căsătorească cu indivizi similari. El însuşi a promis stimulente celor şapte copii ai săi, în cazul căsătoriei lor cu copii ai colegilor profesori.

Raymond B. CATTELL (1905-1998) – doctor al *Universităţii din Londra* (1929), profesor la universităţile Columbia (1937), Clark (1938-1941), Harvard (1941-1945) şi Illinois (1946-1973), preşedinte al *Society of Multivariate Experimental Psychology* (1960-1961), a primit *Gold Medal* (1997). A scris *Abilities: Their Structure, Growth and Action* (1971), *The Scientific Analysis of Personality and Motivation* (1977)

Idei principale:

- A elaborat un *model al personalităţii* care cuprinde un set de 16 factori de bază, fiecare dintre aceştia conţinând două trăsături de personalitate, cu diferite grade de intensitate, dispuse în două registre valorice.
- În *evaluarea personalităţii* trebuie folosite trei tehnici: 1) *tehnica L*, constă în evaluări realizate de observatori; 2) *tehnica Q*, realizate prin chestionare, teste şi scale; 3) *tehnica T*, cu ajutorul datelor din teste care rezistă la falsificări.
- Aproximativ o treime din *personalitatea* unui individ este determinată ereditar şi două treimi sunt generate de factorii de mediu.

Mihail M. CERNEA (1931-) - doctor al *Universităţii Bucureşti* (1962), profesor la *Institutul Agronomic Nicolae Bălcescu* (1972-1974), sociolog la *Banca Mondială* (1974-1978), *consilier* al preşedintelui Băncii Mondiale (1990), membru al *I.S.A.*, al *S.C.R.*, al *C.A.S.B.S.* (1970), al *N.I.A.S.* (1979) şi al *S.A.A.A.* (1991), membru corespondent al *Academiei Române* (1991), vicepreşedinte al *European Society for Rural Sociology* (1973-1979), *doctor honoris causa* al universităţilor Babeş-Bolyai (1993) şi Iaşi (2007), a primit *Premiul Vasile Conta* (1963),

Premiul Bronislaw Malinowski, (1995), *Premiul Solon T. Kimball* (1988). A scris *Sociology, Anthropology and Development* (1993), *Risks and Reconstruction* (2000).
Domenii de specializare: sociologie rurală, antropologie socială.

Janet S. CHAFETZ (1942-2006) – doctor al *Universităţii Austin* (1969), profesor la *Universitatea Houston* (1973-2006), fondator al *S.W.S.*, preşedinte al *Southwest Sociological Association*. A scris *Sex and Advantage: A Comparative Macro-Structural Theory of Sex Stratification* (1984), *Gender Equity: An Integrated Theory of Stability and Change* (1990), *Minorities, Gender, Mythologies and Moderation* (1994).
Idei principale:
- În orice dimensiune am vrea să analizăm (venit, educaţie, atitudini politice etc.), diferenţele din interiorul unui grup rasial sau de gen sunt aproape la fel de mari cât cele existente între diverse alte grupuri.

Shelly CHAIKEN – doctor al *Universităţii Massachusetts* (1978), profesor la *Universitatea New-York*, membru al *S.P.S.P.*, al *A.P.S.*, al *A.P.A.* şi al *C.A.S.B.S.* (1997), preşedinte al *S.E.S.P.* (1989-1990), a primit *Premiul S.E.S.P.* (2009). A scris *Principles of Persuasion* (1996), *Subliminal Exposure to Faces and Racial Attitudes* (2008).
Idei principale:
- *Atitudinea* este o tendinţă psihologică exprimată prin evaluarea mai mult sau mai puţin favorabilă/nefavorabilă a unei entităţi determinate.
- *Persuasiunea* designează orice mesaj cu sens contrar atitudinilor unui individ.
- Cu cât *atractivitatea* sursei este mai mare, cu atât mai mare va fi acceptarea mesajului de către receptor. Însă, *mesajele dezirabile* au aceiaşi putere persuasivă, indiferent de prezenţa fizică a celui care comunică.
- Forţa persuasivă a unui mesaj creşte dacă auditoriul află că respectivul mesaj îl dezavantajează pe cel care îl transmite.

William J. CHAMBLISS – doctor al *Universităţii Indiana* (1962), profesor la *Universitatea Washington*, preşedinte al *A.S.C.* (1988) şi al *S.S.S.P.* (1992-1993), *doctor honoris causa* al Universităţii Guelph (1999), a primit *Premiul A.S.A.* (1999), *Premiul Edwin H Sutherland* (2003). A scris *Sociology* (1975), *Power, Politics and Crime* (2001), *Social Problems, Law and Society* (2004).
Domenii de specializare: sociologie generală, sociologie juridică.

François CHAZEL (1937-) – doctor (1972), profesor (1990-2006) şi *profesor emerit* al Universităţii din Paris, director al *Institut des Sciences Humaines Appliquées* (1997-2006), membru al *Academia Europaea*, preşedinte al *F.S.A.* (1986-1990), A scris *Sociologie politique* (1971), *Théorie sociologique* (1975), *Aux fondements de la sociologie* (2000).

Idei principale:

- *Loialitatea* este calitatea celui care ezită să părăsească organizaţia căreia îi aparţine, chiar dacă este în dezacord cu ea.

Septimiu CHELCEA (1940-) - doctor (1974) şi profesor (1992-2010) al *Universităţii Bucureşti,* rector al *Academiei Naţionale de Informaţii* (1994-1999), vice-preşedinte al *A.S.R.* (1992-2010), director al revistei *Sociologie românească* (2003-2005), a primit *Premiul P.S. Aurelian* (1980), *Premiul Opera Omnia* (2004). A scris *Opinia publică. Strategii de persuasiune şi manipulare* (2006) *Psihosociologie. Teorii, cercetări, aplicaţii* (2008).

Idei principale:

- A periodizat evoluţia psihosociologiei în cinci etape: 1) *preistoria* (începutul sec. al VI-lea î.e.n.-sfârşitul sec. al XIX-lea); 2) *perioada fondării ei ca disciplină ştiinţifică* (1880-1934); 3) *perioada clasică* (1935-1960); 4) *perioada modernă* (1961-1989); 5) *perioada contemporană* (după 1990).
- A propus o *formulă a emergenţei zvonurilor* într-un context social dat, ca fiind o funcţie dependentă de importanţa evenimentului, ambiguitatea zvonului şi trăsăturile de personalitate care acţionează frenator.
- A propus, împreună cu **L. Radu-Geng** şi **C. Ciupercă**, utilizarea profeţiei autorealizatoare implicite ca *tehnică de manipulare comportamentală*, persoanele ţintă fiind în situaţia de grup iar evaluarea eronată transmiţându-se prin conţinutul latent al mesajului.

Alain CHENU (1947-) – profesor la *Universitatea Sciences Po* (2010), editor al *R.F.S.* (2008-2010), director al *Observatoire sociologique du changement* (2004-2010) şi al *Centre de données sociopolitiques* (2005-2010). A scris *Sociologie des employés* (2005).

Domenii de specializare: istoria sociologiei, stratificare socială.

Mohamed CHERKAOUI (1945-) – doctor al *Universităţii din Paris* (1981), profesor la *Universitatea din Lausanne*, editor al *Studies in Social*

Analysis şi al *R.F.S.* (2004-2007), director de cercetare la *C.N.R.S.*, director al *Groupe d'Etude des Méthodes de l'Analyse sociologique* (1999-2009), membru al *E.A.S.* şi al *Academia Europaea*. A scris *Sociologie de l'éducation* (1986), *Dictionnaire de la pensée sociologique* (2005).

Idei principale:

- *Socializarea* înseamnă învăţarea unor roluri şi capacitatea de a împărtăşi cu ceilalţi aceleaşi semnificaţii.
- *Stratificarea* este universală şi omniprezentă. În această situaţie se găsesc, atât societăţile primitive, aparent cele mai simple şi omogene, cât şi sistemele sociale cele mai diferenţiate şi eterogene.
- A teoretizat conceptele de *macrosociologie* (studierea unor vaste ansambluri de fenomene sociale, întinse pe spaţii mari şi pe perioade istorice îndelungate) şi *microsociologie* (fenomene particulare în care sunt implicate grupuri mici de indivizi).

Jerome M. CHERTKOFF – doctor al *Universităţii Iowa* (1964), *profesor emerit* al Universităţii Indiana. A scris *A Review of Experiments in Explicit Bargaining* (1976), *Performance under Different Contingent Reward Systems* (1997).

Idei principale:

- Împreună cu **J. Esser**, a stabilit cinci trăsături esenţiale ale *situaţiilor de negociere*: 1) există cel puţin două părţi cu interese divergente; 2) părţile pot comunica; 3) compromisul este posibil; 4) fiecare parte poate face oferte provizorii; 5) una dintre ofertele provizorii va fi acceptată de toate părţile.

Jean-Claude CHESNAIS – doctor, profesor la *Ecole Polytechnique* (1984), cercetător la *C.N.R.S.* (1971-1975), director al *Institut national d'études démographiques* (1985). A scris *Histoire de la violence en Occident, de 1800 à nos jours* (1981), *Le Crépuscule de l'Occident. Démographie et politique* (1995).

Domenii de specializare: istoria sociologiei, sociologia migraţiei, demografie.

Daniel CHIROT (1942-) - doctor al *Universităţii Columbia* (1973), profesor la *Universitatea Washington* (1980-2009), fondator şi editor (1986-1989) al *East European Politics and Societies*, director al *Center for the Study of Ethnic Conflict and Conflict Resolution* (2000-2010). A scris *Social Change in the Twentieth Century* (1977), *Social Change in*

the Modern Era (1986), *Modern Tyrants* (1994).

Idei principale:

- A dezvoltat *teoria evoluţiei uniforme*, conform căreia toate societăţile trec prin anumite stadii de evoluţie, apărând doar unele distincţii legate de fenomenul întârzierii. Societăţile întârziate vor urma şi ele aceleaşi stadii, numai că în epoci diferite. Alte teorii consideră că există diferenţe între societăţi, datorate perioadelor temporale în care s-a petrecut intrarea lor în respectivul stadiu. Dar, asemănările datorate stadiului sunt mai importante decât deosebirile datorate perioadei. Deci, procesul evoluţionar e mai puternic decât procesul istoric.
- Căutarea unui echilibru între nevoia de a păstra formele vechi (testate şi încă funcţionale) de organizare socială şi dorinţa de a inova rămâne cheia problemei tuturor societăţilor. Chiar dacă dificultăţile cu care se confruntă o societate par noi şi unice, multe din ele constituie repetarea, sub alte forme, a unor provocări existente şi în trecut.
- Atât puritatea rasială, cât şi cea culturală sunt mituri închipuite, care au puţine în comun cu realitatea istorică. Nici una din culturile de azi nu mai este exact la fel cum era în trecutul îndepărtat.
- Nici o cultură care devine prea omogenă sau prea legată de vechile tipare de gândire nu poate da naştere unui număr îndeajuns de idei noi. *Vitalitatea* unei culturi oferă cele mai mari şanse *schimbărilor sociale*.
- Diferenţa politică principală dintre societăţile moderne şi cele agrare constă în faptul că este posibilă înlocuirea periodică a elitei. Aceasta este funcţia de bază a democraţiei.
- Trei mari *ideologii revoluţionare* au dominat era modernă: liberalismul iluminist, socialismul şi fascismul. Prima a cultivat naţionalismul şi străbate crize periodice, socialismul a dat greş la sfârşitul secolului XX, fascismul a condus lumea către cel mai mare război cunoscut vreodată.
- În ultimele decenii rata schimbărilor s-a accelerat atât de mult, încât apare senzaţia că menţinerea formelor vechi de gândire şi organizare poate produce eşecuri sigure.

Nancy J. CHODOROW (1944-) – doctor al *Universităţii Brandeis* (1975), profesor la *Universitatea Berkeley* (1989-2005), cercetător la *Psychoanalytic Institute* (1994), membru al *I.P.A.*, a primit *Premiul Jessie Bernard* (1979). A scris *Femininities, Masculinities,*

Sexualities (1994), *The Power of Feelings* (1999).

Idei principale:

- A elaborat o *teorie despre dezvoltarea genului*, conform căreia atât băieţii, cât şi fetele, se identifică la început cu mama, dar băieţii se desprind pentru a-şi afirma masculinitatea, în timp ce fetele rămân ataşate de mamă în continuare. Spre deosebire de **S. Freud**, consideră că masculinitatea, şi nu feminitatea, este percepută ca o pierdere.

Sang-Chin CHOI – doctor al *Universităţii Hawaii* (1975), *profesor emerit* al Universităţii Chung-Ang, preşedinte al *Korean Psychological Association* şi al *Asian Association of Social Psychology*, a primit *Premiul oferit de Korean Psychological Association*. A scris *Individualism and Collectivism* (1994), *Korean Psychology* (2000).

Domenii de specializare: psihologie socială.

Noam A. CHOMSKY (1928-) – doctor al *Universităţii Pennsylvania* (1955), profesor (1961-2010) şi *profesor emerit* al M.I.T., membru al *N.A.S.*, al *A.A.A.S.* şi al *American Philosophical Society*, *doctor honoris causa* al peste 30 de universităţi, a primit *Premiul A.P.A.* (1984), *Premiul George Orwell* (1987, 1989), *Premiul Kyoto* (1988), *Helmholtz Medal*, *Benjamin Franklin Medal* şi *Premiul Erich Fromm* (2010). A scris *Language and Mind* (1972), *Rules and Representations* (1980).

Idei principale:

- Ceea ce este uşor de observat nu este, adesea, nici pertinent, nici semnificativ şi ceea ce este pertinent şi semnificativ este, adesea, dificil de observat.
- *Maturizarea creierului omenesc* este caracterizată prin developarea în sens fotografic a unor structuri deja existente, şi nu prin învăţare, cum a susţinut **J. Piaget**.
- A teoretizat *mecanismul de deprindere al limbajului*, susţinând că un copil nu trebuie să fie învăţat să vorbească deoarece poate identifica singur regulile limbajului, doar auzindu-i pe ceilalţi vorbind.

Esther N. CHOW – doctor al *Universităţii Los Angeles*, profesor la *Universitatea American* (2010), membru al *A.S.A.*, vice-preşedinte al *E.S.S.*, şef al secţiunii *Women in Society* din cadrul I.S.A., a primit *Premiul S.W.S.* (2000, 2008), *Premiul Morris Rosenberg* (2002), *Outstanding Award* (2006) şi *Premiul Stuart Rice* (2006). A scris *Women, the Family and Policy: A Global Perspective* (1994), *Race, Class and Gender* (1996)

Domenii de specializare: psihologie socială, sociologie economică, gender şi sexualitate.

Richard CHRISTIE (1918-1992) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1949), profesor (1960) şi şef al *Departamentului de Psihologie Socială* (1962-1965, 1967-1968) la Universitatea Columbia, a primit *Premiul Nevitt Sanford* (1991). A scris *Studies in Machiavellianism* (1970).

Idei principale:

- A introdus conceptul de *machiavelism* în vocabularul psihologiei, referindu-se la tendinţa individului de a-i manipula pe ceilalţi conform intereselor lui.
- A construit, împreună cu **F. Geis**, o *scală pentru măsurarea atitudinii machiavelice şi a gradului de machiavelism*. În România, scala a fost adaptată de **S. Chelcea** (1993).

Xenia CHRYSSOCHOOU – doctor al *Universităţii din Paris* (1996), profesor la universităţile Surrey (1997-2003) şi Panteion (2003-2010), cercetător la *Social Psychology European Research Institute* şi la *Centre for Research on Nationalism, Ethnicity and Multiculturalism* (1997-2003), membru al *E.A.E.S.P.* şi al *Asian Association of Social Psychology*. A scris *Multicultural Societies* (2000), *Cultural Diversity: Its Social Psychology* (2004).

Domenii de specializare: psihologie socială, psihologie politică.

Robert B. CIALDINI (1945-) – doctor al *Universităţii North Carolina* (1970), profesor la *Universitatea Arizona* (1979-2009), membru al *A.P.A.*, al *S.E.S.P.*, al *Psi Chi* (2006) şi al *A.P.S.* (2007), preşedinte al *S.P.S.P.* (1996), a primit *Premiul Donald T. Campbell* (2003), *Premiul Peitho* (2006), *Outstanding Award* (2006), *Premiul S.P.S.P.* (2009). A scris *Influence: Science and Practice* (1985), *Social Psychology* (1999), *Gender Differences in Impression Management in Organizations* (2007).

Idei principale:

- A experimentat *tehnica de manipulare "uşa în faţă"*, conform căreia se cere iniţial mai mult pentru a se obţine ulterior mai puţin, adică exact cât era nevoie.
- A experimentat *tehnica momelii*, conform căreia persoanele care au luat o decizie fără a cunoaşte costul real tind să-şi menţină decizia chiar dacă, ulterior, obţin informaţiile corecte.
- Împreună cu **K. Richardson**, a verificat relaţia dintre *prejudecată* şi *stima de sine*: persoanele care au o stimă de sine scăzută au mai multe prejudecăţi.

- Avem tendinţa de a ne asocia cu oameni de succes şi de a ne disocia de persoanele care au suferit eşecuri, în scopul validării impresiei de persoană cu statut înalt.
- Un individ este ajutat în anumite situaţii iar în altele nu, însă există contexte în care aproape nimeni nu este dispus să te ajute.

Aaron V. CICOUREL (1928-) - doctor al *Universităţii Cornell* (1957), *profesor emerit* al Universităţii San Diego (1989-2009), membru al *A.A.A.S.* (1992), *doctor honoris causa* al universităţilor din Freiburg (2007) şi Madrid (2008), a primit *Premiul Guggenheim* (1975). A scris *La Sociologie cognitive* (1973), *Three Models of Discourse Analysis* (1980).

Idei principale:

- Participanţii la o interacţiune socială înţeleg în aparenţă multe lucruri, chiar dacă acestea nu sunt menţionate în mod explicit. Elementele non-verbale se pot dovedi la fel de importante ca şi elementele verbale.
- Intervievatori diferiţi, folosind abordări diferite, produc răspunsuri similare din partea unor subiecţi diferiţi.

Richard CLEMENT – doctor al *Universităţii Ontario* (1976), profesor la *Universitatea Ottawa* (2010), membru al *A.P.A.* (2003), preşedinte al *I.A.L.S.P.* (2006-2008), a primit *Premiul Robert C. Gardner* (2002) şi *Premiul Otto Klineberg* (2002). A scris *A Psychometric Analysis of the Situated Ethnic Identity Scale* (2004), *Communication, Language and Discrimination* (2007).

Domenii de specializare: istoria psihologiei, psihologie socială.

Jean P. CODOL (1944-1989) – doctor (1979) şi şef al *Departamentului de Psihologie Socială* al Universităţii Provence, director de cercetare la *C.N.R.S.*, director al *Centre de Recherche en Psychologie Cognitive*, membru al *E.A.E.S.P.* (1970). A scris *La quête de la similitude et de la différenciation sociale: une approche cognitive du sentiment d'indentité* (1986).

Idei principale:

- A dezvoltat conceptul de *conformism superior de sine*, arătând că, în procesul comparării sociale, individul are tendinţa de considera că el respectă normele mai mult decât ceilalţi. Acest tip de conformism este cu atât mai pronunţat cu cât presiunea normelor este mai puternică.
- Membrii unui grup tind să se descrie folosind mai frecvent atribute considerate dezirabile

acelui grup, decât o fac atunci când îi descriu pe ceilalţi.

Albert K. COHEN (1918-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1951) sub coordonarea lui **T. Parsons**, profesor la universităţile Indiana (1965-1983) şi Connecticut (1983-1988), vice-preşedinte al *A.S.C.*, preşedinte al *S.S.S.P.* (1971-1972), a primit *Premiul Edwin H. Sutherland* (1993). A scris *Delinquent Boys: The Culture of the Gang* (1955).

Idei principale:

- A teoretizat noţiunea de *sub-cultură deviantă*, plecând de la premisa că delincvenţa se dezvoltă preferenţial printre membrii claselor defavorizate, care îşi formează o sub-cultură ce corespunde unei necesităţi sociale pe care structura societăţii globale nu o satisface.

James S. COLEMAN (1926-1995) – doctor al *Universităţii Columbia* (1955) sub coordonarea lui **P. Lazarsfeld**, profesor la universităţile John Hopkins (1959-1973) şi Chicago (1973-1995), director al *National Opinion Research Center*, preşedinte al *A.S.A.* (1992), a primit *Premiul Woodrow Wilson* (1959), *Premiul A.E.R.A.* (1974), *Premiul Stouffer* (1975), *Premiul Common Wealth* (1980), *Premiul Robert şi Helen Lynd* (1984), *Premiul Willard Waller* (1988), *Premiul A.S.A.* (1992). A scris *The Adolescent Society* (1961), *Foundations of Social Theory* (1990).

Idei principale:

- A introdus conceptul de *capital social*, pentru a descrie tipurile de relaţii existente între indivizii din aceiaşi familie sau comunitate, care exercită o influenţă puternică asupra nivelului de realizare educaţională.
- A dezvoltat *teoria alegerii raţionale*, bazată pe ideea alegerii celei mai eficiente acţiuni în urma comparării costurilor şi beneficiilor.
- Resursele şi mijloacele educative au influenţă relativ slabă asupra *reuşitei şcolare*, în comparaţie cu influenţa exercitată de originea familială. Reuşita şcolară are un nivel mai ridicat în învăţământul particular decât în cel de stat.

Patricia H. COLLINS (1948-) – doctor al *Universităţii Brandeis* (1984), profesor la *Universitatea Maryland* (2005-2010), *profesor emerit* al Universităţii Cincinnati (2005-2010), membru al *S.S.S.P.*, al *S.W.S.*, al *E.S.S.* şi al *Association of Black Sociologists*, preşedinte al *A.S.A.* (2008), a primit *Premiul Letitia W. Brown* (1991), *Premiul Wright C. Mills* (1990), *Premiul Jessie Bernard*

(1993), *Carrer Award* (1993), *Premiul A.S.A.* (2007). A scris *From Black Power to Hip Hop: Racism, Nationalism and Feminism* (2005), *Race, Class and Gender: An Anthology* (2007, 6th ed.).

Domenii de specializare: teorii sociologice, sociologia cunoașterii, sociologia comunităților.

Randall COLLINS (1941-) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1969), profesor la *Universitatea Pennsylvania*, preşedinte al *A.S.A.*, a primit *Premiul A.S.A.* (1999). A scris *Conflict Sociology* (1975), *Violence. A Micro-Sociological Theory* (2008).

Idei principale:

- *Puterea* provine din abilitatea de a controla definirea situaţiilor. Grupurile sociale pot fi anihilate, chiar desfiinţate, dacă individul are capacitatea să manipuleze definirea situaţiei lor.

August COMTE (1798-1857) – profesor la *Ecole Polytechnique* (1832-1842), secretar al lui **Saint-Simone**, este considerat fondatorul *sociologiei*, termen pe care l-a folosit prima dată în volumul al IV-lea al *Cours de philosophie positive* (1839-1840). A scris *Plan de travaux scientifiques nécessaires pour réorganiser la société* (1822), *Système de politique positive* (1851-1854, 4 vol.).

Idei principale:

- Pe baza *principiului complexităţii crescânde*, a ordonat ştiinţele, începând cu matematica şi continuând cu astronomia, fizica, chimia, biologia, sociologia. Rezultă deci, că sociologia este ştiinţa cea mai complexă.
- Obiectul *sociologiei* îl constituie fiinţa socială. Ca disciplină de studiu, sociologia cuprinde două ramuri: 1) *statica socială*, care studiază geneza societăţii şi structura instituţională a sa, de la familie, la biserică şi stat (principalele instanţe de socializare pentru individ); 2. *dinamica socială*, care are ca obiect de studiu evoluţia omenirii şi descoperirea legilor dezvoltării sociale şi a criteriilor progresului.
- Umanitatea este guvernată de *legea celor trei stări*: teologică, metafizică, pozitivă. Ultima stare presupune despărţirea de speculaţiile gândirii religioase dar şi de coloratura subiectivă favorizată de psihologie în interpretarea fenomenelor sociale. În faza teologică, puterea *speculativă* o deţineau preoţii iar cea *activă* militarii; în faza metafizică, filosofii, respectiv magistraţii; în faza pozitivă, savanţii, respectiv industriaşii. În orice societate, există o dualitate a puterilor: teologică şi militară,

metafizică şi legistă, ştiinţifică şi industrială.

- *Societatea* este un grup de familii, şi nu o sumă de indivizi. Întregul se impune, aşadar, în faţa părţii: societatea are neapărat întâietate, ea este alfa şi omega pentru social. O societate nu poate fi descompusă în indivizi la fel cum o suprafaţă geometrică nu poate fi împărţită în linii sau o linie în puncte.

- Dotat cu o sociabilitate esenţialmente spontană, urcând pe treptele civilizaţiei, omul îşi afirmă tot mai pregnant interesele egoiste.

- Societatea industrială este societatea supremaţiei intelectualilor. În fruntea savanţilor este sociologul.

- Omul are o natură dublă: suflet şi inteligenţă. La rândul său, sufletul înseamnă sentiment şi activitate. Deci, se poate vorbi de trei facultăţi sau forţe umane: *sentiment, activitate şi inteligenţă*. 1) Sentimentele se clasifică în: a) instincte pur egoiste (sexuale, nutritive); b) instincte raţional-egoiste (militare, industriale); c) instinctul dominaţiei (orgoliul) şi al nevoii de aprobare (vanitatea); d) instinctul egalităţii (ataşamentul); instinctul ierarhiei (veneraţia); instinctul religios (ruşinea). Observăm o piramidă a instinctelor: la bază sunt cele egoiste, la mijloc cele impulsive, la vârf instinctul religios. După Comte, creşte progresiv rolul instinctelor altruiste în raport cu cele egoiste. 2) Activitatea se divide în trei tendinţe: curajul, prudenţa şi perseverenţa. 3) Inteligenţa este de două feluri: pasivă şi activă.

- A elaborat *legea preponderenţei sociale a forţei materiale*: în orice compoziţie de elemente, în mod sistematic, unul are preponderenţă în raport cu întregul şi această preponderenţă nu se manifestă decât în şi prin intermediul întregului. Legea preponderenţei are un sens ierarhic: forţa materială prevalează asupra forţei intelectuale iar aceasta asupra forţei morale. De asemenea, există o preponderenţă a sentimentului în familie şi o preponderenţă a intelectului în societate.

- Ca şi **F. Nietzche**, a construit o religie fără Dumnezeu, pentru că în viziunea lui, în societatea industrială Dumnezeu a murit dar religia trăieşte. Au supravieţuit preoţii (mai exact, rolurile lor sociale), pentru a se realiza consensul şi ordinea, pentru a se obţine pacea socială.

- A distins trei *grade de existenţă*: viaţa individuală, viaţa domestică, viaţa socială. Prin familie, individul începe a ieşi din personalitatea sa şi învaţă a trăi în altul. Două sunt elementele care explică *familia*: subordonarea sexelor şi a vârstelor; prima

explică instituirea familiei, a doua menţinerea ei.
- Discipolii lui Comte, au constituit două mişcări diferite: mişcarea lui **P. Lafitte**, care nu admitea nici o modificare a doctrinei originale şi mişcarea condusă de **E. Littre**, care admitea fondul general al concepţiei comtiste, dar respingea premisele religioase şi lua atitudine faţă de excluderea psihologiei din rândul ştiinţelor socio-umane.

Bibliografie:
Bădescu Ilie, *Istoria Sociologiei*, Ed. Porto-Franco, Galaţi, 1994, pp. 36-100;
Buzărnescu Ştefan, *Istoria doctrinelor sociologice*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1995, pp. 16-24;
Lallement Michel, *Istoria ideilor sociologice*, Ed. Antet, Bucureşti, 1997, pp. 56-61;

Miron G. CONSTANTINESCU (1917-1974) - doctor (1940) şi profesor al *Universităţii Bucureşti* (1948-1951), rector al *Academiei Ştefan Gheorghiu* (1971-1972), fondator al *Centrului de Cercetări Sociologice*, director al *Institutului de Cercetări Economice* (1957-1958), vice-preşedinte al *I.S.A.* (1970). ministru al învăţământului (1955-1957, 1965-1970). A scris *Introducere în sociologie* (1972), *Gândirea sociologică din România* (1973).
Idei principale:
- *Sociologia* nu este numai o ştiinţă descriptivă şi analitică, ci şi una prospectivă şi prognostică.
- Funcţia cea mai importantă a sociologiei este cea *critică*, menită să examineze datele vieţii sociale, să identifice problemele care agită această realitate şi să ofere soluţii de rezolvare.

Charles H. COOLEY (1864-1929) – doctor (1894) şi profesor (1894) al *Universităţii Michigan*, preşedinte al *A.S.A.* (1918). A scris *Human Nature and the Social Order* (1902), *Social Organization* (1909).
Idei principale:
- A realizat distincţia între *grupurile primare* şi *grupurile secundare*. Primele reunesc indivizi apropiaţi, legaţi trainic între ei prin valori comune şi printr-o diviziune foarte netă a rolurilor. *Grupurile secundare* se întemeiază pe relaţii mai formale şi mai îndepărtate. Investiţia afectivă este mică, coeziunea este scăzută.
- A dezvoltat *concepţia eu-lui oglindă*, prin care a vrut să dea o replică behaviorismului, în vogă la aceea vreme. Cooley a considerat că la baza ordinii sociale stă *imaginea* reflectată în *oglinda* celorlalţi: ca urmare a

interacţiunilor cu alţii, oamenii interpretează gesturile acestora şi îşi formează o imagine despre ei înşişi din punctul de vedere al celorlalţi. *Noi suntem ceea ce cred alţii despre noi că suntem sau ceea ce ei cred despre noi este esenţial în ceea ce suntem*. De aceea, sinele este fatalmente social, o realitate oglindită.
- *Eul oglindă* este compus din trei elemente: 1) imaginarea locului în care eul se reflectă în cadrele de percepţie ale celorlalţi; 2) evaluarea acestor imagini, sub forma unor judecăţi imaginate; 3) reacţia personală şi de grup la această imagine

Mary E. COOLIDGE (1860-1945) – doctor al *Universităţii Stanford*, primul profesor american care a predat cu normă întreagă sociologia, la *Mills College* (1918-1926). A scris *Chinese Immigration* (1909), *Why Women are So* (1912).
Idei principale:
- *Sociologia* trebuie să joace un rol activ în identificarea problemelor sociale şi în încurajarea reformelor.
- S-a numărat printre practicienii timpurii ai *sociologiei aplicate* şi ai utilizării *statisticii* în documentarea problemelor sociale.
- Şansele de viaţă ale femeii sunt drastic reduse şi constrânse de îmbrăcăminte şi limbaj.

Lewis A. COSER (1913-2003) - doctor al *Universităţii Columbia* (1954), profesor la *Universitatea Brandeis*, *profesor emerit* al Universităţii New-York (1969-1987), preşedinte al *E.S.S.* (1963-1964), al *S.S.S.P.* (1967-1968) şi al *A.S.A.* (1975), a primit *Premiul E.S.S.* (1983), *Premiul A.S.A.* (1994). A scris *Sociological Theory* (1964), *Conflict and Consensus* (1984).
Idei principale:
- A elaborat *teoria funcţionalismului conflictual*, conform căreia conflictul este intrinsec în societate şi, în anumite condiţii, îndeplineşte funcţii pozitive: poate ajuta la clarificarea anumitor valori şi poate juca un rol în păstrarea stabilităţii organizaţiei.
- Conflictele în care individul este reprezentant al unui grup luptând, nu pentru el însuşi, ci pentru idealurile grupului pe care-l reprezintă, sunt mai radicale decât acelea în care îşi urmăreşte interesul personal.

Xenia COSTA-FORU (1902-1983) - doctor (1932), conducătoarea echipei de cercetări monografice asupra familiei din echipa lui **D. Gusti**. A scris *Cercetarea monografică a familiei* (1932).
Idei principale:
- A elaborat cea mai sistematică lucrare consacrată cercetărilor

asupra *familiei* în sistemul Şcolii sociologice de la Bucureşti. Lucrarea prezintă geneza şi evoluţia investigaţiilor sociologice asupra familiei, expunerea metodei de cercetare.

Paul T. COSTA – doctor al *Universităţii din Chicago* (1970), profesor la universităţile Massachusetts şi Maryland, *profesor emerit* al Universităţii John Hopkins, membru al *A.P.A.* (1977), al *Society of Behavioral Medicine* (1986), al *S.A.A.A.* (1990) şi al *European Association of Personality Psychology* (1991), preşedinte al *I.S.S.I.D.* (1995-1997), a primit *Premiul Arthur Staats* şi *Premiul A.P.A.* (1993). A scris *Gender Differences in Personality Traits Across Cultures* (2001), *Age Changes in Personality and Their Origins* (2006).

Idei principale:

- A elaborat, împreună cu **R. McCrae**, *modelul personalităţii bazat pe cinci factori* (nevrozismul, extraversiunea, deschiderea, agreabilitatea şi conştiinciozitatea), care nu se raportează explicit la concepte psihiatrice şi nu are la bază teoria biologică.
- *Trăsăturile de personalitate* sunt în mai mare măsură expresii ale biologiei umane decât produse ale experienţei de viaţă.

Ian CRAIB (1945-2003) – doctor al *Universităţii Victoria*, profesor la *Universitatea Essex*. A scris *Existentialism and Sociology* (1976), *Modern and Social Theory* (1984).

Domenii de specializare: teorii sociologice

Stephen R. CRAIG – profesor la *Universitatea Maine*. A scris *The Effect of Television Day Part on Gender Portrayals in Television Commercials* (1992).

Idei principale:

- A studiat *stereotipiile legate de gen* în reclamele televizate, constatând că, în week-end, femeile apar extrem de rar într-un rol principal sau neînsoţite de bărbaţi. În general, ele sunt prezentate în roluri subordonate bărbaţilor, în scopul creşterii erotismului reclamei.

John W. CRESWELL – doctor al *Universităţii Iowa* (1974), profesor la *Universitatea Nebraska* (1993-2010), membru al *A.E.R.A.* şi al *Association for the Study of Higher Education*. A scris *Qualitative Inquiry and Research Design* (1998), *Educational Research* (2001).

Domenii de specializare: metode cantitative şi calitative, sociologia educaţiei.

Michel CROZIER (1922-) - doctor al *Universităţii din Lille* (1949), profesor la *Universitatea din Paris* (1967-1968), fondator (1961) şi director (1961-1993) al *Centre de Sociologie des Organisations*, director de cercetare la *C.N.R.S.* (1970), membru al *C.A.S.B.S.* (1973) şi al *A.S.M.P.* (1999), preşedinte al *F.S.A.* (1970-1972), *doctor honoris causa* al École nationale d'administration publique, a primit *Premiul Tocqueville* (1998), *Légion d'honneur* şi *Ordre National du Merite*. A scris *Le Phénomène bureaucratique* (1963), *L'Acteur et le système* (1977), *À quoi sert la sociologie des organisations ?* (2000).

Idei principale:

- Omul este înzestrat cu o *raţionalitate* care nu este absolută, ci limitată. Altfel spus, omul este un animal care nu încearcă cu orice preţ să găsească soluţia optimă, ci alege adesea soluţia care crede că îi aduce satisfacţie. Având rareori obiective precise, indivizii profită de oportunităţile care li se oferă, mai degrabă decât să ducă la bun sfârşit un proiect coerent şi chibzuit îndelung.
- *Organizaţia* este o reţea structurată pe raporturi de putere şi de dependenţă, în care persoane sau grupuri negociază un schimb de comportamente, de care fiecare are nevoie pentru apărarea intereselor şi pentru îndeplinirea sarcinilor şi obiectivelor.
- A descris *cercul vicios birocratic*: 1) cercul vicios apare în organizaţia a cărei funcţionare se bazează pe reguli impersonale; 2) regulile nu pot prevedea totul, deci rămân unele zone de incertitudine; 3) conducerea încearcă să ţină sub control aceste zone, pentru a-şi spori puterea în cadrul organizaţiei; 4) dacă reuşesc să o facă, apar noi relaţii, care generează frustrări pentru ceilalţi; 5) aceştia vor face presiuni în direcţia instituirii de noi reguli impersonale; 6) noile reguli produc noi surse de incertitudine.
- Motivaţia birocratului de la vârful organizaţiei este diferită de cea a birocratului de la baza ei.
- Împreună cu **E. Freidberg**, a elaborat *teoria contingenţelor strategice*, conform căreia: 1) într-o organizaţie, oricât de constrângătoare ar fi ea, actorii sociali dispun întotdeauna de o marjă de libertate; 2) această libertate nu este absolută, ci se supune unor contingenţe şi constrângeri; 3) actorii se folosesc de marja lor de libertate pentru a dobândi puterea în organizaţie.
- *Dominarea* constă în a lăsa libertate de mişcare puterii dominante şi a impune cele mai severe constrângeri asupra libertăţii de decizie a părţii dominate.

Robert D. CRUTCHFIELD – doctor al *Universităţii Vanderbilt* (1980), profesor (1986-2010) şi şef al *Departamentului de Sociologie* (1998-2003, 2008-2010) al Universităţii Washington, director al *Institute for Ethnic Studies in the United States* (1991-1998), membru al *Association of Black Sociologists*, şef al secţiunii *Crime Law and Deviance* din cadrul A.S.A. (2008), vice-preşedinte al *A.S.C.* (1998-1999). A scris *Labor Stratification and Violent Crime* (1989), *Anomie and Alienation* (1992), *Cultures of Inequality* (2009).
Domenii de specializare: criminologie, sociologia relaţiilor interetnice, sociologia devianţei.

D

Sir Ralf DAHRENDORF (1929-) - doctor al *Universităţii din Hamburg* (1952) şi al *L.S.E.* (1956), profesor la universităţile din Hamburg (1957-1960), Columbia (1960), Tubingen (1960-1964) şi Konstanz (1966-1969, 1984-1986), pro-rector al *Universităţii Oxford* (1991-1997), director al *L.S.E.* (1974-1984), membru de onoare al *E.A.S.*, vice-preşedinte al *British Academy* (1982-1983), preşedinte al *G.S.A.* (1967-1970), ministru (1967), a primit 31 de titluri *doctor honoris causa*, titlul de *Baron* (1993), *Premiul Nevitt Sanford* (1989), *Goethe Medaille* (1998), *Premiul Prince of Asturias* (2007). A scris *Homo Sociologicus* (1959), *Gesellschaft und Demokratie in Deutschland* (1967), *Der moderne soziale Konflikt* (1988).

Idei principale:

- Aspectul cel mai important al *ordinii sociale* este reprezentat de conservarea puterii, care îşi impune autoritatea şi îşi promovează interesele prin intermediul instituţiilor sociale.
- A considerat că **Marx** a definit clasele sociale într-un sens foarte restrâns şi referitor la un context istoric specific. În loc să considere *proprietatea* ca fiind criteriul de departajare a claselor sociale, Dahrendorf a propus *puterea*, astfel încât societatea se poate împărţi între cei care dau ordine şi cei care primesc ordine. Clasele nu sunt produsul distribuţiei inegale a proprietăţii, ci rezultatul distribuţiei inegale a puterii.
- În momentul în care un regim totalitar şi-a parcurs drumul distrugător, condiţiile formării sale sunt înlăturate pentru totdeauna. Istoria este o stradă cu sens unic: acolo unde modernitatea s-a impus, ea nu o mai ia înapoi.
- A formulat *paradoxul capcanei modernităţii*: mobilitatea socială conduce la formarea unei societăţi ameninţată de imobilitate socială. Raţionamentul lui este următorul: 1) mobilitatea socială conduce la egalizarea şanselor de viaţă ale indivizilor; 2) egalitatea şanselor de viaţă devine egalitate a vieţilor (egalitate socială), care induce imobilitatea; 3) schimbarea nu este posibilă decât în condiţiile unei inegalităţi sociale tolerabile, care va relansa cursa mobilităţii sociale.
- Pluralismul conflictelor sociale contribuie la descreşterea intensităţii conflictelor dintr-o societate, în timp ce convergenţa sau suprapunerea mai multor conflicte sociale sunt factori ai creşterii intensităţii. Mecanismele

democraţiei previn apariţia şi atenuează intensitatea conflictelor.
- *Legea* este deopotrivă condiţia necesară şi suficientă a *inegalităţii* sociale. Chiar dacă, în anumite societăţi, egalitatea în faţa legii este recunoscută ca principiu constituţional, aplicarea sa provoacă automat o inegalitate.

Antonio R. DAMASIO (1944-) – doctor al *Universităţii din Lisabona*, profesor la *Universitatea Iowa*, membru al *N.A.S.*, al *European Academy of Sciences and Arts* şi al *A.A.A.S.* (1997), a primit *Premiul William Beaumont* (1990), *Premiul Golden Brain* (1995), *Premiul Ipsen* (1997), *Kappers Medal* (1999), *Premiul Reenpaa* (2000), *Premiul Arnold Pfeffer* (2002), *Premiul Prince of Asturias* (2005). A scris *The Feeling of What Happens* (2000).
Domenii de specializare: sociologia emoţiilor.

John M. DARLEY (1938-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1965) sub coordonarea lui **E. Aronson**, profesor la *Universitatea Princeton* (1968), membru al *A.A.A.S.*, al *A.P.A.*, al *S.E.S.P.* şi al *S.P.S.S.I.*, preşedinte al *A.P.S.* (2001-2002), a primit *Premiul A.P.F.* şi *Premiul S.E.S.P.* (1997). A scris *Attribution and Social Interaction* (1998), *Social Influences on Ethical Behavior in Organizations* (2001).
Idei principale:
- A teoretizat, alături de **J. Fleming**, *iluzia exercitării controlului*, conform căreia indivizii au convingerea că deţin controlul asupra unor evenimente care sunt, în esenţă, întâmplătoare.
- A propus, împreună cu **B. Latane**, un model care explică, în cinci etape, *comportamentul observatorilor în accidentele spontane*: 1) observarea situaţiei; 2) identificarea situaţiei ca reprezentând un pericol; 3) asumarea responsabilităţii intervenţiei; 4) luarea deciziei despre modul în care se acordă ajutorul; 5) punerea în practică a deciziei de acordare a ajutorului.

James C. DAVIES (1918-) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1952), *profesor emerit* al Universităţii Oregon, a primit *Premiul Jeanne Knutson* (1987). A scris *Human Nature in Politics* (1963), *When Men Revolt and Why* (1971).
Idei principale:
- A formulat o *teorie a genezei revoluţiilor*. Criticându-l pe **K. Marx** (explozia revoluţionară se produce în momentul în care condiţiile de viaţă ale asupriţilor au atins punctul cel mai de jos), a subliniat că au existat numeroase perioade de-a lungul istoriei când

oamenii au trăit într-o sărăcie cruntă, fără să protesteze. Sărăcia constantă nu îi transformă pe oameni în revoluţionari. Protestul social are mai multe şanse să se petreacă acolo unde există o îmbunătăţire a condiţiilor de viaţă ale poporului. Când creşte standardul de viaţă, creşte şi nivelul de aşteptare al poporului. Dacă îmbunătăţirea condiţiilor efective îşi încetineşte ritmul, se creează înclinaţii spre revoltă. Deci, nu sărăcia absolută duce la protest, ci sărăcia relativă, discrepanţa dintre existenţa pe care oamenii sunt obligaţi să o ducă şi ceea ce ei consideră că ar putea fi dobândit în mod real.

- A propus *teoria curbei în J*, pentru explicarea comportamentelor colective: trebuinţele persoanelor cresc continuu dar posibilităţile societăţii de a le satisface sunt limitate. Se produce, astfel, o deprivare relativă. Când aceasta devine semnificativă, apar mişcările sociale şi chiar revoluţiile.

James A. DAVIS (1929-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1955), profesor la universităţile Yale (1956-1957), Harvard (1977-1994) şi Chicago, director al *National Opinion Research Center* (1972), fondator al *International Social Survey Program*, a primit *Premiul A.A.P.O.R.* (1992), *Premiul Warren E. Miller* (1997), *Premiul Levinson* (1997), *Premiul A.S.A.* (1989). A scris *Elementary Survey Analysis* (1971), *The Logic of Causal Order* (1985).

Domenii de specializare: metode şi tehnici de cercetare, statistică.

Kingsley DAVIS (1908-1997) – doctor al *Universităţii Harvard* (1936) sub coordonarea lui **T. Parsons**, profesor la universităţile Pennsylvania (1937-1944), Columbia (1948-1955), Berkeley (1955-1977) şi Southern California (1977-1992), primul sociolog din S.U.A. ales în *N.A.S.* (1966), preşedinte al *P.A.A.* şi al *A.S.A.* (1959), a primit *Premiul Irene B. Täeuber* (1978), *Premiul Common Wealth* (1979), *Premiul A.S.A.* (1982). A scris *Modern Society* (1949), *The American Class Structure* (1959).

Idei principale:

- *Prostituţia* are următoarele funcţii pozitive: 1) permite descărcarea energiei sexuale pentru bărbaţii cu anumite deficienţe (invaliditate, desfigurare etc.) care nu pot concura pe piaţa mariajului cu alţi bărbaţi normali; 2) oferă posibilitatea întreţinerii unor relaţii sexuale bărbaţilor divorţaţi şi a celor aflaţi departe de familie; 3) permite satisfacerea unor fantezii sexuale şi protejarea respectabilităţii soţiei.

Kay DEAUX – doctor al *Universităţii Texas* (1967), profesor (1987-2009) şi *profesor emerit* (2009-2010) al Universităţii City, director al *Institut des Sciences Sociales et Pédagogiques* (1990-1993, 1998-2005), membru al *C.A.S.B.S.*, al *S.E.S.P.*, al *S.A.A.A.*, al *E.A.E.S.P.* şi al *A.S.A.*, preşedinte al al *S.P.S.P.* (1990-1991), al *A.P.S.* (1997-1998) şi al *S.P.S.S.I.* (2004-2005), a primit *Premiul Gordon Allport* (1987), *Premiul Carolyn W. Sherif* (1987) şi *Premiul Kurt Lewin* (2007). A scris *Negotiating Social Identity* (1998), *An Organizing Framework for Collective Identity* (2004).

Idei principale:

- În explicarea succesului în afaceri, ceea ce bărbatul atribuie *competenţei* (indiciu al cauzalităţii interne), femeia atribuie *şansei* (indiciu al cauzalităţii externe).

Carsten DE DREU (1966-) – doctor al *Universităţii Groningen* (1993), profesor (1998-2010) şi şef al *Departamentului de Psihologie* (2001-2002) al Universităţii Amsterdam, editor al *Journal of Organizational Behavior* (2001-2004) şi al *P.S.P.B.* (2005-2008), director al *Center for Conflict Studies* (2005-2007), membru al *A.P.A.*, al *S.P.S.P.*, al *S.E.S.P.*, al *Society of Industrial and Organizational Psychology* şi al *Dutch Association for Social Psychology*, preşedinte al *I.A.C.M.* (2001-2003) şi al *E.A.E.S.P.* (2008-2010), a primit *Outstanding Award* (2000, 2002, 2008). A scris *Conflict's Consequences* (2005), *A Meta-Analysis of 25 Years of Research on Mood and Creativity* (2008).

Domenii de specializare: psihologie socială, psihologia negocierii.

Melvin L. DE FLEUR (1923-) – doctor al *Universităţii Washington* (1954), profesor la universităţile Kentucky (1963-1967), Washington (1967-1976), New-Mexico (1976-1980), Miami (1981-1985), Syracuse (1987-1994) şi Boston, director al *School of Mass Communication and Public Relations* (1994-1997), membru al *Argentine Sociological Society*, secretar al *Ibero-Interamerican Sociological Society*, a primit *Premiul oferit de Association for Education in Journalism and Mass Communication* (2003). A scris *Human Communication as a Bio-Social Process* (1980), *Social Problems in American Society* (1983).

Idei principale:

- A elaborat, împreună cu **S. Ball-Rokeach**, *modelul psiho-dinamic al comunicării*, conform căruia influenţa mesajelor nu se reduce la o simplă reacţie stimul-răspuns comportamental, ci presupune

modificarea structurii psihologice interne a individului.

John DeLAMATER – doctor al *Universităţii Michigan* (1969), profesor la *Universitatea Wisconsin*, editor al *Journal of Sex Research* (1997-2008), membru al *S.S.S.S.* (1993), a primit *Teaching Award* (2002), *Premiul Alfred C. Kinsey* (2002). A scris *Handbook of Social Psychology* (2004).
Domenii de specializare: psihologie socială.

Norman K. DENZIN – doctor al *Universităţii Iowa* (1966), profesor la *Universitatea Illinois*, editor al *Sociological Quarterly* şi al *Studies in Symbolic Interaction*, a primit *Premiul Charles H. Cooley* (1988) şi *Premiul George H. Mead* (1997). A scris *The Research Act in Sociology* (1970), *Handbook of Qualitative Research* (1994).
Idei principale:
- *Observaţia participativă* este o strategie de teren care combină simultan analiza documentelor, interviul, observaţia şi introspecţia. Observatorul nu trebuie să ţină cont de nici o prejudecată privind natura problemei cercetate şi nici de nişte ipoteze anume.
- Grija exagerată pentru prezent a celor care fac *observaţie participativă* poate obtura interesul pentru anumite evenimente importante petrecute în trecut.
- *Interviurile non-directive* sunt mai utile decât *interviurile standardizate* pentru că: 1) dau posibilitatea subiecţilor să utilizeze propriile modalităţi de definire a fenomenelor investigate; 2) dau posibilitatea subiecţilor să accentueze aspecte importante care au scăpat cercetătorului; 3) o secvenţă fixă de întrebări, oricât de elaborată ar fi, nu se va potrivi tuturor subiecţilor.
- *Emoţiile* şi *experienţele* generaţiilor anterioare apasă conştiinţele şi vieţile fiecărei generaţii care urmează.

Bella M. DePAULO – doctor al *Universităţii Harvard* (1979), profesor la *Universitatea Santa Barbara*, membru al *A.P.A.* (1985), al *A.P.S.* (1988) şi al *I.S.R.E.*, preşedinte al *S.E.S.P.* (2002), a primit *Premiul James M. Cattell* (1985). A scris *The Many Faces of Lies* (2004), *Accuracy of Deception Judgments* (2006).
Idei principale:
- Răspândirea *minciunii* şi capacitatea de a o depista diferă în funcţie de sex şi vârstă.
- Punctul culminant al progresului unui copil în deprinderea limbajului

este atunci când ştie să mintă eficient.
- Iscusinţa în a scăpa nedescoperit în privinţa propriilor minciuni pare să nu aibă absolut nici o legătură cu abilitatea de a sesiza nesinceritatea altora.

Jean-Claude DESCHAMPS (1947-) – doctor al *Universităţii din Paris* (1975), profesor la *Universitatea din Lausanne* (1979-2010), director al *Institut des Sciences Sociales et Pédagogiques* (1998-2005). A scris *Des attitudes aux attributions. Sur la construction de la réalité sociale* (1996), *Identité sociale et dynamique représentationnelle: positions sociales, menace identitaire et processus de différenciation* (2004).

Idei principale:
- Reducerea *disonanţei cognitive*, departe de a corespunde unei nevoi de origine pur individuală, este o nevoie produsă social, corespunzând exigenţei pe care o situaţie socială aparte o impune individului.
- *Influenţa socială* se referă la faptul că indivizii şi grupurile îşi produc, menţin, răspândesc şi schimbă modurile de a gândi şi de a acţiona de-a lungul interacţiunilor.
- Atunci când îi lipseşte informaţia, individul realizează inferenţe asupra unui obiect plecând de la *categoria* din care face parte.

Morton DEUTSCH (1920-) – doctor al *M.I.T.* (1948), *profesor emerit* al Universităţii Columbia, membru al *S.E.S.P.*, preşedinte al *S.P.S.S.I.* (1960-1961) şi al *Internaţional Society of Political Psychology*. a primit *Premiul S.A.A.A.* (1961), *Premiul Kurt Lewin* (1968), *Premiul Gordon Allport, Premiul William James, Premiul James M. Cattell, Premiul Carl Hovland, Premiul Harry Levinson* (1999), *Premiul Nevitt Sanford* (1985), *Premiul S.E.S.P.* (1985), *Premiul A.P.A.* (1987) şi *Premiul I.A.C.M.* (1993). A scris *Distributive Justice: A Social Psychological Perspective* (1985), *The Resolution of Conflict: Constructive and Destructive Processes* (1985).

Idei principale:
- A iniţiat studiul psihosociologic al *încrederii*, punându-o în relaţie cu *cooperarea* şi concluzionând că amândouă depind de *gradul de risc* perceput: când riscul este scăzut, încrederea şi cooperarea sunt ridicate.
- A distins între *influenţa normativă* (individul se comportă conformist din dorinţa de a fi acceptat de grup) şi *influenţa informativă* (conformarea are ca scop căutarea adevărului).

Georges DEVEREUX (1908-1985) – elevul lui **M. Mauss**, doctor al *Universităţii Berkeley* (1935), profesor la *E.P.H.E.* (1963), cercetător la *C.N.R.S.* (1946). A scris *De l'angoisse à la méthode dans les sciences du comportement* (1967), *Ethnopsychanalyse complémentariste* (1972).

Idei principale:

- A respins ca tautologică ipoteza interacţiunii psihologiei cu sociologia: complementaritatea lor e reală, însă doar în măsura în care cele două domenii rămân distincte. Devereaux respinge interdisciplinaritatea în favoarea pluridisciplinarităţii.
- A acordat o mare importanţă *analizei viselor*: toate elementele unei culturi sunt susceptibile a se regăsi în vise, şi invers.
- Societatea este normală, doar personalitatea poate fi patologică.
- A demonstrat că fiecare cultură elaborează ceea ce **R. Linton** numise *modele de neconduită*, adică devierile de la normă.

Bibliografie:

Bonte Pierre, Izard Michel, *Dicţionar de etnologie şi antropologie*, Editura Polirom, Bucureşti, 1999, pp.193-194.

Fiona DEVINE (1962-) – doctor al *Universităţii Essex* (1990), profesor la universităţile Manchester (1994-2010), Chicago (1995), Harvard (1998) şi Queensland (2007), membru al *B.S.A.*, al *A.S.A.* şi al *Economic and Social Research Council* (2003-2007). A scris *Evidence and Methods in Social Science* (2008), *Some Reflections on Exemplary Research in Social Science* (2008).

Domenii de specializare: metode şi tehnici de cercetare, mobilitate şi stratificare socială.

John DEWEY (1859-1952) – elev al lui **G. Hall**, doctor al *Universităţii John Hopkins* (1884), profesor la universităţile Minnesota (1888-1889), Michigan (1889-1894), Chicago (1894-1904) şi Columbia (1904-1929), *profesor emerit* al Universităţii Columbia (1930-1939), director al *School of Education* (1902-1904), fondator al *Journal of Social Psychology* (1929), preşedinte al *American Philosophical Association* (1905) şi al *A.P.A.* (1899), *doctor honoris causa* al universităţilor Oslo (1946), Pennsylvania (1946), Yale (1951) şi Roma (1951). A scris *Psychology* (1886), *The Reflex Arc Concept of Psychology* (1896), *Freedom and Culture* (1939).

Idei principale:

- A elaborat *teoria perturbării actului reflex*, conform căreia gândirea apare atunci când există

o discrepanţă între ceea ce sperăm să se întâmple şi ceea ce se întâmplă de fapt.
- A evidenţiat, în 1900, câteva idei privind educaţia copiilor: 1) materiile trebuie să fie concordante cu interesele copilului şi centrate pe elevi, nu pe teme; 2) atmosfera şcolii trebuie să fie democratică; 3) sarcinile trebuie oferite copilului când acesta este pregătit pentru ele; 4) învăţarea devine reală când se problematizează materialul.
- A manifestat simpatie faţă de socialism şi i-a avertizat pe americani că ideile lor despre *liberalism, individualism* şi *libertate economică* sunt rămase în urma noilor condiţii de viaţă.

Rolando DIAZ-LOVING – doctor al *Universităţii Texas* (1981), profesor la *Universitatea Naţională din Mexic*, editor al *Revista de Psicologia Social*, al *Revista de Investigación en Psicologia* şi al *La Psicologia Social en Mexico* (10 vol.), vice-preşedinte al *Instituto Mexicano de Investigación de la Familia y Población*, preşedinte al *Asociación Mexicana de Psicología Social* şi al *Sociedad Interamericana de Psicología* (2005-2007), a primit *Premiul oferit de Academia Mexicana de Ciencias, Premiul oferit de Sociedad Interamericana de Psicología, Premiul Ruben Ardila* (2007). A scris *Cultura, el significado y la personalidad en México y en Estados Unidos* (1999).
Domenii de specializare: psihologie socială.

Paul J. DiMAGGIO (1951-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1979), profesor la universităţile Yale (1982-1992) şi Princeton (1992-2010), director al *Center for the Study of Social Organization* (2009-2010), membru al *C.A.S.B.S.* (1984), al *S.R.A.* (1990), al *A.A.P.S.S.* (2004) şi al *A.A.A.S.* (2009), şef al secţiunilor *Culture* (1993-1994) şi *Organizations and Occupations* (1995-1996) din cadrul A.S.A. A scris *Structures of Capital* (1990), *The New Institutionalism in Organizational Analysis* (1991).
Domenii de specializare: sociologia culturii, sociologie economică.

Constantin DIMITRESCU-IAŞI (1849-1923) - doctor al *Universităţii din Berlin* (1877), profesor la *Universitatea din Iaşi* (1879-1885), rector al *Universităţii Bucureşti* (1898-1910), a predat primul curs de *Sociologie* din România (1893-1894). A scris *Nevoea de ideal* (1900).
Idei principale:
- Repartizarea hranei se face invers proporţional cu numărul populaţiei: cea mai mare parte a bogăţiei revine unei mici părţi din populaţie, ceea ce face ca

majoritatea acesteia să nu poată fi niciodată îndestulată. Societăţile culte se împart într-o imensă majoritate de muncitori flămânzi şi într-o infimă minoritate de îndestulaţi.

- *Sociologia* studiază cauzele acţiunilor omeneşti, prin reducerea faptelor complicate la fapte din ce în ce mai simple, până când ajungem la nişte fapte pe care nu le mai putem reduce. Astfel, vom găsi că orice acţiune omenească e produsul unei îmboldiri interne; această îmboldire e determinată de nevoile vieţii iar nevoile vieţii sunt rezultatul eredităţii şi al mediului social. Nevoile sunt un produs al individului trăind în societate.

Kenneth L. DION (1944-2004) – doctor al *Universităţii Minnesota* (1970), profesor la *Universitatea din Toronto*, editor al *Journal of Experimental Social Psychology*, membru al *A.P.A.* şi al *C.P.A.*, a primit *Premiul Donald O. Hebb* (2001). A scris *Advances in Psychological Science* (1998), *Latest Contributions to Cross-Cultural Psychology* (1999).

Idei principale:

- *Discriminarea* are ca efect mărirea gradului de identificare cu grupul de apartenenţă şi accentuarea stereotipului pozitiv despre in-group. Indivizii care sunt victime ale discriminării sunt mai trişti, mai stresaţi şi mai agresivi decât cei care nu suferă discriminări.

Nigel DODD – doctor al *Universităţii Cambridge* (1991), profesor la *L.S.E.* (1995-2010), membru al *I.S.A.* A scris *Sociology of Money* (1994), *Social Theory and Modernity* (1999).

Domenii de specializare: sociologie economică, teorii sociologice.

Mattei DOGAN (1920-) - doctor al *Universităţii Sorbonne*, profesor la *Universitatea Los Angeles* (1973-1991), director de cercetare la *C.N.R.S.* (1969-1990), membru al *S.C.R.*, membru de onoare al *Academiei Române* (1992) şi al *New-York Academy of Science* (1994), preşedinte al secţiunii *Social Ecology* din cadrul *I.S.A.* (1970-1986), *doctor honoris causa* al Universităţii Bucureşti (1997), a primit *Premiul A.S.M.P.* (1956), *Médaille d'Argent* (1966). A scris *How to Compare Nations* (1984), *Les democraties europeennes: analogies et differences* (1995), *Paradigms in Political Science* (2010).

Idei principale:

- *Comparaţia* rămâne principalul mijloc de a descoperi cauzele fenomenelor observate, adică de a elabora regulile sociologice.

- Pentru a construi tipologii nu este suficient să încrucişezi variabilele. Mai este necesar şi ca acele categorii inventate, puse în relaţie cu problema de analizat, să aibă semnificaţie sociologică.
- Dacă fiecare din cel 12 *ştiinţe sociale principale* s-ar întretăia cu toate celelalte, am obţine o grilă cu 144 de pătrate, mai mult de trei pătrimi dintre ele fiind umplite de *specializări hibride*. Psihologia politică, sociologia politică şi economia politică au fost de mult recunoscute, în timp ce antropologia politică nu este, deocamdată, autonomă.

Willem DOISE (1935-) – doctor al *Universităţii din Paris* (1967), profesor la *Universitatea din Geneva* (1972-2010), editor al *E.J.S.P.* (1978-1982), cercetător la *C.N.R.S.* (1967-1972), preşedinte al *E.A.S.P.* (1978-1981), *doctor honoris causa* al universităţilor A.I. Cuza (1999), Bologna (2005) şi Helsinki (2006), a primit *Premiul Henri Tajfel* (1987) şi *Médaille du Fonds de Recherche Scientifique* (1998). A scris *Psychologie Sociale Expérimentale* (1978), *L'Explication en Psychologie Sociale* (1982), *Discriminations sociales et droits universels* (2009).
Idei principale:
- O *devianţă abruptă* exercită o influenţă mai redusă într-un grup decât o devianţă care se revelează progresiv.
- A elaborat *ipoteza conflictului socio-cognitiv*, conform căreia, atunci când colegii de muncă au păreri divergente, sporeşte performanţa în realizarea sarcinii.

Dariusz DOLINSKI (1959-) – doctor al *Universităţii Varşovia*, profesor la *Universitatea Opole*, editor al *Polski Psychological Bulletin*, membru al *S.E.S.P.*, şef al secţiunii *Nauki psychologiczne* din cadrul Polska Akademia Nauk, vice-preşedinte al *Polskie Stowarzyszenie Psychologii Społecznej*. A scris *Psychologiczne mechanizmy reklamy* (2003), *Metody wpływu społecznego* (2006).
Idei principale:
- A propus, împreună cu **R. Nawrat**, *tehnica de manipulare "înfricoşare, apoi eliberare"*, conform căreia indivizii care trăiesc un sentiment de frică, a cărei sursă este apoi brusc eliminată, au tendinţa de a răspunde pozitiv cererilor ce le sunt adresate.

John L. DOLLARD (1900-1980) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1931), profesor (1952) şi *profesor emerit* (1969) al Universităţii Yale, cercetător la *Institute of Human Relations*, membru al *S.S.R.C.* A scris *Caste*

and Class in a Southern Town (1937), *Social Learning and Imitation* (1941).

Idei principale:

- A enunţat *ipoteza frustrare-agresivitate*, conform căreia răspunsul uman obişnuit la frustrare îl reprezintă agresiunea împotriva obiectului frustrant.
- A elaborat *teoria ţapului ispăşitor*, conform căreia dacă încărcătura agresivă nu poate fi defulată asupra agentului frustrant, atunci apare o deplasare a agresiunii spre altă ţintă, care îndeplineşte rolul de ţap ispăşitor.

Ioan DRĂGAN (1931-) - doctor (1974), profesor la *Universitatea Bucureşti* (1976), director al *Laboratorului de Sociologie* (1970-1974), al *Centrului de Cercetări Sociologice* (1974-1990) şi al *Institutului de Sociologie* (1990-1997), a primit *Premiul Dimitrie Gusti* (1998). A scris *Paradigme ale comunicării de masă* (1996), *Construcţia simbolică a câmpului electoral* (1998).

Domenii de specializare: sociologie generală, sociologia comunicării.

Dumitru DRĂGHICESCU (1875-1945) – doctor al *Universităţii din Paris* (1904), sub coordonarea lui **E. Durkheim**, profesor la *Universitatea Bucureşti* (1905-1910), a predat primul curs de *Psihologie socială* (1905-1906). A scris *Problema determinismului social* (1903), *Din psihologia poporului român* (1907).

Idei principale:

- A cercetat procesul *socializării* indivizilor, fiind preocupat atât de instanţele socializatoare cât şi de mecanismele psihologice prin care se construieşte individul socializat. *Familia* este prima instanţă socializatoare în care se formează conştiinţa empirică a copilului prin achiziţia limbajului. *Şcoala* şi *Biserica* continuă activitatea familiei, centrându-se asupra dezvoltării intuiţiei şi categoriilor logice. *Atelierul* şi *Cazarma* construiesc Eu-ri adaptate la rolurile sociale. *Statul* şi *Societatea* continuă activitatea celor dinainte.
- Indivizii maxim socializaţi sunt geniile. *Geniul* este o trăsătură individuală dobândită în mediul vieţii sociale. El se caracterizează prin puterea de a-i forma şi transforma pe ceilalţi, de a anticipa şi întruchipa aspiraţiile semenilor. Esenţa geniului nu are legătură cu ereditatea şi nici cu efectul unor calităţi psihice miraculoase.
- Deşi este adevărat că societatea se impune individului dând naştere fiinţei sociale, pe măsură ce îşi asimilează societatea individul dobândeşte forţa de a o domina şi depăşi.

- Sociologia nu trebuie concepută ca *ştiinţa societăţii în general*, ci ştiinţa societăţilor concret istorice, care există sub formă de naţiuni. Sociologia nu poate confunda ceea ce este (realul) cu ceea ce ar trebui să fie (idealul). De fenomenele din urmă se ocupă etica şi politica, nu sociologia.

Bibliografie:

Larionescu Maria, *Istoria sociologiei româneşti*, Editura Universităţii Bucureşti, Bucureşti, 2007, pp. 137-141;

William E. DU BOIS (1868-1963) – elevul lui **W. James**, primul afro-american doctor al *Universităţii Harvard* (1896), profesor (1897-1910) şi şef (1934-1944) al *Departamentului de Sociologie* al Universităţii Atlanta, editor al *Phylon* şi al *The Crisis* (1910-1934), fondator al *National Association for the Advancement of Colored People* (1905), *doctor honoris causa* al Universităţii din Praga (1958), a primit *Premiul Lenin* (1959). A scris *The Study of the Negro Problems* (1898), *Souls of Black Folk* (1903).

Idei principale:

- A publicat primele studii sociologice sistematice despre comunităţile afro-americane.
- A formulat o *teorie a dublei conştiinţe*, care dovedeşte influenţa ideilor lui **W. James** despre *Sine*.

Émile D. DURKHEIM (1858-1917) – doctor al *Universităţii Sorbonne* (1893), profesor la *Universitatea din Bordeaux* (1887-1902), fondator al *L'Année sociologique* (1895). A scris *De la division du travail social* (1893), *Les Règles de la méthode sociologique* (1895), *Le Suicide* (1897), *Les Formes élémentaires de la vie religieuse* (1912).

Idei principale:

- A predat primul curs de sociologie (1887), care, din 1896, a devenit obligatoriu.
- A fost preocupat de studiul formelor de solidaritate socială, de istoria sociologiei, a urmărit evoluţia familiei, a clasificat marile curente ale evoluţiei istorice a familiei şi a propus o nouă analiză referitoare la interzicerea incestului.
- A enumerat *principiile* pe care trebuie să le urmeze sociologul: 1) trebuie ca faptele sociale să fie considerate lucruri. Aceasta nu înseamnă că faptele sociale sunt reductibile la fapte naturale, ci, pur şi simplu că, aşa cum biologul observă din exterior obiectul său de studiu, sociologul trebuie să ia distanţă faţă de faptele pe care le observă. *Se numeşte lucru tot ceea ce este dat, tot ceea ce se*

impune spre observaţie. O astfel de atitudine metodologică este dificil de adoptat, pentru că noi credem că înţelegem realitatea socială, dar trebuie să ne ferim de ideile înnăscute sau de prejudecăţile pe care le avem. 2) pentru a-şi construi obiectul de studiu, sociologul trebuie să izoleze şi să definească aceea categorie de fapte pe care îşi propune să o studieze. 3) sociologul trebuie să explice socialul prin social. Faptele sociale nu au alte cauze decât fapte sociale anterioare.

- A realizat distincţia între *normal* şi *patologic*. Normalul corespunde mediei: *trebuie ca generalitatea fenomenelor să fie luată drept criteriu al normalităţii lor*. Altfel spus, frecvenţa producerii unui fenomen indică normalitatea sa. Conform definiţiei, crima este un fapt social normal. Nu există societate din care să lipsească crima.

- A definit *norma* drept cerinţa imperativă impusă fiecărui membru al unei societăţi sau al unui grup social de a adopta un anumit tip de comportament, de a respecta anumite reguli de conduită, de a alege numai soluţii compatibile cu standardele culturale socialmente admise şi dezirabile.

- A modificat *polaritatea comunitate-societate* a lui **F. Tönnies**. Societatea nu ar mai fi punctul terminus al evoluţiei, ci starea intermediară sau de tranziţie spre alt tip de ordine, care este solidaristă şi nu individualistă. Deci, polaritatea se schimbă în spirala: comunitate (de tip tradiţional) – societate (de tip contractual) – comunitate (de tip corporatist). Dacă solidaritatea în cadrul comunităţii tradiţionale este una prin asemănare sau de tip omogen, cea corporatistă este una prin deosebire sau de tip diferenţiat. Deci, solidaritatea mecanică presupune asemănarea membrilor între ei iar solidaritatea organică presupune diferenţierea membrilor societăţii. Starea intermediară presupune apariţia manifestărilor anomice.

- Totalitatea *legăturilor sociale* dintre membrii unei societăţi reprezintă măsura integrării sale sociale. Studiul societăţii începe, aşadar, cu studiul legăturilor sociale, deci cu studiul solidarităţii. Există specii diferite de solidaritate socială. Solidaritatea socială derivă din diviziunea muncii.

- Studiul *solidarităţii sociale* începe prin studiul sancţiunilor aplicate pentru a pedepsi încălcarea regulilor. Există două tipuri de *sancţiuni*: represive şi restitutive. Dreptul represiv formulează pedeapsa socotind regula implicit cunoscută, pe când dreptul restitutiv formulează în primul rând şi în mod pozitiv

regula. Dreptul restitutiv enunţă obligaţiile într-o manieră pozitivă, dar nu spune întotdeauna ce se întâmplă când ele sunt violate.

- *Solidaritatea mecanică* se bazează pe asemănarea membrilor şi îi corespunde dreptul represiv. *Solidaritatea organică* se bazează pe diferenţierea membrilor şi îi corespunde dreptul restitutiv. Solidaritatea mecanică şi dreptul represiv sunt cadrele de manifestare ale *conştiinţei comune* (ansamblul credinţelor şi sentimentelor comune mediei membrilor aceleiaşi societăţi). Altfel spus, solidaritatea mecanică leagă individul direct de societate, fără a se distinge de ea. În cazul solidarităţii organice, societatea intervine indirect, prin dreptul restitutiv, iar intervenţia nu se realizează mecanic, ci prin solicitarea celor interesaţi.

- În societăţile inferioare, dreptul este represiv iar forţa tradiţiei este foarte mare şi orice încălcare este pedepsită. În societăţile superioare, dreptul este restitutiv. Durkheim consideră că pe măsură ce coborâm pe scara istoriei, se accentuează omogenitatea membrilor societăţii. Conform legii lui **G. Tarde**, omogenitatea creşte de jos în sus. Această lege, consideră Durkheim, se referă la societăţi, şi nu la indivizii care le compun. Diferenţele între societăţi se diminuează, dar diferenţele între indivizi se accentuează. Prin urmare, *legea apropierii societăţilor între ele* (în privinţa dreptului, moralei, obiceiurilor), acţionează concomitent cu *legea diferenţierii indivizilor.*

- Ceea ce este universal şi comun tuturor religiilor este împărţirea lumii în două domenii: *sacrul* şi *profanul*. Sacrul nu desemnează numai zeii, ci şi obiecte, gesturi, cuvinte. Există expresii ce nu pot fi pronunţate de oricine, există gesturi ce nu pot fi executate decât de personaje consacrate. Sacrul nu se referă la o clasă de lucruri precizată o dată pentru totdeauna: sfera sa de cuprindere este foarte diferită de la o religie la alta. Există două tipuri de sacru: pur şi impur. Unul este fast, celălalt nefast. Însă, opoziţia este doar aparentă: purul este folosit pentru a constitui impurul şi invers. Ambiguitatea sacrului constă tocmai în posibilitatea acestor transformări.

- Nimeni nu poate dovedi că oamenii societăţilor moderne sunt mai fericiţi decât oamenii societăţilor tradiţionale. Altfel spus, nu se poate vorbi despre un progres al fericirii, odată cu dezvoltarea civilizaţiei. Teoria cea mai răspândită era aceea conform căreia dorinţa omului de a fi fericit ar fi generat diviziunea muncii. Cum, însă, progresul diviziunii muncii e continuu, iar variaţia fericirii e discontinuă, înseamnă că una n-o explică pe

cealaltă. Deci, căutarea fericirii nu poate fi o cauză a diviziunii muncii. Adevărata cauză ar fi creşterea densităţii fizice şi morale. Indivizi mai mulţi înseamnă contacte mai multe (densitate morală), dar şi spaţiu mai mic pentru fiecare individ. Dacă societatea ar fi rămas în cadrul vechiului tip de solidaritate prin asemănare, rezultatul ar fi fost creşterea agresivităţii. În vreme ce expansiunea societăţilor inferioare se producea prin răspândirea pe arii imense, la popoarele mai avansate, dimpotrivă populaţia evoluează spre concentrare (vezi şi apariţia oraşelor). Creşterea şi concentrarea populaţiilor necesită o diviziune mai mare a muncii. Consecinţa sporului demografic şi a înmulţirii mijloacelor de comunicare socială este lupta pentru viaţă. Pentru a supravieţui, oamenii trebuie să demultiplice rolurile şi să divizeze munca socială.

- Funcţia principală a *diviziunii muncii* este să producă solidaritatea socială. Progresul economic pe care-l poate oferi diviziunea muncii înseamnă prea puţin în comparaţie cu efectul moral pe care ea îl produce. Diviziunea muncii determină integrarea corpului social, este un factor esenţial de unitate şi solidaritate socială.

- Individul în solidaritatea mecanică este omul comun mediocru şi numai conştiinţa colectivă face din el o personalitate. În solidaritatea organică, individul este specialistul mediocru. Ceea ce face din el o personalitate este aceea conştiinţă a diferenţelor. A acumula ceea ce te poate apropia la maxim de ceilalţi este imperativul solidarităţii mecanice. A acumula ceea ce te poate deosebi la maxim de ceilalţi este imperativul solidarităţii organice. Personalitatea socială culminantă a solidarităţii mecanice este omul religios iar a solidarităţii organice este omul de ştiinţă.

- Pe măsură ce societatea creşte şi se concentrează, scade puterea ei de supraveghere. Pe măsură ce societatea creşte şi se concentrează, apare primejdia anomiei. Durkheim a făcut distincţie între cele două tipuri de legături sociale: *legăturile personale* şi *legăturile funcţionale*. În societăţile de mare volum şi densitate, scade numărul legăturilor personale dar se intensifică numărul legăturilor funcţionale, adică cele cerute de diviziunea muncii sociale.

- Plecând de la teoria lui **C. Darwin** (care a observat că două organisme diferite având aceleaşi nevoi se găsesc în rivalitate) a considerat că aceiaşi lege acţionează şi asupra oamenilor. Numai că ei, nu sunt de specii diferite şi nici nu se află în stare

de diferenţiere de la început. Dimpotrivă, societăţile primitive sunt omogene. Prin urmare, oamenii îşi creează împreună diferenţierea şi trec de la omogenizare la specializare. În loc de a lupta unul contra celuilalt, ei îşi diferenţiază ocupaţiile (deci, îşi accentuează deosebirile), şi se vor căuta unul pe altul pentru a atinge complementaritatea sarcinilor. Deci, oamenii se specializează pentru a reduce cantitatea de agresivitate. Cu cât diferenţierea e mai mare, cu atât agresivitatea e mai mică.

- *Societatea* este compusă din două elemente: populaţia şi legăturile sociale între membrii populaţiei. Reducerea numărului şi intensităţii legăturilor sociale în cadrul unei populaţii reprezintă anomia sau dezintegrarea socială. *Anomia* măsoară gradul dezintegrării sociale a grupurilor. Nici o societate nu este complet integrată. Anomia înseamnă orice perturbare a ordinii colective datorată diminuării puterii morale sau crizei unei autorităţi capabile să impună limite pe care indivizii să le respecte în mod spontan.

- A demonstrat că *sinuciderea este un fapt social*, respingând explicaţiile psihopatologice, pornirile ereditare, prin imitaţie sau climat. El a arătat, de exemplu, că legătura de cauzalitate directă (sugerată de pozitiviştii italieni) dintre anotimpuri şi procentul sinuciderilor (căldura ar fi un factor de excitare psihică) este iluzorie. Trebuie introdusă o variabilă socială: *intensitatea socială*. Cum vara, viaţa socială este mai intensă, procentul sinuciderilor este mai ridicat.

- A observat că media sinuciderilor cunoaşte variaţiuni în perioadele de criză economică. Însă, cauza sinuciderilor n-ar fi sărăcia sau greutăţile vieţii, ci crizele în sine, adică perturbările ordinii colective. Durkheim a stabilit numeroase corelaţii: procentul sinuciderilor creşte cu vârsta, este mai ridicat la bărbaţi decât la femei, mai mare la oraş decât la sat, mai ridicat la începutul săptămânii, creşte în funcţie de lungimea zilei. De asemenea, protestanţii se sinucid în număr mai mare decât catolicii, iar aceştia îi depăşesc pe evrei.

- A deosebit patru *forme majore de sinucidere*: 1) *Sinuciderea altruistă* provine dintr-o socialitate exacerbată, dintr-o prea puternică integrare. De exemplu, la popoarele primitive, războinicii preferau să se sinucidă decât să înfrunte ruşinea bolii sau a bătrâneţii, femeile se omorau pentru a-şi urma şi dincolo de moarte soţul sau stăpânul. Sinuciderile militarilor din armatele moderne sunt explicate prin exacerbarea sentimentului datoriei şi al onoarei. Sinuciderea

altruistă îşi găseşte corespondentul în solidaritatea mecanică, care cere indivizilor conduite similare. Această formă de sinucidere este reprezentată doar de o minoritate de indivizi şi de medii foarte strâns unite. 2) *Sinuciderea egoistă* provine dintr-o individualizare excesivă. Când se gândesc cu precădere la ei înşişi, indivizii nu-şi pot regăsi echilibrul decât dacă o forţă exterioară îi îndrumă către moderaţie. Când această forţă lipseşte (adică, când gradul de integrare în grupul social scade), indivizii sunt mai predispuşi să-şi ia viaţa (de exemplu, celibatarii au un procent mai mare, pentru că nu beneficiază de cadrul primitor al familiei). Demonstraţia este identică şi pentru variabila religioasă: catolicul nu îşi ia principiile de comportament din propria sa conştiinţă, precum protestantul, ci le primeşte din exterior. Beneficiind de un cadru integrator, catolicii se sinucid mai rar decât protestanţii. Sinuciderea egoistă îşi găseşte corespondentul în solidaritatea organică, ea variază invers proporţional cu gradul de socialitate şi direct proporţional cu individualizarea excesivă. 3) *Sinuciderea anomică* se explică prin dispariţia tradiţiei: cum forţele integratoare slăbesc, indivizii aflaţi în competiţie unii cu alţii nu-şi mai pot ţine dorinţele în frâu. Ei încep să ceară prea mult de la viaţă, până la iritare şi dezgust faţă de ea. Disproporţia dintre aspiraţii şi satisfacţii este o cauză de sinucidere. Sinuciderea anomică apare clar în perioadele de boom economic, când aspiraţiile indivizilor nu mai au limite precise dar şi în perioadele de criză economică, când indivizii sunt împinşi în poziţii inferioare, considerate jignitoare şi intolerabile. 4) *Sinuciderea fatalistă* rezultă dintr-un exces de reglementare. Cei vulnerabili sunt subiecţii al căror viitor este îngrădit şi ale căror dorinţe sunt restrânse de o disciplină morală resimţită ca fiind opresivă. Exemplul cel mai elocvent este cel al deţinuţilor care resimt ca fiind intolerabilă disciplina închisorii sau al sclavilor care se sinucid datorită exceselor puterii despotice.

Bibliografie:

Bădescu Ilie, *Istoria Sociologiei*, Ed. Porto-Franco, Galaţi, 1994, pp. 188-351;

Buzărnescu Ştefan, *Istoria doctrinelor sociologice*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1995, pp. 41-47;

Lallement Michel, *Istoria ideilor sociologice*, Ed. Antet, Bucureşti, 1997, pp. 152-182;

E

Alice H. EAGLY (1938-) – doctor al *Universităţii Michigan* (1965), profesor la *Universitatea Illinois*, membru al *S.E.S.P.*, preşedinte al *S.P.S.P.* (1981), a primit *Premiul oferit de Association for Women in Psychology*, *Premiul Donald T. Campbell* (1993), *Premiul S.E.S.P.* (1999), *Premiul Carolyn W. Sherif* (2006) şi *Premiul A.P.A.* (2009). A scris *Sex Differences in Social Behaviour* (1987), *The Psychology of Attitudes* (1993), *The Psychology of Gender* (2004, 2nd ed.).

Idei principale:

- Împreună cu **S. Chaiken** şi **W. Wood**, a identificat două moduri de deformare a perceperii sursei mesajelor persuasive: 1) *eroarea de cunoaştere*, dată de suspectarea sursei că nu cunoaşte exact realitatea; 2) *eroarea de relatare*, generată de credinţa că sursa nu doreşte să spună ceea ce ştie.
- Interacţiunea dintre factorii biologici şi culturali explică comportamentele sociale diferite ale celor două sexe.
- A teoretizat *strategia mimetismului*, conform căreia femeile care ocupă funcţii de conducere adoptă un stil vestimentar masculinizat pentru a avea mai multă credibilitate şi autoritate în faţa subalternilor.

Hermann L. EBBINGHAUS (1850-1909) – doctor al *Universităţii din Bonn* (1873), profesor la universităţile Breslau (1894-1905) şi Halle (1905-1908), fondator al *Zeitschrift fur Psychologie und Physiologie der Sinnesorgane* (1890). A scris *Über das Gedächtnis. Untersuchungen zur experimentellen Psychologie* (1885), *Grundzüge der Psychologie* (1897-1902, 2 vol.).

Idei principale:

- A elaborat *curba uitarii*, conform căreia uitarea este mai rapidă la început (în primele minute, ore, zile) şi mult mai lentă după un anumit interval de timp (săptămâni, luni, ani).
- *Gândirea* este ceva intermediar între goana ideilor şi ideile fixe.

Sir John C. ECCLES (1903-1997) – fiul lui **W. James**, doctor al *Universităţii Oxford* (1929), profesor la universităţile din Otago (1944), Canberra (1952) şi New-York (1968-1975), *profesor emerit* al Universităţii New-York (1975), director al *Institute for Biomedical Research*, membru al *Royal Society*, membru de onoare al *A.A.A.S.* (1959), al *American Neurological Association* şi al

Indian Academy of Sciences (1968), preşedinte al *Australian Academy of Science* (1957-1961), *doctor honoris causa* al universităţilor Melbourne şi Loyala, a primit *Premiul Gotch* (1927), *Premiul Rolleston* (1932), *Baly Medal* (1961), *Royal Medal* (1962), *Cothenius Medal* (1963), *Premiul Nobel* pentru fiziologie sau medicină (1963) şi *Order of Australia* (1990). A scris *The Self and Its Brain* (1977), *The Human Mystery* (1979).

Domenii de specializare: psihologia personalităţii, neurofiziologie.

Irenäus EIBL-EIBESFELDT (1928-) – doctor al *Universităţii din Viena* (1949), profesor la universităţile din Chicago (1960), Minnesota (1966) şi München (1970), director de onoare al *Ludwig Boltzmann Institut* (1992), membru al *S.A.A.A.* (1987) şi al *Polish Academy for Sexual Research* (1988), preşedinte al *International Society for Human Ethology* (1986-1993), *doctor honoris causa* al universităţilor din Salamanca (1994) şi Bologna (2005), a primit *Golden Bölsche Medal* (1971), *Bavarian Merit Medal* (1997). A scris *Grundriß der vergleichenden Verhaltensforschung* (1967), *Wider die Mißtrauensgesellschaft. Streitschrift für eine bessere Zukunft* (1994).

Idei principale:

- Dacă un comportament universal nu poate fi explicat prin funcţiile sale, atunci înseamnă că este înnăscut.
- Există *expresii faciale* care au aceiaşi semnificaţie în orice cultură. De exemplu, atunci când salutăm pentru prima dată pe cineva, efectuăm o mişcare din sprâncene, ridicându-le şi coborându-le foarte rapid. De asemenea, contactul vizual cu pleoapele lăsate semnifică timiditate sau sfială.
- *Flirtul* este un act comunicaţional universal, care urmăreşte aceleaşi secvenţe indiferent de cultură, îndeplinind aceiaşi cerinţă funcţională: găsirea unui partener.

Shmuel N. EISENSTADT (1923-) – doctor (1947), profesor (1959), şef al *Departamentului de Sociologie* (1950-1969) şi *profesor emerit* (1990) al Universităţii Hebrew, membru al *C.A.S.B.S.*, al *A.P.S.*, al *N.I.A.S.*, al *Israeli Academy of Sciences and Humanities*, membru de onoare al *A.A.A.S.*, al *L.S.E.* şi al *Chinese Academy of Social Sciences*, *doctor honoris causa* al opt universităţi, printre care Harvard, Helsinki, Tel Aviv şi Varşovia, a primit *Premiul MacIver* (1964), *Premiul Rothschild* (1970), *Premiul Israel* (1973), *Premiul Balzan* (1988), *Premiul Max Planck* (1994), *Premiul Amalfi*

(2001), *Premiul Humboldt* (2002), *Premiul EMET* (2005) şi *Premiul Holberg* (2006). A scris *Paradoxes of Democracy: Fragility, Continuity and Change* (1999), *Comparative Civilizations and Multiple Modernities* (2003, 2 vol.)

Domenii de specializare: sociologie comparată, sociologie politică.

Paul EKMAN (1934-) – doctor al *Universităţii Adelphi* (1958), profesor la *Universitatea San Francisco* (2004), membru al *S.E.S.P., doctor honoris causa* al universităţilor din Chicago (1994) şi Adelphi (2008), a primit *Premiul N.I.M.H.* (1971, 1976, 1981, 1987, 1991, 1997), *Premiul William James* (1998), *Premiul A.P.A.* (1991), *Premiul S.P.S.P.* (2002). A scris *What the Face Reveals* (1998), *Telling Lies* (2001), *Emotional Awareness* (2008).

Idei principale:

- Împreună cu **W. Friesen**, a considerat că părţile corpului au capacităţi inegale de transmitere a mesajelor nonverbale: *faţa* constituie cel mai bun transmiţător de semnale, pe ultimul loc fiind *picioarele*.
- Există şase tipuri de *emoţii* a căror expresie este, din punct de vedere cultural, universală: mânia, bucuria, repulsia, tristeţea, teama şi surprinderea.
- A identificat trei componente ale *feţei* în comunicarea emoţiilor: 1) partea de sus a feţei – fruntea şi sprâncenele; 2) partea de mijloc – urechile, ochii şi pometii obrajilor; 3) partea de jos a feţei – nasul, gura şi bărbia.
- Nu există nici un element (gesturi, expresii faciale etc.) care să poată fi considerat un indicator universal al minciunii, care în sine, independent de context, să arate că persoana minte.
- Aproximativ 90% din minciuni sunt însoţite de indicatori care lasă în urmă dovezi ale înşelăciunii; însă, oamenii detectează numai 55% din minciunile la care sunt expuşi.

Norbert ELIAS (1897-1990) – doctor al *Universităţii din Breslau* (1924), profesor la universităţile din Leicester (1954) şi Akkra (1962-1964), a primit *Premiul Theodor W. Adorno* (1977) şi *Premiul Amalfi* (1987). A scris *The Civilising Process* (1939), *What is Sociology?* (1970).

Idei principale:

- A criticat *funcţionalismul* şi *structuralismul*.
- A considerat *individul* ca fiind o expresie concentrată a lumii sociale: el poartă în sine întreaga societate a epocii sale.

Albert ELLIS (1913-2007) – doctor al *Universităţii Columbia* (1947), profesor la universităţile New-York şi Rutgers, fondator al *Institute for Rational Living* (1959), membru al *American Academy of Experts in Traumatic Stress*, al *A.P.A.* şi al *American Association of Marital and Family Theraphy*, vice-preşedinte al *American Academy of Psychotherapists*, preşedinte al *S.S.S.S.* (1958-1960), a primit *Humanist of the Year* (1971), *Premiul A.P.A.* (1985), *Outstanding Award* (1996). A scris *Homosexuality: Its Causes and Cure* (1965), *The Myth of Self-Esteem* (2005).

Idei principale:

- A elaborat *teoria raţional-emotivă*, conform căreia oamenii îşi cauzează singuri tulburări emoţionale prin repetarea internalizată a unor propoziţii negativiste. Ellis a sugerat că terapeutul trebuie să se concentreze asupra descoperirii şi restructurării acestor propoziţii şi nu asupra cauzelor sau comportamentelor manifeste.

Havelock H. ELLIS (1859-1939) – membru al *Galton Institute*, vice-preşedinte al *Eugenics Education Society*. A scris *Psychology of Sex* (1933), *Sex Compatibility in Marriage* (1939).

Idei principale:

- Urmărirea *plăcerii sexuale* din partea ambelor sexe este dezirabilă şi necesară.

Steven G. EPSTEIN – doctor al *Universităţii Berkeley* (1993), profesor la *Universitatea Northwestern* (2009-2010), membru al *A.S.A.* (1990), al *Pacific Sociological Association* (1994) şi al *A.A.A.* (2001), a primit *Premiul Herbert Blumer* (1990), *Premiul Wright C. Mills* (1997), *Premiul Robert K. Merton* (1998, 2007), *Premiul Rachel Carson* (1999), *Premiul Don K. Price* (2009), *Premiul Ludwik Fleck* (2009) şi *Premiul A.S.A.* (2009). A scris *Sexuality and Identity* (1991), *Bodily Differences and Collective Identities* (2004).

Domenii de specializare: sociologie medicală, psihosociologia sexualităţii.

Erik ERIKSON (1902-1994) – profesor la *M.I.T.* şi la universităţile Pittsburgh (1951-1960) şi Harvard (1970), cercetător la *Institute of Human Relations* (1936), fondator al *Psychoanalytic Society*, a primit *National Book Award* (1970), *Premiul Pulitzer* (1970) şi *Premiul Harold Lasswell* (1981). A scris *Identity and the Life Cycle* (1959), *Life History and the Historical Moment* (1975).

Idei principale:

- A dezvoltat conceptul de *criză de identitate*, care desemnează o criză de natură psiho-sociologică a sentimentului de sine a unei persoane. Ea apare, de obicei, în adolescenţă.
- A lansat *teoria ciclurilor vieţii*, care susţine că secvenţele dezvoltării sunt identice pentru toţi oamenii, indiferent de rasă sau de cultură.
- Pe lângă *stadiile psihosexuale* descrise de **S. Freud**, a identificat opt *stadii de dezvoltare psihosocială*, fiecare stadiu având două componente (negativă şi pozitivă), alegerea uneia dintre ele efectuându-se sub influenţa interacţiunii sociale. Stadiile psihosociale sunt universal aplicabile, conflictele sunt aceleaşi, chiar dacă fiecare cultură pune la dispoziţia individului alternative particulare de rezolvare. Cele opt *conflicte* sunt: încredere-neîncredere (1 an), autonomie-ruşine şi îndoială (2-3 ani), iniţiativă-culpabilitate (4-5 ani), competenţă-inferioritate (6-11 ani), identitate-confuzie de rol (12-19 ani), intimitate-izolare (20-40 ani), productivitate-stagnare (40-65 ani), integritate-disperare (peste 65 de ani).

Kai T. ERIKSON (1931-) – fiul lui **E. Erikson**, doctor al *Universităţii Chicago*, profesor la *Universitatea Yale* (1966-1989), editor al *Yale Review* (1979-1989), preşedinte al *S.S.S.P.* (1970-1971), al *E.S.S.* (1980-1981) şi al *A.S.A.* (1985), a primit *Premiul MacIver* (1967), *Premiul Sorokin* (1977). A scris *A New Species of Trouble: The Human Experience of Modern Disasters* (1994).

Idei principale:

- Variabila determinantă pentru studiul devianţei este *audienţa socială* mai mult decât individul, pentru că ea este aceea care, în final, decide care act este unul de deviantă.

Alfred V. ESPINAS (1844-1922) - elev al lui **A. Comte** şi **H. Spencer**, doctor (1877) şi profesor (1894-1907) al *Universităţii din Paris*, decan al *Universităţii din Bordeaux* (1887), membru al *A.S.M.P.* (1905). A scris *Des sociétés animales, étude de psychologie comparée* (1887), *Les origines de la technologie*: *étude sociologique* (1897).

Idei principale:

- A propus o variantă a organicismului bazată pe extrapolarea mecanică a caracteristicilor existenţei animale asupra vieţii sociale, vorbind de *societăţi animale*. Diferenţa dintre viaţa socială şi convieţuirea animală este una de grad, ambele fiind susceptibile de o clasificare pe trei niveluri de complexitate: 1) societăţi de nutriţie; 2) societăţi

de reproducere; 3) societăţi ale vieţii de relaţie. Fiecare nivel superior valorifică funcţiunile nivelului anterior: societatea de relaţiune e totdeauna grefată pe societatea de reproducere care, la rândul ei, e grefată pe cea de nutriţie.

Amitai ETZIONI (1929-) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1958), profesor la *Universitatea Columbia* (1958-1978), director al *Institute for Communitarian Policy Studies*, membru al *A.A.A.S.* (1962), al *S.R.A.* (1972), al *S.A.A.A.* (1978) şi al *N.A.S.* (1994), membru de onoare al *G.S.A.* (1998), preşedinte al *International Society for the Advancement of Socio-Economics* (1989-1990) şi al *A.S.A.* (1995), *doctor honoris causa* al Universităţii Walden (1997), a primit *Premiul James Wilbur, Order of Merit, Premiul William Mosher* (1967), *Premiul Lester F. Ward* (1987), *Premiul John P. McGovern* (2001). A scris *A Comparative Analysis of Complex Organizations* (1961), *The Monochrome Society* (2001), *Security First* (2007).

Idei principale:

- A distins trei tipuri de putere: 1) *puterea coercitivă* (bazată pe mijloacele fizice); 2) *puterea remunerativă* (bazată pe mijloacele materiale); 3) *puterea identitară* (bazată pe mijloacele simbolice).
- A realizat o clasificare a organizaţiilor în: 1) *organizaţii coercitive* (închisori, ospicii etc.); 2) *organizaţii utilitare* (întreprinderi, organizaţii etc.); *organizaţii normative* (şcoli, universităţi etc.).

Hans J. EYSENCK (1916-1997) - doctor al *Universităţii din Londra* (1940), profesor (1955-1983), şef al *Departamentului de Psihologie* (1950-1983) şi *profesor emerit* (1983-1997) al Institute of Psychiatry, fondator al *Journal of Personality and Individual Differences* (1980), membru al *Galton Institute*, preşedinte al *I.S.S.I.D.* (1983-1985), a primit *Premiul William James* (1994), *Premiul A.P.A.* (1988, 1996). A scris *Personality, Genetics and Behaviour* (1982), *Suggestion and Suggestibility* (1989), *Smoking, Personality and Stress* (1991).

Idei principale:

- *Structura personalităţii* presupune trei dimensiuni diferite: introversie-extraversie, nevrotism-stabilitate şi psihotism, care pot fi evaluate prin *Eysenck Personality Questionnaire*.
- *Factorii genetici* joacă un rol important în determinarea diferenţelor psihologice dintre oameni. Faptul că inteligenţa medie a celor de culoare este mai

scăzută decât cea a albilor se datorează factorilor genetici.

- Reţinem mai uşor şi reactualizăm mai rapid informaţiile consistente cu *stereotipurile* noastre. Ori de câte ori nu ştim cum să atribuim o cauză unui comportament, apelăm la stereotipuri. Faptul că auzim sau vedem în mod frecvent informaţii stereotipe, ne determină să ne comportăm şi să gândim în mod stereotip.

- Cu cât un copil are mai mulţi fraţi şi surori, cu atât el este mai puţin *extravertit* deoarece rareori are ocazia să-şi exercite sociabilitatea faţă de alţi copii, în exteriorul familiei.

- A dezvoltat conceptul de *horă hedonistă*, conform căruia evenimentele plăcute generează pretenţii şi mai mari, astfel încât fericirea de azi n-ar fi altceva decât generatoarea nefericirii de mâine.

F

Henry P. FAIRCHILD (1880-1956) – doctor al *Universităţii Yale* (1909), profesor la *Universitatea New-York* (1919-1945), preşedinte al *P.A.A.* (1921-1925), al *American Eugenics Society* (1929-1931), al *E.S.S.* (1931-1932) şi al *A.S.A.* (1936), *doctor honoris causa* al Doane College (1930). A scris *General Sociology* (1934), *Dictionary of Sociology* (1944).

Idei principale:

- Un grup devine foarte puternic în momentul în care solidaritatea naţională şi identitatea rasială sunt combinate.
- *Unitatea* este unul din elementele esenţiale ale stabilităţii, ordinii şi progresului.

Michael FARRELL – doctor al *Universităţii Yale* (1969), profesor (1976-2009) şi şef al *Departamentului de Sociologie* (2000-2006) al Universităţii Buffalo, director al *Ceter for Study of Human Groups* (1972-1987), membru al *A.S.A.* şi al *National Council on Family Relations*. A scris *Race, Class and Gender Differences in Substance Abuse* (1993), *Groupthink Theory and Research* (1994), *Sports and Adolescent Sexual Behavior* (1998).

Domenii de specializare: sociologia familiei, sociologia grupurilor mici.

Russell H. FAZIO (1952-) – doctor al *Universităţii Princeton* (1978), profesor la universităţile Indiana (1981-1985), Exeter (1997) şi Ohio (2001-2002), membru al *S.P.S.P.* şi al *S.E.S.P.*, a primit *Premiul A.P.A.* (2000). A scris *How do Attitudes Guide Behavior?* (1986), *Multiple Processes by Which Attitudes Guide Behavior* (1990).

Idei principale:

- Atitudinile devin *centrale* şi, prin urmare, profunde şi durabile dacă sunt născute din experienţe personale.

Norman T. FEATHER – doctor al *Universităţii Michigan*, *profesor emerit* al Universităţii Flinders (2000-2010), membru al *A.P.S.* şi al *Academy of the Social Sciences in Australia*. A scris *Deservingness and Emotions* (2006), *Differentiating Emotions in Relation to Deserved or Undeserved Outcomes* (2009).

Idei principale:

- Un succes sau un eşec neaşteptat sunt mai curând atribuite *cauzelor*

externe decât un succes sau un eşec aşteptat.

Gustav T. FECHNER (1801-1887) – doctor (1822) şi profesor (1834-1839, 1848-1887) al *Universităţii din Leipzig*. A scris *Elemente der Psychopysik* (1860).
Idei principale:
- A elaborat *legea lui Fechner*, conform căreia intensitatea senzaţiei este proporţională cu logaritmul intensităţii stimulului. Altfel spus, dacă dorim ca senzaţia să crească în progresie aritmetică, trebuie să creştem intensitatea stimulului în progresie geometrică.

Stanley FELDMAN – doctor al *Universităţii Minnesota* (1978), profesor la universităţile Kentucky (1983-1989) şi Stony Brook (1989-2010), editor al *Political Psychology* (2005-2010), director al *Center for Survey Research* (2000-2010), şef al secţiunii *Political Methodology* din cadrul A.P.S.A. (1987-1989). A scris *Measures of Economic Values and Beliefs* (1999), *The Consequences of Terrorism* (2002), *Enforcing Social Conformity: A Theory of Authoritarianism* (2003).
Domenii de specializare: sociologie politică, statistică, sociologia opiniei publice.

Gilles FERREOL – profesor la *Universitatea din Poitiers*, director al *Laboratoire de socio-anthropologie*. A scris *Introduction à la sociologie* (1989), *Vocabulaire de la sociologie* (1995).
Idei principale:
- A realizat o *tipologie a şomajului*, considerând că este de trei feluri: 1) *şomaj de excludere*, reprezentativ pentru muncitorii în vârstă; 2) *şomaj de inserţie*, specific celor foarte tineri; 3) *şomaj de reconversie*, legat de restructurarea industrială.
- Prea mult *individualism* ucide individul, prea multă *comunitate* ucide societatea.

Leon FESTINGER (1919-1989) – doctor al *Universităţii din Iowa* (1942) sub coordonarea lui **K. Lewin**, profesor la universităţile Michigan (1947-1950), Minnesota (1951) şi Stanford (1955-1968), fondator al *E.A.E.S.P.*, membru al *A.A.A.S.* (1959) şi al *N.A.S.*, a primit *Premiul A.P.A.* (1960), *Premiul S.E.S.P.* (1980). A scris *Research Methods in the Behavioral Sciences* (1953), *A Theory of Social Comparison Processes* (1954), *A Theory of Cognitive Dissonance* (1957).
Idei principale:
- A analizat *presiunea pentru uniformitate* în cadrul unui grup: dacă apar opinii divergente iar persoanele în cauză nu şi le

modifică, acestea vor fi excluse din grup.
- A elaborat *teoria comparării sociale*, conform căreia oamenii au tendinţa de a se compara cu ceilalţi şi de a se asocia cu cei asemănători lor.
- A elaborat *teoria disonanţei cognitive*, conform căreia oamenii caută elemente cognitive consistente, în caz contrar apărând o stare de disconfort psihic din care aceştia încearcă să iasă.
- A pus în evidenţă, împreună cu **J. Carlsmith**, *efectul justificării insuficiente*, ce semnifică tendinţa individului de a-şi schimba convingerea pentru a deveni conformă cu un comportament deşi, iniţial, era în dezacord cu aceasta.

Reuven FEUERSTEIN (1921-) – doctor al *Universităţii Sorbonne* (1970), profesor la universităţile Vanderbilt şi Yale, director al *Centre international pour le développement du potentiel d'apprentissage* (1993), *doctor honoris causa* al universităţilor Torino (1999) şi Babeş-Bolyai (2009), a primit *Palmes Académiques* (1991) şi *Premiul Israel* (1992). A scris *Privation la différence culturelle et la culture* (1988), *La pédagogie à visage humain* (2006).
Idei principale:
- A elaborat conceptul de *deprivare culturală*, care apare atunci când copilul nu beneficiază de transmiterea culturală sau când condiţia lui de la un anumit moment nu îi permite asimilarea modelului cultural.
- A elaborat *teoria experienţei de învăţare mediată*, conform căreia copilul învaţă prin contact cu mediul său, însă el nu trebuie expus direct la stimuli, acţiunea acestora asupra copilului urmând a fi filtrată prin mediatori (părinţi, educatori etc.).

Gary A. FINE (1950-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1976), profesor la universităţile Minnesota (1980-1990), Georgia (1990-1997) şi Northwestern (1997-2005), editor al *Social Psychology Quarterly* (2007-2010), membru al *C.A.S.B.S.* (1994), al *A.S.A.*, al *I.S.A.*, al *S.P.S.S.I.*, vice-preşedinte al *Southern Sociological Society* (1996-1997), preşedinte al *Society for the Study of Symbolic Interactionism* (1990-1991), al *Midwest Sociological Society* (2001-2002) şi al *S.S.S.P.* (2005). A scris *Talking Sociology* (1985), *Sociological Perspectives on Social Psychology* (1994).
Domenii de specializare: psihologie socială, sociologie generală.

David FINKELHOR – doctor (1978) şi profesor al *Universităţii*

New Hampshire, director al *Crimes Against Children Research Center* şi al *Family Research Laboratory*, membru al *A.S.A.* şi al *A.S.C.* (2007), a primit *Outstanding Award* (1995), *Premiul oferit de Association for the Treatment of Sexual Abusers* (2004), *Article of the Year* (2005). A scris *Sourcebook on Child Sexual Abuse* (1986), *Child Victimization* (2008).

Idei principale:

- A elaborat conceptul de *congruenţă emoţională*, conform căruia agresorii sexuali aleg copii în calitate de parteneri sexuali deoarece aceştia au o semnificaţie emoţională aparte pentru agresori.

Susan T. FISKE (1952-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1978), profesor la universităţile Massachusetts (1986-2000) şi Princeton (2000-2010), editor al *Annual Review of Psychology* (2000-2010), membru al *C.A.S.B.S.* (1994), al *S.E.S.P.*, al *S.A.A.A.* şi al *A.A.A.S.* (2005), preşedinte al *A.P.S.* (2002-2003), al *S.P.S.P.* (1994) şi al *Foundation for the Advancement of Behavioral and Brain Sciences* (2008-2010), *doctor honoris causa* al universităţilor Louvain (1995) şi Leiden (2009), a primit *Premiul A.P.A.* (1991, 2010), *Premiul Gordon Allport* (1995), *Premiul Thomas Ostrom* (2003), *Premiul S.P.S.P.* (2005), *Premiul William James* (2009) şi *Premiul Donald T. Campbell* (2010). A scris *Social Cognition* (2008), *The Future of Research on Prejudice, Stereotyping and Discrimination* (2009).

Idei principale:

- În timp ce *stereotipul* este componenta cognitivă, *prejudecata* reprezintă componenta afectivă iar *discriminarea* componenta comportamentală.

Michel FOUCAULT (1926-1984) - doctor (1961), profesor la universităţile Berkeley, Hamburg, Varşovia, Uppsala şi la *Collège de France* (1970). A avut o relaţie homosexuală cu **D. Defert** (1960) şi a studiat în San Francisco subcultura homosexualilor anonimi (1970-1980). Se crede că acolo a contactat *virusul H.I.V.*, într-o perioadă în care S.I.D.A. era necunoscută. A scris *Maladie mentale et personnalité* (1954), *Histoire de la sexualité* (1976, 1984, 3 vol.).

Idei principale:

- A insistat asupra rolului pe care îl are *discursul*, din perspectivă sociologică, deoarece modul în care vorbim îşi pune amprenta asupra modului în care ne comportăm. Foucault consideră că, odată ce învăţăm să gândim şi să vorbim într-un anumit fel, inevitabil ne decuplăm de

capacitatea de a gândi în nenumărate alte feluri.
- Nimic în om, nici măcar corpul său, nu este suficient de stabil spre a servi drept temei pentru autorecunoaştere sau pentru înţelegerea altor oameni.
- *Sexualitatea* nu a existat dintotdeauna, ci a fost creată în procesul dezvoltării sociale.
- A demonstrat că arhitectura unei organizaţii este direct legată de sistemul de autoritate. De exemplu, clădirile firmelor mari sunt construite chiar în sensul fizic ca o ierarhie în care, cu cât poziţia cuiva este mai înaltă, cu atât biroul său se află mai sus. În unele organizaţii, oamenii lucrează în comun, în încăperi necompartimentate. Datorită naturii repetitive, monotone, a unor tipuri de muncă, este necesară supravegherea permanentă pentru a se asigura de menţinerea ritmului de lucru.
- A acordat o mare atenţie închisorilor. După părerea lui, închisoarea modernă îşi are originea în *Panopticon* (o organizaţie imaginată de **J. Bentham**), o închisoare ideală, de formă circulară, cu celulele construite pe partea din afară, în centru aflându-se turnul de inspecţie. În fiecare celulă se află câte două ferestre, una cu faţa către turnul de inspecţie, cealaltă în afară, astfel încât deţinuţii să fie văzuţi în orice moment. El a acordat o importanţă deosebită supravegherii, deoarece trăim într-o societate de supraveghere.

Bibliografie:

Johnson Allan, *Dicţionarul Blackwell de sociologie*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2007, p.123;

Paul FRAISSE (1911-1996) – doctor al *Universităţii din Lyon* (1935), profesor la *Universitatea Sorbonne*, editor al *L'Année psychologique* (1947-1994), director al *Laboratoire de psychologie expérimentale* (1952-1979) şi al *Institut de psychologie* (1961), membru al *New York Academy of Sciences*, preşedinte al *Société française de psychologie* (1962-1963) şi al *Union Internationale de Psychologie Scientifique* (1966-1969). A scris *Psychologie du temps* (1957), *Traité de psychologie expérimentale* (1963-1966, 9 vol.).
Domenii de specializare: psihologie experimentală.

Edward F. FRAZIER (1894-1962) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1931), şef al *Departamentului de Sociologie* la Universitatea Howard (1934-1959), preşedinte al *E.S.S.* (1944-1945) şi al *A.S.A.* (1948). A scris *The Negro in the*

United States (1949), *Black Bourgeoisie* (1957).

Idei principale:

- A descris clasa oamenilor de afaceri de culoare americani ca fiind o *lumpenburghezie*, ce exagera bunăstarea sa economică pentru a descuraja autosugestia de inferioritate faţă de albii americani.

Jonathan L. FREEDMAN – doctor al *Universităţii Yale* (1962), profesor la *Universitatea din Toronto*. A scris *Compliance Whithout Pressure: The Foot-in-the-Door Technique* (1966), *Media Violence and Its Effect on Aggression* (2002).

Idei principale:

- A experimentat, împreună cu **S. Fraser**, *tehnica piciorului în uşă*, conform căreia putem manipula indivizii, cerându-le iniţial mai puţin, pentru a obţine în final mai mult.
- *Tehnica piciorului în uşă* îşi păstrează eficienţa şi atunci când cele două solicitări: 1) sunt formulate de doi indivizi diferiţi; 2) sunt la o distanţă relativ mare de timp; 3) nu se referă la aceiaşi temă şi implică forme diferite de acţiune.

Sigmund FREUD (1856-1939) – doctor (1881) şi *profesor emerit* (1902) al Universităţii din Viena, fondator al viitoarei *I.P.A.* (1910), membru de onoare al *B.P.S.* (1926), a primit *Premiul Goethe* (1930). A scris *Psychopathologie de la vie quotidienne* (1904), *Psychanalyse des masses et analyse du moi* (1921).

Idei principale:

- Studiul *societăţilor* se confundă cu cel al civilizaţiei, în special cu cel al originii miturilor şi religiilor, şi nu are în vedere structura şi funcţionarea lor.
- A dezvoltat o *teorie structurală a psihicului*, conform căreia personalitatea are trei componente: 1) *sinele*, stratul cel mai greu accesibil, de care ţin pulsiunile primare. El este totalmente inconştient şi iraţional, dominat de *principiul plăcerii*; 2) *eul* – strat psihic intermediar între lumea interioară şi cea exterioară. Se dezvoltă în perioada copilăriei, este dominat de *principiul realităţii*; 3) *supraeul* – sediul conştiinţei şi al vinovăţiei. Este un instrument de civilizare, care transformă copilul într-o fiinţă morală şi socială.
- A identificat trei niveluri ale *psihicului*: 1) *conştientul*, care conţine gândurile şi sentimentele de care un individ îşi dă seama la un moment dat; 2) *preconştientul*, care conţine gândurile care nu sunt conştiente dar care pot deveni oricând disponibile pentru a intra în sfera conştientă; 3) *inconştientul*, care conţine

gândurile reprimate, accsebile doar prin tehnici psihanalitice.
- A teoretizat *stadiile dezvoltării sexuale*: oral, anal, falic, latent şi genital. Fiecare stadiu determină un set de probleme care urmează să fie rezolvate în stadiile următoare de dezvoltare, în caz contrar apărând fixarea sau stoparea dezvoltării la nivelul acelui stadiu.
- A introdus noţiunea de *eu ideal*, care desemnează omul aşa cum ar trebui să fie, modelat de o cenzură morală puternică.
- A demonstrat că *afectivitatea*, mai mult decât inteligenţa, este factorul central al vieţii cotidiene.
- În spatele greşelilor de pronunţie sau a lapsusurilor stau întotdeauna *idei reprimate*.
- Omul civilizat a cedat o parte din posibilităţile sale de fericire în schimbul unei doze de siguranţă. Civilizaţia se dezvoltă pe o bază de anxietate şi inhibare. Masele nu sunt dispuse la renunţare instinctuală şi au nevoie de lideri care să-i educe, pentru că ei înşişi şi-au subordonat viaţa instinctuală dominării raţiunii.
- *Uitarea* este determinată în întregime de *refulare*: uităm pentru că suntem motivaţi să uităm. Dacă nu am uita anumite lucruri, acestea ne-ar aminti de aspecte profund emoţionale şi traumatice.

Bibliografie:

Miller David, *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2000, pp. 255-257;

Hans FREYER (1887-1969) – doctor al *Universităţii Leipzig* (1911), profesor la universităţile Kiel (1922) şi Leipzig (1825-1948), unde a fondat (1925) primul *Departament de Sociologie*. A scris *Soziologie als Wirklichkeitswissenschaft* (1930), *Einleitung in die Soziologie* (1931).
Domenii de specializare: sociologia comunităţilor, sisteme sociologice.

Erhard FRIEDBERG (1942-) – doctor al *Universităţii din Berlin* (1979), profesor la *Universitatea din Paris* (1999-2007), director al *Centre de Sociologie des Organisations* (1993-2007), a primit *Best Economist of the Year* (1995). A scris *L'analyse sociologique des organisations* (1972), *L'Acteur et le système* (1977).
Idei principale:
- *Schimbarea organizaţională* nu este naturală, ea este produsul unei perturbări, urmat de un proces de iniţiere organizaţională, prin care sunt fixate colectiv noile reguli ale jocului.

Irene H. FRIEZE – doctor al *Universităţii Los Angeles* (1973), profesor la *Universitatea Pittsburgh* (1978-2010), editor al *Journal of Social Issues* (2001-2005) şi al *Sex Roles* (2007-2010), membru al *A.P.A.*, al *A.P.S.*, al *S.E.S.P.*, al *S.W.S.* şi al *Academy of Management*, preşedinte al *S.P.S.S.I.* (2007-2008), a primit *Premiul oferit de Association for Women in Psychology* (1984), *Premiul Carolyn W. Sherif* (1989), *Premiul A.P.A.* (2000), *Premiul S.P.S.S.I.* (2003) şi *Outstanding Award* (2005). A scris *Understanding Gender and Intimate Partner Violence* (2005), *Social Policy, Feminism and Research on Violence in Close Relationships* (2008).

Domenii de specializare: sociologia familiei, gender şi violenţa domestică.

Erich S. FROMM (1900-1980) – doctor al *Universităţii Heidelberg* (1922), profesor la universităţile Columbia, Yale, National Autonomous (1950-1965), Michigan (1957-1961) şi New-York (1962), cercetător la *Institut für Sozialforschung* (1925), fondator al *Mexikanische Institut für Psychoanalyse*, a fost desemnat *Humanist of the Year* (1966). A scris *Psychoanalyse und Religion* (1949), *Die Kunst des Liebens* (1956), *Jenseits der Illusionen* (1962).

Idei principale:

- Oamenii moderni suferă de *singurătate*, de *izolare* şi *lipsă de importanţă*. De îndată ce indivizii au câştigat mai multă libertate, s-au simţit mai singuri, mai nesemnificativi şi nelegaţi între ei şi de nimic.
- Indivizii nu sunt total determinaţi de instincte sau de experienţe ale copilăriei, ci au un set de *calităţi psihologice* prin care îşi pot modela personalitatea, ca şi societatea în care trăiesc.
- Structura socială a civilizaţiei occidentale contemporane şi spiritul ce rezultă din această structură nu favorizează dezvoltarea *iubirii*.

Douglas FUCHS – doctor al *Universităţii Minnesota* (1978), profesor la *Universitatea Vanderbilt* (1991-2010), editor al *Journal of Special Education* (1987-2003), director al *Psychoeducational Center* (1983-1984), membru al *A.P.A.* (1980) şi al *A.E.R.A.* (2008), a primit *Premiul Palmer O. Johnson* (1997), *Premiul A.P.A.* (1997), *Premiul Samuel A. Kirk* (2000), *Premiul A.E.R.A.* (2005) şi *Premiul James M. Kauffman* (2008). A scris *Special Education Research and the Scientific*

Method (1992), *Issues in Assessment* (2004).
Domenii de specializare: psihologia educaţiei, metode de cercetare.

Lynn S. FUCHS – doctor al *Universităţii Minnesota* (1981), profesor la *Universitatea Vanderbilt* (1992-2010), membru al *A.E.R.A.* şi al *International Academy for Research in Learning Disabilities* (2000), a primit *Premiul A.P.A.* (1996), *Premiul Palmer O. Johnson* (1998), *Article of the Year* (2001) şi *Premiul A.E.R.A.* (2005). A scris *Traditional Assessment* (1990), *Learning Disabilities* (2006).
Domenii de specializare: psihologia educaţiei, metode şi tehnici de cercetare.

Haralambie FUNDĂŢEANU - primul titular al cursului de sociologie predat la *Şcoala de Ştiinţe de Stat* din Bucureşti (1911). A scris *Sociologia* (1925).
Idei principale:
- A fost promotor al unei *sociologii experimentale*. Trebuie ca sociologia să fie practicată ca o ştiinţă de observaţie, deoarece realităţile şi fenomenele sociale sunt ascunse.
- Societatea nu este asemănătoare organismului biologic. Înlănţuirea fenomenelor sociale nu este identică cu cea a organismelor biologice iar structura şi fazele evoluţiei societăţii nu pot fi explicate prin paralelismul legilor de dezvoltare ale acestora.
- Este greşită încrederea nelimitată în aplicarea *statisticii* la studiul fenomenelor sociale, deoarece statistica nu este o ştiinţă dezinteresată, fiind practicată de pe poziţii diferite.

Bibliografie:
Costea Ştefan (coord.), *Sociologi români. Mică enciclopedie*, Ed. Expert, Bucureşti, 2001, pp. 188-189;

Adrian FURNHAM (1953-) – doctor al *Universităţii Oxford* (1981) şi al *Universităţii din Londra* (1991), profesor la universităţile Oxford (1982-1990) şi Londra (1992-2010), fondator al *Applied Behavioural Research Associates* (1985), membru al *B.P.S.*, preşedinte al *I.S.S.I.D.* (2003-2005). A scris *Personality of Work* (1994), *The Psychology of Behaviour at Work* (1997), *The Psychology of Physical Attraction* (2007).
Idei principale:
- Gradul de potrivire dintre *tipul de personalitate* şi *activitatea* unui individ influenţează satisfacţia şi tensiunea profesională.
- *Extravertiţii* sunt mai uşor distraşi de muzică decât *introvertiţii*, mai ales când este complexă şi

implică mai mult atenţia în procesare.
- *Nevrozismul* are un nivel mai înalt la alcoolici şi drogaţi.
- *Sexul* poate fi nefast pentru *memorarea* reclamelor, pentru că mobilizează resurse emoţionale prea importante şi acaparează toată atenţia. Prea stimulat de imagini de natură sexuală, telespectatorul nu are nici un chef să reţină *numele mărcii*.

G

Cynthia GALLOIS (1945-) – doctor al *Universităţii Florida*, profesor la *Universitatea Queensland* (1996-2010), editor al *Human Communication Research* (1994-1998), director al *Centre for Social Research in Communication*, membru al *Australian Psychological Society* şi al *Academy of the Social Sciences in Australia*, preşedinte al *Society of Australasian Social Psychologists* (1997-1999), al *International Communication Association* (2001-2002) şi al *I.A.L.S.P*. (2002-2004). A scris *Language, Discourse and Social Psychology* (2007).

Domenii de specializare: psihologie socială.

Sir Francis GALTON (1822-1911) - văr cu **C. Darwin**, profesor la universităţile Pennsylvania şi Columbia, fondator al *Eugenics Laboratory* (1904), membru al *Royal Geographical Society* (1853) şi al *Royal Society* (1860), membru de onoare al *B.P.S.* (1905), *doctor honoris causa* al Universităţii Cambridge (1895), a primit *Royal Medal* (1886), *Officier de l'Instruction Publique* (1891), *Thomas H. Huxley Medal* (1901), *Darwin Medal* (1902), *Darwin-Wallace Medal* (1908) şi *Copley Medal* (1910). A scris *Hereditary Genius* (1869), *Natural Inheritance* (1889).

Idei principale:

- A fondat *psihologia diferenţială* şi *psihometria*, a introdus utilizarea chestionarelor în cercetarea bazată pe colectarea datelor din comunităţile umane. A inventat numeroase metode statistice: etalonarea, regresia, corelaţia. A schiţat principiile analizei factoriale, a fost primul care a utilizat testul psihologic pentru studierea *înzestrării intelectuale neobişnuite*.
- A inventat *harta meteorologică* şi a fost primul care a sugerat că *amprentele* pot fi folosite pentru identificarea persoanelor.
- A dezvoltat *teoria diferenţelor individuale* şi *metoda arborelui genealogic*, pentru a demonstra caracterul ereditar al diferenţelor individuale.
- Măsurarea *acuităţii senzoriale* contribuie la măsurarea *inteligenţei* deoarece individul cunoaşte lumea doar prin intermediul senzaţiilor.
- A propus să comparăm rasele după scorul oamenilor de geniu la un milion de persoane. Procedând astfel, a descoperit că atenienii epocii lui **Pericle** erau cu două grade mai sus decât englezii, care

erau cu două grade mai sus ca africanii.
- A fost adeptul *selecţiei eugenice*, considerând că persoanele cu capacităţi inferioare ar trebui să fie împiedicate să aibă o familie, pentru ca societatea să nu fie slăbită de indivizi rataţi. Oamenii care trăiesc în sărăcie sau mizerie se complac în această situaţie datorită *depravării naturale înnăscute*.
- A identificat *curba de distribuţie normală*, care are formă de clopot, este simetrică şi se îngustează la ambele capete.

Johan GALTUNG (1930-) – doctor (1957) şi profesor (1969-1978) al *Universităţii din Oslo*, fondator şi director (1959-1969) al *International Peace Research Institute*, membru al *Norwegian Academy of Science and Letters*, preşedinte al *World Future Studies Federation*, *doctor honoris causa* al nouă universităţi, printre care cele din Tampere (1975), Cluj-Napoca (1976), Torino (1998), Alicante (2002) şi Puebla (2006), a primit *Premiul Right Livelihood* (1987), *Premiul Bajaj* (1993), *Premiul Morton Deutsch* (2001) şi *Premiul Hidalgo* (2005). A scris *Theory and Methods of Social Research* (1967), *Democracy–Peace–Development* (2008).
Idei principale:
- A considerat că, pentru a fi ştiinţifică, o *ipoteză* trebuie să îndeplinească zece condiţii: generalitatea, falsificabilitatea, complexitatea, specificitatea, determinarea, predictibilitatea, testabilitatea, reproductibilitatea, utilitatea, comunicabilitatea.
- *Sondajele de opinie publică* dau indivizilor falsa convingere că pot influenţa cu adevărat politica.

Diego GAMBETTA (1952-) – doctor al *Universităţii Cambridge* (1983), profesor la *Universitatea Oxford* (1995-2003), membru al *S.C.R.*, al *E.A.S.* şi al *British Academy* (2000). A scris *La mafia siciliana. Un'industria della proptezione privata* (1993), *Codici degli Inferi: come i criminali Comunicare* (2009).
Idei principale:
- S-a distanţat de poziţiile susţinute de **N. Luhmann** şi **J. Coleman**, care sugerau că situaţiile care pun în joc *încrederea* constituie o subcategorie a celor care implică *riscul*. Gambetta crede că există o diferenţă esenţială între cele două noţiuni, din moment ce riscul se poate referi la evenimente cărora li se asociază agenţi neintenţionali, în timp ce încrederea se referă la relaţii strategice, în care reuşita unuia depinde de acţiunile celuilalt. Încrederea este, aşadar, legată de noţiunea de *cooperare*.

Howard E. GARDNER (1943-) – doctor (1971) şi profesor (1991-2010) al *Universităţii Harvard*, *doctor honoris causa* al 26 de universităţi, a primit *Premiul Claude Bernard* (1975), *Premiul MacArthur* (1981), *Premiul William James* (1987) şi *Premiul Golden Plate* (1999). A scris *Multiple Intelligences: The Theory in Practice* (1993).

Idei principale:

- A elaborat *teoria inteligenţelor multiple*, conform căreia există şapte tipuri distincte de inteligenţă: lingvistică, logico-matematică, spaţială, muzicală, kinestezică, interpersonală şi intrapersonală. Fiecare tip de inteligenţă are o localizare precisă în creier şi poate fi analizat separat de celelalte.

Harold GARFINKEL (1917-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1952) sub coordonarea lui **T. Parsons**, profesor (1954-1987) şi *profesor emerit* (1988) al Universităţii Los Angeles, a primit *Premiul Cooley-Mead* (1995). A scris *Studies in Ethnomethodology* (1967), *Toward a Sociological Theory of Information* (2008).

Idei principale:

- A elaborat conceptul de *etnometodă*, plecând de la premisa că toate tipurile de culturi dezvoltă metode specifice de construire a realităţii şi stabilesc *atitudinile naturale*, ceea ce este firesc în procesualitatea vieţii sociale.
- A introdus noţiunea de *intenţionalitate* în analiza organizării secvenţiale a conversaţiei. În relaţia interactivă, participanţii îşi fac înţelese reciproc intenţiile de acţiune, respectând însă anumite reguli.
- A introdus conceptul de *ceremonie de degradare de status*, care desemnează efortul comunicaţional îndreptat spre transformarea identităţii individului într-una inferioară în schema de tipuri sociale a grupului de referinţă.
- Nu trebuie să considerăm *faptele sociale* ca pe nişte lucruri, cum aprecia **E. Durkheim**, ci ca pe nişte realizări practice.
- Orice individ are o cunoaştere suficientă a *normelor* dar ştie să utilizeze metode adecvate pentru a-l face pe celălalt să creadă că le respectă întocmai.

Clifford J. GEERTZ (1926-2006) – doctor al *Universităţii Harvard* (1956), profesor la universităţile Chicago (1960-1970) şi Princeton (1970-2000), *profesor emerit* al Institute for Advanced Study (2000), cercetător la *N.I.M.H.* (1964-1970), membru al *A.A.A.S.*, al *N.A.S.*, al *S.A.A.A.*, al *British Academy* şi al *American*

Philosophical Society, membru de onoare al *R.A.I.*, *doctor honoris causa* al 15 universităţi, printre care Harvard, Chicago şi Cambridge, a primit *Premiul Talcott Parsons* (1974), *Premiul Sorokin* (1974), *Premiul R.A.I.* (1983), *Premiul oferit de Association for Asian Studies* (1987), *Premiul Horace Mann* (1992) şi *Premiul Fukuoka* (1992). A scris *The Interpretation of Cultures* (1973), *Local Knowledge: Further Essays in Interpretive Anthropology* (1983).

Idei principale:

- Afinităţile de sânge, de limbă şi de obiceiuri sunt coercitive prin ele însele, individul fiind legat de familie şi tradiţii dincolo de opţiunile sale voluntare.

Theodor J. GEIGER (1891-1952) – doctor al *Universităţii din München* (1918), profesor la universităţile din Copenhaga (1933-1938) şi Aarhus (1938-1952), fondator al primului *Institut für soziologische Forschung* din Scandinavia (1945) şi al colecţiei *Nordiske studier i sociologi* (1948), fondator al *I.S.A.* (1949), membru al *I.I.S.* A scris *Die Masse und ihre Aktion. Ein Beitrag zur Soziologie der Revolutionen* (1926), *Vorstudien zu einer Soziologie des Rechts* (1947), *Soziale Mobilität in den europäischen Gesellschaften unserer Zeit. Bevölkerungszahl Probleme* (1951).

Idei principale:

- *Sociologia* se ocupă cu investigaţia cantitativă şi conceptual structurată a fenomenelor sociale.
- A fost un pionier al utilizării matematicii în analiza fenomenelor sociale.
- Indivizii sunt antrenaţi concomitent, atât în grupuri primare (unde contactele sunt personalizate şi afective), cât şi în alte unităţi sociale (unde contactele sunt depersonalizate şi non-afective).

Florence GEIS (1933-) – profesor la *Universitatea Delaware*, a primit *Excellence in Teaching* (1981). A scris *Studies in Machiavellianism* (1970).

Idei principale:

- A evidenţiat, împreună cu **R. Christie**, rolul *machiavelismului* în viaţa socială, concluzionând: 1) bărbaţii sunt mai machiavelici decât femeile; 2) după 40 de ani, nivelul machiavelismului începe să scadă, 3) scoruri înalte ale machiavelismului întâlnim la persoanele din mediul urban care îşi desfăşoară activitatea în domeniul juridic, economic şi psihologic.

Richard J. GELLES – doctor al *Universităţii New Hampshire*

(1973), profesor la universităţile Rhode Island (1976-1998) şi Pennsylvania (1998-2010), editor al *Teaching Sociology* (1973-1982), director al *Center for the Study of Youth Policy*, membru al *A.S.A.*, al *E.S.S.*, al *S.S.S.P.*, al *A.P.A.* şi al *American Professional Society on the Abuse of Children*, a primit *Premiul A.S.A.* (1979), *Premiul oferit de American Professional Society on the Abuse of Children* (1999). A scris *Familiy Violence* (1979), *Sociology: An Introduction* (1980), *Contemporary Families: A Sociological View* (1995).

Domenii de specializare: sociologia familiei, sociologie generală.

James GEORGAS – doctor al *Universităţii Loyola* (1964), profesor (1981-2002) şi *profesor emerit* (2002-2010) al Universităţii din Atena, director al *Laboratory of Psychology* (1988-1993), membru al *E.A.E.S.P.*, vice-preşedinte al *Association of Greek Psychologists* (1976-1979), preşedinte al *Hellenic Psychological Society* (1995-1999) şi al *I.A.C.C.P.* (2006-2008), a *primit Premiul Ursula Gielen* (2008). A scris *Social Psychology* (1986, 2 vol.), *Famillies Across Cultures: A 30-Nation Psychological Study* (2006).

Domenii de specializare: psihologie socială.

Harold B. GERARD (1923-2003) – doctor al *Universităţii Michigan* (1952) sub coordonarea lui **L. Festinger**, profesor (1962-1992) şi *profesor emerit* al Universităţii Los Angeles, membru al *C.A.S.B.S.*, a primit *Premiul oferit de American Psychoanalytic Society* (1994). A scris *Deviation, Conformity and Commitment* (1965), *Foundations of Social Psychology* (1967).

Idei principale:

- Persoanele care se angajează activ şi public faţă de anumite idei, nu-şi schimbă poziţia chiar dacă acestea sunt contestate, din două motive: 1) preferă să fie percepute ca fiind stabile şi consecvente în ceea ce întreprind; 2) după ce au emis ideea, ajung să creadă mai mult în ea.

Theodore P. GERBER – doctor al *Universităţii Berkeley* (1995), profesor la universităţile Arizona (2002-2003) şi Wisconsin (2003-2010), membru al *A.S.A.* şi al *P.A.A.*, a primit *Outstanding Award* (1991). A scris *Structural Change and Post-Socialist Stratification* (2002), *Soviet Nostalgia: An Impediment to Russian Democratization* (2005).

Domenii de specializare: sociologie politică, metode cantitative, statistică.

Kenneth J. GERGEN (1935-) – doctor al *Universităţii Duke* (1962) sub coordonarea lui **E. Jones**, şef al *Departamentului de Psihologie* al Swarthmore College (1967), profesor la universităţile Heidelberg, Sorbonne, Roma şi Kyoto, membru al *World Academy of Art and Science* (2002), *doctor honoris causa* al universităţilor Tilburg (1987) şi Atena (2007), a primit *Premiul Humboldt* (1989), *Premiul Theodore Sarbin* (2007). A scris *Psychologie Sociale* (1992), *Social Construction in Context* (2001).

Idei principale:

- A demonstrat experimental rolul *reperelor sociale* în procesul auto-aprecierii şi formării imaginii de sine.
- A propus conceptul de *sine saturat* pentru a descrie faptul că, din cauza multitudinilor de stiluri de viaţă pe care societatea le promovează şi pe care sinele nostru le absoarbe, el devine prea plin, inconsistent şi pulverizat.

Arnold L. GESELL (1880-1961) – doctor al *Universităţii Clark* (1906), profesor la *Universitatea Yale* (1915-1948), fondator al *Psycho-Clinic* (1911), membru al *American Academy of Pediatrics*, al *A.P.A.* şi al *N.A.S.* (1947), vice-preşedinte al *International Association for the Protection of Children*, preşedinte al *American Academy of Cerebral Palsy* (1952-1953), *doctor honoris causa* al Universităţii Clark (1930). A scris *The Normal Child and Primary Education* (1912), *Infant and Child in the Culture of Today* (1943).

Domenii de specializare: psihologia copilului.

Anthony GIDDENS (1938-) - doctor (1976) şi profesor (1985-1997) al *Universităţii Cambridge*, *profesor emerit* al L.S.E., fondator al *Polity Press* (1985), director al *L.S.E.* (1997-2003) şi al *Centre for Social Research* (1989), membru al *A.A.A.S.* şi al *Chinese Academy of Social Sciences*, *doctor honoris causa* al 15 universităţi, a primit *Premiul Prince of Asturias* (2002), titlul de *Baron* (2004) şi a fost ales în *House of Lords*. A scris *Consequence of Modernity* (1990), *Modernity and Self-Identity* (1991), *The Politics of Climate Change* (2009).

Idei principale:

- A definit *sociologia* ca fiind studiul instituţiilor sociale aduse la viaţă de transformările industriale ale ultimelor secole.
- *Societăţile umane* sunt asemenea unor clădiri care se reconstruiesc în fiecare moment: acţiunile noastre sunt influenţate de caracteristicile structurale ale

societăţii în care ne-am născut şi am trăit dar, în acelaşi timp, noi modificăm acele caracteristici prin acţiunile noastre.
- Plecând de la două dimensiuni, *mod de recrutare* (deschis/închis) şi *integrare socială* (ridicată/scăzută), a ajuns la următoarea tipologie a elitelor: 1) *elită uniformă* - procedură de recrutare închisă, o mare densitate de contacte între diferitele grupuri aparţinând elitei; 2) *elită instituită* - procedură de recrutare închisă, o mică densitate de contacte între diferitele grupuri aparţinând elitei; 3) *elită solidară* - procedură de recrutare deschisă, o mare densitate de contacte între diferitele grupuri aparţinând elitei; 4) *elită abstractă* - procedură de recrutare deschisă, o mică densitate de contacte între diferitele grupuri aparţinând elitei.
- *Încrederea* este în primul rând un mecanism de a suplini lipsa de informaţie şi, în al doilea rând, o consecinţă a lipsei de putere şi control efectiv. Încrederea este o dimensiune fundamentală a funcţionării societăţii moderne.
- *Rutina* este forma predominantă de activitate socială cotidiană, legată de grija reducerii angoasei şi de menţinerea sentimentului securităţii.

Franklin H. GIDDINGS (1855-1931) – profesor la *Universitatea Columbia* (1891-1894), vice-preşedinte al *A.A.P.S.S.* (1892-1905), preşedinte al *A.S.A.* (1910). A scris *Principles of Sociology* (1896), *Elements of Sociology* (1898).
Domenii de specializare: sociologie generală, sociologie politică.

Dair L. GILLESPIE – profesor la *Universitatea Utah*. A scris *Theories of Nonverbal Behavior* (1983).
Idei principale:
- Atunci când un individ se află în prezenţa altuia cu status superior va dezvolta un *comportament nonverbal* diferit, comparativ cu situaţia în care ar interacţiona cu un egal.

Corrado GINI (1884-1965) – profesor la universităţile din Cagliari (1910), Padua (1913) şi Roma (1925), fondator al *Comitato italiano per lo studio dei problemi della popolazione* (1929), director al *Istituto Centrale di Statistica* (1927-1932), membru al *Econometric Society* (1933), membru de onoare al *Academiei Române* (1938), vice-preşedinte al *I.I.S.* (1933), preşedinte al *Società Italiana di Sociologia* (1937) şi al *Società Italiana di Statistica*

(1941-1945, 1849-1965), *doctor honoris causa* al universităţilor din Geneva (1934), Harvard (1936) şi Córdoba (1963), a primit *Gold Medal* (1957). A scris *La base scientifica del fascismo* (1927), *Memorie di metodologia statistica* (1955, 1960, 2 vol.).

Idei principale:

- A elaborat *indicele Gini*, un instrument pentru analiza inegalităţilor.
- *Societatea* este un sistem în echilibru staţionar, având capacităţi de autoconservare şi auto-reechilibrare; ea se menţine datorită unor factori de coeziune socială, aceşti factori compunându-se din *legături conştiente* (relaţii economice etc.) şi *legături subconştiente* (comportamente instinctive).

Morris GINSBERG (1889-1970) – profesor la *L.S.E.*, fondator (1951) şi preşedinte (1955-1957) al *B.S.A.*, preşedinte al *Aristotelian Society* (1942-1943). A scris *The Psychology of Society* (1921), *Sociology* (1934).

Idei principale:

- *Opinia publică* reprezintă masa de idei şi de judecăţi active dintr-o comunitate, care sunt mai mult sau mai puţin clar formulate, au o anumită stabilitate şi sunt întreţinute şi acceptate de membrii comunităţii, în sensul că sunt rezultatul mai mult sau mai puţin conştient al faptului că acţionează în comun.

Barney G. GLASER (1930-) – elev al lui **P. Lazarsfeld** şi **R. Merton**, doctor al *Universităţii Columbia* (1961), profesor la *Universitatea San Francisco*, fondator al *Grounded Theory Institute* (1999), *doctor honoris causa* al Universităţii Stockholm (1998). A scris *Awareness of Dying* (1965), *The Discovery of Grounded Theory* (1967).

Domenii de specializare: metode şi tehnici de cercetare.

Robert GLASER (1921-) – doctor al *Universităţii Indiana* (1949), profesor la *Universitatea Pittsburgh* (1972-1997), editor al *Educational Researcher* (1987-1989), fondator (1963) şi director (1963-1997) al *Learning Research and Development Center*, membru al *A.P.A.* (1957), al *S.A.A.A.* (1958) şi al *C.A.S.B.S.* (1969), preşedinte al *A.E.R.A.* (1971-1972) şi al *N.A.E.* (1981-1985), *doctor honoris causa* al universităţilor Leuven (1980), Indiana (1984) şi Göteborg (1985), a primit *Premiul A.E.R.A.* (1976, 2003), *Premiul Edward L. Thorndike* (1981) şi *Premiul A.P.A.* (1987). A scris *Psychology and Instructional Technology* (1962), *Advances in Instructional Psychology* (2000).

Domenii de specializare: psihologia educaţiei.

Nathan GLAZER (1924-) – doctor al *Universităţii Columbia* (1962), profesor la *Universitatea Berkeley*, *profesor emerit* al Universităţii Harvard, redactor al *The Public Interest*. A scris *Ethnicity: Theory and Experience* (1975), *Affirmative Discrimination* (1976), *The Limits of Social Policy* (1988).
Domenii de specializare: psihologie socială, politici sociale.

Henry H. GODDARD (1866-1957) – doctor al *Universităţii Clark* (1899) sub coordonarea lui **G. Hall**, profesor la *Universitatea Ohio* (1922-1938), director al *Training School for the Feebleminded* (1906-1918) şi al *Bureau of Juvenile Research* (1918), *doctor honoris causa* al universităţilor Ohio (1943) şi Pennsylvania (1946). A scris *Feeble-Mindedness: Its Causes and Consequences* (1914), *Psychology of the Normal and Subnormal* (1919).
Idei principale:
- A elaborat conceptul de *feebleminded*, pentru a-i denumi pe cei cu intelect limitat, având vârsta mintală cu patru ani mai mică decât vârsta cronologică.
- *Evoluţia* urmează un drum liniar, care poate fi măsurat de o scală unică, mergând de la ceea ce este primitiv la ceea ce este avansat.
- Nu poate exista *egalitate socială*, atâta timp cât există o accentuată *inegalitate mintală*.
- A realizat o cercetare pe indivizii care emigrau din Europa în S.U.A., pentru a-i descoperi şi deporta pe deficienţii mintal, ajungând la rezultate surprinzătoare, considerate neştiinţifice: 83% dintre evrei, 80% dintre unguri şi 87% dintre italieni erau uşor debili.

Erving GOFFMAN (1922-1982) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1953), profesor la universităţile Berkeley (1958-1968) şi Pennsylvania (1968-1982), preşedinte al *A.S.A.* (1982), *doctor honoris causa* al Universităţii din Chicago (1979), a primit *Premiul MacIver* (1961), *Premiul George H. Mead* (1983). A scris *The Presentation of Self in Everyday Life* (1959), *Stigma* (1963).
Idei principale:
- A teoretizat *perspectiva dramaturgică*, care asemuieşte viaţa socială unui teatru. Un individ este gestionarul impresiilor pe care vrea să le creeze celor din jurul său. Imaginea omului ca fiinţă socială este aceea a unui actor

perpetuu, evoluând pe scena vieţii, nu atât pentru a trăi pentru sine, cât pentru a-i convinge pe alţii de veridicitatea realităţii pe care o compune. El îşi fabrică o realitate. La un pol sunt toţi aceia care chiar cred în realitatea aceasta fabricată (inocentul), la celălalt apar toţi aceia care nu se lasă păcăliţi de rutina manifestărilor lor (cinicul). Omul sincer nu poate fi niciodată autentic iar omul autentic este condamnat să fie cinic.

- Un act competent săvârşit de cineva care se dovedeşte a fi un impostor este de natură a slăbi în mintea noastră legătura dintre autorizarea legitimă de a juca rolul acela şi capacitatea de a-l juca. Goffman ridică problema sociologică a *impersonificării*, a instalării în persoana cuiva. El numeşte *impersonificare*, decalajul dintre Eu şi personalitate. Dacă impersonarea cuiva într-un status sacru (precum un preot sau un doctor) este percepută ca o crimă împotriva comunităţii, suntem mai puţin angoasaţi când cineva impersonează un status subestimat, profan, cum ar fi acela al unui muncitor calificat.

- A elaborat conceptele de *atenţie politicoasă* şi *neatenţie politicoasă*, pentru a evidenţia faptul că oamenii întreţin anumite genuri de impresie socială. Atenţia politicoasă este folosită de indivizi pentru a crea impresia că sunt implicaţi într-un rol, când de fapt nu sunt (simularea luării de notiţe, datul aprobator din cap etc.). Neatenţia politicoasă este folosită pentru a da impresia că nu suntem implicaţi, când de fapt suntem.

- A definit conceptul de *instituţie totală* drept un sistem social izolat, închis, al cărui scop principal este de a controla sub toate aspectele vieţile celor cuprinşi în el (închisori, spitale, mânăstiri etc.).

- A identificat trei tipuri de *stigmate*: 1) cele referitoare la caracteristicile sau malformaţiile fizice respingătoare ale oamenilor; 2) cele referitoare la trăsături de caracter, deduse din comportamente cum ar fi: infracţionalitatea, alcoolismul, homosexualitatea, extremismul etc.; 3) stigmatele colective, datorate apartenenţei la o anumită rasă, religie, etc., stigmate care se transmit din generaţie în generaţie.

- *Devianţa* este o etichetă aplicată unor indivizi de către alţi indivizi sau de către societate. Indivizii etichetaţi ca *devianţi* ajung să creadă ei înşişi în această calificare a conduitei lor şi se comportă ca atare.

Bibliografie:

Johnson Allan, *Dicţionarul Blackwell de sociologie*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2007, pp.40-41, 193;

Lewis R. GOLDBERG (1932-) – doctor al *Universităţii Michigan* (1958), profesor la *Universitatea Oregon* (1960-2010), membru al *N.I.A.S.* (1981), al *S.A.A.A.*, al *A.P.A.*, al *A.P.S.*, al *W.P.A.* şi al *Society of Personality Assessment*, preşedinte al *Society of Multivariate Experimental Psychology* (1974) şi al *Association for Research in Personality* (2004-2006), a primit *Premiul Saul Sells* (2006), *Premiul S.P.S.P.* (2006) şi *Premiul Bruno Klopfer* (2009). A scris *How to Measure National Sterotypes?* (2006), *The Power of Personality* (2007).

Idei principale:

- A dezvoltat *metoda lexicală*, plecând de la premisa că cele mai importante dimensiuni în evaluarea personalităţii sunt cele universale. A identificat descriptorii personalităţii (puterea, iubirea, munca, afectul şi intelectul), existenţi în limbajul natural, care se regăsesc în toate culturile.

Lucien GOLDMANN (1913-1970) – profesor la *Universitatea din Bruxelles*, cercetător la *C.N.R.S.* (1946), director de studii la *E.P.H.E.* (1959-1970). A scris *Pour une sociologie du roman* (1964), *Structures mentales et création culturelle* (1970).

Domenii de specializare: sociologia literaturii, epistemologie.

Jack A. GOLDSTONE – doctor al *Universităţii Harvard* (1981), profesor la *Universitatea George Mason* (2004), director al *Center for Comparative Research in History, Society and Culture* (1989-1991), membru al *S.S.H.A.*, al *S.R.A.* (1991) şi al *S.C.R.* (2004), şef al secţiunii *Comparative and Historical Sociology* din cadrul A.S.A. (1997), a primit *Premiul A.S.A.* (1993), *Best Article Award* (2003), *Premiul Arnaldo Momigliano* (2004). A scris *Revolution and Rebellion in the Early Modern World* (1991), *Why Europe? The Rise of the West in World History* (2008).

Idei principale:

- A identificat trei componente esenţiale ale *crizei politice*: 1) *tensiunea fiscală a statului*, care nu-şi mai poate plăti armata şi nu-i mai poate constrânge la obedienţă; 2) *conflictele din interiorul elitelor*, dintre funcţionarii de stat, care doresc reforme fiscale şi clasa proprietarilor, care nu vor să-şi piardă privilegiile; 3) *mobilizarea grupurilor nemulţumite* de pe treapta de jos a scării sociale.

John H. GOLDTHORPE (1935-) – doctor al *Universităţii Stockholm* (1990), profesor (1969-2002) şi *profesor emerit* (2002) al Universităţii Oxford, membru al *British Academy* (1984), al *Royal*

Swedish Academy of Sciences (2001), al *S.C.R.* şi al *E.A.S.*, *doctor honoris causa* al Universităţii din Stockholm (1990), a primit *Order of the British Empire* (2000). A scris *The Uses of History in Sociology: Reflections on Some Recent Tendencies* (1989), *On Sociology* (2000).

Domenii de specializare: macro-sociologie, stratificare socială.

Daniel GOLEMAN (1946-) – doctor al *Universităţii Harvard*, profesor la universităţile Illinois şi Chicago, redactor la *New-York Times*, director al *Mind and Life Institute*, membru al *S.A.A.A.*, a fost nominalizat de două ori la *Premiul Pulitzer*, a primit *Premiul A.P.A.* A scris *Emotional Intelligence* (1995), *Social Intelligence* (2006).

Idei principale:

- A teoretizat conceptul de *inteligenţă emoţională*, care se referă la modul în care individul îşi foloseşte emoţiile în diferite contexte ale vieţii sociale. Inteligenţa emoţională este cel puţin la fel de importantă ca şi inteligenţa generală în determinarea traiectoriei vieţii individului.
- Generaţia actuală de copii are probleme emoţionale mai multe decât cele din trecut: copiii sunt mai singuri şi mai deprimaţi, mai furioşi şi mai nestăpâniţi, mai emotivi şi mai anxioşi, mai impulsivi şi mai agresivi.

Anton GOLOPENŢIA (1909-1951) - doctor al *Universităţii din Leipzig* (1936), redactor al revistei *Sociologie Românească* (1937-1942), fondator al *Geopolitică şi geoistorie* (1940), director al *Institutului Social Român* (1937-1940) şi al *Institutului de Statistică* (1947-1950). A scris *Însemnare cu privire la definirea preocupărilor geopoliticii* (1938), *Populaţia R.P.R. la 25 ianuarie 1948* (1948).

Idei principale:

- *Sociologia* apare ca o ştiinţă menită să asigure informaţia necesară conducerii unui stat. O sociologie tradiţională, desprinsă de nevoile informaţionale ale statului, este interesantă dar inutilă.

Pantelimon GOLU (1934-) – doctor al *Universităţii Lomonosov* (1965), profesor la *Universitatea Bucureşti*. A scris *Orientări şi tendinţe în psihologia socială contemporană* (1988), *Fundamentele psihologiei sociale* (2000).

Idei principale:

- A elaborat primul curs universitar de *Psihologie socială* şi a fost coautor al primului

Dicţionar de psihologie socială din România.

- *Psihologia socială* este o ramură a psihologiei care studiază conduita socială, gândirea şi conduita indivizilor, aşa cum se relaţionează ei cu altă fiinţă umană.
- *Experimentul* este o abordare controlată, obiectivă, pe scară micşorată, a aspectelor interne ale fenomenelor psihosociale.

William J. GOODE (1917-2003) – doctor al *Universităţii Pennsylvania*, profesor la universităţile Columbia (1950), Stanford (1977-1985), Harvard (1986) şi George Mason (1994), *profesor emerit* al Universităţii Stanford (1986), membru al *A.A.A.S.*, preşedinte al *S.R.A.*, al *E.S.S.* (1958-1959) şi al *A.S.A.* (1972), *doctor honoris causa* al Upsala College (1971), a primit *Premiul MacIver* (1965), *Premiul Ernest Burgess* (1969) şi *Premiul E.S.S.* (1992). A scris *Explorations in Social Theory* (1973), *Principles of Sociology* (1977).

Idei principale:

- Multitudinea resurselor şi a forţei de care dispune un individ influenţează decisiv *modalitatea* în care el utilizează această putere.
- A descris *sindromul dragostei romantice*, ale cărui efecte sunt idealizarea celui iubit şi convingerea că dragostea poate învinge orice obstacol.
- Trecerea de la nevoile *instrumental-economice* ale familiei la cele *expresiv-emoţionale* se datorează conştientizării dorinţei indivizilor de a-şi aranja un spaţiu intim, saturat de afectivitate.

Florence L. GOODENOUGH (1886-1959) – prima femeie afro-americană doctor în psihologie la *Universitatea Stanford* (1924), profesor (1931-1947) şi *profesor emerit* (1947) al Universităţii Minnesota, preşedinte al *S.R.C.D.* (1946-1947). A scris *Handbook of Child Psychology* (1933).

Domenii de specializare: psihologia copilului.

Leo A. GOODMAN (1928-) – doctor al *Universităţii Princeton* (1950), profesor la universităţile Chicago (1953-1986) şi Berkeley (1986-2010), membru al *N.A.S.*, al *A.A.A.S.*, al *S.R.A.*, al *S.A.A.A.*, al *American Philosophical Society*, al *American Statistical Association*, al *International Statistical Institute*, al *S.S.R.C.* (1949) şi al *C.A.S.B.S.* (1984), şef al secţiunii *Methodology* din cadrul A.S.A. (1974-1975), *doctor honoris causa* al universităţilor Syracuse (1984) şi Michigan (2003), a primit *Premiul Samuel A. Stouffer* (1974), *Statistician of the Year*

(1978), *Samuel S. Wilks Medal* (1985), *Career Award* (1995) şi *Premiul A.S.A.* (1995, 2005). A scris *Statistical Analysis* (1989), *Statistical Magic and/or Statistical Serendipity* (2007).
Domenii de specializare: statistică, metodologie.

Jacqueline J. GOODNOW (1924-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1951), profesor (1976-1990) şi *profesor emerit* (1990) al Universităţii Macquarie, membru al *C.A.S.B.S.* (1984), al *A.P.A.*, al *Australian Psychological Society* şi al *Australian Academy of Sciences, doctor honoris causa* al Universităţii Macquarie, a primit *Premiul Granville S. Hall* (1989), *Order of Australia* (1992), *Premiul S.R.C.D.* (1997, 1999), *Premiul oferit de Australian Psychological Society* (1998). A scris *Women, Social Science and Public Policy* (1985), *Parents' Ideas, Actions, and Feelings* (1988).
Domenii de specializare: psihologia copilului, sociologia educaţiei.

Jeff GOODWIN – doctor al *Universităţii Harvard* (1988), profesor la *Universitatea New York*, membru al *I.S.A.*, al *A.P.S.A.*, al *S.S.S.P.*, al *S.S.H.A.*, al *E.S.S.*, al *Academy of Political Science* şi al *International Visual Sociology Association*, şef al secţiunii *Comparative and Historical Sociology* din cadrul A.S.A., a primit *Professor of the Year* (1998), *Premiul Barrington Moore* (1999). A scris *Passionate Politics* (2001), *The Methodological Strengths and Dilemmas of Qualitative Sociology* (2002).
Domenii de specializare: sociologie generală, metodologie, teorii sociologice.

Steven L. GORDON – doctor (1979) şi profesor al *Universităţii Los Angeles*, şef al secţiunii *Sociology of Emotions* din cadrul A.S.A. A scris *The Sociology of Sentiments and Emotion* (1981), *Social Structural Effects on Emotion* (1990).
Idei principale:
- A introdus distincţia între *emoţiile biologice* (furia, frica etc.) şi *emoţiile culturale* (iubirea, gelozia etc.).
- A elaborat conceptul de *cultură emoţională*, care se referă la vocabularul emoţiilor, la normele şi credinţele pe care un individ le are referitoare la emoţii.

John M. GOTTMAN (1942-) – doctor al *Universităţii Wisconsin* (1971), profesor la universităţile Illinois (1976-1986) şi Washington (1986-2002), *profesor emerit* al Universităţii

Washington (2002-2010), fondator al *Gottman Institute*, director al *Relationship Research Institute* (2002-2010), membru al *A.P.A.*, al *A.P.S.*, al *S.R.C.D.* şi al *International Society for Research of Emotions*, a primit *Premiul N.I.M.H.*, Premiul oferit de *American Association of Marriage and Family Therapists* (1989) şi *Premiul oferit de American Family Therapy Association* (1994). A scris *The Seven Principles for Making Marriage Work* (1999), *The Mathematics of Marriage* (2003).

Idei principale:

- O relaţie are o probabilitate foarte mare să se încheie dacă un partener produce expresii faciale care exprimă dispreţul, chiar dacă celălalt nu le observă.

Roger V. GOULD (1962-2002) – doctor al *Universităţii Harvard*, profesor la universităţile Chicago şi Yale, editor al *A.J.S* (1997-2000). A scris *Insurgent Identities* (1995).

Domenii de specializare: metode şi tehnici de cercetare.

Alvin W. GOULDNER (1920-1980) – doctor al *Universităţii Columbia* (1953), profesor la universităţile Washington (1959-1967), Buffalo (1967-1972) şi Amsterdam (1972-1976), preşedinte al *S.S.S.P.* (1960-1961). A scris *Anti-Minotaur: The Myth of Value-Free Sociology* (1964), *The Coming Crisis of Western Sociology* (1970).

Idei principale:

- A identificat trei tipuri de *birocratizare*: 1) *artificială* - în care regulile, fixate de o autoritate exterioară, nu sunt respectate de nimeni (de exemplu, regula care interzice fumatul); 2) *reprezentativă* - întemeiată pe elaborarea în colectiv a regulilor, ceea ce face ca ele să fie foarte rar încălcate; 3) *punitivă* - bazată pe impunerea regulilor şi pe sancţiuni în cazul nerespectării lor.
- A analizat *norma reciprocităţii*, considerând-o universală şi aplicabilă strict între persoane cu statusuri sociale egale.
- *Sistemul birocratic* are calităţile sale cu condiţia să fie aplicat într-un univers tehnico-economic stabil. Însă, nu în orice organizaţie se poate aştepta ca deciziile să vină din vârful piramidei.

Elizabeth GRAUERHOLZ (1958-) – doctor al *Universităţii Indiana* (1985), profesor la *Universitatea din Florida* (2005-2010), editor al *Teaching Sociology* (2003), a primit *Premiul John Schnabel* (2002), *Premiul A.S.A.* (2008). A scris

Sexual Coercion (1990), *Sociology of Families* (2002).
Domenii de specializare: sociologia educaţiei, sociologia familiei.

Madeleine GRAWITZ (1911-2008) – profesor (1970-1980), şef al *Departamentului de Ştiinţe Sociale* (1972) şi *profesor emerit* (1980) al Universităţii din Paris, membru al *Association française de science politique*. A scris *De l'utilisation en droit de notions sociologiques (*1966), *Méthodes des sciences sociales* (1993).
Idei principale:
- *Observatorul* aduce date mai veridice decât *operatorul de interviu* întrucât este mai uşor să minţi un anchetator decât să disimulezi în faţa unui observator.
- A elaborat o *schemă de clasificare a interviurilor*, în funcţie de gradul de libertate al cercetătorului şi nivelul de profunzime al abordării, identificând şase tipuri de *interviu*: clinic, în profunzime, ghidat, centrat, cu întrebări deschise, cu întrebări închise.
- *Eficienţa normelor de drept* depinde de gradul de similitudine existent între modelul teoretic al societăţii, rolurile jucate de individ şi nevoile celui care joacă aceste roluri.
- *Psihanaliza* constituie un exemplu privind dificultatea de a construi o teorie ştiinţifică pornind de la studiul aspectelor individuale.

Eduard GRUBER (1861-1896) – elev al lui **T. Ribot**, doctor al *Universităţii din Leipzig*, sub coordonarea lui **W. Wundt**, profesor la *Universitatea din Iaşi* (1893-1895). A scris *Edelweiss* (1888).
Idei principale:
- A înfiinţat primul *Laborator de Psihologie Experimentală* din România, la Universitatea din Iaşi (1893) şi a predat primul *Curs de psihologie experimentală* (1893-1894).
- A cercetat *psihofiziologia culorilor* iar investigaţiile sale privind *audiţia colorată* au fost prezentate la primele congrese de psihologie experimentală.

William B. GUDYKUNST (1947-2005) – doctor al *Universităţii Minnesota* (1977), profesor la universităţile Arizona (1984-1989) şi Fullerton (1989-2005), editor al *Communication Yearbook* (2000-2002), membru al *S.P.S.P.*, al *I.A.C.C.P.*, al *S.P.S.S.I.*, al *Japanese Social Psychological Association*, al *Asian Association of Social Psychology*, al *Alpha Kappa Delta*, al *International Communication Association* (1992) şi al *I.A.I.R.* (1998), a primit *Outstanding*

Award (1990, 1998), *Achievement Award* (2002). A scris *Handbook of International and Intercultural Communication* (1989), *Asian American Ethnicity and Communication* (2001).

Idei principale:

- *Reacţiile verbale şi nonverbale* ale indivizilor, exteriorizate faţă de o autoritate simbolică, sunt semnificativ mai puternice în culturile individualiste decât în cele colectiviste.

Bernard GUERIN – doctor al *Universităţii Adelaide* (1985), profesor la *Universitatea South Australia*, membru al *A.I.S.L.F*. A scris *What do People Think about the Risks of Driving?* (1994), *Handbook for Analyzing the Social Strategies of Everyday Life* (2004).

Idei principale:

- Majoritatea şoferilor, chiar şi cei care au ajuns în spital în urma unor accidente pe care ei le-au provocat, consideră că şofează mai bine şi mai sigur decât ceilalţi conducători auto.

Paul J. GUILFORD (1897-1987) – doctor al *Universităţii Cornell* (1927), profesor la universităţile Nebraska (1928-1940) şi Southern California (1940-1962), membru al *N.A.S.* (1954), preşedinte al *Psychometric Society* (1938), al *Midwestern Psychological Association* (1939), al *W.P.A.* (1946) şi al *A.P.A.* (1949), *doctor honoris causa* al universităţilor Nebraska (1952) şi Southern California (1962), a primit *Legion of Merit* (1946), *Premiul A.P.A.* (1964), *Premiul Richardson* (1966) şi *Gold Medal* (1983). A scris *Psychometric Methods* (1936), *The Nature of Human Intelligence* (1967).

Domenii de specializare: psihologie experimentală, statistică.

Ted. R. GURR (1936-) – doctor al *Universităţii New-York* (1965), profesor la universităţile Princeton (1965-1969), Northwestern (1970-1984) şi Colorado (1984-1988), şef al *Departamentului de Ştiinţe Politice* al Universităţii Northwestern (1977-1980), *profesor emerit* al Universităţii Maryland (1989), membru al *S.S.H.A.*, al *S.C.R.* şi al *A.A.P.S.S.*, preşedinte al *International Studies Association* (1993-1994), *doctor honoris causa* al Universităţii din Sofia (2002), a primit *Premiul Woodrow Wilson* (1970). A scris *The Politics of Crime and Conflict* (1977), *Minorities at Risk* (1993).

Idei principale:

- A elaborat *teoria violenţei politice*, conform căreia privarea relativă constituie condiţia de bază a tuturor formelor de

contestare politică şi, cu cât este mai intensă privarea, cu atât este mai puternică contestarea. Privarea relativă este distanţa dintre ceea ce cred indivizii că merită şi ceea ce cred că pot obţine. Gurr a modificat relaţia *frustrare-agresiune* în *privare relativă-violenţă politică*.

Georges GURVITCH (1896-1965) – doctor, profesor la universităţile din Tomsk (1919), Praga (1921-1924), Strasbourg (1928) şi Sorbonne (1949-1965), fondator al *Cahiers internationaux de sociologie* (1944), al *Centre d'études sociologiques* (1946) şi al *A.I.S.L.F.* (1958), director de studii la *E.P.H.E.*, preşedinte al *A.I.S.L.F.* (1963-1965). A scris *Essai de Sociologie* (1939), *La Vocation actuelle de la sociologie* (1950, 2 vol.).

Idei principale:

- *Sociologia* este ştiinţa fenomenelor sociale luate în totalitatea aspectelor şi mişcărilor lor.
- A propus o relaţie invers proporţională între *nivelul fuziunii* şi *nivelul presiunii*, în ceea ce priveşte acţiunea maselor: dacă masa reprezintă gradul cel mai slab al fuziunii, ea reprezintă gradul cel mai înalt al presiunii. Altfel spus, unde relaţiile interumane sunt superficiale, presiunea ansamblului este foarte puternică, pentru că este percepută ca o forţă exterioară individului.

Dimitrie GUSTI (1880-1955) - doctor al *Universităţii din Leipzig* (1904), profesor la universităţile din Iaşi (1910-1920) şi Bucureşti (1920), fondator al *Institutului Social Român*, al revistei *Sociologie Românească*, al *Muzeului Satului* (1936) şi al *Consiliului Naţional al Cercetării Ştiinţifice* (1945), preşedinte al *Academiei Române* (1944-1946) şi al celui de-al XIV-lea *Congres Internaţional de Sociologie*, care urma să se desfăşoare la Bucureşti (1939), ministru al învăţământului (1932-1933), *Cetăţean de onoare* al New-York (1939), a primit *Légion d'honneur*. A scris *Problema sociologiei* (1940), *Sociologia militans* (1946, 2 vol.).

Idei principale:

- A întemeiat *Şcoala monografică de la Bucureşti* şi a pus bazele monografiei rurale, disociindu-se de premisele metodologice ale lui **F. Le Play**, care restrângea sfera cercetării la familiile din mediul industrial şi limita analiza doar la viaţa economică oglindită în bugete.
- Cercetarea multidisciplinară, prin eforturi de cooperare între specialişti de formaţii diferite este benefică.
- A realizat distincţia dintre *manifestări* (activităţile realităţii

sociale) şi *cadre* (în care realitatea socială îşi desfăşoară aceste manifestări). Gusti a susţinut existenţa a patru cadre: cosmic, psihic, biologic şi istoric şi a patru manifestări: economică, spirituală, juridică şi politică. Deci, orice societate desfăşoară o manifestare din cele patru, într-unul sau mai multe din cele patru cadre. Manifestările sociale sunt condiţionate de cadrele realităţii sociale.

- Prin cercetarea *manifestărilor concrete ale psihologiei* popoarelor, respectiv prin studierea limbii, obiceiurilor, religiei, dreptului, artei etc. se poate depista viaţa psihosocială a popoarelor respective. Studiile etnologice pot înlocui cu succes testele de laborator.
- A elaborat *legea paralelismului sociologic*: în condiţii normale de existenţă, orice societate depune toate cele patru manifestări şi este condiţionată de toate cele patru cadre. Manifestările sunt ireductibile la cadre şi invers. Atât manifestările, cât şi cadrele sunt ireductibile unele la altele. De exemplu, cadrul istoric nu se poate reduce la cel geografic, manifestările spirituale nu se pot reduce la cele economice etc.
- Individul este sociabil, nu pentru că trăieşte în societate, ci pentru că societatea trăieşte în individ.
- A elaborat *schema clasificării ştiinţelor sociale,* plecând de la premisa că toate ştiinţele au ca obiect comun de cercetare societatea. Există ştiinţe sociale *constatative* şi *normative*. Primele pot studia societatea ca totalitate (sociologia), sau părţi componente ale ei (dreptul, economia politică, filologia, istoria, etc). Ultimele pot studia idealul social (etica) sau mijloacele de realizare a idealului social (ştiinţele politice).

Louis E. GUTTMAN (1916-1987) – doctor al *Universităţii Minnesota* (1942), profesor la universităţile Cornell (1941-1947) şi Hebrew (1955-1987), fondator şi director (1947-1987) al *Institute of Applied Social Research*, membru al *Israel Academy of Sciences and Humanities*, membru de onoare al *A.A.A.S.*, preşedinte al *Psychometric Society*, a primit *Premiul Rothschild* (1962), *Premiul Israel* (1978) şi *Premiul Helen Dinerman* (1988, post-mortem). A scris *The Basis for Scalogram Analysis* (1974).
Domenii de specializare: metode şi tehnici de cercetare, statistică.

H

John HAGAN (1946-) – doctor al *Universităţii Alberta* (1974), profesor (1999-2009) şi şef al *Departamentului de Sociologie* (2009-2010) la Universitatea Northwestern, *profesor emerit* al Universităţii din Toronto (2004), editor al *Annual Review of Sociology* (1993-2004), membru al *C.A.S.B.S.*, al *S.R.A.* (1985) şi al *Royal Society of Canada* (1988), preşedinte al *A.S.C.* (1990-1991), a primit *Premiul A.S.A.* (1989), *Premiul Edwin H. Sutherland* (1997), *Premiul Michael J. Hindelang* (1998), *Premiul Wright C. Mills* (1998), *Premiul Albert J. Reiss* (2003), *Best Article Award* (2005, 2009) şi *Premiul Stockholm* (2009). A scris *International Handbook of Violence Research* (2003), *Race, Ethnicity and Youth Perceptions of Criminal Injustice* (2005).

Idei principale:

- Fetele sunt mai reticente în a o lua pe drumul *devianţei* deoarece educaţia familială le face mai sensibile la frica de sancţiune.
- Controlul matern este cu atât mai strict şi mai represiv cu cât coborâm mai mult în ierarhia socială, ceea ce înseamnă că delincvenţa este mai scăzută la baza ierarhiei.

Maurice HALBWACHS (1877-1945) - elev al lui **E. Durkheim**, doctor al *Universităţii din Paris* (1909), profesor la universităţile din Caen (1918), Strasbourg (1919-1935), Sorbonne (1935) şi la *Collège de France* (1944), editor al *Annales de Sociologie* (1935-1945), vice-preşedinte al *Société de psychologie* (1943), preşedinte al *Institut français de sociologie* (1938-1945), a primit *Légion d'honneur*. A scris *Les Cadres sociaux de la mémoire* (1925), *Les Causes du suicide* (1930).

Idei principale:

- A descoperit *constanta lui Halbwachs*: la un venit egal, muncitorii cheltuiesc mai mult pe mâncare decât funcţionarii.
- A criticat teoria lui **E. Durkheim**, considerând că studiul exclusiv al sinuciderilor reuşite (şi nu şi al tentativelor ratate) obstrucţionează analiza şi concluziile, pentru că se ştie, de exemplu, că populaţia vizată este diferită (majoritar feminină în cazul tentativelor eşuate, majoritar masculină în cazul sinuciderilor reuşite).
- *Ierarhia socială* poate fi percepută prin studierea nivelurilor de viaţă şi a obiceiurilor de consum. Apare limpede faptul că ancheta

trebuie orientată către consum, şi nu către producţie, cum cred marxiştii. El a fost convins că necesităţile unui individ sunt determinate de clasa sa de apartenenţă şi a oferit exemplul muncitorilor care cheltuiesc mai puţin pentru locuinţe decât alte clase (funcţionarii) cu venit similar.

- *Memoria,* fenomen psihic individual, este determinată social. Memoria nu înseamnă reamintirea unor lucruri, ci este o construcţie socială punctată de repere istorice şi sociale.

- A elaborat conceptul de *memorie colectivă*, care apare numai în prezenţa altora şi reconstruieşte amintirile într-o manieră concordantă cu ideile şi preocupările contemporane. Altfel spus, amintirile se adaptează la ansamblul percepţiilor noastre actuale.

Edward T. HALL (1914-2009) – doctor al *Universităţii Columbia* (1942), profesor la *Illinois Institute of Technology* (1963-1967) şi la *Universitatea Northwestern* (1967-1977), membru al *A.A.A.*, a primit *Career Awards* (1986) şi *Environment Awards* (2009). A scris *The Silent Language* (1959), *The Hidden Dimension* (1966).

Idei principale:

- A elaborat *teoria spaţiului personal*, conform căreia există patru zone de distanţă: 1) *intimă* (1-50 cm., zona relaţiilor intime); 2) *personală* (50-125 cm., zona relaţiilor neutre); 3) *socială* (125-350 cm., zona relaţiilor profesionale); 4) *publică* (peste 350 cm., zona relaţiilor colective). Aceste zone pot varia în funcţie de cultură şi de apartenenţa la gen, însă delimitarea şi recunoaşterea spaţiului personal de către indivizi reprezintă o condiţie esenţială pentru dezvoltarea unor relaţii pozitive.

- A teoretizat *perspectiva monocromă a timpului*, conform căreia timpul este o valoare care trebuie planificată şi valorificată în mod raţional, în caz contrar fiind considerat irosit.

Granville S. HALL (1844-1924) – primul doctor în psihologie din S.U.A., la *Universitatea Harvard* (1878) sub coordonarea lui **W. James**, profesor la *Universitatea John Hopkins* (1882-1888), fondator al *American Journal of Psychology* (1887), al *Child Study Association of America* (1888) şi al *Journal of Applied Psychology* (1915), fondator şi preşedinte al *A.P.A.* (1892). A scris *Adolescence* (1904), *Educational Problems* (1911).

Idei principale:

- A înfiinţat primul *Laborator de psihologie* în S.U.A. (1883) şi a fondat primul periodic american

de psihologie: *American Journal of Psychology* (1887).
- A teoretizat metodele de cercetare, contribuind la dezvoltarea testelor psihologice, a experimentului şi a chestionarului.

Diane F. HALPERN – doctor al *Universităţii Cincinnati* (1979), profesor şi director al *Berger Institute for Work, Family and Children*, membru al *W.P.A.* şi al *Psi Chi* (2005), preşedinte al *A.P.A.* (2004), a primit *Premiul Charles L. Brewer*, *Premiul G. Stanley Hall*, *Premiul A.P.A.* (1996), *Premiul A.P.F.* (1999), Premiul *W.P.A.* (2002) şi *Premiul George A. Miller* (2009). A scris *Thought and Knowledge* (2003), *A Cognitive-Process Taxonomy for Sex Differences in Cognitive Abilities* (2004).
Domenii de specializare: psihologie socială, sociologia familiei.

Sarah E. HAMPSON – doctor al *Universităţii Exeter* (1976), profesor la *Universitatea Surrey* (1995-2009), membru al *B.P.S.*, al *Association for Research in Personality* şi al *Academy of Social Sciences* (2002), preşedinte al *European Association for Personality Psychology* (2000-2002). A scris *The Construction of Personality* (1982), *Advances in Personality Psychology* (2000, 2005, 2 vol.).
Idei principale:
- A dezvoltat *teoria constructivismului social*, conform căreia trăsăturile de personalitate pot fi construite în comun de două sau mai multe persoane aflate în interacţiune socială, în funcţie de dinamica socială a situaţiei.

Alex S. HASLAM – doctor al *Universităţii Macquarie* (1991), profesor la *Universitatea Exeter* (2001-2010), editor al *British Journal of Social Psychology* (1999-2001) şi al *E.J.S.P.* (2002-2005), membru al *B.A.A.S.* şi al *Canadian Institute of Advanced Research* (2006), a primit *Premiul Kurt Lewin* (2005). A scris *Research Methods and Statistics in Psychology* (2003), *Psychology in Organizations* (2004), *The New Psychology of Leadership* (2010).
Domenii de specializare: psihologie organizaţională, psihologie socială.

Donald P. HAYES (1927-2006) – doctor al *Universităţii Washington* (1959), profesor (1963-1997) şi *profesor emerit* al Universităţii Cornell, director al *Social Psychology Laboratory*. A scris *The Growing Inaccessibility of Science* (1992), *Adapting Texts for their Audience* (1998).

Domenii de specializare: sociolingvistică, comunicare nonverbală.

Donald O. HEBB (1904-1985) – doctor al *Universităţii Harvard* (1936), profesor (1947-1972), şef al *Departamentului de Psihologie* (1948) şi *profesor emerit* (1972) al Universităţii McGill, cercetător la *Neurological Institute* (1937), preşedinte al *C.P.A.* (1952) şi al *A.P.A.* (1960), a primit *Premiul A.P.A.* (1961). A scris *The Organization of Behavior* (1949), *A Textbook of Psychology* (1958).
Domenii de specializare: metode şi tehnici de cercetare, neuropsihologie.

Fritz HEIDER (1896-1988) – doctor al *Universităţii din Graz* (1920), profesor (1947-1966) şi *profesor emerit* (1966) al Universităţii Kansas, *doctor honoris causa* al Universităţii Graz (1981), a primit *Premiul Kurt Lewin* (1959), *Premiul Byron C. Smith* (1963), *Premiul A.P.A.* (1966) şi *Gold Medal* (1987). A scris *Soziale Wahrnehmung und phänomenale Kausalität* (1944), *Psychologie der interpersonalen Beziehungen* (1958).
Idei principale:
- A elaborat *teoria echilibrului*, considerând că situaţia de echilibru este preferabilă celei de dezechilibru.
- A elaborat *teoria percepţiei sociale*, conform căreia oamenii tind să-şi formeze o viziune ordonată şi coerentă asupra mediului de viaţă, să identifice relaţiile constante şi invarianţii.
- A formulat *principiul organizării perceptive*, potrivit căruia obiectele care sunt văzute împreună tind să fie percepute unitar.

Herman L. von HELMHOLTZ (1821-1894) – doctor al *Royal Friedrich-Wilhelm Institute* (1842), profesor la universităţile Konigsberg (1849-1855), Bonn (1855-1858), Heidelberg (1858-1871) şi Berlin (1871-1877), director al *Institut für Physik* (1870-1887), membru al *Royal Society* (1860) şi al *Royal Society of Edinburgh* (1864), preşedinte al *Physicalisch Technische Reichsanstalt* (1887-1894), a primit *Copley Medal* (1873). A scris *Die Lehre von den Tonempfindungen als physiologische Grundlage für die Theorie der Musik* (1863).
Idei principale:
- A elaborat teoria *inferenţelor inconştiente*, conform căreia în percepţiile noastre există mult mai mult decât datele senzoriale actuale. Acest *mai mult* vine din inferenţele inconştiente care se formează prin experienţă şi în

care *asociaţia* şi *repetiţia* joacă un rol esenţial.
- A elaborat *teoria hieroglifelor*, conform căreia senzaţiile apar ca urmare a excitării organelor de simţ de către obiectele din realitatea înconjurătoare dar nu corespund acestora, între senzaţii şi obiecte neexistând nici o asemănare. Senzaţia este un fel de hieroglifă, fără corespondenţă cu lumea.

James M. HENSLIN – doctor al *Universităţii Washington, profesor emerit* al Universităţii Illinois. A scris *Social Problems* (1990), *Essentials of Sociology* (1991).
Idei principale:
- Prostituţia este o *problemă socială* deoarece implică: 1) imoralitatea, adică sexualitatea de tip comercial; 2) exploatarea corpului femeii; 3) asocierea cu alte activităţi ilegale; 4) răspândirea SIDA şi a altor boli venerice.

Traian HERSENI (1907-1980) - doctor (1934) sub coordonarea lui **D. Gusti** şi profesor al Universităţii Bucureşti, şef al sectorului *de Psihologie Socială* al Institutului de Psihologie (1958-1973). A scris *Teoria monografiei sociologice* (1934), *Ce este sociologia* (1981).
Idei principale:
- A avut contribuţii teoretice şi metodologice privind *monografiile sociologice* şi *metoda biografiei sociale*.
- A stabilit o clasificare a conceptului de *distanţă*. În viziunea lui, cele mai importante distanţe, din punct de vedere sociologic, sunt: distanţa spaţială, distanţa socială, distanţa personală, distanţa psiho-socială şi distanţa ce exprimă calitatea de străin.
- A elaborat primul tratat de *Psihologie Socială* din România (1966).

Paul HERSEY (1930-) – doctor al *Universităţii din Massachusetts*, profesor la universităţile Illinois, Arkansas şi Ohio, director al *Industrial Relations Center*. A scris *Management of Organizational Behavior* (1969), *The Situaţional Leader* (1985).
Idei principale:
- A elaborat, împreună cu **K. Blanchard**, *teoria leadership-ului situaţional*, conform căreia liderul trebuie să fie flexibil şi să-şi schimbe stilul de conducere pe măsură ce grupul evoluează.

Miles HEWSTONE (1955-) – doctor (1981) şi profesor la *Universitatea Oxford*, editor al *British Journal of Social*

Psychology şi al *European Review of Social Psychology*, director al *Centre for the Study of Intergroup Conflict* (2009), membru al *S.P.S.P.*, al *S.P.S.S.I.*, al *C.A.S.B.S.* (1999), al *B.P.S.* şi al *British Academy* (2002), a primit *Spearman Medal* (1987), *Premiul Kurt Lewin* (2003), *Premiul Gordon Allport* (2004). A scris *Causal Attribution* (1989), *Stereotypes and Stereotyping* (1996), *Multiple Social Categorization* (2006).
Domenii de specializare: psihologie socială.

Edward T. HIGGINS (1946-) – doctor (1973) şi profesor (1989-2010) al *Universităţii Columbia*, director al *Motivation Science Center*, membru al *A.A.A.S.* (2006), a primit *Premiul N.I.M.H.* (1989), *Premiul Donald T. Campbell* (1996), *Premiul Thomas M. Ostrom* (1999), *Premiul William James* (2000), *Premiul A.P.A.* (2000) şi *Premiul S.E.S.P.* (2005). A scris *Social Psychology* (1996), *Motivational Science: Social and Personality Perspectives* (2000).
Domenii de specializare: psihologie socială, psihologia personalităţii.

Reuben HILL (1912-1985) – doctor al *Universităţii Wisconsin* (1938), profesor la universităţile South Dakota (1942-1944), North Carolina (1949-1957) şi Minnesota (1957-1983), *profesor emerit* al Universităţii Minnesota (1983), membru al *A.S.A.* şi al *S.A.A.A.*, preşedinte al *I.S.A.* (1970-1974). A scris *Families Under Stress* (1949).
Domenii de specializare: sociologia familiei.

Travis HIRSCHI (1935-) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1968), profesor la universităţile Albany, Berkeley şi Arizona (1981), preşedinte al *A.S.C.* (1983), a primit *Premiul Wright C. Mills* (1967), *Premiul Edwin H. Sutherland* (1986). A scris *Causes of Delinquency* (1969), *A General Theory of Crime* (1990).
Idei principale:
- Este mai corect să vorbim de *cariere infracţionale* decât despre *delicte individuale*, pentru că drumurile în viaţă au fost stabilite de modul în care părinţii şi-au socializat copiii la vârste relativ fragede.
- Legăturile care conectează un adolescent la societate se constitutie din patru elemente: 1) ataşamentul faţă de părinţi, profesori şi prieteni; 2) nivelul aspiraţiilor şcolare şi profesionale; 3) timpul acordat activităţilor valorificate social; 4) aderarea la regulile sociale. Aceste patru

elemente variază invers proporţional cu delincvenţa.

Albert O. HIRSCHMAN (1915-) – doctor al *Universităţii din Trieste* (1938), profesor la universităţile Yale (1956-1958), Columbia (1958-1964), Harvard (1964-1974), *profesor emerit* al Institute for Advanced Study (1985), membru al *S.C.R.*, al *A.A.A.S.*, al *N.A.S.* şi al *British Academy*, a primit *Premiul Talcott Parsons* (1983), *Thomas Jefferson Medal* (1998) şi *Premiul Benjamin E. Lippincott* (2003). A scris *Essays in Trespassing* (1980).

Idei principale:

- A distins între elite *antreprenoriale* şi *redistributive*. Primele au o funcţie constructivă directă, în sensul că preocuparea lor majoră o reprezintă acumularea capitalului, în condiţiile măririi inegalităţilor de venit din societate. Celelalte au o funcţie inversă: doresc acumularea capitalului în condiţiile micşorării inegalităţilor de venit din societate. Dacă reformele de egalizare a veniturilor apar prea devreme, acestea vor paraliza forţele antreprenoriale şi acest lucru va genera stagnare, nemulţumire şi încercarea de a garanta creşterea economică prin intermediul unui regim autoritar.
- Reacţiile oamenilor în faţa eşecului furnizorilor de a oferi servicii sau bunuri de calitate sunt: 1) *abandonul*, renunţarea la serviciile firmei respective şi alegerea alteia; 2) *protestul*, continuarea relaţiei cu firma, conjugată cu exprimarea nemulţumirilor faţă de calitatea oferită; 3) *loialitatea*, continuarea relaţiei, fără exteriorizarea nemulţumirii.
- A explicat toleranţa la inegalitate prin *efectul de tunel*, conform căruia o ameliorare a poziţiilor sociale a celor asemenea mie, îmi dă speranţă că frustrarea generată de inegalitate se va diminua.

Leonard T. HOBHOUSE (1864-1929) – profesor la *L.S.E.* (1904-1929), editor al *Tribune* (1905-1907), redactor-şef al *Sociological Review* (1908-1910). A scris *Mind in Evolution* (1901), *Developement and Purpose* (1913).

Idei principale:

- *Personalitatea umană* constă din caracteristici puternic orientate social iar dezvoltarea ei trebuie încurajată prin concursul colectivităţii.
- *Statul* este administratorul binelui în societate, atâta timp cât respectă libertatea individuală. El este îndreptăţit să recurgă la constrângere dacă unii indivizi se dovedesc incapabili de o conştiinţă socială.

Arlie R. HOCHSCHILD (1940-) – doctor (1969) şi profesor (1975-2010) al *Universităţii Berkeley*, membru al *A.S.A.*, al *S.R.A.*, al *S.W.S.*, al *American Gerontological Society* şi al *International Association for Research on Emotion*, a primit *Premiul Charles Cooley* (1984), *Premiul A.S.A.* (2000), *Premiul Jessie Bernard* (2008). A scris *The Managed Heart: The Commercialization of Human Feeling* (1983), *The Commercialization of Intimate Life* (2003).

Idei principale:

- A elaborat conceptul de *muncă emoţională*, care presupune două caracteristici: 1) un contact interpersonal; 2) unul dintre indivizi, prin activitatea întreprinsă, produce o stare emoţională (frică, recunoştinţă etc.) celorlalţi.
- În orice context al activităţilor umane, se manifestă *regulile simţămintelor*, care se referă la tipul, intensitatea şi durata emoţiilor pe care ar trebui să le trăiască indivizii în anumite contexte (înmormântare, nuntă etc.).

Peter R. HOFSTÄTTER (1913-1994) – doctor al *Universităţii din Viena*, profesor la *Universitatea din Graz* (1945) şi la *M.I.T.* (1949-1956), şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii din Hamburg (1959). A scris *Einführung in die Sozialpsychologie* (1966), *Differentielle Psychologie* (1971).

Idei principale:

- A introdus conceptul de *orizont al persoanei*, considerând că acesta poate fi determinat după numărul de teme ale vieţii sociale care sunt de interes pentru ea.
- *Actualitatea* unui chestionar nu este direct proporţională cu *importanţa* socială a problemelor puse în discuţie.

John L. HOLLAND (1919-2008) – doctor al *Universităţii Minnesota* (1952), profesor la *Universitatea John Hopkins* (1969-1980), *doctor honoris causa* al universităţilor Nebraska şi Minnesota (2001), a primit *Premiul A.P.A.* (1994, 2008). A scris *A Theory of Vocational Choice* (1959), *Studies of the Hexagonal Model* (1992).

Idei principale:

- A elaborat *teoria personalităţii vocaţionale*, conform căreia personalitatea se exprimă cel mai bine prin profesia exercitată. Holland a identificat şase tipuri de personalităţi vocaţionale şi şase medii ocupaţionale corespunzătoare lor: 1) *tipului realist* (raportare obiectivă la mediu, masculin, agresiv, stabil emoţional, lipsit de intuiţie, conformist) îi corespunde mediul bazat pe activităţi ce implică îndemânare, forţă fizică, aptitudini tehnice, coordonare

manuală; 2) *tipului investigativ* (preocupat de cauzalitate, de abstract, introvert, nesociabil, perseverent, critic) îi corespunde mediul bazat pe activităţi teoretice ce implică inteligenţă, creativitate, competenţe matematice, dar nu interacţiune socială; 3) *tipului artistic* (sensibil, emotiv, introspectiv, imaginativ, îi displac regulile, ordinea, sistematizarea) îi corespunde mediul bazat pe activităţi nestructurate, ce presupun competenţe în domeniul muzical, lingvistic, al artelor plastice; 4) *tipului social* (abil în relaţionare, are deprinderi verbale dar îi displac activităţile tehnice) îi corespunde mediul bazat pe activităţi ce presupun interacţiuni sociale, de la învăţământ la marketing sau consiliere; 5) *tipului întreprinzător* (entuziast, impulsiv, dominator, activ, dornic de putere şi recunoaştere socială) îi corespunde mediul bazat pe activităţi ce presupun competenţe de lider şi implică planificarea şi coordonarea altor persoane; 6) *tipului convenţional* (conformist, dependent, sociabil, eficient, mai puţin imaginativ) îi corespunde mediul bazat pe activităţi repetitive, ce necesită competenţe numerice şi abilităţi în utilizarea echipamentelor de birou.

Leta S. HOLLINGWORTH (1886-1939) – doctor (1916) sub coordonarea lui **E. Thorndike** şi profesor (1928) al *Universităţii Columbia*, psiholog la *Bellevue Hospital*, membru al *A.P.A.* A scris *The Psychology of Subnormal Children* (1920), *The Psychology of the Adolescent* (1928).

Idei principale:

- Femeia deţine mai puţine poziţii importante decât bărbatul, nu din cauza *inferiorităţii intelectuale*, ci din cauza *rolurilor sociale* care îi revin cu precădere.

Thomas HOLMES (1918-1988) – profesor la *Universitatea Washington* (1949-1984). A scris *The Social Readjustment Rating Scale* (1967), *Life Change and Illness Studies: Past History and Future Directions* (1978).

Idei principale:

- A elaborat, împreună cu **R. Rahe**, *Holmes and Rahe stress scale* şi a alcătuit *lista factorilor stresanţi* din viaţa socială, în care este precizată şi intensitatea stresului pe care îl induc. Pe primele locuri apar următorii factori: 1) moartea unuia dintre soţi; 2) divorţul; 3) separarea dintre soţi; 4) închisoarea; 5) moartea unui membru de familie; 6) accident sau boală; 7) căsătoria; 8) concedierea; 9)

împăcarea după certuri în familie; 10) pensionarea.

George C. HOMANS (1910-1989) - elevul lui **V. Pareto**, profesor la universităţile Harvard (1939-1970), Manchester (1953), Cambridge (1955-1956) şi Kent (1967), membru al *N.A.S.*, al *A.A.A.S.*, al *American Philosophical Society* şi al *C.A.S.B.S.* (1958), preşedinte al *E.S.S.* (1962-1963) şi al *A.S.A.* (1964), a primit *Premiul Cooley-Mead* (1980) şi *Premiul A.S.A.* (1988). A scris *The Human Group* (1950), *Social Behavior: Its Elementary Forms* (1961), *The Nature of Social Science* (1967).

Idei principale:

- A elaborat conceptul de *justiţie distributivă*, conform căruia între doi indivizi există interacţiune în măsura în care ea implică un schimb de avantaje; o interacţiune prea costisitoare pentru una din părţi are puţine şanse să continue. Deci, în interacţiunea socială, oamenii se aşteaptă să primească beneficii proporţionale cu costurile implicate.Altfel spus, dacă oamenii doresc să primească, ei trebuie să fie pregătiţi să şi dea.
- Motivaţia alegerii unui comportament derivă din *recompensa* netă pe care un individ o obţine. Aprobarea socială este cea mai frecventă recompensă pe care oamenii şi-o acordă unii altora.
- A formulat o serie de *propoziţii analitice*: 1) dacă o acţiune a generat în trecut avantaje şi recompense, probabilitatea ca acţiunea să se repete este mare; 2) acţiunile benefice repetate provoacă efectul învăţării: un pescar care a reuşit să prindă peşte într-un rău învolburat, îşi perfecţionează capacitatea de a pescui în ape agitate; 3) pentru a modifica comportamentul unui individ, strategia momelii este mai eficientă decât cea a bastonului; 4) cu cât o persoană a primit mai multe recompense în trecut, cu atât mai puţin vor fi preţuite recompensele similare care i-ar putea fi acordate în viitor; 5) când o persoană nu primeşte răsplata scontată, va fi mai înclinată spre un comportament agresiv.
- A formulat o serie de *generalizări* referitoare la comportamentul social: 1) cu cât sunt mai frecvente interacţiunile, cu atât mai puternice sunt sentimentele reciproce de prietenie; 2) cu cât este mai înalt rangul social al individului, cu atât mai ridicat este numărul persoanelor care încearcă o interacţiune cu acesta, fie direct, fie prin intermediari.

Karen D. HORNEY (1885-1952) – doctor al *Universităţii din Berlin* (1915), profesor la *Medical College* (1942), decan al *Psychoanalytischen Institut* (1941), membru al *New York Psychoanalytic Society* (1935), fondator al *Verein zur Förderung der Psychoanalyse* (1941), a fost iubita lui **E. Fromm**. A scris *Der neurotische Mensch unserer Zeit* (1937), *Psychologie der Frau* (1967).

Idei principale:

- Cu cât mai mult vom înfrunta propriile noastre conflicte şi vom căuta propriile noastre soluţii, cu atât vom câştiga mai multă putere şi libertate interioară.
- A elaborat conceptul de *anxietate bazală*, definit ca sentimentul insidios de a te simiţi singur şi neajutorat într-o lume ostilă.
- În procesul socializării, copilul se poate mişca *înspre* oameni (caută să câştige afecţiunea celorlalţi şi să se bizuie pe ei), *contra* lor (caută să lupte pentru propria-i protecţie) sau *îndepărtându-se* de ei (îşi construieşte o lume a sa). În prima situaţie este hiperaccentuată *neputinţa*, în ce-a de-a doua, *ostilitatea* iar în ultima, *izolarea*.

Irving L. HOROWITZ (1929-) – doctor al *Universităţii Buenos Aires* (1957), profesor la *Universitatea Washington* (1963-1969), *profesor emerit* al Universităţii Rutgers (1992), membru al *A.P.S.A.* şi al *S.A.A.A.*, preşedinte al *New York State Sociological Society* (1961-1962). A scris *The New Sociology* (1964), *The Decomposition of Sociology* (1994).

Domenii de specializare: sociologie generală, sociologie politică.

Leonard M. HOROWITZ – doctor al *Universităţii John Hopkins* (1960), *profesor emerit* al Universităţii Stanford, membru al *N.I.M.H.*, preşedinte al *Society for Psychopathology Research* (1992-1993) şi al *Society for Interpersonal Theory and Research* (1999-2000), a primit *Premiul James M. Cattell* (1987). A scris *Inventory of Interpersonal Problems* (2000), *Interpersonal Foundations of Psychopathology* (2004).

Domenii de specializare: psihopatologie, psihologia personalităţii.

Ruth HOROWITZ – doctor al *Universităţii Chicago* (1975), profesor la *Universitatea New York*, a primit *Premiul Wright C. Mills* (1984), *Premiul Charles H. Cooley* (1995). A scris *Street Kids, Street Drugs, Street Crime* (1992).

Domenii de specializare: sociologia devianţei, sociologia comunităţilor.

Carla B. HOWERY (1950-2009) – profesor la *Universitatea Wisconsin*, membru al *A.S.A.* şi al *American Association for Higher Education*, preşedinte al *S.W.S.* (1992), a primit *Outstanding Award* (1979) şi *Premiul A.S.A.* (2009). A scris *Discovering Sociology* (1987).
Domenii de specializare: sociologia educaţiei, sociologia comunităţilor.

Carl I. HOVLAND (1912-1961) – doctor (1936) şi profesor (1950-1961) al *Universităţii Yale*, cercetător la *U.S. War Department* (1942-1945), director al *Laboratory of Psychology* (1945), membru al *N.A.S.*, preşedinte al *New England Psychological Association* (1950), a primit *Premiul A.P.A.* (1958) *Howard C. Warren Medal* (1961) . A scris *The Order of Presentation in Persuasion* (1957).
Idei principale:
- A experimentat *efectul de adormire*, arătând că pentru a obţine o schimbare atitudinală pe termen lung nu este foarte importantă credibilitatea sursei mesajului transmis deoarece, în timp, mesajul este disociat de sursă.
- Împreună cu **I. Janis** şi **H. Kelley**, a propus *modelul Hovland-Janis-Kelley*, care vizează schimbarea atitudinilor.

Leonie HUDDY – doctor al *Universităţii Los Angeles* (1989), profesor la *Universitatea Stony Brook* (1995-2010), editor al *Political Psychology* (2005-2007), director al *Center for Survey Research* (1999-2010), membru al *A.P.S.A.*, al *Midwest Political Science Association* şi al *American Association of Public Opinion Research*, vice-preşedinte al *International Society for Political Psychology* (2005-2007), a primit *Premiul A.P.S.A.* (1999). A scris *Gender Stereotypes and the Perception of Male and Female Candidates* (1993), *Handbook of Political Psychology* (2003), *Gender, Public Opinion and Political Reasoning* (2008).
Domenii de specializare: psihologie politică, gender.

Janet S. HYDE – doctor al *Universităţii Berkeley* (1972), profesor la universităţile Denison (1979-1986) şi Wisconsin (1986-2010), editor al *Psychology of Women Quarterly* (1986-1989), director al *Women's Studies Research Center*, membru al *A.P.A.*, al *A.P.S.*, al *A.E.R.A.*, al

S.R.C.D., al *S.A.A.A.* şi al *International Academy of Sex Research*, preşedinte al *S.S.S.S.* (1999-2000), a primit *Premiul A.E.R.A.* (1988), *Outstanding Award* (1991, 1995), *Premiul Alfred Kinsey* (1992), *Premiul George A. Miller* (2005) şi *Premiul A.P.A.* (2008). A scris *New Directions in the Study of Gender Similarities and Differences* (2007), *Gender, Culture and Math* (2009).

Idei principale:

- Cu cât este mai mare procentul femeilor într-o anumită profesie, cu atât mai mici sunt salariile.
- Femeile suportă *violenţa* îndelungată din partea soţilor din două motive: 1) mulţi bărbaţi după săvârşirea actelor de agresiune devin parteneri şi taţi foarte buni, fapt care le determină pe femei să spere că violenţele nu se vor mai repeta; 2) cele care provin din familii unde au asistat la agresiuni, de multe ori, îşi aleg partenerul în mod inconştient dintre aceia care sunt dominatori şi agresivi, fiind atrase de acest gen de bărbaţi.

Herbert H. HYMAN (1918-1985) – doctor al *Universităţii Columbia* (1942), şef al *Departamentului de Sociologie* (1965) şi *profesor emerit* al Universităţii Wesleyan, preşedinte al *A.A.P.O.R.* (1959-1960), a primit *Premiul A.A.P.O.R.* (1956), *Premiul Helen Dinerman* (1983). A scris *The Enduring Effects of Education* (1975), *Education's Lasting Influence on Values* (1979).

Idei principale:

- A analizat *erorile* din cercetările bazate pe interviu şi chestionar, punând în evidenţă influenţa sexului operatorilor de anchetă asupra răspunsurilor subiecţilor.
- A elaborat conceptul de *grup de referinţă*, care este modelul la care se raportează un individ pentru a se evalua sau a acţiona.

I

Eva ILLOUZ (1961) – doctor al *Universităţii Pennsylvania* (1991), profesor la *Universitatea Hebrew* (2000-2010), membru al *Institute for Advanced Study*, a primit *Best Book Award* (2005), *Outstanding Award* (2008). A scris *The Culture of Capitalism* (2002), *Saving the Modern Soul* (2008).
Domenii de specializare: sociologia culturii, sociologia emoţiilor.

Petru ILUŢ (1945-) – doctor (1984) şi profesor al *Universităţii Babeş-Bolyai*. A scris *Iluzia localismului şi localizarea iluziei* (2000), *Psihologie socială şi sociopsihologie* (2009).
Idei principale:
- A evidenţiat efectele negative dar şi cele pozitive ale *stereotipurilor*, considerând că folosirea acestora are menirea de a întreţine stima de sine, de a justifica deciziile şi acţiunile oamenilor în funcţie de situaţie.
- În toate culturile, de la *femei* se aşteaptă să fie mai pasive, mai dependente, mai emoţionale iar de la *bărbaţi* se aşteaptă, în schimb, să fie mai independenţi, mai raţionali şi mai puţin interesaţi de sentimentele altora.
- Există patru mari domenii în care subzistă *disparităţi* puternice care dezavantajează femeile: 1) în muncă şi pe piaţa muncii; 2) în sistemul educaţional; 3) în viaţa privată; 4) în viaţa publică.
- Sistemul marital întemeiat dominant pe *nevoi expresive* şi mai puţin pe *nevoi instrumentale* conduce la o mai mare libertate de dizolvare oficială a cuplurilor carenţate.
- A elaborat *teoria echivalenţelor enunţiale*, conform căreia indivizii creează expresii noi pentru aceleaşi concepte.

Bärbel INHELDER (1913-1997) – doctor (1943) şi profesor (1948-1983) al *Universităţii din Geneva*, *doctor honoris causa* al Smith College (1975), a primit *Premiul A.E.R.A.* (1968), *Premiul S.R.C.D.* (1981). A scris *Le raisonnement expérimental de l'adolescent* (1952), *Les attitudes expérimentales de l'enfant et de l'adolescent* (1954).
Domenii de specializare: psihologia copilului.

Alex INKELES (1920-) – doctor al *Universităţii Columbia* (1949), profesor la *Universitatea Harvard*, *profesor emerit* al Universităţii Stanford, membru al *C.A.S.B.S.*

(1955), al *A.A.A.S.* (1962), al *American Philosophical Society* (1972) şi al *N.A.S.* (1981), preşedinte al *E.S.S.* (1960-1961). A scris *Comparing Nations and Cultures* (1995), *National Character: A Psycho-Social Perspective* (1997).

Domenii de specializare: psihologie socială, sociologie comparată.

Shanto S. IYENGAR – doctor al *Universităţii Iowa* (1972), profesor la universităţile Kansas, Yale, Stone Brook şi Stanford, editor al *Political Communication*, membru al *Hoover Institution*, a primit *Premiul Goldsmith*, *Premiul A.P.S.A.* (1998), *Premiul Murray Edelman* (1998), *Premiul Philip Converse* (2004). A scris *Explorations in Political Psychology* (1993), *The Cognitive Perspective in Political Psychology* (1994).

Idei principale:

- A elaborat *efectul priming*, conform căruia media, prin accentuarea anumitor teme, modifică standardele sau criteriile după care indivizii îi evaluează pe candidaţii unei campanii electorale.
- A teoretizat *efectul framing*, conform căruia media contribuie la fixarea cadrului de referinţă al mizelor politice şi socio-economice, în funcţie de care se constituie semnificaţia evenimentelor şi declaraţiilor politice.
- A demonstrat experimental, împreună cu **M. Lepper**, impactul *costurilor de oportunitate* asupra *gradului de satisfacţie* al individului, arătând că, cu cât aria ofertei este mai largă, cu atât insatisfacţia este mai ridicată. *Costurile de oportunitate* reprezintă ansamblul pierderilor legate de oportunităţile pe care le eliminăm prin alegere.

J

Carol N. JACKLIN – doctor al *Universităţii Brown* (1972), profesor la *Universitatea Southern California*. A scris *The Psychology of Women* (1987).

Idei principale:

- A elaborat, împreună cu **E. Maccoby**, opt consideraţii privind *diferenţele între sexe*: 1) fetele sunt mai sociabile; 2) mai influenţabile; 3) au un respect de sine mai puţin accentuat; 4) învaţă mai mult pe de rost şi se dovedesc mai pricepute la simplele exerciţii repetitive; 5) sunt influenţate mai mult de ereditate; 6) sunt mai puţin motivate de reuşită; 7) sunt mai auditive; 8) au spirit mai puţin analitic decât băieţii.

Marie JAHODA (1907-2001) – doctor al *Universităţii din Viena* (1933), profesor la *Universitatea New-York*, fondator al *Research Center of Human Relations*, preşedinte al *S.P.S.S.I.* (1955-1956), a primit *Premiul Kurt Lewin* (1980), a fost soţia lui **P. Lazarsfeld** (1927-1934). A scris *Research Methods in Social Relations* (1952), *Studies in the Scope and Method of The Authoritarian Personality* (1954).

Idei principale:

- *Adultul* se caracterizează prin faptul că stăpâneşte activ mediul înconjurător, manifestă o oarecare unitate a personalităţii, este capabil să perceapă corect mediul şi pe sine.

William JAMES (1842-1910) – profesor (1885), şef al *Catedrei de Psihologie* (1889) şi *profesor emerit* (1907) al Universităţii Harvard, membru de onoare al *B.P.S.* (1905), preşedinte al *A.P.A.* (1894, 1904). A scris *Principles of Psychology* (1890, 2 vol.), *The Varieties of Religious Experience* (1902).

Idei principale:

- *Evoluţia eului* presupune următoarele etape: 1) *eul corporal*, care se referă la conştientizarea propriului corp; 2) *eul material*, care implică relaţionarea cu aspectele materiale ale existenţei; 3) *eul spiritual*, care vizează procesele raţionale de dominare a realităţii.
- *Emoţiile primitive* (frica, mânia etc.) sunt sentimente resimţite în urma unor modificări corporale, sunt consecinţele acestora şi nu cauzele lor; practic, mai întâi au loc modificările fiziologice iar emoţia pe care o resimţim vine ca rezultat al interpretării de către creier a acestor modificări fiziologice.

Pierre M. JANET (1859-1947) – doctor al *Universităţii Sorbonne* (1889), profesor la *Collège de France* (1902-1935), fondator al *Société de Psychologie* (1901), fondator (1904) şi editor (1904-1937) al *Journal de psychologie normale et pathologique*, membru al *Institut de France* (1913), membru de onoare al *B.P.S.* (1926), preşedinte al *Société médico-Psychologique* (1929), *doctor honoris causa* al Universităţii Harvard (1936). A scris *L'Automatisme psychologique* (1889), *La Médecine psychologique* (1923).

Idei principale:

- A propus ca *psihologia* să se bazeze pe analiza *conduitei*, definită ca ansamblul actelor unui individ, orientate spre un scop şi încărcate de sens.
- A construit un *model interacţionist*, care să trateze împreună factorii mentali şi cei comportamentali, structurile biologice şi cele socio-culturale.

Irving L. JANIS (1918-1990) – doctor al *Universităţii Columbia* (1947), profesor la *Universitatea Yale* (1985), *profesor emerit* al Universităţii Berkeley (1986), a primit *Premiul S.A.A.A.* (1967), *Premiul William James*, *Premiul A.P.A.* (1982), *Premiul Kurt Lewin* (1985), *Premiul Nevitt Sanford* (1990) şi *Premiul S.E.S.P.* (1991). A scris *Victims of Groupthink* (1972).

Idei principale:

- A elaborat *teoria gândirii de grup*, identificând factorii care conduc la decizii iraţionale prin instalarea gândirii de grup: iluzia invulnerabilităţii, minimalizarea adversarului, tendinţa exagerată de asumare a riscului etc.
- A teoretizat, împreună cu **L. Mann**, conceptul de *eludare defensivă*, conform căruia stresul generat de luarea unei decizii importante într-un grup provoacă amânarea şi încredinţarea deciziei altor persoane, favorizându-se gândirea de grup.
- A studiat relaţia dintre *apelul la frică* şi *comportament*: un mesaj înfricoşător are eficienţă mai mică decât unul moderat.

Morris JANOWITZ (1919-1988) – doctor al *Universităţii Chicago* (1948), profesor la universităţile Michigan (1951-1961) şi Chicago (1967-1972), fondator (1974) şi editor (1974-1983) al *Armes Forces and Society: An Interdisciplinary Journal*, director al *Center for Social Organization Studies* (1961), membru al *U.S. Army Research Institute for Behavioral and Social Sciences*, a primit *Premiul S.S.R.C.* (1946). A scris *The Reconstruction of Patriotism* (1983).

Domenii de specializare: sociologie militară.

Guillermina JASSO – doctor al *Universităţii John Hopkins* (1974), profesor la universităţile Iowa (1987-1991) şi New-York (1991-2010), editor al *American Sociological Review*, membru al *A.S.A.*, al *N.A.S.*, al *S.R.A.* (1995), al *C.A.S.B.S.* (1999) şi al *S.A.A.A.* (2007), a primit *Premiul Hans O. Mauksch* (2002), *Premiul oferit de Law and Society Association* (2009) şi *Premiul oferit de Sociological Association Population* (2009). A scris *Principles of Theoretical Analysis* (1988), *A New Model of Wage Determination and Wage Inequality* (2009).

Idei principale:

- A descris *teoria justiţiei distributive*, ajungând la următoarele enunţuri: 1) un individ va prefera să fure de la un membru al grupului decât de la cineva din afară; 2) această tendinţă este mai pronunţată în grupurile sărace decât în cele bogate; 3) informatorii apar doar în cazul furturilor dintre grupuri şi sunt membri ai grupului celui care a comis furtul.

Carol JENKINS – doctor al *Universităţii Kansas*, profesor la *Glendale College* (1992-2006), a primit *Premiul A.S.A.* (2007). A scris *Rural America is Diverse in Many Ways* (2000).

Domenii de specializare: sociologie generală, sociologie rurală.

Hans JOAS (1948-) – doctor al *Universităţii din Berlin* (1979), profesor la universităţile Erlangen (1987-1990), Berlin (1990-2002) şi Chicago (2000-2010), cercetător la *Max Planck Institut* (1979-1983), director al *John F. Kennedy Institut* (1993-1995) şi al *Max-Weber-Kolleg für kultur und sozialwissenschaftliche Studien* (2002-2010), membru al *G.S.A.* şi al *Akademie der Wissenschaften*, vice-preşedinte al *I.S.A.* (2006-2010). A scris *Pragmatismus und Gesellschaftstheorie* (1992), *Die Kreativität des Handelns* (1992).

Domenii de specializare: sociologie generală, teorii sociologice.

Denise JODELET – profesor la *E.H.E.S.S.* A scris *Représentations sociales du corps et groupes sociaux* (1982), *Folies et représentations sociales* (1989), *Psychologie sociale* (2003).

Idei principale:

- Când privirea se opreşte asupra unui trecător oarecare, faptul se datorează *atracţiei fizice* pe care o dovedesc, în ansamblul lor, faţa (39%) şi corpul (45%).
- *Reprezentarea* este conţinutul mintal al unui act de gândire care

restituie simbolic un lucru absent sau care apropie un lucru depărtat.

Edward E. JONES (1927-1993) – doctor al *Universităţii Harvard* (1953), profesor la universităţile Duke şi Princeton (1977), preşedinte al *S.P.S.P.* (1988), a primit *Premiul William James*, *Premiul A.P.A.* (1978) şi *Premiul S.E.S.P.* (1987). A scris *Fundamentals of Social Psychology* (1967), *The Attribution of Attitudes* (1967).

Idei principale:

- A teoretizat, împreună cu **S. Berglas** conceptul de *auto-îngreunare*, conform căruia individul îşi pregăteşte anticipat o justificare în eventualitatea unui eşec al acţiunii întreprinse.
- A dezvoltat *teoria corespondenţelor între comportament şi atitudine*, conform căreia oamenii sunt exact aşa cum se comportă.
- În desfăşurarea rolurilor sociale, există trei tipuri de *interacţiuni*: 1) *necontigentă*, în care conduitele indivizilor nu se influenţează reciproc; 2) *cu contingenţă asimetrică*, în care conduita unui individ depinde de conduita altuia, dar nu şi invers; 3) *cu contingenţă reciprocă*, în care conduitele indivizilor se influenţează reciproc.

Carl G. JUNG (1875-1961) – elevul lui **P. Janet**, doctor al *Universităţii Basel* (1900), profesor (1932-1942) la *Universitatea din Zurich*, fondator al *Jung Institute* (1948), membru de onoare al *Royal Society of Medicine* (1938), al *Schweizerische Akademie der Medizinischen Wissenschaften* (1944) şi al *B.P.S.* (1946), preşedinte al *I.P.A.* (1910) şi al *Schweizerische Gesellschaft für Praktische Psychologie* (1935), *doctor honoris causa* al zece universităţi, printre care Yale, Harvard, Oxford şi Calcutta. A scris *Typen psychologiques* (1921).

Idei principale:

- A elaborat noţiunea de *arhetipuri*, acestea fiind amintirile ancestrale, ce reprezintă reziduurile psihice ale dezvoltării umane.
- A elaborat conceptele de *animus* (arhetipul masculin din femeie) şi *anima* (arhetipul feminin din bărbat).
- A elaborat, împreună cu **W. Pauli**, *principiul sincronicităţii (al conexiunii acauzale)*, care se referă la apariţia simultană a două evenimente printr-o coincidenţă semnificantă, fără a exista o relaţie de cauzalitate.
- A diferenţiat *între tipul psihologic introvertit* şi *tipul psihologic extravertit*. **H. Eysenck** a adăugat, ulterior şi *tipul psihologic ambivert*.
- A inventat prima tehnică proiectivă, *testul asociaţiei libere*, care permite o mai clară înţelegere a conţinuturilor complexelor inconştiente.

- A considerat că la baza *activităţii psihice* stau trei principii: 1) *principiul contrariilor* (fiecare stare afectivă îşi are opusul ei); 2) *principiul echivalenţei* (energia psihică nu se pierde, ci se deplasează de la o zonă psihică la alta); 3) *principiul entropiei* (se referă la egalizarea energiei psihice la nivelul tuturor sistemelor personalităţii).

Lee JUSSIM (1955-) – doctor al *Universităţii Michigan* (1987), profesor la *Universitatea Rutgers* (1998-2010), membru al *S.E.S.P.*, al *S.P.S.P.* (1996), al *A.P.A.* (1997) şi al *S.P.S.S.I.* (1999), a primit *Premiul S.E.S.P.* (1988), *Premiul A.P.A.* (1996) şi *Premiul oferit de New-Jersey Psychological Association* (1996). A scris *Stereotype Accuracy* (1995), *Social Identity, Intergroup Conflict and Conflict Reduction* (2001).
Domenii de specializare: psihologie socială, metode şi tehnici de cercetare, statistică.

K

Çiğdem KAĞITÇIBAŞI (1940-) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1967), profesor la universităţile Boğaziçi (1974-1995) şi Koç (1995-2010), membru al *N.I.A.S.* (1993), al *A.P.A.*, al *International Society for the Study of Behavioral Development* şi al *Turkish Academy of Sciences* (1993), vice-preşedinte al *I.U.P.S.* (1996-2000), preşedinte al *I.A.C.C.P.* (1990-1994), a primit *Premiul A.P.A.* (1993), *Premiul I.A.A.P.* (1998), *Premiul William T. Preyer* (2007), *Premiul Ursula Gielen* (2008). A scris *Handbook of Cross-Cultural Psychology* (1997), *Psychology and Human Competence Development* (2002).

Idei principale:

- *Tendinţa spre afiliere* corelează pozitiv cu colectivismul dar nu corelează negativ cu individualismul. Analog, *nevoia de unicitate* corelează pozitiv cu individualismul dar nu corelează negativ cu colectivismul.

Daniel KAHNEMAN (1934-) – doctor al *Universităţii Berkeley*, profesor la universităţile Hebrew (1970-1978) şi Berkeley (1986-1994), *profesor emerit* al Universităţii Princeton, membru al *N.A.S.*, al *A.A.A.S.*, al *A.P.A.*, al *C.A.S.B.S.* (1972) şi al *Econometric Society* (1993), *doctor honoris causa* al Universităţii Erasmus (2009), a primit *Premiul William James*, *Premiul A.P.S.* (1982), *Premiul A.P.A.* (1983, 2007), *Howard C. Warren Medal* (1995) şi *Premiul Nobel* pentru economie (2002). A scris *On the Psychology of Prediction* (1973), *Well-Being: The Foundations of Hedonic Psychology* (1999).

Idei principale:

- Câştigurile sunt mai puţin atrăgătoare decât sunt pierderile dăunătoare.

Arne L. KALLEBERG (1949-) – doctor al *Universităţii Wisconsin* (1975), profesor la universităţile Indiana (1980-1985) şi North Carolina (1986-2010), director al *Institute of Social Research* (1984-1985), membru al *S.R.A.* (1985), al *C.A.S.B.S.* (1988), al *S.A.A.A.* (1997), al *I.S.A.*, al *Southern Sociological Society*, al *Academy of Management* şi al *A.P.S.* (2007), secretar (2001-2004) şi preşedinte (2007-2008) al *A.S.A.* A scris *Class, Occupation and Inequality* (1980), *Gender and Organizational Performance* (1991), *Precarious Work, Insecure Workers* (2009).

Domenii de specializare: sociologia muncii, sociologie organizaţională, metode cantitative.

Jean-Noël KAPFERER – doctor al *Universităţii Northwestern* (1975), profesor la *H.E.C. School of Management* (1970), membru al *A.P.A.* şi al *American Marketing Association*, a primit *Premiul Tamer S. Cavusgil* (2004). A scris *Rumors: Image, Uses and Functions* (1990), *Luxe Oblige* (2008).

Idei principale:

- *Zvonurile* sunt cel mai vechi mijloc de comunicare din lume. Sursa lor vizează un subiect valorizat pozitiv care a realizat o acţiune negativă. Zvonul nu este neapărat fals, în schimb este neapărat neoficial.
- Situaţiile care facilitează *formularea şi răspândirea zvonurilor* sunt: 1) cele în care oamenii au sentimentul că au pierdut controlul asupra propriului viitor, acesta fiind nesigur, incert, sumbru; 2) situaţiile tensionate şi conflictuale dintre indivizi sau grupuri; 3) situaţiile generate de practica organizaţiilor de a păstra secretul asupra unora dintre acţiunile lor.

Minoru KARASAWA (1958-) – doctor al *Universităţii Los Angeles* (1991), profesor la *Universitatea Nagoya*, membru al *A.P.A.*, al *S.P.S.P.*, al *Japanese Psychological Association* şi al *Japanese Society of Social Psychology*, a fost declarat *Young Psychologist* (1988), a primit *Premiul oferit de Japanese Psychological Association* (1997). A scris *Stereotypes as Shared Beliefs* (2007), *Perception of Intentionality in Group Actions* (2008).

Idei principale:

- Indivizii cu un nivel scăzut al *identificării grupale* îl dezaprobă şi îl părăsesc când este evaluat negativ de alţii şi se identifică cu alte grupuri care le satisfac nevoia unei înalte stime de sine.

Abram KARDINER (1891-1981) – elevul lui **S. Freud**, profesor la *Universitatea Cornell* (1923-1929), fondator al *Psychoanalytic Institute* (1930), director al *Clinic for Psychoanalytic Trening and Research* (1959-1967) şi al *Association for Psychoanalytic Medicine*, membru al *Psychoanalytic Society*. A scris *The Psychological Frontiers of Society* (1945), *They Studied Man* (1961).

Idei principale:

- A dezvoltat conceptul de *personalitate de bază*, pornind de la instituţiile primare şi secundare ale societăţii

- A utilizat *tehnicile proiective* în studierea personalităţii locuitorilor din *Insulele Alor* (Indonezia), ceea ce a atras critici vehemente.

Daniel KATZ (1903-1998) – profesor la *Universitatea Michigan* (1947-1974), editor al *Journal of Abnormal and Social Psychology* (1962-1964) şi al *Journal of Personality and Social Psychology* (1964-1967), preşedinte al *S.P.S.S.I.* (1949-1950), a primit *Gold Medal*, *Premiul Kurt Lewin* (1966), *Premiul James A. Hamilton* (1968), *Premiul S.E.S.P.* (1979) şi *Premiul A.A.P.O.R* (1985). A scris *Social Psychology* (1938), *The Social Psychology of Organizations* (1978).

Idei principale:

- A propus o *schemă de clasificare a atitudinilor*, considerând că acestea au patru funcţii: 1) instrumentală; 2) de apărare a Eu-lui; 3) de exprimare a valorilor proprii individului; 4) de cunoaştere.
- A clasificat, împreună cu **L. Festinger**, erorile unei anchete în două mari categorii: 1) *erori de eşantionare* (care pot fi calculate cu exactitate); 2) *erori independente de eşantionare* (care nu pot fi calculate exact).

Elihu KATZ (1926-) – doctor al *Universităţii Columbia* (1956), profesor la universităţile Chicago (1963), Hebrew (1963-1993) şi Pennsylvania (1993-1997), *profesor emerit* al Universităţii Hebrew, director al *Guttman Institute*, membru al *A.A.A.S.* şi al *W.A.P.O.R.*, a primit *Premiul McLuhan* 1987), *Premiul Israel* (1989), *Premiul Helen Dinerman* (1991) şi *Premiul Marshall Sklare* (2005). A scris *Personal Influence* (1955).

Idei principale:

- Procesul prin care *mass-media* influenţează opinia publică se derulează în două etape: 1) un transfer de informaţie de la media la liderii de opinie; 2) un transfer de influenţă de la liderii de opinie la public.
- Femeile care au un cerc mai restrâns de relaţii sociale şi care prezintă semne mai evidente de anxietate formează audienţa cea mai fidelă a serialelor radiofonice.

Jean-Claude KAUFMANN (1948-) – profesor la *Universitatea Sorbonne*, director de cercetare la *C.N.R.S.* (1977). A scris *La trame conjugale. Analyse du couple par son linge* (1992), *Corps de femmes, regards d'hommes* (2001).

Idei principale:

- Asistăm la o adevărată *mutaţie antropologică*: suntem pe cale de a asista la schimbarea noţiunii de *secret personal* deoarece, în decurs de câţiva ani, s-a trecut de la experienţa confesiunilor la

preot sau analist la discutarea în public (la telefon sau cu alte persoane), cu voce tare, a problemelor intime sau personale. Practic, oamenii tind să-şi piardă discreţia şi pudoarea de altădată.

- Bărbatul priveşte *corpul femeii* în trei moduri diferite, trecând mereu de la un tip de percepţie la altul: 1*) banalitatea*, mod de a-l privi, fără să-l vezi; 2) *sexualitatea*, vizează corpul erotic al femeii; 3) *frumuseţea*, vizează corpul estetic.

- Încorporarea *rolului* până la dispariţia lui din conştiinţă nu este altceva decât convertirea sa în deprindere.

Alan E. KAZDIN – doctor al *Universităţii Northwestern* (1970), profesor la universităţile Pennsylvania, Pittsburgh şi Yale, editor al *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, director al *Child Study Center*, membru al *C.A.S.B.S.*, al *A.P.A.*, al *A.P.S.* şi al *S.A.A.A.*, preşedinte al *Association for Advancement of Behavior Therapy* şi al *A.P.A.* (2008), a primit *Outstanding Award*, *Premiul N.I.M.H.*, *Premiul James M. Cattell* (2010). A scris *Encyclopedia of Psychology* (2000), *Treatment Integrity in Psychotherapy Research* (2007).

Domenii de specializare: psihologie clinică, psihologia copilului.

Jean KELLERHALS (1941-) – doctor (1972), profesor şi pro-rector (1999-2003, 2006-2007) al *Universităţii din Geneva*. A scris *Figures de l'équité* (1988), *Microsociologie de la famille* (1993).

Idei principale:

- A identificat criteriile în funcţie de care se face repartiţia resurselor: 1) *meritul* (conform cu mărimea contribuţiei); 2) *statusul social* (conform cu locul ocupat în ierarhie); 3) *nevoia* (conform cu utilitatea contribuţiei); 4) *contractul* (conform cu acordul încheiat).

- Intersectând două dimensiuni (*coeziune internă* şi *integrare externă*), a identificat patru tipuri de familii: 1) *de tip paralel*, caracterizate prin autonomie şi închidere; 2) *de tip bastion*, caracterizate prin fuziune şi închidere; 3) *de tip tovărăşie*, caracterizate prin fuziune şi deschidere; 4) *de tip asociaţie*, caracterizate prin autonomie şi deschidere.

- A elaborat trei concepţii asupra *responsabilităţii sociale*: 1) *providenţialismul*, care este dominat de o imagine a individului văzut ca o jucărie a forţelor sociale impersonale care se exercită asupra lui. Prin urmare, el nu-şi asumă consecinţele alegerilor sale; 2) *voluntarismul*, care scoate în evidenţă importanţa decisivă a voinţei individuale pentru

asumarea responsabilităţilor; 3) *comunitarismul*, conform căruia persoana este răspunzătoare pentru faptele sale dar există circumstanţe, generate de presiunile exercitate asupra ei, care pot legitima o exonerare de responsabilitate.

Harold H. KELLEY (1921-2003) – doctor al *M.I.T.* sub coordonarea lui **K. Lewin**, *profesor emerit* al Universităţii Los Angeles, membru al *A.A.A.S.* şi al *N.A.S.*, a primit *Premiul William James*, *Premiul S.P.S.S.I.*, *Premiul Cooley-Mead*, *Premiul A.P.A.* (1972), *Premiul S.E.S.P.* (1981) şi *Premiul Kurt Lewin* (1990). A scris *Attribution Theory in Social Interaction* (1972).

Idei principale:

- A elaborat *modelul covarianţei*, conform căruia un fenomen este considerat cauza altuia dacă amândouă sunt prezente sau absente simultan sau se află într-o relaţie de succesiune.
- A elaborat, împreună cu **A. Stahelski**, *ipoteza triunghiului*, conform căreia există două tipuri de indivizi (*cooperativi* şi *competitivi*) şi trei feluri de a vedea lumea: competitivii îi văd pe ceilalţi ca fiind competitivi, însă cooperativii îi văd pe ceilalţi ca fiind, fie cooperativi, fie competitivi.

George A. KELLY (1905-1967) – doctor al *Universităţii Iowa* (1931), profesor la universităţile Ohio (1946) şi Brandeis (1965), director al *Clinical Psychology* (1946). A scris *The Psychology of Personal Constructs* (1955, 2 vol.), *A Theory of Personality* (1963).

Idei principale:

- A elaborat *teoria constructelor personale*, pentru a desemna dimensiunile pe care le utilizează indivizii în încercarea de a interpreta evenimentele din viaţa lor. A considerat că oamenii construiesc lumea, şi nu doar o observă.
- Plecând de la premisa că, pentru a înţelege un individ, este necesară cunoaşterea constructelor lui personale, a construit *grila de repertoriu a constructelor de rol*, o metodă de cunoaştere care oferă o cantitate mare de informaţii privind modul în care individul vede realitatea socială.
- În măsura în care un individ utilizează un sistem de constructe similar cu al altuia, procesele sale psihice sunt similare cu ale celuilalt individ.

Herbert C. KELMAN (1927-) – doctor al *Universităţii Yale* (1951), profesor la *Universitatea Michigan* (1962) *profesor emerit* al Universităţii Harvard (2004), membru al *S.E.S.P.*, preşedinte al

S.P.S.S.I. (1964-1965), a primit *Premiul S.A.A.A.* (1956), *Premiul Kurt Lewin* (1973), *Premiul A.P.A.* (1997), *Premiul I.A.C.M.* (1998) şi *Premiul James M. Cattel* (2000). A scris *Compliance, Identification and Internalization. Three Processes of Attitude Change* (1958).

Idei principale:

- A analizat *schimbarea atitudinală* prin prisma celor trei procese componente ale acesteia: 1) *complezenţa,* când individul se conformează pentru a obţine aprobarea celorlalţi şi a evita situaţiile dezagrabile; 2) *identificarea*, când individul crede cu adevărat în ceea ce afirmă, dar este conştient de controlul grupului şi de vizibilitatea acestuia; 3) *interiorizarea*, când răspunsul conformist nu provine, nici din controlul social, nici din vizibilitatea grupului, ci numai din invocarea conţinutului.

Alan C. KERCKHOFF – doctor al *Universităţii Wisconsin* (1953), profesor (1958-1994), şef al *Departamentului de Sociologie* (1972-1976, 1981-1986) şi *profesor emerit* (1994-2010) al Universităţii Duke, editor al *Sociology of Education* (1978-1981), membru al *I.S.A.*, al *S.R.A.* şi al *N.A.E.*, şef al secţiunii *Sociology of Education* din cadrul A.S.A. (1990-1991), preşedinte al *Southern Sociological Society* (1975-1976), a primit *Premiul Willard Waller* (1998). A scris *Social Stratification and Mobility Processes* (1995), *The Matthew Effect in American Education* (1999).

Domenii de specializare: sociologia educaţiei, psihologie socială.

Alfred C. KINSEY (1894-1956) - doctor al *Universităţii Harvard* (1919), profesor la *Universitatea Indiana*, fondator al *Institute for Research in Sex, Gender and Reproduction* (1947). A scris *Sexual Behavior in the Human Male* (1948), *Sexual Behavior in the Human Female* (1953).

Idei principale:

- A lansat conceptul de *comportament sexual* şi a elaborat un cadru teoretic pentru studiul comportamentului sexual. A înlăturat un tabu, demonstrând că tot ceea ce este uman poate fi cercetat cu obiectivitate.
- A realizat *prima anchetă asupra* sexualităţii, pe 6300 bărbaţi şi 5940 femei din diverse medii şi zone ale S.U.A., rezultatele zguduind morala oficială: 1) tipurile de devianţă nu sunt deloc rare şi sunt prezente în toate clasele şi straturile sociale; 2) forma şi frecvenţa activităţii sexuale sunt puternic influenţate de vârstă, sex, religie, nivel de şcolaritate, domiciliu şi status

profesional; 3) jumătate din femeile căsătorite au avut relaţii sexuale premaritale; 4) o pătrime dintre femei realizează comportamente sexuale extramaritale; 5) peste 90% din bărbaţi şi 48% dintre femei au practicat masturbaţia.

Shinobu KITAYAMA (1957-) – doctor (1987) şi profesor al *Universităţii Michigan*, editor al *P.S.P.B.*, membru al *S.E.S.P.* şi al *C.A.S.B.S.* (1995). A scris *Culture and Emotion: The Study of Mutual Influences* (1994), *Handbook of Cultural Psychology* (2007).

Idei principale:

- Împreună cu **H. Markus**, a introdus distincţia dintre *selful independent* (care presupune centrarea pe caracteristicile individuale interne) şi *selful interdependent* (caracterizat prin accentuarea dependenţei individului de relaţiile sociale).
- A fi *dependent* nu înseamnă invariabil că eşti lipsit sau că nu ai control asupra situaţiei.

Mark L. KNAPP (1937-) – doctor al *Universităţii Pennsylvania* (1966), profesor la universităţile Wisconsin, Purdue şi New-York, *profesor emerit* al Universităţii Austin, editor al *Human Communication Research*, preşedinte al *International Communication Association* şi al *National Communiction Association*. A scris *Nonverbal Communication in Human Interaction* (2005), *Lying and Deception in Human Interaction* (2007).

Idei principale:

- *Comunicarea vizuală* are patru funcţii: 1) cererea de informaţie; 2) informarea altor persoane că pot vorbi; 3) indicarea naturii relaţiei; 4) compensarea distanţei fizice.

Lawrence KOHLBERG (1927-1987) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1958), profesor la universităţile Chicago (1963-1967) şi Harvard (1967-1971), director al *Center for Moral Education*, membru al *C.A.S.B.S.* (1962), a primit *Premiul S.R.C.D.* (1985). A scris *Théorie du développement moral* (1981, 1984, 2 vol.).

Domenii de specializare: sociologia educaţiei.

Wolfgang KÖHLER (1887-1967) – doctor (1909) sub coordonarea lui **K. Stumpf** şi profesor (1920-1935) al *Universităţii din Berlin*, fondator al *Psychologische Forschung*, director al *Psychologischen Institut* (1921), membru al *N.A.S.* (1947), preşedinte al *Preußischen*

Wissenschaftsakademie şi al *A.P.A.* (1959), a primit *Wilhelm Wundt Medal*, *Howard C. Warren Medal* (1947) şi *Premiul A.P.A.* (1956). A scris *Intelligensprüfungen am Menschenaffen* (1925), *Die physische Gestalten in Rühe und stationären Zustand* (1929).

Domenii de specializare: teorii psihologice.

Mirra KOMAROVSKY (1906-1999) – eleva lui **R. Benedict** şi **F. Boas**, doctor al *Universităţii Columbia* (1940), profesor (1948-1970) şi *profesor emerit* (1970-1992) al Barnard College, cercetător la *Institute of Human Relations* (1930-1931), preşedinte al *A.S.A.* (1973), a primit *Premiul E.S.S.* (1977), *Premiul A.S.A.* (1991). A scris *Women in the Modern World* (1953), *Women in Sociology* (1991).

Idei principale:

- Pionier al *studiilor despre gen*, a analizat în special relaţia dintre educaţia femeilor şi statusul subordonat al acestora în societate.
- *Bărbaţii* nu se pricep să îmbine armonios norma tradiţională (care impune superioritatea intelectuală faţă de femei) cu norma contemporană (care dictează egalitatea intelectuală între cele două sexe).

Samuel S. KOMORITA (1927-2006) – doctor al *Universităţii Michigan* (1956), profesor la *Universitatea Indiana* (1969-1974), *profesor emerit* la Universitatea Illinois (1975-1995). A scris *Social Dilemmas* (1996).

Idei principale:

- Cu cât *paguba* suferită de un individ în urma unei trădări este mai mare, cu atât *reconcilierea* este mai dificilă. Cu cât cooperarea anterioară trădării a fost mai lungă, cu atât reconcilierea este mai dificilă.

René KÖNIG (1906-1992) – doctor al *Universităţii din Berlin* (1930), profesor la universităţile din Zurich (1938-1947), *profesor emerit* (1974) al Universităţii din Koln, fondator al revistei *Kolner Zeitschrift fur Soziologie und Sozialpsychologie* (1955), fondator (1949) şi preşedinte al *I.S.A.* (1962-1966). A scris *Soziologie* (1958), *Die Beobachtung* (1962).

Idei principale:

- A teoretizat *metoda observaţiei*, considerând că aceasta poate fi *controlată* versus *necontrolată*, *directă* versus *indirectă*, *participativă* versus *nonparticipativă*.
- *Moda* este un sistem de reglare socială, axat pe dialectica distincţiei şi conformismului, ale cărui

principii rămân stabile de-a lungul secolelor.

Gerald P. KOOCHER – doctor al *Universităţii Columbia* (1972), profesor la *Simmons College* (2001), editor al *Journal of Pediatric Psychology* şi al *Ethics and Behavior*, membru al *S.A.A.A.*, preşedinte al *A.P.A.* (2006). A scris *Ethics in Psychology* (1998), *Ethical Issues in Psychological Assessment* (2002)

Domenii de specializare: psihologie clinică, psihologia copilului.

Stephen M. KOSSLYN (1948-) – doctor al *Universităţii Stanford* (1974), şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii Harvard (2010), fondator al *Journal of Cognitive Neuroscience*, membru al *A.A.A.S.*, al *A.P.A.*, al *S.A.A.A.* şi al *Society of Experimental Psychologists*, a primit *Premiul N.A.S.* şi *Premiul Jean-Louis Signoret*. A scris *Psychology in Context* (2006).

Idei principale:

- A introdus conceptul de *memorie asociativă*, plecând de la premisă că indivizii au capacitatea de a reţine asocieri între diferite tipuri de informaţii.

Maksim M. KOVALEVSKY (1851-1916) – profesor la universităţile din Moscova (1878-1887) şi Sankt-Petersburg (1905-1916), fondator (1893) şi preşedinte (1907) al *I.I.S.*, a fost nominalizat la *Premiul Nobel* pentru pace (1912). A scris *Tableau des origines et de l'évolution de la famille et de la propriété* (1890), *Institutions politiques de la Russie* (1903).

Idei principale:

- Obiectul *sociologiei* este studierea ordinii şi a progreselor sociale iar esenţa progresului este creşterea solidarităţii între naţiuni.

Roderick M. KRAMER – doctor al *Universităţii Los Angeles* (1985), profesor la universităţile Oxford (2001), Harvard (2002-2004), Stanford (2004-2010) şi la *Hoover Institution* (2004-2005), editor al *Research in Organizational Behavior*, a primit *Premiul oferit de Academy of Management* (2004) şi *Premiul McKinsey* (2004). A scris *Psychology of Leadership: New Perspectives and Research* (2004), *Trust and Distrust in Organizations* (2004).

Idei principale:

- Valoarea grupului influenţează *selful social* care, la rândul lui, influenţează valoarea de sine (*self-worth*) şi stima de sine (*self-esteem*).

- Problema centrală a *psihologiei sociale* o constituie reflecţia asupra factorilor care îi determină pe indivizi să se asocieze unii cu alţii.

Louis KRIESBERG – doctor al *Universităţii din Chicago* (1953), profesor (1962-1997) şi *profesor emerit* al Universităţii Syracuse, cercetător la *Youth Development Center* (1962-1967), editor al *A.J.S.* (1962) şi al *Studies in Peace and Conflict Resolution* (1989-1999), membru al *I.S.A.*, al *E.S.S.*, şi al *International Studies Association*, şef al secţiunii *Sociology of Peace and War* din cadrul A.S.A. (1990-1991), preşedinte al *S.S.S.P.* (1983-1984), a primit *Premiul Gellman* (1981), *Premiul A.S.A.* (1993). A scris *The Sociology of Social Conflicts* (1973), *Social Inequality* (1979), *Changing Conflict Asymmetries Constructively* (2009).
Domenii de specializare: sociologia conflictului.

Joachim I. KRUEGER – doctor al *Universităţii Oregon* (1988), profesor la *Universitatea Brown* (1997-2010), membru al *S.P.S.P.*, al *S.E.S.P.* (1994) şi al *A.P.S.* (2002), a primit *Premiul A.P.A.* (1988), *Premiul Heinrich Jorg* (2009). A scris *Das Zuweisen von Aufgaben verschiedener Schwierigkeit* (1983), *Rationality and Social Desirability* (2008).
Idei principale:
- Alături de **R. Clement**, a definit *efectul falsei convergenţe*, conform căruia individul îşi menţine o imagine de sine pozitivă datorită convingerii că atitudinile şi comportamentele negative pe care le manifestă sunt împărtăşite şi de alţii.
- A identificat, alături de **D. Founder**, 43 de *erori de atribuire*.

Arie W. KRUGLANSKI – doctor al *Universităţii Los Angeles* (1968), profesor la *Universitatea Maryland* (1987-2010), editor al *P.S.P.B.* (1991-1994) şi al *Journal of Personality and Social Psychology* (1995-2000), membru al *A.P.S.*, al *A.P.A.*, al *S.P.S.P.*, al *S.E.S.P.*, al *N.A.S.* şi al *C.A.S.B.S.* (1999), preşedinte al *Israel Society for Social Psychological Research* (1983-1985), a primit *Premiul Donald T. Campbell* (1999), *Premiul S.E.S.P.* (2007). A scris *The Social Psychology of Inter-Group and International Conflict* (1988), *Social Psychology* (2003), *Psychology of Terrorism* (2009).
Domenii de specializare: psihologie socială.

Edward KRUPAT – doctor al *Universităţii Michigan*, profesor

la Boston College, Massachusetts College şi la *Universitatea Rutgers*, director al *Centre for Evaluation*. A scris *Psychology Is Social* (1994), *People in Cities. The Urban Environment and Its Effects* (1999).

Domenii de specializare: sociologie urbană, psihologie socială.

Manford H. KUHN (1911-1963) – doctor al *Universităţii Wisconsin* (1941), profesor la universităţile Wisconsin (1941-1946) şi Iowa (1946-1963), preşedinte al *Iowa Sociological Association* (1959-1960). A scris *An Empirical Investigation of Self-Attitudes* (1954).

Idei principale:

- A propus, împreună cu **T. McPartland**, *testul „Cine sunt eu?”*, o tehnică de investigare în care subiecţii răspund de 20 de ori consecutiv, dar diferit la întrebarea amintită. În general, subiecţii răspund mai întâi în termenii unor categorii care reprezintă roluri sau poziţii sociale (bărbat, student, catolic etc.), după care urmează răspunsurile subiective şi idiosincratice (fericit, inteligent etc.).

Ziva KUNDA (1955-2004) – doctor al *Universităţii Michigan* (1985), profesor la *Universitatea Waterloo* (1992-2004), membru al *A.P.A.* (2003), a primit *Premiul S.E.S.P.* (1986). A scris *The Case for Motivated Reasoning* (1990), *Social Cognition* (1999).

Idei principale:

- Acelaşi individ poate fi caracterizat diferit, în funcţie de *scopul* urmărit de cel care îl caracterizează: avem tendinţa de a activa stereotipurile negative şi de a le inhiba pe cele pozitive dacă suntem motivaţi să evaluăm defavorabil persoana în cauză.

Steinar KVALE (1938-2008) – doctor al *Universităţii din Oslo* (1974), profesor la *Universitatea Aarhus* (1982), director al *Centre of Qualitative Research*, *doctor honoris causa* al Universităţii Göteborg (2001). A scris *Psychology and Postmodernism* (1992), *Interviews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing* (1996).

Idei principale:

- A descris *operatorul de interviu* cu ajutorul a două metafore: 1) *minerul*, care deţine anumite informaţii şi, în discuţiile purtate, „sapă” pentru a le clarifica; 2) *călătorul*, care explorează diverse problematici, neavând informaţii iniţiale despre acestea.

L

Michel LALLEMENT – profesor la *Conservatoire national des arts et métiers*, director al *Laboratoire interdisciplinaire pour la sociologie économique*. A scris *Sociologie des relations professionnelles* (1996), *Histoire des idées sociologiques* (2002), *Le travail. Une sociologie contemporaine* (2007).
Domenii de specializare: istoria sociologiei, sociologia muncii, sociologie economică.

Dan LANDIS – doctor al *Universităţii Wayne* (1963), profesor la *Universitatea Hawaii*, *profesor emerit* al Universităţii Mississippi, editor al *International Journal of Intercultural Relations*, director al *Center for Applied Research and Evaluation*, membru al *A.P.A.*, al *S.P.S.S.I.* şi al *A.P.S.*, preşedinte al *I.A.I.R.* (1997), a primit *Premiul oferit de Society for Intercultural Education, Training and Research* (1990) şi *Premiul I.A.I.R.* (2007). A scris *Ethnic Conflict* (1987), *Handbook of Intercultural Training* (2004).
Domenii de specializare: psihologia relaţiilor interculturale.

Maria LARIONESCU (1939-) - doctor al *Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice* (1974), profesor la *Universitatea Bucureşti* (1996), redactor-şef al revistei *Sociologie Românească* (2003-2009), a primit *Premiul Dimitrie Gusti* (1994). A scris *Şcoala sociologică de la Bucureşti. Tradiţie şi actualitate* (1996), *Istoria sociologiei româneşti* (2007).
Idei principale:
- Traiectoria *sociologiei româneşti* este produsul condiţiilor epistemologice şi sociale create de procesul de modernizare al societăţii româneşti declanşat de revoluţia paşoptistă.
- A identificat în sociologia românească patru *reprezentări tipice* ale dezvoltării societăţii: 1) ca proces de modernizare; 2) ca suport al identităţii culturale; 3) ca sinteză a modernităţii culturale; 4) ca proces de construcţie instituţională.

Bibb LATANÉ (1937-) – doctor al *Universităţii Michigan* (1963), profesor la universităţile Columbia, Ohio şi Florida, director al *Institute for Research in Social Science* (1980), fondator al *Center for Human Science*, membru al *S.E.S.P.*, preşedinte al *S.P.S.P.* (1978), a primit *Premiul S.A.A.A.* (1968, 1980), *Premiul Donald T. Campbell* (1986), *Premiul S.P.S.P.* (1997, 2003). A scris *The Unresponsive Bystander*

(1970), *The Social Impact of Majorities and Minorities* (1981).
Idei principale:
- Împreună cu **J. Darley**, a teoretizat *fenomenul difuziunii responsabilităţii*, conform căruia, cu cât sunt mai numeroşi cei care asistă la producerea unui accident, cu atât sunt mai reduse şansele ca cineva să intervină.
- A lansat, împreună cu **S. Wolf**, *teoria impactului social*, conform căreia conformismul creşte odată cu mărimea grupului dar fiecare membru adăugat majorităţii are o contribuţie tot mai redusă la creşterea influenţei.
- A explicat *influenţa socială* prin trei factori: forţa surselor de influenţă, apropierea fizică de persoana-ţintă şi numărul surselor de influenţare.
- A elaborat *efectul trândăviei sociale*, conform căruia individul are tendinţa, în situaţie de grup, să depună un efort mai mic în vederea îndeplinirii sarcinilor, având sentimentul anonimatului.

Howard LAVINE – doctor al *Universităţii Minnesota* (1994), profesor la *Universitatea Stony Brook* (2004-2010), editor al *Political Psychology* (2005-2010), şef la secţiunii *Political Psychology* din cadrul A.P.S.A. (2007-2008), a primit *Premiul Erik H. Erikson* (2004). A scris *A Cognitive-Social Theory of Public Opinion* (1996), *Types of Evidence and Routes to Persuasion* (1999), *Political Psychology* (2010, 4 vol.).
Domenii de specializare: psihologie politică, psihologie socială, opinie publică.

Paul F. LAZARSFELD (1901-1976) – doctor al *Universităţii din Viena* (1925), profesor la universităţile Columbia (1940-1970) şi Pittsburgh (1970-1976), fondator al *Bureau of Applied Social Research*, membru al *N.A.S.* şi al *N.A.E.*, preşedinte al *A.A.P.O.R.* (1949-1950) şi al *A.S.A.* (1962), *doctor honoris causa* al universităţilor Chicago (1966), Columbia (1970), Viena (1971) şi Sorbonne (1972), a primit *Premiul A.A.P.O.R.* (1955), *Great Golden Cross* (1969), *Premiul E.S.S.* (1976). A scris *The Power Elite* (1956), *Latent Structure Analysis* (1959).
Idei principale:
- A definit conceptele şi instrumentele utilizate de sociologi (item, indice, variabilă, corelaţie), a pus la punct *analiza structurii latente* precum şi studiul modificărilor de opinie şi de atitudine ale unui grup într-o situaţie socială schimbătoare.
- A dezvoltat *analiza empirică a acţiunii*, care se bazează pe următoarele principii: 1) analiza acţiunilor individuale este pilonul oricărei analize sociologice; 2) ea

constă în a găsi mecanismele (elementele de natură non-afectivă) şi motivaţiile (elementele afective) care le inspiră; 3) aceste mecanisme şi motivaţii pot fi reconstruite prin diverse procedee metodologice.
- Sunt foarte puţini aceia care îşi schimbă intenţiile iniţiale de vot sub influenţa *campaniei electorale*. Influenţa media se exercită în special asupra indecişilor.
- A definit tipului ideal de *femeie influentă*, cu ajutorul a trei variabile: vârsta, sociabilitatea şi statutul social.. Femeia influentă este căsătorită, are mai mulţi copii decât media, este sociabilă, dar nu face parte dintr-un grup social anume. Femeile în vârstă le influenţează pe cele tinere (cu excepţia modei), deci variabila *vârstă* este preponderentă asupra *statutului*.

Emmanuel LAZEGA – profesor la universităţile din Utrecht, Paris, Versaille şi Lille, editor al *R.F.S.* (2008-2010). A scris *The Collegial Phenomenon* (2001), *Conventions and Structures in Economic Organozation* (2002).
Domenii de specializare: sociologie economică, sociologia organizaţiilor.

Gustave LE BON (1841-1931) – doctor al *Universităţii din Paris* (1866), director al *Revue Scientifique*, membru al *I.I.S.* A scris *L'Homme et les sociétés - Leurs origines et leur histoire* (1881), *Psychologie des foules* (1895), *Psychologie des temps nouveaux* (1920).
Idei principale:
- *Mulţimea* este feminină: funcţionează pe bază de afecţiune, comportamentul său este contagios şi iraţional. Conducătorii poartă o grea răspundere: ca şi în cazul procesului hipnotic, aceşti lideri degajă o putere şi o aură capabile să supună mulţimile. În acest fel, se crează puternice legături de sugestie.
- În mulţime, *individul* devine iraţional: dispare spiritul critic iar conştiinţa sa regresează spre stadii primitive: omul absorbit de mulţime regresează până la nivelul de barbarie admis de rasa sa. Izolat, el poate fi un individ cultivat, în mulţime este însă un instinctual. Are spontaneitatea, violenţa, cruzimea, eroismul fiinţelor primitive. Oamenii cei mai diferiţi ca inteligenţă au în mulţime pasiuni şi sentimente identice. Ceea ce face ca ei să semene sunt elementele iraţionale, inconştiente. Prin contagiune mentală şi sugestibilitate, raţionalitatea individuală se converteşte în iraţionalitate.
- A enumerat patru legi care caracterizează *sufletul mulţimii*: 1) prevalenţa fenomenului de simpatie (contagiunea explică

reacţiile individului în mulţime); 2) propagarea prin multiplicare a reacţiilor individuale (atât ca arie, cât şi ca pondere); 3) diminuarea elementului intelectual în favoarea elementului afectiv şi instinctiv (în mulţime, chiar şi un individ raţional devine credul); 4) absorţia individului în mase (prin pronunţata depersonalizare a acestuia).

- Mulţimile pot fi: 1) eterogene: a) *anonime* – mulţimea de pe stradă; b) *neanonime* – jurii, parlamente; 2) omogene: a) *secte* – religioase, politice; b) *caste* – militare, de lucrători; c) *clase* – ţărani, muncitori, proprietari.

- Nivelul atins de un popor pe scară evolutivă se măsoară prin succesele pe care le are în toate domeniile şi prin răspândirea individualismului, antidot pentru tendinţele gregare ale mulţimilor. Rapiditatea cu care un popor evoluează ţine de *cauze accidentale* imprevizibile (a căror influenţă este tot mai mică) şi de *cauze durabile* principale (rasa, solul etc.) şi secundare (caracterul, credinţele, instituţiile).

- Atât în natură, cât şi în societate, *evoluţia* este rezultatul unui proces de selecţie în care apare un conflict, atât între specii, cât şi între indivizii aceleiaşi specii. În urma acestei lupte pentru existenţă, ajung să supravieţuiască numai speciile şi indivizii cei mai puternici.

- A distins între două *forme de prestigiu*: 1) *dobândit*, care derivă din poziţia ocupată în societate, competenţa profesională, realizările de excepţie etc.; 2) *personal*, care derivă din calităţile naturale ale personalităţii, carismă, forţă de sugestie etc.

- A considerat că lupta de clasă nu este o descoperire a lui **K. Marx**, ci o pură banalitate, deoarece nu este altceva decât o manifestare a luptei pentru supravieţuire, care există dintotdeauna. Viziunea lui **Marx**, conform căreia în societatea socialistă dispare lupta de clasă, este o aberaţie deoarece un regim socialist, odată ajuns la putere, nu va avea altă soluţie decât să instaureze un regim poliţienesc ale cărui metode ar fi cele specifice oricărui regim totalitar.

Jean LECA (1935-) – doctor al *Universităţii din Paris* (1959), profesor la *Universitatea din Grenoble* (1967-1980), director al *Institut d'études politiques d'Alger* (1962-1965), preşedinte al *Association française de science politique* (1993-1994, 2000-2005) şi al *Association Internationale de Science Politique* (1994-1997). A scris *Sur l'individualisme: théories et méthodes* (1986).

Idei principale:

- Erodarea *legitimităţii* nu afectează stabilitatea unui regim,

dacă nu există un regim alternativ practic accesibil.

Frank J. LECHNER (1958-) – doctor al *Universităţii Pittsburgh* (1985), profesor la *Universitatea Emory* (1991-2010), editor al *International Journal of Comparative Sociology* (2006-2007), membru al *A.S.A.* şi al *Association for the Sociology of Religion*, a primit *Teacher of the Year* (2004), *Researcher of the Year* (2005), *Premiul Emory Williams* (2005). A scris *World Culture: Origins and Consequences* (2005), *Globalization: The Making of World Society* (2009).
Domenii de specializare: sociologia religiei, teorii sociologice.

Henri LEFEBVRE (1901-1991) – profesor la universităţile din Strasbourg (1961-1965) şi Paris (1965-1968), director al *Radiodiffusion française* (1944-1949). A scris *Sociology of Marx* (1968), *De la modernité au modernisme: pour une métaphilosophie du quotidien* (1981).
Domenii de specializare: sociologia civilizaţiilor.

Edwin M. LEMERT (1912-1996) – doctor al *Universităţii Ohio* (1939), profesor la *Universitatea Los Angeles* (1943), preşedinte al *S.S.S.P.* (1972-1973) şi al *Pacific Sociological Association* (1973), a primit *Premiul Edwin H. Sutherland* (1973), *Premiul oferit de American Criminal Justice Research Association* (1995), *Premiul Paul Tappan* (1996). A scris *Human Deviance, Social Problems and Social Control* (1972).
Idei principale:
- A realizat distincţia între *devianţa primară* (este temporară şi singulară) şi *devianţa secundară* (este frecventă).
- *Controlul social* nu este atât un efect al actelor de devianţă a indivizilor, cât o cauză a acestor acte.

Gerhard E. LENSKI (1924-) – doctor al *Universităţii Yale* (1950), profesor la *Universitatea Michigan* (1950-1963), şef al *Departamentului de Sociologie* (1969-1972) şi *profesor emerit* (1973) al Universităţii North Carolina, a primit *Premiul A.S.A.* (2002). A scris *Power and Privilege* (1966), *Human Societies: An Introduction to Macrosociology* (1974).
Idei principale:
- Orice acţiune umană este motivată, fie de interese egoiste, fie de interese de grup. Unele interese egoiste pot fi atinse

numai prin stabilirea unor relaţii de cooperare.
- A elaborat *legile sistemului distributiv*: 1) *legea împărţirii bunurilor necesare subzistenţei*: oamenii vor împărţi între ei produsul muncii lor încât să fie asigurată continuitatea activităţilor de care depinde existenţa lor; 2) *legea împărţirii surplusului*: puterea este cea care va determina distribuţia aproape a întregului surplus de care dispune o societate.
- *Inegalitatea* creşte direct proporţional cu *mărimea surplusului*. De aceea, în societăţile primitive care nu produceau nimic în plus faţă de strictul necesar subzistenţei, inegalităţile erau limitate.
- *Societatea* evoluează ca urmare a schimbării tehnologiei. Societăţile se schimbă pe măsură ce dobândesc mai multe informaţii despre mediul lor înconjurător şi despre modul în care acel mediu poate fi exploatat pentru folosul membrilor lor. De obicei, schimbarea se manifestă în direcţia creşterii complexităţii şi a perfecţionării tehnologiei.
- Cu cât o societate are mai multă informaţie, cu atât este mai avansată. Lenski a identificat *patru faze în istoria omenirii*: în prima, informaţia era transmisă prin gene, în a doua prin înţelegere şi experienţă, în a treia au fost dezvoltate semnele şi logica iar în a patra s-a dezvoltat limbajul şi scrierea.
- A elaborat conceptul de *cristalizare de status*, referindu-se la situaţia în care inconsistenţele în atributele statusului unui individ conduc la o ambiguitate a acestuia, care creează tensiune şi generează nevoia de clarificare.
- Există două mijloace de răsturnare a unui regim politic: *războiul* şi *revoluţia*. Războiul implică o luptă între elite, mai degrabă decât între elită şi elementele non-elitare ale aceleiaşi societăţi.

Alexei N. LEONTIEV (1903-1979) – doctor (1940), şef al *Departamentului de Psihologie* (1950) şi decan (1966) al *Facultăţii de Psihologie* la Universitatea din Moscova. A scris *The Development of Higher Forms of Memory* (1931), *Problems of the Development of the Mind* (1959).

Idei principale:
- *Iritabilitatea* nu coincide cu *sensibilitatea* (individul poate reacţiona biologic la o serie de stimuli, fără a fi sensibil la ei), dar se poate transforma în sensibilitate.

Frédéric P. LE PLAY (1806-1882) – profesor la *Ecole des Mines* (1840-1848), fondator al revistei *La Réforme sociale*,

redactor al *Annales des Mines* (1832), fondator al *Société internationale des études pratiques d'économie sociale* (1856), a primit *Premiul Montyon* şi *Légion d'honneur* (1867). A scris *L`organization du travail* (1870), *L`organization de la famille* (1870).

Idei principale:

- *Familia* reproduce toate caracteristicile societăţii. De la ea trebuie să pornească studiul societăţii. Metoda adecvată pentru studiul familiei este *monografia* iar tehnica potrivită este *bugetul de familie*. Aşa cum familia reproduce realitatea socială, tot aşa, bugetul de familie reproduce viaţa socială în aspectele ei măsurabile.
- Există trei tipuri de *comunităţi familiale*: familia patriarhală, familia instabilă şi familia tulpină. În trecerea de la un tip de familie la altul, Le Play a identificat trei fenomene: prăbuşirea autorităţii paterne, ruperea raportului dintre tradiţie şi familie, individualismul.
- *Familia patriarhală* este proprie popoarelor de stepă şi celor de câmpie. Toţi copiii rămân împreună sub autoritatea şefului de familie. Se caracterizează prin autoritatea patriarhului şi prin dependenţa completă a copiilor de comunitatea familială. Societăţile care reproduc acest tip de familie sunt conservatoare, stagnante, înapoiate.
- *Familia tulpină* este o reproducere în cadre diminuate a familiei patriarhale. Apare o relaxare a raporturilor dintre familia de origine şi copii. Aceştia nu mai stau împreună tot timpul vieţii lor. Pot să plece şi să revină oricând. Cel care rămâne este moştenitorul deplin al proprietăţilor. Acordarea de recunoaştere unui descendent este condiţionată categoric de gradul în care acesta oferă susţinere materială şi simbolică familiei-matcă. În caz contrar, familia matcă îşi ia libertatea de a-l renega şi chiar de a-l excomunica.
- *Familia instabilă* este redusă la menajul simplu. Se caracterizează prin limitarea funcţiei tatălui la procreere şi la îngrijirea materială a copiilor, anularea aproape completă a autorităţii paterne şi abandonarea celor neputincioşi (bolnavii, bătrânii, orfanii).

Bibliografie:

Bădescu Ilie, *Istoria Sociologiei*, Ed. Porto-Franco, Galaţi, 1994, pp. 101-136;

Melvin J. LERNER (1929-) – doctor al *Universităţii New-York* (1957), profesor (1970-1994) şi *profesor emerit* (1994) al Universităţii Waterloo, cercetător la *N.I.A.S.* (1984-1985), membru al *S.E.S.P.*, a primit *Premiul Quinquennial* (1986) şi *Premiul*

Max Planck (1993). A scris *The Belief in a Just World: A Fundamental Delusion* (1980), *The Justice Motive in Social Behavior* (1981).

Idei principale:

- A elaborat *teoria lumii drepte*, conform căreia fiecare primeşte ceea ce merită şi merită ceea ce primeşte.

Howard LEVENTHAL (1931-) – doctor al *Universităţii North Carolina* (1956), profesor la universităţile Yale (1958-1967), Wisconsin (1967-1988) şi Rutgers (1988-2009), director al *National Institute of Health* şi al *Center for the Study of Health Beliefs and Behavior* (2004-2009), membru al *A.A.A.S.*, al *N.A.S.*, al *A.P.A.*, al *A.P.S.*, al *S.E.S.P.* şi al *International Society of Research in Emotion*, a primit *Premiul A.P.A.* (2001), *Gold Medal* (2005). A scris *The Emotions: Structure and Adaptive Functions* (2006), *Health Psychology* (2008).

Idei principale:

- Un nivel ridicat al apelului la frică din cadrul mesajelor persuasive are efect asupra *schimbării atitudinale* doar dacă este însoţit de recomandări precise în ceea ce priveşte evitarea pericolului.

Robert V. LEVINE (1945-) – doctor al *Universităţii New-York* (1974), profesor la universităţile California (1973-2010), Sapporo (1987) şi Stockholm (1994), membru al *W.P.A.* (2007), al *A.P.A.* (2007) şi al *Society for the Advancement of Social Psychology*, a primit *Outstanding Award* (1980,1986, 2000), *Premiul Otto Klineberg* (1998), *Premiul A.E.R.A.* (2001), *Teacher of the Year* (2007). A scris *Reflections on 100 Years of Experimental Social Psychology* (1999), *Journeys in Social Psychology* (2008).

Domenii de specializare: psihologie socială.

Kurt Z. LEWIN (1890-1947) – doctor al *Universităţii din Berlin* (1914), profesor la universităţile din Berlin (1921-1933), Stanford (1933-1935), Harvard (1939-1940) şi Iowa (1935-1938, 1940-1945), fondator al *Research Center for Group Dynamics* (1942), preşedinte al *S.P.S.S.I.* (1941-1942). A scris *A Dynamic Theory of Personality* (1935), *Action Research and Minority Problems* (1946).

Idei principale:

- A elaborat *teoria câmpului psihologic*, conform căreia indivizii tind să se apropie de obiectele care le satisfac anumite

trebuinţe şi să se îndepărteze de acelea care sunt ameninţătoare.
- A elaborat *teoria dinamicii grupului*, conform căreia comportamentul unui individ aparţinând unui grup trebuie interpretat pornind de la grup şi nu de la el, deoarece acesta este influenţat inevitabil de procesele care au loc în interiorul grupului.
- A caracterizat *persoanele marginale* ca fiind sensibile, instabile emoţional, critice faţă de membrii propriului grup şi dornice de a intra în grupurile de prestigiu.
- A propus o *tipologie a stilurilor de conducere*: 1) *autocrat*, în care liderul ia singur deciziile, fără a fi interesat de părerea subalternilor; 2) *democrat*, în care liderul discută cu membrii grupului atât scopurile, cât şi conţinutul sarcinilor; 3) *laissez-faire*, în care liderul intervine rareori în desfăşurarea activităţilor, fără a explica scopurile şi fără a lua decizii.
- În grupurile de copii, *climatul* şi *reacţiile de agresivitate* nu depind de variabile de personalitate, ci de tipul de leadership. Un lider democratic şi tolerant generează mai puţină agresivitate şi relaţii mai calde între ceilalţi copii.
- A propus o *tipologie a conflictelor intrapsihice*: 1) *conflictul abordare-abordare*, când individul este motivat să atingă două scopuri, ambele pozitive, dar nu poate atinge decât unul; 2) *conflictul evitare-evitare*, când individul trebuie să aleagă între două scopuri, ambele negative; 3) *conflictul abordare-evitare*, când individul are de atins un singur scop, bivalent, ceea ce-l face dezirabil şi indezirabil totodată.

Loet LEYDESDORFF (1948-) – doctor (1984), profesor la *Universitatea din Amsterdam*, membru de onoare al *Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences*, preşedinte al *Dutch Systems Group*, a primit *Premiul Derek de Solla Price* (2003). A scris *The Social Direction of The Public Sciences* (1987), *A Sociological Theory of Communication* (2001).
Domenii de specializare: teorii sociologice, sociologia comunicării.

Jacques P. LEYENS – doctor (1969) şi *profesor emerit* al Universităţii Louvain, editor al *E.J.S.P.* (1979-1983), membru al *S.E.S.P.*, preşedinte al *E.A.S.P.* (1996-1999), a primit *Premiul oferit de Association of Portuguese Psychologists* şi *Premiul Henri Tajfel* (2002). A scris *Psychologie Sociale* (1979), *Lay Theories of Essentialism: Group Processes and Intergroup Relations* (2006), *Infra-Humanization: The Wall of Group Differences* (2007).

Idei principale:

- Bărbaţii şi femeile vorbesc aproape în acelaşi fel despre succesul în carieră al unui bărbat, în timp ce vorbesc în termeni diferiţi despre succesul unei femei.
- *Categorizarea* poate fi concepută pornind, fie de la obiectele categorizate (de la realitate), fie de la persoanele care categorizează (perceptorii), fie de la interacţiunea dintre realitate şi perceptori. Din perspectiva ultimei situaţii, toate categoriile sociale elaborate se bazează pe teoriile naive pe care le au perceptorii despre realitate.
- Majoritatea *stereotipurilor* referitoare la grupuri se transformă în timp. De exemplu, negrii americani sunt consideraţi din ce în ce mai puţin leneşi şi din ce în ce mai talentaţi în domeniul muzical.
- A demonstrat experimental *mecanismul de infra-umanizare*, conform căruia suntem mai puţin sensibili la nefericirile celor care aparţin unor culturi îndepărtate, comparativ cu persoanele care trăiesc în aceiaşi comunitate cu noi.

Rensis LIKERT (1903-1981) – doctor al *Universităţii Columbia* (1932), profesor (1946-1970) şi *profesor emerit* (1971) al Universităţii Michigan, fondator şi director (1946-1970) al *Institute for Social Research*, membru al *A.P.A.*, preşedinte al *American Statistical Association* şi al *S.P.S.S.I.* (1946-1947), a primit *Premiul Paul D. Converse* (1955), *Premiul James A. Hamilton* (1963) şi *Premiul A.A.P.O.R.* (1973). A scris *New Patterns of Management* (1961).

Idei principale:

- A elaborat *teoria continuumului comportamental*, conform căreia există patru stiluri de conducere, ce se pot dispune de-a lungul unei axe: 1) *conducere participativă*, în care liderii sunt centraţi pe angajaţi; 2) *conducere consultativă*, apropiată de stilul participativ; 3) *conducere autoritar-permisivă*, apropiată de stilul autoritar; 4) *conducere autoritară*, în care liderii sunt centraţi pe producţie.

Ralph LINTON (1893-1953) - doctor al *Universităţii Harvard* (1925), profesor la universităţile Wisconsin (1928-1936), Columbia (1937-1945) şi Yale (1946-1953), editor al *American Anthropologist* (1939-1944), membru al *N.A.S.* (1951), preşedinte al *A.A.A.* (1946), a primit *Thomas H. Huxley Medal* (1954). A scris *The Study of Man* (1936), *The Science of Man in the World Crisis* (1945).

Idei principale:

- *Relaţiile interpersonale* se desfăşoară în funcţie de poziţiile pe care le ocupă persoanele în structura societăţii.
- A elaborat conceptele de *statut* şi *rol*. Statutul este o culegere de drepturi şi îndatoriri iar rolul reprezintă aspectul dinamic al statutului.

Gilles LIPOVETSKY (1944-) – profesor la *Universitatea din Grenoble*, membru al *Conseil d'analyse de la société* (2004-2009), *doctor honoris causa* al universităţilor din Sherbrooke şi Sofia, a primit *Légion d'honneur*. A scris *L'Empire de l'éphémère: la mode et son destin dans les sociétés modernes* (1987), *La Troisième femme* (1997), *La Culture-monde. Réponse à une société désorientée* (2008).

Idei principale:
- În *consumul contemporan* se vizează, înainte de toate, satisfacţia privată, indiferentă la opinia celorlalţi.

Walter LIPPMANN (1889-1974) – fondator al *The New Republic* (1914), editor al *New-York World* (1929-1931), a primit *Premiul Pulitzer* (1958, 1962), *Presidential Medal of Freedom* (1964) şi *Premiul A.A.P.O.R.* (1971). A scris *Public Opinion* (1922), *The Good Society* (1937).

Idei principale:
- A elaborat prima lucrare de *analiză psihosociologică a opiniei publice*.
- A elaborat conceptul de *stereotip*, ca fiind un construct mental care ne ajută să interpretăm realitatea socială. Stereotipurile sunt judecăţi simplificate şi generalizate despre membrii altor grupuri sociale.
- Acolo unde toţi gândesc la fel, nimeni nu gândeşte prea mult.

Seymour M. LIPSET (1922-2006) – doctor al *Universităţii Columbia* (1949), profesor la universităţile Berkeley (1956-1965), Harvard (1965-1975) şi Stanford (1975-1990), director al *United States Institute of Peace*, membru al *S.S.R.C.*, al *A.A.A.S.*, al *N.A.S.*, al *N.A.E.* şi al *American Philosphical Society*, preşedinte al *S.C.R.*, al *S.R.A.*, al *A.P.S.A.* (1981-1982), al *W.A.P.O.R.* (1985-1986) şi al *A.S.A.* (1993), a primit *Premiul MacIver* (1962), *Premiul Gunnar Myrdal*, *Premiul Leon D. Epstein* (1990), *Premiul Helen Dinnerman* (1997) şi *Premiul A.S.A.* (2000). A scris *Social Mobility in Industrial Society* (1959), *Political Man* (1960), *Revolution and Counter-Revolution* (1969).

Domenii de specializare: sociologie politică, sociologia opiniei publice.

Cesare LOMBROSO (1835-1909) – doctor al *Universităţii din Pavia* (1858), profesor la *Universitatea din Torino* (1876-1906), fondator al *Archivo di Psichiatria e Antropologia Criminale* (1880). A scris *L'uomo delinquente* (1876), *Nuovi studii sul genio* (1902).

Idei principale:

- A elaborat *teoria criminalului înnăscut*, confom căreia criminalii nu sunt vinovaţi deoarece sunt victimele unor predispoziţii psihomorale şi fiziologice ereditare, care pot fi depistate prin analiza conformaţiei craniene.
- Deşi, iniţial a considerat că delincvenţa este domeniul exclusiv al *criminalilor înnăscuţi*, ulterior a apreciat că, din totalul celor care comit delicte, numai 35-40% aparţin acestei categorii, restul fiind catalogaţi *criminaloizi*, *criminali de ocazie* şi *criminali din pasiune*.

Charles P. LOOMIS (1905-1995) – doctor al *Universităţii Harvard* (1933), profesor la *Universitatea Michigan* (1957-1971), *profesor emerit* al Universităţii Houston (1971-1979), membru al *S.S.R.C.* (1933), preşedinte al *A.S.A.* (1967). A scris *A Strategy for Rural Change* (1975).

Domenii de specializare: sociologie rurală.

Konrad Z. LORENZ (1903-1989) – doctor al *Universităţii din Viena* (1933), şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii Konigsberg (1940), director al *Konrad Lorenz Institut* şi al *Max Planck Institut* (1961-1973), a primit *Premiul Cino Del Duca* (1969), *Premiul Nobel* pentru fiziologie sau medicină (1973), *Premiul S.R.C.D.* (1983). A scris *Auf Aggression* (1966), *Die Grundlagen der Ethologie* (1982).

Idei principale:

- Între evoluţia filogenetică a diferitelor specii de animale şi evoluţia culturală a omenirii există asemănări izbitoare.
- A analizat cele opt *„păcate" ale omenirii*: 1) suprapopularea; 2) pustiirea spaţiului vital; 3) întrecerea cu sine însuşi; 4) moartea termică a simţurilor; 5) decăderea genetică; 6) sfărâmarea tradiţiei; 7) receptivitatea la îndoctrinare; 8) armele nucleare.

Leo LÖWENTHAL (1900-1993) – doctor al *Universităţii din Frankfurt* (1923), profesor la universităţile Columbia (1940-1956) şi Berkeley (1956-1974), editor al *Zeitschrift fur Sozialforschung* (1932), membru al *C.A.S.B.S.*, *doctor honoris causa* al universităţilor Siegen, Berlin şi Hamburg, a primit *Premiul Merit Cross* (1985), *Premiul Theodor W. Adorno*

(1989). A scris *Falsche Propheten: Studien zum Autoritarismus* (1990), *Literatur und Massenkultur* (1990).
Domenii de specializare: sociologia literaturii.

Thomas LUCKMANN (1927-) – *profesor emerit* al Universităţii Constance (1994), membru al *Slovenian Academy of Sciences and Arts*, *doctor honoris causa* al universităţilor Linkoping şi Ljubljana. A scris *The Social Construction of Reality* (1966), *The Sociology of Language* (1975).
Idei principale:
- Copilul nu internalizează lumea persoanelor sale semnificative ca *una* dintre lumile posibile. El o internalizează ca fiind *singura* lume existentă şi imaginabilă.

Niklas LUHMANN (1927-1998) – doctor al *Universităţii Munster* (1966), profesor la *Universitatea Bielefeld* (1968-1993), a primit *Premiul Amalfi* (1997). A scris *Funktion der Religion* (1977), *Soziale Systeme* (1984), *Soziologie des Risikos* (1991).
Idei principale:
- A elaborat sintagma *privatizarea religiei*, apărută ca efect al procesului de modernizare şi secularizare, fiind definită prin absenţa unor modele sociale obligatorii privitoare la experienţele universal umane ale transcendenţei.

Helen M. LYND (1896-1982) – doctor al *Universităţii Columbia* (1944), profesor la *Sarah Lawrence College* (1944-1964), editor al *The Advance*. A scris *Middletown: A Study in Contemporary American Culture* (1929), *Toward Discovery* (1965).
Idei principale:
- A scris o serie de studii despre viaţa de comunitate din oraşele americane de mărime mijlocie, vizând în special problematica inegalităţii sociale.
- A examinat raporturile dintre *modurile de exercitare a puterii* şi *stabilitatea socială* şi a demonstrat că slăbirea solidarităţii comunitare accentuează inegalităţile.

Robert S. LYND (1892-1970) – doctor (1931) şi profesor (1931-1961) la *Universitatea Columbia*, cercetător la *Institute of Social and Religions Research*, secretar al *S.S.R.C.* (1930), membru al *S.R.A.*, preşedinte al *E.S.S.* (1944). A scris *Middletown in Transition* (1937), *Knowledge for What?* (1939).
Idei principale:
- Societatea americană nu este o societate de clase în sens strict. Lynd a identificat două: 1) *business class*, cei care exercită

activităţi non-manuale; 2) *working class*, cei care muncesc cu mâinile, nu dispun de organizare sau de conştiinţă comună.
- Societatea modernă este sfâşiată de contradicţiile şi conflictele generate de capitalism. Pentru a le preîntâmpina, trebuie înlocuită proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie cu o alta care să se supună regulilor democraţiei. Sarcina *sociologiei* este de a identifica acele condiţionări exercitate de structura economică asupra vieţii cotidiene.

Bibliografie:

Borlandi Massimo, Boudon Raymond, Cherkaoui Mohamed, Valade Bernard, *Dicţionar al gândirii sociologice*, Editura Polirom, Bucureşti, 2009, pp. 446-447;

M

Eleanor E. MACCOBY (1917-) – doctor al *Universităţii Michigan* (1950), şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii Stanford (1973-1976), preşedinte al *W.P.A.* (1974-1975) şi al *S.R.C.D.* (1981-1983), membru al *N.A.S.* (1993), a primit *Premiul William James*, *Premiul Granville S. Hall* (1982), *Premiul A.E.R.A.* (1984), *Premiul S.R.C.D.* (1987), *Premiul A.P.A.* (1988), *Premiul Kurt Lewin* (1991) şi *Gold Medal* (1996). A scris *The Psychology of Sex Differences* (1974), *Dividing the Child: Social and Legal Dilemmas of Custody* (1992).
Idei principale:
- A analizat *stereotipurile despre gender* şi, împreună cu **C. Jacklin**, a concluzionat că nu există diferenţe semnificative între sexe în ceea ce priveşte inteligenţa generală.

Peter D. MacINTYRE – doctor al *Universităţii Ontario* (1992), profesor la *Universitatea Cape Breton* (1997-2010), membru al *C.P.A.* (1988) şi al *World Communication Association* (1993), a primit *Premiul oferit de C.P.A.* (1996), *Premiul Mildenberger* (1998), *Premiul Robert C. Gardner* (2004). A scris *Public Speaking Anxiety* (1998), *Affective Variables, Attitude and Personality in Context* (2007).
Domenii de specializare: psihologie socială.

John J. MACIONIS (1947-) – doctor al *Universităţii Pennsylvania*, profesor la *Universitatea Kenyon*, a primit *Premiul John Schnabel* (1997), *Premiul oferit de North Central Sociological Association* (1998), *Premiul A.S.A.* (2002) şi *Philander Chase Medal* (2003). A scris *Sociology* (2006), *Social Problems* (2008).
Domenii de specializare: sociologie generală, sociologia problemelor sociale.

Robert M. MacIVER (1882-1970) – doctor al *Universităţii Edinburgh* (1915), profesor la universităţile Toronto (1915-1927) şi Columbia (1927-1950), membru al *I.I.S.*, al *A.A.A.S.* şi al *Royal Society of Canada*, membru de onoare al *Academiei Române* (1938), preşedinte al *A.S.A.* (1940) şi al *N.S.S.R.* (1963-1964), a primit *Premiul Kurt Lewin* (1961). A scris *Community: A Sociological Study* (1917), *The Prevention and Control of Delinquency* (1966).
Idei principale:

- A plecat de la două concepte, *comunitate* (un mod de viaţă întemeiat pe un teritoriu) versus *asociaţie* (un grup de indivizi reuniţi în vederea realizării unui obiectiv), pe care le-a considerat opuse şi a respins ideea lui **F. Tönnies** conform căreia comunitatea ar avea un grad de coeziune mai ridicat decât asociaţia. Totuşi, prima este mai importantă deoarece întreaga viaţă a unui individ poate să se desfăşoare într-o comunitate, dar niciodată într-o asociaţie.
- *Instituţiile* sunt regulile care permit relaţiilor să se reproducă. Suma relaţiilor şi instituţiilor constituie *structura societăţii*.

Bibliografie:

Borlandi Massimo, Boudon Raymond, Cherkaoui Mohamed, Valade Bernard, *Dicţionar al gândirii sociologice*, Editura Polirom, Bucureşti, 2009, pp. 449-450;

Michel MAFFESOLI (1944-) – doctor al *Universităţii din Grenoble* (1973), profesor la *Universitatea Sorbonne* (1981), fondator al *Centre d'Etudes sur l'Actuel et le Quotidien* (1982) şi al *Cahiers européens de l'imaginaire* (1988), director al *Sociétés*, *doctor honoris causa* al Universităţii Bucureşti (2006), vicepreşedinte al *I.I.S.*, a primit *Premiul Amalfi*, *Grand Prix* al Académie française (1992), *Légion d'honneur* şi *Palmes Académiques*. A scris *La dynamique sociale. La société conflictuelle* (1981), *La Connaissance ordinaire. Précis de sociologie compréhensive* (1985).

Domenii de specializare: teorii sociologice.

Jean MAISONNEUVE (1918-) – doctor (1966), *profesor emerit* al Universităţii din Paris, coordonator al colecţiei *Psychologie Sociale* (1992). A scris *Psychologie sociale* (2003), *Introduction à la psychosociologie* (2006).

Idei principale:

- *Psihosociologia* rezultă din incapacitatea sociologiei sau psihologiei de a explica singure în integralitate conduitele umane concrete.
- A identificat trei funcţii ale *ritualurilor*: 1) stăpânirea necunoscutului şi reasigurarea împotriva anxietăţii; 2) medierea cu divinitatea; 3) întărirea legăturilor sociale.

Michael MANN (1942-) - doctor al *Universităţii Oxford* (1971), profesor la universităţile Queens (2003-2007) şi Los Angeles (2007-2009), membru al *S.C.R.*, a primit *Premiul A.S.A.* (1988), *Premiul Amalfi* (1988, 2003), *Gold Medal* (1994). A scris *The*

Sources of Social Power (1986, 1993, 2 volume), *States, War and Capitalism: Studies in Political Sociology* (1988), *The Dark-Side of Democracy* (2005).

Idei principale:

- A realizat distincţia între *puterea despotică* şi *puterea infrastructurală*. Prima se referă la acţiunile desfăşurate de elite în afara unei ordini prestabilite instituţionalizate. A doua reprezintă capacitatea statului de a implementa instituţional deciziile politice.
- A identificat patru tipuri de stat: 1) *statele feudale* – niveluri scăzute de putere despotică şi infrastructurală; 2) *statele imperiale* – nivel înalt de putere despotică, nivel scăzut de putere infrastructurală; 3) *statele birocratice* – nivel scăzut de putere despotică, nivel ridicat de putere infrastructurală; 4) *statele autoritare* – niveluri înalte de putere despotică şi infrastructurală.

Karl MANNHEIM (1893-1947) – doctor al *Universităţii din Budapesta* (1918) şi al *Universităţii Heidelberg* (1925) sub coordonarea lui **A. Weber**, profesor la *Universitatea din Frankfurt* (1930-1933), la *L.S.E.* (1933-1943) şi la *Institute of Education* (1943-1947), membru al *I.I.S.* A scris *Wissenssoziologie* (1928), *Die Gegenwartsaufgaben der Soziologie* (1932).

Idei principale:

- *Epistemologia* poate determina natura sarcinii sale, dar este incapabilă să îndeplinească această sarcină fără a recurge la discipline auxiliare. Nu există analiză epistemologică pură şi independentă.

Eric MARGOLIS – doctor al *Universităţii Rutgers* (1995), profesor la *Universitatea Wisconsin*. A scris *Should We Trust Our Intuitions ?* (2003), *Concepts and Conceptual Analysis* (2003).

Idei principale:

- A analizat *fenomenele sociale ascunse*, identificând mai multe modalităţi prin care un fenomen social poate fi ascuns: 1) *ascunderea în văzul lumii*, caracteristicile unui fenomen fiind atât de vizibile şi considerate de la sine înţelese, încât devin nevăzute; 2) *ascunderea prin refuzul oamenilor de a privi*, se trec cu vederea cu bună ştiinţă atitudini inadecvate sau ilegale ale unor persoane de care suntem într-o anumită măsură dependenţi; 3) *ascunderea prin simboluri*, evitarea exteriorizării unor fenomene prin apelul la metafore; 4) *ascunderea în culise*, evitarea dezvăluirii unor adevăruri care ar pune în pericol buna funcţionare a

fenomenului respectiv; 5) *ascunderea intenţionată*, datorită stigmatizării sau ilegalităţii fenomenului.

Ivana MARKOVA (1938-) – profesor la *L.S.E.* (1968-1970), *profesor emerit* al Universităţii Stirling (2003), membru al *B.P.S.*, al *Royal Society of Edinburgh* şi al *British Academy*, vice-preşedinte al *International Society of Applied Linguistics*. A scris *Making of Modern Social Psychology* (2006), *Trust and Distrust: Socio-Cultural Perspectives* (2007).

Idei principale:

- Pierderea *identităţii* desemnează o stare de confuzie care face ca o persoană să nu mai distingă între lucrurile care contează sau nu în viaţa personală.

Hazel R. MARKUS (1949-) – doctor al *Universităţii Michigan* (1975), profesor la *Universitatea Stanford* (1994-2010), director la *Research Institute for Comparative Studies in Race and Ethnicity* (1998-2010), membru al *S.E.S.P.*, al *A.P.A.*, al *A.P.S.*, al *A.A.A.S.* (1994) şi al *C.A.S.B.S.* (1995), preşedinte al *S.P.S.P.* (2004), a primit *Premiul Donald T. Campbell* (2002) şi *Premiul A.P.A.* (2008), a fost soţia lui **R. Zajonc**. A scris *Culture and the Self: Implications for Cognition, Emotion and Motivation* (1991), *Deviance or Uniqueness, Harmony or Conformity? A Cultural Analysis* (1999).

Idei principale:

- A dezvoltat *teoria schemei de sine*, considerând că informaţiile despre sine au o mare stabilitate, păstrându-se neschimbate uneori toată viaţa. El a avansat ipoteza existenţei a două tipuri umane: persoanele *schematice* şi persoanele *aschematice* (care nu au scheme de sine foarte bine cristalizate).

David MARLOWE (1931-1990) – doctor al *Universităţii Ohio*, profesor la universităţile Harvard, Berkeley şi Santa Cruz. A scris *The Approval Motive* (1964), *Personality and Social Behavior* (1970).

Idei principale:

- A elaborat, împreună cu **D. Crowne**, o *scală pentru măsurarea dezirabilităţii sociale* şi a evidenţiat faptul că persoanele care au o trebuinţă de aprobare socială mai puternică manifestă o agresivitate mai redusă şi sunt mai puternic influenţate de părerile altora. Trebuinţa de aprobare socială este corelată cu tendinţa de conformism.

Robert M. MARSH – doctor al *Universităţii Columbia* (1959), profesor la universităţile Michigan,

Cornell, Duke, Brown, Tsing Hua şi Kyoto. A scris *Comparative Sociology* (1967), *The Mandarins: The Circulation of Elites in China* (1980).

Idei principale:

- Motivul fundamental pentru care trebuie să acordăm mai multă atenţie cercetării şi *analizei comparative* este faptul că teoria sociologică s-a dezvoltat într-un colţişor destul de mic al lumii şi, prin urmare, este foarte limitată ca schemă de explicaţie universală.

Gordon MARSHALL – doctor al *Universităţii Oxford* (1978), profesor la *Universitatea Essex* şi la *L.S.E.*, vice-cancelar al *Universităţii Reading* (2003), membru al *British Academy* (2000), a primit *Order of the British Empire* (2003). A scris *In Praise of Sociology* (1990), *The Oxford Dictionary of Sociology* (1994), *Repositioning Class* (1997).

Domenii de specializare: sociologie economică, sociologia muncii,

Thomas H. MARSHALL (1893-1981) – profesor la *L.S.E.*, preşedinte al *B.S.A.* (1964-1969). A scris *Sociology at the Crossroads and the Other Essays* (1963), *Social Policy* (1965).

Idei principale:

- A distins trei tipuri de *drepturi cetăţeneşti*: 1) *drepturi civile*, cele din sfera juridică (libertatea de expresie, religioasă, egalitatea în faţa legii; 2) *drepturi politice*, se referă la dreptul de vot şi accesul la demnităţile publice; 3) *drepturi sociale*, vizează accesul la un nivel minim de bunăstare şi siguranţă economică.

Harriet MARTINEAU (1802-1876) - prima femeie sociolog din lume, se pare că a utilizat termenul de *sociologie* înaintea lui **A. Comte**, jurnalist la *Daily News* (1852). A scris *Society in America* (1837), *How to Observe Morals and Manners* (1838), *The Positive Philosophy of Auguste Comte* (1853, 2 vol.).

Idei principale:

- A scris primul tratat sistematic de *metode de cercetare sociologică*.
- A publicat o analiză a vieţii din America, de o amploare şi o profunzime comparabile cu cele ale celebrei cărţi a lui **A. de Tocqueville**. A comparat principiile morale americane cu patternurile sociale observabile, evidenţiind marea dicrepanţă dintre retorică şi realitate.
- Cu mult înaintea lui **K. Marx** şi **E. Durkheim**, a scris despre *clasă socială, sinucidere* şi *forme ale religiei*.

Abraham H. MASLOW (1908-1970) – doctor al *Universităţii Wisconsin* (1934), profesor la *Universitatea Brandeis* (1951-1969), preşedinte al *A.P.A.* (1968), a fost desemnat *Humanist of the Year* (1967). A scris *A Theory of Human Motivation* (1943), *Motivation and Personality* (1970).

Idei principale:

- A elaborat *piramida trebuinţelor*, un model ierarhic al necesităţilor, conform căruia necesităţile superioare apar doar în măsura în care au fost satisfăcute necesităţile inferioare. Trebuinţele fiziologice (hrană, somn etc) trebuie satisfăcute primele. Apoi devin presante trebuinţele de siguranţă şi securitate. Al treilea nivel se referă la trebuinţa de apartenenţă, al patrulea la nevoia stimei de sine iar ultimul nivel vizează trebuinţa de autorealizare.
- Nesatisfacerea trebuinţelor superioare nu produce crize atât de puternice ca în cazul nesatisfacerii trebuinţelor inferioare, fapt pentru care acestea din urmă au fost denumite *trebuinţe de deficit*. Satisfacerea trebuinţelor superioare este dependentă de îndeplinirea mai multor condiţii, comparativ cu trebuinţele inferioare.
- *Personalităţile autorealizate* nu reprezintă mai mult de 1% din populaţie.
- A enumerat 14 particularităţi pe baza cărora am putea caracteriza *vârsta adultă*: percepţia eficientă a realităţii, acceptarea eului şi a celorlalţi, spontaneitatea, centrarea pe probleme, detaşarea, independenţa faţă de mediu, prospeţimea continuă a aprecierii, orizonturi nelimitate, sentimentul social, relaţii profunde dar selective, structură caracterială democratică, certitudine etică, simţul umorului, spirit creator.

Douglas S. MASSEY (1952-) – doctor al *Universităţii Princeton* (1978), profesor la universităţile Chicago (1987-1994), Pennsylvania (1994-2003) şi Princeton (2003-2010), membru al *Mexican Demographic Society* , al *I.S.A.*, al *S.R.A.* (1989), al *A.A.A.S.* (1995), al *N.A.S.* (1998) şi al *S.A.A.A.* (2006), preşedinte al *P.A.A.* (1996), al *A.S.A.* (2000-2001) şi al *A.A.P.S.S.* (2006-2010), a primit *Premiul Otis D. Duncan* (1994, 2004), *Premiul Clifford C. Clogg* (1998), este căsătorit cu **S. Fiske**. A scris *Strangers in a Strange Land* (2005), *New Faces in New Places* (2007).

Idei principale:

- În evoluţia omului, *emoţionalitatea* precede *raţionalitatea*.

Roger D. MASTERS (1933-) – doctor al *Universităţii Chicago* (1961), profesor la *Universitatea*

Yale (1961-1967), *ataşat cultural* al S.U.A. în Franţa (1969-1971), preşedinte al *Foundation for Neuroscience and Society*. A scris *The Nature of Politics* (1989), *Beyond Relativism: Science and Human Values* (1993).

Domenii de specializare: sociologie politică, sociobiologie.

William H. MASTERS (1915-2001) – doctor al *Universităţii Rochester* (1943), profesor la *Universitatea Washington* (1947-2001), fondator al *Reproductive Biology Research Foundation* (1964), redenumit *Masters&Johnson Institute* (1978), membru al *S.A.A.A.* şi al *American Fertility Society*, a primit *Premiul S.S.S.S.*, *Premiul Alfred Kinsey*, *Premiul Paul H. Hoch* (1971), *Premiul Sex Education and Therapists* (1978), a fost căsătorit (1971-1993) cu **V. Johnson**. A scris *Human Sexual Response* (1966), *Human Sexual Inadequacy* (1970).

Idei principale:

- A realizat cercetări asupra *psiho-fiziologiei sexualităţii*.
- A determinat, prin metodele proprii de tratament, conturarea şi consolidarea *terapiei sexuale*, ca profesie.

Matataro MATSUMOTO (1865-1943) – doctor al *Universităţii Yale* (1899) sub coordonarea lui **G. Hall**, profesor la universităţile Kyoto (1906-1913) şi Tokyo (1913-1926), cercetător la *Aerial Research Institute* (1920), fondator al *Japanese Journal of Psychology* (1926), membru al *Imperial Academy* (1921), preşedinte al *Japanese Psychological Association* (1927-1943). A scris *Psychology of Intelligence* (1925), *The History of Psychology* (1937).

Idei principale:

- A fondat prima *revistă de psihologie* din Asia (1926) şi primul *laborator de psihologie* din Japonia, la Universitatea din Tokyo (1903).

David MATZA (1930-) – doctor al *Universităţii Princeton* (1959), *profesor emerit* al Universităţii Berkeley, editor al *American Sociological Review* (1962-1965), a primit *Premiul Wright C. Mills* (1964). A scris *Delinquency and Drift* (1964), *Becoming Deviant* (1964).

Domenii de specializare: sociologia devianţei.

Marcel MAUSS (1872-1950) - nepotul lui **E. Durkheim**, profesor la *E.P.H.E.* (1901) şi la *Collège de France* (1931-1940), fondator al *Institut d'Ethnologie* (1925) şi al *L'Humanite* (1904), a primit *Thomas H. Huxley Medal*

(1938). A scris *La sociologie, objet et méthode* (1901), *Essai sur le don* (1924).

Idei principale:

- A folosit pentru prima dată termenul de *psiho-sociologie* (1934).
- A formulat sintagma *fapt social total*, considerând că sociologul trebuie să se concentreze pe totalitatea concretă, în care instituţiile, riturile sau miturile se inserează şi dobândesc un sens.
- Spre deosebire de **E. Durkheim** care aprecia că fenomenele sociale îşi au explicaţia în conştiinţa colectivă, Mauss merge cu raţionamentul mai departe, considerând că există anumite structuri în mintea omului care sunt anterioare conştiinţei colective.
- A redus varietatea imensă de practici de oferire a darului la forma elementară. Faptul de a da şi a primi este expresia principiului reciprocităţii, de care depinde solidaritatea între indivizi. Dăruirea (de femei, bunuri, talismane) avea înainte de toate un scop moral, acela al creării sentimentului de prietenie. Actul în sine devenise reciproc şi obligatoriu. Refuzul de a dărui şi de a primi echivala cu o declaraţie de război. În societăţile ulterioare, fenomenul darului capătă un alt conţinut, dar el continuă să exprime solidaritatea specifică societăţilor tribale.
- *Darul* nu este niciodată dezinteresat, pentru că dă naştere unor schimburi sociale. Mauss a identificat trei etape: dăruirea, primirea (refuzul înseamnă respingerea legăturii sociale) şi reciprocitatea.

Douglas W. MAYNARD – doctor al *Universităţii Santa Barbara* (1979), profesor la universităţile Indiana (1992-2000) şi Wisconsin (2000-2010), şef al *Departamentului de Sociologie* al Universităţii Wisconsin (2007-2010), editor al *Sociological Quarterly* (2004-2010), membru al *Midwest Sociological Society*, al *A.S.A.*, al *S.S.S.P.* şi al *S.R.A.* (1992), a primit *Premiul Charles B. Spaulding* (1975). A scris *Interaction and Asymetry in Clinical Dicourse* (1991), *Bad News, Good News* (2003).

Idei principale:

- *Etnografii* încă se mai străduiesc să-şi imagimeze cum văd oamenii lucrurile în loc să se concentreze asupra a ceea ce este observabil.

Ion MÂNZAT (1935-) – doctor al *Universităţii Bucureşti* (1979) sub coordonarea lui **A. Roşca**, profesor la *Universitatea Titu Maiorescu* (1991-2002), şef al *Catedrei de Psihologie* la Universitatea Hyperion (2002-2010), cercetător la *Institutul de*

Psihologie (1961-1995), secretar al *Societăţii Psihologilor din România* (1978-1982), preşedinte al *Asociaţiei Române de Psihologie Transpersonală* (2001-2010), *doctor honoris causa* al Universităţii din Iaşi (2010). A scris *Psihologie sinergetică* (1999), *Psihologia tăcerii* (2006).

Idei principale:

- A teoretizat conceptul de *conştiinţă multidimensională*, o realitate spirituală care devine o energie puternică, având capacitatea de sinergizare a tuturor formelor de conştiinţă umană sau transumană.
- A construit un proiect de *psihologie sinergetică*, care explică psihismul uman ca pe un sistem dinamic şi complex, în care toate componentele sale cooperează împreună şi deodată şi unele prin altele.

Nicolae MĂRGINEANU (1905-1980) – doctor (1929) şi profesor (1947) al *Universităţii din Cluj*, profesor asociat la universităţile din Bonn (1971) şi Hamburg (1972), director al *Institutului de Ştinţe Pedagogice*. În 1948 a fost arestat, acuzat de înaltă trădare şi condamnat la 25 de ani închisoare, din care a executat 16. A scris *Psihologia persoanei* (1941), *Condiţia umană* (1973).

Idei principale:

- *Structura psihologică* a individului nu poate fi înţeleasă fără *infrastrucutra biologică* (pe care ea se clădeşte) şi fără *suprastructura socială* (în care ea se integrează).

David C. McCLELLAND (1917-1998) – doctor al *Universităţii Yale* (1941), profesor la universităţile Wesleyan, Harvard (1956-1986) şi Boston (1987), a primit *Premiul William James*, *Premiul McKinsey* (1976), *Premiul A.P.A.* (1987), *Premiul Bruno Klopfer* (1998) şi *Premiul S.P.S.P.* (1998) A scris *Power: The Inner Experience* (1975), *Human Motivation* (1987).

Idei principale:

- O *trăsătură de personalitate* este tendinţa învăţată a unui individ de a reacţiona aşa cum a reacţionat şi în trecut în situaţii similare.

William McDOUGALL (1871-1938) – doctor al *Universităţii Harvard* (1898), profesor la universităţile Oxford (1904-1920) şi Harvard (1920-1927), şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii Duke (1927), fondator al *B.P.S.* (1901) şi al *British Journal of Psychology*, membru al *Royal Society*, preşedinte al *Royal Society of Medicine* (1918) şi al *Society for Psychical Research* (1920), *doctor*

honoris causa al Universităţii Manchester. A scris *An Introduction to Social Psychology* (1908), *The Group Mind* (1920).

Idei principale:

- A fost fondatorul *hormismului*, un curent psihologic care susţine dirijarea comportamentelor umane de către instincte. A redactat o listă cu optsprezece instincte pe care le-a considerat suficiente pentru a justifica, prin coroborare, toate motivaţiile umane.
- *Instinctele* se află la baza oricărei activităţi umane. Lipsită de instinctele primare, viaţa socială nu ar exista, deoarece fenomenele sociale sunt generate de aceste forţe biologice.

William J. McGUIRE (1925-2007) – doctor al *Universităţii Yale* (1954), profesor la universităţile Illinois, San Diego şi Yale (1970-1999), editor al *Journal of Personality and Social Psychology* (1967-1970), a primit *Premiul S.A.A.A.* (1963), *Premiul William James, Premiul A.P.A.* (1988), *Premiul S.E.S.P.* (1992) şi *Premiul Harold Lasswell* (1999). A scris *The Nature of Attitudes and Attitude Change* (1969), *The Structure of Individual Attitudes* (1989).

Idei principale:

- A elaborat *tehnica inoculării*, conform căreia, pentru a spori rezistenţa faţă de mesajele persuasive, persoanele pot fi expuse unor mesaje contra-atitudinale slabe, astfel încât acestea să caute contra-argumente pentru a respinge mai apoi mesajele persuasive puternice.
- *Schimbarea atitudinală* este influenţată de factorii de personalitate: copiii sunt mai influenţabili decât adulţii etc.
- A elaborat conceptul de *invizibilitate socială*, pentru a explica de ce unele categorii sociale sunt subreprezentate (tinerii, vârstnicii etc).
- A demonstrat experimental că individul are tendinţa să accentueze ceea ce îl deosebeşte de ceilalţi.

George H. MEAD (1863-1931) – elev al lui **W. Wundt**, doctor al *Universităţii Freiburg* (1892), profesor la *Universitatea din Chicago* (1902-1931), meditatorul copiilor lui **W. James**. Cartea care l-a făcut cunoscut, *Mind, Self and Society* (1934), a fost scrisă de studenţii săi pe baza notelor lui de curs.

Idei principale:

- *Societatea* este definită de actele sociale, adică de ceea ce se întâmplă între persoane. Aceste acte sociale îşi au originea în lumea animală, unde un gest antrenează un răspuns, într-un proces de tipul *stimul-reacţie*. La

om, posibilitatea de a interioriza gesturile, transformându-le în atitudini, permite individului să se pună mintal în locul celuilalt. Astfel, se constituie sinele (selful), prin intermediul numeroaselor roluri pe care individul le poate juca. Aceste roluri se ordonează în funcţie de cum este interiorizat rolul celuilalt, de cum este interiorizat *celălalt generalizat*.

- *Altul generalizat* îl resimţim ca pe un status social abstract, împreună cu rolul asociat lui. De exemplu, când mergem la psihoterapeut, aşteptările noastre se bazează doar pe cunoştinţele pe care le avem despre cei care fac terapie şi pe presupunerile noastre referitoare la interacţiunea psiholog-pacient. Deci, singura bază de cunoaştere este altul generalizat.

- A oferit o interpretare a principalelor *faze ale dezvoltării copilului*. Bebeluşii se dezvoltă ca fiinţe sociale prin imitarea acţiunilor celor din jurul lor. În joaca lor, copiii imită ce văd la adulţi, de la gesturi până la roluri (4-5 ani). Mead a denumit aceasta *preluarea rolului celuilalt*: vede lumea aşa cum o văd alţii. Un stadiu mai avansat apare la 8-9 ani, când copiii renunţă la joaca nesistematică şi iau parte la jocuri organizate. În acest stadiu ei învaţă ceea ce Mead a numit *celălalt generalizat*.

- Concepţia pe care ne-o formăm despre noi înşine este, în cea mai mare parte, reflectarea părerilor persoanelor importante din mediul social căruia îi aparţinem.

- *Fenomenele mentale* (gândirea şi conştiinţa de sine) sunt de origine socială; nu sunt de natură biologică, nici de natură strict individuală şi, cu atât mai puţin, de natură supranaturală. *Gândirea umană* este un proces de interacţiune socială internalizat.

Henri MENDRAS (1927-2003) – doctor (1967) şi profesor la *Universitatea din Paris*, fondator şi director al *L'Observatoire sociologique du changement* (1983-1993), membru al *Académie d'agriculture* (1970). A scris *Éléments de sociologie* (1967), *L'Europe des européens. Sociologie de l'Europe occidentale*. (1997).

Idei principale:

- A fost fondatorul *sociologiei rurale* în Franţa.

- Partea negativă a *ideologiei egalitariste* rezidă în faptul că orice diferenţă este văzută ca o sursă de inegalitate.

Robert K. MERTON (1910-2003) - elev al lui **P. Sorokin**, doctor al *Universităţii Harvard* (1935) sub coordonarea lui **T. Parsons**, profesor la universităţile Columbia (1941-1979) şi Gand

(1986-2003), director al *Bureau of Applied Social Research* (1942-1971), preşedinte al *A.S.A.* (1957) şi al *E.S.S.* (1968-1969), a primit *Premiul E.S.S.* (1978), *Premiul Common Wealth* (1979), *Premiul Talcott Parsons* (1979), *Premiul A.S.A.* (1980), *National Medal of Science* (1994), *Premiul Edwin H. Sutherland* (1996), *Premiul Helen Dinerman* (2000). A scris *On Theoretical Sociology* (1967), *Social Theory and Social Structure* (1968).

Idei principale:

- Orice societate solicită membrilor săi două cerinţe morale: 1) să aleagă numai acele scopuri aprobate de întreaga societate; 2) să selecteze numai mijloacele instituţionalizate de realizare a scopurilor. Cazul ideal este când indivizii aleg, atât scopuri dezirabile, cât şi mijloace legitime. În mod real, indivizii adoptă mijloacele cele mai eficace şi nu pe cele legitime. Iar cele eficace contravin normelor, aşa că societatea înregistrează un conflict profund între scopuri şi mijloace, care dă naştere unei stări de anomie, care creează tendinţe puternice de devianţă.
- Există cinci *moduri de adaptare individuală la situaţiile sociale*: 1) *conformitatea*, atât cu scopurile (+), cât şi cu mijloacele (+), face posibilă ordinea socială; 2) *inovaţia*, se caracterizează prin atingerea scopurilor (+), dar prin incapacitatea de a utiliza mijloacele instituţionalizate (-). Între aceste conduite se numără cele infracţionale, deşi nu toate conduitele inovatoare sunt delincvente, întrucât adeseori normele pot fi greşite; 3) *ritualismul*, caracterizează acele conduite care, dat fiind eşecul scontat al scopurilor (-), le abandonează, pentru a se concentra asupra mijloacelor (+). El caracterizează straturile sociale mijlocii, care respectă mijloacele din conformism, fără s se bucura de oportunităţile celor din clasele superioare în ceea ce priveşte ascensiunea pe scara ierarhiei sociale; 4) *evaziunea*, se referă la acele conduite care resping atât scopurile (-), cât şi mijloacele (-) şi are în vedere conduitele psihoticilor, alcoolicilor, drogaţilor, sinucigaşilor etc.; 5) *răzvrătirea*, se caracterizează prin nonconformitate, manifestându-se prin respingerea scopurilor (-) şi a mijloacelor (-), dar şi prin tendinţa de a modifica vechea structură şi a inova alta nouă, definită de noi scopuri (+) şi noi mijloace (+). De exemplu, revoluţionarii sau radicalii care îşi propun să schimbe ordinea socială.
- Scopul evident al cumpărării de bunuri este satisfacerea nevoilor la care răspund. Există, însă, şi funcţii latente ale consumului, şi nu doar evidente. De exemplu, consumul simbolizează puterea

pecuniară şi, prin aceasta, obţinerea şi menţinerea prestigiului, creşterea sau confirmarea statutului social. Paradoxul este că oamenii cumpără lucruri scumpe, nu atât pentru că sunt mai bune, ci pentru că sunt mai scumpe.

- O organizaţie poate avea funcţii *evidente* (cu efecte cunoscute sau aşteptate), dar şi *latente* (cu efecte neintenţionate sau neaşteptate). De asemenea, structurile pot avea *disfuncţii* (consecinţe negative) şi *eufuncţii* (consecinţe pozitive). O structură poate fi eufuncţională pentru o parte a societăţii şi disfuncţională pentru o altă parte.

- A fost primul care a elaborat un punct de vedere critic la adresa *funcţionalismului*. El a reproşat funcţionalismului că se întemeiază pe trei postulate, pe cât de discutabile, pe atât de inutile: 1) *postulatul unităţii funcţionale,* prin care se presupune că activităţile sociale standardizate sunt funcţionale pentru întreg sistemul social. Or, în aceiaşi societate, ce e funcţional pentru un grup, poate fi nefuncţional pentru altul; 2) *postulatul funcţionalismului universal*, în virtutea căruia toate elementele sociale au neapărat funcţii pozitive; 3) *postulatul necesităţii*, potrivit căruia anumite funcţii sunt necesare în viaţa societăţii iar anumite forme sociale sunt necesare pentru realizarea acestor funcţii. În opinia lui, există echivalente sau substitute funcţionale: o instituţie poate înlocui o alta pentru a îndeplini aceiaşi funcţie.

- A teoretizat conceptul de *profeţie autorealizatoare*. Predicţiile au tendinţa să se realizeze prin ele însele, nu pentru că cei care le emit sunt profeţi, ci fiindcă o predicţie devine fapt social odată ce este emisă. De exemplu, credinţa colectivă în insolvabilitatea băncilor determină retragerile simultane de bani, ceea ce provoacă într-adevăr falimentul bancar.

- A descoperit *efectul Mathew*: probabilitatea ca un cercetător să publice o nouă lucrare este direct proporţională cu numărul de lucrări ştiinţifice pe care el le-a publicat deja, datorită faptului că editorii sunt dispuşi să publice mai degrabă consacraţii decât debutanţii.

- A descris *principiul avantajului cumulativ*, conform căruia, dacă cineva este bine plasat în sistem, probabilitatea de a primi alte recompense, în virtutea acestui lucru, creşte. Altfel spus, instituţiile sociale tind să fie o forţă conservatoare în societate: ele susţin şi menţin orânduirea socială existentă.

- A definit două tipuri de lideri de opinie: *liderul local* (născut în localitatea respectivă, are reţea variată şi bogată de relaţii, citeşte mai ales ziare locale) şi *liderul*

cosmopolit (este originar din altă regiune, mai selectiv în relaţiile interpersonale, citeşte ziare de difuzare naţională). Liderul local este multiform (îşi exercită influenţa în probleme şi domenii variate), pe când cel cosmopolit este uniform şi specializat.

- A analizat *societatea* din perspectivă funcţionalistă, pentru a vedea dacă subsistemele sociale sunt bine integrate sau nu. Deşi funcţionalist, recunoaşte că unele instituţii pot avea consecinţe disfuncţionale, care pot fi *manifeste* (după un festival de muzică – mizerie, toalete murdare etc.) sau *latente* (absenţa oamenilor de la serviciu pentru a se reface).

Robert MICHELS (1876-1936) - elevul lui **M. Weber**, doctor (1900), profesor la universităţile din Basel (1914-1928) şi Perugia (1928-1936). A scris *La sociologia del partito politico nella democrazia moderna* (1911), *Corso di sociologia politica* (1927).

Idei principale:

- A elaborat *legea de fier a oligarhiei*, conform căreia toate organizaţiile şi societatea, în general, sunt supuse dominaţiei oligarhice. Chiar şi partidele socialiste, oricât de democratice ar fi, sunt controlate de o elită restrânsă. Practic, *cine spune organizaţie, spune oligarhie*.
- *Masa* are o nevoie psihologică de a fi condusă. Ea este dezorganizată şi incapabilă de acţiune colectivă, predispusă la venerarea liderului carismatic.

Ioan MIHĂILESCU (1949-2007) - doctor (1980), profesor (1991), pro-rector (1991-1996) şi rector (1996-2005) al *Universităţii Bucureşti*, vice-preşedinte al *A.S.R.* şi al *International Rural Sociology Association* (1996), preşedinte al *Consiliului Naţional de Evaluare şi Acreditare Academică*, redactor-şef al *Romanian Journal of Sociology*, director al revistei *Sociologie Românească* (2007), *doctor honoris causa* al universităţilor din Oradea (1998), Tiffin (1999), Craiova (2001) şi Piteşti (2001), a primit *Palmes Académiques* (1998), *Marea Cruce a Ordinului Naţional pentru Merit* (2000). A scris *Sociologia familiei* (1983), *Sociologie* (1985).

Idei principale:

- A dezvoltat conceptul de *patologie instituţională*, ale cărei elemente caracteristice sunt: 1) coexistenţa unor instituţii orientate de raţionalităţi opuse sau divergente; 2) lipsa de coerenţă şi cooperare în funcţionarea reţelei de instituţii sociale; 3) dinamica legislativă haotică şi contradictorie; 4)

folosirea unor instituţii în alte scopuri decât cele pentru care au fost create.
- Termenul de *familie* a devenit destul de ambiguu, tinzând să acopere astăzi realităţi diferite de cele ale generaţiilor precedente.
- Cuplul familial este tot mai interesat de satisfacerea propriilor interese şi mai puţin de realizarea funcţiilor pe care societatea le atribuie instituţiei familiale.

Achim MIHU (1931-) - doctor al *Universităţii Bucureşti* (1969), rector al *Universităţii Avram Iancu* (1994), profesor asociat la universităţile Mineapolis (1974) şi Minnesota (1978), membru al *A.S.R.*, al *A.S.A.* şi al *New-York Academy of Science, Cetăţean de onoare* al municipiului Cluj-Napoca şi *Senior al Cetăţii* (2009), a primit *Premiul Dimitrie Gusti* (1993). A scris *Introducere în sociologie* (1992), *Antropologie culturală* (2002).
Domenii de specializare: sociologia grupurilor mici, metode şi tehnici de cercetare.

Gerold MIKULA (1943-) – doctor (1966), profesor (1973-2010), şef al *Departamentului de Psihologie* (1989-1993, 1999-2001, 2008) al Universităţii din Graz, editor al *Zeitschrift fuer Sozialpsychologie* (1987-1991) şi al *Social Justice Research* (1994-2002), membru al *S.E.S.P.*, al *A.P.A.* şi al *S.P.S.P.*, preşedinte al *E.A.E.S.P.* (1987-1990). A scris *Krieg, Konflikt und Kommunikation* (1991), *Gerechtigkeit und Ungerechtigkeit in der Familie: Ein Beitrag aus sozialpsychologischer Sicht* (1994).
Domenii de specializare: psihologie socială.

Stanley MILGRAM (1933-1984) – doctor al *Universităţii Harvard* (1960) sub coordonarea lui **G. Allport**, profesor la universităţile Yale (1962) şi City (1967-1984), cercetător la *Institute for Advanced Study*, membru al *S.A.A.A.* (1983), a fost nominalizat la *National Book Award* (1975), a primit *Premiul S.A.A.A.* (1974). A *scris Obedience to Authority* (1974), *The Individual in a Social World* (1977).
Idei principale:
- A studiat experimental *fenomenul supunerii faţă de autoritate*, concluzionând că oamenii se nasc cu un potenţial de obedienţă care, în interacţiune cu influenţa societăţii, este activat. Mai mult, oamenii se supun autorităţii, chiar şi atunci când cred că ceea ce li se cere să facă este greşit sau imoral.
- A elaborat *ipoteza stării de agent*, conform căreia un individ

se află în aceea ipostază atunci când, într-o situaţie dată, acceptă controlul total al unei persoane cu un statut superior, fără a se mai considera responsabil pentru actele sale.

- A demonstrat că mecanismele *obedinţei* sunt diferite de cele ale *conformării* deoarece: 1) conformarea reglează relaţiile între indivizii cu status egal în grup iar obedienţa între cei cu status diferenţiat; 2) conformarea implică imitaţia iar obedianţa nu; 3) conformarea apare ca răspuns la unele cerinţe tacite în timp ce obedienţa necesită comenzi explicite.
- A elaborat conceptul de *stimul supraîncărcat*, evidenţiind multitudinea stimulilor (vizuali, acustici, olfactivi etc.) care acţionează asupra individului în localităţile urbane.

JoAnn L. MILLER – doctor al *Universităţii Massachusetts* (1984), profesor la *Universitatea Purdue* (1984-2010), editor al *Contemporary Sociology* (2001-2005), membru al *A.S.A.*, secretar (2004-2008) şi preşedinte al *S.S.S.P.* (2009-2010). A scris *Family Abuse and Violence* (2006), *Problem Solving Courts: A Measure of Justice* (2009).

Domenii de specializare: sociologia familiei, sociologie juridică, criminologie.

Joanne L. MILLER – doctor al *Universităţii Minnesota* (1974), profesor (1984-2010) şi şef al *Departamentului de Psihologie* (2010) al Universităţii Northwestern, membru al *S.A.A.A.*, al *A.P.S.*, al *Association for Women in Science* şi al *Acoustical Society of America*. A scris *Handbook of Perception and Cognition* (1995), *Speech Perception* (1999).

Domenii de specializare: psihologie socială.

Neal E. MILLER (1909-2002) – doctor al *Universităţii Yale* (1935), profesor la universităţile Yale (1936-1966) şi Rockefeller (1966-1981), *profesor emerit* al Universităţii Rockefeller (1981), cercetător la *Institute of Psychoanalysis* (1935), membru al *S.S.R.C.* şi al *N.A.S.* (1958), preşedinte al *A.P.A.* (1961), al *Society for Neurosciences* (1971-1972) şi al *Academy of Behavioral Medicine Research* (1979-1980), *doctor honoris causa* al şase universităţi, printre care Michigan, Uppsala şi Rutgers, a primit *Premiul William James*, *Premiul Newcomb Cleveland* (1956), *Premiul A.P.A.* (1959), *Howard C. Warren Medal* (1964), *National Medal of Science* (1965) şi *Gold Medal* (1975). A scris *Social Learning and Imitation* (1945), *Personality and Psychotherapy* (1950).

Domenii de specializare: psihologia personalităţii, psihologie socială.

Wright C. MILLS (1916-1962) - doctor al *Universităţii Wisconsin* (1942), profesor la universităţile Maryland (1942-1946) şi Columbia (1946-1962). A scris *The Power Elite* (1956), *The Sociological Imagination* (1959).

Idei principale:

- A lansat expresia *imaginaţie sociologică*, prin care se atrage atenţia că sociologul trebuie să aibă o viziune mai largă asupra fenomenelor sociale. Indivizii au tendinţa de a vedea lumea din punctul lor de vedere, îngust şi limitat. Imaginaţia sociologică permite oamenilor să-şi depăşească experienţa personală limitată şi să caute conexiuni, relaţii cauzale, explicaţii, în strânsă legătură cu lumea de lângă ei.
- Societatea contemporană a avansat de la lumea publicurilor spre o societate de masă. *Publicul* defineşte o situaţie în care repartiţia emiţătorilor şi receptorilor de opinii este practic egală: există tot atâţia oameni care exprimă opinii, câţi sunt cei care le primesc. *Societatea de masă* îi transformă pe cetăţeni în receptori pasivi ai opiniilor: într-o masă, cei care emit opinii sunt într-un număr mult mai mic decât cei care le primesc.
- *Elitele* sunt foarte diversificate şi n-ar trebui să fie asimilate claselor sociale. Există elite ale unei clase, dar nu clasa elitei. Mills a descoperit trei tipuri de elite (*militare, economice* şi *politice*) care, în ciuda conflictelor dintre ele, au interes să se înţeleagă pentru a menţine un sistem profitabil lor.
- A elaborat conceptul de *empirism abstract*, pentru a desemna opera acelor sociologi care fetişizează tehnicile cantitative de cercetare.

Iolanda MITROFAN (1950-) – doctor (1986) şi profesor (1997-2010) al *Universităţii Bucureşti*, director al *Revistei de Psihoterapie Experienţială* (1997-2010), membru al *World Council for Psychotherapy* (2002) şi al *International Council of Psychologists* (2005), fondator (1997) şi preşedinte (1997-2010) al *Societăţii de Psihoterapie Experienţială Română*, *doctor honoris causa* al Universităţii din Iaşi (2010). A scris *Psihoterapie experienţială* (1997), *Terapia Unificării* (2004), *Analiza transgeneraţională în Terapia Unificării* (2005).

Idei principale:

- A elaborat *teoria unificării*, conform căreia psihologia, optimizarea umană şi terapia nu pot evolua decât holistic, integrativ,

recunoscând conexiunea dintre cele trei dimensiuni ale fiinţei umane: structurală, energetică şi informaţională.
- A teoretizat *tehnica meditaţiei creatoare* şi a *dramaterapiei unificatoare*.
- A introdus *sistemul coaxial tridimensional* (axa Ego-Sine, axa Timpului şi axa Conştientizării), ca reper în derularea procesului Terapiei Unificării. T.U. este centrată pe resemnificarea şi reintegrarea traumelor în prezent, ca mijloc de deblocare şi restructurare a scenariului de viaţă, în mod creativ, înglobând dimensiunea maturizării spirituale personale şi colective.
- Are contribuţii semnificative în psihologia cuplului modern, a dinamicilor şi terapiilor familiale şi transgeneraţionale.

Nicolae MITROFAN (1946-) – doctor (1980), profesor (1994-2010), prodecan (1992-2008) şi decan (2008-2010) al *Facultăţii de Psihologie şi Ştiinţele Educaţiei* la Universitatea Bucureşti, membru al *European Association of Personality Psychology* (1992) şi al *European Association of Psychological Assessment* (1992), preşedinte al *A.P.R.* (2001-2006) şi al *Colegiului Psihologilor din România* (2005-2009), *doctor honoris causa* al universităţilor din Piteşti (2006) şi Constanţa (2006). A scris *Psihologie judiciară* (2000), *Testarea psihologică* (2005).

Domenii de specializare: psihologie judiciară, psihologia cuplului, evaluarea psihologică, psihologia educaţiei şi a dezvoltării.

Fathali M. MOGHADDAM – doctor al *Universităţii Surrey*, profesor la *Universitatea Georgetown* (1990-2010), a primit *Premiul A.P.A.* (2007). A scris *From the Terrorists' Point of View* (2006), *Multiculturalism and Intergroup Relations: Psychological Implications for Democracy in Global Context* (2008).

Idei principale:
- *Psihologia socială* este studiul ştiinţific al indivizilor în context social, ea urmând să descopere ceea ce este universal în comportamentul oamenilor şi specific diferitelor grupuri umane.
- A identificat trei *norme sociale universale*: încrederea interpersonală, adevărul şi schimbarea rolurilor în timpul dialogului.
- Există un *self* vestic diferit de *selful* estic şi diferenţe între societăţi în ceea ce priveşte tendinţa spre conformism.
- Provocarea de a gestiona cât mai bine *diversitatea etnică şi culturală* pătrunde în orice domeniu decizional.

Abraham MOLES (1920-1992) – doctor (1952), profesor la

universităţile din Strasbourg şi San Diego, fondator al *Institut de Psychologie Sociale des Communications*. A scris *Micropsychologie et vie quotidienne* (1976), *Psychologie du Kitsch* (1977), *Théorie structurale de la communication et société* (1986).

Idei principale:

- *Mesajul* furnizează cu atât mai multă informaţie, cu cât este mai original, mai imprevizibil, mai puţin aşteptat.
- O caracteristică esenţială a fiinţei umane este de a trăi într-o ambianţă pe care ea însăşi şi-a creat-o. Urma lăsată de acest mediu artificial în spiritul fiecărui om este ceea ce numim *cultură*.

Jacob L. MORENO (1889-1975) - doctor al *Universităţii din Viena* (1917), profesor la *N.S.S.R.* (1937-1938) şi la *Universitatea Columbia* (1939-1940), fondator al *Psychodramatic Institute* (1940), membru al *American Psychiatric Association* şi al *American Medical Association*, preşedinte al *American Sociometric Association* (1945), *doctor honoris causa* al Universităţii Barcelona (1968). A scris *The Theatre of Spontaneity* (1923), *Who Shall Survive?* (1953), *Fondements de la sociométrie* (1970).

Idei principale:

- A fondat *sociometria*, *testul sociometric*, *psihodrama* şi *sociograma*, utilizate în cercetarea psihosociologică a grupului mic. *Sociometria* reprezintă cercetarea cantitativă a relaţiilor interpersonale sub aspectul atracţiilor, indiferenţei şi respingerii într-o situaţie de alegere.
- Obiectul de studiu al sociologiei este *realitatea socială*, care reprezintă totalitatea efectelor antrenate de raporturile dintre grupurile sociale şi relaţiile sociale dintre indivizi.
- Cea mai mare slăbiciune a timpurilor noastre rezidă în incapacitatea omului de a se opune maşinii. Problema transformării omului însuşi este problema cea mai gravă ce se pune într-o epocă în care se extinde puterea tehnicii.

Desmond MORRIS (1928-) – doctor al *Universităţii Oxford* (1954), director al *London Zoo* (1966) şi al *Institut of Contemporary Arts* (1967-1968), membru al *Zoological Society of London*, *doctor honoris causa* al Universităţii Reading (1998). A scris *The Naked Ape* (1967).

Idei principale:

- A încercat să demonstreze asemănarea dintre unele aspecte ale comportamentului *uman* şi *animal* şi relevanţa lor din perspectivă evoluţionistă.
- Nu atât *progresul civilizaţiei* a modelat *comportamentul sexual*

modern, cât comportamentul sexual a dat forma civilizaţiei.
- Orice frecare accidentală de corpul unui străin este imediat urmată de o scuză, intensitatea acestei scuze fiind proporţională cu gradul de sexualitate al zonei corporale atinse.

Lydia MORRIS – doctor al *L.S.E.* (1979), profesor la *Universitatea Essex* (1990). A scris *Dangerous Classes* (1994), *Managing Migration* (2002).
Idei principale:
- Majoritatea şomerilor pe termen lung au parteneri care sunt, de asemenea, şomeri şi cel mai ridicat procentaj de prieteni, aflaţi şi ei în şomaj. Cu toate acestea, nu putem vorbi despre o *cultură distinctă a subclasei*.

Gaetano MOSCA (1858-1941) – doctor al *Universităţii Palermo* (1881), profesor la universităţile din Torino (1895-1923) şi Roma (1923-1933), deputat (1908-1918) şi senator (1919-1926). A scris *Elementi di scienza politica* (1896), *Storia delle dottrine politiche* (1936).
Idei principale:
- A subliniat, înaintea lui **V. Pareto**, caracterul organizat al *elitelor*. Elitele ştiu să-i înşele pe cei dominaţi. Structura de rezistenţă a elitei este constituită din legături de rudenie, din valori şi interese comune. Aşadar, există un cerc mai restrâns, un nucleu compact care determină destinul societăţilor.
- Dominarea societăţii de către o *clasă conducătoare* este inevitabilă şi nici chiar în democraţiile reprezentative nu guvernează poporul.
- În fiecare epocă există o clasă politică conducătoare şi un sistem de idei (*formula politică*). Aceste două componente sunt supuse schimbărilor: modificările suferite de clasele politice se transmit asupra formulei politice şi invers.
- Elita cuprinde indivizi ale căror calităţi sunt cele cerute de formula politică compatibilă cu dezvoltarea morală şi intelectuală a unui popor şi a unei epoci. Deci, formula politică promovează o clasă politică denumită *elita virtuoasă*.
- *Sociologia elitei* trebuie să ia în considerare trei componente de psihosociologie (mentalitatea epocii, sentimentele poporului, formula politică de actualitate) şi două de teorie politică (clasa politică şi tipul de organizare).
- A teoretizat *metoda de recrutare a elitei*, regulile prin care clasa politică admite şi menţine în sânul ei un anumit număr de indivizi şi îi refuză pe alţii. Cum condiţiile morale, intelectuale şi economice ale unui popor se schimbă mereu, e clar că şi condiţiile care

mijlocesc recrutarea elitei suferă modificări. Elementele noi care se infiltrează în clasa conducătoare nu ajung să schimbe rapid caracterul şi spiritul acestei clase (*tendinţă aristocratică*). Când modificările sunt rapide, se pot schimba cu totul caracterul şi spiritul clasei politice (*tendinţă democratică*). Cele două tendinţe nu sunt niciodată exclusive, ci se îmbină într-o proporţie variabilă în orice societate.

Serge MOSCOVICI (1925-) – doctor al *Universităţii Sorbonne* (1961), profesor la *Rousseau Institute*, la *E.P.H.E.* şi la universităţile Stanford, Yale şi Cambridge, membru al *E.A.S.* şi al *Russian Academy of Sciences*, preşedinte al *E.A.S.P.* (1966-1969), *doctor honoris causa* al zece universităţi, printre care cele din Bologna (1998), Roma (1999) şi Pécs (2002), a primit *Légion d'honneur*, *Premiul Amalfi* (1988), *Premiul Henri Tajfel* (1990), *Premiul Balzan* (2003), *Premiul Wilhelm Wundt-William James* (2007). A scris *Psychologie des minorités actives* (1979), *Psychologie sociale* (1984), *Les méthodes des sciences humaines* (2003).

Idei principale:

- *Psihologia socială* este ştiinţa conflictului dintre individ şi societate.
- A reconsiderat conceptul de *reprezentare socială*, considerând că aceasta face lumea să fie ceea ce credem noi că este sau că trebuie să fie.
- A introdus o nouă paradigmă în psihosociologie: *influenţa minorităţii asupra majorităţii*. Minoritatea poate influenţa majoritatea dacă este consecventă, flexibilă, corespunde spiritului timpului şi nu are status social dublu.
- A elaborat, alături de **G. Mugny** şi **J. Perez**, *fenomenul de criptomnezie socială*, potrivit căruia punctele de vedere minoritare obţin un impact social neîndoielnic, dar de natură latentă şi fără ca majoritatea să pună schimbarea pe seama minorităţii.
- *Altruismul* este problema unei culturi a cărei regulă este egoismul. A distins între trei forme de altruism: *participativ*, *fiducitar* şi *normativ*. În societatea bazată pe concurenţă, egoismul este considerat normal iar altruismul un comportament deviant.
- A demonstrat *fenomenul polarizării de grup*, conform căruia părerile unui individ se intensifică în urma confruntării lor cu cele ale membrilor grupului din care face parte: cele moderat pozitive devin pozitive, cele moderat negative devin negative.

Sir Claus A. MOSER (1922-) – profesor la *L.S.E.* (1961-1975), preşedinte al *Royal Statistical Society* (1978-1980) şi al *B.A.A.S.* (1989-1990), a primit *Order of the British Empire*, *Albert Medal* (1996), *Ordre National du Merite* (1976), titlul de *Baron* (2001). A scris *Survey Methods in Social Investigation* (1958).

Idei principale:

- Nu este un lucru extraordinar să prevezi cu aproximaţie ceea ce, într-un interval scurt de timp, poţi afla cu exactitate.

Enrique MOUCHET (1886-1977) – doctor (1910), profesor la *Universitatea Buenos Aires* (1923-1943), fondator al *Anales* (1935), director al *Instituto de Psicologia* (1931-1943), fondator al *Sociedad Argentina de Psicologia* (1930). A scris *Percepcion, instinto y razon* (1943).

Domenii de specializare: psihologie generală, psihologie experimentală.

Nicos MOUZELIS (1939-) – doctor (1966), profesor (1977-2002) şi *profesor emerit* (2002-2010) al L.S.E., *doctor honoris causa* al Universităţii din Creta (2005). A scris *Organization and Bureaucracy* (1967), *Sociological Theory* (2000).

Domenii de specializare: teorii sociologice, istoria sociologiei.

Alex MUCCHIELI (1953-) – doctor al *Universităţii din Paris* (1978), profesor la *Universitatea din Montpellier* (1979-2007), coordonator al colecţiei *Science de la Communication*, director al *Centre d'Etude et de Recherche sur l'Information et la Communication* (1973), a primit *Reconnaissance de mérite scientifique* (2007). A scris *Les situation de la communication* (1991), *Nouvelles methodes des etudes des communication* (1998).

Idei principale:

- A elaborat un *model al teoriei integrate a comunicării şi influenţei*, conform căruia orice comunicare constituie o tentativă de a influenţa. A comunica şi a influenţa formează o singură şi aceiaşi acţiune.
- *Identitatea* este un sistem cognitiv ce se referă la *Sine* şi constituie sursa coerenţei interne care caracterizează fiinţele umane.
- Adevărata artă a *manipulării* constă într-un travaliu mascat asupra componentelor invizibile ale situaţiei.
- Ne putem antrena capacitatea de *introspecţie* prin diverse tehnici (joc de rol, analiza tranzacţională etc.), astfel încât să ne putem privi pe noi înşine din exterior.

Roger MUCHIELLI (1919-1982) – doctor (1965), profesor la

Universitatea din Rennes, preşedinte al *Institut International de Synthèses psychothérapiques*. A scris *Modèles sociométriques et formation des cadres* (1963), *Introduction a la psychologie structurale* (1968), *L'observation psychologique et psychosociologique* (1999).

Idei principale:

- *Testul psihologic* este o probă semnificativă, validată şi etalonată, pentru a evalua caracteristicile personalităţii unui individ.
- *Adultul* este persoana care a depăşit vârsta de 23 de ani, a intrat în viaţa profesională, asumîndu-şi roluri sociale active, responsabilităţi familiale şi având o experienţă directă a vieţii.
- A pus la baza *comportamentului conformist* doi factori: nevoia de aprobare din partea celorlalţi şi nevoia de certitudine.

Gabriel P. MUGNY (1949-) – doctor (1974) şi profesor (1984) al *Universităţii din Geneva*, director al *International Review of Social Psychology* (2010). A scris *Psychologie sociale expérimentale* (1978), *Influences sociales: la théorie de l'élaboration du conflit* (1993), *Psychologie sociale et développement cognitif* (1997).

Idei principale:

- *Afirmarea de sine* şi *adaptarea la grup*, departe de a fi manifestări ale unor procese antagoniste, sunt, de fapt, procese complementare.
- O *sursă minoritară* care apără o poziţie deviantă are mai puţină influenţă atunci când are un stil rigid decât când este mai suplă în negociere.

Peter A. MUNCH (1908-1984) – doctor al *Universităţii din Oslo* (1946), profesor la universităţile North Dakota (1951-1957) şi Southern Illinois (1957-1984), editor al *Sociological Quarterly* (1960-1964), director al *Social Science Research Institute*, membru al *Midwest Sociological Association* şi al *Norwegian Academy of Sciences and Letters*. A scris *Sociology of Tristan da Cunha* (1945), *Atomism and Social Integration* (1981).

Domenii de specializare: teorii sociologice.

Charles A. MURRAY (1943-) – doctor al *M.I.T.* (1974), cercetător la *American Institute for Research*, *doctor honoris causa* al Universităţii Francisco Marroquin, a primit *Premiul Irving Kristol* (2009). A scris *A Behavioral Study of Rural Modernization* (1977), *The Bell Curve: Intelligence and Class Structure in American Life* (1994).

Idei principale:

- Diferenţele semnificative ale *coeficienţilor de inteligenţă* dintre diferitele grupuri rasiale şi etnice pot fi explicate, cel puţin parţial, prin intermediul eredităţii.

Bernard I. MURSTEIN – doctor al *Universităţii Texas*, *profesor emerit* al Connecticut College (1963-1999), membru al *A.P.A.*, preşedinte al *Society of Personality Assessment*. A scris *Is Sex Tax-Deductible?* (2009).

Idei principale:

- Indivizii au tendinţa să-şi aleagă un partener cu un nivel similar de atractivitate.
- A elaborat un *model al alegerilor maritale*, ce cuprinde trei stadii premaritale: 1) *stadiul stimulilor*, unde este prioritară atractivitatea fizică, dar şi reputaţia şi statutul social; 2) *stadiul valorilor*, unde se compară atitudinile, principiile şi valorile pentru a vedea în ce măsură sunt compatibile; 3) *stadiul rolurilor*, unde se testează compatibilitatea aspiraţiilor şi nevoilor de rol.

Charles S. MYERS (1873-1946) – doctor al *Universităţii Cambridge* (1901), profesor la *King's College* (1906-1909), editor al *British Journal of Psychology* (1911-1924), fondator al *Laboratory of Experimental Psychology* (1912) şi al *National Institute of Applied Psychology* (1921), membru al *Royal Society* (1915), preşedinte al *B.P.S.* (1920-1923) şi al *International Congress of Psychology* (1923), *doctor honoris causa* al universităţilor din Calcutta, Pennsylvania şi Manchester, a primit *Order of the British Empire* (1919). A scris *An Introduction to Experimental Psychology* (1911), *Industrial Psychology* (1929).

Domenii de specializare: psihologie experimentală, psihologie organizaţională.

N

Adrian NECULAU (1938-) – doctor (1974) profesor (1990-2010) şi pro-rector (1993-2000) al *Universităţii A.I. Cuza*, redactor şef-adjunct al *Revistei de psihologie* (1990), redactor-şef al *Psihologia Socială* (1998-2010), membru al *E.A.E.S.P.* şi al *Association Internationale de Psychologie du Travail de Langue Française*. A scris *Reprezentările sociale* (1995), *Manual de psihologie socială* (2003), *La vie quotidienne en Roumanie sous le communisme* (2008).

Idei principale:

- *Psihologia socială* preia ceea ce este social din psihologie şi ceea ce este psihologic din sociologie.
- *Nucleul central al gândirii stereotipe* se formează prin generalizarea unor observaţii individuale sau a unor informaţii furnizate de alţii şi decuparea din context a unor comportamente bine reliefate.

Theodore M. NEWCOMB (1903-1984) – doctor al *Universităţii Columbia* (1929), profesor la *Universitatea Michigan* (1941-1983), editor al *Psychological Review* (1954-1959), membru al *C.A.S.B.S.* (1956), al *A.A.A.S.* (1957) şi al *N.A.S.* (1974), preşedinte al *S.P.S.S.I.* (1945-1946) şi al *A.P.A.* (1956), a primit *Premiul Kurt Lewin* (1962), *Premiul A.P.A.* (1977) şi *Premiul Cooley-Mead* (1980). A scris *Personality and Social Change* (1943), *Social Psychology* (1950).

Idei principale:

- *Proximitatea* produce mai degrabă o percepţie pozitivă a celuilalt decât una negativă.
- A formulat *teoria simetriei* în comunicarea interpersonală.

Sik H. NG – doctor al *Universităţii Bristol* (1978), profesor la *Universitatea Hong Kong* (2000-2010), fondator al *Institute for Research on Ageing* (2000), membru al *B.P.S.* şi al *Royal Society of New Zealand* (1996), preşedinte al *I.A.L.S.P.* (2004-2006) şi al *Asian Association of Social Psychology* (2007-2009), a primit *Premiul Hunter*. A scris *The Social Psychology of Power* (1980), *The Dynamics of Intragroup Differentiation in an Intergroup Social Context* (2006).

Domenii de specializare: psihologie socială.

Richard E. NISBETT (1941-) – doctor al *Universităţii Columbia* (1966) sub coordonarea lui **S.**

Schachter, profesor la *Universitatea Michigan* (1976-2010), director al *Research Center for Group Dynamics* (1989-1996), consultant al *C.I.A.* (2004-2010), membru al *A.A.A.S.* (1992) şi al *N.A.S.* (2002), a primit *Premiul Donald T. Campbell* (1982), *Premiul A.P.A.* (1991), *Premiul S.E.S.P.* (1995), *Premiul James M. Cattell* (1998), *Premiul William James* (2004) şi *Premiul Oswald Kulpe* (2007). A scris *The Person and the Situation* (1991), *The Actor and the Observer* (1992).

Idei principale:

- *Fenomenul de atribuire* depinde de poziţia persoanei: participantul tinde să atribuie eşecul factorilor exteriori, observatorul îl explică prin factori interiori.
- Împreună cu **L. Ross**, a subliniat importanţa *constructualităţii* (perceperea şi interpretarea) situaţiilor sociale, care ar determina comportamentele indivizilor într-o măsură mai mare decât situaţia socială obiectivă.
- Sociologia are cinci *categorii fundamentale*: comunitatea, autoritatea, statusul, sacrul şi alienarea.

Steven L. NOCK (1950-2008) – doctor al *Universităţii din Massachusetts* (1976), profesor la *Universitatea Virginia*, director al *Center for Children, Families and the Law*, a primit *Teacher of the Year* (1991), *Premiul William J. Goode* (1999). A scris *Sociology of the Family* (1987), *The Sociology of Public Issues* (1989). **Domenii de specializare:** sociologia familiei.

Stephen NOWICKI (1941-) – doctor al *Universităţii Purdue* (1969), profesor la *Universitatea Emory* (1973-2009), director al *Psychological Center* (1979-1984) şi al *Clinical Training* (1979-1984), membru al *A.P.A.* (1984), a primit *Premiul Emory Williams* (1988), *Researcher of the Year* (1993), *Premiul Pearl S. Rieger* (2001) şi *Premiul George Cuttino* (2001). A scris *Perception of Emotion* (1998), *Close Relationships and Complementary Interpersonal Styles in Men and Women* (1999). **Domenii de specializare:** psihologie generală, psihologie socială, statistică.

Helga NOWOTNY (1937-) – doctor al *Universităţii Columbia* (1969) sub coordonarea lui **P. Lazarsfeld**, profesor la *Universitatea din Viena* (1982-1996), *profesor emerit* al Zurich Institute of Technology (1996-2002), director de studii la *E.H.E.S.S.* (1992), director al *European Centre* (1974-1987), membru al *I.S.A.*, al *Academia Europaea* (1989) şi al

Royal Swedish Academy of Sciences (2006), vice-preşedinte al *European Research Council*, preşedinte al *International Society for the Study of Time* (1992-1995), a primit *Premiul John D. Bernal* (2003). A scris *Wissenschaftsforschung: Eine Einführung* (1995), *Unersättliche Neugier: Innovation in einer fragilen Zukunft* (2005).

Domenii de specializare: metodologie, macrosociologie.

Jon F. NUSSBAUM – doctor al *Universităţii Purdue* (1981), profesor la universităţile Oklahoma (1987-1999) şi Pennsylvania (1999-2010), editor al *Journal of Communication* (2000-2002), membru al *A.P.A.* (1999), preşedinte al *International Communication Association* (2005-2006) şi al *I.A.L.S.P.* (2008-2010). A scris *Effective Teacher Behaviors* (1992), *The Handbook of Communication and Aging Research* (1995).

Domenii de specializare: sociologia comunicării, sociologia familiei, psihologie socială.

Jozef M. NUTTIN (1933-) – doctor (1959), profesor (1967-1998) şi decan al *Facultăţii de Psihologie* (1970-1973) la Universitatea Leuven, director de studii la *E.H.E.S.S.* (1982), fondator al *Laboratory of Experimental Social Psychology* (1963) şi al *E.J.S.P.* (1971), preşedinte al *I.U.P.S.* (1972-1976) şi al *E.A.S.P.* (1975-1978), a primit *Premiul Jean P. Codol* (2005). A scris *The Illusion of Attitude Change* (1975).

Idei principale:

- Proprietatea privată sau apartenenţa la sine este mai copleşitoare comparativ cu proprietatea colectivă sau apartenenţa la grup.
- A elaborat *ipoteza caracterului insolit*, care conferă o natură asociaţionistă atitudinilor, ele nemaifiind înţelese ca dispoziţii spre acţiune, ci ca impact al răspunsurilor trecute asupra celor viitoare.

O

Ann OAKLEY (1944-) – doctor (1969) şi profesor (2005) al *Universităţii din Londra* director al *Social Science Research Unit*. A scris *Sex, Gender and Society* (1972), *Gender on Planet Earth* (2002), *Fracture: Adventures of a Broken Body* (2007).

Idei principale:

- A introdus conceptul de *gen*, referindu-se la diviziunea paralelă şi inegală social între feminitate şi masculinitate.
- *Munca în gospodărie*, în forma sa prezentă, a apărut odată cu separarea casei de atelier, casa devenind un loc de consumare a bunurilor, nu de producere a acestora.

Ştefan ODOBLEJA (1902-1978) – doctor al *Universităţii Bucureşti* (1928), membru post-mortem al *Academiei Române* (1990), a primit *Premiul Papiu Alexandru* (1935). A scris *Psychologie consonantiste* (1938).

Idei principale:

- *Consonantismul* este un principiu general de organizare, care prezintă tendinţa specifică a diferitelor tipuri de sisteme către o stare de echilibru, în raporturile lor cu mediul ambiant.
- *Fenomenele psihice* sunt dependente unele de altele, se determină unele pe altele, se vor substitui, se vor provoca şi se vor echivala reciproc.

William F. OGBURN (1886-1959) – doctor al *Universităţii Columbia* (1912) sub coordonarea lui **F. Giddings**, profesor la universităţile Washington (1917-1918), Columbia (1919-1927) şi Chicago (1927-1951), editor al *Journal of the American Statistical Association* (1920-1926), director al *S.S.R.C.*, membru al *I.I.S.*, vicepreşedinte al *S.A.A.A.*, preşedinte al *A.S.A.* (1929) şi al *American Statistical Association* (1931). A scris *Social Change* (1922).

Idei principale:

- A teoretizat *ipoteza cauzalităţii multiple*, conform căreia indivizii sunt susceptibili de a fi denunţaţi poliţiei în cazul violării legii penale în funcţie de poziţia şi rolul lor în societate, acestea fiind determinate la rândul lor de sexul, rasa, clasa sau profesia acestora.

Albert OGIEN – profesor la *Universitatea din Paris* şi la *E.H.E.S.S.*, cercetător la *C.N.R.S.*, membru al *Global Alliance in Management Education*. A scris *Sociologie de la déviance* (1995),

Le Vocabulaire de la sociologie de l'action (2005).

Idei principale:

- *Delincvenţa* este un fenomen a cărui înţelegere necesită luarea în considerare a trei elemente: individul care încalcă legea, actul care constituie această infracţiune şi circumstanţele care conduc la comiterea ei.
- *Criminalitatea* poate fi explicată prin cinci factori: neadaptarea individului, emulaţia din grupul de egali, diluarea autorităţii instituţiilor de control, inegalitatea socială şi reproducerea dominaţiei.

Lloyd E. OHLIN (1918-2008) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1954), profesor (1967-1982) şi *profesor emerit* al Universităţii Harvard, director al *Center for Education and Research in Corrections* (1953-1956), preşedinte al *A.S.C.* (1986), a primit *Premiul Edwin H. Sutherland* (1967), *Premiul Bruce Smith* (1992). A scris *Sociology and the Field of Corrections* (1956), *Human Development and Criminal Behavior* (1991).

Idei principale:

- A elaborat, împreună cu **R. Cloward**, *teoria oportunităţii diferenţiate*, conform căreia indivizii aparţinând claselor de jos doresc să folosească mijloace legale pentru a-şi atinge scopurilor dar, barierele de care se lovesc (diferenţe culturale şi de limbaj, adversităţi economice, resurse limitate etc.) îi determină să aleagă drumul infracţiunii.

Karl-Dieter OPP (1937-) – doctor al *Universităţii din Koln* (1967) sub coordonarea lui **R. König**, profesor la universităţile din Hamburg (1971-1993), Berna (1993-2000), Washington (2003-2007) şi Koln (2009-2010), *profesor emerit* al Universităţii din Leipzig (2002), editor al *Rationality and Society* (1988-1995), membru al *E.A.S.*, al *N.I.A.S.* (1976) şi al *Center for Research in Economics, Management and the Arts* (2009). A scris *Kybernetik und Soziologie* (1970), *Verhaltenstheoretische Soziologie* (1972), *Soziologie der Wirtschaftskriminalität* (1975).

Idei principale:

- Normele pot apărea prin procese *instituţionale* (impuse de lideri sau autorităţi), *voluntare* (negociate între membrii grupului) sau *evoluţionale* (răspândite prin imitaţie).
- *Normele sociale* se dezvoltă şi se menţin pe măsură ce conţinutul lor permite creşterea bunăstării unei colectivităţi.

Franz OPPENHEIMER (1864-1943) – doctor al *Universităţii Kiel*

(1909), profesor la *Universitatea din Frankfurt* (1919-1929), fondator al *American Journal of Economics and Sociology* (1941), membru de onoare al *A.S.A.* A scris *Der Staat* (1908), *Der Antisemitismus im Lichte der Soziologie* (1925), *Soziologische Streifzüge* (1927).
Domenii de specializare: teorii sociologice.

Ann S. ORLOFF – doctor al *Universităţii Princeton* (1985), profesor la universităţile Wisconsin (1985-1998) şi Northwestern (1998-2010), editor al *Social Politics* (1994-2010), director al *Center for Comparative and Historical Studies* (2003-2010), membru al *S.R.A.*, al *S.W.S.*, al *A.P.S.A.* şi al *S.C.R.* (2004), şef al secţiunilor *Comparative and Historical Sociology* (1993-1995) şi *Political Sociology* (2006-2007) din cadrul A.S.A. şi al secţiunii *Poverty, Social Welfare and Social Policy* din cadrul I.S.A. (2002-2010), preşedinte al *S.S.H.A.* (2009-2010). A scris *Remaking Modernity: Politics, History and Sociology* (2005), *Social Theory, Modernity and the Three Waves of Historical Sociology* (2005).
Domenii de specializare: sociologie politică, sociologie comparată, teorii feministe.

Charles E. OSGOOD (1916-1991) – doctor al *Universităţii Yale* (1945), profesor la *Universitatea Illinois* (1949-1984), director al *Institute of Communications Research* (1957-1984), membru al *N.A.S.*, membru de onoare al *I.A.C.C.P.*, preşedinte al *A.P.A.* (1963), a primit *Premiul A.P.A.* (1961) şi *Premiul Kurt Lewin* (1971). A scris *Method and Theory in Experimental Psychology* (1956), *Language, Meaning and Culture* (1990).
Idei principale:
- A formulat, împreună cu **J. Boucher**, *ipoteza Pollyanna*, conform căreia oamenii au tendinţa de a utiliza în evaluarea persoanelor sau a situaţiilor sociale mai frecvent cuvinte pozitive decât negative.
- A elaborat *metoda diferenţiatorului semantic*, bazată pe comparaţie şi selecţie şi aplicată în studii de personalitate şi psihologie socială.
- A elaborat *analiza evaluativă* şi *analiza de contingenţă*, ca tehnici ale analizei conţinutului comunicării.

Stanislaw OSSOWSKI (1897-1963) – doctor (1925), profesor la universităţile Lodz (1945-1947) şi Varşovia (1947-1963), vice-preşedinte al *I.S.A.* (1959-1962), preşedinte al *Polskie Towarzystwo Socjologiczne* (1957-1963). A scris *Struktura*

klasowa w społecznej świadomości (1957), *O osobliwościach nauk społecznych* (1962).
Domenii de specializare: sociologie generală, teorii sociologice.

P

Shu PAN (1897-1988) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1926), profesor la *Universitatea Nanjing* (1927-1956), director al *Institute of Psychology* (1956-1983), membru al *Chinese Academy of Sciences* (1955), preşedinte al *Chinese Psychological Society* (1955-1984). A scris *Foundation of Social Psychology* (1930), *Notes on Psychology* (1984).
Domenii de specializare: psihologie socială.

Vilfredo F. PARETO (1848-1923) – doctor al *Universităţii din Torino* (1870), profesor la *Universitatea din Lausanne* (1893), senator (1923). A scris *Manuale di economia politica con una introduzione alla scienza sociale* (1906), *Trattato di sociologia generale* (1916).
Idei principale:
- A elaborat *principiul lui Pareto*, conform căruia 20% din ceva întotdeauna reprezintă 80% din rezultat. El a plecat de la constatarea că distribuţia bogăţiei este inegal distribuită, ajungându-se ca 20% din populaţie să deţină 80% din bogăţia totală.
- *Acţiunea socială* are următoarea structură: 1) *agentul*, purtătorul individual sau colectiv al acţiunii; 2) *scopul*, proiecţia anticipată a motivaţiei individuale sau comunitare; 3) *mijloacele* necesare realizării scopurilor.
- Există în individ o energie de tip special, diferită de energiile hedoniste. Căutarea fericirii, evitarea grijilor, nevoia de prietenie, reprezintă un tip de energii pe care le numim *utilitar-hedoniste*. Există, însă, în individ nevoia de a raţiona, nevoia de logică. Omul trebuie să-şi satisfacă această nevoie în toate acţiunile lui.
- A distins între *acţiuni logice* şi *acţiuni nonlogice* (ceea ce nu înseamnă ilogice). La cele logice, scopul *subiectiv* (ceea ce individul a gândit) coincide cu scopul *obiectiv* (ceea ce a pus în practică). La cele nonlogice, scopul obiectiv se deosebeşte de cel subiectiv. Există patru categorii de *acţiuni nonlogice*: 1) toate actele absurde, cele săvârşite fără vreun scop conştient sau lipsite de orice scop. Multe din acţiunile impuse de politeţe sau cutumă ar putea fi incluse în acest gen; 2) toate acele acţiuni în care actorul îşi imaginează în mod fals că mijloacele pe care le foloseşte sunt de natură să provoace tocmai scopul dorit. În aceste acţiuni nu există o relaţie logică între mijloacele folosite şi rezultatul

lor. Acţiunile rituale intră în această categorie (de exemplu, sacrificiile pentru provocarea ploii); 3) acţiunile în care deşi, în plan obiectiv, există o relaţie logică între mijloace şi scopuri, totuşi în plan subiectiv ea nu este percepută ca atare. Actele reflexe intră în această categorie; 4) acţiunile în care există o relaţie obiectivă între conduită (mijloace) şi rezultate şi, de asemenea, o relaţie subiectivă între scopul conceput şi mijloacele folosite. Dar, ceea ce fac în realitate oamenii nu coincide câtuşi de puţin cu ceea ce ar voi să facă. De exemplu, între ceea ce au făcut efectiv bolşevicii, prin revoluţie, (instalarea unui regim totalitar) şi ceea ce au pretins că vor să facă (o societate liberă) nu a existat nici o corespondenţă.

- *Economia* se ocupă mai ales de acţiunile logice iar *sociologia* este interesată în special de acţiunile nonlogice. Majoritatea acţiunilor care au loc în viaţa socială au o natură nonlogică, ceea ce nu înseamnă că sunt iraţionale. Specificitatea lor rezultă în faptul că, adeseori, actorul nu cunoaşte suficient situaţia, nu este informat cum trebuie şi alege mijloace nepotrivite scopului urmărit.

- Deosebirea dintre acţiunile *logice* şi cele *nonlogice* provine din sursa care le-a generat: primele sunt rezultatul raţionamentului, secundele provin din anumite stări psihice (sentimente, convingeri, instincte). O acţiune nonlogică poate fi descompusă în trei elemente: 1) starea psihică care preexistă acţiunii; 2) acţiunea însăşi: 3) expresiile verbale sau teoriile care au ca scop mascarea stării psihice şi justificarea logică a acţiunii.

- Omul raţional este omul care caută şi găseşte un temei logic oricărei experienţe. Cel ce aşează sentimentul la baza experienţei este socotit "iraţional". Omul logic raţionează, omul non-logic raţionalizează. În gândirea unuia se manifestă doar exigenţele intelectului, în gândirea celuilalt se manifestă imperativ sentimentul. Când împăratul roman "citeşte" viitorul unei bătălii în măruntaiele unei păsări, el raţionalizează. Când calculează capacitatea logistică a trupelor sale, el raţionează.

- Cea mai mare parte a oamenilor se lasă conduşi de sentimente şi interese, şi nu de raţionamente, de aceea acţionează non-logic. Indivizii sunt ghidaţi de ceva mai puternic, care se află dincolo de raţiune, anume de *reziduri*. Acestea sunt manifestări complexe ale sentimentelor şi instinctelor, constituie o constantă a motivaţiilor umane. După înfăptuirea acţiunilor, oamenii încep să le justifice, rezultatul fiind ceea ce Pareto numeşte

derivaţii. În esenţă, *rezidurile* sunt manifestări ale sentimentelor şi instinctelor (forme constante), iar *derivaţiile* sunt explicaţiile oferite de oameni pentru comportamentul lor (forme variabile).

- Principalele tipuri de *reziduri* sunt: 1) *instinctul combinaţiilor* – permanenta tendinţă umană de a stabili asociaţii, legături între idei şi fapte, de a combina lucruri asemănătoare sau contrare, de a căuta coeziunea şi omogenitatea. Pe plan social, această tendinţă se traduce în permanenta orientare a omului către inovaţie; 2) *reziduul persistenţei agregatelor* – tendinţa de a conserva structurile împiedicând dispariţia lor în fluxul schimbării sociale. Esenţa persistenţei agregatelor se referă la conservarea stării de lucruri existente; 3) *reziduul sociabilităţii* – înclinaţia umană spre asociere, se referă la înclinaţiile fireşti ale omului spre imitaţie, generate de nevoia de uniformitate socială, de identificare cu ceilalţi. Tot aici intră fenomenele de milă şi cruzime (care inspiră oamenilor sensibilităţi exagerate), tendinţa sacrificiului dezinteresat (de a-şi impune sieşi un rău spre binele altuia) şi fenomenele de ascetism (abţinerea de la plăceri şi căutarea obstinată a suferinţei), caracterizate ca acţiuni nonlogice, lipsite de orice utilitate; 4) *reziduul integrităţii individului* – predispoziţia spre proprietate, teritorialitate şi nevoia de a aplica sancţiuni aceluia care a deviat de la exigenţele sociale; 5) *reziduul exteriorizării* – nevoia de a-şi manifesta sentimentele prin acţiuni exterioare, de a-şi exterioriza emoţiile în acte cu caracter ritual (practici religioase, spectacole sportive, manifestări politice); 6) *reziduul sexual* – manifestarea instinctului sexual. Cele mai importante sunt primele două care se regăsesc, sub o formă sau alta, în toate celelalte.

- A dezvoltat o *teorie ciclică a fenomenelor mentale*, conform căreia perioadele în care domină *instinctul de combinare* alternează cu cele în care domină *persistenţa agregatelor*. Altfel spus, anumite perioade sunt favorabile inovărilor, altele se caracterizează mai degrabă prin faptul că organizează şi coordonează cunoştinţele existente.

- Faptele sociale sunt reciproc dependente şi tocmai acest fapt provoacă (dez)echilibre economice ori sociale. Sub presiunea intereselor, sentimentelor, ideilor, aceste echilibre se obţin şi se strică, aceasta este logica evoluţiei sociale.

- Schimbarea nu este nici lineară, nici progresivă. *Schimbarea socială* trebuie percepută în termeni de oscilaţie, de mişcare ondulatorie, în sensul ciclurilor din teoriile economice.

- A elaborat *legea elitelor* (în orice comunitate există tendinţa spre polarizare socială, între un grup superior numit *elită* şi o grupare inferioară numită *masă*) şi *legea circulaţiei elitelor* (procesul acumulării indivizilor de elită nu se desfăşoară strict la nivelul elitei, ci în şi din toată populaţia, astfel încât între elită şi masă se desfăşoară un continuu proces de circulaţie. Ori de câte ori procesul de circulaţie este împiedicat, sunt întrunite condiţiile violenţei sociale).
- *Elita* este alcătuită din oameni care posedă calităţi de inteligenţă, de caracter, de capacitate de orice gen, de nivel remarcabil. Teoria elitelor ne cere să facem abstracţie de etica unor calităţi, şi să ţinem seama doar de gradul (nivelul) lor. *Legea circulaţiei sociale* nu controlează calitatea morală iar, uneori, nici calitatea capacităţilor celor care circulă dinspre masă spre elite. Această lege reglează circulaţia titlurilor, nu circulaţia competenţelor.
- *Elitele* au, în istorie, o funcţie creatoare pe când *masele* au o funcţie conservatoare. Există o tendinţă care sporeşte în elită predispoziţia spre creativitate, îndepărtează elita de masa conservatoare până acolo încât circulaţia socială a elitei se opreşte şi astfel se creează conjunctura violenţei sociale.
- Clasa guvernantă ajunge la putere, fie prin violenţă impunând *elite lei*, fie prin viclenie impunând *elite vulpi*, alternanţa dintre aceste două tipuri fiind însoţită de cicluri corespunzătoare în domeniul economico-social. Leilor le corespunde stabilitatea socială fără prosperitate iar vulpilor inovaţia socială, prosperitatea economică dar şi riscul degradării valorilor, ceea ce duce la revolta maselor.
- A distins, în clasa capitaliştilor, două tipuri de *conduite sociale*: 1) *conduita S*, cea orientată spre aventură, noutate, inovaţie; 2) *conduita R*, cea orientată spre prudenţă, tradiţionalism. O societate în care predomină industria de tip *R* rămâne imobilă iar una în care predomină industria de tip *S* e lipsită de stabilitate.

Bibliografie:

Bădescu Ilie, *Istoria Sociologiei*, Ed. Porto-Franco, Galaţi, 1994, pp. 352-432;
Lallement Michel, *Istoria ideilor sociologice*, Ed. Antet, Bucureşti, 1997, pp. 138-142;
Buzărnescu Ştefan, *Istoria doctrinelor sociologice*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1995, pp. 34-39;

Gil-Sung PARK (1957-) – doctor al *Universităţii Wisconsin*

(1988), profesor la *Universitatea Korea* (1992-2010), editor al *Korean Journal of Sociology*, director al *Institute of Social Research*. A scris *Understanding Theories in Economic Sociology* (2007).

Domenii de specializare: sociologie economică.

Robert E. PARK (1864-1944) - elev al lui **J. Dewey** şi **G. Simmel**, doctor al *Universităţii Heidelberg* (1903), profesor la universităţile Chicago (1914-1936) şi Fisk (1936-1944), preşedinte al *A.S.A.* (1925). A scris *The City* (1925), *Race and Culture* (1939).

Idei principale:

- A elaborat un *model explicativ al ecologiei umane*, potrivit căruia o organizare spaţială ideală a oraşului cuprinde cinci *zone concentrice*: 1) *nucleul*, care cuprinde instituţiile specializate în susţinerea financiară a vieţii oraşului; 2) *a doua zonă*, alcătuită din centre industriale şi din instituţiile aferente acestora; 3) *a treia zonă*, ocupată de muncitorii angajaţi şi de personalul care asigură buna funcţionare a industriei; 4) *a patra zonă*, cea rezidenţială, în care locuieşte pătura cea mai înstărită a populaţiei; 5) *zona de navetă*, care nu trebuie să fie plasată la o distanţă mai mare de 30-60 minute de nucleul urban. Oraşul construit pe *modelul cercurilor concentrice* posedă pe, fiecare inel, o puternică omogenitate etnică şi socială.
- Oraşul provoacă *dezorganizare*. Instabilitatea echilibrului urban (datorată eterogenităţii cartierelor şi mobilităţii rezidenţiale a indivizilor) este o sursă de discriminare, delincvenţă şi marginalizare.
- Reconstrucţia instituţională a societăţii trebuie să fie devansată de o reconstrucţie morală a întregului *mental colectiv*. Cum maximul de civilizaţie îl reprezintă oraşul, reformarea socială nu poate fi eficientă decât prin raportare la un model al viitorului spaţiu social din care au fost extirpate sursele de disfuncţionalitate.
- A elaborat conceptul de *marginalitate* şi a evidenţiat efectele dezorganizării psihice şi sociale determinate de apartenenţa la o dublă cultură. Absenţa resurselor face ca în orice societate să existe o serie de indivizi constituiţi în *grupuri marginale* (săracii, handicapaţii, delincvenţii etc.), ale căror norme, valori, diferite de cele ale membrilor întregii societăţi, îi plasează la periferia socială, stigmatizându-i şi obligându-i să-şi aleagă cariera de deviant.
- *Omul marginal* este cel care este membru a două culturi, care nu

sunt doar diferite, ci absolut opuse.
- A teoretizat, împreună cu **E. Burgess,** conceptul de *comportament colectiv,* definit drept comportamentul indivizilor sub influenţa impulsului colectiv, impuls care produce scăderea controlului Self-ului şi creşterea sugestibilităţii indivizilor.
- A fost unul din practicanţii timpurii ai metodei *observării participative*.
- Venim în lume ca indivizi, realizăm un personaj şi devenim o persoană.

Vincent N. PARRILLO – doctor al *Universităţii Rutgers*, profesor la *Universitatea William Paterson*, editor al *Encyclopedia of Social Problems* (2008, 2 vol.), vice-preşedinte al *E.S.S.* (2008-2009). A scris *Uncertainty and Insecurity in the New Age* (2009).
Domenii de specializare: sociologie urbană, sociologia comunicării interculturale.

Talcott PARSONS (1902-1979) - doctor al *Universităţii Heidelberg* (1927), profesor la *Universitatea Harvard* (1927-1973), membru al *C.A.S.B.S.* (1957), preşedinte al *E.S.S.* (1941-1942), secretar (1960-1965) şi preşedinte (1949) al *A.S.A.*, a primit *Premiul E.S.S.* (1967). A scris *Social Action* (1937), *The Social System* (1951), *Sociological Theory and Modern Society* (1967).
Idei principale:
- Indivizii trebuie să se supună ordinii raţionale stabilită prin contractul social, dar asemenea consimţire a sacrificării libertăţii personale nu este decât una de suprafaţă, formală, provenind din *raţionalitatea socială* a omului şi nu din sentimentele sale cele mai profunde. Raţionalitatea socială exclude practic omul ca fiinţă individuală, îl absoarbe în societate.
- Numai prin *acţiune* omul se poate integra în societate iar, la rândul ei, societatea este cea care oferă temeiurile raţionale ale acestei acţiuni. Desprinsă de contextul social, acţiunea individuală devine inevitabil anarhică şi egoistă, ameninţând ordinea socială.
- A considerat că *acţiunea socială* oscilează între: 1) *afectivitate* versus *neutralitate afectivă* (individul se poate lăsa călăuzit de sentimente sau şi le poate înfrâna); 2) *orientare spre colectivitate* versus *orientare spre sine* (acţiunea poate fi motivată de scopuri împărtăşite şi de alţi indivizi sau de scopuri strict personale); 3) *universalism* versus *particularism* (individul îşi analizează mediul cu ajutorul criteriilor universale sau specifice); 4) *calitate* versus

împlinire (evaluarea celuilalt se face, fie prin calităţile lui, fie prin performanţele sale); 5) *specificitate* versus *propagare* (individul poate manifesta interes pentru o parte a personalităţii şi acţiunii celorlalţi actori sau pentru totalitatea lor). De exemplu, societatea americană este definită de perechea *universalism/împlinire*, Germania de dinainte de **Hitler** se defineşte prin perechea *universalism/calitate*, civilizaţia chineză de perechea *particularism/împlinire* iar societăţile Americii Latine prin perechea *particularism/calitate*.

- A clasificat *acţiunile umane* în funcţie de două dimensiuni principale: 1) *instrumentalitate* (accent pus pe mijloace) – *expresivitate* (accent pus pe scopuri); 2) *relevanţă externă* (dependenţa de mediul social) – *relevanţă internă* (dependenţa de structura personalităţii). Din combinarea celor două axe, rezultă acţiuni de: 1) *adaptare* (instrumentalitate/relevanţă externă); 2) de *menţinere a modelului normativ* (instrumentalitate/relevanţă internă); 3) de *realizare a scopurilor* (expresivitate/relevanţă externă); 4) de *integrare în sistemul social* (expresivitate/relevanţă internă).

- În teoria sa referitoare la schimbarea socială, Parsons a acordat importanţă unui număr de patru procese: 1) *ameliorarea adaptativă* (A) – punerea la dispoziţia unităţilor sociale a unui câmp mai larg de resurse: producţia economică e mai eficientă în uzină decât în căminul conjugal; 2) *diferenţierea* (G) – corespunde fenomenului de demultiplicare a rolurilor, care implică creşterea eficacităţii; 3) *includerea* (I) – denumeşte procesul prin care indivizii sau grupurile excluşi iniţial, devin membrii autentici ai societăţii comunitare; 4) *generalizarea valorilor* (L) – necesitatea de a adapta şi ridica valorile la un nou tip de sistem (mai complex decât precedentul) care apare.

- Omul este un individ supra-socializat, care se supune atât presiunilor externe instituţionalizate, cât şi constrângerii interiorizate. *Socializarea* implică trei forme principale: 1) *socializarea primară*, care se desfăşoară pe timpul copilăriei timpurii, în cursul căreia copilul este supus influenţei părinţilor; 2) *socializarea secundară*, ce are loc prin intermediul învăţării normelor care reglează relaţiile copilului cu egalii săi (fraţi, colegi, prieteni). Spre deosebire de familie, care socializează copilul într-un climat profund afectiv, şcoala presupune un tip de socializare definit prin instrumentalitate şi neutralitate afectivă; 3) *socializarea continuă*, care intervine în tot cursul desfăşurării vieţii adultului, pe

măsură ce acesta asimilează noi valori, dobândeşte noi experienţe de viaţă, achiziţionează noi roluri sociale.
- *Boala* este singura formă de devianţă legitimă, motiv pentru care societatea exonerează de răspundere individul deviant, cu condiţia ca acesta să urmeze un tratament medical.
- A stabilit o corelaţie între *structura rudeniei* şi *structura profesională*, identificând existenţa a două sindromuri patologice: 1) în măsura în care soţul exercită o profesie determinantă pentru restul familiei, se produce retrogradarea mamei şi soţiei la rangul de menajeră; 2) deoarece valorile societăţii americane se potrivesc mai bine tinerilor, persoanele în vârstă sunt marginalizate în proporţie de masă.

Bibliografie:
Rădulescu Sorin, *Homo sociologicus*, Ed. Şansa, Bucureşti, 1994.

Lindsay PATERSON – doctor (1981) şi profesor al *Universităţii Edinburgh*, membru al *Royal Society of Edinburgh* (2004). A scris *The Modernising of the Democratic Intellect* (2004), *Political Attitudes, Social Participation and Social Mobility: A Longitudinal Analysis* (2008).
Domenii de specializare: statistică, sociologia educaţiei.

Vasile PAVELCU (1900-1991) – doctor (1936), profesor (1943-1969), şef al *Catedrei de Psihologie* (1948-1970) şi *profesor emerit* (1969-1970) al Universităţii din Iaşi, membru al *Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice* (1970) şi al *Academiei Române* (1974), vice-preşedinte al *A.P.R.* (1965-1990), a primit *Premiul de Stat* (1964). A scris *Tratat de psihologie experimentală* (1963), *Drama psihologiei* (1965).
Idei principale:
- *Psihologia socială* se delimitează, atât de *psihologia generală* (care studiază formele generale de manifestare a psihicului), cât şi de *sociologie* (preocupată de manifestarea instituţională a colectivităţilor) pentru a-şi delimita o arie proprie, a studiului individului concret în interacţiune cu alţii.
- *Personalitatea* este o realitate dinamică, o funcţie a trei variabile: biologică, socială şi personală.

Ivan P. PAVLOV (1849-1936) – doctor (1883) şi profesor (1895-1924) al *Imperial Medical*

Academy, fondator (1890) şi director (1890-1935) al *Institute of Experimental Medicine*, membru al *Russian Academy of Sciences* (1907) şi al *American Philosophical Society* (1932), preşedinte al *International Congress of Physiology* (1935), *doctor honoris causa* al cinci universităţi, printre care cele din Geneva, Viena, Paris şi Cambridge (1912), a primit *Premiul Nobel* pentru fiziologie sau medicină (1904), *Copley Medal* (1915) şi *Légion d'honneur* (1915). A scris *Lectures on Conditioned Reflexes* (1928).

Idei principale:

- A elaborat *legea semnificaţiei forţei de semnalizare a stimulului*, conform căreia un stimul slab ca intensitate dar foarte semnificativ pentru individ este mai bine recepţionat decât un stimul puternic, dar nesemnificativ.
- Un răspuns de tip condiţionat nu poate fi elaborat în absenţa întăririi.

Geoff PAYNE – profesor al *Universităţii Glasgow* (2003-2010), *profesor emerit* al Universităţii Plymouth (2001), membru al *Academy for Social Sciences* (2001), preşedinte al *B.S.A.* (2005-2007). A scris *Key Concepts in Social Research* (2004), *Generalisation in Qualitative Sociology* (2005).

Domenii de specializare: metode şi tehnici de cercetare, mobilitate şi inegalitate socială.

Karl PEARSON (1857-1936) – doctor al *Universităţii Cambridge*, sub coordonarea lui **F. Galton**, profesor la *Gresham College* (1891), fondator al primului *Departament de Statistică* din lume, la Universitatea College (1911), fondator al *Biometrika* (1900) şi al *Annals of Eugenics* (1925), membru al *Royal Society* (1896), membru de onoare al *Royal Society of Edinburgh* şi al *Royal Society of Medicine*, *doctor honoris causa* al Universităţii St. Andrews (1911), a primit *Darwin Medal* (1898). A scris *The Academic Aspect of the Science of Eugenics* (1911), *Social Problems, Their Treatment, Past, Present and Future* (1912).

Idei principale:

- A fost întemeietorul şcolii anglo-saxone de statistică matematică cu aplicaţii în psihologie, fiind preocupat în special de *teoria erorilor* şi *teoria repartiţiilor*.
- Unitatea ştiinţei constă în *metodă*, nu în materialul de studiu.

Juan A. PERÉZ – profesor la *Universitatea din Valencia*. A

scris *Minority Influence, Manifest Discrimination and Latent Influence* (1990), *Influences sociales* (1993).

Idei principale:

- O minoritate *in-group* tinde să producă mai multă influenţă manifestă decât o minoritate *aut-group*.

Elizabeth J. PERRY (1948-) – doctor al *Universităţii Michigan* (1978), profesor la *Universitatea Harvard*, director al *Harvard-Yenching Institute* (2008-2010), membru al *S.C.R.* şi al *A.A.A.S.*, preşedinte al *Association for Asian Studies* (2007), a primit *Premiul John K. Fairbank* (1993). A scris *Chinese Society: Change, Conflict and Resistance* (2000).

Domenii de specializare: sociologie politică, teorii sociologice.

Caroline H. PERSELL – doctor al *Universităţii Columbia* (1971), profesor (1986-2008) şi şef al *Departamentului de Sociologie* (1987-1993) la Universitatea din New-York, membru al *I.S.A.*, al *S.W.S.* şi al *A.E.R.A.* (1984), vice-preşedinte al *A.S.A.* (2004-2005), preşedinte al *E.S.S.* (1995-1996), a primit *Premiul Hans O. Mauksch* (1990), *Premiul William F. Ogburn* (2003), *Premiul A.S.A.* (2005), *Premiul E.S.S.* (2005) şi *Premiul Sorokin* (2006). A scris *Race, Education and Inequality* (2005).

Idei principale:

- *Profeţia autorealizatoare* este un exemplu de dominaţie a spiritului asupra materiei, datorită faptului că, prin acest proces, se pot manifesta aspecte care, la început, există doar în mintea noastră.

Bernice A. PESCOSOLIDO – doctor al *Universităţii Yale* (1982), profesor la *Universitatea Indiana* (1990-2010), director al *Indiana Consortium for Mental Health Services Research* (1992-2010), membru al *American Association of Higher Education*, al *S.W.S.* şi al *S.R.A.* (2000), şef al secţiunilor *Medical Sociology* (1993) şi *Sociology of Mental Health* (2005) din cadrul A.S.A., vice-preşedinte al *A.S.A.* (2003-2004), a primit *Premiul Edwin H. Sutherland* (1985), *Premiul Herman F. Lieber* (1992), *Premiul Leo G. Reeder* (2005) şi *Premiul Hans O. Mauksch* (2006). A scris *The Sociology of the Professions and the Profession of Sociology* (1991), *Culture and Conflict* (1997), *Complementary Medicine and Alternative Medicine: Challenge and Change* (2000).

Domenii de specializare: sociologie medicală, sociologie generală, statistică.

Nicolae PETRESCU (1886-1954) – doctor al *Universităţii din Rostock* (1911), profesor la *Universitatea Bucureşti* (1923), membru corespondent al *Academiei Române* (1945). A scris *The Principles of Comparative Sociology* (1924), *Primitivii. Organizare-Instituţii-Obiceiuri-Mentalitate* (1944).

Idei principale:

- În societăţile moderne, *suprafaţa* diferenţelor este luată în seamă mai mult decât *substratul*, întrucât suprafaţa iese în evidenţă, în timp ce substratul stă ascuns în spatele manifestărilor exterioare. Această suprafaţă este spaţiul în care se nasc conflicte, teorii contradictorii, se formulează judecăţi de valoare asupra realităţii sociale.
- *Sociologia* nu poate depăşi simpla descriere a fenomenelor, nu poate trece la clasificări, tipologii, generalizări, decât dacă se compară fenomenele sociale din întreg spaţiul şi timpul social, pentru a se stabili asemănările şi diferenţele între ele.

Thomas PETTIGREW (1931-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1956) sub coordonarea lui **G. Allport**, profesor la universităţile Harvard (1957-1960) şi Amsterdam (1966-1991), *profesor emerit* al Universităţii Santa Cruz, membru al *C.A.S.B.S.*, preşedinte al *S.P.S.S.I.* (1967-1968), *doctor honoris causa* al Universităţii Phipps (2008), a primit *Premiul Sydney Spivack* (1979), *Premiul Kurt Lewin* (1987), *Premiul S.E.S.P.* (2002), *Premiul Gordon Alllport* (2003) şi *Premiul I.A.I.R.* (2009). A scris *The Sociology of Race Relations* (1980), *The Future of Social Psychology* (1991)

Idei principale:

- A formulat *ipoteza contactului extins*, conform căruia nu trebuie să avem un contact direct cu out-group-urile pentru a ne schimba percepţia la adresa lor, e suficient să ştim că alţii din grupul nostru o fac.
- A teoretizat *ultima eroare de atribuire*, conform căreia un comportament negativ face obiectul unei *atribuiri dispoziţionale* dacă este realizat de cineva din afara grupului şi al unei *atribuiri situaţionale* dacă este realizat de cineva din grup.
- *Atitudinile pozitive* care apar în urma unor întâlniri între doi indivizi aparţinând unor grupuri diferite se limitează doar la ei şi nu se generalizează la nivelul grupurilor din care fac parte deoarece există tendinţa interpretării ca *excepţie* a acestor contacte pozitive.

Richard E. PETTY – doctor (1977), profesor (1987) şi şef al *Departamentului de Psihologie* (1998-2000, 2008-2010) al Universităţii Ohio, editor al *Emotion* şi al *P.S.P.B.* (1988-1991), membru al *S.A.A.A.*, al *A.P.A.* şi al *A.P.S.*, preşedinte al *Midwestern Psychological Association* (2002) şi al *S.P.S.P.* (2009) a primit *Premiul Donald T. Campbell* (2000) şi *Premiul oferit de Society for Consumer Psychology* (2000). A scris *Attitudes and Persuasion: Clasic and Contemporary Approaches* (1981), *Information Utility and the Multiple Source Effect* (1987).

Idei principale:

- *Schimbarea atitudinală* este mai puternică dacă argumentele provin de la mai multe surse percepute ca fiind independente.
- *Frânarea socială* depinde de dificultatea sarcinii şi modul de apreciere a randamentului: dacă sarcina e complexă şi contribiţia e diferenţiată, frânarea este diminuată.

Jean W. PIAGET (1896-1980) – doctor al *Universităţii din Neuchatel* (1917), profesor la universităţile Lausanne (1938-1951) şi Paris (1952-1963), *profesor emerit* al Universităţii din Geneva (1971-1980), fondator al *Centre International d'Épistémologie Génétique* (1955), director al *Bureau international d'éducation* (1929-1967), membru de onoare al *B.P.S.* (1954), preşedinte al *I.U.P.S.* (1954-1957), *doctor honoris causa* al 15 universităţi printre care cele din Harvard (1936), Oslo (1960), Montréal (1964), Marseille (1964), Pennsylvania (1966) şi Bucureşti (1971), a primit *Premiul A.E.R.A.* (1968), *Premiul A.P.A.* (1970), *Premiul Granville S. Hall* (1971), *Premiul Erasmus* (1972), *Premiul Balzan* (1979). A scris *Six études de psychologie* (1964), *Études sociologiques* (1965), *Psychologie et épistémologie* (1970).

Idei principale:

- A elaborat, împreună cu **B. Inhelder**, *psihologia genetică*, care explică modul de formare a funcţiilor mentale ale adultului prin dezvoltarea lor în perioada copilăriei.
- A elaborat *teza paralelismului psiho-sociologic*, conform căreia fiecare stadiu al dezvoltării se caracterizează prin achiziţii noi la nivelul *structurilor mentale* şi al *structurilor sociale* şi prin corespondenţa dintre acestea.
- *Psihologia copilului* constituie un sector al *sociologiei* consacrat studiului socializării individului.

Henri L. PIÉRON (1881-1964) – profesor la *Collège de France* (1923-1951), editor al *L'Anee*

Psychologique (1913-1964) şi al *Traité de psychologie appliquée* (7 vol.), fondator al *Institut français d'anthropologie* (1910), al *Institut de psychologie* (1921) şi al *Institut national d'orientation professionnelle* (1928), director al *Laboratoire de psychologie physiologique* (1912), preşedinte al *Congrès international de psychologie* (1937), al *Association française pour l'avancement de la science* (1940) şi al *I.U.P.S.* (1951-1954). A scris *Technique de Psychologie expérimentale* (1904), *Psychologie différentielle. Livre premier du Traité de Psychologie appliquée* (1949).

Idei principale:

- A fundamentat *docimologia* şi a fost interesat de psihofiziologia senzorială, elaborând o *lege a percepţiei vizuale liminale*.

Horia D. PITARIU (1939-2010) – doctor (1976) sub coordonarea lui **A. Roşca** şi profesor (1990-2010) al *Universităţii Babeş-Bolyai*, profesor asociat la *Universitatea Berkeley* (1992), editor al *Psihologia şi viaţa cotidiană* (1987-2010), redactor-şef adjunct al *Revistei de Psihologie*, redactor-şef al *Psihologia resurselor umane*, membru al *A.P.R.* (1956), al *I.A.A.P.* (1974) şi al *A.P.A.* (1994), a primit *Premiul Academiei Române* (2002). A scris *Psihologia selecţiei şi formării personalului* (1983).

Domenii de specializare: psihologie organizaţională, psihologie experimentală, evaluarea şi selecţia personalului.

Ype H. POORTINGA (1939-) – doctor al *Universităţii din Amsterdam*, *profesor emerit* al universităţilor din Tilburg şi Leuven, cercetător la *National Institute for Personnel Research* (1965-1972), membru al *I.A.A.P.*, al *I.U.P.S.* şi al *N.I.A.S.* (2005), preşedinte al *Dutch Psychological Association*, al *European Federation of Psychologists Associations* şi al *I.A.C.C.P.* (1988-1990), a primit *Premiul Ursula Gielen* (2008). A scris *Personality and Culture* (2001), *Multilevel Analysis of Individuals and Cultures* (2008).

Idei principale:

- A elaborat *modelul transmisiei genetice şi culturale a atributelor identitare*, conform căruia pattern-urile comportamentale ale unui individ sunt explicate prin prevalenţa *biologicului* (pentru aspectele psihofiziologice şi perceptive ale comportamentului) sau *culturalului* (pentru aria personalităţii şi registrul relaţional).

Paul POPESCU-NEVEANU (1926-1994) – doctor al *Universităţii Sankt-Petersburg*

(1953), profesor (1969-1993) şi pro-rector al *Universităţii Bucureşti*, fondator al *Revistei de Psihologie* şi al *A.P.R.* (1965), director al *Institutului de Psihologie* (1990-1994). A scris *Personalitatea şi cunoaşterea ei* (1970), *Dicţionar de psihologie* (1978).

Idei principale:

- A propus un nou *model al sistemului psihic uman*.
- *Opinia publică* este un fenomen psihosocial al cărui conţinut este dat de aprecierea generalizată a unei populaţii asupra diferitelor aspecte de interes ale vieţii sociale.

Alejandro PORTES (1944-) – doctor al *Universităţii Wisconsin* (1970), profesor la universităţile Duke (1975-1980), John Hopkins (1980-1996) şi Princeton (1997-2010), director al *Centro para la Migración y Desarrollo* (1999-2007), membru al *S.R.A.* (1980), al *C.A.S.B.S.* (1980), al *A.A.A.S.* (1998) şi al *N.A.S.* (2001), preşedinte al *A.S.A.* (1999), *doctor honoris causa* al universităţilor Wisconsin (1998), Genova (2004) şi al N.S.S.R. (1998), a primit *Premiul Manford Kuhn* (1967), *Premiul Robert E. Park* (1995), *Premiul Anthony Leeds* (1995), *Career Award* (1998), *Premiul A.S.A.* (2002) şi *Premiul N.A.S.* (2008). A scris *Inmigración y metrópolis: reflexiones acerca de la historia urbana* (2001), *La sociología en el continente: convergencias pretéritas y una nueva agenda de alcance medio* (2004).

Domenii de specializare: psihologie socială, sociologie politică, metodologie.

Leo J. POSTMAN (1918-2004) – doctor al *Universităţii Harvard* (1946), profesor (1950-1987) şi *profesor emerit* (1987) al Universităţii Berkeley, editor al *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior* (1961-1968), membru al *N.A.S.*, al *A.P.A.* şi al *Society of Experimental Psychologists* (1959), vice-preşedinte al *S.A.A.A.*, a primit *Howard C. Warren Medal* (1974). A scris *The Psychology of Rumor* (1947), *Experimental Psychology: An Introduction* (1949).

Domenii de specializare: psihologie socială, psihologie experimentală.

Dean G. PRUITT (1930-) – doctor al *Universităţii Yale* (1957), profesor (1966-2001) şi *profesor emerit* (2001-2010) al *Universităţii Buffalo*, cercetător la *Institute for Conflict Analysis and Resolution*, editor al *Journal of Conflict Resolution* (1959-1961), vice-preşedinte al *International Society of Political Psychology*

(1984-1985), preşedinte al *I.A.C.M.* (1990-1992), a primit *Premiul Harold Lasswell* (1992), *Premiul Wilhelm Wundt* (1996). A scris *Social Conflict: Escalation, Stalemate and Settlement* (1986), *Negotiation in Social Conflict* (1993).

Idei principale:

- A propus, împreună cu **J. Rubin**, *modelul preocupării duale*, conform căruia individul angajat într-o negociere ţine cont şi de scopurile partenerului său.

Robert D. PUTNAM (1941-) – doctor al *Universităţii Yale* (1970), profesor la universităţile Michigan şi Harvard, membru al *S.C.R.*, al *A.A.P.S.S.*, al *British Academy*, al *A.A.A.S.* (1980), al *N.A.S.* (2001), preşedinte al *A.P.S.A.* (2001-2002), a primit *Wilbur Cross Medal* (2003), *Premiul Johan Skytte* (2006) şi *Premiul Charles E. Merriam* (2007). A scris *The Comparative Study of Political Elites* (1976), *Democracies in Flux* (2002).

Idei principale:

- *Capitalul social* reprezintă ansamblul de reţele sociale, de norme de reciprocitate şi de încredere, care sunt generate în cadrul acestor reţele.

Q

Enrico L. QUARANTELLI – doctor al *Universităţii din Chicago* (1959), profesor la universităţile Ohio (1963-1984) şi Delaware (1985-1998), *profesor emerit* al Universităţii Delaware, editor al *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, fondator al *Disaster Research Center*, a primit *Premiul Charles E. Fritz* (1995). A scris *Catastrophes are Different from Disasters* (2006), *Handbook of Disaster Research* (2007).
Domenii de specializare: sociologia dezastrelor.

Richard QUINNEY (1934-) – doctor al *Universităţii Wisconsin* (1962), profesor (1983-1997) şi *profesor emerit* (1997) al Universităţii Northern Illinois, membru al *A.S.C.* (1995), a primit *Premiul Edwin H. Sutherland* (1984), *Premiul oferit de Western Society of Criminology* (1991), *Premiul A.S.C.* (1998) şi *Premiul Sullivan-Tifft Vanguard* (2009). A scris *The Social Reality of Crime* (1974), *Class, State and Crime* (1977).
Domenii de specializare: sociologia devianţei, sociologie juridică, criminologie.

R

Anat RAFAELI - doctor al *Universităţii Ohio* (1984), profesor la universităţile Hebrew (1989-1997) şi Michigan (1997-1998), membru al *A.P.S.*, al *I.A.A.P.*, al *Academy of Management*, al *European Association of Work and Organizational Psychology* şi al *Society of Industrial and Organizational Psychology*, vice-preşedinte al *International Academic Relations*, a primit *Premiul oferit de Academy of Management* (1988). A scris *Symbols as a Language of Organizational Relating Work* (2001), *On the Social Influence of Emotion in Organizations* (2008).

Idei principale:

- A evidenţiat importanţa *contextului organizaţional* în modelarea *comportamentului emoţional* al angajaţilor, sugerând existenţa a trei dimensiuni: 1) recrutarea şi selecţia; 2) socializarea; 3) sistemul de recompense şi sancţiuni.

Charles C. RAGIN (1953-) – doctor al *Universităţii North Carolina* (1975), profesor la universităţile Northwestern (1981-2001), Oslo (1998-2001) şi Tucson (2001-2010), editor al *American Sociological Review* (1981-1984), al *Sociological Quarterly* (1985-1987), al *A.J.S* (1992-1994) şi al *Sociological Methods and Research* (1994-2009), membru al *S.S.H.A.*, al *A.P.S.A.* (1984) şi al *C.A.S.B.S.* (2000), şef al secţiunii *Comparative and Historical Sociology* al A.S.A. (2000-2001), a primit *Premiul Stein Rokkan* (1989), *Premiul Donald Campbell* (2001). A scris *The Comparative Method* (1987), *Formal Methods of Qualitative Analysis* (1994), *Redesigning Social Inquiry* (2008).

Idei principale:

- A identificat trei *tipuri de cercetare*: 1) *cantitativă*, care analizează un număr foarte mare de cazuri şi un număr mic de variabile; 2) *comparativă*, axat pe investigarea unui număr mediu de cazuri şi variabile; 3) *calitativă*, care analizează un număr foarte mic de cazuri şi un număr mare de variabile.
- Există mai multe combinaţii de condiţii care pot produce acelaşi fenomen iar această *natură combinatorică a cauzalităţii sociale* este o caracteristică cheie a complexităţii fenomenelor sociale.

Leon RAPPOPORT - doctor al *Universităţii Colorado* (1963), *profesor emerit* al Universităţii din Kansas. A scris *Postmodern Culture and the Plural Self* (1999), *Conceptual Differences between Meals* (2001).
Domenii de specializare: psihologie socială, psihologia personalităţii.

Mihai RALEA (1896-1964) - doctor al *Universităţii din Paris* (1922), profesor la *Universitatea din Iaşi* (1926-1937), şef al *Catedrei de Psihologie* la Universitatea Bucureşti (1948), fondator al *Institutului de Psihologie* (1956) şi al *Revistei de Psihologie* (1955) fondator şi preşedinte al *A.P.R.* (1965), membru al *Academiei Române* (1948), *ambasador* al României în S.U.A., deputat, ministru. A scris *Introducere în sociologie* (1944), *Istoria psihologiei* (1958), *Fenomenul românesc* (1972).
Idei principale:
- A identificat elementele ireductibile ale oricărei *revoluţii*: corpul social care o susţine, idealul şi transferul de putere. Fără aceste elemente se poate vorbi de reformă sau război civil (în primul caz), răscoală (în al doilea), conspiraţie sau complot (în al treilea).
- A definit *revoluţia* drept cucerire a puterii de către o clasă, care n-a mai ocupat-o niciodată înainte, cu scopul de a impune grupului întreg un nou etalon de valori. Deci, revoluţia realizează trecerea de la un tip social la altul.
- *Sociologia* este studiul comparativ al societăţilor: comparaţie în timp, cu ajutorul metodei istorice, comparaţie în spaţiu, cu ajutorul metodei etnografice. Prin compararea instituţiilor diverselor societăţi se pot identifica legi de evoluţie.
- Forma primară a *succesului* presupune trei elemente: o manifestare, un public, reacţia favorabilă a acestuia. Succesul se leagă mai mult de faptă decât de persoană, astfel încât relaţia creator-public este înlocuită de cea dintre operă-public.
- A realizat o *schiţă psihologică* a poporului român, considerînd că trăsătura definitorie a acestuia o reprezintă *adaptabilitatea*, care este una pasivă. Adaptabilitatea presupune o altă trăsătură – *inteligenţa dezvoltată* – care nu se bazează pe fantezie, ci pe spiritul critic foarte dezvoltat.

Bibliografie:
Costea Ştefan (coord.), *Sociologi români. Mică enciclopedie*, Ed. Expert, Bucureşti, 2001, pp. 372-376;

Werner RAUB (1953 -) – doctor (1984) şi profesor (1988-2010) al *Universităţii Utrecht*, editor al

Contemporary Sociology (1992-1995), membru al *N.I.A.S.* (2001) şi al *Deutsch Akademie der Wissenschaften* (2007), preşedinte al *E.A.S.* (2008-2010), a primit *Premiul James S. Coleman* (2003), *Order of Orange* (2009). A scris *Bedingungen für die Zusammenarbeit in problematische soziale Situation* (1986), *Theoretische Modelle und experimentelle* (2000).

Domenii de specializare: sociologie economică, teorii sociologice, sociologia grupurilor mici.

Bertram H. RAVEN (1926-) – doctor al *Universităţii Michigan* (1953), profesor (1956), şef al *Departamentului de Psihologie* (1983-1988) şi *profesor emerit* al Universităţii Los Angeles, editor al *Journal of Social Issues* (1969-1974), director al *Survey Research Center*, membru al *S.P.S.P.*, al *A.P.S.*, al *I.A.A.P.*, al *A.P.A.*, al *S.A.A.A.*, al *S.E.S.P.*, al *A.S.A.*, al *W.P.A.*, al *S.S.R.C.* (1953) şi al *N.I.M.H.* (1969), preşedinte al *S.P.S.S.I.* (1973-1974), a primit *Premiul S.S.R.C.* (1962), *Premiul Kurt Lewin* (1997). A scris *Social Psychology* (1983), *Influence, Power, Religion and the Mechanisms of Social Control* (1999).

Idei principale:

- A identificat, împreună cu **J. French**, cinci *baze ale puterii*: 1) *puterea de recompensare*, care se fundamentează pe capacitatea de a răsplăti efortul depus de un membru al grupului; 2) *puterea de coerciţie*, care implică aşteptările indivizilor că vor fi pedepsiţi dacă nu se supun tentativei de influenţare; 3) *puterea legitimă*, care include comportamentul prescris social; 4) *puterea de referinţă*, care apare atunci când un individ se identifică cu altul sau cu un anumit grup, chiar dacă, de multe ori, deţinătorii puterii de referinţă nu sunt conştienţi de influenţa exercitată; 5) *puterea de competenţă*, care variază în funcţie de cunoştinţele şi abilităţile atribuite unei persoane în raport, nu cu un etalon absolut, ci cu propriile cunoştinţe.

Constantin RĂDULESCU-MOTRU (1868-1957) – doctor al *Universităţii din Leipzig* (1893), profesor la *Universitatea Bucureşti* (1900), fondator al *Laboratorului de Psihologie Experimentală* (1906), al *Societăţii de Studii Filosofice* (1910) şi al *Analelor de Psihologie* (1934), preşedinte (1938-1940) al *Academiei Române*, director al *Teatrului Naţional* din Bucureşti (1918), deputat, senator. A scris *Cultura română şi politicianismul* (1904),

Psihologia poporului român (1938).

Idei principale:

- A realizat prima *analiză sociologică sistematică* a societăţii româneşti, din perspectiva *teoriei formelor fără fond*, conform căreia acestea conduc la dezagregarea unităţii sufleteşti a unui popor. Când segmente ale elitei pierd (sub influenţa formelor imitate) *identitatea de înţeles* a unor idei, instituţii sau evenimente, este creat un *stadiu de dezagregare*. Această identitate se bazează pe un fond identic de deprinderi sufleteşti. Distruge acest fond şi membrii societăţii nu se vor mai înţelege între ei, căci o idee va ajunge să însemne pentru fiecare, altceva: *ceea ce unul laudă, altul critică; mai mult, ceea ce unul laudă azi, tot el critică mâine*.
- A dezvoltat conceptul de *pseudocultură*, ce reprezintă decalajul dintre formă şi fond. Produsele tipice ale pseudoculturii sunt *resentimentul personal* şi *zeflemeaua* (îndreptată împotriva obiceiurilor şi instituţiilor). Imitaţia izvorăşte din slăbiciunea fondului sufletesc iar pseudocultura se crează prin imitaţie deoarece o cultură nu se reduce la forme împrumutate. Mimetismul este condiţia elitelor, nu a poporului întreg.
- Mişcările sociale sunt fluctuaţiile pe care le încearcă viaţa socială în căutarea unui echilibru stabil.
- *Politicianismul* este un gen de activitate politică prin care câţiva dintre cetăţenii unui stat tind şi uneori reuşesc să transforme instituţiile publice, din mijloace pentru realizarea binelui public în mijloace pentru realizarea intereselor personale. Politicianismul nu este o practică tradiţională, ci una modernă, o patologie a regimului democratic.
- Activitatea productivă a românului este departe de standardele raţionalităţii capitaliste, care presupun muncă uniformă, disciplinată, iar nu întreruptă şi capricioasă. Românul, ca vânzător şi cumpărător, se comportă haotic, calculând preţurile după trebuinţele lui, şi nu după valoarea de schimb a mărfurilor. Românul consumator dovedeşte risipă şi lipsa oricărui simţ de prevedere.
- A identificat două categorii de *oameni mari*: 1) *personalităţi de idei*, care sunt mari prin înălţimea gândirii lor; 2) *personalităţi de caracter*, care sunt mari prin puterea exemplară a faptelor lor. Apariţia oamenilor mari este un fapt supus condiţiilor de existenţă ale societăţii. *Fiecare societate îşi are oamenii săi mari, fiindcă fiecare societate are nevoie de anumiţi oameni mari*. Această ipotezăcontrazice *teza omului ca*

oglindă pasivă a societăţii sale şi susţine că omul mare apare din golul de fiinţă al unei societăţi, spre a complini ceea ce-i lipseşte acesteia. A distins între *oamenii mari adevăraţi* (cei care apar pentru a umple un gol, spre a compensa un deficit) şi *falşii oameni mari* (cei care vin să accentueze golul, să potenţeze negarea).

- A elaborat teoria *întârzierii provocate*, conform căreia, în societăţile moderne, anumite grupuri se străduiesc să creeze falşi oameni mari, să fabrice lideri, al căror rost este acela de a bloca ori întârzia apariţia celor cu adevărat mari.

- A elaborat *teoria elitelor vocaţionale*. Vocaţia constă din aptitudini speciale ale inteligenţei, sentimentului şi voinţei. Omul cu vocaţie este producător de opere originale şi valoroase, prin folosirea instinctivă a depozitelor sale native. În orice societate, indivizii preponderent *conservă* sau preponderent *inovează*. Aceştia din urmă sunt oamenii de vocaţie.

- A identificat *trei stadii ale conştiinţei etnice*: 1) *conştiinţa comunităţii de origine*, care întreţine obiceiurile, tradiţiile şi este baza organizărilor sociale a celor care consideră că au strămoşi comuni. 2) *conştiinţa comunităţii de limbă*, ce are forţă coezivă mai mare, căci cuvântul devine mijloc de gândire şi creaţie, şi nu doar de comunicaţie. 3) *conştiinţa comunităţii de destin*, ce apare ca nevoie de conservare şi de asigurare a propriului viitor.

- *Caracterul* este o însuşire mai intimă, pe când *personalitatea* este o însuşire mai externă, socială. Între caracter şi personalitate pot să apară decalaje, care se transpun în decalajele lumii; fiecare epocă ne dezvăluie o realitate a sa, inconfundabilă, dar care poate fi examinată în raport cu personalitatea umană. Omul *antic* avea, într-o măsură aproape egală cu omul *modern*, însuşirea caracterului, dar nu şi a personalităţii.

Bibliografie:

Costea Ştefan (coord.), *Sociologi români. Mică enciclopedie*, Ed. Expert, Bucureşti, 2001, pp. 378-383;

Walter C. RECKLESS (1898-1988) – doctor al *Universităţii Chicago* (1925), profesor la universităţile Vanderbilt (1926-1939) şi Ohio (1939-1969), membru al *A.S.A.*, preşedinte al *A.S.C.* (1964-1966), a primit *Premiul Edwin H. Sutherland* (1963). A scris *The Crime Problem* (1950).

Idei principale:

- A elaborat *teoria rezistenţei la violenţă*, conform căreia există două sisteme de control social care previn actele violente: 1) rezistenţa internă a individului; 2) rezistenţa externă, manifestată de persoanele şi instituţiile exterioare lui. Probabilitatea ca un individ să devină violent depinde de forţa celor două sisteme de control social.

Barbara RESKIN – doctor al *Universităţii Washington* (1973), profesor la universităţile Illinois (1985-1991), Ohio (1991-1997), Harvard (1997-2002) şi Washington (2002-2010), membru al *C.A.S.B.S.* (1987), al *S.R.A.* (1989), al *A.A.A.S.* (2001) şi al *N.A.S.* (2006), preşedinte al *A.S.A.* (2002), a primit *Premiul A.S.A.* (2008), *Premiul W.E.B. DuBois* (2008). A scris *Women and Men at Work* (1994), *Occupational Segregation by Gender, Race and Ethnicity* (1996).
Domenii de specializare: psihologie socială, sociologia muncii.

Théodule A. RIBOT (1839-1916) – doctor (1873) şi profesor (1885) al *Universităţii Sorbonne*, a predat şi la *Collège de France* (1888-1901), fondator al *Revue philosophique* (1876), membru de onoare al *B.P.S.* (1905). A scris *Les Maladies de la mémoire* (1881), *Les Maladies de la personnalité* (1885), *Problèmes de psychologie affective* (1910).
Idei principale:
- A elaborat *legea disoluţiei memoriei*, conform căreia amintirile recente şi complete, fără semnificaţie afectivă se şterg din memorie mai uşor decât amintirile vechi şi incomplete dar încărcate emoţional.

Henry W. RIECKEN (1917-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1950), profesor la *Universitatea Minnesota*, *profesor emerit* al Universităţii Pennsylvania (1985), director al *National Science Foundation*, membru al *A.A.A.S.*, al *N.A.S.* şi al *Institut of Medicine*, preşedinte al *S.S.R.C.* (1968-1971), a primit *Premiul Harold M. Hildreth* (1971), *Premiul Adam Yarmolinsky* (2005). A scris *When Prophecy Fails* (1956).
Idei principale:
- Un individ percepe cauza comportamentului conformist al altuia ca *intern*, dacă este vorba de o persoană cu statut superior şi ca *extern*, dacă este vorba de o persoană cu statut inferior.

David RIESMAN (1909-2002) – profesor la universităţile Chicago (1949-1958) şi Harvard (1958-1980), a primit *Premiul E.S.S.*

(1980), *Premiul Nevitt Stanford* (1980, 1982), *Premiul A.S.A.* (1983). A scris *Individualism Reconsidered* (1954), *On Higher Education* (1980).

Idei principale:

- A dezvoltat conceptul de *orientare către ceilalţi*, pentru a evidenţia tipul de personalitate care caută aprobare şi acceptare din partea altora.
- Datorită creşterii rolului conformismului în societate, oamenii devin tot mai orientaţi către alţii (*other-directed*) şi mai puţin orientaţi către sine (*inner-directed*).

Matilda W. RILEY (1911-) – profesor la *Bowdoin College* (1979), fondator al *National Institute on Aging's Behavioral and Social Research Program* (1989), membră a *N.A.S.* şi a *A.A.A.S.*, preşedinte al *E.S.S.* (1977-1978) şi al *A.S.A.* (1986), a primit *Premiul A.A.P.O.R.* (1982), *Premiul Common Wealth* (1984), *Premiul E.S.S.* (1986). A scris *A Sociology of Age Stratification* (1972), *Social Structures and Human Lives* (1988).

Idei principale:

- Pionieră în domeniul *sociologiei îmbătrânirii*, unde a folosit o perspectivă pluridisciplinară (a integrat sociologia cu antropologia, economia, medicina şi gerontologia).
- Identificarea puternică a individului cu un anumit grup afectează *selectarea* mesajelor şi *interpretarea* pe care el o dă acestor mesaje.
- Copiii *introvertiţi* exprimă un interes mai mare pentru povestiri imaginare, încărcate de aventuri şi violenţe, decât copiii *extravertiţi*.

Maximilien RINGELMANN (1861-1931) – profesor la *Institut National Agronomique*, director al *Station d'Essais de Machines* (1888), membru al *Académie d'agriculture*. A scris *Puits Sondages et Sources* (1930).

Idei principale:

- A fost considerat unul din fondatorii *psihologiei sociale*.
- A descoperit *efectul Ringelmann*, conform căruia există o relaţie inversă între numărul indivizilor participanţi la o activitate şi cantitatea sau calitatea efortului depus de fiecare în parte.

Barbara J. RISMAN (1956-) – doctor al *Universităţii Washington* (1983), profesor la *Universitatea North Carolina* (1989-2005), şef al *Departamentului de Sociologie* la Universitatea Illinois (2006-2010), editor al *Contemporary Sociology* (1997-2000), membru al *A.S.A.*, preşedinte al *S.W.S.* (2003), a primit *Premiul oferit de Southern*

Sociological Society (2005) şi *Premiul S.W.S.* (2007). A scris *Gender in Intimate Relations* (1989), *Feminist Foundations: Toward Transforming Sociology* (1998), *Families as They Really Are* (2010).

Domenii de specializare: sociologia familiei, metode calitative, gender şi sexualitate.

George RITZER (1940-) – doctor al *Universităţii Cornell* (1968), profesor la *Universitatea Maryland* (1974-2010), editor al *Encyclopedia of Social Theory* (2 vol.) şi al *Encyclopedia of Sociology* (11 vol.), fondator al *Journal of Consumer Culture*, şef al secţiunii *Theoretical Sociology* din cadrul A.S.A. (1989-1990), *doctor honoris causa* al Universităţii LaTrobe, a primit *Premiul A.S.A.* (2000). A scris *The McDonaldization of Society* (1993), *Globalization: A Basic Text* (2010).

Idei principale:

- O *paradigmă* este o imagine fundamentală a domeniului de studiu al unei ştiinţe.Ea serveşte la determinarea a ceea ce trebuie studiat, ce întrebări trebuie puse, cum trebuie formulate şi ce reguli de interpretare a răspunsurilor obţinute trebuie urmate.
- A considerat că paradigmele au patru *componente de bază*: un model de lucru, o imagine asupra domeniului de studiu, teoriile din cadrul ştiinţei şi ansamblul metodelor şi instrumentelor de investigare.
- A distins trei *paradigme ale sociologiei*: faptul social, definiţia socialului, comportamentul social.

Guy ROCHER (1924-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1958), profesor la *Universitatea Laval* (1958-1960), şef al *Departamentului de Sociologie* al Universităţii Montréal (1960-1965), fondator al *A.I.S.L.F.* (1957), membru al *A.S.A.*, al *I.S.A.* şi al *Société royale du Canada* (1974), membru de onoare al *A.A.A.S.* (1973), preşedinte al *Association canadienne des sociologues et anthropologues de langue française* (1967-1969), *doctor honoris causa* al universităţilor Laval (1996) şi Québec (2002), a primit *Ordre du Canada* (1971), *Premiul Marcel-Vincent* (1989), *Ordre national du Québec* (1991), *Premiul Molson* (1997), *Premiul William Dawson* (1999). A scris *Introduction à la sociologie générale* (1968-1969, 3 vol.), *Talcott Parsons et la sociologie américaine* (1972), *Études de sociologie du droit et de l'éthique* (1996).

Domenii de specializare: sociologie generală, teorii sociologice.

Carl R. ROGERS (1902-1987) – doctor al *Universităţii Columbia* (1931), profesor la universităţile Chicago (1945-1957) şi Wisconsin (1957-1963), fondator al *Center for Studies of the Person* (1968), membru al *Western Behavioral Science Institute* (1964), preşedinte al *A.P.A.* (1946-1947) şi al *American Academy of Psychotherapists* (1956-1958), *doctor honoris causa* al Universităţii Northwestern, a primit *Premiul A.P.A.* (1956, 1972), *Humanist of the Year* (1964). A scris *Psychotherapy and Personality Change* (1954).

Idei principale:

- A elaborat *teoria sinelui*, conform căreia psihoterapetul nu examinează sensurile ascunse ale comportamentului şi nu caută cauzele problemelor psihologice în perioada copilăriei, ci pune accent pe ceea ce se întâmplă în prezent şi pe modul în care indivizii percep evenimentele vieţii lor.
- Plecând de la distincţia dintre *sinele perceput* (modul în care o persoană este) şi *sinele ideal* (modul în care ar trebui să fie), a considerat că sănătatea psihologică presupune compatibilitatea măcar parţială a celor două faţete ale sinelui, problemele psihologice apărând în momentul în care intervine o incongruenţă între acestea.
- A elaborat *terapia centrată pe client*, conform căreia pacientul are nevoie de apreciere pozitivă necondiţionată iar interiorizarea acestei aprecieri poate învinge tulburările psihice manifestate.
- A dezvoltat conceptul de *actualizarea Eu-lui*, conform căruia indivizii au o tendinţă de dezvoltare a tuturor abilităţilor şi potenţialurilor, de la cele strict biologice, la cele mai sofisticate aspecte psihologice ale fiinţei umane. Rogers a descris *actualizarea* ca pe o direcţie, nu ca pe un aspect finit, individul crescând mereu, perfecţionându-şi continuu toate potenţialurile.

Milton ROKEACH (1918-1988) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1947), profesor la universităţile Michigan şi Washington, a primit *Premiul Kurt Lewin* (1984) şi *Premiul Harold Lasswell* (1988). A scris *The Open and Closed Mind* (1960), *The Nature of Human Values* (1973).

Idei principale:

- A demonstrat experimental că realizarea *obiectivelor personale* este dependentă de resursele informative oferite de televiziune.

Stein ROKKAN (1921-1979) – profesor la *Universitatea din Bergen*, membru al *S.S.H.A.*, vice-preşedinte al *I.S.A.* (1966-

1970), preşedinte al *European Consortium for Political Research* (1970-1976) şi al *International Political Science Association* (1970-1973). A scris *Comparative Research Across Cultures and Nations* (1968), *Citizens, Elections, Parties* (1970).

Idei principale:

- Plecând de la două variabile (*axa*, respectiv *revoluţia*), a elaborat, împreună cu **M. Lipset**, *paradigma celor patru clivaje fundamentale*: 1) *clivajul centru/periferie*, apărut din axa teritorial-culturală şi revoluţia naţională; 2) *clivajul biserică/stat*, apărut din axa funcţională şi revoluţia naţională; 3) *clivajul proprietari/muncitori*, apărut din axa funcţională şi revoluţia industrială; 4) *clivajul interese rurale/lume industrială*, apărut din axa teritorial-culturală şi revoluţia industrială.

Eleanor ROSCH (1938-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1969), profesor la *Universitatea Berkeley* (1999-2010). A scris *Human Categorization* (1977), *Cognition and Categorization* (1978).

Idei principale:

- A elaborat conceptul de *prototip*, conform căruia nici un membru al unei categorii nu deţine toate atributele categoriei respective, însă cel care deţine cele mai multe atribute este considerat a fi prototip al întregii categorii.

Nikolas ROSE (1947-) – doctor, profesor la *L.S.E.* (2002-2006), editor al *Economy and Society* (1996-2004), fondator al *History of the Present Research Network* (1989) şi al *Centre for the Study of Bioscience, Biomedicine, Biotechnology and Society* (2002), membru al *Economic and Social Research Council* (2007). A scris *Inventing Our Selves: Psychology, Power and Personhood* (1996), *Powers of Freedom* (1999), *The Politics of Life Itself* (2007).

Domenii de specializare: sociologia comunităţilor, sociologie politică, psihiatrie.

Milton J. ROSENBERG (1925-) – doctor al *Universităţii Michigan* (1954), *profesor emerit* al Universităţii Chicago, a primit *National Humanities Medal* (2008). A scris *Cognitive, Affective and Behavioral Components of Attitude* (1960), *Psychological Selectivity in Self-Esteem Formation* (1967).

Idei principale:

- Împreună cu **C. Hovland**, a considerat că *atitudinea* are trei componente: 1) *afectivă* (predispoziţia

de evaluare pozitivă sau negativă); 2) *cognitivă* (cunoaşterea lumii înconjurătoare); 3) *conativă* (comportamentul adoptat).

- A teoretizat *strategia selectivităţii sociale*, conform căreia individul, deşi aparţine simultan mai mutor grupuri, va alege pe acelea care îi favorizează imaginea şi stima de sine.

- *Abilitatea* şi *moralitatea* constituie două dimensiuni fundamentale care organizează impresiile pe care indivizii le construiesc despre ceilalţi.

Morris ROSENBERG (1922-1992) – doctor al *Universităţii Columbia* (1953), profesor la universităţile Cornell şi Maryland (1975-1992), cercetător la *N.I.M.H.*, a primit *Premiul S.A.A.A.* (1963). A scris *Society and the Adolescent's Self-Image* (1965), *Social Psychology of the Self-Concept* (1982).

Idei principale:

- A elaborat *Rosenberg Self-Esteem Scale*, o scala pentru măsurarea stimei de sine.

- Exteriorizarea unei emoţii este un proces interpersonal. Rosenberg a identificat trei modalităţi prin care indivizii pot manipula *emoţiile*: 1) *trucurile verbale*, prin care amplifică sau diminuează emoţiile trăite; 2) *expresiile faciale intenţionate*, prin contractarea voluntară a unor muşchi faciali; 3) *obiectele fizice*, prin culoarea hainelor, accesoriile vestimentare etc.

Robert ROSENTHAL (1933-) – doctor al *Universităţii Los Angeles* (1956), profesor (1962-1999) şi şef al *Departamentului de Psihologie* (1992) la Universitatea Harvard, membru al *A.P.A.*, al *S.A.A.A.* şi al *S.E.S.P.* şi al *C.A.S.B.S.* (1988), a primit *Premiul S.A.A.A.* (1960), *Premiul Donald T. Campbell* (1988), *Premiul A.A.A.S.* (1993), *Premiul S.E.S.P.* (1996), *Professor of the Year* (2000), *Premiul James M. Catell* (2001), *Premiul A.P.A.* (2002) şi *Gold Medal* (2003). A scris *Pygmalion in the Classroom* (1968).

Idei principale:

- A fost primul psiholog care a verificat experimental efectele *profeţiei autorealizatoare*.

- A demonstrat experimental, împreună cu **L. Jacobson**, *efectul Pygmalion*, conform căruia profesorii îşi formează reprezentări greşite în privinţa elevilor iar acestea dau naştere unor aşteptări eronate, care ajung să influenţeze motivaţia şi rezultatele elevilor.

- A elaborat *efectul Rosenthal*, care presupune săvârşirea de erori voluntare de observaţie şi/sau omitarea unor date, în vederea obţinerii unor rezultate care să susţină ipotezele cercetării.

Edward A. ROSS (1866-1951) – doctor al *Universităţii John Hopkins* (1891), profesor la universităţile Indiana (1891-1892), Cornell (1892-1893), Stanford (1893-1900) şi Wisconsin (1906-1937), *profesor emerit* al Universităţii Wisconsin (1937), secretar al *A.E.A.* (1892), preşedinte al *A.S.A.* (1914-1915). A scris *Social Control* (1901), *Social Psychology* (1909), *Principles of Sociology* (1920).

Idei principale:

- *Psihologia socială* se ocupă numai cu uniformităţile datorate cauzelor sociale.
- Compararea faptelor sociale va fi mult timp domeniul de cercetare al *sociologiei*. Unitatea de observaţie nu sunt indivizii, nici grupurile şi nici instituţiile, ci procesele sociale.
- Conceptul de *viaţă socială* desemnează complexitatea interacţiunilor dintre indivizi, diferiţi ca opţiuni valorice şi ca potenţial acţional. Această diferenţă de potenţial stă la baza tensiunilor şi conflictelor. Pentru a le preveni, controlurile sociale intervin şi asigură coerenţa funcţională a sistemului social global.
- Fiecare societate are un sistem de *controluri sociale* integrat în structurile sociale care o particularizează. Fiecare societate acordă prioritate unuia sau altuia dintre aceste controluri sociale. De exemplu, în trecut au prevalat religia sau educaţia, în prezent dreptul este principala formă de control social. Controlul social este de două feluri: *intern* (bazat pe cutumă, religie şi opinie publică) şi *extern* (care decurge din educaţie şi legi).

Lee D. ROSS – doctor al *Universităţii Columbia* (1969) sub coordonarea lui **S. Schachter**, profesor la *Universitatea Stanford* (1969), membru al *S.E.S.P.*, al *A.A.A.S.* (1994) şi al *A.P.S.* (2003), a primit *Premiul William James* şi *Premiul S.E.S.P.* (2008). A scris *Distortions in the Attribution Process* (1977), *The Person and the Situation: Perspectives of Social Psychology* (1991).

Idei principale:

- A teoretizat *eroarea fundamentală a atribuirii*, drept tendinţă de a explica comportamentele altora prin factorii de personalitate şi de a ignora factorii situaţionali.
- A pus în evidenţă experimental *efectul de persistenţă*, conform căruia credinţele oamenilor despre ei şi despre societate rămân neschimbate, chiar dacă evidenţa le contrazice.
- A formulat, împreună cu **C. Lord** şi **M. Leper**, *teoria rolului determinant al informaţiilor iniţiale*, conform căreia evaluarea

celorlalţi depinde hotărâtor de primele impresii.

Alice S. ROSSI (1922-2009) – doctor al *Universităţii Columbia* (1957) sub coordonarea lui **R. Merton**, *profesor emerit* al Universităţii Massachusetts, editor al *Feminist Paper* (1973), fondator al *National Organization for Women* (1966), preşedinte al *S.W.S.* (1971-1972), al *E.S.S.* (1973-1974) şi al *A.S.A.* (1983), a primit *Premiul Jessie Bernard* (1983), *Premiul Common Wealth* (1989), *Premiul A.S.A.* (1989), *Premiul Ernest W. Burgess* (1996). A scris *Feminists in Politics* (1982), *Gender and the Life-Course* (1985).

Idei principale:

- *Mamele* şi *copiii mici* comunică spontan şi interacţionează în foarte multe moduri, care par să fie controlate mai degrabă genetic decât cultural.

Peter H. ROSSI (1921-2006) – doctor al *Universităţii Columbia* (1951), profesor la universităţile din Chicago, John Hopkins şi Massachusetts (1974-1992), editor al *A.J.S.* şi al *Social Science Research*, director al *National Opinion Research*, membru al *A.A.A.S.*, al *S.A.A.A.* şi al *Academy of Experimental Criminology*, preşedinte al *A.S.A.* (1980), a primit *Premiul Common Wealth* (1985), *Premiul Paul F. Lazarsfeld* (1995), *Premiul Robert şi Helen Lynd* (1997) şi *Premiul A.S.A.* (1999). A scris *On Sociological Data* (1988).

Idei principale:

- Plecând de la două criterii (*pasivitatea/activitatea* observaţiei şi *existenţa/nonexistenţa* unei relaţii interactive între sociolog şi unitatea de observat), există patru procedee de culegere a datelor: 1) observaţie pasivă fără interacţiune socială; 2) observaţie pasivă cu interacţiune socială; 3) observaţie activă cu interacţiune socială; 4) observaţie activă fără interacţiune socială.
- *Ierarhiile profesionale* tind să rămână, mai mult sau mai puţin, aceleaşi pretutindeni: doctorul sau profesorul au un rang mai înalt decât funcţionarul sau meşteşugarul care, la rândul lor, surclasează muncitorul sau ţăranul.

Alexandru ROŞCA (1906-1996) – doctor (1930), şef al *Catedrei de Psihologie* (1948-1976), *profesor emerit* şi pro-rector al Universităţii Babeş-Bolyai, redactor-şef al *Revistei de Psihologie*, director al *Institutului de Psihologie* (1965-1971), membru al *I.A.A.P.*, al *Société Française de Psychologie* şi al *Academiei Române* (1991), preşedinte al *A.P.R.* (1964-1987). A scris

Psihologie generală (1966), *Metodologie şi tehnici experimentale în psihologie* (1971).
Domenii de specializare: psihologie experimentală, psihologie generală.

Traian I. ROTARIU (1943-) - doctor al *Universităţii din Paris* (1977), sub coordonarea lui **R. Boudon** şi al *Universităţii Babeş-Bolyai* (1979), profesor (1994-2010) şi decan (2001-2007) al *Facultăţii de Sociologie* la Universitatea Babeş-Bolyai, redactor-şef al *Studia Seria Sociologia* (1993-2007) şi al *Romanian Journal of Population Studies* (2007-2010), director al *Centrului de Studiere a Populaţiei* (2004), membru al *A.I.S.L.F.* şi al *I.S.A.* (1997). A scris *Ancheta sociologică şi sondajul de opinie* (1997), *Demografie şi sociologia populaţiei* (2003).
Idei principale:
- *Operatorul de interviu* constituie cel mai important factor generator de eroare în cazul anchetelor orale.
- Sondajele de opinie publică *pre-electorale* nu influenţează alegerile mai mult decât alţi factori.

Julian B. ROTTER (1916-) – doctor al *Universităţii Indiana* (1941), profesor la universităţile Ohio (1946-1963) şi Connecticut (1963-1987), *profesor emerit* al Universităţii Connecticut (1987), şef al secţiunii *Social Psychology and Personality* din cadrul A.P.A., a primit *Premiul William James* şi *Premiul A.P.A.* (1988). A scris *Social Learning and Clinical Psychology* (1954).
Idei principale:
- Indivizii se deosebesc prin modul în care consideră că deţin controlul a ceea ce se întâmplă în viaţa lor. *Sentimentul controlului* poate fi localizat în *interior* (când sunt convinşi că rezultatele unei acţiuni sunt determinate de ei înşişi) sau în *exterior* (când sunt convinşi că rezultatele sunt determinate de circumstanţe exterioare).
- Este mai sănătos, din punct de vedere psihologic, să ai un loc al controlului interior decât unul exterior. Eşti mai puţin stresat şi în loc să recepţionezi pasiv evenimentele neplăcute, încerci să cauţi modalităţi de a le contracara.

Lillian B. RUBIN (1924-) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1971), profesor la universităţile din Utrecht, Michigan şi Indiana, cercetător la *Institute for the Study of Social Changes* (1977). A scris *Erotic Wars* (1990), *The Truth About Aging in America* (2007).
Idei principale:

- Atât bărbaţii, cât şi femeile aşteaptă de la *căsnicie*, pe plan sexual, mult mai mult decât se întâmpla în cuplurile generaţiilor anterioare. Femeile doresc plăcerea sexuală şi o consideră o cerinţă principală a unei căsnicii satisfăcătoare.
- Procentul femeilor măritate de peste cinci ani care au avut *relaţii sexuale extraconjugale* este, în prezent, egal cu al bărbaţilor.

S

Carolyn I. SAARNI – doctor al *Universităţii Berkeley* (1971), profesor al *Universităţii Sonoma* (1980-2010), membru al *A.P.A.*, al *S.R.C.D.*, al *International Society for the Study of Behavioral Development* şi al *International Society for Research of Emotion*, a primit *Outstanding Award* (1990). A scris *Differentiating Emotion Regulation from Emotion Generation* (2004).
Domenii de specializare: sociologia emoţiilor.

Harvey SACKS (1935-1975) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1966), profesor la *Universitatea Los Angeles* (1966-1975). A scris *Sociological Description* (1963), *Sociocultural Dimensions of Language Use* (1975).
Domenii de specializare: etnometodologie, analiza discursului.

Renaud SAINSAULIEU (1935-2002) – doctor al *Universităţii Sorbonne*, profesor la *Institut d'études politiques* (1975), director al *Centre d'Etudes Sociologiques* (1978-1984), fondator al *Laboratoire de sociologie du changement des institutions* (1986), preşedinte al *A.I.S.L.F.* (1992-1996). A scris *Sociologie de l`organisation et de l`entreprise* (1987), *Méthodes pour une sociologie de l'entreprise* (1994), *L`intervention sociologique en entreprise* (2001).
Idei principale:
- În contextul slăbirii generale a reperelor sociale obişnuite, *întreprinderea* se afirmă ca un focar de producţie identitară.
- A considerat că dinamica relaţiei *întreprindere-societate* a devenit reciprocă: evoluţia uneia poate contribui la prefacerea celeilalte. Deci, din simplă organizaţie, întreprinderea a devenit instituţie, care este capabilă să producă efecte asupra societăţii.

Dumitru SANDU (1949-) - doctor (1979) sub coordonarea lui **H. Stahl** şi profesor (1996-2010) al *Universităţii Bucureşti*, cercetător la *Centrul de Sociologie Urbană şi Regională* (1977-1992), redactor-şef adjunct al *Romanian Journal of Sociology* (1999-2005), redactor-şef al revistei *Sociologie Românească* (1999-2002), vicepreşedinte al *A.S.R.* (1990-1992), a primit *Premiul Dimitrie Gusti* (1996). A scris *Sociologia tranziţiei. Valori şi tipuri sociale în România*

(1996), *Spaţiul social al tranziţiei* (1999).

Idei principale:

- În România, există patru categorii de *gospodării agricole*: de subzistenţă integrală, de subzistenţă parţială, antreprenoriale de orientare spre investiţii şi antreprenoriale de orientare comercială. Primele două corespund tipului teoretic al *agricultorului tradiţional*, al treilea este mai apropiat de tipul teoretic al *antreprenorului potenţial* iar ultimul este o particularizare a *antreprenorului de tip comerciant*.
- *Satele* sunt mai diferenţiate decât *oraşele* din punct de vedere demografic şi, implicit, sub aspect cultural.
- A elaborat *paradigma spaţiilor sociale*, conform căreia simbioza dintre resursele individuale (educaţie, sănătate, avere) şi resursele comunitare (dezvoltarea comunităţii) influenţează acţiunile şi valorile indivizilor. Există cinci *spaţii sociale*: 1) *deschise*, cu resurse de status şi de mediu ridicate, definite prin sintagma *bogaţii din zonele bogate*; 2) *închise*, cu resurse de status şi de mediu reduse, definite prin sintagma *săracii din zonele sărace*; 3) *cu deschidere de status*, cu resurse ridicate de status şi reduse de mediu, definite prin sintagma *bogaţii din zonele sărace*; 4) *cu deschidere de mediu*, cu resurse reduse de status şi ridicate de mediu, definite prin sintagma *săracii din zonele bogate*; 5) *de tendinţă centrală*, în care resursele de status şi de mediu sunt apropiate de medie.

Virginia M. SATIR (1916-1988) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1948), fondator al *International Human Resources Learning Network* (1970) şi al *Menthal Health Research Institute*, membru de onoare al *Československá lékařská společnost* (1987), *doctor honoris causa* al Universităţii Wisconsin (1978), a primit *Premiul oferit de American Association for Marriage and Family Therapy* şi *Gold Medal* (1976). A scris *Conjoint Family Therapy* (1964), *The New Peoplemaking* (1988).

Idei principale:

- Familia funcţională este un *sistem deschis* iar cea disfuncţională, un *sistem închis*.

Mike SAVAGE – doctor al *Universităţii Lancaster*, şef al *Departamentului de Sociologie* al Universităţii Manchester (1999-2001), editor al *Sociological Review* (2001-2007), director al *Centre for Research on Socio-Cultural Change* (2004), membru al *Academy of Social Science* (2003) şi al *British Academy*

(2007). A scris *Remembering Elites* (2008).

Domenii de specializare: sociologie urbană, sociologia culturii, stratificare socială.

John H. SCANZONI – doctor al *Universităţii Oregon* (1964), profesor la *Universitatea North Carolina, profesor emerit* al Universităţii din *Florida*, a primit *Premiul Reuben Hill* (1983). A scris *Man, Women and Change. A Sociology of Marriage and Family* (1976).

Idei principale:

- Împreună cu **L. Scanzoni**, a considerat că, în ciuda stereotipului existent, coeziunea cuplului scade la apariţia unui copil. Copilul determină o diminuare a satisfacţiei maritale, modificând stilul de viaţă, raporturile afective şi sexuale.
- A teoretizat conceptul de *sistem familial binuclear*, referindu-se la situaţia copilului care, având părinţii divorţaţi, are două cămine în care poate trăi.
- Trecerea de la *controlul familiei* în selectarea partenerului la *controlul individual* a transformat mult mecanismul evaluării costurilor şi beneficiilor pe care îl implică mariajul.

Sandra W. SCARR (1936-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1965), profesor la universităţile Minnesota (1973-1977) şi Yale (1977-1983), şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii Virginia (1983-2001), editor al *Developmental Psychology* (1980-1986) şi al *Current Directions in Psychological Science* (1991-1995), membru al *S.A.A.A.*, al *A.A.A.S.* şi al *A.P.A.*, preşedinte al *S.R.C.D.* şi al *A.P.S.* (1996-1997), a primit *Premiul A.P.A.* (1989) şi *Premiul James M. Cattell* (1993). A scris *Genetics and the Development of Intelligence* (1975), *Understanding Development* (1986).

Domenii de specializare: psihologia copilului.

Stanley SCHACHTER (1922-1997) – doctor al *Universităţii Michigan* (1949) sub coordonarea lui **L. Festinger**, profesor (1961-1991) şi *profesor emerit* (1992) al Universităţii Columbia, cercetător la *Laboratory for Research in Social Relations* (1949), membru al *N.A.S.* (1983), a primit *Premiul William James, Premiul S.A.A.A.* (1959), *Premiul A.P.A.* (1970) şi *Premiul S.E.S.P.* (1984). A scris *The Psychology of Affiliation* (1959), *Emotion, Obesity and Crime* (1971).

Idei principale:

- A elaborat, împreună cu **J. Singer**, *teoria cognitiv-fiziologică a emoţiilor*, conform căreia o

stare emoţională este o funcţie a unei stări de excitaţie fiziologică şi a factorilor cognitivi referitori la această stare de excitaţie.
- A studiat relaţia dintre *anxietate* şi *afiliere*, concluzionând că, cu cât anxietatea este mai mare, cu atât creşte tendinţa de afiliere. A emis ipoteza că oamenii tind să se afilieze cu alţii, nu doar pentru a-şi evalua anumite emoţii, ci şi pentru a le defini.

Richard T. SCHAEFER - doctor al *Universităţii din Chicago*, profesor (1997-2010) şi şef al *Departamentului de Sociologie* (1997-2003) la Universitatea DePaul, membru al *S.S.S.P.*, preşedinte al *Midwest Sociological Society* (1994-1995). A scris *Encyclopedia of Race, Ethnicity and Society* (2008).
Domenii de specializare: sociologie generală.

Emmanuel A. SCHEGLOFF (1937-) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1967), profesor (1974-2010) şi şef al *Departamentului de Sociologie* (1980-1982) la Universitatea Los Angeles, membru al *N.I.A.S.* (1978), al *S.R.A.* (1990), al *A.S.A.* (1997) şi al *C.A.S.B.S.* (1998). A scris *Sequencing in Conversational Openings* (1968), *Reflections on Talk and Social Structure* (1991).
Idei principale:
- A elaborat *regula de distribuire a primei intervenţii*, conform căreia cel care răspunde la telefon vorbeşte primul.
- Nu tot ceea ce se spune într-un anumit context este orientat în chip relevant înspre acel context.

Edgar H. SCHEIN (1928-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1952), profesor (1964-1990) şi *profesor emerit* al M.I.T., membru al *A.P.A.* şi al *Academy of Management*, a primit *Premiul Everett C. Hughes* (2000) şi *Premiul Marion Gislason* (2002). A scris *Organizational Psychology* (1980), *Career Anchors* (1990).
Idei principale:
- A elaborat *teoria ancorelor carierei*, conform căreia individul are anumite valori, aspiraţii sau credinţe la care nu ar renunţa în nici un chip. Ancorele carierei au trei note distinctive: 1) apar, de obicei, după câţiva ani de practicare a activităţii profesionale; 2) odată apărute, se menţin de-a lungul întregii vieţi; 3) ele ghidează şi orientează întregul curs al carierei viitoare a individului.
- A inventariat opt *ancore ale carierei* şi a evidenţiat faptul că, atunci când între acestea şi caracteristicile profesiei apar discordanţe sau discrepanţe, individul are performanţe scăzute,

este demotivat, se implică formal în realizarea sarcinilor.

Dominique SCHNAPPER (1934-) – fiica lui **R. Aron**, doctor al *Universităţii din Paris* (1967), director de studii la *E.H.E.S.S.* (1980), preşedinte al *F.S.A.* (1995-1999), a primit *Légion d'honneur, Ordre des Arts et des Lettres, Premiul Balzan* (2002). A scris *La compréhension sociologique* (1999), *La démocratie providentielle. Essai sur l'égalité contemporaine* (2002), *Une sociologue au Conseil Constitutionnel* (2010).

Idei principale:

- A investigat *problema construirii identităţii şomerilor*, considerând că trăirea şomajului este influenţată de trei dimensiuni. 1) *investirea într-un statut alternativ* celui de şomer, adică implicarea în alte activităţi vocaţionale; 2) *intensitatea şi forma de sociabilitate*, adică integrarea individului în cât mai multe reţele sociale indpendente de activitatea sa profesională; 3) *integrarea familială*, adică suportul psihologic oferit de membrii familiei.

Alfred SCHÜTZ (1899-1959) – doctor al *Universităţii din Viena* (1921), profesor la *N.S.S.R.* (1939-1941), fondator al *International Society Phänomenologische*. A scris *Der sinnhafte Aufbau der sozialen Welt. Eine Einleitung in die verstehende Soziologie* (1932), *Die Phänomenologie und die fundamente der Wissenschaften* (1953).

Idei principale:

- *Realitatea* este construită social, indivizii nu o descriu aşa cum este ea, ci aşa cum o înţeleg.
- A elaborat *paradigma înţelegerii străinului*: mirele care doreşte să fie admis de familia fetei, fiul fermierului care vrea să intre la colegiu, orăşeanul care se mută la sat, toţi se află în situaţia tipică de *străin*. Situaţia străinului este una de raportare la o lume de care se apropie şi pe care începe s-o cunoască. Problema sa este, deci, una de cunoaştere.
- *Străinul* devine omul care e nevoit să pună sub semnul întrebării aproape tot ceea ce pare nechestionabil membrilor grupului în care a intrat. Pentru el, tiparul cultural al grupului spre care a venit nu are autoritatea unui sistem viabil, din cauză că el nu a participat la tradiţia istorică vie şi trăită prin care a fost creat acel sistem. Cultura grupului în care a intrat are istoria ei, dar aceea istorie nu va deveni parte integrantă a biografiei sale. Străinul, în cel mai bun caz, se poate dovedi capabil să împărtăşească cu grupul respectiv prezentul şi viitorul, însă el

rămâne exclus din experienţele trecute ale acelui grup. Din punct de vedere al grupului în care a intrat, el este un om fără istorie.

- *Străinul* are o condiţie absolut diferită de cea a nativului. El n-are amintiri şi morminte comune cu grupul abordat. Deci, prima problemă grea pe care o are de rezolvat străinul se referă la respectul mormintelor şi amintirilor. Are de ales între a le respecta şi a le respinge. Respingerea mormintelor deconspiră faptul că el vine cu gândul de a se înstăpâni asupra locului, înlocuindu-l pe nativ, nu de a trăi împreună cu el. De aceea, străinul ostil va cuceri locurile de cult cu gândul de a le distruge. A doua problemă a străinului este de a nu împărtăşi cu grupul acelaşi trecut. Are de ales între două strategii de abordare: acceptare sau respingere. Străinul poate accepta istoria grupului, ori, dacă ţinteşte nimicirea lui, va încerca să-i conteste trecutul, ba chiar să-i distrugă memoria, punându-l total sub semnul negării.

- Un străin nu-şi va părăsi niciodată *modelul cultural matern* şi, din această pricină, el poate intra într-un conflict cultural cu grupul abordat. Atunci când străinul îşi va uita paternul cultural propriu, va trebui să împrumute pe acela de la grupul în care intră. Putem distinge două situaţii: aceea în care individul recunoaşte împrumutul şi aceea în care prezintă împrumutul ca pe un element propriu, ca fiind al său în mod originar.

- *Străinul* poate discerne cu o mai crudă claritate ivirea unei crize care poate ameninţa grupul, în timp ce pentru alţi membrii ai grupului aceste simptome trec neobservate. Această obiectivitate poate fi interpretată de membrii grupului ca lipsă de loialitate.

- A atras atenţia asupra a două *fluxuri ale cunoaşterii*: 1) cel al cunoaşterilor zilnice (cotidiene) – care sunt nedefinitorii pentru identitatea unui grup; 2) cel al cunoaşterilor tipificante, fixate în ceea ce este înţelepciunea acelui grup, în produsele lui culturale cele mai tipice (tradiţii, reguli, obiceiuri, legi, etichete, mode etc.).

Pepper SCHWARTZ (1945-) – doctor al *Universităţii Yale* (1974), profesor la *Universitatea Washington* (1974-2010), membru al *International Academy of Sex Research*, preşedinte al *S.S.S.S.* (1992-1993) şi al *Pacific Sociological Association* (2005), a primit *Premiul A.S.A.* (2005). A scris *The Gender of Sexuality* (1998), *American Couples* (1983). **Domenii de specializare:** sociologia familiei, psihosexologie.

Shalom H. SCHWARTZ – doctor al *Universităţii Michigan* (1967), profesor la *Universitatea Wisconsin* (1973-1979), *profesor emerit* al Universităţii Hebrew, membru al *A.P.F.*, al *E.A.E.S.P.*, al *S.E.S.P.*, al *S.P.S.P.* şi al *Israel Psychological Association*, preşedinte al *I.A.C.C.P.* (2004-2006), a primit *Premiul Israel* (2007). A scris *Evaluating the Structure of Human Values with Confirmatory Factor Analysis* (2004), *Sex Differences in Value Priorities* (2005).

Idei principale:

- *Valorile* sunt idealuri trans-naţionale, dezirabile social, de importanţă variabilă, care acţionează ca principii călăuzitoare în viaţa unei persoane sau a unei entităţi sociale.

Norbert SCHWARZ (1953-) – doctor al *Universităţii Mannheim* (1980), profesor la *Universitatea Michigan* (1993-2010), director al *Zentrum fur Umfragen, Methoden und Analysen* (1987-1992), membru al *S.P.S.P.* (1995), al *C.A.S.B.S.* (2000), al *A.P.S.* (2002), al *A.A.A.S.* (2004), al *A.P.A.* (2007), al *Society for Consumer Psychology* (2007) şi al *Deutsch Akademie der Wissenschaften* (2010), membru de onoare al *Deutsch Psychological Association* (2004), a primit *Wilhelm Wundt Medal* (2004), *Premiul Thomas M. Ostrom* (2005), *Best Article Award* (2008), *Premiul Wilhelm Wundt-William James* (2009) şi *Premiul oferit de Society for Consumer Psychology* (2009). A scris *Gefühle und Erlebnisse Phenomenal* (2007), *Mental Konstruktions-Prozesse: Die Inklusion/Exklusion Model* (2007).

Domenii de specializare: psihologie socială.

David O. SEARS (1935-) – doctor al *Universităţii Yale* (1962), profesor la *Universitatea Los Angeles* (1971-2007), director al *Institute for Social Science Research* (1993-2007), membru al *A.P.A.*, al *S.P.S.S.I.*, al *S.P.S.P.*, al *A.P.S.A.*, al *A.A.P.O.R.*, al *S.E.S.P.*, al *A.A.A.S.* (1991) şi al *C.A.S.B.S.* (1992), preşedinte al *Society for the Advancement of Socio-Economics* (1991-1992) şi al *International Society of Political Psychology* (1994-1995), a primit *Premiul Gordon Allport* (1978), *Premiul Harold D. Lasswell* (1995) şi *Premiul Warren E. Miller* (2002). A scris *Oxford Handbook of Political Psychology* (2003), *Social Psychology* (2006).

Idei principale:

- A elaborat, împreună cu **D. Kinder**, termenul de *rasism*

simbolic, pentru a desemna o formă mai subtilă de rasism în care atitudinea de adversitate este ascunsă.
- Există persoane şi chiar etnii care nu suportă controversa sau dezbaterea, având tendinţa spontană de a accepta orice mesaj persuasiv.
- A elaborat, împreună cu **S. Taylor**, *efectul iradierii frumuseţii*, conform căruia indivizii îşi îmbunătăţesc imaginea publică dacă sunt observaţi în preajma persoanelor atractive.

Denis SEGRESTIN (1945-) – doctor al *Universităţii din Paris* (1974), profesor la universităţile Grenoble (1990-2003) şi Sciences Po (2010), editor al *R.F.S.* (2008-2010), director al *Laboratoire de sociologie du travail et des relations professionnelles* (1986-1989). A scris *Sociologie de l'entreprise* (1996), *Pour une sociopolitique de management* (2007).
Domenii de specializare: sociologia muncii, sociologie economică.

Martin E. SELIGMAN (1942-) – doctor (1967) şi profesor la *Universitatea Pennsylvania* (1976-2010), director al *Positive Psychology Center* (2004-2010), membru al *N.I.M.H.*, al *S.A.A.A.*, al *A.P.S.*, al *A.A.A.S.*, al *American Psychopathological Association*, al *Eastern Psychological Association* şi al *A.A.P.S.S.* (2001), preşedinte al *A.P.A.* (1998), *doctor honoris causa* al universităţilor Uppsala (1989), Massachusetts (1997) şi Complutense (2004), a primit *Premiul William James*, *Premiul James M. Cattell*, *Premiul N.I.M.H.* (1991), *Premiul A.P.A.* (2006) şi *Premiul Wiley* (2009). A scris *The Optimiste Child* (1996), *Authentic Happiness* (2002).
Idei principale:
- A propus *teoria neajutorării învăţate*, conform căreia, dacă un individ trăieşte în mod repetat experienţe necontrolabile, el va tinde să creadă că şi evenimentele viitoare vor fi imposibil de controlat.
- A teoretizat conceptul de *psihologie pozitivă*, menită a îmbunătăţi calitatea vieţii şi a preveni patologiile care apar atunci când viaţa este sterilă sau lipsită de sens.

Hans H. SELYE (1907-1982) – doctor al *Universităţii din Praga* (1929), profesor la universităţile John Hopkins (1931-1933) şi Montréal (1945), director al *Institute of Experimental Medicine and Surgery* (1945-1977), fondator al *Institute of Stress* (1979), *doctor honoris causa* al 43 de universităţi, a

primit *Order of Canada* (1968). A scris *The Stress of Life* (1956), *Stress without Distress* (1974).

Idei principale:

- A elaborat conceptul de *stress*, pentru a desemna starea în care se găseşte un organism ameninţat de dezechilibru, sub acţiunea unor condiţii care pun în pericol mecanismele sale homeostatice.

Philip SELZNICK (1919-) - elev al lui **R. Merton**, doctor al *Universităţii Columbia* (1947), profesor la universităţile Minnesota şi Los Angeles, *profesor emerit* al Universităţii Berkeley, membru al *S.S.R.C.*, a primit *Premiul Kalven* (2003). A scris *TVA and the Grass Roots* (1949), *Leadership in Administration* (1957).

Idei principale:

- A validat un set de *ipoteze* care pun accentul pe rolul structurilor informale în cadrul organizaţiilor birocratice: 1) orice organizaţie creează structuri informale; 2) scopurile iniţiale ale organizaţiei sunt modificate de procese interne; 3) aceste modificări se fac prin intermediul structurilor informale.
- A validat ipoteza lui **R. Merton** potrivit căreia birocraţiile produc în mod spontan disfuncţii, precizând însă că, disfuncţiile nu sunt produse numai de numărul mare de reglementări, ci şi de: 1) *specializarea activităţilor*, care face ca membrii organizaţiei să se concentreze pe scopuri specifice, şi nu pe obiective generale; 2) *presiunile exercitate de mediu*.

Richard SENNETT (1943-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1969), profesor la M.I.T., L.S.E. şi la Universitatea New-York, fondator al *Institute for the Humanities* (1976), membru al *C.A.S.B.S.*, al *A.S.A.*, al *B.S.A.*, al *I.S.A.*, al *Tocqueville Society* şi al *A.A.A.S.* (1996), *doctor honoris causa* al Universităţii Loyola (2003), a primit *Ordre des Arts et des Lettres* (1996), *Premiul Amalfi* (1999), *Premiul Friedrich Ebert* (1999), *Premiul Helen şi Robert Lynd* (2004), *Premiul Hegel* (2006), *Premiul Gerda Henkel* (2008), *Heinrich Tessenow Gold Medal* (2009). A scris *The Culture of the New Capitalism* (2005), *How I Write: Sociology as Literature* (2009).

Idei principale:

- Urbaniştii ar trebui să încerce să păstreze sau să revină la *oraşul uman*, care îmbină diversitatea cu eleganţa designului, care valorizează zonele vechi şi nu clădirile impersonale, străzile pline de viaţă, şi nu arterele de trafic rutier.

William H. SEWELL (1909-2001) – doctor al *Universităţii Minnesota* (1939), profesor la *Universitatea Wisconsin* (1946-1967), membru al *N.A.A.S.*, al *A.A.A.S.* şi al *American Philosophical Society*, preşedinte al *S.R.A.* (1953-1954), al *Rural Sociological Society* (1955-1956) şi al *A.S.A.* (1971). A scris *The Educational and Early Occupational Status Attainment Process* (1970).
Domenii de specializare: sociologia educaţiei, sociologia inegalităţilor.

William H. SEWELL Jr. – fiul lui **W. Sewell**, doctor al *Universităţii Berkeley* (1971), profesor la universităţile Arizona (1983-1985), Michigan (1985-1990) şi Chicago (1990-2007), *profesor emerit* al Universităţii Chicago (2007-2010), membru al *A.A.A.S.* (2004), a primit *Premiul Herbert B. Adams* (1981), *Outstanding Award* (2008). A scris *Logics of History: Social Theory and Social Transformation* (2005).
Domenii de specializare: sociologia profesiilor, teorii sociologice.

Ali SHARIATI (1933-1977) – doctor al *Universităţii din Paris* (1964), profesor la universităţile Teheran şi Mashhad (1965) şi la *Hosseiniye Ershad Institute*, membru al *National Movement of Iranian Resistance*, se presupune că a fost asasinat de S.A.V.A.K. (*Security Agency of Iran*). A scris *Religion versus Religion* (1970).
Domenii de specializare: sociologia religiilor.

William H. SHELDON (1898-1977) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1926), profesor la universităţile Wisconsin (1927-1930), Chicago (1931-1938), Harvard (1938-1942) şi Oregon (1951-1970). A scris *The Varieties of Human Physique: An Introduction to Constitutional Psychology* (1940), *Atlas of Men* (1954).
Idei principale:
- A elaborat *teoria somato-tipurilor*, conform căreia există trei tipuri de indivizi, fiecăruia corespunzându-i o personalitate specifică: 1) *ectomorful*, personalitate de tip *visceroton* (sociabilitate, amabilitate etc.); 2) *mezomorful*, personalitate de tip *somatoton* (dominare, autoafirmare etc.); 3) *endomorful*, personalitate de tip *cerebroton* (anxietate, interiorizare etc.).

Muzafer SHERIF (1906-1988) – doctor al *Universităţii Columbia* (1935), profesor la universităţile Oklahoma (1949-1965) şi Pennsylvania (1966-1972), *profesor emerit* al Universităţii

Pennsylvania (1972), director al *Institute of Group Relations* (1955), membru al *A.P.A.*, al *A.S.A.* şi al *S.P.S.S.I.*, a primit *Premiul Kurt Lewin* (1967), *Premiul A.P.A.* (1969), *Premiul S.E.S.P.* (1978) şi *Premiul Cooley-Mead* (1979), a fost căsătorit cu **C. Sherif**. A scris *The Psychology of Social Norms* (1936), *Groups in Harmony and Tension* (1953).

Idei principale:

- A experimentat *efectul autocinetic*, demonstrând că, în afara unui cadru extern de referinţă, indivizii tind să se conformeze normei de grup. Concepţia sa se bazează pe *ideea inter-influenţei*: toţi membrii grupului contribuie la formarea normei, care reprezintă un compromis agreat mai mult sau mai puţin, căci fiecare renunţă la norma personală.
- *Norma colectivă* creată într-o situaţie nestructurată, nedefinită şi nouă pentru indivizi este păstrată şi atunci când individul iese din situaţia de grup.
- A elaborat *teoria conflictelor reale*, care explică relaţiile intergrupuri pornind de la ideea că indivizii sunt raţionali şi raporturile dintre grupuri sunt funcţionale.
- *Stereotipul* este în general *defavorabil* dacă relaţiile dintre două grupuri sunt conflictuale şi în general *favorabil* dacă relaţiile sunt amicale sau au un caracter cooperant. Dacă oamenii trebuie să se unească şi să facă un efort în faţa unui duşman comun, atunci *prejudecăţile* se diminuează.

Jeffrey W. SHERMAN – doctor al *Universităţii Santa Barbara* (1994), profesor la universităţile Northwestern (2000-2004) şi Davis (2005-2010), editor al *Social Cognition* (2005), membru al *S.P.S.P.*, al *S.P.S.S.I.*, al *S.E.S.P.* (2000) şi al *A.P.S.* (2007), a primit *Premiul A.P.A.* (1994) şi *Premiul S.P.S.P.* (2006). A scris *Controlled Influences on Implicit Measures* (2009), *Stereotype Strength and Attentional Bias* (2009).

Domenii de specializare: psihologie socială.

Tamotsu SHIBUTANI (1920-2004) – doctor al *Universităţii Chicago* (1948), profesor la universităţile Berkeley (1951) şi Santa Barbara (1961), membru al *A.A.A.S.* (1984), a primit *Premiul George H. Mead* (1986) şi *Premiul A.S.A.* (2004). A scris *Society and Personality* (1961), *Ethnic Stratification* (1965), *Improvised News. A Sociological Study of Rumor* (1966).

Idei principale:

- A dezvoltat *teoria zvonului*, ca tranzacţie colectivă implicând o

diviziune a muncii între participanţi. El a identificat rolurile de mesager, analist, sceptic, protagonist, agitator, auditor şi lider.
- *Zvonul* ia naştere din discuţiile între persoane neinformate, care încearcă să explice un eveniment ambiguu, susceptibil de a avea importanţă.

Edward A. SHILS (1910-1995) – profesor la universităţile Chicago (1947-1971) şi Londra (1971-1977), membru al *A.A.A.S.* şi al *American Philosophical Society*, a primit *Premiul Balzan* (1983) şi *Premiul A.S.A.* (1986). A scris *Theories of Society: Foundations of Modern Sociological Theory* (1961), *On the Constitution of Society* (1982).
Idei principale:
- *Memoria* este formată nu numai din colecţiile de evenimente pe care individul le-a trăit, ci şi din amintirile altora mai în vârstă, cu care el convieţuieşte.

Susan S. SILBEY – doctor al *Universităţii din Chicago* (1978), profesor la *Wellesley College* (1997-2000) şi la *M.I.T.* (2000-2010), editor al *Studies in Law, Politics and Society* (1990-1997) şi al *Law and Society Review* (1998-2000), membru al *A.S.A.* şi al *A.A.P.S.S.* (2001), preşedinte al *Law and Society Association* (1995-1996), *doctor honoris causa* al Ecole Normale Supérieure (2006), a primit *Premiul A.S.A.* (1999), *Best Article* (2004, 2005) şi *Premiul Harry J. Kalven* (2009). A scris *Reconstituting the Sociology of Law* (1989), *The Sociological Citizen* (2009).
Domenii de specializare: sociologie juridică, metode şi tehnici de cercetare, sociologie politică.

Georg SIMMEL (1858-1918) - doctor al *Universităţii din Berlin* (1881), profesor la *Universitatea din Strasbourg* (1914-1918), fondator al *G.S.A.* (1909), membru al *I.I.S.*, *doctor honoris causa* al Universităţii din Freiburg (1911). A scris *Philosophie des Geldes* (1900), *Soziologie* (1908), *Grundfragen der Soziologie* (1917).
Idei principale:
- Pentru a deveni o ştiinţă de sine stătătoare, *sociologia* trebuie să-şi delimiteze un câmp de investigaţii care să-i aparţină în exclusivitate. Singurul domeniu în care-şi poate face simţită prezenţa sociologia este acela al formelor socializării indivizilor.
- A elaborat conceptul de *acţiune reciprocă*, prin acesta înţelegând influenţa pe care un individ o exercită asupra celuilalt. Viaţa socială este o mişcare în decursul

căreia relaţiile între indivizi se remodelează fără încetare, fiind dirijate de un ansamblu de motivaţii diverse.
- Obiectul analizei lui Simmel nu este nici individul, nici societatea: interesul său se focalizează în întregime asupra *interacţiunii* creatoare dintre aceşti doi poli. Crearea societăţii de către indivizi şi modelarea permanentă a indivizilor de către societate este matricea legăturii sociale.
- Atunci când într-o interacţiune bilaterală intervine o a treia persoană, apare posibilitatea ca doi să se coalizeze împotriva unuia, deci nici un participant nu va mai controla viitorul interacţiunii.
- Esenţa *cochetăriei feminine* constă în a opune alternativ o acceptare aluzivă unui refuz aluziv, în a atrage bărbatul fără a lăsa lucrurile să alunece până la actul decisiv şi a-l respinge, lăsându-l totuşi cu o umbră de speranţă.
- Societăţile simple tolerează mai uşor *minciuna* decât societăţile complexe. De asemenea, acceptăm mai uşor nesinceritatea persoanelor necunoscute decât cea a persoanelor apropiate.
- Indivizii sunt hărţuiţi permanent de două tendinţe contradictorii: *imitaţia* şi *distincţia*. Clasele dominante sunt axate mai mult pe distincţie iar clasele dominate pe repetiţie.

Herbert A. SIMON (1916-2001) - doctor al *Universităţii din Chicago* (1943), profesor la *Universitatea Carnegie-Mellon* (1949-2001), membru al *N.A.S.*, al *A.A.A.S.*, al *S.A.A.A.*, al *A.P.A.*, al *American Economic Association*, al *International Academy of Management*, al *Econometric Society* şi al *Chinese Academy of Sciences* (1994), membru de onoare al *B.P.S.*, a primit *Premiul William James*, *Premiul James A. Hamilton* (1958), *Premiul A.P.A.* (1970, 1993), *Premiul Turing* (1975), *Premiul Nobel* pentru economie (1978), *Premiul Irwin* (1983), *Premiul James Madison* (1984), *National Medal of Science* (1986), *Premiul Dwight Waldo* (1995) şi *Premiul John Gaus* (2000). A scris *Human Problem Solving* (1972).

Idei principale:
- A propus conceptul de *raţionalitate limitată*, conform căruia raţionalitatea umană este supusă unor limite care depind de mediul organizaţional în care se află decidentul.
- Raţionalitatea umană este limitată de două mari *constrângeri*: 1) informaţia unui decident este întotdeauna incompletă, căci cunoaşterea consecinţelor diferitelor posibilităţi de acţiune este întotdeauna fragmentară şi numai un număr mic de soluţii posibile este

realmente examinat; 2) nici un decident nu este capabil să îşi optimizeze soluţiile, deoarece complexitatea proceselor mentale implicate depăşeşte cu mult capacităţile de prelucrare a informaţiilor şi de raţionament ale fiinţei umane.

Lisa SINCLAIR – doctor al *Universităţii Waterloo* (1998), profesor la *Universitatea Winnipeg*, şef al secţiunii *Social and Personality* din cadrul C.P.A. (2002-2004). A scris *Reactions to a Black Professional: Motivated Inhibition and Activation of Conflicting Stereotypes* (1999), *Motivated Stereotyping of Women* (2000).
Domenii de specializare: psihologie socială.

David J. SINGER (1925-2009) – doctor al *Universităţii New York* (1956), profesor (1964-2002) şi *profesor emerit* (2002-2009) al Universităţii Michigan, cercetător la *Mental Health Research Institute* (1961-1983), consilier la *U.S. Department of Defense*, membru al *A.P.S.A.*, al *S.S.H.A.*, al *International Society of Political Psychology* şi al *N.I.A.S.* (1984), preşedinte al *International Studies Association* (1985-1986), *doctor honoris causa* al universităţilor Northwestern (1983) şi Binghamton (2007), a primit *Premiul A.P.S.A.* (1990), *Premiul Susan Strange* (2003). A scris *Variables, Indicators and Data: The Measurement Problem in Macro-Political Research* (1980), *New Wars and Rumors of New Wars* (2002).
Domenii de specializare: sociologie politică.

Ramadhar SINGH – doctor al *Universităţii Purdue* (1973), profesor la *Indian Institute of Management* (1979-1990) şi la *Universitatea din Singapore* (1990-2010), editor al *Asian Journal of Psychology* (1994-1995), membru al *Academy of Management* (1989), al *Indian Psychological Association* (1989), al *S.P.S.P.* (1992), al *I.A.C.C.P.* (1992), al *B.P.S.* (1992), al *A.P.A.* (1993) şi al *A.P.S.* (1993). A scris *Attitudes and Attraction* (2000), *Competitive versus Cooperative Attitude in Crossed-Categorization Effects* (2008), *The Attitude Similarity-Attraction Effect* (2010).
Domenii de specializare: psihologie socială.

Francois de SINGLY (1948-) – doctor (1984) şi profesor (1990-2010) al *Universităţii din Paris*, director al colecţiei *Individu et societe*, fondator al *Centre de recherches en sociologie de la famille*, director al *Centre de*

recherches sur les liens sociaux. A scris *Sociologie de la famille contemporaine* (1993), *Le Soi, le couple et la famille* (1996), *Les sociologies de l'individu* (2009).

Idei principale:

- Timpul pe care părinţii îl petrec alături de copii asigură îndeplinirea a trei funcţii: 1) *de întreţinere şi reparaţie* (activităţi menajere); 2) *de reconfort* (momente de tandreţe şi confesiune); 3) *de dezvoltare* (obiective educative explicite).
- Bărbaţii evită femeile prea instruite deoarece se tem de pierderea unei părţi din puterea lor în cadrul cuplului în timp ce femeile intelectuale evită căsătoria deoarece aceasta le îngreuiază continuarea carierei profesionale.

Burrhus F. SKINNER (1904-1990) – doctor al *Universităţii Harvard* (1931), profesor la universităţile Minnesota (1933-1945), Indiana (1945-1948) şi Harvard (1948-1974), şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii Indiana (1945-1948), membru al *N.A.S.*, al *A.P.A.*, al *A.A.A.S.* şi al *Psi Chi* (1984), membru de onoare al *B.P.S.* (1962), a primit *Premiul William James*, *Howard C. Warren Medal* (1942), *Premiul A.P.A.* (1959), *National Medal of Science* (1969), *Humanist of the Year* (1972) şi *Premiul A.E.R.A.* (1978). A scris *Science and Human Behavior* (1953), *The Scientific Revolution of Education* (1968).

Idei principale:

- A propus *abordarea behavioristă a limbajului*, conform căreia însuşirea limbajului apare ca rezultat al unui proces de condiţionare operantă care constă în aceea că, dacă un copil face ceva care îi place, atunci există o probabilitate mare să facă acelaşi lucru din nou.
- A teoretizat *condiţionarea instrumentală*, conform căreia se pot produce reacţii şi emoţii prin folosirea răsplăţii şi a pedepsei.
- A introdus conceptul de *comportament guvernat de reguli*, punându-l în opoziţie cu *comportamentul modelat de contingenţe*, care implică expunerea directă la condiţiile mediului.
- Diferenţele dintre om şi animal sunt de natură cantitativă şi nu calitativă.

Robert E. SLAVIN – doctor (1975) şi profesor al *Universităţii John Hopkins*, editor al *Educational Research and Evaluation* (1996-1999), director al *Institute for Effective Education* (2007-2010) şi al *Center for Research and Reform in Education* (2010), membru al *A.E.R.A.*, vice-preşedinte (1985-

1988) şi preşedinte (1988-1990) al *International Association for the Study of Cooperation in Education*, *doctor honoris causa* al universităţilor Liege (1999) şi Gent (2008), a primit *Premiul Raymond B. Cattell* (1986), *Premiul Palmer O. Johnson* (1988, 2008), *Premiul Charles A. Dana* (1994), *Premiul James B. Conant* (1998) şi *Outstanding Award* (1999). A scris *Educational Psychology* (1986), *Cooperative Learning: Theory, Research and Practice* (1990).

Domenii de specializare: psihologia educaţiei.

Albion W. SMALL (1854-1926) – doctor al *Universităţii John Hopkins* (1889), fondator (1892) şi şef al primului *Departament de Sociologie* din lume (1892-1924) la Universitatea din Chicago, fondator (1895) şi editor (1895-1926) al *A.J.S.*, preşedinte al *A.S.A.* (1912-1913) şi al *I.I.S.* (1922). A scris *General Sociology* (1907), *The Meaning of the Social Sciences* (1910).

Idei principale:

- A fost interesat de rolul *conflictelor de interese* în dinamica proceselor sociale.

Neil J. SMELSER (1930-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1958) sub coordonarea lui **T. Parsons**, *profesor emerit* al Universităţii Berkeley (1994), director al *C.A.S.B.S.* (1994-2001), membru al *S.C.R.*, al *A.A.A.S.*, al *A.A.P.S.S.*, al *American Philosophical Society* şi al *N.A.S.* (1993), preşedinte al *A.S.A.* (1997), a primit *Premiul Mattei Dogan* (2002). A scris *Theory of Collective Behaviour* (1963), *Handbook of Sociology* (1988), *The Social Edges of Psychoanalysis* (1999).

Idei principale:

- A elaborat *schema valorii adăugate*, care sugerează că determinanţii comportamentului colectiv sunt daţi de următoarea secvenţă de evenimente şi de elemente: 1) *utilitatea structurală* (condiţiile de permisivitate); 2) *constrângerea structurală* (cauzele); 3) *răspândirea credinţei*; 4) *factorii precipitatori*; 5) *mobilizarea participanţilor la acţiune*; 6) *controlul social* (forţele folosite pentru a inhiba determinanţii cauzali).
- *Schimbarea socială* este un proces în care se combină secvenţial un număr de condiţii sau stadii. Această abordare minimalizează, însă, cauzele imediate ale schimbării sociale.

Dorothy E. SMITH (1926-) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1963), profesor la *Universitatea Victoria* (1994), cercetător la

Institute for Studies in Education (1977), a primit *Premiul John Porter, Outstanding Award* (1990), *Premiul Jessie Bernard* (1993) şi *Premiul A.S.A.* (1999). A scris *The Everyday World as Problematic* (1978), *Institutional Ethnography: A Sociology for People* (2005).

Idei principale:

- A elaborat *tehnica etnografiei instituţionale*, conform căreia experienţele personale ale indivizilor sunt folosite pentru a dezvălui relaţiile de putere şi alte caracteristici ale instituţiilor în care aceştia lucrează.

Mark SNYDER – doctor al *Universităţii Stanford* (1972), profesor la *Universitatea Minnesota*, membru al *S.E.S.P.*, a primit *Premiul S.E.S.P.* (1973), *Premiul Donald T. Campbell* (2004) şi *Premiul Kurt Lewin* (2008). A scris *Cooperation: The Political Psychology of Effective Human Interaction* (2008), *The Psychology of Prosocial Behavior* (2009).

Idei principale:

- A dezvoltat *teoria monitorizării de sine*, considerând că există două tipuri de indivizi: 1) cei cu o monitorizare de sine înaltă, care îşi reglează comportamentul în funcţie de situaţie; 2) cei cu o monitorizare de sine scăzută, care se comportă stereotip indiferent de împrejurări. Primii sunt instabili, superficiali şi egoişti, ceilalţi sunt loiali, predictibili şi altruişti.

Werner SOMBART (1863-1941) – doctor al *Universităţii din Berlin* (1888), profesor la universităţile Breslau (1890-1905) şi Berlin (1917-1931), membru de onoare al *Academiei Române* (1931). A scris *Sozialismus und soziale Bewegung* (1896), *Der moderne Kapitalismus* (1902-1928, 3 vol.).

Domenii de specializare: sociologie economică, teorii sociologice.

Pitirim A. SOROKIN (1889-1968) – doctor (1923), profesor la *Universitatea Minnesota* (1924-1930), fondator al *Departamentul de Sociologie* al Universităţii Harvard (1930-1955) şi al *Center in Creative Altruism* (1949), membru de onoare al *Academiei Române* (1938), preşedinte al *I.I.S.* (1936) şi al *A.S.A.* (1965), a primit *Premiul E.S.S.* (1963), participant la *Revoluţia din 1917*, condamnat la moarte şi graţiat de **V. Lenin**. A scris *Social and Cultural Dynamics* (1941), *Sociological Theories of Today* (1966).

Idei principale:

- A elaborat *analiza ştiinţifică a mobilităţii sociale* (trecerea unui individ de la o poziţie socială la

alta). Pe acelaşi nivel al ierarhiei avem de-a face cu mobilitate orizontală, pe niveluri diferite, mobilitate verticală, care poate fi ascendentă sau descendentă.

- A formulat o serie de *principii ale mobilităţii*: 1) mobilitatea socială creşte direct proporţional cu masa societăţii şi cu eterogenizarea ei; 2) efectele mobilităţii sunt benefice pentru dezvoltarea intelectuală a indivizilor, pentru creşterea inventivităţii lor şi a prosperităţii economice a societăţii; 3) mobilitatea verticală întâmpină totdeauna rezistenţe sociale, ceea ce face ca să nu existe o tendinţă perpetuă spre creşterea sau descreşterea mobilităţii unei societăţi.

- A clasificat societăţile în funcţie de *mentalitatea lor culturală*, care poate fi: 1) *ideatică* (realitatea ca spirit); 2) *senzitivă* (realitatea materială); 3) *ideală* (sinteza celor două). Civilizaţia vestică a interpretat-o ca fiind senzitivă, prognozând că va urma decadenţa sa şi emergenţa unei noi ere ideatice sau ideale.

- Individul dispune de trei *forme cognitive*, distincte şi complementare: 1) *cogniţia empirico-senzorială*, prin care intră în contact cu realitatea exterioară; 2) *cogniţia raţională*, prin care elaborează raţionamentul logic; 3) *cogniţia intuitivă*, care permite sesizarea valorilor supra-raţionale.

- Ceea ce într-o societate se consideră adevărat sau fals, ştiinţific sau neştiinţific este condiţionat de natura *culturii dominante*.

Charles E. SPEARMAN (1863-1945) – doctor al *Universităţii din Leipzig* (1906) sub coordonarea lui **W. Wundt**, profesor (1911-1931) şi *profesor emerit* (1931) al Universităţii College, membru al *Royal Society* (1924), şef al secţiunii *Psychology* din cadrul B.A.A.S. (1925), preşedinte al *B.P.S.* (1923-1926), *doctor honoris causa* al Universităţii Wittenberg (1929). A scris *General Intelligence* (1904), *The Abilities of Man* (1927).

Idei principale:

- A elaborat şi a aplicat în psihologie, *tehnica analizei factoriale*, care constituie un mijloc statistico-matematic de condensare a numărului de variabile cu care se operează şi de stabilire a unor relaţii între acestea.

- A schiţat un *model al ierarhiei inteligenţelor* şi a realizat diferite corelaţii între diversele niveluri ale aptitudinilor psihice. A argumentat ideea că toate testele de aptitudini mintale măsoară un *factor comun*, pe care l-a denumit *g* (care vizează inteligenţa generală) şi un *factor specific*, pe care l-a denumit *s* (care vizează o

aptitudine specifică). Spearman a considerat că factorul *g* este înnăscut şi invariabil, în vreme ce factorul *s* se formează prin exerciţiu.

Charles D. SPIELBERGER (1927-) – doctor al *Universităţii Iowa* (1954), profesor la universităţile Vanderbilt (1962-1967), Florida (1967-1972) şi South Florida (1972-2003), *profesor emerit* al Universităţii South Florida (2003-2010), director al *Center for Research in Behavioral Medicine and Health Psychology*, membru al *S.A.A.A.*, al *A.A.P.S.S.* şi al *Academy of Behavioral Medicine Research* (1984), preşedinte al *Society for Personality Assessment* (1986-1988), al *A.P.A.* (1991), al *International Stress Management Association* (1992-1998) şi al *I.A.A.P.* (1998-2002), *doctor honoris causa* al Universităţii Kent (2003), a primit *Premiul Bruno Klopfer* (1990), *Gold Medal* (2003), *Premiul Wilhelm Wundt-William James* (2005), *Premiul A.P.A.* (2000, 2005). A scris *Stress and Emotion* (2005), *The Measurement of Sensory Curiosity* (2005).

Idei principale:

- S-a ocupat de relaţia dintre *stare* şi *trăsătură*, analizând în ce măsură senzaţiile temporare de anxietate (starea) se pot corela cu personalitatea înclinată spre anxietate (trăsătura). A concluzionat că starea de anxietate este, în general, mai nocivă decât anxietatea ca trăsătură.

Margaret STACEY (1922-2004) – profesor (1974-1989) şi şef al *Departamentului de Sociologie* (1979-1985) al Universităţii Warwick, director al *Medical Sociology Research Centre* (1972), preşedinte al *B.S.A.* (1981-1983). A scris *Tradition and Change* (1960).

Domenii de specializare: sociologie medicală, gender.

Henri H. STAHL (1901-1991) – doctor (1940), profesor (1943-1976) şi *profesor emerit* (1976) al Universităţii Bucureşti, fondator al *Muzeului Satului* (1936), membru al *A.I.S.L.F.*, al *I.I.S.* (1976) şi al *Academiei Române* (1990), preşedinte al secţiei de *Sociologie* din cadrul Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice (1970), a primit *Légion d'honneur* şi *Premiul oferit de Academia de Ştiinţe Sociale şi Politice* (1977). A scris *Tehnica monografiei sociologice* (1934).

Idei principale:

- De la sfârşitul antropogenezei şi până azi, societatea a fost determinată de legi care pot fi cunoscute şi care nu se pot

schimba de la o zi la alta; legile evoluţiei societăţii sunt legi obiective, în sensul că acţionează independent de împrejurarea dacă noi le cunoaştem sau nu.

- A elaborat *legile de existenţă şi de dezvoltare a societăţii*, care se se grupează în trei categorii principale: 1) *legi generale*, constatabile în orice formă istorică de convieţuire; 2) *legi specifice* fiecărui tip de formaţiune socială; 3) *legi stadiale* de dezvoltare ale fiecărui tip de formaţiune socială.

- *Istoria socială* a unei ţări înseamnă descrierea şi analiza cauzală a formelor ei de viaţă în toate aspectele lor, de la origini şi până în prezent. Istoria socială este, deci, o sociologie aplicată unor societăţi trecute. Munca sociologului este extrem de grea când e vorba de societăţi trecute, pentru că de la ele nu ne rămân decât amintiri întâmplătoare, netriate ştiinţific. Viaţa sătească având caracteristica de a fi izolată, cu atât mai dificilă este această operaţie pentru istoria populaţiilor rurale.

- Satul nu are nevoie de *cultura* oraşului, ci de *civilizaţia* lui, însă civilizaţia oraşului nu poate fi preluată fără un preţ cultural foarte ridicat.

- A criticat ideea şcolii gustiene conform căreia prezentul social poate fi explicat prin trecutul imediat. El a susţinut că trecutul poate fi explicat prin prezent iar dimensiunea istorică în cercetarea monografică trebuie să ţină cont de acest lucru.

- A respins viziunea *evoluţionistă* şi *fatalistă* potrivit căreia fiecare fază a dezvoltării sociale nu se poate naşte decât din cea anterioară şi nu poate da naştere decât fazei imediat următoare.

- A analizat *fenomenul amneziei sociale* şi *mecanismele memoriei grupale*, Stahl considerând că transmiterea ideilor de la o generaţie la alta se realizează agonic, adică se pierde pe parcurs sensul iniţial. Amnezia socială s-ar datora deficienţei memoriei umane, care nu reţine decât forme, uitându-le semnificaţia.

Bibliografie:

Costea Ştefan (coord.), *Sociologi români. Mică enciclopedie*, Ed. Expert, Bucureşti, 2001, pp. 416-424;

Paul H. STAHL (1925-2008) – fiul lui **H. Stahl**, doctor al *Universităţii Bucureşti* (1968), profesor la *E.H.E.S.S.* (1969-1998), director al *Institutului de Studii Sud-Est-Europene* (1999-2003) şi al *Muzeului Satului* (2001-2002), membru de onoare al *Academiei Române* (1993), *doctor honoris causa* al Universităţii din Sibiu (1997), a primit *Palmes Académiques*

(1986). A scris *Name and Social Structure. Examples from South-East Europe* (1998), *Triburi şi sate din sud-estul Europei. Structuri sociale, structuri magice şi religioase* (2000).
Domenii de specializare: istorie socială, antropologie socială.

Charles STANGOR – doctor al *Universităţii New York* (1986), profesor la *Universitatea Maryland* şi la *N.S.S.R.*, membru al *A.P.S.* şi al *S.E.S.P.* A scris *Stereotypes and Prejudice* (2000), *Social Groups in Action and Interaction* (2003).
Domenii de specializare: psihologie socială.

Julian C. STANLEY (1918-2005) – doctor al *Universităţii Harvard* (1950), profesor (1967-1999) şi *profesor emerit* (1999) al Universităţii John Hopkins, fondator al *Center for Talented Youth* (1979), membru al *A.P.A.*, al *N.A.E.*, al *American Statistical Association* şi al *C.A.S.B.S.* (1965), preşedinte al *Tennessee Psychological Association* (1951) şi al *A.E.R.A.* (1966-1967), *doctor honoris causa* al universităţilor North Texas şi West Georgia, a primit *Premiul Edward L. Thorndike* (1978), *Premiul A.E.R.A.* (1980), *Premiul James M. Cattell* (1994) şi *Premiul George A. Miller* (1999). A scris *Improving Experimental Design and Statistical Analysis* (1966).
Idei principale:
- A teoretizat, împreună cu **D. Campbell**, *ideea invalidităţii interne* (conform căreia concluziile unui experiment nu reflectă cu acurateţe ceea ce s-a întâmplat cu adevărat în experiment) şi *ideea invalidităţii externe* (conform căreia concluziile experimentului nu pot fi generalizate).

William L. STERN (1871-1938) – doctor al *Universităţii din Berlin* (1893), profesor la universităţile Breslau (1897-1916), Hamburg (1916-1933) şi Duke (1934-1938), editor al *Zeitschrift für angewandte Psychologie* (1907-1933), director al *Institut für Angewandte Psychologie* (1933). A scris *Die psychologischen Methoden Intelligence Testing* (1912), *Allgemeine Psychologie von der personalistischen Standpoint* (1938).
Idei principale:
- A elaborat noţiunea de *coeficient de inteligenţă*, rezultat al raportului dintre vârsta mintală şi vârsta cronologică. **A. Binet** a fost împotriva utilizării acestui coeficient, considerând că inteligenţa este prea complexă pentru a putea fi reprezentată printr-un singur număr.

Robert J. STERNBERG (1949-) – doctor al *Universităţii Stanford* (1975), profesor la *Universitatea Tufts*, membru *Psi Chi* (2005), preşedinte al *A.P.A.* (2003), a primit *Premiul James M. Cattell*, *Premiul A.P.A.* (1981), *Premiul Palmer O. Johnson* (1999) şi *Premiul Arnheim* (2005). A scris *Beyond IQ: A Triarchic Theory of Human Intelligence* (1985), *The Theory of Successful Intelligence* (1999).

Idei principale:

- A elaborat un *model explicativ al iubirii*, plecând de la trei dimensiuni (intimitate, pasiune, implicare) şi ajungând la următoarea tipologie: 1) *iubirea deplină* (intimitate+pasiune+implicare); 2) *iubirea iluzorie* (pasiune+implicare); 3) *iubirea romantică* (pasiune+intimitate); 4) *iubirea camaraderie* (intimitate+implicare); 5) *iubirea loială* (implicare); 6) *iubirea nebună* (pasiune); 7) *iubirea intimă* (intimitate).
- A teoretizat *inteligenţa triarhică*, considerând că există trei aspecte distincte ale inteligenţei: 1) *inteligenţa contextuală*, legată de contextul cultural în care se manifestă comportamentul inteligent; 2) *inteligenţa empirică*, legată de modul în care experinţele trecute afectează comportamentele prezente; 3) *inteligenţa categorială*, legată de mecanismele cognitive de bază care sunt implicate în comportamentul inteligent.

Jan E. STETS – doctor al *Universităţii Indiana* (1987), profesor la *Universitatea Washington* (1988-2002), editor al *Emotion Review* (2007-2009), membru al *A.S.A.*, al *S.R.A.*, al *S.E.S.P.*, al *S.A.A.A.* şi al *Pacific Sociological Association*, a primit *Outstanding Award* (2008). A scris *New Directions in Identity Control Theory* (2005), *Future Directions in the Sociology of Emotions* (2010).

Domenii de specializare: sociologia emoţiilor.

Gillian STEVENS (1953-) – doctor al *Universităţii Wisconsin* (1982), profesor la *Universitatea Illinois* (1982-2008), editor al *British Journal of Sociology* (2008-2010), director al *Population Research Laboratory*. A scris *Mortality and Age-Specific Patterns of Marriage* (1992), *Intermarriage and the Second Generation* (2006).

Domenii de specializare: statistică, demografie, sociologie generală.

Arthur L. STINCHCOMBE (1933-) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1960), profesor la universităţile Berkeley (1967-1975), Chicago (1975-1980), Arizona (1980-1983) şi Northwestern (1983-1995), *profesor emerit* al Universităţii Northwestern (1995-

2004), membru al *N.I.A.S.* (1973), al *A.A.A.S.* (1977) şi al *N.A.S.* (2003), a primit *Premiul Sorokin* (1969), *Premiul Weber* (1993), *Premiul A.S.A.* (2004) şi *Premiul Paul F. Lazarsfeld* (2007). A scris *Constructing Social Theories* (1968), *Economic Sociology* (1983), *The Logic of Social Research* (2005).

Domenii de specializare: sociologie economică, sociologie juridică, metodologie.

Jean A. STOETZEL (1910-1987) – doctor (1943), profesor la universităţile Bordeaux (1945) şi Sorbonne (1955-1978), fondator al *Institut français d'opinion publique* (1938) şi al *Institut national d'études démographiques* (1945), director al *R.F.S.* (1960-1987), preşedinte al *W.A.P.O.R.* (1947-1948), a primit *Premiul A.A.P.O.R.* (1972), *Premiul Helen Dinerman* (1986). A scris *Théorie des opinions* (1943), *La psychologie sociale* (1963).

Idei principale:

- *Opiniile* unui individ sunt manifestările unor atitudini care pot fi evaluate pe o scală obiectivă.
- *Statutul* desemnează ansamblul comportamentelor pe care o persoană le poate aştepta sau pretinde din partea alteia, în virtutea poziţiei pe care aceasta o ocupă în viaţa socială.
- Împreună **cu A. Girard**, a considerat că o relaţie echilibrată este mult mai indicată decât o dragoste pasională, *succesul unei căsătorii* fiind garantat de trei factori: buna înţelegere sexuală, toleranţa reciprocă şi respectul datorat celuilalt.

Samuel A. STOUFFER (1900-1960) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1930), profesor la universităţile Chicago (1935-1946) şi Harvard (1946-1960), director al *Laboratory of Social Relations*, preşedinte al *A.S.A.* (1953) şi al A.A.P.O.R. (1954-1955), a primit *Premiul A.A.P.O.R.* (1958). A scris *Measurement and Prediction* (1950), *Social Research to Test Ideas* (1962).

Idei principale:

- A introdus conceptul de *deprivare relativă*, care desemnează sentimentul lipsei apărut atunci când individul se compară cu alţii.
- A realizat o cercetare în rândul soldaţilor americani, ajungând la concluzii surprizătoare: 1) soldaţii sunt puţin motivaţi de ideologie sau de ura faţă de duşman; 2) sunt cu atât mai puţin ostili mixităţii rasiale, cu cât sunt mai expuşi acesteia; 3) sunt cu atât mai decepţionaţi de sistemul de avansare, cu cât şansele lor de promovare sunt mai mari.

Anselm L. STRAUSS (1916-1996) – doctor al *Universităţii Chicago* (1945), profesor la *Universitatea Indiana* (1946-1952), şef al *Departamentului de Ştiinţe Sociale* (1960-1987) şi *profesor emerit* (1987) al Universităţii San Francisco, membru al *S.A.A.A.* (1980), a primit *Premiul Charles H. Cooley* (1980) şi *Premiul Cooley-Mead* (1994). A scris *The Discovery of Grounded Theory* (1967), *Basics of Qualitative Research* (1998).

Idei principale:

- A elaborat, împreună cu **B. Glaser**, *teoria întemeiată*, care reprezintă încercarea de a deriva o teorie din analiza modelelor, a temelor şi a categoriilor reieşite din datele obţinute prin investigare.
- A considerat, împreună cu **J. Corbin**, că cercetătorul vieţii sociale trebuie să respecte următoarele *reguli*: 1) să gândească comparativ; 2) să obţină puncte de vedere multiple; 3) să revină asupra datelor în mod periodic; 4) să menţină o atitudine sceptică; 5) să urmeze procedurile cercetării.

Bonnie R. STRICKLAND (1936-) – doctor al *Universităţii Ohio* (1962), profesor la universităţile Massachusetts şi Emory, preşedinte al *American Association for Applied and Preventive Psychology* şi al *A.P.A.* (1987), a primit *Premiul A.P.A.* (1999). A scris *Women and Depression* (1992).

Domenii de specializare: psihologie clinică.

Wolfgang STROEBE (1941-) – doctor al *L.S.E.* (1968), profesor la *Universitatea Utrecht*, editor al *European Review of Social Psychology* (1988), fondator (1995) şi director al *Research Institute for Psychology and Health*, membru al *A.P.S.*, al *S.P.S.P.* şi al *S.P.S.S.I.*, preşedinte al *E.A.E.S.P.* (1981-1983), *doctor honoris causa* al Universităţii Louvain (2002), a primit *Premiul Henri Tajfel* (2005). A scris *Übergewicht als Schicksal: Die kognitive Steuerung des Eßverhaltens* (2002), *Sozialpsychologie* (2003).

Domenii de specializare: psihologie socială

Steven J. STROESSNER – doctor al *Universităţii Santa Barbara* (1992), profesor (2001-2007) şi şef al *Departamentului de Psihologie* (2007-2010) la Barnard College, editor al *P.S.P.B.* (2005-2007), membru al *S.P.S.P.*, al *S.E.S.P.* (1997) şi al *A.P.S.* (2007). A scris *The Spontaneous Suppression of Racial Stereotypes* (1998),

Reducing Stereotype Threat (2007).
Domenii de specializare: psihologie socială, statistică.

Sheldon STRYKER – doctor al *Universităţii Minnesota* (1955), profesor (1964-2002) şi *profesor emerit* al Universităţii Indiana, editor al *American Sociological Review* şi al *Social Psychology Quarterly*, director al *Institute for Social Research* (1965-1969, 1989-1994), membru al *S.E.S.P.*, al *S.S.R.C.* (1959) şi al *C.A.S.B.S.* (1986), preşedinte al *S.R.A.* (1983-1994), a primit *Premiul W.E.B. DuBois*, *Premiul Cooley-Mead* (1986), *Premiul George H. Mead* (2000) şi *Career Award* (2007). A scris *Symbolic Interactionism* (1980), *Self, Identity and Social Movements* (2000).
Domenii de specializare: teorii sociologice, psihologie socială.

Carl F. STUMPF (1848-1936) – doctor al *Universităţii Gottingen* (1868), profesor la universităţile Wurzburg (1873), Praga (1879), Halle (1884), München (1889) şi Berlin (1894-1921), rector (1907-1908) şi *profesor emerit* (1921-1923) al Universităţii din Berlin, fondator al *Association of Child Psychology* şi al *Institut für Psychologie* (1900), membru al *Akademie der Wissenschaften*. A scris *Tonpsychologie* (1883, 1890, 2 vol.), *Psychologie und Erkenntnistheorie* (1891).
Domenii de specializare: psihologia copilului.

Evelyne SULLEROT (1924-) - profesor la *Universitatea din Bruxelles* (1966-1968), cercetător la *E.P.H.E.* (1960-1963), membru al *A.S.M.P.* (2000), vice-preşedinte al *Fédération nationale des associations de prévention de la toxicomanie*, preşedinte de onoare al *Population et Avenir* (2000), a primit *Legion d`Honneur* şi *Ordre National du Merite*. A scris *Histoire et sociologie du travail féminin* (1968), *Quels pères ? Quels fils ?* (1992), *La crise de la famille* (2000).
Idei principale:
- A susţinut, la *Universitatea din Paris*, primul curs din lume despre *Studiul consacrat femeii* (1967).
- A lansat teza privind lipsa diferenţierii rolurilor seductive. După milenii de codificare distinctivă, ţinând de sex, seducţia ar putea să scape în sfârşit de sub normele de gen.

William G. SUMNER (1840-1909) – profesor la *Yale Colege*, a predat primul curs intitulat *Sociologie* în S.U.A. (1875),

preşedinte al *A.S.A.* (1908-1909). A scris *What the Social Classes Owe to Each Other* (1883), *Folkways* (1906).

Idei principale:

- A analizat originea şi semnificaţia *cutumelor*. Societăţile dezvoltă căi de acţiune adecvate mediului lor care, repetate, devin deprinderi (în cazul indivizilor) şi obiceiuri (în cazul grupurilor) şi, în timp, se transformă în cutume.
- A elaborat conceptul de *etnocentrism*, conform căruia există o tendinţă puternică de a folosi standardele propriului grup în evaluarea altor grupuri şi de a evalua pozitiv propriul grup (*in-group*), în dezavantajul altor grupuri (*out-group*) cu care acesta se află în competiţie.

Donald E. SUPER (1910-1994) – doctor (1940), profesor (1945-1975) şi *profesor emerit* (1975) al Universităţii Columbia, membru al *B.P.S.*, membru de onoare al *National Institute for Careers Education and Counseling* şi al *Spanish Psychological Society*, şef al secţiunii *Counseling Psychology* din cadrul A.P.A., preşedinte al *International Association for Educational and Vocational Guidance*, *doctor honoris causa* al Universităţii Oxford, a primit *Premiul James M. Cattell* şi *Premiul A.P.A.* (1983). A scris *The Psychology of Careers* (1957).

Idei principale:

- O *carieră* este o succesiune de profesiuni, îndeletniciri şi poziţii pe care le are o persoană în decursul perioadei active a vieţii. Definiţia carierei se poate extinde dincolo de limitele perioadei active de viaţă, incluzând funcţiile *prevocaţionale* (cele pentru studenţi) şi *postvocaţionale* (cele pentru pensionari).
- A elaborat un *inventar de valori profesionale*, conţinând 45 de enunţuri legate de anumite valori, grupate în 15 dimensiuni, respondenţii indicând, pe o scală cu cinci trepte, importanţa acordată fiecăreia.

Patrick C. SUPPES (1922-) – doctor al *Universităţii Columbia* (1950), profesor (1959-1992) şi *profesor emerit* (1992) al Universităţii Columbia, director al *Institute for Mathematical Studies in the Social Sciences* (1959-1992), membru al *C.A.S.B.S.* (1955), al *S.A.A.A.* (1962), al *A.P.A.* (1964), al *A.A.A.S.* (1968), al *Society of Experimental Psychologists* (1972), al *N.A.S.* (1978), al *Yugoslav Academy of Sciences and Arts* (1990), al *Russian Academy of Education* (1990), al *Norwegian Academy of Science and Letters* (1992) şi al *European*

Academy of Sciences and Arts (1993), membru de onoare al *Chilean Academy of Sciences* (1993), preşedinte al *A.E.R.A.* (1973-1974) şi al *N.A.E.* (1973-1977), *doctor honoris causa* al universităţilor Nijmegen (1979), Paris (1982), Regensburg (1999) şi Bologna (1999), a primit *Premiul William James*, *Premiul Palmer O. Johnson* (1967), *Premiul A.E.R.A.* (1971), *Premiul A.P.A.* (1972), *Premiul Edward L. Thorndike* (1979), *National Medal of Science* (1990) şi *Premiul Louis Robinson* (1993). A scris *Representation and Invariance of Scientific Structures* (2001), *Foundations of Measurement* (2007).

Domenii de specializare: psihologia educaţiei, teoria deciziei, metodologie.

Edwin H. SUTHERLAND (1883-1950) - doctor al *Universităţii din Chicago* (1913), profesor la universităţile Chicago, Illinois şi Indiana, preşedinte al *A.S.C.* (1939), al *A.S.A.* (1939) şi al *S.R.A.* (1940). A scris *Criminology* (1924), *White-Collar Crime* (1949).

Idei principale:

- A impus abordarea sociologică a *comportamentului infracţional*, cu accent pe influenţa culturii în modelarea personalităţii şi a comportamentului individual.
- *Infracţionalitatea* nu ţine de ereditate sau personalitate, ci este un fenomen social şi este dependentă de caracteristici ale sistemului social (frecvenţa, durata, intensitatea interacţiunilor dintre indivizi).
- A impus conceptul de *asociere diferenţială*, care înseamnă procesul de învăţare a unor tipuri de comportament deviant precum şi înclinaţia de a profita de oportunităţile ivite şi a le folosi în modalităţi deviante.
- A introdus conceptul de *criminalitatea gulerelor albe* desemnând infracţiunile născute din oportunităţi create de poziţia sau ocupaţia unei persoane. De exemplu, delapidarea poate fi comisă doar de contabili sau funcţionari de bancă.

Bibliografie:

Johnson Allan, *Dicţionarul Blackwell de sociologie*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2007, pp. 39, 98;

Ola SVENSON (1939-) – doctor (1971), profesor (1993-2009) şi *profesor emerit* (2009) al Universităţii din Stockholm, şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii Lund (1987-1993), membru al *A.P.A.*, al *E.A.E.S.P.*, al *International Organization for Research in Economic Psychology* şi al *Royal Netherlands Academy of*

Arts and Sciences (1998), preşedinte al *European Association for Decision Making* (1997-1998). A scris *Process and Structure in Human Decision Making* (1988), *Decision Making: Cognitive Models and Explanations* (1997).
Domenii de specializare: psihologie organizaţională, psihologie socială.

Richard SWEDBERG (1948-) – doctor al *Boston College* (1978), profesor la universităţile Stockholm (1984-2002) şi Cornell (2002-2010), director al *Ceter for the Study of Economy and Society* (2002-2010), membru al *C.A.S.B.S.* (2001) şi al *S.R.A.* (2005), şef al secţiunii *Economic Sociology* din cadrul A.S.A. (2005-2006). A scris *Principles of Economic Sociology* (2003), *Tocqueville's Political Economy* (2009).
Domenii de specializare: sociologie economică, teorii sociologice.

Jan SZCZEPAŃSKI (1913-2004) – doctor al *Universităţii Poznan*, profesor (1951-1970) şi rector (1952-1956) la *Universitatea din Lodz*, director al *Instytutu Filozofii i Socjologii* (1968-1970), membru al *Polskiej Akademii Nauk* (1970), al *A.A.A.S.* (1972) şi al *N.A.E.* (1975), preşedinte al *I.S.A.* (1966-1970), *doctor honoris causa* al universităţilor din Brno (1969), Varşovia (1973) şi Sorbonne (1980), deputat. A scris *Socjologia* (1961), *Elementarne pojęcia socjologii* (1963).
Idei principale:
- *Sancţiunea socială* începe să acţioneze în momentul în care controlul interiorizat devine ineficace.

Piotr SZTOMPKA (1944-) – doctor al *Universităţii Jagellonian* (1970), profesor la universităţile Columbia, Michigan şi John Hopkins, membru al *Academia Europaea*, al *Polskiej Akademii Nauk* şi al *A.A.A.S.*, preşedinte al *I.S.A.* (2002-2006), a primit *Premiul New Europe* (1996), *Book Award* (2007). A scris *Teoria i wyjaśnienie: z metodologicznych problemów socjologii* (1973), *Socjologia. Analiza społeczeństwa* (2002).
Domenii de specializare: sociologie generală, teorii sociologice.

Ş

Ursula M. ŞCHIOPU (1918-) – doctor (1963), profesor (1967) al *Universităţii Bucureşti*, membru fondator al *Revistei de Psihologie* şi al *A.P.R.* (1964), *doctor honoris causa* al universităţilor din Timişoara şi Constanţa, a primit *Premiul de Excelenţă* (1999), *Outstanding Award* (2000). A scris *Dicţionar de psihologie* (1997), *Istoria psihologiei* (2007).

Idei principale:

- A fost prima femeie care a primit titlul de *profesor universitar* şi primul *conducător de doctorat* din domeniul ştiinţelor psiho-pedagogice din România.

Florian ŞTEFĂNESCU-GOANGĂ (1881-1958) – elev al lui **W. Wundt**, doctor al *Universităţii din Leipzig* (1911), profesor la *Universitatea din Cluj-Napoca* (1919), fondator al *Laboratorului de psihologie experimentală* (1927), al *Societăţii de Psihologie* (1931) şi al *Revistei de psihologie teoretică şi aplicată* (1938), membru corespondent al *Academiei Române* (1937). A scris *Selecţiunea capacităţilor şi orientarea profesională* (1929), *Măsurarea inteligenţei* (1940).

Idei principale:

- A fondat primul *Institut de psihologie experimentală, comparată şi aplicată* din România (1928).
- A adaptat şi a aplicat pe populaţie românească *testul psihologic Terman-Merrill* (1940).

T

Charles S. TABER – doctor al *Universităţii Illinois* (1991), profesor la *Universitatea Stony Brook* (1997-2010), editor al *Political Psychology* (2005-2010), director al *Laboratory for Experimental Research in Political Behavior* (1998-2010), membru al *A.P.S.A.*, al *Midwest Political Science Association* şi al *International Society for Political Psychology*, a primit *Premiul Kathleen Burkholder* (1987), *Premiul Paul Lazarsfeld* (2000). A scris *The Automatic Activation of Political Attitudes* (2003), *Information Processing and Public Opinion* (2003).
Domenii de specializare: sociologie politică, metode şi tehnici de cercetare.

Henri TAJFEL (1920-1982) – doctor al *Universităţii din Londra*, profesor la *Universitatea Bristol* (1967-1982), preşedinte al *E.A.S.P.* (1969-1972), a primit *Premiul Gordon Allport* (1968). A scris *Experiments in Intergroup Discrimination* (1970), *La catégorisation sociale* (1972).
Idei principale:

- A experimentat *fenomenul etnocentrismului*, conform căruia individul consideră propriul grup etnic ca fiind superior comparativ cu celelalte.
- A propus *paradigma grupurilor minimale*, conform căreia indivizii conştientizează apartenenţa la un grup chiar dacă acesta este foarte puţin sau deloc definit.
- A teoretizat *categorizarea socială*, conform căreia persoanele asemănătoare sunt incluse în aceiaşi clasă. Există tendinţa de a accentua asemănările dintre entităţile aceleiaşi categorii şi deosebirile dintre membrii categoriilor diferite.
- A schiţat *teoria identităţii sociale*, conform căreia individul caută să menţină sau să acceadă la o identitate socială pozitivă, lucru care îl determină să iasă din grupul de apartenenţă dacă acesta este perceput ca având conotaţii negative şi să intre în alte grupuri, percepute ca având conotaţii pozitive.
- *Stereotipurile* au trei funcţii sociale: 1) *cauzalitatea socială*, tendinţa de a atribui un stereotip unui grup pentru a explica apariţia unui fenomen; 2) *justificarea socială*, elaborarea unui stereotip pentru a justifica acţiunile întreprinse; 3) *diferenţierea socială*, accentuarea diferenţelor dintre grupuri cu ajutorul stereotipurilor

Gabriel TARDE (1843-1904) - profesor la *Ecole Libre des Sciences Politiques* (1896) şi la *Collège de France* (1900)**,** membru al *A.S.M.P.* şi al *I.I.S.* A scris *La Criminalité comparée* (1886), *Les Lois de l'imitation* (1890), *Écrits de psychologie sociale* (1898).

Idei principale:

- A identificat trei ramuri ale *psihologiei*: 1) *psihologia extramintală*, care studiază raporturile dintre om şi lumea exterioară în general; 2) *psihologia intramintală*, care studiază raporturile dintre om şi el însuşi; 3) *psihologia intermintală*, care studiază raporturile dintre om şi semenii săi. *Sociologia* ar conţine tocmai acest câmp de studiu. Grupul social constituie obiect de studiu al sociologiei în calitate de ansamblu de indivizi care acceptă şi imită acelaşi model de comportament. Sfera socialului se întinde, deci, până la limita de propagare a undei imitative. Această undă este sursa autentică a producerii şi multiplicării relaţiilor interumane, la baza cărora stau trebuinţele, interesele, dorinţele, aspiraţiile. Satisfacerea acestora asigură echilibru social şi conferă funcţionalitate sistemului social global.
- A aşezat la temelia legăturii sociale *principiul imitaţiei*, considerând că imitaţia joacă în cadrul societăţilor un rol analog cu cel al eredităţii în cazul organismelor. Tarde a elaborat două *legi fundamentale ale imitaţiei*: 1) imitaţia operează dinspre interior spre exterior: sentimentele sunt copiate întotdeauna înaintea actelor; 2) imitaţia acţionează de la superior la inferior: clasele superioare oferă un model în care se integrează apoi clasele inferioare. Există o tendinţă pronunţată a indivizilor de a imita în mod spontan pe aceia investiţi cu mai mult prestigiu şi mai multă autoritate.
- Cei care nu imită sunt adevăraţii inovatori care determină sensul umanităţii. Imitaţia este socială, spre deosebire de invenţie care este individuală. Societatea, prin creşterea gradului de civilizaţie, crează nevoi noi; satisfacerea acestor nevoi este posibilă doar prin inovarea mijloacelor de acţiune. Deci, individul se afirmă ca personalitate prin creaţie. Adevăraţii inventatori sunt conducătorii mulţimilor care impun maselor modele de urmat.
- Pentru majoritatea oamenilor există o plăcere irezistibilă, inerentă obedienţei, încrederii faţă de un *stăpân admirat*, devenit obiect al unei idolatrii entuziaste şi al unei supuneri pasionale.
- Spre deosebire de **C. Lombroso**, a considerat că, din moment ce delictele se schimbă odată cu evoluţia civilizaţiei şi cu tipul

colectivităţilor umane, este imposibil să pretindem a determina a priori natura invariabilă a fiinţei delincvente.

Carol A. TAVRIS (1944-) – doctor al *Universităţii Michigan* (1971), profesor la *Universitatea Los Angeles* şi la *N.S.S.R.*, jurnalist la *New York Times* şi la *Los Angeles Times*, membru al *A.P.A.*, al *A.P.S.* şi al *Society for the Psychology of Women*. A scris *The Mismeasure of Woman* (1992).

Domenii de specializare: psihologie generală, psihologie socială.

Lewis M. TERMAN (1877-1956) – doctor al *Universităţii Clark* (1905), profesor (1910-1922) şi şef al *Departamentului de Psihologie* (1922-1942) la Universitatea Stanford, preşedinte al *A.P.A.* (1923). A scris *The Measurement of Intelligence* (1916), *The Use of Intelligence Tests* (1916).

Idei principale:

- A sugerat ca raportul dintre vârsta mintală şi cea cronologică, al *coeficientului de inteligenţă*, să fie înmulţit cu 100, pentru a înlătura zecimalele, şi l-a abreviat în formula *IQ*.
- A revizuit, împreună cu **M. Merrill**, *scala Stanford-Binet*, introducând noţiunea de *vârstă standard a performanţei*, considerând că inteligenţa generală este o trăsătură care se dezvoltă odată cu vârsta.
- A considerat că indivizii cu *IQ* mai mic de 75 trebuie să lucreze în *activităţi necalificate*, cei cu un *IQ* mai mic de 85 în *activităţi calificate*, pentru că orice *reuşită substanţială* cere un *IQ* mai mare de 115.
- *Inteligenţa scăzută* este cauza celor mai multe crime şi a altor forme de comportament antisocial.

Abraham TESSER – doctor al *Universităţii Purdue* (1967), profesor (1967-1999) şi *profesor emerit* (1999-2010) al Universităţii Georgia, editor al *Journal of Personality and Social Psychology* (1991-1994), director al *Institute for Behavioral Research* (1984-1994), membru al *C.A.S.B.S.* (1992), al *A.P.A.* şi al *S.E.S.P.*, preşedinte al *S.P.S.P.* (2000), a primit *Premiul William A. Qwens* (1989) şi *Career Award* (2002). A scris *Advanced Social Psychology* (1995), *The Self in Social Relationships* (2008).

Idei principale:

- A elaborat *modelul menţinerii evaluării de sine*, conform căruia: 1) Succesele indivizilor necunoscuţi nu ne afectează evaluarea de sine; 2) Dacă o persoană apropiată are succes într-o dimensiune *relevantă* a sinelui nostru, cu cât

gradul de proximitate psihologică este mai mare, cu atât ameninţarea la adresa evaluării de sine va fi mai mare; 3) Dacă o persoană apropiată are succes într-o dimensiune *irelevantă* a sinelui nostru, cu cât gradul de proximitate psihologică este mai mare, cu atât evaluarea de sine va fi mai mare. Vom fi mândri de realizările celor apropiaţi, succesele lor reflectându-se în imaginea despre noi înşine, de unde şi denumirea de *efect de reflectare*.

John W. THIBAUT (1917-1986) – doctor al *M.I.T.* (1949), profesor la *Universitatea North Carolina* (1960-1966), fondator al *Journal of Experimental Social Psychology* (1965), membru al *A.A.A.S.* (1978), a primit *Premiul S.E.S.P.* (1981) şi *Premiul A.P.A.* (1984). A scris *Procedural Justice: a Psychological Analysis* (1975), *Interpersonal Relations* (1978).

Idei principale:

- A formulat, împreună cu **L. Walker**, *teoria justiţiei procedurale*, conform căreia percepţia echităţii/inechităţii nu depinde doar de rezultatul distribuţiei resurselor, ci şi de corectitudinea modului de luare a deciziei ce premerge distribuirea.
- A experimentat, alături de **H. Riecken**, *atribuirea cauzală*, considerând că persoanelor cu status social ridicat li se atribuie o motivaţie intrinsecă iar celor cu status scăzut o motivaţie extrinsecă.
- A elaborat, alături de **H. Kelley**, *teoria schimbului social*, conform căreia toate comportamentele umane se bazează pe analiza cost-beneficiu, indivizii urmărind minimizarea costurilor şi maximizarea beneficiilor.

Peggy A. THOITS – doctor al *Universităţii Stanford* (1978), profesor la universităţile Indiana (1986-1990, 2008-2010), Vanderbilt (1990-2004) şi North Carolina (2004-2008), editor al *Journal of Health and Social Behavior* (2005-2007), membru al *S.R.A.* (1989), al *C.A.S.B.S.* (1990), al *S.S.S.P.*, al *S.W.S.*, al *S.E.S.P.*, al *A.P.S.*, al *Southern Sociological Society* şi al *I.S.R.E.*, a primit *Premiul Val B. Fischer* (1970), *Premiul Edwin H. Sutherland* (1989), *Outstanding Award* (2003), *Premiul Leonard I. Pearlin* (2005) şi *Premiul A.S.A.* (2006). A scris *Introduction to the Special Issue* (1999), *Emotion Norms, Emotion Work and Social Order* (2004).

Idei principale:

- A elaborat conceptul de *devianţă emoţională*, care se referă la trăirea afectivă manifestată de un individ într-o situaţie dată, *diferită* de

aşteptările celorlalţi. Altfel spus, starea emoţională aşteptată în mod legitim este înlocuită cu o alta, ne-prestabilită cultural.

William I. THOMAS (1863-1947) – doctor (1896) sub coordonarea lui **A. Small** şi profesor (1910-1918) la *Universitatea din Chicago*, preşedinte al *A.S.A.* (1926). Cariera sa a fost distrusă când a fost arestat sub incidenţa *Actului Mann*, prin care era interzis transportul unei femei în scopuri imorale. Atunci se afla în maşină cu soţia unui ofiţer american plecat în Franţa. S-a acreditat ideea că această arestare a fost o combinaţie a FBI care, în acel moment, o urmărea pe soţia ofiţerului, implicată în activităţi pacifiste. Universitatea l-a concediat imediat iar contractul pentru publicarea *The Polish Peasant in Europe and America* (1918-1920, 5 vol.) a fost retras, astfel încât ultimele două volume au apărut la o editură necunoscută. În 1937 a fost invitat de **P. Sorokin** să conferenţieze la *Universitatea Harvard*. A scris *Sex and Society: Studies in the Social Psychology of Sex* (1907), *Source Book for Social Origins* (1909).

Idei principale:

- A elaborat *teorema lui Thomas*, conform căreia dacă oamenii consideră o situaţie ca fiind reală, ea devine reală prin consecinţele ei. Prin urmare, orice situaţie socială este una deja definită şi orice comportament depinde tocmai de această definiţie a situaţiei. Oamenii apar unii altora, nu aşa cum sunt, ci aşa cum sunt definiţi. Dacă negrii sunt priviţi ca neloiali, posibilităţile lor ocupaţionale vor suferi efectele acestei definiri sociale. O definiţie enunţată sfârşeşte prin a fi adevărată. **R. Merton** a denumit acest mecanism *profeţie autorealizatoare*.
- A fost printre primii sociologi care a inaugurat *sociologia dezorganizării sociale*. El a identificat trei surse ale dezordinii: 1) dezorganizarea vieţii individuale; 2) dezorganizarea socială; 3) dezorganizarea apartenenţei. Hedonismul şi consumerismul au dezorganizat viaţa individuală, inovaţiile au dezorganizat viaţa socială iar presiunea ideologiilor a dezorganizat apartenenţa, religioasă şi naţională în primul rând.
- Intervalul necesar *reorganizării* vieţii individuale şi colective este întotdeauna şi în mod fatal mult mai mare decât intervalul de *dezorganizare* socială. Dezorganizarea socială poate fi agravată nu atât prin extindere, cât prin ritm.
- Împreună cu **F. Znaniecki,** a tratat *tema marginalizării sociale*. Emigranţii care se stabilesc în altă societate decât cea de origine

trebuie să facă faţă unor situaţii sociale inedite, pentru care nu există definiţii sau puncte de referinţă. Plasat într-un mediu social caracterizat prin norme şi valori diferite de cele ale mediului de apartenenţă, individul se confruntă cu dificultatea asimilării adecvate a acestora, ceea ce are drept consecinţă absenţa integrării pozitive în societate şi manifestarea unor conduite deviante. Între aceste conduite deviante, se disting: 1) *a filistinului*, caracterizată prin incapacitatea asimilării normelor noi; 2) *a boemului*, caracterizată de o personalitate dinamică, care se modelează sub influenţele mediului; 3) *a creatorului*, care are capacitatea de a inova noi valori sau norme de acţiune.

Edward L. THORNDIKE (1874-1949) – doctor (1898) sub coordonarea lui **J. Cattell** şi profesor (1904-1940) al *Universităţii Columbia*, membru al *N.A.S.*, al *A.A.A.S.* şi al *American Philosophical Society*, membru de onoare al *B.P.S.* (1926), preşedinte al *A.P.A.* (1912), al *S.A.A.A.* (1934) şi al *Psychometric Society* (1937), a primit *Gold Medal* (1925). A scris *The Elements of Psychology* (1905), *The Measurement of Intelligence* (1927), *Human Nature and the Social Order* (1940).

Idei principale:

- A formulat *legea efectelor*, conform căreia legătura între două elemente este întărită dacă aceasta este însoţită de o stare de satisfacţie şi slăbită când apare insatisfacţia.
- A elaborat *efectul de halo*, ca fiind o eroare de atribuire, constând în tendinţa ca un număr mic de trăsături să influenţeze evaluarea de ansamblu a unei persoane.
- A alcătuit primele *curbe de învăţare*, în urma unor experimente standardizate şi meticuloase realizate pe animale.
- În determinarea inteligenţei, *genele* sunt de patru-cinci ori mai importante decât *mediul* când acesta este uniform.
- *Inteligenţa* desemnează capacitatea de a stabili conexiuni între idei.

Louis L. THURSTONE (1887-1955) – doctor (1917) şi profesor (1924-1952) al *Universităţii Chicago*, fondator al *Psychometrika*, director al *Psychometric Laboratory*, membru al *S.A.A.A.*, al *A.A.A.S.* şi al *American Statistical Association*, membru de onoare al *British, Spanish and Swedish Psychological Associations* şi al *N.A.S.* (1938), preşedinte al *Midwestern Psychological Association* (1930-1931), al *A.P.A.* (1933) şi al *Psychometric Society* (1936),

doctor honoris causa al Universităţii Göteborg (1954), a primit *Premiul A.P.A.* (1949), *Centennial Award* (1951). A scris *The Method of Paired Comparisons for Social Value* (1927), *Attitudes Can Be Measured* (1928).

Idei principale:

- A dezvoltat *tehnicile de analiză factorială* şi a considerat că, pentru a măsura *inteligenţa*, este nevoie de un test care calculează două scoruri: lingvistic (*scorul L*) şi cantitativ (*scorul Q*).
- A stabilit o listă cu nouă factori care ar caracteriza *inteligenţa*: viteza perceptivă, capacitatea numerică, comprehensiunea verbală, fluiditatea verbală, capacitatea de vizualizare spaţială, capacitatea de memorizare, inducţia, deducţia şi raţionamentul. Toţi factorii sunt de importanţă egală şi nu se corelează între ei.
- A impus, împreună cu **T. Thurstone**, denumirea de *tests of primary mental abilities* şi a iniţiat tendinţa de a dezvolta baterii de teste psihologice pentru evaluarea unor capacităţi multiple.

Charles TILLY (1929-2008) - doctor al *Universităţii Harvard* (1958), profesor la *Universitatea Michigan* (1969-1984), *profesor emerit* al N.S.S.R. (1990), membru al *S.S.H.A.*, al *A.A.A.S.* şi al *S.C.R.*, *doctor honoris causa* al universităţilor din Rotterdam (1983), Toronto (1995), Strasbourg (1996), Geneva (1999), Québec (2004) şi Michigan (2007), a primit *Palmes Académiques*, *Premiul Common Wealth* (1982), *Premiul Wright C. Mills* (1986), *Premiul Amalfi* (1994), *Premiul E.S.S.* (1996), *Premiul A.S.A.* (1989, 2000, 2005), *Premiul Dogan* (2003), *Premiul Karl Deutsch* (2006), *Premiul Albert Hirschman* (2008). A scris *As Sociology Meets History* (1981), *Big Structures, Large Processes, Huge Comparisons* (1984), *Durable Inequality* (1998), *Democracy* (2007).

Idei principale:

- Istoria dovedeşte că, în cele mai multe cazuri, autorităţile sunt cele care iniţiază *violenţa*. Forţele represive reprezintă cei mai constanţi iniţiatori şi făptuitori de violenţă colectivă.
- A realizat o distincţie între diferitele tipuri de *violenţă colectivă*: 1) *violenţa competitivă*, care se manifestă între grupuri diferite din cadrul comunităţilor locale şi este produsul unor conflicte permanente, de interese şi de putere; 2) *violenţa reactivă*, ce este o manifestare a conflictelor între comunităţile locale şi agenţii naţiunii; 3) *violenţa pro-activă*, care apare când comunităţile

locale încearcă să controleze şi să influenţeze agenţii statului.
- A identificat opt *postulate fatale* ale gândirii sociologice ale secolului al XIX-lea, ce ar trebui eliminate: 1) există societăţi distincte, autonome; 2) comportamentul social rezultă din stări mentale individuale; 3) schimbarea socială este un fenomen social coerent; 4) schimbările sociale pe scară largă au loc într-o serie de etape; 5) diferenţierea conduce la progres; 6) diferenţierea conduce la dezordine; 7) dezordinea şi devianţa rezultă din schimbările sociale rapide; 8) conflictul provocat de indivizi este nelegitim iar cel provocat de autorităţi este legitim.

Bibliografie:
Griffiths Martin, *Relaţii internaţionale: şcoli, curente, gânditori*, Ed. Ziua, Bucureşti, 2003, pp. 390-398;

Edward A. TIRYAKIAN (1929-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1956), profesor (1967-2004), şef al *Departamentului de Sociologie* (1969-1971) şi *profesor emerit* (2004) al Universităţii Duke, director al *E.P.H.E.* (1971), membru al *C.A.S.B.S.*, preşedinte al *American Society for the Study of Religion* şi al *A.I.S.L.F.* (1988-1992). A scris *For Durkheim: Essays in Historical and Comparative Sociology* (2009).
Domenii de specializare: sociologie comparată, istoria sociologiei.

Vladimir TISMĂNEANU (1951-) - doctor al *Universităţii Bucureşti* (1980), profesor la universităţile Pennsylvania (1985-1990) şi Maryland, redactor-şef al *East European Politics and Societies* (1998-2004), cercetător la *Foreign Policy Research Institute* (1983-1990), director al *Center for the Study of Post-Communist Societies* (1998-2010), *doctor honoris causa* al Universităţii Timişoara (2002) şi al S.N.S.P.A. (2003), a primit *Premiul ASPRO* (1997), *Professor of the Year* (2000), *Ordinul naţional Pentru Merit* (2000). A scris *Arheologia terorii* (1992), *Mizeria utopiei. Criza ideologiei marxiste în Europa răsăriteană* (1997).
Domenii de specializare: sociologie politică, sociologia comunismului.

Edward C. TOLMAN (1866-1959) – doctor al *Universităţii Harvard* (1915), profesor la *Universitatea Berkeley* (1918-1954), membru al *N.A.S.* (1937), preşedinte al *A.P.A.* (1937), a primit *Premiul A.P.A.* (1957). A scris *Cognitive Maps in Rats and Men* (1948).

Idei principale:
- Plecând de la studierea comportamentului animalelor în labirint, a elaborat conceptul de *hartă mentală*, care este o reprezentare internă realizată de un individ despre organizarea spaţiului în care se deplasează.

Ferdinand TÖNNIES (1855-1936) – doctor al *Universităţii din Tubingen* (1877), profesor (1913-1916) şi *profesor emerit* (1921) al Universităţii Kiel, membru al *I.I.S.* (1894), preşedinte al *G.S.A.* (1909-1933). A scris *Gemeinschaft und Gesellschaft* (1887), *Einführung in die Soziologie* (1931).

Idei principale:
- *Comunitatea* şi *societatea* sunt doi poli ai unui continuum, căruia Tönnies îi atribuie un sens şi o direcţie istorică: asocierile umane se mişcă de la comunitate spre societate. De asemenea, *voinţa organică*, caracteristică comunităţii, se preschimbă în *voinţă reflectată*, caracteristică societăţii.
- Formele psihologice ale *voinţei organice* sunt: plăcerea, obişnuinţa, memoria. Acestora le corespund: legătura de sânge, legătura spaţială, legătura spirituală. Cei trei stâlpi ai comunităţii (rudenia, vecinătatea şi prietenia) sunt toţi cuprinşi în familie, primul dintre ei fiind elementul constitutiv.
- Formele psihologice ale *voinţei reflectate* sunt: reflecţia, calculul, decizia. Omul voinţei reflectate trebuie să reprime în el omul comunitar, adică tot ceea ce este act negândit, nereflectat. Deci, *societatea* se identifică în viziunea lui Tönnies cu capitalismul.
- Temperamentul, caracterul şi gândirea sunt diferite la *bărbat* (activitate, reflexie, cunoaştere) şi *femeie* (afectivitate, sentimentalitate, intuiţie). Din această perspectivă, femeia se află mai aproape de idealul omului comunitar şi al voinţei organice iar bărbatul pare mai aproape de idealul omului societal şi al voinţei reflectate.
- Fiecare om este compus dintr-un eu comunitar şi unul societal. Când eul comunitar este conştient şi manifest, cel societal este inconştient şi latent şi invers. **C. Ciupercă** (2000) consideră că în familia comunitară era manifest, la ambele sexe, eul comunitar şi în familia societală este manifest, la ambele sexe, eul societal. Însă, între cele două familii ar mai exista una (*familia de trecere*), în care eul manifest la femeie este comunitar şi eul manifest la bărbat este societal. Cu alte cuvinte, bărbatul este acela care face trecerea de la comunitate la societate. În această accepţiune, familia de trecere reprezintă singura formă de îmbinare a caracteristicilor comunităţii cu cele ale societăţii şi care menţine echilibrul, unitatea şi coerenţa

familiei. Odată cu emanciparea femeii, aceasta a devenit societală şi simbioza comunitate/societate din cadrul familiei s-a rupt.
- În vreme ce în *comunitate* oamenii rămân uniţi în ciuda oricărei forme de separare, în *societate* ei sunt separaţi în ciuda oricărei legături.

Bibliografie:
Bădescu Ilie, *Istoria Sociologiei*, Ed. Porto-Franco, Galaţi, 1994, pp. 159-187;

Alain TOURAINE (1925-) - doctor (1965) şi profesor (1966-1969) al *Universităţii din Paris*, director de cercetare la *E.H.E.S.S.*, fondator al *Centre d'étude des mouvements sociaux*, fondator (1981) şi director (1981-1993) al *Centre d'analyse et d'intervention sociologiques*, membru al *S.C.R.*, membru de onoare al *A.A.A.S.* şi al *Polish Academy of Sciences*, preşedinte al *F.S.A.* (1968-1970), vice-preşedinte al *I.S.A.* (1974-1978), *doctor honoris causa* al 14 universităţi, printre care cele din Geneva (1988), Montréal (1990), Bologna (1995), York (2008) şi al *H.E.C. School of Management* (1998), a primit *Légion d'honneur*, *Ordre National du Merite*, *Premiul Amalfi* (1998). A scris *Sociologie de l`action* (1965), *Pour la sociologie* (1974), *Le monde des femmes* (2006).
Idei principale:
- A identificat patru tipuri de *societate*: 1) *agrare*, în care nivelul de acumulare este scăzut; 2) *mercantile*, în care acumularea se referă la ierarhizare; 3) *industriale*, în care acumularea priveşte organizarea muncii (transformarea condiţiilor de muncă); 4) *post-industriale*, în care acumularea vizează cunoaşterea (cercetarea şi informaţia au un rol principal).
- Cu cât o *societate* este mai complexă, cu atât conţine mai multe zone de incertitudine, dezorganizare, inovaţie, devieri şi imaginaţie.
- În societatea contemporană, problema centrală este aceea de a combina *diferenţa* cu *egalitatea*.

Harry C. TRIANDIS (1926-) – doctor al *Universităţii Cornell* (1958), *profesor emerit* al Universităţii Illinois, membru al *S.E.S.P.* şi al *S.A.A.A.* (1984), preşedinte al *I.A.C.C.P.* (1974-1976), al *S.P.S.S.I.* (1975-1976), al *S.P.S.P.* (1977) şi al *I.A.A.P.* (1990-1994), *doctor honoris causa* al Universităţii din Atena (1987), a primit *Premiul Klineberg* (1994), *Premiul A.P.A.* (1995), *Premiul James M. Cattell* (1996), *Psychologist of the Year* (2002) şi *Premiul I.A.I.R.* (2004). A scris

Individualism and Collectivism (1995).

Idei principale:

- A elaborat *teoria cultură şi self*, plecând de la culturile *colectiviste* şi cele *individualiste*. În primele, individul simte nevoia de a face parte dintr-un număr redus de grupuri, în celelalte, tendinţa este de a intra în cât mai multe grupuri dar de a rămâne independent faţă de fiecare dintre ele.
- Indivizii aparţinând culturilor individualiste identifică şi reţin cu preponderenţă informaţiile legate de propriul *self*, spre deosebire de cei aparţinând culturilor colectiviste, ce reţin mai multe informaţii despre *selful colectiv* şi reţelele sociale în care sunt inseraţi.

Norman TRIPLETT (1861-1931) – cercetător la *Universitatea Indiana*. A scris *The Dynamogenic Factors in Pacemakingand Competition* (1898), *The Psychology of Conjuring Deceptions* (1900).

Idei principale:

- A realizat *primul experiment psihosociologic*, măsurând performanţa în sarcinile îndeplinite, fie solitar, fie în prezenţa altor persoane, concluzionând că prezenţa celorlalţi activează un instinct al competiţiei care are ca efect creşterea energiei nervoase şi sporirea performanţei.

Robert L. TRIVERS (1943-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1972), profesor la universităţile Harvard (1973-1978), Santa Cruz (1978-1994) şi Rutgers (2009), membru al *Institute for Advanced Study* (2009), a primit *Premiul Crafoord* (2007). A scris *Natural Selection and Social Theory* (2002), *Genes in Conflict* (2006).

Idei principale:

- *Femeile* au tendinţa să fie mai selective decât *bărbaţii* atunci când îşi aleg partenerii. Bărbaţii au o predispoziţie biologică spre promiscuitate şi o selectivitate scăzută în căutarea satisfacţiei sexuale.
- *Altruismul* s-a dezvoltat în decursul evoluţiei noastre datorită unor condiţii favorizante: traiul în grupuri sociale mici şi stabile, dependenţa interpersonală, creşterea copiilor etc.
- A teoretizat *norma reciprocităţii*, conform căreia individul are tendinţa să răspundă în mod similar serviciilor primite din partea altora.

Bruce W. TUCKMAN (1938-) – doctor al *Universităţii Princeton* (1963), profesor la universităţile Rutgers (1965-1978), City (1978-1983), Florida (1983-1998) şi Ohio (1998-2010), cercetător la *Naval Medical Research Institute* (1963-1965), editor al *Journal of Experimental Education* (1993-

1999), membru al *A.E.R.A.* (1965) şi al *A.P.A.* (1972), a primit *Premiul Caldwell* (1986). A scris *Developmental Sequence in Small Group* (1965), *The Science and Practice of Educational Psychology* (2006).

Idei principale:

- Orice grup trece prin cinci *stadii de dezvoltare*: 1) *constitutiv*, în care membrii potenţiali sunt nesiguri şi au îndoieli în ceea ce priveşte propria apartenenţă la grup; 2) *conflictual*, în care membrii îşi expun punctele de vedere şi ajung să fie implicaţi în diverse conflicte când încearcă să determine grupul să satisfacă cerinţele lor; 3) *normativ*, în care se încearcă rezolvarea conflictelor prin negocierea unor reguli de comportament ; 4) *productiv*, în care membrii lucrează efficient, cooperând între ei; 5) *de suspendare*, în care membrii se dezlipesc de grup, relaţional, emoţional şi operativ.

Bibliografie:

Zani Bruna, Palmonari Augusto, *Manual de psihologia comunităţii*, Ed.Polirom, Iaşi, 2003, pp. 280-281;

Endel TULVING (1927-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1957), profesor la *Universitatea Washington*, *profesor emerit* al Universităţii Toronto, membru al *Royal Society of Canada* (1979), al *Royal Society* (1992) şi al *Royal Swedish Academy of Sciences*, a primit *Premiul Wilhelm Wundt-William James* (2003), *Premiul Gairdner* (2005), *Order of Canada* (2006), *Premiul Pasteur-Weizmann* (2009). A scris *Elements of Episodic Memory* (1983), *Handbook of Memory* (2000).

Idei principale:

- Studiul ştiinţific al *memoriei* continuă să nedumerească şi să-i înşele pe cei care o studiază. Ori de câte ori descoperim ceva nou, reuşim să adăugăm mai mult la ceea ce trebuie ştiut şi nu la ceea ce ştim despre memorie.
- *Uitarea* este cauzată de lipsa indicilor de recuperare adecvaţi, mai curând decât de destructurarea sau supraîncărcarea memoriei.

Bryan S. TURNER (1945-) – doctor al *Universităţii Leeds* (1970), profesor la *Asian Research Institute* şi la *Universitatea Cambridge* (1998-2005), editor al *Journal of Calssical Sociology*, cercetător la *C.N.R.S.*, *doctor honoris causa* al Universităţii Flinders (2006). A scris *Dictionary of Sociology* (2006), *Vulnerability and Human Rights* (2006).

Idei principale:

- A realizat distincţia între *comunităţi de status* (dominate de

relaţii de tip *gemeinschaft*) şi *blocuri de status* (dominate de relaţii de tip *gesellschaft*).

John C. TURNER – doctor al *Universităţii Bristol* (1975), profesor la *Australian National University* (1990), a primit *Premiul Henri Tajfel* (1999). A *scris Failure and Defeat as Determinants of Group Cohesiveness* (1985), *An Integrative Theory of Intergroup Conflict* (2004), *Explaining the Nature of Power* (2005).

Idei principale:

- A dezvoltat *teoria conflictelor reale*, demonstrând că eşecurile repetate în competiţia dintre grupuri au ca efect diminuarea coeziunii şi scăderea stimei de sine a grupului defavorizat.
- Cu cât *identitatea socială* este mai puternică, cu atât *identitatea personală* este mai puţin importantă şi cu cât identitatea personală este mai preponderentă, cu atât individul are mai puţin nevoie de o identitate socială.
- Un *grup* există numai atunci când există persoane conştiente de faptul că aparţin acelui grup.

Amos N. TVERSKY (1937-1996) – doctor al *Universităţii Michigan* (1964), profesor la universităţile Hebrew (1966-1978) şi Stanford (1978-1995), membru al *C.A.S.B.S.* (1970), al *A.A.A.S.* (1980), al *N.A.S.* (1985) şi al *Econometric Society* (1993), *doctor honoris causa* al universităţilor Chicago, Yale, Göteborg şi New York, a primit *Premiul William James, Premiul A.P.A.* (1983), *Premiul MacArthur* (1984) şi *Howard C. Warren Medal* (1995). A scris *Judgement under Uncertainty. Heuristics and Biases* (1974).

Idei principale:

- A dezvoltat *ipoteza asimetriei relaţiilor de similitudine*, conform căreia comparaţia între două entităţi diferă în funcţie de cine este considerat obiectul, respectiv modelul comparaţiei: un individ acceptă mai uşor similitudinea cu celălalt dacă această relaţie este definită în raport cu sine şi acceptă mai uşor diferenţierea când este definită în raport cu celălalt.
- A introdus, împreună cu **D. Kahneman**, termenii de *euristică de reprezentativitate* (două obiecte asemănătoare acţionează în acelaşi fel) şi *euristică de disponibilitate* (evenimentele memorate mai uşor sunt mai frecvente şi mai probabile).
- A pus în evidenţă, împreună cu **D. Kahneman**, *fenomenul diluţiei*, conform căruia activarea stereotipurilor este inhibată dacă sunt oferite informaţii suplimentare despre membrii grupului "vulnerabil", care nu sunt legate de conţinutul stereotipului.

U

Benton J. UNDERWOOD (1915-1994) – doctor al *Universităţii Iowa* (1942), profesor la *Universitatea Northwestern* (1948-1983), editor al *American Journal of Psychology*, membru al *N.A.S.* (1970), preşedinte al *Midwestern Psychological Association* (1956-1957), şef al secţiunii *Psychology* din cadrul S.A.A.A. (1964) şi al secţiunilor *Experimental Psychology* (1959-1960) şi *General Psychology* (1969-1970) din cadrul A.P.A., a primit *Premiul William James, Howard C. Warren Medal* (1964), *Premiul A.P.A.* (1973) şi *Premiul A.P.F.* (1987). A scris *Psychological Research* (1957).
Domenii de specializare: psihologie generală.

Ion UNGUREANU (1950-1990) - doctor, profesor la *Universitatea Bucureşti* (1990). A scris *Introducere în sociologia contemporană* (1985), *Paradigme ale cunoaşterii societăţii* (1990).
Domenii de specializare: istoria sociologiei, teorii sociologice.

John URRY (1946-) – doctor al *Universităţii Cambridge* (1972), profesor (1983-2010) şi şef al *Departamentului de Sociologie* (1983-1989) al Universităţii Lancaster, editor al *Mobilities* şi al *International Library of Sociology* (1990), director al *Centre for Mobiliteis Research* (2003-2010), membru al *Royal Society of Arts* şi al *Academy of Social Science*. A scris *Social Relations and Spatial Structures* (1985), *Sociology for the New Millennium* (2000), *Sociologie des mobilités* (2005).
Domenii de specializare: sociologia mediului, teorii sociologice.

David UZZELL – doctor şi profesor al *Universităţii Surrey*, editor al *Journal of Architectural and Planning Research*, membru al *B.P.S.*, preşedinte al *International Association for People-Environment Studies* (1998-2004). A scris *Environmental Psychology* (2003), *The Influence of Biological Sex, Sexuality and Gender Role on Interpersonal Distance* (2006), *Challenging Assumptions in the Psychology of Climate Change* (2008).
Domenii de specializare: psihologie socială, psihologia mediului.

V

Diane VAUGHAN – doctor al *Universităţii Ohio* (1979), profesor la *Boston College* (1984-2005) şi *Universitatea Columbia* (2005-2010), membru al *A.S.A.* şi al *S.R.A.* (2006), nominalizată la *Premiul Pulitzer* (1996) şi la *National Book Award* (1996), a primit *Premiul Donald R. Cressey* (1995), *Premiul Robert K. Merton* (1996), *Premiul Rachel Carson* (1998) şi *Premiul A.S.A.* (2006). A scris *Rational Choice, Situated Action and the Social Control of Organizations* (1998), *Organizational Rituals of Risk and Error* (2004).
Domenii de specializare: sociologia organizaţiilor, sociologia culturii.

Thorstein B. VEBLEN (1857-1929) - elevul lui **C. Pierce**, doctor al *Universităţii Yale* (1884) sub coordonarea lui **W. Sumner**, profesor la universităţile din Chicago (1892-1916) şi Stanford (1917-1920), editor al *Journal of Political Economy* (1892), membru al *I.I.S.*, a primit *Premiul John A. Porter* (1884). A scris *The Theory of the Leisure Class* (1899).
Idei principale:
- A examinat relaţiile complexe între *consum* şi *bogăţie* în societate, a elaborat conceptul de *clasă de loisir* (ce desemnează elita caracterizată prin consum ostentativ şi parazitar), a introdus conceptul de *consum ostentativ*, arătând că prestigiul social burghez modern este obţinut prin irosirea timpului şi a banilor.
- A elaborat *teoria clasei timpului liber*, caracterizând elita timpului său drept o clasă a timpului liber, care duce o viaţă neproductivă, datorită statutului dobândit şi averii acumulate.
- Omul este dual: în el există un *instinct de meşteşugar*, care previne risipa şi un *instinct de jefuitor*, care este baza clasei dominante.

Philip E. VERNON (1905-1987) – doctor al *Universităţii Cambridge* (1931), profesor la *Institute of Education* (1949) şi la *Universitatea din Londra* (1964-1968), şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii Glasgow (1938), *profesor emerit* şi *doctor honoris causa* al Universităţii Calgary. A scris *The Measurement of Abilities* (1940), *The Structure of Human Abilities* (1950).
Idei principale:
- Orice definiţie a *inteligenţei* trebuie să ţină seama de contextul cultural în care este aplicată. A clasificat definiţiile inteligenţei în

biologice, psihologice şi operaţionale.
- A elaborat, împreună cu **C. Burt**, *teoria ierarhică a inteligenţei*, dezvoltând modelul bifactorial al lui **C. Spearman** prin intercalarea unei serii de factori de grup între nivelul *g* şi nivelul *s*.

Alfred VIERKANDT (1867-1953) – doctor (1900) şi profesor (1900-1934) al *Universităţii din Berlin*, fondator al *G.S.A.* (1909). A scris *Die Stetigkeit im Kulturwandel: eine soziologische Studie* (1908), *Handwörterbuch der Soziologie* (1931).
Idei principale:
- A definit programul *sociologiei* după patru câmpuri de studiu: 1) mecanismele sociale universale; 2) cauzele dezvoltării istorice; 3) modurile în care sunt legate bunurile culturale; 4) legile evoluţiei sociale.
- A postulat existenţa unor *instincte* sau *pulsiuni contradictorii*, cum ar fi subordonarea/afirmarea de sine, care ar explica de ce individul poate asuma cu satisfacţie atât roluri de subaltern, cât şi de şef.
- Omul preferă, în mod natural, colaborarea, subordonarea şi conformismul.
- Iluzia care spune că fiecare trebuie să pretindă de la ceilalţi mai mult decât de la el însuşi este pozitivă, pentru că tinde, pe ansamblu, să menţină moralitatea.

Bibliografie:
Borlandi Massimo, Boudon Raymond, Cherkaoui Mohamed, Valade Bernard, *Dicţionar al gândirii sociologice*, Editura Polirom, Bucureşti, 2009, p. 841;

Maria VOINEA (1948-) - doctor al *Universităţii Bucureşti* (1980) sub coordonarea lui **H. Stahl**, *profesor emerit* (1985-2010), decan al Facultăţii de Sociologie şi Asistenţă Socială (1998-2000) şi pro-rector al *Universităţii Bucureşti*, vice-preşedinte al *A.S.R.* (1997), director al revistei *Sociologie Românească* (2009), a primit *Premiul Dimitrie Gusti* (1993), *Diploma of Honor* (1996). A scris *Sociologia familiei* (1993), *Sociologie generală şi juridică* (2000).
Idei principale:
- Conceptul clasic de *structură a familiei* se asociază în prezent cu cel de *restructurare a familiei*.

Victor H. VROOM (1932-) – doctor al *Universităţii Michigan* (1958), profesor la *Universitatea Yale* (1973-2007), membru al *A.P.A.*, al *A.P.S.* şi al *Academy of Management*, preşedinte al *Society of Industrial and Organizational Psychology* (1980-1981), a primit

Premiul James M. Cattell (1970). A scris *Work and Motivation* (1964), *On the Origins of Expectancy Theory* (2005).

Idei principale:

- A elaborat, împreună cu **P. Yetton**, *teoria normativă a luării deciziei*, care presupune respectarea riguroasă a unor norme şi reguli.
- A realizat o *tipologie a stilurilor decizionale*: 1) *stilul autocratic I*, liderul ia decizia singur, fără a cere informaţii de la subordonaţi; 2) *stilul autocratic II*, liderul obţine informaţii de la subordonaţi dar ia decizia singur; 3) *stilul consultativ I*, liderul comunică problema subordonaţilor şi le cere soluţii individual, apoi ia decizia, care poate reflecta influenţa subordonaţilor; 4) *stilul consultativ II*, liderul comunică problema subordonaţilor şi le cere soluţii la nivel grupal, apoi ia decizia, care poate reflecta influenţa subordonaţilor; 5) *stilul grupal*, liderul comunică problema grupului, evaluează împreună diferite alternative, e dispus să accepte soluţia grupului.

Mircea VULCĂNESCU (1904-1952) – profesor la *Şcoala de Asistenţă Socială* (1935). A scris *Individ şi societate în sociologia contemporană* (1925), *Teoria şi sociologia vieţii economice* (1932).

Idei principale:

- Numim *cadre*, ansamblurile mari de factori care influenţează *voinţa socială*. Voinţa socială reacţionează creând *manifestări*. Cadrele nu sunt deci, cauze propriu-zise ale manifestărilor, ci numai condiţii ale acestora. Manifestările sunt cauzate de produsul dintre cadrul şi voinţa socială (M=CxV).
- A teoretizat contrastul dintre *sat* şi *oraş*, elogiind satul şi privind oraşul ca o civilizaţie artificială, în care omul îşi pierde sufletul. Vulcănescu trage concluzia că cele două lumi sociale coexistă şi se dezvoltă paralel, şi nu se pune problema unei succesiuni fatale de la viaţa ţărănească la cea orăşenească.
- A folosit sistemul sociologic al lui **D. Gusti** pentru *prognoze sociale*, identificând patru situaţii: 1) cadre sărace şi manifestări reduse = *perspective de stagnare*; 2) cadre sărace şi manifestări dezvoltate = *tendinţă de regres*, de decădere; 3) cadre bogate şi manifestări reduse = *tendinţă revoluţionară*, transformări rapide; 4) cadre bogate şi manifestări dezvoltate = *tendinţă de progres*, continuu şi echilibrat.

W

Loïc WACQUANT (1960-) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1994), profesor la *Universitatea Berkeley*, editor al *Ethnography*, jurnalist la *Le Monde diplomatique* (1996-2004), cercetător la *Centre de sociologie européenne*, a primit *Premiul Lewis A. Coser* (2008). A scris *Les Prisons de la misère* (1999), *Parias urbains. Ghetto, banlieues, État* (2006).

Domenii de specializare: sociologie urbană, antropologie.

Claire WALLACE – doctor al *Universităţii Kent*, profesor la universităţile Plymouth, Lancaster, Aberdeen, la *Central European University* şi la *Institute for Advanced Studies*, editor al *European Societies*, director al *New Europe Research Centre*, preşedinte al *E.S.A.* (2007-2009). A scris *The Sociology of the Caring Professions* (1990), *An Introduction to Sociology. Feminist Perspectives* (1990).

Domenii de specializare: sociologie generală, sociologia migraţiei.

Immanuel M. WALLERSTEIN (1930-) - doctor al *Universităţii Columbia* (1959), profesor la universităţile McGill (1971-1976) şi Binghamton (1976-1999), *profesor emerit* al Universităţii Binghamton (1999-2005), editor al *Studies in Modern Capitalism* (1979-2010), director de studii la *E.H.E.S.S.* (1983-1995), director al *Fernand Braudel Center for the Study of Economics, Historical Systems and Civilizations* (1976-2005), membru al *C.A.S.B.S.* (1970), al *S.R.A.* (1980), al *World Association for International Relations* (1983), al *S.C.R.* (1994) şi al *A.A.A.S.* (1998), preşedinte al *African Studies Association* (1973) şi al *I.S.A.* (1994-1998), *doctor honoris causa* al 15 universităţi, a primit *Premiul Sorokin* (1975), *Ordre des Arts et des Lettres* (1984), *Premiul A.S.A.* (2003), *Kondratieff Gold Medal* (2005). A scris *The Modern World-System* (1974-1989, 3 vol.), *Decline of American Power* (2003).

Idei principale:

- A elaborat *teoria sistemului mondial*, a subliniat importanţa factorilor economici asupra celor politici şi ideologici în lumea mondială, a respins termenul de *lumea a treia*, a stratificat societăţile în *centre, semiperiferii şi periferii*, considerând că schimburile economice dintre ţările aparţinând acestor zone se produc în termeni inegali. Primele

sunt state puternic integrate şi sunt în centrul sistemului, celelalte sunt semi-integrate, respectiv slabe.
- A elaborat *teoria proceselor de frontieră*, considerând că, pe măsură ce sistemul se lărgeşte, calitatea frontierei se schimbă. Ea îşi pierde calitatea de *centru* şi devine *semiperiferială*, pentru a deveni spre marginile sale, *periferială*. Sistemul este evolutiv în centrul său şi involutiv în periferie.
- Ariile centrale sunt economii conducătoare, ceea ce atrage după sine şi putere militară şi culturală. *Periferia* constă din ariile coloniale sau subdezvoltate, al căror rol este de a furniza materii prime şi produse primare ariilor centrale la termeni avantajoşi, de ieftinătate. Statele cu o poziţie intermediară între cele două arii alcătuiesc *semiperiferiile*. Semiperiferia încearcă să exploateze economic statele mai slabe în aria lor, unele state periferiale se pot mişca ascendent, atingând eventual chiar centrul.

Elaine H. WALSTER (1937-) – doctor al *Universităţii Stanford* (1962), profesor la *Universitatea Hawaii*, preşedinte al *S.S.S.S.* (1998-1999), a primit *Premiul S.S.S.S.*, *Premiul Alfred Kinsey* şi *Premiul S.E.S.P.* (1993). A scris *Interpersonal Attraction* (1969), *Passionate and Companionate Love* (1988).
Idei principale:
- A analizat, împreună cu **R. Rapson**, relaţiile intime în diferite culturi şi epoci istorice.
- *Atractivitatea fizică* influenţează mai mult decât similaritatea opiniilor şi atitudinilor formarea diadelor. Bărbaţii valorizează mai mult decât femeile atractivitatea fizică, acestea din urmă preferând mai degrabă siguranţa materială şi nivelul ridicat de educaţie al partenerului.
- Oamenii tind să-i placă pe cei care au caracteristici *similare* din cauza unor tendinţe narcisiste care-i determină să iubească în altul ceea ce văd în ei înşişi.

Lester F. WARD (1841-1913) – doctor al *Columbian College*, profesor la *Universitatea Brown* (1906-1913), membru al *N.A.S.* şi al *S.A.A.A.*, preşedinte al *I.I.S.* (1900-1903) şi al *A.S.A.* (1906). A scris *Dynamic Sociology* (1883), *Applied Sociology* (1906).
Idei principale:
- *Sociologia* este ştiinţa care se ocupă cu studiul sistematic al forţelor sociale care au drept rezultat un proces continuu de sinergie socială prin care se creează structuri noi.
- A teoretizat *paradoxul altruismului*, conform căruia acelaşi comportament

se repetă chiar şi în absenţa întăririi lui.
- A inventariat trei clase de *forţe sociale* (ontogenetice, filogenetice, sociogenetice), paisprezece clase de *procese statice* şi patru clase de *procese dinamice* (progresul, instabilitatea, stagnarea, degenerescenţa).
- *Evoluţia* este posibilă datorită unor stadii, produse iniţial de *genesis* (forţe oarbe spontane) şi ulterior de *telesis* (acţiuni bazate pe cunoaştere şi anticiparea consecinţelor).

Bibliografie:
Marshall Gordon (coord.), *Dicţionar de Sociologie*, Ed. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2003, p.674;

Howard C. WARREN (1867-1934) – elev al lui **W. Wundt**, doctor al *Universităţii John Hopkins* (1917), şef al *Departamentului de Psihologie* la Universitatea Princeton (1920-1931), editor al *Psychological Bulletin* (1904), membru al *Eastern Psychological Association*, preşedinte al *A.P.A.* (1913). A scris *Human Psychology* (1919), *Dictionary of Psychology* (1934).
Domenii de specializare: istoria psihologiei, psihologie generală.

Margaret F. WASHBURN (1871-1939) – doctor al *Universităţii Cornell* (1894), profesor (1912-1936) şi *profesor emerit* (1937) al Vassar College, editor al *American Journal of Psychology* (1903-1937), al *Psychological Bulletin* (1909-1915) şi al *Psychological Review* (1916-1930), membru al *N.A.S.* (1932), vice-preşedinte al *S.A.A.A.* (1927), preşedinte al *A.P.A.* (1921) şi al *Society of Experimental Psychologists* (1931). A scris *The Animal Mind: A Text-Book of Comparative Psychology* (1908).
Domenii de specializare: psihologie generală, psihologie diferenţială.

John B. WATSON (1878-1958) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1903), profesor la *Universitatea John Hopkins* (1908-1920), director al *Journal of Experimental Psychology* (1915-1923), preşedinte al *A.P.A.* (1915), a primit *Gold Medal* (1957). A fost nevoit să părăsească universitatea când soţia sa a publicat scrisorile de dragoste pe care le schimba cu asistenta lui. A scris *Behaviourism* (1913), *Psychology from the Standpoint of a Behaviorist* (1924).
Idei principale:
- A fondat *curentul psihologic behaviorist*, considerând că psihologia nu poate fi o veritabilă ştiinţă dacă nu abandonează

analiza stărilor de conştiinţă, care permite doar speculaţii subiective. În schimb, comportamentele, ca reacţii la stimuli obiectivi, pot fi măsurabile.

- A susţinut că dezvoltarea omului este, în cea mai mare măsură, rezultatul *influenţei mediului*, copilul născându-se ca o *tabula rasa*, pe care se înscrie experienţa, pentru a crea personalitatea.
- A elaborat *teoria motrică a gândirii*, conform căreia gândirea este o activitate complexă care mobilizează întreaga organizare corporală.
- *Introspecţia* nu inspiră încredere pentru că rapoartele obţinute de la subiecţi pot fi vagi şi subiective iar datele nu se pot verifica.
- A evidenţiat experimental rolul *reflexelor condiţionate* în geneza sentimentului *fricii*.
- A susţinut existenţa a trei *emoţii* de bază: teama, mânia şi dragostea.

Patty J. WATSON (1932-) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1959), *profesor emerit* al Universităţii Washington (2004), membru al *A.A.A.S.* şi al *N.A.S.* (1988), a primit *Premiul Franz Boas* (1996), *Gold Medal* (1999). A scris *Archaeology, Anthropology and the Culture Concept* (1995), *Theory in Archaeology* (2002).

Domenii de specializare: antropologie culturală, etnologie

Alfred WEBER (1868-1958) – fratele lui **M. Weber**, doctor al *Universităţii din Berlin* (1895), profesor la *Universitatea Heidelberg* (1907-1933, 1945-1948). A scris *Kulturgeschichte als Kultursoziologie* (1935), *Einführung in die Soziologie* (1955).

Domenii de specializare: sociologia culturii, sociologie economică.

Max K. WEBER (1864-1920) - doctor al *Universităţii din Berlin* (1888), profesor la universităţile din Berlin (1890-1893), Freiburg (1894-1896), Heidelberg (1896-1903) şi München (1919), fondator al *G.S.A.* (1909), membru al *I.I.S.* A scris *Die sozialen Gründe des Untergangs der antiken Kultur* (1896), *Die protestantische Ethik und der 'Geist' des Kapitalismus* (1905), *Wirtschaft und Gesellschaft* (1909).

Idei principale:

- S*ociologia* este ştiinţa care îşi propune să înţeleagă prin interpretare activitatea socială şi să explice cauzal desfăşurarea şi efectele acesteia. Ceea ce contează este, nu atât faptul social durkheimian, cât acţiunea, activitatea socială. Pentru a studia acţiunea socială, sociologul trebuie să: 1) identifice natura şi sensul actului săvârşit de individ; 2) descifreze motivaţia care

explică acest act. Deci, perspectiva sociologică de abordare a realităţii sociale este una *comprehensiv-explicativă*.

- *Sociologul* trebuie să pună în evidenţă legăturile dintre fenomene, să unească acţiunile sociale prin lanţuri de cauzalitate.

- *Acţiunea socială* poate urma patru direcţii de dezvoltare ideal-tipică: 1) *acţiunea raţională în raport cu atingerea unui scop* – individul îşi alege mijloacele cele mai eficace în raport cu scopul propus. Aceste acţiuni presupun norme, reguli şi strategii precise, şi nu imaginaţie şi fantezie; 2) *acţiunea raţională în raport cu o valoare* – individul este ghidat în acţiunea sa de valorile la care aderă, chiar dacă efectele acestei acţiuni pot fi negative (eşecul, moartea); 3) *acţiunea fondată pe un comportament tradiţional* – este aceea acţiune dictată de cutumă sau tradiţie, determinându-l pe individ să adopte mijloacele pe care le-a mai folosit cândva şi i-au asigurat succesul; 4) *acţiunea fondată pe un comportament afectiv sau emoţional* – reprezintă o reacţie pur emoţională la un eveniment neaşteptat;

- Esenţa lumii moderne occidentale o reprezintă *procesul de raţionalizare*, care constă în orientarea acţiunii de către norme raţionale şi instrumentale cum sunt eficienţa, calculul sau profitul. Raţionalitatea instrumentală (realizarea scopurilor cu cele mai eficiente mijloace) este generată de apariţia şi expansiunea capitalismului. Procesul de raţionalizare cuprinde premisele dezumanizării, deoarece acţiunea socială este subordonată exclusiv logicii banului şi puterii. Numai acţiunea socială este raţională, acţiunea individuală fiind iraţională.

- *Poziţia* pe care un individ o deţine reprezintă întreaga lui putere în cadrul unei relaţii. Când această putere este acceptată ca validă prin acord intersubiectiv, ea capătă forma autorităţii. Când autoritatea este recunoscută, vorbim despre legitimitatea ei. Există *trei tipuri de autoritate*: 1) *raţională* (când actorii se supun de bună voie şi recunosc legalitatea regulamentelor şi funcţiilor celor care exercită autoritatea); 2) *tradiţională* (când omul acordă respect unor maniere de a acţiona tradiţionale şi celor care deţin puterea prin tradiţie); 3) *carismatică* (când autoritatea se întemeiază pe devotamentul faţă de o persoană recunoscută ca fiind purtătoarea unor calităţi neobişnuite, ieşite din comun).

- Recursul la un tip de *legitimitate* este un act variabil, astfel încât nici o autoritate nu este exclusivă, permanentă, definitivă. Ori de câte ori un tip de legitimitate tinde să se permanentizeze şi să se generalizeze, ea devine

iraţională şi se transformă în opusul ei.

- *Autoritatea* este pentru *comunitate* o sursă de ordine, iar comunitatea este pentru autoritate o sursă de legitimitate.

- A elaborat conceptul de *tip ideal*, considerând că, pentru a analiza acţiunile sociale, sociologul poate crea categorii care nu sunt reprezentări exacte ale realităţii, dar care facilitează analiza. Astfel, în realitate, nu există birocraţie pură, ci, prin conceptul ideal de birocraţie, sunt surprinse tendinţele specifice acestei forme de organizare. Weber a insistat pe faptul că tipul ideal permite descoperirea cauzalităţilor.

- Dacă se vrea explicarea unui eveniment, subsumându-l unei legi, înseamnă a-l denatura, căci istoria ca şir de evenimente singulare nu poate fi inteligibilă decât prin *metoda individualizantă*, care leagă un fapt singular de cauzele singulare care îl determină.

- A definit *carisma* ca fiind o însuşire ieşită din comun a unei personalităţi. Carisma se naşte atunci când un grup de indivizi atribuie unei persoane pe care a ales-o calităţi exemplare. Şeful carismatic este obligat să-şi dovedească în permanenţă aceste calităţi dacă vrea să-şi păstreze poziţia. După Weber, carisma are o durată scurtă.

- A definit *politica* ca dominare a omului asupra omului, prin toate mijloacele. A trăi *pentru* politică diferă de a trăi *din* politică: primii nu trebuie să obţină nici un profit de pe urma acestei activităţi, ceilalţi sunt profesionişti şi numărul lor este în continuă creştere. Creşterea numărului acestora nu are nimic de-a face cu *calităţile* indispensabile oricărui om politic, care ar fi: responsabilitatea, pasiunea şi discernământul.

- *Clerul* este pentru Biserică ceea ce *partidul politic* este pentru stat. Amândouă sunt în slujba unui grup conducător (Biserica, respectiv statul) care se caracterizează îndeosebi prin manipularea constrângerii (psihică, respectiv materială).

- Capitalismul modern nu a apărut mai repede din cauza *catolicismului*, care a obstrucţionat această posibilitate. În schimb, există o legătură strânsă între *protestantism* şi progresul capitalismului. Protestantismul încurajează înclinaţia către economisire, abstinenţa, refuzul luxului, disciplina muncii şi conştiinţa profesională. **P. Besnard** afirmă că Weber ar fi supraestimat factorul religios şi ar fi neglijat contextele istorice. La rândul său, **R. Tamney** inversează termenii reproşului cauzal. El invocă preexistenţa capitalismului în raport cu protestantismul şi arată că noul

ideal religios s-a răspândit în Anglia din raţiuni geografice. Insula era aşezată la intersecţia noilor curente comerciale care s-au creat o dată cu mutarea centrului economic de greutate de la Mediterană la Marea Nordului. Aşadar, spiritul capitalismului ar proveni, nu atât din puritanism, cât din înnoirea şi stimularea practicilor comerciale inedite.

Bibliografie:
Bădescu Ilie, *Istoria Sociologiei*, Ed. Porto-Franco, Galaţi, 1994, pp. 434-462;
Lallement Michel, *Istoria ideilor sociologice*, Ed. Antet, Bucureşti, 1997, pp. 199-239;
Buzărnescu Ştefan, *Istoria doctrinelor sociologice*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1995, pp. 83-88;

Otto WEININGER (1880-1903) – doctor al *Universităţii din Viena* (1902), profesor la *Universitatea din Leipzig* (1903), s-a sinucis la vârsta de doar 23 de ani. A scris *Über Eros und Psyche* (1902), *Geschlecht und Charakter* (1903).
Idei principale:
- A elaborat *legea atracţiilor sexuale*, conform căreia atracţia maximă dintre un bărbat şi o femeie se trezeşte în momentul când, adunând părţile de masculinitate şi de feminitate prezente în amândoi, se obţine ca total *bărbatul absolut* şi *femeia absolută*.

Frank WELZ – doctor al *Universităţii Albert-Ludwigs* (1994), profesor la universităţile Albert-Ludwigs (2001-2006) şi Innsbruck (2006-2010), membru al *A.S.A.*, al *I.S.A.*, al *G.S.A.*, al *E.S.A.* şi al *Zentrum für interdisziplinäre Forschung* (1997), vice-preşedinte al *Österreichische Gesellschaft für Soziologie*, a primit *Premiul Wolfgang Heilmann* (2000). A scris *Kritik der Lebenswelt. Eine soziologische Auseinandersetzung mit Edmund Husserl und Alfred Schütz* (1996), *Soziologische Theorie und Geschichte* (1998).
Domenii de specializare: sociologie generală, teorii sociologice.

Robert A. WICKLUND – doctor al *Universităţii Duke*, sub coordonarea lui **J. Brehm**, profesor la universităţile din Bielefeld şi Trieste. A scris *Freedom and Reactance* (1974).
Idei principale:
- Dacă individul se simte *competent* pentru o sarcină dată, el va resimţi ca pe o atingere la propria lui libertate orice tentativă de a-i impune o soluţie şi va respinge această opţiune mai des decât indivizii incompetenţi.

Thomas A. WIDIGER – doctor al *Universităţii din Miami* (1981), profesor la *Universitatea Kentucky*, membru al *N.I.M.H.*, al *A.P.A.*, al *A.P.S.*, al *American Psychiatric Association* şi al *Association for Research in Personality*, a primit *Premiul Walter G. Klopfer* (2000), *Premiul Kirwan* (2002). A scris *Personality Structure and Assessment* (1983), *Personality and Psychopathology* (2008).

Domenii de specializare: psihologie clinică, psihologia personalităţii.

Leopold M. von WIESE (1876-1969) - doctor al *Universităţii din Berlin* (1902), profesor la *Universitatea din Koln*, fondator al *Forschungsinstitut fur Sozialwissenschaften* (1919), membru al *I.I.S.*, vicepreşedinte al *I.S.A.* (1954), preşedinte al *G.S.A.* (1946-1955). A scris *Soziologie. Geschichte und Hauptprobleme* (1926), *System der Allgemeinen Soziologie* (1928).

Idei principale:

- *Psihologia* analizează fenomene interne de conştiinţă, pe când *sociologia* grupurile exterioare de oameni. Prin urmare, sociologia nu se ocupă de stări psihice, subiective, ci de fenomene sociale, obiective.
- Sociologul trebuie să cerceteze *socialul*, nu societatea, căci nu există un substantiv care să se poată numi *societate*, ci doar o interacţiune a oamenilor în timp şi spaţiu, pe care o putem numi *fenomen social*.
- Orice *proces social* (P) este rezultanta comportamentelor individuale (H) într-o situaţie dată (S). Adică, P=HxS. Sau, prin descompunerea fiecărui termen din dreapta: P=(IxE)x(UxA), unde I=tendinţele ereditare care guvernează atitudinea unui individ, E=experienţele trecute ale individului, U=mediul natural, A=atitudinea celorlalţi indivizi.
- Baza întregii societăţi o constituie *relaţiile psihologice* de asociere şi disociere care generează ansambluri de relaţii la nivelul grupurilor umane. Aceste grupuri reprezintă unităţi reale doar când membrii lor au conştiinţa participării la acţiunea socială specifică grupului respectiv.

Michel WIEVIORKA (1946-) - elevul lui **A. Touraine**, doctor, profesor la *E.H.E.S.S.* (1989-2010), editor al *Cahiers internationaux de sociologie* (1992-2010), director al *Centre d'analyse et d'intervention sociologiques* (1993-2010), membru al *S.C.R.*, preşedinte al *I.S.A.* (2006-2010), a primit *Premiul Amalfi* (1989), *Premiul C.N.R.S.* (1997). A scris *Le Racisme: une introduction*

(1998), *L'Antisémitisme* (2005), *Neuf leçons de sociologie* (2008).

Idei principale:

- A teoretizat termenul de *rasism instituţional*, considerând că, la nivelul instituţiilor publice se practică un tratament special etniilor sau raselor despre care există puternice prejudecăţi. Rasismul instituţional nu doar se perpetuează, ci reprezintă şi un scut protector al majorităţii care tinde să-şi menţină poziţia privilegiată.
- A afirmat caracterul funcţional al *prejudecăţilor*, considerând că ele servesc la legitimarea unei dominări sociale, la justificarea ei raţională.

Raymond H. WILLIAMS (1921-1988) – profesor la universităţile Stanford (1973) şi Cambridge (1974-1983). A scris *Culture and Society* (1958), *The Long Revolution* (1961), *Sociology of Culture: A Critical Reconstruction* (2004).

Idei principale:

- Orice *cultură* are două aspecte: 1) *direcţiile cunoscute*, în spiritul cărora membrii societăţii sunt formaţi; 2) *noile înţelesuri*, care sunt oferite şi testate. Cultura este întotdeauna tradiţională şi creativă.

Thomas A. WILLS – doctor al *Universităţii Oregon*, profesor la universităţile Yeshiva şi Hawaii, membru al *A.P.A.*, al *S.E.S.P.* şi al *Society of Behavioral Medicine*, a primit *Premiul A.P.A.*, *Premiul oferit de National Council on Family Relations*. A scris *Downward Comparison Principle in Social Psychology* (1981).

Idei principale:

- A elaborat *teoria comparării descendente*, conform căreia, atunci când stima de sine sau bunăstarea subiectivă a individului sunt ameninţate, acesta va încerca să depăşească inconfortul psihic prin raportarea la alte persoane, mai puţin fericite decât el.

Franklin D. WILSON – doctor al *Universităţii Washington* (1973), profesor (1983-2007), şef al *Departamentului de Sociologie* (1988-1991) şi *profesor emerit* (2007-2010) al Universităţii Wisconsin, editor al *American Sociological Review* (1999-2003), director al *Center for Demography and Ecology* (1994-1999), membru al *S.R.A.* şi al *P.A.A.*, secretar al *A.S.A.* (2005-2007). A scris *Urban Ecology* (1984), *Ethnic Residential Segregation and Its Consequences* (2001).

Domenii de specializare: sociologia migraţiei, sociologie urbană, sociologia relaţiilor interetnice.

Howard WINANT – doctor al *Universităţii Santa Cruz* (1980), profesor la universităţile Temple (1985-2002) şi Santa Barbara (2002-2010), director al *Center for New Racial Studies*. A scris *The Souls of Sociologists* (2003), *The New Politics of Race: Globalism, Difference, Justice* (2004).

Domenii de specializare: sociologie comparată, sociologie politică.

Donald W. WINNICOTT (1886-1971) – cercetător la *Paddington Green Children's Hospital* (1923-1963), membru *B.P.S.* şi al *Royal College of Physicians* (1944), preşedinte al *British Psycho-Analytical Society* (1956-1959, 1965-1968), a primit *James Spence Medal* (1968). A scris *Transitional Objects and Transitional Phenomena* (1951).

Idei principale:

- A propus conceptul de *zonă intermediară a experienţei*, care semnifică spaţiul mintal al copilului foarte mic, care începe să devină conştient de lumea înconjurătoare dar care nu este capabil să se descurce în acest mediu, încă periculos pentru el. Această arie intermediară a experienţei este necesară pentru dezvoltarea creativităţii.

Louis WIRTH (1897-1952) – doctor (1926) şi profesor (1931-1952) la *Universitatea din Chicago*, editor al *A.J.S.* (1926-1928, 1931-1952), membru al *S.S.R.C.* (1930), preşedinte al *A.S.A.* (1947) şi al *I.S.A.* (1949-1952). A scris *The Ghetto* (1928), *Urbanism as a Way of Life* (1938).

Idei principale:

- A fundamentat o nouă orientare de cercetare a *urbanismului* ca mod de viaţă, în care a considerat că definitorii pentru oraşul modern sunt *densitatea* şi *eterogenitatea*.
- Relaţiile primare orientate de *valorile tradiţiei* au fost înlocuite de relaţii orientate de *interese*. Cu cât aglomeraţiile urbane cresc, cu atât personalitatea umană devine mai schematică: oamenii se întâlnesc în calitate de purtători de roluri concret determinate iar relaţiile devin impersonale, deoarece cumulează o mare încărcătură de artificialitate. Ca semn distinctiv al diviziunii funcţionale a muncii, uniforma (poştaşul, poliţistul, ospătarul) particularizează corpurile profesionale, favorizând depersonalizarea şi anonimatul. *Secularizarea mentalului colectiv* are ca efecte o mulţime de probleme sociale: agresivitatea, criminalitatea, marginalizarea, corupţia, sinuciderile etc.

- Gradul în care se spune despre lumea contemporană că este urbanizată nu este măsurat cu precizie de procentul din totalul populaţiei care locuieşte la oraş. *Oraşul* devine nu doar locul de domiciliu al omului, ci şi centrul de iradiere al vieţii economice şi culturale, care atrage şi cele mai îndepărtate comunităţi.
- *Oraşele* pot afecta unitatea familiei şi a ratei natalităţii, căsătoriei şi celibatului, dar reprezintă, în acelaşi timp, centre ale libertăţii şi toleranţei, ale progresului, inovaţiei, ştiinţei, istoria civilizaţiei putând fi scrisă în termenii istoriei oraşului.
- A introdus conceptul de *sociologie clinică*, care implică folosirea cunoaşterii sociologice în vederea sprijinirii fixării diagnosticului celor trataţi în aşezămintele clinice.

Diane L. WOLF (1953-) – doctor al *Universităţii Cornell* (1986), profesor la *Universitatea Davis* (1993-2010), a primit *Premiul Jessie Bernard* (1996). A scris *Feminist Dilemmas in Fieldwork* (1996), *A Dialogue on Globalization* (2001).
Domenii de specializare: sociologia familiei, sociologie interculturală, metodologie.

Joseph WOLPE (1915-1997) – profesor la *Universitatea Temple* (1965-1988), fondator al *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, membru *Psi Chi*, preşedinte al *Association for the Advancement of Behavior Therapy*, *doctor honoris causa* al Universităţii Witwatersrand (1986), a primit *Premiul James M. Cattell*, *Premiul A.P.A.* (1979) şi *Premiul oferit de Association for the Advancement of Behavior Therapy* (1995). A scris *The Conditioning Therapies* (1964), *The Practice of Behavior Therapy* (1969).
Domenii de specializare: psihologie clinică, terapie comportamentală.

Robert S. WOODWORTH (1869-1962) – doctor (1899), profesor (1909-1942) şi *profesor emerit* (1942-1959) al Universităţii Columbia, editor al *Archives of Psychology* (1906-1948), fondator al *S.R.C.D.*, membru al *A.A.A.S.*, al *American Philosophical Society* şi al *N.A.S.* (1921), preşedinte al *A.P.A.* (1914) şi al *S.S.R.C.* (1931-1932), *doctor honoris causa* al universităţilor Columbia (1929), North Carolina (1946) şi Pennsylvania (1946), a primit *Gold Medal* (1956). A scris *Psychology* (1921), *Experimental Psychology* (1938).
Domenii de specializare: psihologie experimentală.

René WORMS (1869-1926) – doctor al *Universităţii din Paris* (1896), profesor la *E.H.E.S.S.* (1907), fondator al *Revue Internationale de Sociologie* (1893), al *Société de Sociologie* (1895) şi al *I.I.S.* (1893). A scris *De natura et methodo sociologiae* (1896), *Organisme et société* (1896), *Philosophie des sciences sociales* (1903-1907, 3 vol.).

Idei principale:

- Societatea, la fel ca un organism, se naşte, se reproduce şi dispare. Fenomenele sociale au trei funcţii: 1) *de nutriţie* (obiectul ştiinţei economice); 2) *de reproducere* (obiectul ştiinţei familiei); 3) *de legătură* (obiectul ştiinţelor religioase, politice, juridice).
- A susţine că faptele sociale sunt caracterizate de imitaţie, exterioritate şi constrângere (conform tezelor lui **G. Tarde** si **E. Durkheim**) reprezintă o deformare a realităţii sociale. Faptele sociale sunt, în acelaşi timp, interioare şi exterioare şi pot sau nu să implice imitaţia.

Dennis H. WRONG (1923-) – doctor al *Universităţii Columbia* (1956), profesor la *Trinity College*, *profesor emerit* al Universităţii New-York. A scris *Skeptical Sociology* (1976), *The Oversocialized Conception of Man* (1999).

Idei principale:

- *Puterea* este capacitatea unei persoane de a produce efecte scontate şi prevăzute asupra celuilalt.
- A elaborat *concepţia suprasocializată despre om*, conform căreia trebuie căutat în trecutul indivizilor şi în experienţele lor marcante de socializare, explicaţia comportamentelor lor actuale.

Wilhelm M. WUNDT (1832-1920) – doctor al *Universităţii Heidelberg* (1857), profesor (1875-1915), *profesor emerit* (1915-1917) şi rector (1889-1890) al Universităţii Leipzig fondator al *Institut für experimentelle Psychologie* (1879) şi al *Philosophische Studien* (1881). A scris *Grundzüge der physiologischen Psychologie* (1874), *Einleitung in die Psychologie* (1911), *Elemente der Völkerpsychologie* (1912).

Idei principale:

- A fost fondatorul primului *Laborator de psihologie experimentală* (1879) şi al *psihologiei experimentale*, considerată a fi o ştiinţă a faptelor interne şi o fizică a faptelor externe. Între organizarea fizică şi operaţiile psihice există o relaţie de cauzalitate, în care prima este privilegiată.
- *Psihologia* trebuie să fie o ştiinţă independentă de speculaţia metafizică şi să se bazeze pe experimente de laborator asupra intelectului adult.

X

Fei XIAOTONG (1910-2005) – elev al lui **B. Malinowski**, doctor al *Universităţii din Londra* (1938), profesor la *Universitatea Peking*, fondator al *Chinese Sociological Association*, director al *Institute of Sociology*, vice-preşedinte al *Central Institute for Nationalities* (1951), *doctor honoris causa* al universităţilor Hong Kong şi Macau, a primit *Premiul Malinowski* (1980), *Thomas H. Huxley Medal* (1981), *Premiul Ramon Magsaysay* (1994). A scris *Peasant Life in China* (1939), *Travel, Travel and More Travel* (1992).
Domenii de specializare: sociologie generală, antropologie.

Y

Lewis YABLONSKY – doctor al *Universităţii New York* (1958), profesor (1963-1994) şi *profesor emerit* (1994-2006) al Universităţii Northridge, editor al *Journal of Group Psychotherapy*, director al *Institute of Psychodrama* (1965-2005), membru al *A.S.A.*, al *A.S.C.* şi al *Academy of Criminal Justice Sciences*, preşedinte al *American Society of Group Psychotherapy* (1958), *doctor honoris causa* al Universităţii Michigan (2001), a primit *Premiul Jacob L. Moreno* (1992), *Premiul Frederic Thrasher* (1997), *Premiul oferit de Pacific Sociological Association* (1998) şi *Premiul A.S.A.* (2000). A scris *Crime and Delinquency* (1970), *Juvenile Delinquency* (2000).

Idei principale:

- Factorul cauzal al crimei este *auto-conceptualizarea* infractorului. Copiii care sunt maltrataţi fizic, emoţional sau sexual îşi dezvoltă o scăzută stimă de sine, se resimt fără valoare şi sunt mai înclinaţi către delincvenţă.
- A identificat patru categorii de *criminali*: 1) *socializaţi*, care devin criminali în urma impactului contextului social în cadrul căruia învaţă reguli şi comportamente deviante; 2) *neurotici*, care comit acte infracţionale datorită compulsiunilor neurotice; 3) *psihotici*, care au o percepţie complet deformată asupra societăţii; 4) *sociopaţi*, caracterizaţi prin personalitate egocentrică.

Kazuo YAMAGUCHI (1946-) – doctor al *Universităţii Chicago* (1981), profesor la universităţile Los Angeles (1987-1991) şi Chicago (1991-2006), membru al *A.S.A.*, al *S.R.A.* (1992), al *I.S.A.*, *al P.A.A.*, al *American Statistical Association* şi al *Japanese Association for Mathematical Sociology*, a primit *Premiul Susan C. Rosenberger* (1984). A scris *Social Network and Rational Choise* (2003), *Latent Choise Regression Model* (2004).

Domenii de specializare: metodologie cantitativă, demografie, mobilitate şi stratificare socială.

Daniel YANKELOVICH (1924-) – profesor la *Universitatea New-York* (1968-1973) şi la *N.S.S.R.* (1973-1978), membru al *A.A.A.S.* (1999), preşedinte al *Future of American Democracy Foundation* şi al *Society for the Advancement of Socio-Economics*, *doctor honoris causa* al Universităţii Washington, a primit *Premiul Parlin*, *Premiul Helen Dinerman*

(1995) şi *Premiul A.A.P.O.R.* (1998). A scris *Uniting America: Restoring the Vital Center to American Democracy* (2006).

Idei principale:

- A lansat conceptul *efectul belşugului*, care s-ar manifesta în trei etape: 1) oamenii care s-au îmbogăţit recent, încă îşi aduc aminte de nesiguranţa economică în care trăiau şi sunt prea preocupaţi de asigurarea supravieţuirii pentru a-şi oferi satisfacţii; 2) cu timpul, încep să devină mai preocupaţi de sine, ceea ce-i determină să-şi asume riscuri şi să facă sacrificii mai mici pentru copii; 3) odată cu înaintarea în vârstă, îşi dau seama că nu pot fi siguri de belşug şi încep să gândească pe termen lung.

Óscar YBARRA – doctor al *Universităţii New-Mexico* (1996), profesor la *Universitatea Michigan*, director al *Adaptive Social Cognition Laboratory*, a primit *Premiul Gordon Allport* (2001). A scris *Reversing the Affective Congruity Effect* (2006), *Mental Exercising Through Simple Socializing* (2008).

Idei principale:

- *Potenţialul dispoziţional* este legat de comportamente predominant negative *iar potenţialul situaţional* de comportamente predominant pozitive.

Steve YEARLEY (1956-) – doctor al *Universităţii York* (1981), profesor la universităţile Ulster (1992-1994), York (1995-2005) şi Edinburgh (2005-2010), director al *ESRC Genomics Policy and Research Forum* (2006-2010). A scris *Science and Sociological Practice* (1984), *Sociology, Environmentalism, Globalization: Reinventing the Globe* (1996).

Domenii de specializare: sociologia cunoaşterii, psihologia mediului.

Robert M. YERKES (1876-1956) – doctor (1902) şi profesor (1902-1917) al *Universităţii Harvard*, şef al *Departamentului de Psihologie* al Universităţii Minnesota (1917), director de cercetare la *Psychopathic Hospital* (1912), fondator (1919) şi director (1929-1941) al *Laboratories of Primate Biology*, membru al *N.A.S.*, al *American Philosophical Society* şi al *American Academy of Arts and Letters*, preşedinte al *A.P.A.* (1917) şi al *American Society of Naturalists* (1938), *doctor honoris causa* al Universităţii Wesleyan, a primit *Gold Medal*. A scris *The Dancing Mouse: A Study in Animal Behavior* (1907), *Introduction to Psychology* (1911).

Idei principale:

- A modificat *testul de inteligenţă Stanford-Binet*, considerând că trebuie acordate puncte pentru

fiecare item rezolvat corect şi înlăturată *vârsta* ca factor de scorare.
- A contribuit la selectarea şi evaluarea recruţilor din armata S.U.A., în scopul identificării acelora care prezentau deficienţe mintale, clasificării militarilor în funcţie de nivelul de inteligenţă şi selectării acelora care puteau deveni ofiţeri. A elaborat două teste, *Army Alpha* (pentru cei alfabetizaţi) şi *Army Beta* (pentru analfabeţi), primele teste de inteligenţă aplicate pe scară largă (1,75 milioane de militari).

Kersti A. YLLO – doctor al *Universităţii New Hampshire*, şef al *Departamentului de Sociologie* la Wheaton College, director al *Kollett Center for Collaborative Learning*. A scris *Sexual Equality and Violence Against Wives in American States* (1983), *Family Secrets: Teaching about Violence Aginst Women* (1989).
Idei principale:
- A realizat, împreună cu **D. Finkelhor**, o clasificare a *actelor sexuale* cu caracter coercitiv: 1) *coerciţia socială*, care se fundamentează pe stereotipurile de gen specifice fiecărei culturi; 2) *coerciţia interpersonală*, prin utilizarea unor strategii de şantaj emoţional; 3) *ameninţarea prin abuzul fizic*; 4) *coerciţia fizică*. Toate cele patru tipuri de coerciţie reprezintă forme de relaţii sexuale forţate.

Kimball YOUNG (1893-1972) – doctor al *Universităţii Stanford* (1921) sub coordonarea lui **L. Terman**, profesor la universităţile Wisconsin (1930-1940) şi Northwestern (1947-1962), editor al *American Sociology Series*, membru al *S.S.R.C.* şi al *A.P.A.*, preşedinte al *Alpha Kappa Delta* (1928-1930) şi al *A.S.A.* (1943). A scris *Social Psychology* (1930), *An Introductory Sociology* (1934).
Domenii de specializare: psihologie socială, sociologie generală.

Kiyomitsu YUI (1953-) – doctor (1992) şi profesor (2000-2010) al *Universităţii Kobe*, cercetător la *Harry S. Truman Research Institute*, membru al *I.S.A.*, al *I.I.S.*, al *Japanese Association for History of Sociology* şi al *Japan Sociological Society*. A scris *Parsons and Sociological Theory Today* (2002), *Sociology of the Body* (2005).
Domenii de specializare: teorii sociologice.

Gary A. YUKL (1940-) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1967), profesor la *Universitatea New York*, membru al *A.P.S.*, al *Academy of Management* şi al

Society for Industrial and Organizational Psychology. A scris *Leadership in Organizations* (1981), *The Future of Leadership Research* (2004)

Idei principale:

- A distins patru *stiluri de luare a deciziei*: 1) *autocratic*, în care liderul ia decizia fără să se consulte cu subalternii; 2) *consultativ*, în care liderul se interesează de opiniile subalternilor dar ia decizia singur; 3) *democratic*, în care liderul discută cu subalternii şi iau decizia împreună; 4) *delegat*, în care liderul conferă subalternilor autoritatea şi responsabilitatea luării deciziei.

Nira YUVAL-DAVIS – doctor al *Universităţii Sussex* (1979), profesor la universităţile Greenwich (1995-2003) şi East London (2003-2010), editor al *Politics of Intersectionality*, director al *Research Centre on Migration, Refugees and Belonging*, membru al *Women Against Fundamentalism* (1989), şef al secţiunii *Racism, Nationalism and Ethnic Relations* din cadrul I.S.A. (2002-2006). A scris *Gender and Nation* (1997), *Women, Citizenship and Difference* (1999).

Domenii de specializare: sociologie feministă.

Vincent YZERBYT (1961-) – doctor (1990) şi profesor (1996-2010) al *Universităţii Louvain*, editor al *Social Psychological and Personality Science* (2009-2010), cercetător la *C.N.R.S.* (1985), membru al *A.P.A.* (1985), al *S.P.S.P.* (1994), al *S.E.S.P.* (1996), al *S.P.S.S.I.* (1999) şi al *A.P.S.* (2008), secretar general al *Belgian Society of Psychology* (1996-1998), preşedinte al *E.A.E.S.P.* (2002-2005), a primit *Career Award* (2007), *Premiul Kurt Lewin* (2008). A scris *Stéréotypes et cognition sociale* (1994), *Connaître et juger autrui: une introduction à la cognition sociale* (1996).

Idei principale:

- *Stereotipurile* sunt un ansamblu de păreri referitoare la atributele personale împărtăşite de un grup de oameni.

Z

Benjamin D. ZABLOCKI (1941-) – doctor al *Universităţii John Hopkins* (1967), profesor la universităţile Columbia (1973-1977) şi Rutgers (1977-2007), director al *Sociological Laboratoy* (1977-1982) şi al *Social Science Research Center* (1982-1994), membru al *A.S.A.* şi al *N.I.M.H.* (1980). A scris *Methodological Individualism and Collective Behavior* (1995), *Misunderstanding Cults* (2001).

Domenii de specializare: psihologie socială, sociologia religiei, statistică.

Mark P. ZANNA – doctor al *Universităţii Yale* (1970), profesor la *Universitatea Waterloo*, editor al *Advances in Experimental Social Psychology*, membru al *Royal Society of Canada* (1999), preşedinte al *S.E.S.P.* (1985) şi al *S.P.S.P.* (1997), a primit *Premiul Donald O. Hebb* (1993), *Premiul Donald T. Campbell* (1997), *Premiul S.P.S.P.* (2007, 2010). A scris *Handbook of Attitudes* (2005), *On the Cultural Guises of Cognitive Dissonance* (2005).

Idei principale:

- O atitudine formată prin *experienţa directă* a persoanei cu obiectul atitudinii produce mai multă consistenţă atitudine-comportament decât o atitudine formată prin *experienţă indirectă*.

Gheorghe ZAPAN (1897-1976) – elev al lui **A. Einstein**, doctor al *Universităţii din Berlin* (1932), profesor (1940-1976), şef al *Catedrei de Psihologie* (1967) şi *profesor emerit* (1967) al Universităţii Bucureşti, director al *Institutului Psihotehnic* (1940-1948), membru al *A.P.R.* (1964) şi al *New-York Academy of Science* (1968), a primit *Virtutea Militară* (1918), *Premiul Herder* (1963), *Premiul Vasile Conta* (1964). A scris *Stereotipul dinamic la om* (1957), *Sistemul temperamental şi diagnosticarea lui* (1974).

Idei principale:

- A elaborat *metoda aprecierii obiective a personalităţii* şi, pe baza ei, a construit *sistemul temperamental* şi modalităţile de diagnosticare a lui. A apreciat că *temperamentul* unui individ depinde de trei factori: 1) motricitatea sau activismul; 2) afectivitatea sau emoţionalitatea; 3) reprezentarea sau fantezia.
- A elaborat o *teorie a relativităţii psihice*, similară teoriei relativităţii spaţiului şi timpului a lui **A. Einstein**.

Robert B. ZAJONC (1923-2008) – doctor (1955) şi profesor (1955-1994) al *Universităţii Michigan*, *profesor emerit* al Universităţii Stanford, director al *Institute for Social Research* şi al *Research Center for Group Dynamics*, membru al *S.E.S.P.*, *doctor honoris causa* al Universităţii Louvain, a primit *Premiul William James*, *Premiul S.A.A.A.* (1975), *Premiul A.P.A.* (1979) şi *Premiul S.E.S.P.* (1986), a fost soţul lui **H. Marcus**. A scris *Social Facilitation* (1965), *Attitudinal Effects of Mere Exposure* (1968), *Social psychology (*1980), *Emotions, Cognition and Behavior* (1984).

Idei principale:

- A teoretizat *efectul simplei expuneri*, conform căruia, cu cât este mai familiar obiectul atitudinii, cu atât atitudinea este mai pozitivă.
- A dezvoltat *teoria facilitării sociale*, considerând că prezenţa celorlalţi facilitează *răspunsul dominant*, nu îndeplinirea sarcinii ca atare, calitatea performanţei variind în funcţie de *dificultatea* sarcinii de îndeplinit. Astfel, când sarcina este uşoară răspunsul dominant duce la îndeplinirea ei cu succes, dar când sarcina este dificilă, răspunsul dominant duce, deseori, la eşec parţial sau total.
- A considerat, împreună cu **G. Marcus**, că familiile în care există un număr mai mare de adulţi favorizează dezvoltarea cognitivă a copilului într-o măsură mai mare decât cele în care talia fratriei este mare iar distanţa între naşterile succesive mică.

Cătălin ZAMFIR (1941-) - doctor (1970), profesor (1990-2009) şi decan (1999-2007) al Facultăţii de Sociologie şi Asistenţă Socială la *Universitatea Bucureşti*, director al *Institutului de Cercetare a Calităţii Vieţii* (1990-2010) şi al revistei *Sociologie Românească* (2000-2002, 2007-2009), membru corespondent al *Academiei Române* (1991), preşedinte al *A.S.R.* (1990-1993), *doctor honoris causa* al Universităţii din Oradea, a primit *Premiul P.S. Aurelian* (1980), deputat, ministru. A scris *Structurile gândirii sociologice* (1988), *Incertitudinea: o perspectivă psihosociologică* (1990) *Dicţionar de sociologie* (1993).

Idei principale:

- A identificat zece factori ai *stilului de conducere*: 1) capacitatea profesională; 2) exigenţa în muncă; 3) capacitatea organizatorică; 4) exemplaritatea în muncă; 5) ajutorarea în activitate; 6) aprecierea muncii; 7) receptivitatea faţă de opiniile altora; 8) stimularea schimbului

de opinii; 9) încurajarea discuţiilor; 10) centrarea pe om.
- A elaborat *paradigma deciziei în incertitudine ireductibilă*, conform căreia, în condiţiile unei incertitudini persistente, procesul de decizie nu este strict cognitiv, ci psiho-social şi cognitiv.
- *Egalitatea* reprezintă mai mult o valoare difuză, o aspiraţie în contextul unei societăţi caracterizate prin inegalitate.

Marisa ZAVALLONI - profesor la *Universitatea Montréal* (1975-2005), cercetător la *Research Institute for the Study of Man* şi la *International Center for Intergroup Relations*, fondator al *Ego-Ecologie* (1973). A scris *Youth and the Future* (1960), *Attitudes Toward Mental Illness: A Cross-Cultural Study* (1963).
Idei principale:
- A elaborat conceptul de *memorie emoţională*, pentru a demonstra influenţa emoţiei asupra memoriei.

Moshe ZEIDNER (1948-) – doctor al *Universităţii Hebrew* (1984), profesor la *Universitatea Haifa* (1994-2010), editor al *Studies in Education* (1995-1996) şi al *Human Emotions* (1998-1999), membru al *A.P.A.*, al *Israeli Psychological Association*, al *I.S.S.I.D.* şi al *I.S.R.E.*, a primit *Premiul oferit de Society of Stress and Anxiety Research* (2003). A scris *International Handbook of Personality and Intelligence* (1995), *Emotional Intelligence: Science or Myth?* (2002).
Idei principale:
- Dezvoltarea *competenţei emoţionale* este dependentă de trei niveluri ale interacţiunii copilului cu mediul social: 1) *dezvoltarea temperamentului*, se referă la calitatea interacţiunii pruncului cu cel care îl îngrijeşte, ce modelează aspectele emoţionale ale temperamentului; 2) *dezvoltarea aptitudinilor socio-emoţionale*, odată cu dezvoltarea capacităţii de exprimare verbală a copilului; 3) *dezvoltarea conştiinţei de sine emoţionale*, prin conversaţiile pe care copiii mai mari le au cu adulţii, care îi ajută să-şi construiască stiluri de autoreglare emoţională.
- În condiţii liniştitoare, îndivizii cu un nivel înalt al *anxietăţii* pot avea rezultate mai bune la un examen decât cei cu un nivel scăzut al anxietăţii.

Bluma W. ZEIGARNIK (1901-1988) – doctor al *Universităţii din Berlin* (1927), profesor (1965) şi şef al *Departamentului de Psihologie* (1967) la Universitatea din Moscova, a primit *Premiul Lomonosov* (1978), *Premiul Kurt Lewin* (1983). A scris *The*

Pathology of Thinking (1965), *Experimental Abnormal Psychology* (1972).

Idei principale:

- A descoperit experimental *efectul Zeigarnik*, conform căruia sarcinile întrerupte sunt memorate mai bine decât cele duse la bun sfârşit.

Viviana A. ZELIZER (1945-) – doctor al *Universităţii Columbia* (1977), profesor la *Universitatea Princeton* (1988-2010), membru al *S.R.A.* (1986), al *American Philosophical Society* (2007) şi al *A.A.A.S.* (2007), şef al secţiunii *Economic Sociology* din cadrul A.S.A. (2001-2002), a primit *Premiul Wright C. Mills* (1985), *Premiul Elizur Wright* (1985), *Outstanding Award* (2001). A scris *The Social Meaning of Money* (1994), *The Purchase of Intimacy* (2005).

Idei principale:

- S-a focalizat asupra semnificaţiei culturale şi morale a economiei, a locului şi rolului banilor în viaţa socială.
- În viaţa personală, trebuie separată sfera economică de cea intimă; de exemplu, trebuie menţinut tabuul împotriva relaţiilor intime la locul de muncă.

Philip G. ZIMBARDO (1933-) – doctor al *Universităţii Yale* (1959), profesor la universităţile Yale (1959-1960), New-York (1960-1967) şi Columbia (1967-1968), *profesor emerit* al Universităţii Stanford, membru *Psi Chi* (2004), al *W.P.A.* şi al *S.E.S.P.*, preşedinte al *A.P.A.* (2002), a primit *Premiul Carl Sagan* (2002), *Premiul Ig Nobel* (2003), *Premiul Richard Lyman* (2008), *Premiul William James* (2008), *Premiul A.P.A.* (2008) şi *Premiul S.P.S.P.* (2010). A scris *The Human Choice: Individuation, Reason and Order versus Deindividuation, Impulse and Chaos* (1969), *The Lucifer Effect* (2007), *The Time Paradox* (2008).

Idei principale:

- A analizat experimental rolul *deindividualizării* în comportamentele social nedezirabile.
- A elaborat *efectul Lucifer*, conform căruia oamenii buni, sub impactul situaţiilor sociale în care se află, se transformă în oameni răi.

Mielu ZLATE (1937-2006) – doctor (1969) sub coordonarea lui **G. Zapan**, profesor (1992) şi şef al *Catedrei de Psihologie* (1994-2006) al *Universităţii Bucureşti*, fondator şi redactor-şef al *Revistei de Psihologie Organizaţională* (2001-2006), *doctor honoris*

causa al Universităţii de Vest (2002), a primit *Premiul Academiei Române* (1981, 1991). A scris *Cunoaşterea şi activarea grupurilor sociale* (1982), *Introducere în psihologie* (1994), *Tratat de psihologie organizaţional managerială* (2004).

Idei principale:

- A propus *tehnica profesiogramei grupului*, ce implică redarea grafică a caracteristicilor unui grup. Profesiograma grupului poate fi: 1) *de stare*, care redă valoarea elementelor măsurate, aşa cum se prezintă ele la momentul investigării; 2) *de evoluţie*, care surprinde schimbările ce apar ca urmare a introducerii în grup a unor elemente noi.
- Nu există un *stil de conducere* universal eficient, pentru că situaţiile de conducere şi contextele organizaţionale sunt extrem de diverse şi mobile.

Florian W. ZNANIECKI (1882-1958) – doctor al *Universităţii din Cracovia* (1909), profesor la universităţile din Poznań, Columbia (1932-1934, 1939) şi Illinois (1940-1950), fondator al *Instytutu Socjologicznego* (1921) şi al *Przegląd Socjologiczny* (1930), membru al *I.I.S.*, preşedinte al *A.S.A.* (1954). A scris *Chłop polski w Europie i Ameryce* (1918-1920, 5 vol.), *Wstęp do socjologii* (1922), *Socjologia wychowania* (1928-1930, 2 vol.).

Idei principale:

- În cursul vieţii sale, un individ joacă diferite roluri sociale, sucesiv sau simultan. Sinteza tuturor rolurilor pe care le-a avut de la naştere şi până la moarte constituie *personalitatea sa socială*.
- *Sociologia* trebuie să renunţe la consideraţiile generale despre societate sau civilizaţie, pentru a analiza date empirice culese şi tratate în funcţie de criterii teoretice şi reguli metodologice explicite.

PERSONALITĂŢI ALE CULTURII UNIVERSALE CE AU CONTRIBUIT LA DEZVOLTAREA PSIHOLOGIEI ŞI/SAU SOCIOLOGIEI

A

Jane ADDAMS (1860-1935) – fondator al *American Civil Liberties Union*, preşedinte al *National Conference of Social Work* (1910) şi al *Women'S International League for Peace and Freedom* (1919-1935), a primit *Premiul Nobel* pentru pace (1931). A scris *Democracy and Social Ethics* (1902), *Newer Ideals of Peace* (1906).

Idei principale:

- *Valorile feminine* sunt, în mod natural, superioare valorilor masculine iar, prin încurajarea lor, se poate construi o societate mai paşnică.

Gabriel A. ALMOND (1911-2002) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1938), profesor la universităţile Yale (1947-1950, 1959-1963) şi Princeton (1950-1959), şef al *Departamentului de Ştiinţe Politice* (1964-1969) şi *profesor emerit* (1976) al Universităţii Stanford, membru al *S.C.R.*, preşedinte al *A.P.S.A.* (1965-1966), a primit *Premiul S.S.R.C.* (1935, 1946), *Premiul James Madison* (1981), *Premiul Nevitt Sanford* (1983). A scris *The Civic Culture* (1963), *Strong Religion* (2003).

Idei principale:

- A introdus, împreună cu **S. Verba**, conceptul de *competenţă civică*, ce se referă la măsura în care oamenii se percep pe ei înşişi ca fiind capabili de a influenţa luarea deciziilor la nivel local şi naţional.
- A identificat, împreună cu **S. Verba**, trei tipuri fundamentale de *culturi politice*: 1) *parohială*, întâlnită în societăţile tribale sau în comunităţile închise, în care indivizii posedă o cunoaştere foarte slabă a sistemului politic, manifestă indiferenţă iar existenţa lor nu este afectată de acţiunile sistemului politic; 2) *dependentă*, specifică regimurilor autoritare, când indivizii cunosc mecanismele sistemului politic dar acceptă condiţia de supunere iar participarea este foarte slabă; 3) *participativă*, prezentă în regimurile democratice, unde indivizii posedă un înalt grad de cunoaştere politică şi participă activ la viaţa politică. **R. Schwartzenberg** a considerat că expansiunea sistemului mediatic a generat apariţia unei noi culturi politice, *cultura de spectacol*, ce caracterizează dictaturile din ţările lumii a treia, în care indivizii au impresia că participă la viaţa politică dar ei nu sunt, în realitate, decât spectatori. Mass-media joacă rolul de maşinărie a

dezinformării, intoxică viaţa publică cu iluzii şi himere, învăluie lumea politicii într-o ceaţă permanentă.

Louis ALTHUSSER (1918-1990) – doctor al *Ecole normale supérieure,* instabil psihic, după o depresie survenită în 1980, şi-a ucis soţia, petrecându-şi ultimii zece ani de viaţă într-un ospiciu. A scris *Sur l'obscénité conjugale* (1951), *Lire le Capital* (1965).

Idei principale:

- A fost un critic fervent al *maxismului*.
- Lumea reală există anterior şi independent de cunoaşterea noastră asupra ei, aceasta din urmă fiind produsă în mod istoric şi social.
- A diferenţiat între *aparatul represiv de stat* (care funcţionează pe baza violenţei) şi *aparatul ideologic de stat* (care funcţionează pe baza ideologiei).

Samir AMIN (1931-) – doctor al *Universităţii din Paris* (1957), profesor la universităţile Poitiers, Dakar şi Paris, director al *Institut Africain de Developpement Ecconomique et de Planification* (1970-1980) şi al *Forum du Tiers-Monde* (1980). A scris *Le développement inégal* (1973), *Classe et nation dans l'histoire et la crise contemporaine* (1979), *Le Virus libéral* (2004).

Idei principale:

- A propus o distincţie între *centru* şi *periferie*, analizând conduita capitalistă în cele două arii. În centru predomină o conduită capitalistă *autocentrată* (Ca), orientată spre dezvoltarea internă a societăţii locale. În periferie predomină conduita capitalistă *extrovertită* (Ce), de dependenţă faţă de metropolă. Cele două conduite sunt coprezente în cadrul sistemului mondial, dar cu o compoziţie eterogenă. Astfel, raportul *Ca/Ce* e mai mare decât 1 în centru şi mai mic decât 1 în periferie.
- A elaborat *teoria deconectării*, conform căreia statele mai puţin dezvoltate ar trebui să renunţe la sistemul capitalist mondial şi la valorile occidentale, pentru a permite democraţiei şi socialismului să se instaleze.

Arjun APPADURAI – doctor al *Universităţii din Chicago* (1976), profesor la universităţile Yale, Chicago şi Pennsylvania, fondator al *Public Culture* (1988), membru al *C.A.S.B.S.*, al *S.S.R.C.*, al *A.A.A.S.* şi al *Institute for Advanced Study*. A scris *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization* (1996), *Fear of Small Numbers* (2006).

Domenii de specializare: sociologie politică, globalizare.

Hannah ARENDT (1906-1975) - eleva lui **K. Jaspers**, doctor al *Universităţii Heidelberg* (1929), profesor la universităţile Princeton (1959), Chicago (1963-1967) şi la *N.S.S.R.* (1967-1975), editor al *Schocken Books* (1946-1948), director al *Jewish Cultural Reconstruction* (1949-1952), membru al *A.A.A.S.*, a primit *Premiul Lessing* (1959), *Premiul Freud* (1967), *Emerson-Thoreau Medal* (1969), *Premiul Sonning* (1975), *Premiul Benjamin E. Lippincott* (1975), a fost iubita lui **M. Heidegger**. A scris *Elemente und Ursprünge totaler Herrschaft* (1955), *Über die Revolution* (1963).

Idei principale:

- A abordat în lucrările sale cele două mari teme ale epocii postbelice: *totalitarismul* şi *antisemitismul*.
- A analizat mecanismele care au făcut posibilă instaurarea unor regimuri totalitare, fasciste sau comuniste şi a evidenţiat structurile care le asigură menţinerea, precum şi consecinţele antiumane pe care le generează.
- A identificat doi factori care au generat apariţia *totalitarismului*: 1) distrugerea de către imperialism a statului naţional şi teritorial; 2) tendinţa unor indivizi de a se identifica cu rasa, şi nu cu rolul de cetăţean sau membru al unei clase.
- Nici un *sistem totalitar* nu poate reuşi fără birocratizarea terorii, în special sub forma lagărelor de concentrare. Totalitarismul aspiră, în interior la dominaţie totală iar în exterior, la cucerire şi expansiune.
- A susţinut ideea unei *ierarhii a activităţilor*. În cadrul acestei ierarhii, *Munca* ocupă ultimul loc. Deasupra ei se află *Fabricaţia*, activitatea artistului creator de obiecte durabile. Pe primul loc se află *Acţiunea*, interacţiunea publică dintre egali, care reprezintă substanţa vieţii politice.
- Însuşirea noastră de *a minţi* se găseşte printre puţinele informaţii evidente care demonstrează libertatea omului.

Philippe ARIÉS (1914-1984) – profesor la *Universitatea John Hopkins* (1973). A scris *L'Enfant et la vie familiale sous l'Ancien Régime* (1973), *Histoire de la vie privée* (1985-1987, 5 vol.).

Idei principale:

- A studiat iconografia şi textele medievale, concluzionând că, în clasele superioare ale societăţilor europene preindustriale lipseau *sentimentul familiei* şi *sentimentul copilăriei*, expresii introduse de Aries pentru a desemna atitudinile faţă de familie ca grup distinct,

respectiv faţă de copii, ca interes şi respect manifestat pentru diferitele etape de dezvoltare. Sentimentul familiei şi sentimentul copilăriei s-au construit treptat, pe măsura apariţiei şi dezvoltării societăţii industriale.
- Astăzi, nu mai există decât un singur *tip de dragoste*, cea pasională şi puternic erotică, iar caracteristicile originare ale dragostei conjugale au fost abolite şi sunt considerate obstacole reziduale care întârzie triumful sexualităţii unice.

ARISTOTEL (384-322 î.e.n.) – elev al lui **Platon**, director la *Lyceum* (334-322). A scris *Ethica Nicomachea, Politica*.

Idei principale:
- A scris *De Anima* (330 î.e.n.), considerată a fi prima carte de psihologie din lume.
- A definit *deducţia* şi *inducţia*, a teoretizat noţiunile de *concept, judecată* şi *raţionament*.
- A definit caracteristicile omului ca fiinţă socială şi a explicat natura vieţii sociale. A propus noţiunea de *entelehie*, care ar constitui esenţa socialului şi care ar conferi acestuia distincţie faţă de celelalte domenii ale realităţii.
- *Realitatea socială* prezintă patru niveluri de structurare: 1) *Philia* - corespunde sociabilităţii din sociologia contemporană şi defineşte modul în care individul făcea uz în comportamentul său de valorile polisului; 2) *Coinoma* - cuprindea raza de acţiune şi arealul valoric pe care îl ocupau grupurile particulare; 3) *Politeia* - definea domeniul de instituţionalizare a valorilor. Statul cuprindea pe toţi indivizii, fie ei cetăţeni sau nu; 4) *Nomos* - era ansamblul regulilor de conduită legitimate la nivelul comunităţilor, legea care trasa cadrul normativ al polisului.
- A respins ideea separării formei de materie şi a sufletului de corp şi a definit omul ca persoană înzestrată cu raţiune, în căutarea fericirii terestre. Pentru a atinge acest ţel, omul trebuie să dea dovadă de virtute, ducând o viaţă cumpătată, perfectă şi independentă.
- Omul s-a născut pentru a trăi în societate; el este un *animal politic*. Spre deosebire de **Platon**, a fost convins că nu există sistem politic perfect. Trei regimuri i se par convenabile: 1) democraţia; 2) oligarhia; 3) monarhia. Cel mai bun mod de guvernare depinde de mai mulţi factori, cum ar fi: *clima* (acropola este oligarhică sau monarhică, câmpia este democratică), *demografia* (o densitate mare aduce necazuri) etc.
- În chip natural, bărbatul este stăpânul femeii, iar ea înclinată spre supunere. În numele aceluiaşi principiu, a refuzat să condamne sclavia care îi ameninţă, după părerea sa, pe oamenii inferiori de la natură.

- Femeile sunt deficitare intelectual pentru că oricând pot fi copleşite de pasiune. Poziţia lor în familie este importantă dar ele nu trebuie să se bucure de vreun drept politic.
- Prietenia este *un suflet cu două trupuri*. Oamenii leagă prietenii din interes, din plăcere şi din virtute. Pentru stabilirea unei relaţii de prietenie se cer trei condiţii: existenţa a cel puţin doi oameni, sentimentele să fie reciproce, indivizii să-şi dea seama de reciprocitatea sentimentelor.

Bibliografie:
Lallement Michel, *Istoria ideilor sociologice*, Ed. Antet, Bucureşti, 1997, pp. 17-20;

Robert AXELROD (1943-) – doctor al *Universităţii Yale* (1969), profesor la universităţile Berkeley (1969-1974) şi Michigan (1974-2010), membru al *C.A.S.B.S.* (1976), al *A.A.A.S.* (1985), al *N.A.S.* (1986) şi al *American Philosophical Society* (2004), preşedinte al *A.P.S.A.* (2006-2007), *doctor honoris causa* al Universităţii Georgetown (2006), a primit *Premiul N.A.S.* şi *Premiul Newcomb Cleveland* (1981). A scris *The Evaluation of Cooperation* (1984), *The Complexity of Cooperation* (1997).
Domenii de specializare: sociologie politică.

B

Gaston BACHELARD (1884-1962) – doctor al *Universităţii din Paris* (1927), profesor la universităţile Dijon (1930-1940) şi Sorbonne (1940-1955), membru al *A.S.M.P.* (1955), a primit *Légion d'honneur* (1960), *Grand Prix National des Lettres* (1961). A scris *Le nouvel esprit scientifique* (1934), *Le Rationalisme appliqué* (1949).
Idei principale:
- *Observaţia ştiinţifică* este totdeauna o observaţie polemică întrucât ea confirmă sau infirmă o teză anterioară.
- O fiinţă lipsită de funcţia irealului este tot atât de *nevrozată* ca şi o fiinţă lipsită de funcţia realului.

Bertrand BADIE (1950-) – doctor (1975) şi profesor (1990-1999) al *Institut d'études politiques*, cercetător la *Centre d'études et de recherches internationales*, director al *Presses de Sciences Po* (1994-2003) şi al *Centre Rotary d'études internationales sur la paix et la résolution des conflits* (2002-2005), membru al *Association française de science politique* (2003). A scris *Le Retournement du monde. Sociologie de la scène internationale* (1992), *Le multilatéralisme* (2007).
Domenii de specializare: sociologie politică, drepturile omului.

Sandra J. BALL-ROKEACH (1941-) – doctor al *Universităţii Washington*, profesor la *Universitatea Southern California* (1986), editor al *Communication Research* (1992-1999), membru al *S.P.S.S.I.*, a primit *Premiul Wayne Danielson* (2009). A scris *Violence and the Media* (1969), *Theories of Mass Communication* (1976).
Idei principale:
- A elaborat, împreună cu **M. Rokeach**, **J. Grube** şi **M. De Fleur**, *modelul dependenţei de media*, conform căruia, cu cât nevoia unui individ de mass media este mai mare, cu atât dependenţa sa este mai mare şi, prin urmare, informaţiile media au o influenţă din ce în ce mai mare asupra atitudinilor, sentimentelor şi comportamentelor sale.

Roland BARTHES (1915-1980) – profesor la *Collège de France* (1977-1980), cercetător la *C.N.R.S.* (1952-1959), director de studii la *E.P.H.E.* (1962). A scris *Eléments de sémiologie* (1965), *Le Plaisir du texte* (1973).
Idei principale:

- A fost preocupat de rolul social al *mitului* şi al *ideologiei* în viaţa cotidiană.

Gregory BATESON (1904-1980) – profesor la *Universitatea Harvard*, cercetător la *Mental Research Institute*, director al *Communication Research Institute* (1963-1964) şi al *Oceanic Institute* (1964-1972), a fost căsătorit (1936-1950) cu **M. Mead**. A scris *Communication: The Social Matrix of Psychiatry* (1951), *Mind and Nature* (1979).

Idei principale:

- Indivizii care îşi pot controla eficient *comunicarea non-verbală* întâmpină mai multe dificultăţi atunci când trebuie să se comporte sincer şi le este mai greu să-i convingă pe alţii de propria sinceritate.

Max H. BAZERMAN (1955-) – doctor al *Universităţii Carnegie-Mellon*, profesor la *Universitatea Harvard* (1998-2010), fondator şi director (1994-2000) al *Kellogg Environmental Research Center*, membru al *A.P.A.* (1987), al *C.A.S.B.S.* (1989) şi al *Academy of Management* (2001), *doctor honoris causa* al universităţilor Harvard (2000) şi Londra (2006), a primit *Premiul Everett Mendelsohn* (2003), *Premiul Kulp-Wright* (2006), *Premiul oferit de Academy of Management* (2008). A scris *Negotiation* (2000).

Idei principale:

- A distins între *eul-dorinţă* şi *eul-obligaţie*, considerând că între ele există un conflict, atâta timp cât, atunci când indivizilor li se cere să spună ce-şi doresc, răspunsurile sunt afective şi impulsive, iar când sunt solicitaţi să spună ce trebuie să facă, răspunsurile sunt raţionale.

Simone de BEAUVOIR (1908-1986) – a primit *Premiul Goncourt* (1954), *Premiul Benjamin E. Lippincott* (1981), *Premiul Sonning* (1983), a fost iubita lui **Jean-Paul Sartre**. A scris *Le Deuxième Sexe* (1949).

Idei principale:

- A descris o istorie a opresiunii feminine de-a lungul secolelor.
- Dacă munca productivă ar fi rămas pe măsura forţelor ei, femeia ar fi realizat împreună cu bărbatul cucerirea naturii. Însă, munca sclavilor fiind mai eficace, ea şi-a pierdut rolul economic jucat în cadrul tribului. Evoluţia condiţiei femeii se explică prin convergenţa a doi factori: participarea la producţie şi eliberarea din sclavia reproducerii.
- Femeia nu este definită, nici de hormoni, nici de instincte, ci de maniera în care îşi defineşte trupul şi raportul ei cu lumea. Dacă, de la vârsta cea mai

fragedă, fetiţa ar fi crescută cu aceleaşi exigenţe şi privilegii ca şi băiatul, sensul *complexului Oedip* şi al *complexului castrării* ar fi profund modificate. Dacă ar participa la aceleaşi studii şi la aceleaşi jocuri, fetiţa ar simţi în jurul ei o lume androgină, şi nu una masculină. În mod corelativ, băiatul n-ar avea spontan un *complex de superioritate* dacă acesta nu i-ar fi fost insuflat şi dacă ar preţui la fel de mult femeile cât şi bărbaţii.

- Exceptând cazurile de viol, nimeni nu posedă pe nimeni.
- A demonstrat că diferenţa dintre sexe e produsul unei construcţii sociale, istorice şi culturale: *nu ne naştem femei, devenim.*

Cesare BECCARIA (1738-1794) – doctor al *Universităţii Pavia* (1758), profesor la *Scuole Palatine* (1768-1770), a primit *Medaglia d'Oro d'Onore*. A scris *Dei delitti e delle pene* (1763), *Ricerche intorno alla natura dello stile* (1770).

Idei principale:

- Pentru ca orice *pedeapsă* să nu fie un act de violenţă, ea trebuie neapărat să fie publică, promptă, necesară, cea mai puţin severă posibil în împrejurările date, proporţională cu delictul şi determinată de lege.
- A formulat trei *principii* care stau la baza dreptului penal modern: 1) *certitudinea pedepsei*: frica de sancţiune va fi cu atât mai eficace cu cât vom şti precis la ce ne expunem în caz de încălcare a legii; 2) *proporţionalitatea pedepsei*: gravitatea sancţiunii trebuie să fie proporţională cu gravitatea infracţiunii produse; 3) *originea regimului de penalitate*: respectul faţă de justiţie este cu atât mai mare, cu cât impersonalitatea legilor şi universalitatea pedepsei sunt garantate.

Gary S. BECKER (1930-) – doctor al *Universităţii Chicago* (1955), profesor la universităţile Chicago (1955-1957) şi Columbia (1957-1968), membru al *A.A.A.S.*, al *N.A.S.*, al *N.A.E.*, al *Econometric Society* şi al *American Philosophical Society* (2008), preşedinte al *A.E.A.* (1987), *doctor honoris causa* al universităţilor Hebrew, Princeton, Columbia şi Illinois, a primit *John B. Clark Medal* (1967), *Premiul Nobel* pentru economie (1992), *Premiul Irene B. Täeuber* (1997) *National Medal of Science* (2000), *Premiul Jacob Mincer* (2004), *Presidential Medal of Freedom* (2007) şi *Premiul Bradley* (2008). A scris *Crime and Punishment: An Economic Approach* (1968), *The Economic Approach to Human Behavior* (1992).

Idei principale:

- *Delictul* este o formă de alegere raţională: când avantajele delictului cresc şi dezavantajele acestuia scad, se comit mai multe delicte.
- A elaborat *paradigma schimbului*, conform căreia indivizii intră într-o relaţie în scopul creşterii nivelului utilităţii deasupra celui pentru cazul când ar rămâne singure şi rămân în relaţie atâta timp cât percep că raportul costuri/beneficii este satisfăcător.
- A elaborat conceptul de *piaţă a căsătoriei*, considerând că fiecare individ încearcă să găsească cel mai bun partener, în funcţie de restricţiile impuse de condiţiile de piaţă. Vârsta participării este cu atât mai scăzută, cu cât numărul de copii doriţi este mai mare şi nivelul de educaţie este mai scăzut.

Ruth F. BENEDICT (1887-1948) – doctor (1923) sub coordonarea lui **F. Boas** şi profesor (1936-1948) al *Universităţii Columbia*, fondator al *Journal of American Folklore* (1928-1939), preşedinte al *American Ethnological Society* (1927-1929) şi al *A.A.A.* (1947), *doctor honoris causa* al Russell Sage College (1947), a primit *Achievement Award* (1946). A scris *Patterns of Culture* (1934), *Race: Science and Politics* (1940).

Idei principale:

- Fiecare cultură favorizează dezvoltarea anumitor potenţialuri umane şi inhibă altele iar oamenii se modelează conform contextului cultural în care trăiesc.
- A propus o *tipologie a culturilor* care se sprijină pe categorii preluate din psihopatologie. Fiecare societate are altă viziune despre comportamentele considerate *anormale*: un comportament valorizat într-o societate poate fi considerat deviant în alta.
- A întreprins călătorii de studiu în Europa (Germania, Olanda, România) şi Asia (Japonia, Thailanda).

Jeremy BENTHAM (1748-1832) – fondator al *Westminster Review* (1823) şi al *Universităţii College* (1826), *Cetăţean de onoare* al Republicii Franceze (1792). A scris *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation* (1781), *Panopticon* (1787).

Idei principale:

- A fost primul care a încercat să sistematizeze *principiul utilităţii*, considerând că nu există acţiune care să nu fie motivată de perspectiva unui avantaj sau de preocuparea de a evita o durere: natura a pus umanitatea sub autoritatea a doi stăpâni supremi, suferinţa şi plăcerea.

- Persoane diferite pot avea sensibilităţi diferite, datorită unor circumstanţe sau temperamente diferite. Nu toată lumea va resimţi în acelaşi mod, aceleaşi efecte, legate de aceleaşi acţiuni.

Bernard B. BERELSON (1912-1979) – doctor al *Universităţii Chicago* (1941), profesor la universităţile Columbia (1944) şi Chicago (1946), director al *Bureau of Applied Social Research* (1944), membru al *C.A.S.B.S.* (1952), preşedinte al *A.A.P.O.R.* (1951-1952), a primit *Premiul A.A.P.O.R.* (1974) şi *Premiul Margaret Sanger* (1977). A scris *Content Analysis in Communication Research* (1952), *The Behavioral Sciences Today* (1963).

Idei principale:

- Ziarele servesc ca sursă de securitate într-o lume în agitaţie.
- A formulat *ideea relativităţii şi multiplicităţii efectelor comunicării de masă*: anumite feluri de comunicări asupra anumitor feluri de subiecte, aduse la cunoştinţa anumitor feluri de persoane, în anumite feluri de condiţii, au anumite feluri de efecte.
- În privinţa *eficacităţii persuasive*, discuţia individuală este mai eficace decât radioul, acesta este mai eficace decât ziarul iar televiziunea este mai eficace decât celelalte media.
- Indivizii răspund la comunicarea persuasivă în funcţie de predispoziţiile lor şi se schimbă ori se opun schimbărilor în funcţie de acestea.

Pierre BIRNBAUM (1940-) – profesor la universităţile Columbia, Hebrew şi la *Institut d'études politiques*, *profesor emerit* al Universităţii din Paris. A scris *La France aux Français: Histoire des haines nationalistes* (1993), *La France imaginée. Déclin des rêves unitaires?* (1998).

Domenii de specializare: sociologie politică.

Marc L. BLOCH (1886-1944) – doctor al *Universităţii Sorbonne* (1920), profesor la *Universitatea din Strasbourg* (1921-1936), fondator al *Annales d'histoire économique et sociale* (1929). Din cauza originii evreieşti a fost exclus din funcţiile publice, în 1943 a intrat în *Rezistenţă*, a fost arestat, torturat şi ucis de nemţi în iunie 1944. A scris *Les Caractères originaux de l'histoire rurale française* (1931), *La Société féodale* (1939-1940, 2 vol.).

Idei principale:

- Fiecare epocă reconstruieşte trecutul în funcţie de interesele ei proprii.

- *Istoria* poate fi reconstituită nu numai de la origini spre prezent, dar şi mergând de la prezent spre trecut.

Franz BOAS (1858-1942) – doctor al *Universităţii Kiel* (1881), docent la *Universitatea Clark* (1888), profesor (1899-1938) şi *profesor emerit* (1938-1942) al *Universităţii Columbia*, editor al *Journal of American Folklore* (1908-1925), fondator al *International School of American Archaeology and Ethnology* (1910) şi al *International Journal of American Linguistics* (1917), membru al *I.I.S.*, al *American Philosophical Society* şi al *N.A.S.* (1900), preşedinte al *A.A.A.* (1907-1909), al *New York Academy of Sciences* (1910), al *Linguistic Society of America* (1928) şi al *S.A.A.A.* (1931), *doctor honoris causa* al Universităţii Kiel (1931), a primit *Gold Medal* (1919). A scris *Race, Language and Culture* (1940), *Race and Democratic Society* (1945).

Idei principale:

- A teoretizat *principiul relativismului cultural*, conform căruia comportamentele dintr-o cultură nu trebuie judecate după standardele altei culturi.
- A recuzat cele două mari şcoli de gândire din vremea sa, *evoluţionismul* şi *difuzionismul*, considerând că nu există culturi inferioare şi superioare.
- A încercat să demonstreze că ritmul de creştere al copiilor depinde, nu de factorii ereditari, ci de condiţiile exterioare.
- Limba şi cultura joacă un rol tot atât de important în diferenţele între popoare ca şi ereditatea biologică.

Bibliografie:

Bonte Pierre, Izard Michel, *Dicţionar de etnologie şi antropologie*, Editura Polirom, Bucureşti, 1999, pp.115-118.

Jozef M. BOCHEŃSKI (1902-1995) – doctor al *Universităţii Freiburg* (1931) şi al *Universităţii din Roma* (1934), profesor (1945) şi rector (1964-1966) la *Universitatea Freiburg*, fondator al *Institute of Eastern Europe*, *doctor honoris causa* al Universităţii Jagiellonian (1990). A scris *Was ist Autorität? Einführung in die Logik der Autorität* (1974), *Autorität, Freiheit, Glaube. Sozialphilosophische Studien* (1988).

Idei principale:

- *Autoritatea* este o relaţie cu trei termeni : un purtător, un subiect şi un domeniu. Dacă un individ este purtătorul iar altul este subiectul autorităţii într-un domeniu, este posibil ca în alt domeniu relaţia dintre indivizi să se inverseze.

- A distins între *autoritatea epistemică* (care decurge din competenţă) şi *autoritatea deontică* (care decurge din funcţia ocupată).

Sissela M. BOK (1934-) – fiica lui **A. Myrdal**, doctor al *Universităţii Harvard* (1970), profesor la *Universitatea Brandeis*, cercetător la *Center for Population and Development Studies*, membru al *A.A.P.S.S.*, *doctor honoris causa* al universităţilor Clark, Massachusetts, George Washington şi Georgetown, a primit *Premiul George Orwell* (1978), *Premiul Melcher* (1979, 1992) şi *Premiul Courage of Conscience* (1991). A scris *Lying: Moral Choice in Public and Private Life* (1978), *Secrets: On the Ethics of Concealment and Revelation* (1982).

Idei principale:

- Există o asimetrie esenţială între *minciună* şi *adevăr* (prima necesită explicaţii, a doua nu), ca şi între *minciună* şi *secret* (una are nevoie de justificări, cealaltă nu).

Louis G. de BONALD (1754-1840) – fondator al *Mercure de France*, membru al *Académie française* (1816), ministru, deputat (1815-1822). A scris *Théorie de l'éducation sociale* (1796), *Essai analytique sur les lois naturelles de l'ordre social* (1800).

Idei principale:

- Societatea are întâietate în faţa individului. *Individul* există pentru că este inclus într-o reţea complexă (familie, naţiune) datorită căreia există ca fiinţă socială.
- *Omul* nu se naşte ca animalele: natura nu l-a înzestrat cu acel instinct de conservare personală datorită căruia, fără educaţie, animalul deosebeşte lucrurile folositoare de cele vătămătoare. El trebuie să înveţe să trăiască, să vorbească pentru a-şi exprima gândurile, să asculte etc.

Daniel J. BOORSTIN (1914-2004) – doctor al *Universtăţii Yale* (1940), profesor la *Universitatea Chicago* (1944-1969), director al *National Museum of History and Technology*, bibliotecar al *United States Congress* (1975-1987), *doctor honoris causa* al peste 50 de universităţi, a primit *Premiul Pulitzer* (1974), *Order of the Sacred Treasure* (1986), *National Book Award* (1989). A scris *The Sociology of the Absurd* (1970), *The Americans: The Democratic Experience* (1973).

Idei principale:

- Puţini *agenţi publicitari* sunt mincinoşi. Reclamele ne

zăpăcesc, nu pentru că cei care le creează sunt mincinoşi, ci tocmai pentru că nu sunt.

Ion C. BRĂTIANU (1821-1891) – elev al lui **J. Michelet** şi **E. Quinet**, membru de onoare al *Academiei Române* (1885), deputat (1859), prim-ministru (1876-1881), a fost primul care a introdus termenul de *sociologie* în cultura românească. A scris *Naţionalitatea* (1853).

Idei principale:

- *Sociologia*, ca ştiinţă naturală a societăţii, are menirea să îndrume raţional viaţa colectivă a oamenilor. Ea se ocupă cu legile vieţii sociale, pe când istoria este obligată să înregistreze şi fenomene întâmplătoare, care nu ţin de esenţa lucrurilor.
- *Sociologul* este un medic social care cunoaşte principiile care guvernează umanitatea, stăpâneşte istoria unui popor, reuşind să recomande un împrumut cultural util pentru dezvoltarea acestuia.
- *Societatea* este un produs al înclinaţiilor naturale ale omului de a trăi în grup. Societatea trebuie să fie organizată potrivit unor principii care să regleze raporturile dintre cetăţeni, ale fiecărui cetăţean cu societatea şi ale societăţii cu fiecare cetăţean.
- A construit o *sociologie a burgheziei*, considerând că agentul social capabil să creeze societatea modernă românească este burghezia română.
- Originea revoluţiei trebuie căutată în contradicţiile dintre instituţiile sociale şi idealurile sociale. Revoluţia are o primă parte *distructivă*, în care este demontat vechiul sistem, urmată de o alta *constructivă*, care propune o nouă fază de dezvoltare.

Pascal BRUCKNER (1948-) – profesor la *Universitatea San Diego* (1986-1995) şi la *Institut d'études politiques* (1990-1994), jurnalist la *Le Nouvel Observateur* şi la *Le Monde*, a primit *Premiul Renaudot* (1997) şi *Premiul oferit de Académie française* (2000). A scris *Le Nouveau Désordre amoureux* (1977), *Le Paradoxe amoureux* (2009).

Idei principale:

- *Căsătoria din dragoste* este o cucerire relativ recentă, numai de puţină vreme partenerii alegându-se în mod liber şi, făcând abstracţie de orice alt considerent, căsătorindu-se pornind de la *te iubesc*.
- Asistăm la o *nouă dezordine amoroasă*, care se naşte într-o lume ce nu mai este îndrăgostită, distruge o stare existentă şi instalează o criză.

James A. BRUNDAGE – doctor al *Universităţii Fordham*, *profesor emerit* al Universităţii Kansas (2000), membru al *Royal Historical Society* şi al *Medieval Academy of America*, preşedinte al *American Catholic Historical Association* (1985), a primit *Premiul John G. Shea* (2008), *Premiul James W. Hurst* (2009). A scris *Law, Sex and Christian Society in Medieval Europe* (1987), *The Medieval Origins of the Legal Profession* (2008).

Idei principale:

- *Sexualitatea umană* este o forţă prea puternică şi prea explozivă pentru ca o societate să permită membrilor ei o libertate sexuală deplină. Trebuie impuse anumite limite, anumite reguli şi anumite mecanisme de constrângere pentru a impune respectarea regulilor.

Zbigniew K. BRZEZINSKI (1928-) - doctor al *Universităţii Harvard* (1953), profesor la universităţile Harvard (1953-1960), Columbia (1960-1989) şi John Hopkins (2009), director al *Council on Foreign Relations* (1972-1977), membru al *A.A.A.S.* (1969), membru de onoare al *Academy of Political Science*, *doctor honoris causa* al opt universităţi, printre care Fordham, Varşovia şi Vilnius, a primit *Presidential Medal of Freedom* (1981), *Premiul David Rockefeller* (1998), *Premiul Hubert Humphrey* (1991) şi *Order of the White Eagle* (1995). A scris *Soviet Bloc: Unity and Conflict* (1967), *Second Chance: Three Presidents and the Crisis of American Superpower* (2007).

Idei principale:

- Nu mai este suficient să modelăm o politică pentru Europa şi alta pentru Asia, ci să avem în vedere o politică pentru *Eurasia*.
- Divizarea Europei a fost simbolizată de divizarea uneia dintre cele mai puternice ţări ale continentului: Germania. De aceea, sfârşitul divizării Germaniei reprezintă cea mai însemnată schimbare geopolitică produsă de sfârşitul războiului rece.

David A. BUCHANAN – doctor al *Universităţii Edinburgh*, profesor la *Universitatea Cranfield*. A scris *Organizational Behaviour* (1985), *Handbook of Organizational Research Methods* (2008).

Idei principale:

- *Organizaţiile* sunt aranjamente sociale pentru controlarea performanţelor scopurilor colective.
- A elaborat, împreună cu **A. Huczynski**, următorul raţionament: 1) organizaţiile sunt preocupate de obţinerea performanţelor; 2) nevoia de performanţe determină necesitatea controlului acestora; 3) controlul performanţelor

implică stabilirea unor standarde; 4) realizarea standardelor presupune instaurarea relaţiilor de autoritate în organizaţie.

- Membrii *grupurilor coezive* au mai puţine anxietăţi legate de muncă în comparaţie cu cei din *grupurile noncoezive*, sunt mai bine adaptaţi în organizaţie, au rate mai mici de absenteism şi tensiuni mai scăzute în intensitate.

C

Dimitrie CANTEMIR (1673-1723) - membru al *Royal Academy of Berlin* (1714), *domnitor* al Moldovei (1693, 1710-1711), *sfetnicul* ţarului Rusiei în probleme orientale. A scris *Descriptio Moldaviae* (1714-1716).

Idei principale:

- A elaborat cea dintâi *monografie* regională românească, întocmită după criterii ştiinţifice, identificând date relevante despre activităţile, evoluţia şi structura complexă a unităţilor sociale investigate;
- A formulat o serie de explicaţii sociologice ale societăţii ca întreg: modelul general al *ciclicităţii societăţilor* (caracterizate prin naştere, creştere, descreştere, moarte), ideea teoretică privind *concentrarea forţelor politice*, ce poate genera precipitarea creşterii sau descreşterii unei monarhii.
- A considerat că *monarhia ereditară* este singura în măsură să determine încetarea abuzurilor şi luptelor interne dintre boieri. Ea ar fi cheia succesului modernizării structurilor politice, juridice, economie şi a moralizării societăţii.

Alfred D. CHANDLER (1918-2007) – doctor al *Universităţii Harvard* (1952), profesor la *Universitatea John Hopkins* şi la *M.I.T.* (1952-1963), director al *Center for Study of Recent American History* (1964), membru al *A.A.A.S.* şi al *American Philosophical Society*, a primit *Premiul Pulitzer* (1978), *Premiul Bancroft* (1978). A scris *Strategy and Structure: Chapters in the History of the Industrial Enterprise* (1962).

Domenii de specializare: sociologia organizaţiilor, sociologia muncii.

Jean CLUZEL (1923-) – secretar al *A.S.M.P.* (1999-2004), senator, a primit *Légion d'honneur*, *Ordre des Arts et des Lettres* şi *Palmes Académiques*. A scris *Presse et démocratie* (1997), *Démocratie oblige* (1998).

Idei principale:

- A considerat că televiziunea este *a cincea putere*, deoarece, spre deosebire de presă a cărei putere este limitată de doi factori (enorma diversitate a ziarelor şi varietatea opţiunilor cititorilor), puterea televiziunii este nelimitată, prin amploarea audienţei şi prin influenţa în profunzime asupra psihicului uman.
- Puterea unui *ziar* asupra *opiniei publice* depinde de numărul şi calitatea cititorilor. Ziarul

confirmă cititorii deja câştigaţi mai mult decât îi converteşte pe alţii.

- *Puterea presei* este puterea opiniei mai mult decât puterea asupra opiniei.

Marie J. de CONDORCET (1743-1794) - guvernator al *Monetăriei* (1776), secretar al *Académie royale des sciences* (1777-1793) şi al *Académie française* (1782), membru de onoare al *Royal Swedish Academy of Sciences* (1785). A scris *Esquisse d'un tableau historique des progrès de l'esprit humain* (1795).

Idei principale:

- A considerat că dezvoltarea umană este supusă unor legi generale, care ne permit să vedem viitorul cu ajutorul trecutului.

- A fost un susţinător al *drepturilor omului*, îndeosebi al drepturilor femeii, evreilor şi negrilor. S-a pronunţat pentru dreptul de vot al femeii, încă de la 1789.

- A respins *democraţia* pe temeiul că mulţimile sunt ignorante, dar a propus să se dea majorităţii dreptul de a alege, din rândul elitei instruite, deputaţi care să legifereze în numele ei.

- S-a interesat de reprezentativitatea sistemelor de vot şi a demonstrat că votul pluralist poate să nu reprezinte dorinţele alegătorilor, propunând propriul său sistem de vot, *metoda Condorcet*, chiar dacă a admis că acesta nu este realizabil la scară mare.

Stephen R. COVEY (1932-) – doctor al *Universităţii Brigham*, profesor la *Universitatea Utah*, a primit *Premiul Maharishi*, *Entrepreneur of the Year* (1994), *Premiul Fatherhood* (2003), *Premiul Golden Gavel* (2004). A scris *The Seven Habits of Highly Effective People* (1989), *The Leader in Me* (2008).

Idei principale:

- A elaborat *paradigma eficienţei*, conform căreia eficienţa este echilibrul dintre producţie şi capacitatea de producţie. Dacă angajaţii nu respectă echilibrul *P/CP* când folosesc bunurile unei întreprinderi, ei scad eficienţa organizatorică şi lasă celorlalţi o organizaţie muribundă.

- Pornind de la clasificarea activităţilor după două criterii (*gradul de importanţă* şi *gradul de urgenţă*), a propus un *model managerial al timpului*, care are patru dimensiuni: 1) *activităţi urgente şi importante*, cum ar fi problemele presante şi proiectele cu termen fix, soldate cu stress, epuizare, crize nervoase; 2) *activităţi neurgente dar importante*, cum ar fi cultivarea relaţiilor, recunoaşterea noilor oportunităţi, soldate cu

sentimentul victimizării, pierderea controlului, desconsiderarea planurilor; 3) *activităţi urgente dar neimportante*, cum ar fi apelurile telefonice, corespondenţa, rapoartele, întâlnirile etc., soldate cu dependenţa de alţii; 4) *activităţi neurgente şi neimportante*, cum ar fi munca de rutină, timpul irosit etc. Persoanele eficiente se feresc de ultimele două tipuri de activităţi şi reduc dimensiunile primeia ; deci, al doilea tip de activitate este cel mai indicat.

Maurice CUSSON (1942-) – profesor la *Universitatea Montreal*, cercetător la *Centre international de criminologie comparée*, a primit *Premiul Beccaria* (1978), *Premiul A.S.M.P.* (2006). A scris *Le contrôle social du crime* (1983), *Les zones urbaines criminelles* (1989), *Traité de sécurité intérieure* (2007).

Idei principale:

- *Devianţa* este ansamblul conduitelor şi stărilor pe care membrii unui grup le judecă drept neconforme cu aşteptările, normele sau valorile lor şi care, în consecinţă, riscă să trezească din partea lor reprobare şi sancţiuni.
- A evidenţiat *ideea relativităţii devianţei*, considerând că un act este sau nu deviant în funcţie de: 1) statutul autorului său; 2) contextul cultural sau temporal în care se desfăşoară; 3) situaţia în care apare.
- Cu cât o *infracţiune* ameninţă mai mult un obiect de interes vital, cu atât ea tinde să fie considerată mai gravă. Frecvenţa unui anumit tip de infracţiune variază invers proporţional cu gravitatea sa.

D

Robert A. DAHL (1915-) - doctor (1940) şi *profesor emerit* (1986) al Universităţii Yale, preşedinte al *A.P.S.A.* (1966-1967), a primit *Premiul Woodrow Wilson* (1962, 1990), *Premiul Talcott Parsons* (1977), *Premiul James Madison* (1978), *Premiul Benjamin E. Lippincott* (1989), *Premiul Johan Skytte* (1995). A scris *A Preface to Democratic Theory* (1956), *Democracy and its Critics* (1989), *On Political Equality* (2006).

Idei principale:

- S-a ocupat de teoria şi practica democraţiei, îndeosebi pe *modelele democraţiei*, aplicaţiile acestor modele şi condiţiile empirice ale realizării lor.
- A considerat că, aşa cum a existat o *primă transformare* (inventarea democraţiei statului-oraş) şi o *a doua transformare* (adaptarea sa la statul-naţiune), putem fi în pragul unei *a treia transformări* (statul-corporaţii internaţionale).
- A definit *tirania* în termenii intensităţii opoziţiei faţă de o politică susţinută de o majoritate.
- A definit *puterea* în următorii termeni: *X* are putere asupra lau *Y* atâta vreme cât *X* este capabil să-l determine pe *Y* să facă ceva care îi convine mai mult lui *X* şi pe care *Y*, altfel, nu l-ar fi făcut.

Bibliografie:

Benewick Robert, Green Philip, *Dicţionarul marilor gânditori politici ai secolului XX*, Ed. Artemis, Bucureşti, 2002, pp. 60-62;

Charles R. DARWIN (1809-1882) – doctor al *Universităţii Cambridge* (1831), secretar al *Geological Society* (1838-1841), membru al *Royal Society* (1839) şi al *Académie des sciences* (1878), a primit *Royal Medal* (1853), *Wollaston Medal* (1859), *Copley Medal* (1864), a fost înmormântat la *Westminster Abbey*, alături de **I. Newton**. A scris *The Origin of Species* (1859), *Expression of Emotions in Man and Animals* (1872).

Idei principale:

- Dezvoltarea speciilor s-a produs ca urmare a unui proces întâmplător, evoluţia reprezentând un rezultat al *selecţiei naturale*.
- A lansat *ideea caracterului înnăscut al expresiei emoţiilor*: la toate rasele umane, expresia de bună dispoziţie pare să fie aceiaşi şi este uşor de recunoscut.
- A fost printre primii care a utilizat *fotografia* în scopuri ştiinţifice, imortalizând expresiile emoţionale la om şi animale.

Jared M. DIAMOND (1937-) – doctor al *Universităţii Cambridge* (1961), profesor la *Universitatea Los Angeles* (1968), membru al *A.A.A.S.* şi al *N.A.S.*, *doctor honoris causa* al Universităţii Leuven (2008), a primit *Premiul Royal Society* (1992, 1998, 2006), *Premiul Phi Beta Kappa* (1997), *Premiul Pulitzer* (1998), *National Medal of Science* (1999), *Premiul Tyler* (2001), *Premiul Lewis Thomas* (2002) şi *Premiul Dickson* (2006). A scris *Why is Sex Fun?* (1997), *Natural Experiments of History* (2010).

Idei principale:

- Noi nu ne dăm seama cât de neobişnuite sunt *obiceiurile noastre sexuale* în comparaţie cu cele ale animalelor.
- Creierele mai mari, poziţia verticală, ovulaţia ascunsă, înclinaţia spre sexul de plăcere şi menopauza feminină sunt factorii esenţiali care ne-au diferenţiat ca oameni, raportat la lumea animală.

Constantin DOBROGEANU-GHEREA (1855-1920) - colaborator al *La Revue Sociologique*, membru post-mortem al *Academiei Române* (1948). A scris *Neoiobăgia. Studiu economico-sociologic al problemei noastre agrare* (1910).

Idei principale:

- A elaborat *teoria neoiobăgiei*, considerînd că neoiobăgia conservă fondul esenţial al vechii iobăgii dar cu un amestec necesar şi fatal de elemente capitaliste, favorizând apariţia unei noi iobăgii.
- A formulat *teoria orbitării*, conform căreia evoluţia ţărilor înapoiate se face într-un timp mult mai scurt ca al celor înaintate. Însă, de cele mai multe ori, caracterul însuşi al acestei evoluţii este fundamental schimbat.
- Modul dominant nu este neapărat cel mai extins, ci acela care este cel mai puternic, întrucât este impus pe cale politică sau prin violenţă politică. Aşadar, el este dominant, nu întrucât este extins, ci pentru că este impus prin violenţă. Pentru **Wolpe**, modul de producţie dominant este acela care este cel mai extins. Dar teoria lui, a considerat Gherea, nu este valabilă pentru periferie, unde este vorba de impunere prin violenţă pur politică a modului de producţie.

Peter F. DRUCKER (1909-2005) – doctor al *Universităţii din Frankfurt* (1931), profesor la universităţile New York (1950-1971) şi Claremont (1971-2002), jurnalist la *Wall Street Journal* şi la *The Economist*, *doctor honoris causa* al 25 de universităţi, a

primit *Premiul McKinsey* (1962, 1963, 2004), *Presidential Medal of Freedom* (2002). A scris *The Future of Industrial Man* (1942), *A Functioning Society* (2003).

Idei principale:

- A identificat patru *structuri politice* ale societăţii post-capitaliste: 1) *supranaţionale*, care au sarcina de a reglementa problemele globale (terorismul, mediul etc.); 2) *transnaţionale*, care privesc afacerile economice şi financiare; 3) *naţionale*, care au drept sferă de competenţă domeniul administraţiei locale, al apărării ordinii publice şi cel privitor la asistenţa socială; 4) *subnaţionale*, care vizează grupurile etnice, ce atacă statul-naţiune din interior.

Maurice DUVERGER (1917-) - *profesor emerit* al Universităţii Sorbonne, fondator al *Revue française de science politique* şi al *Institut d'études politiques* (1948), jurnalist la *Le Monde, El Païs* şi *Corriere della Sera*, membru al A.A.A.S., al *Serbian Academy of Sciences and Arts* (1981) şi al *European Parliament* (1989-1994), *doctor honoris causa* al nouă universităţi, printre care cele din Barcelona, Sofia, Praga şi Atena, a primit *Légion d'honneur, Ordre National du Mérite*, *Premiul Leon D. Epstein* (1993). A scris *Méthodes des Sciences Sociales* (1961), *Sociologie politique* (1966).

Idei principale:

- A propus o lege şi o ipoteză referitoare la relaţia dintre numărul de partide politice dintr-o ţară şi sistemul electoral al acesteia. *Legea* spune că „majoritatea simplă, cu un sistem de scrutin unic, favorizează sistemul cu două partide" iar *ipoteza* este că, „atât sistemul majorităţii simple, cu un al doilea scrutin, cât şi reprezentarea proporţională favorizează multipartitismul."
- Un indice mare al corelaţiei nu este proba absolută că între cele două variabile sau fenomene există raporturi de dependenţă sau interdependenţă.

E

Paul R. EHRLICH (1932-) – doctor al *Universităţii Kansas* (1957), profesor la *Universitatea Stanford* (1966), membru al *A.A.A.S.*, al *A.A.A.S.*, al *N.A.S.*, a primit *Premiul John Muir*, *Premiul MacArthur*, *Premiul Crafoord (1990)*, *Premiul Tyler (1998)*, *Eminent Ecologist* (2001), *Premiul Ramon Margalef* (2009). A scris *The Population Explosion* (1990), *Biodiversity Studies: Science and Policy* (1991).
Domenii de specializare: sociologia populaţiei, demografie.

Mihai EMINESCU (1850-1889) – director al *Bibliotecii Centrale* din Iaşi (1874), redactor la *Curierul de Iaşi* (1876) şi *Timpul* (1877), membru post-mortem al *Academiei Române* (1948).
Idei principale:
- A oferit un indicator relevant al *caracterului evolutiv* al unei societăţi: existenţa unui raport echilibrat între producţie şi consum. Dacă o societate încurajează prea mult consumul pe seama producţiei, ea intră într-un proces de involuţie, de degradare şi chiar de distrugere.
- *Societatea* este terenul individualismului, care presupune urmărirea propriilor interese individuale. Pentru a supravieţui, orice societate are nevoie de o armonizare a intereselor contradictorii, funcţie care îi revine statului. Eminescu a considerat că principalele funcţii ale statului sunt: 1) reglator al conflictelor dintre indivizi, grupuri, clase, având putere unificatoare în societate; 2) înfăptuitor de dreptate socială; 3) garant al progresului unei naţiuni.
- A conceptualizat următoarele teorii: 1*) teoria selecţiei sociale negative*, conform căreia, într-un mediu social corupt prin influenţă şi dominaţie străină, vor fi promovate în ierarhia socială elementele care se adaptează pasiv, uşor şi repede mediului social corupt. Se constituie astfel clasa negativă, caracterizată prin incompetenţă şi lipsă de talente; 2) *teoria păturii superpuse*, conform căreia pătura superpusă este produsul dependenţei economiei naţionale de capitalul străin şi, totodată, agentul acestei dependenţe. Caracterul păturii superpuse se amplifică prin reproducerea comportamentelor tipice bazate, nu pe producţie, ci pe extinderea consumului. 3) *teoria compensaţiei muncii*, conform căreia oricine datorează echivalent de muncă societăţii în

care trăieşte, în schimbul a ceea ce primeşte.
- *Omul de elită* nu se poate înălţa pe sine, decât ori sub formă morală (împreună cu marea masă), ori sub formă imorală (fără masa socială, prin parazitarea muncii acesteia). Elita şi masa ori progresează împreună, ori împing societăţile spre mizerie, declasare socială şi degenerare etnică. De îndată ce omul superior s-a rupt de marea masă, ascensiunea morală şi intelectuală încetează.
- Ţărănimea este *clasa pozitivă*, adică productivă. Tot aici intră şi aristocraţia veche, istorică, dar şi profesiile liberale şi anumite categorii de meşteşugari şi comercianţi. Consecinţele exploatării categoriilor pozitive de către pătura superpusă sunt devastatoare pentru populaţie: decăderea biologică poporului român.

Bibliografie:
Larionescu Maria, *Istoria sociologiei româneşti*, Editura Universităţii Bucureşti, Bucureşti, 2007, pp. 81-88;

Ernst ENGEL (1821-1896) – elev al lui **F. Le Play**, director al *Statistisches Landesamt Sachsen* (1850-1858) şi al *Statistische Bureau von Preußen* (1861-1882). A scris *Der Kostenwerth des Menschen* (1883).

Idei principale:
- A elaborat *legea lui Engel*, conform căreia există o relaţie direct proporţională între nivelul de sărăcie al unei familii şi volumul cheltuielilor necesare asigurării subzistenţei: cu cât veniturile sunt mai mici, cu atât ponderea cheltuielilor pentru subzistenţă este mai mare.

Friedrich ENGELS (1820-1895) – fondator al *New Rhenish Gazette* (1848). A scris *AntiDuhring* (1877), *Der Ursprung der Familie, des Privateigentums und des Staats* (1884).
Idei principale:
- A dezvoltat conceptul de *aristocraţia muncii*, pentru a desemna partea superioară a clasei muncitoare care poate fi mituită prin primirea unor salarii mari şi care renunţă, astfel, la interesele sale de clasă.
- A elaborat conceptul de *comunism primitiv*, care desemnează dreptul colectiv la resursele primare, egalitarism în relaţiile sociale, absenţa ierarhiei şi autoritarismului.
- A încercat să explice subordonarea femeii faţă de bărbat cu ajutorul instituţiilor proprietăţii private şi al monogamiei.

Sir Edward E. EVANS-PRITCHARD (1902-1973) – elev al lui **B. Malinowski**, doctor al *L.S.E.* (1927), profesor la universităţile Fouad (1932-1934) şi Oxford (1935-1940, 1946-1970), preşedinte al *R.A.I.* (1949-1951) şi al *Association of Social Anthropologists of the British Commonwealth* (1956). A scris *Social Anthropology* (1951), *Essays in Social Anthropology* (1962).

Idei principale:

- A abordat o diversitate de teme: raporturile dintre antropologie şi istorie, situaţia femeilor în societate, analiza comparativă, analiza puterii.
- S-a detaşat de **A. Radcliffe-Brown** şi de tradiţia funcţionalistă, provocând o veritabilă revoluţie, constând în trecerea de la funcţie la semnificaţie.
- Scopul pe care *antropologia* trebuie să şi-l asume este cercetarea urmelor semantice şi înţelegerea modalităţilor de gândire a culturilor, mai degrabă decât studierea regulilor de înrudire sau de distribuţie a puterii.

F

Paul FAUCONNET (1874-1938) - doctor în filosofie (1895) şi în drept (1920), profesor la *Universitatea din Toulouse* (1907-1921). A scris *La Responsabilité: Étude de Sociologie* (1920).

Idei principale:

- În spaţiul moral al *responsabilităţii* îşi găseşte individul, atât motivaţia, cât şi legitimitatea faptelor care îl individualizează în societate. Cum societatea este un proces evolutiv complex, responsabilitatea evoluează în funcţie de stadiul general al dezvoltării sociale. Responsabilitatea este un fapt social în care se reflectă imperativele conştiinţei colective: cu cât individul este mai civilizat, cu atât respectă din proprie iniţiativă normele colective de comportament. Omul nu devine cu adevărat liber decât atunci când îşi asumă responsabilitatea pentru toate faptele sale.

Brian C. FAY – doctor al *Universităţii Oxford* (1971), profesor la *Universitatea Wesleyan*, editor al *History and Theory*. A scris *Social Theory and Political Practice* (1975), *Contemporary Philosophy of Social Science: A Multicultural Approach* (1996).

Idei principale:

- A considerat că există trei *orientări teoretice în sociologie*: 1) orientarea pozitivistă; 2) orientarea interpretativă; 3) orientarea critică.

Andre G. FRANK (1929-2005) - doctor al *Universităţii din Chicago* (1957) sub coordonarea lui **M. Friedman**, profesor la *Universitatea din Chile, profesor emerit* al Universităţii din Amsterdam (1994). A scris *Dependent Accumulation and Underdevelopment* (1978), *Crisis in the World Economy* (1980).

Idei principale:

- A dovedit că, în periferie, efectul de subdezvoltare îl depăşeşte pe cel de dezvoltare. El numeşte acest proces *dezvoltarea subdezvoltării*. Sistemul nu este, în ansamblu, condus de o eficienţă globală atâta timp cât ceea ce se obţine în centru este mult mai puţin decât ceea ce se pierde în periferie.
- A formulat *teoria dependenţei*, care arată că motivul pentru care ţările lumii a treia nu s-au modernizat a fost că ele au fost dependente de ţările dezvoltate, menţinute ca pieţe de desfacere şi furnizoare de materii prime,

nelăsate să se afirme pentru a nu crea concurenţă într-o lume deja extrem de competitivă.
- Puterea economică a unei ţări, determinată de circumstanţele sale istorice şi geografice, îi condiţionează puterea globală.
- Nu se poate vorbi de mai multe sisteme mondiale, ci de unul singur, unitar. Dacă ar fi mai multe, n-ar mai fi mondiale, oricum.

Robert H. FRANK – doctor al *Universităţii Berkeley* (1972), profesor la *Universitatea Cornell* (1979-2008), jurnalist la *New York Times* (2005-2008), membru al *C.A.S.B.S.* (1992), preşedinte al *Eastern Economic Association* (1999-2000), a primit *Book of the Year* (1991), *Premiul Georgescu-Roegen* (1996), *Premiul Leontief* (2003). A scris *Passions Within Reason* (1988), *Principles of Economics* (2001).

Idei principale:
- A elaborat un *model al angajării*, conform căruia comportamentele iraţionale ale indivizilor se pot explica prin predispoziţiile emoţionale ale acestora, care apar din necesitatea rezolvării problemelor de angajament.

Sir James G. FRAZER (1854-1941) – profesor la *Universitatea din Liverpool* (1907-1922), membru al *British Academy*, al *Institut de France*, al *Prussian Academy of Science* şi al *Royal Netherlands Academy of Science*, membru de onoare al *Royal Society of Edinburgh*, *doctor honoris causa* al universităţilor din Paris şi Strasbourg, a primit *Légion d'honneur* şi *Order of Leopold*. A scris *The Golden Bough* (1890), *Myths of the Origin of Fire* (1930).

Idei principale:
- A căutat să descopere în sălbăticia de azi, imaginea, deformată de trecerea timpului dar încă fidelă, a omului primitiv din trecut.
- *Practica magică* a apărut datorită unei confuzii între atribuţiile omului şi cele ale naturii. Constituirea gândirii magice a fost determinată de două legi: 1) *legea similitudinii*, conform căreia asemănătorul generează asemănător; 2) *legea contagiunii*, conform căreia contactul dintre două fenomene se perpetuează la infinit, prin efect interactiv şi de la distanţă.
- Oamenii sunt aceiaşi dar, de-a lungul stadiilor evolutive, unii au avut un progres accelerat iar alţii, având o evoluţie mai înceată, au lăsat vestigii sub formă de credinţe şi superstiţii.

Bibliografie:

Borlandi Massimo, Boudon Raymond, Cherkaoui Mohamed,

Valade Bernard, *Dicţionar al gândirii sociologice*, Editura Polirom, Bucureşti, 2009, pp. 305-307;

Francis FUKUYAMA (1952-) – doctor (1981) şi profesor al *Universităţii Harvard*, funcţionar la *U.S. Department of State* (1981-1982, 1989), membru al *World Academy of Art and Science*, a primit *Ordinul Naţional Pentru Merit* (2000). A scris *The End of History and the Last Man* (1991), *State-Building: Governance and World Order in the 21st Century* (2004).

Idei principale:

- A publicat numeroase studii despre *democratizare* şi *politică economică internaţională*.
- A elaborat expresia *sfârşitul istoriei*, care a devenit sinonimă cu *era de după războiul rece*. Fukuyama a considerat că nimeni nu mai susţine monarhia iar fascismul şi comunismul sunt fenomene ale trecutului. Am ajuns la capătul evoluţiei ideologice a omenirii şi la universalizarea democraţiei occidentale.
- S-a concentrat asupra rolului culturii şi al capitalului social în viaţa economică modernă şi în tranziţia către societatea informatizată.

G

John K. GALBRAITH (1908-2006) – doctor al *Universităţii Berkeley* (1934), profesor la universităţile Harvard (1934-1939) şi Princeton (1939-1940), editor al *Fortune* (1943-1948), director al *U.S. Strategic Bombing Survey* (1945), preşedinte al *A.E.A.* (1972), *ambasador* al S.U.A. în India (1961-1963), *doctor honoris causa* al 50 de universităţi, printre care Toronto (1961), Tufts (1968), Michigan (1971) şi L.S.E. (1999), a primit *Presidential Medal of Freedom* (1946, 2000), *Order of Canada* (1997), *Premiul Padma Vibhushan* (2001). A scris *The Affluent Society* (1958), *The New Industrial State* (1967), *A History of Economics* (1991).

Idei principale:

- A lansat conceptul de *cultură a satisfacţiei*, conform căruia indivizii care se bucură de un statut economic privilegiat sunt înclinaţi să creadă că ordinea de care ei profită este socialmente bună şi dezirabilă. Rezultatul este un stat care nu ia în seamă nevoile celor mulţi, un blocaj al schimbărilor sociale, un inconfort economic pentru majoritatea populaţiei.

Susan GAL – doctor al *Universităţii Berkeley* (1976), profesor (1994-2010) şi şef al *Departamentului de Antropologie* (1999-2002) la Universitatea din Chicago, editor al *Reproducing Gender*, membru al *A.A.A.S.*, a primit *Premiul Heldt* (2000). A scris *The Politics of Gender After Socialism: A Comparative Historical Essay* (2000), *Language and Political Space* (2009).

Domenii de specializare: sociologie feministă, sociologie comparată.

George H. GALLUP (1901-1984) - doctor al *Universităţii Iowa* (1928), profesor la *Universitatea Columbia* (1935), fondator al *American Institute of Public Opinion* (1935), al *British Institute of Public Opinion* (1936) şi al *Audience Research Institute* (1939), preşedinte al *A.A.P.O.R.* (1954-1955), *doctor honoris causa* al opt universităţi, printre care Northwestern, Boston şi Iowa, a primit *Premiul A.A.P.O.R.* (1963), *Premiul Parlin* (1965) şi *Premiul Christopher Columb* (1968). A scris *Public Opinion in A Democracy* (1939).

Idei principale:

- A fost printre primii care a înţeles că se poate face o predicţie sigură a atitudinilor publice, cu ajutorul unui eşantion reprezentativ.

- A ajuns pentru prima oară în centrul atenţiei în 1936, când predicţia sa privind câştigătorul cursei prezidenţiale din SUA s-a dovedit corectă: **F. Roosevelt** l-a învins pe **A. Landon**, contrazicând astfel faimoasa revistă *Literary Digest*, care prevăzuse că Landon va câştiga cu o majoritate covârşitoare.

Ernest A. GELLNER (1925-1995) - doctor (1961) şi profesor (1962-1980) al *L.S.E.*, cercetător la *Central European University* (1993-1995), director al *Centre for the Study of Naţionalism*, membru al *British Academy* (1974). A scris *Reason and Culture* (1992), *Relativism and the Social Sciences* (1985), *Culture, Identity and Politics* (1987).

Idei principale:

- *Societatea civilă* reprezintă acel set de instituţii non-guvernamentale care sunt destul de puternice să contrabalanseze puterea statului, care, fără să împieteze asupra rolului acestuia, îl pot împiedica să domine şi să atomizeze restul societăţii.
- A introdus conceptul de *societăţi segmentare*, în care familiile pot avea o autoritate mai mare asupra indivizilor iar statul o influenţă mai mică asupra familiilor.

George GERBNER (1919-2005) – doctor al *Universităţii Southern California* (1955), profesor la universităţile Pennsylvania (1964-1989) şi Temple (1997). A scris *Violence and Terror in the Mass Media* (1988), *Invisible Crises* (1996).

Idei principale:

- A elaborat un *model al comunicării*, alcătuit din zece elemente care ne permit analiza procesului de comunicare: 1) cineva 2) percepe un eveniment şi 3) reacţionează 4) într-o situaţie dată 5) utilizând anumite mijloace 6) pentru a face disponibile mesajele 7) care au o anumită formă 8) se situează într-un anumit context 9) transmit un conţinut 10) şi antrenează anumite consecinţe.
- A elaborat *teoria cultivării*, conform căreia mass-media cultivă în masa publicului opinii care, pe termen lung, exercită un efect în formarea conştiinţei oamenilor şi a opiniei publice. El apreciază că mesajele mass-media, nu numai că sunt diferite de realitate dar, în punctele cheie, sunt chiar în divergenţă cu realitatea.
- A elaborat *ipoteza rezonanţei*, conform căreia, dacă individul recepţionează mesaje congruente cu experienţa lui de viaţă, puterea de influenţare a acestora se dublează.

- A elaborat *sindromul lumii rele*, conform căruia telespectatorii supraestimează cu 50% pericolul lumii reale, plecând de la imaginea oferită de televizor.

Ion GHICA (1816-1897) – profesor la *Academia Mihăileană* (1842), preşedinte (1876-1882, 1884-1887, 1890-1893, 1894-1895) al *Academiei Române*, director al *Teatrului Naţional* din Bucureşti (1877), prim-ministru (1866-1867, 1870-1871). A scris *Convorbiri economice* (1865), *Omul fizic şi intelectual* (1866).

Idei principale:

- A realizat prima încercare de *sociologie a creditului* din istoria sociologiei, efectuînd cele dintâi cercetări consacrate factorilor psihosociali ai tranzacţiilor economice: creditul se naşte din încrederea în persoane sau în lucruri.
- A corelat *sociabilitatea* omului cu *legea perfectibilităţii*: omul trebuie neapărat să fie sociabil, fiindcă numai în contactul cu alţi oameni îşi poate mulţumi aspiraţiile sufletului şi ale intelectului, numai în starea socială poate găsi sprijinul necesar pentru împlinirea dorinţelor sale.
- Dezvoltarea societăţii trebuie făcută pe baza *cunoaşterii ştiinţifice*, a cercetării de tip experimental, menită să producă mijloacele adecvate necesare acestei dezvoltări.
- A tipologizat *societăţile*: adunarea mai multor familii care au interese morale şi materiale comune formează o *populaţiune*. Când aceea aglomeraţie a dobândit prin limbă, religie şi obiceiuri, un caracter propriu şi determinat, trece la starea de *popor*. Prin tradiţii istorice şi crearea de instituţii, prin apărarea teritoriului bine determinat, popoarele constituie *naţiuni* şi formează *state*.

William GODWIN (1756-1836) - a fost căsătorit (1797) doar cinci luni cu **M. Wollstonecraft**, care avea să moară la naşterea fiicei sale. A scris *On Population* (1820), *Thoughts on Man* (1831).

Idei principale:

- A fost adeptul desfiinţării proprietăţii private, pe care o consideră purtătoare intrinsecă de inegalităţi şi de egoism, dar şi pentru desfiinţarea căsătoriei, expresie a *celei mai rele dintre proprietăţi*. Nu era un egalitarist, dar considera imorală discriminarea pe alte criterii decât abilităţile.
- A considerat că răul din om se datorează condiţiilor sociale improprii care, odată îndepărtate, îl fac mai bun. Eforturile societăţii trebuie să urmărească în a-i determina pe oameni să facă ceea ce este bine pentru că este

bine, nu de dragul recompenselor psihice sau economice.
- A apreciat că *guvernarea* este utilă pe termen scurt, dar a sperat că va veni un timp când nu va mai fi necesară. Guvernele nu numai că nu sunt necesare pentru a ţine în frâu forţele distructive din firea umană, ci sunt chiar răspunzătoare pentru existenţa acestor forţe.
- Pentru a-şi perpetua puterea, guvernele sunt nevoite să-şi ţină cetăţenii în ignoranţă. Pe măsură ce înţelegerea politicii se va perfecţiona, influenţa guvernanţilor se va restrânge.

Constantin D. GOLESCU (1777-1830) - fondator al *Societăţii Literare* (1827). A scris *Însemnare a călătoriei mele din anii 1824-1825-1826* (1826).

Idei principale:
- A utilizat *observaţia directă* în explorarea vieţii sociale a comunităţilor, a efectuat comparaţii privind calitatea elitelor şi eficienţa guvernării, a identificat problemele sociale semnificative ale societăţii româneşti.
- A utilizat *metoda comparaţiei* şi a identificat decalajul dintre civilizaţia Apusului şi barbaria Orientului, în termenii unor deosebiri de stări sufleteşti, de mentalităţi. Golescu a realizat, în premieră, distincţia dintre *civilizaţie* şi *barbarie*.
- A fost unul dintre primii gânditori care a diagnosticat corect *problema socială* de bază a ţării (problema ţărănească), a identificat principalele cauze istorice ale acestei probleme şi a încercat să ofere soluţii de evoluţie spre modernitate a societăţii româneşti.
- A schiţat o viziune sociologică asupra *consumului ostentativ*, temă dezvoltată ulterior de **M. Eminescu**.
- A considerat că *armonia socială* poate fi realizată prin bunăstarea materială a ţăranilor; îmbunătăţirea sorţii acestora realizându-se prin educaţie.

Bibliografie:
Costea Ştefan (coord.), *Sociologi români. Mică enciclopedie*, Ed. Expert, Bucureşti, 2001, pp. 211-213;

H

Jurgen HABERMAS (1929-) – doctor al *Universităţii din Bonn* (1954), profesor la universităţile Heidelberg (1962) şi Northwestern, *profesor emerit* al Universităţii din Frankfurt, director al *Max Planck Instituts* (1971-1983), a primit *Premiul Theodor W. Adorno* (1980), *Premiul Gottfried W. Leibniz* (1986), *Premiul Sonning* (1987), *Premiul Prince of Asturias* (2003), *Premiul Kyoto* (2004), *Premiul Holberg* (2005) şi *Premiul Benjamin E. Lippincott* (2009). A scris *Theorie und Praxis. Sozialphilosophische Studien* (1963), *Der philosophische Diskurs der Moderne* (1985), *Zwischen Naturalismus und Religion* (2005).

Idei principale:

- A presupus existenţa a două sfere în cadrul societăţii: *o lume vie* (având o bază socială şi culturală) şi *un sistem* (având o bază economică şi administrativă), care, în societatea contemporană au ajuns izolate una de cealaltă.
- Asistăm la o formă de privatizare şi de comercializare a *spaţiului public* prin înmulţirea sondajelor şi anchetelor de opinie şi la scăderea atracţiei pentru dezbaterea argumentativă.

Martyn HAMMERSLEY – profesor la *Universitatea Open*. A scris *Ethnography: Principles in Practice* (1983), *The Dilemma of Qualitative Method* (1989).

Idei principale:

- În vreme ce membrii oricărei culturi se angajează în activităţi de verificare a faptelor, *cercetătorul în domeniul ştiinţelor sociale* pretinde să fie scutit de acest demers pe seama afirmaţiei că, dacă ar proceda altminteri, ar deforma realitatea.

Spiru C. HARET (1851-1912) - doctor al *Universităţii din Paris* (1878), profesor la *Universitatea Bucureşti* (1878-1910), membru al *Academiei Române* (1892), a primit *Corona italiano* (1903) şi *Légion d'honneur* (1908), ministru, deputat. A scris *Mecanica socială* (1910).

Idei principale:

- *Individul* este elementul constitutiv al societăţii (corpului social), căci este indivizibil. El joacă pentru corpul social acelaşi rol pe care îl joacă atomul pentru un corp material. Pentru Haret, mecanica socială se identifică, la limită, cu dinamica socială.
- Există trei forţe ale dinamicii sociale: 1) *factorii economici* -

fertilitatea solului, condiţiile climatice, bogăţiile naturale etc. 2) *factorii intelectuali* - gradul de inteligenţă, aptitudinile, gradul de instrucţie, frecvenţa oamenilor de geniu etc. 3) *factori morali* - temperamentul naţiunii, moravurile, gradul de violenţă etc. Acţiunea conjugată a acestor trei categorii de factori poate genera un echilibru social stabil. Starea de echilibru nu este una de repaos, ci una în care condiţiile economice, intelectuale şi morale rămân invariabile.

- Nu este de-ajuns ca suma factorilor de bunăstare economică, intelectuală şi morală a unei societăţi să fie mare; mai este nevoie ca ea să fie repartizată cât mai armonios cu putinţă în masa socială. Civilizaţia trebuie să aibă ca scop scăderea sumei de suferinţă a societăţii omeneşti.

- A identificat *legile mişcării sociale*: 1) *legea continuităţii fenomenelor sociale*: ceea ce ne apare ca fiind fenomene diferite, în esenţă nu sunt decât evoluţii ale uneia şi aceleiaşi materii sociale; 2) *legea creşterii geometrice a inteligenţei medii a societăţilor*: în societate, există două tipuri de inteligenţă: medie (exprimă caracterul intelectual al societăţii) şi maximă (reprezentată de indivizi cu inteligenţă superioară, care ridică nivelul intelectual al societăţii). În timp ce inteligenţa medie creşte continuu dar lent, cea maximă poate determina o ridicare subită a stării intelectuale medii a societăţii.

- A elaborat o *sociologie matematică*, prin aplicarea matematicii la studiul vieţii sociale. Datorită continuităţii fenomenelor sociale se pot face predicţii, analize statistice pentru a explica realităţi sociale tot mai complexe. De exemplu, dacă legea fenomenului este reprezentată printr-o curbă cuprinsă între punctele A şi B, toate punctele curbei cuprinse între A şi B vor corespunde unor faze succesive ale fenomenului.

Bibliografie:

Costea Ştefan (coord.), *Sociologi români. Mică enciclopedie*, Ed. Expert, Bucureşti, 2001, pp. 234-239;

Marvin HARRIS (1927-2001) – doctor al *Universităţii Columbia* (1953), profesor la universităţile Columbia (1952-1980) şi Florida (1981-2000), *profesor emerit* al Universităţii Florida (2000), şef al secţiunii *General Anthropology* din cadrul A.A.A. A scris *The Rise of Anthropological Theory* (1968), *Culture, People, Nature: An Introduction to General Anthropology* (1971).

Domenii de specializare: antropologie, sociologia culturii.

Friedrich A. von HAYEK (1899-1992) – doctor al *Universităţii din Viena* (1923), profesor la *L.S.E.* (1931-1948) şi la universităţile din Chicago (1950-1962), Freiburg (1962-1967) şi Salzburg (1967-1974), *profesor emerit* al Universităţii Freiburg (1974-1992), fondator al *Austrian Institute for Business Cycle Research* (1927), membru al *British Academy* (1945) şi al *Econometric Society* (1947), membru de onoare al *L.S.E.* (1976), al *A.E.A.* (1976) şi al *Argentine Academy of Economic Science* (1977), *doctor honoris causa* al şase universităţi, printre care Dallas (1975) şi Buenos Aires (1977), a primit *Premiul Nobel* pentru economie (1974), *Medal of Honor* (1976), *Presidential Medal of Freedom* (1991). A scris *The Mirage of Social Justice* (1976), *The Political Order of a Free People* (1979), *The Fatal Conceit: The Errors of Socialism* (1988).

Idei principale:

- *Crizele economice recurente* (succesiuni de faze de boom şi de depresiune) sunt de natură monetară, avându-şi rădăcinile în politicile inflaţioniste ale guvernelor.
- *Comunismul* şi *nazismul* au aceleaşi rădăcini: voinţa ca statul să organizeze economia. Politicile guvernamentale de intervenţie în economia de piaţă pot duce o ţară spre totalitarism, chiar fără ca populaţia sau conducătorii să fi dorit acest lucru.

Georg F. HEGEL (1770-1831) – docent al *Universităţii din Jena* (1901), profesor la universităţile Heidelberg (1816-1818) şi Berlin (1818-1831), rector al *Nurnberg Gymnasium* (1808-1816) şi al *Universităţii din Berlin* (1830-1931), fondator al *Kritische Zeitschrift der Philosophie* (1802). A scris *Phänomenologie des Geistes* (1806), *Grundlinien der Philosophie des Rechts* (1821).

Idei principale:

- A formulat aprecieri cu incidenţă sociologică, prin aplicarea sistemului complex al categoriilor logico-filosofice la studiul vieţii sociale. A descoperit şi formulat *principiile dialecticii*: unitatea şi lupta contrariilor, trecerea cantităţii în calitate, negarea negaţiei ca sens al dezvoltării şi ca semn al progresului.
- A subestimat rolul societăţii civile şi a elogiat rolul statului. Concepţia sa despre societate se eşalonează pe trei niveluri ierarhice: 1) *familia* – statul dă formă acestui nivel autorizând trecerea de la concubinaj (starea naturală) la căsătorie; reprezintă genul de relaţii umane bazat pe *altruism particularist*: acţionezi în

interesul celorlalţi membri ai familiei; 2) *societatea civilă* – este locul de producere, distribuire şi satisfacere a necesităţilor; constituie sfera *egoismului universal*: o persoană se raportează la toţi ceilalţi oameni pe baza propriilor interese; 3) *statul* - se ocupă cu reglementarea intereselor particulare, cu siguranţa şi protecţia cetăţenilor; se întemeiază pe *altruism universal*: are în vedere binele tuturor cetăţenilor. Statul este *coborârea lui Dumnezeu pe pământ*.

- A identificat trei mari *stadii ale dezvoltării istorice*: 1) *lumea orientului*, unde un singur individ era liber iar toţi ceilalţi nu; 2) *lumea clasică*, unde unii indivizi erau liberi; 3) *lumea germanică*, unde toţi indivizii sunt liberi.

Bibliografie:

Miller David, *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*, Ed.Humanitas, Bucureşti, 2000, pp. 330-335;

Ioan HELIADE-RĂDULESCU (1802-1872) – profesor la *Colegiul Sfântul Sava* (1822-1829), fondator al ziarului *Curierul românesc* (1829) şi al *Societăţii Filarmonice* (1833), director al *Arhivelor Statului* (1843-1848), preşedinte al *Academiei Române* (1867-1869), ministru. A scris *Gramatica românească* (1828).

Idei principale:

- A considerat importante resuscitarea unor instituţii tradiţionale şi respingerea împrumutului cultural extern.
- A construit o tipologie a *categoriilor sociale*: 1) *boierii* - sunt oneşti, cumpătaţi, loiali patriei, inteligenţi. Nu are relevanţă calitatea acestora de stăpâni de moşii şi sate; 2) *ciocoii* - sunt oponenţii boierilor, ei mint, înşeală, sunt degradaţi, pervertiţi, dezbină societatea; 3) *boieribilii* – sunt o categorie potenţială, în care pot intra ţăranii şi alţi indivizi care pot deveni boieri prin muncă cinstită, cumpătare, devotament faţă de patrie, inteligenţă.
- A formulat o *teorie a elitelor* înaintea lui **V. Pareto**, chiar dacă nu a folosit termenul de *elită*, ci a apelat la termeni locali (*boieri* şi *ciocoi*). Elitele naţiunii sunt dezbinate: o luptă veşnică se dă între elita de merit (boierii) şi elita de parveniţi (ciocoii).
- A promovat *principiul selecţiei naturale pe baze meritocratice*. Existenţa aristocraţiei româneşti este rezultatul unui proces istoric de selecţie naturală în care s-au impus bravura pe câmpul de luptă, munca, talentul, şi nicidecum calităţile moştenite.
- Generaţiile nu se succed distincte prin linii de demarcaţie, adică când se termină una începe

alta. În aceiaşi generaţie întâlnim şi tineri şi bătrâni. Primii cu activitatea şi energia, ultimii cu reflecţia şi experienţa; din echilibrul proprietăţilor iese adevăratul progres.

Bibliografie:

Larionescu Maria, *Istoria sociologiei româneşti*, Editura Universităţii Bucureşti, Bucureşti, 2007, pp. 63-66;

Thomas HOBBES (1588-1679) – studii la *Universitatea Oxford*, *secretar particular* al lui **F. Bacon**. A scris *Éléments du droit naturel et politique* (1650), *Léviathan* (1651).

Idei principale:

- A elaborat o concepţie despre *viaţa socială* prin prisma metodelor geometriei şi matematicii.
- Starea naturală a societăţii este marcată de anarhie, agresiune, individualism şi concurenţă. Statul este rezultatul contractului social pe care oamenii îl realizează ca instrument de promovare a păcii sociale. Integrarea socială necesită renunţări individuale.
- Respectarea normei este un act de eficacitate instrumentală: dacă fiecare individ şi-ar urmări doar propriile scopuri şi ar ignora scopurile celorlalţi, societatea ar semăna cu un haos, ajungându-se la aceea stare de *război al tuturor împotriva tuturor*. A preluat de la poetul latin **Plaut** expresia *omul este lup pentru om* (homo homini lupus).
- Ordinea socială reprezintă efectul unui *contract* intervenit între indivizi, ca urmare a trecerii de la *starea de natură* (caracterizată prin absenţa oricărei reglementări normative) la starea socială (reglementată de autoritatea legii). Singura cale de a evita conflictul permanent este instituirea legii.
- Oamenii au o înclinaţie, o dorinţă perpetuă şi febrilă de putere, care nu se sfârşeşte decât odată cu moartea. De asemenea, relaţiile cu ceilalţi sunt de competiţie şi neîncredere. Această stare nu poate fi depăşită decât prin respectarea unui contract social de către toţi membrii societăţii iar garantarea respectării lui este dată de autoritatea *Leviatanului*, o formă de guvernământ absolutistă, bazată pe forţă şi control.
- Omul este pus în mişcare de dorinţele şi aversiunile sale, care diferă de ale semenilor săi, datorită constituţiei naturale şi educaţiei.

Eric J. HOBSBAWM (1917-) – doctor al *Universităţii Cambridge*, profesor la *Universitatea din Londra* (1970-1982) şi la *N.S.S.R.* (1984-1997),

profesor emerit al Universităţii din Londra (1982), membru al *British Academy* (1978), membru de onoare al *A.A.A.S.*, *doctor honoris causa* al universităţilor din Viena (2008) şi Praga (2008), a primit *Premiul Ernst Bloch* (2000), *Premiul Balzan* (2003), *Cetăţean de onoare* al Vienei (2008). A scris *Globalisation, Democracy and Terrorism* (2007), *On Empire* (2008).

Idei principale:

- Secolul XX cuprinde *trei perioade*: 1) 1914-1945, perioada catastrofelor, când omenirea a trecut dintr-o calamitate în alta; 2) 1945-1975, perioada de creştere, vârsta de aur a omenirii; 3) 1975-1990, perioada de descompunere, incertitudine şi criză, odată cu destrămarea comunismului şi trecerea la un viitor necunoscut şi problematic.

Geert HOFSTEDE (1928-) – doctor al *Universităţii Groningen* (1967), profesor (1985-1993) şi *profesor emerit* (1993) al Universităţii Maastricht, director al *Institute for Research on Intercultural Cooperation*, membru al *Academy of Management*, membru de onoare al *I.A.C.C.P.*, *doctor honoris causa* al universităţilor din Sofia, Atena, Göteborg, Vilnius şi Pécs. A scris *Dimension of National Cultures in Fifty Countries and Three Regions* (1983).

Idei principale:

- *Popoarele* se deosebesc unul faţă de celălalt în sfera următoarelor dimensiuni: 1) distanţa faţă de autorităţi; 2) evitarea nesiguranţei; 3) individualism versus colectivism; 4) feminitate versus masculinitate.
- Pe măsură ce o ţară se dezvoltă din punct de vedere economic, devine din ce în ce mai *individualistă*. Când bogăţia unei ţări creşte, cetăţenii ei au mai mare acces la resurse, deci mai multă independenţă şi libertate de decizie, lucru ce potenţează individualismul.
- Femeile predomină ca doctori în Rusia, ca stomatologi în Belgia, bărbaţii predomină ca dactilografi în Pakistan şi asistenţi medicali în Olanda.

Max HORKHEIMER (1895-1973) – doctor (1922), profesor şi rector (1951-1953) al *Universităţii din Frankfurt*, editor al *Studies in Philosophy and Social Science* (1940-1942), director al *Institut für Sozialforschung* (1931-1958) şi al *Zeitschrift für Sozialforschung* (1932-1941). A scris *Autorität und Familie* (1936), *Traditionelle und kritische Theorie* (1937).

Idei principale:

- A elaborat conceptul de *filosofie socială*, conform căruia

problematicile nu pot fi abordate pur filosofic, ci trebuie să corespundă unei veritabile confruntări între filosofie şi sociologie.
- A dezvoltat *teoria critică*, a cărei sarcină este de a sesiza eşecurile raţiunii care contribuie la afundarea lumii în totalitarism.
- Nu se poate postula o dezvoltare liniară a conştiinţei de clasă înspre o conştiinţă revoluţionară, pentru că economia psihică a indivizilor societăţii capitaliste nu se pretează deloc la aşa ceva.

Samuel P. HUNTINGTON (1927-2008) – doctor al *Universităţii Harvard* (1951), profesor la *Universitatea Columbia* (1959-1962) şi la *John M. Olin Institute for Strategic Studies*, fondator al *Foreign Policy* (1970), consilier la *U.S. Department of State*, membru al *S.C.R.*, preşedinte al *A.P.S.A.* (1986-1987). A scris *Political Order in Changing Societes* (1968), *Clash of Civilizations* (1993).

Idei principale:

- O *civilizaţie* este un grup de oameni cu cele mai înalte trăsături culturale şi cu cel mai răspândit nivel al identităţii culturale pe care oamenii îl au şi care îi distinge de alte specii. Ea este definită deopotrivă prin elemente obiective comune (limba, istoria, religia, obiceiurile, instituţiile) şi prin auto-identificarea subiectivă a oamenilor.
- Sursa fundamentală de conflict în noua lume nu va mai fi în principal ideologică sau economică. Sursa dominantă de conflict va fi de natură culturală. Conflictul civilizaţiilor va domina politica mondială.
- Cele mai importante conflicte culturale sunt cele care iau naştere de-a lungul liniilor de falie între civilizaţii.

I

Ronald F. INGLEHART (1934-) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1967), profesor la *Universitatea Michigan* (1978-2010), director al *World Values Survey*, membru al *S.C.R.* şi al *A.A.P.S.S.*, *doctor honoris causa* al Universităţii Uppsala (2006), a primit *Premiul Robert M. Worcester* (1989). A scris *Sacred and Secular: Religion and Politics Worldwide* (2004), *Modernization, Cultural Change and Democracy: The Human Development Sequence* (2005).

Idei principale:

- După 1970, în ţările europene dezvoltate a început trecerea de la *valorile materialiste* (securitatea economică şi fizică) la cele *postmaterialiste* (libertatea, exprimarea individualităţii, îmbunătăţirea calităţii vieţii).
- *Potenţialul protestatar* este mai mare la tineri, la posesorii de diplome şi la membrii clasei de mijloc, precum şi la indivizii ataşaţi de valorile postmaterialiste.

Nicolae IORGA (1871-1940) - licenţiat al *Universităţii din Iaşi* (1889) pe care a absolvit-o într-un singur an, doctor al *Universităţii din Leipzig* (1893), profesor la *Universitatea din Bucureşti* (1894), fondator al *Institului de Studii Sud-Est Europene* (1914), membru al *Academiei Române* (1910), al Academiilor din Paris şi Cracovia, *doctor honoris causa* al zece universităţi, printre care cele din Strasbourg, Geneva, Oxford, Roma şi Bratislava. După aflarea veştii despre asasinarea lui, 47 de universităţi şi academii din întreaga lume au arborat drapelul în bernă. A scris *Istoria industriilor la români* (1927), *Istoria poporului românesc* (1936-1938, 9 vol.).

Idei principale:

- S*ociologia* este o ştiinţă a generalizărilor, care studiază activitatea umană din perspectiva formelor ei istorice, etnice şi naţionale. Istoria se ocupă de ceea ce este particular, iar sociologia de ceea ce este general. Istoricul nu poate descoperi generalităţi în faptele istorice şi, chiar dacă ar descoperi, nu-l interesează. Istoria vrea să ştie cum a fost Revoluţia franceză din 1789 sau cea engleză din 1642, pe când sociologia poate să facă un studiu general asupra revoluţiei.

K

IBN KHALDOUN (1332-1406) – profesor la *Universitatea al-Azhar* (1382). A scris *Muqaddimah* (1377), *Kitab-al-Ibar* (1382-1406).

Idei principale:

- Fără a stabili vreo legătură între societăţi, a construit o veritabilă ştiinţă socială folosind matematica pentru a explica organizarea umană. Cu mult înaintea lui **V. Pareto**, el a pus bazele unei *teorii a ciclurilor sociale*, cicluri dominate ritmic de partide sau dinastii care, cam într-un secol, mor la putere.
- A studiat rolul *solidarităţii*, considerând că societatea nomadă era cea mai solidară pentru că era non-teritorială, precară şi extrem de egalitaristă. Când s-au amestecat stilurile de viaţă nomadă şi sedentară şi s-au creat comunităţile complexe s-a pierdut simţul solidarităţii.
- *Fazele evoluţiei societăţii* sunt: ascensiune, înflorire, îmbătrânire, slăbiciune şi declin. În faza de declin, cooperarea dintre oameni se rarefiază, instinctul de asociere se diminuează.
- *Istoria* este o informare asupra societăţii omeneşti.

Joseph T. KLAPPER (1917-1984) – profesor la univesităţile Washington şi Stanford, director de cercetare al *Departament of Social Investigation*, preşedinte al *A.A.P.O.R.* (1962-1963), a primit *Premiul A.A.P.O.R.* (1976). A scris *The Effects of Mass Communication* (1960).

Idei principale:

- Izolarea, frustrarea şi alienarea îi împing pe oameni să caute compensări în lumea miraculoasă a *universului mediatic* care le oferă, însă, satisfacţii iluzorii căci, în loc să-i ajute să-şi rezolve problemele pe care le trăiesc, le deturnează energiile de la acţiunea socială şi îi dezangajează în raport cu viaţa reală.
- A elaborat *modelul efectelor minimale*, conform căruia efectele mediatice asupra individului sunt atenuate deoarece: 1) indivizii nu acordă suficientă atenţie mesajului mediatic, pentru ca afesta să-l afecteze; 2) mesajele sunt, adesea, contradictorii şi au tendinţa să se anuleze reciproc; 3) memorarea şi atenţia selectivă tind să distorsioneze mesajele mediatice şi să le anuleze efectele.

Gail KLIGMAN – doctor al *Universităţii Berkeley* (1977), profesor la universităţile Chicago şi Los Angeles (1994-2010), director al *Center for European*

and Eurasian Studies, membru al *S.C.R.*, *Cetăţean de onoare* al comunei Ieud (1998), a primit *Premiul Folklore* (1982). A scris *The Politics of Gender after Socialism* (2000), *Reproducing Gender* (2000).

Domenii de specializare: antropologie culturală, sociologie politică.

Clyde K. KLUCKHOHN (1905-1960) – elev al lui **R Linton**, doctor (1936) şi profesor (1936-1960) al *Universităţii Harvard,* director al *Institute of Ethnic Affairs* şi al *Russian Research Center* (1947-1954), membru al *A.A.A.S.* şi al *S.A.A.A.*, preşedinte al *A.A.A.* (1947). A scris *Culture: A Critical Review of Concepts and Definitions* (1952), *How the Soviet System Works* (1956).

Idei principale:

- A considerat că diversitatea comportamentelor omeneşti este aparentă, acestea referindu-se la valori umane fundamentale, care sunt împărtăşite de toate culturile.
- A construit o *teorie generală a culturii*, pornind de la evidenţierea universaliilor culturale.
- A identificat cinci *miteme* prezente în toate culturile lumii: catastrofa, rivalitatea între fraţi, uciderea monştrilor, incestul şi castrarea.

Mihail KOGĂLNICEANU (1817-1891) – profesor la *Academia Mihăileană* (1843), editor al revistelor *Dacia literară* şi *Arhiva românească*, preşedinte al *Academiei Române* (1887-1890), prim-ministru (1863-1865). A scris *Schiţă asupra istoriei, obiceiurilor şi limbii ţiganilor* (1837), *Istoria Valahiei, a Moldovei şi a valahilor de peste Dunăre* (1837).

Idei principale:

- Formele de viaţă socială depind de condiţiile şi particularităţile istorice ale fiecărei comunităţi naţionale. Societatea cunoaşte în evoluţia ei schimbări continue: *progresul este legea omenirii şi, orice s-ar face, ţara nu poate merge înapoi*. Societatea cunoaşte alternanţa progresului cu a regresului: *toate lucrurile din lume au epoca lor de mişcare înainte şi înapoi*.
- Introducerea de forme occidentale trebuie să ţină seama de tradiţiile social-istorice şi de nevoile ţării care le importă.
- A efectuat primele *cercetări etnologice de teren* având la bază teoria sociologică a civilizaţiei. El a fost şi autorul primelor studii etnologice despre ţigani.
- Nu a folosit conceptul de *civilizaţie occidentală*, ci numai pe cel de *civilizaţie europeană* (se identifică cu schimbarea, transformarea, noul, emanciparea socială). Aceasta ar fi o civilizaţie

a umanităţii, pe când civilizaţia occidentală este spoliatoare, cu efecte negative, deoarece nu ţine cont de mijloace pentru obţinerea eficienţei.

Thomas S. KUHN (1922-1996) – doctor al *Universităţii Harvard* (1949), profesor la universităţile Harvard (1948-1956), Berkeley (1961), Princeton (1964) şi la *M.I.T.* (1979-1991), a primit *George Sarton Médaille* (1982). A scris *The Structure of Scientific Revolutions* (1962).

Idei principale:

- *Paradigma* reprezintă o realizare ştiinţifică exemplară împărtăşită de comunitatea ştiinţifică pentru formularea şi rezolvarea problemelor de cercetare.
- *Paradigmele* nu se transformă spontan, ci sunt răsturnate în timp de opera oamenilor de ştiinţă marginalizaţi. De multe ori, noile paradigme nu au sprijinul comunităţii ştiinţifice sau chiar sunt respinse de aceasta.

L

Harold D. LASWELL (1903-1978) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1926), profesor la universităţile Chicago (1932-1938), Yale (1945-1975) şi la N.S.S.R., membru al *S.S.R.C.*, preşedinte al *World Academy of Art and Science* şi al *A.P.S.A.* (1955-1956), a primit *Premiul A.A.P.O.R.* (1964). A scris *Power and Personality* (1948), *Power and Society* (1950).

Idei principale:

- A elaborat *Schema lui Laswell* (cine, ce, cui, cum, cu ce rezultate comunică), utilizată în analiza conţinutului comunicării. **T. Herseni** a propus o îmbunătăţire a acestei scheme, prin adăugarea întrebărilor *pentru cine?* şi *în numele cui?*.
- Cei care obţin cel mai mult sunt *elita*; restul sunt *masele*.

Gerda LERNER (1920-) – doctor al *Universităţii Columbia* (1966), profesor la *Sarah Lawrence College* (1968-1980), *profesor emerit* al Universităţii Wisconsin (1991), membru al *S.S.R.C.* (1970) şi al *A.A.A.S.* (1998), preşedinte al *Organization of American Historians* (1981-1982), *doctor honoris causa* al Universităţii Harvard (2008), a primit *Premiul oferit de American Historical Association* (1992), *Premiul Kaethe Leichter* (1995), *Premiul Bruce Catton* (2002). A scris *Reconceptualizing Differences Among Women* (1990), *The Creation of Feminist Consciousness* (1994).

Idei principale:

- Răspândirea universală a *formei masculine de autoritate* are la bază următoarele cauze: 1) deprivările în educaţia fetelor; 2) trecerea de la un protector la altul (de la tată la soţ); 3) accesul scăzut la resurse economice; 4) lipsa tradiţiei de independenţă şi autonomie.

Claude LÉVI-STRAUSS (1908-2009) – doctor al *Universităţii Sorbonne* (1948), profesor la Universitatea *São Paulo* (1935-1938), a ocupat prima *Catedră de Antropologie Socială* la Collège de France (1959-1982), director de studii la *E.P.H.E.* (1949), fondator al *Laboratoire d'Antropologie Sociale* (1960), membru al *Académie française* (1973) şi al *A.A.A.S.*, *doctor honoris causa* al universităţilor Oxford, Harvard şi Columbia, a primit *Thomas H. Huxley Medal* (1965), *Gold Medal* (1967), *Premiul Erasmus* (1973), *Premiul Franz Boas* (1993), *Premiul Meister-Eckhart*

(2003), *Légion d'honneur, Ordre National du Merite* şi *Ordre des Arts et des Lettres*. A scris *Structures élémentaires de la parenté* (1949), *Anthropologie structurale* (1958).

Idei principale:

- A fost promotorul *antropologiei sociale*, metodă sociologică bazată pe înţelegerea celuilalt.
- A descoperit *structurile psihice inconştiente* care stau la baza tuturor instituţiilor umane.
- *Cultura* reflectă anumite *constructe mentale* cu caracter universal, inerente speciei umane. Similarităţile dintre unele culturi pot fi explicate mai degrabă prin numărul limitat de posibilităţi deschise umanităţii decât prin contactul direct între societăţi.
- Cele mai bune *monografii* sunt datorate unor cercetători care au trăit şi muncit într-o singură regiune.
- Interzicerea *incestului* a fost un act revoluţionar pentru că, prin el, s-a fixat o regulă socială prin care oamenii rezolvau altfel (după criterii culturale) probleme care până atunci se rezolvau după mecanisme strict biologice.

Lucien LEVY-BRUHL (1857-1939) – doctor al *Universităţii din Paris* (1884), profesor la *Universitatea Sorbonne* (1899-1927), director al *Revue Philosophique* (1917), fondator al *Institut d'Ethnologie* (1925), membru al *A.S.M.P.* (1917). A scris *La Mentalité primitive* (1922), *La Mythologie primitive* (1935).

Idei principale:

- A demonstrat originalitatea şi coerenţa gândirii oamenilor primitivi şi a considerat necesară abordarea fără idei preconcepute a studiului civilizaţiilor primitive: dacă ajungem la concluzii diferite, nu este pentru că primitivii raţionează eronat şi noi raţionăm corect, ci pentru că avem principii opuse.
- Apariţia *gândirii logice* rezultă dintr-o revoltă a spiritului individual împotriva spiritului de grup.

Sonia LIVINGSTONE – doctor al *Universităţii Oxford*, profesor la *L.S.E.* (1990) şi la universităţile din Copenhaga, Stockholm şi Illinois, preşedinte al *International Communication Association* (2007-2008). A scris *Mass Consumption and Personal Identity* (1992), *Children and the Internet* (2009).

Domenii de specializare: sociologia opiniei publice, sociologia comunicării.

Georg LUKÁCS (1885-1971) – doctor (1908) şi profesor (1945-1956) al *Universităţii din Budapesta*, editor al *Forum*,

cercetător la *Filozófiai Intézete* (1933-1944), a primit *Premiul Kossuth* (1955), *Premiul Goethe* (1970), ministru, membru al *Parlamentului* (1949-1956). A scris *Történelem és osztálytudat* (1923).

Domenii de specializare: teorii sociologice

M

Sir Henry S. MAINE (1822-1888) – profesor la *Universitatea din Cambridge* (1847-1854), vice-cancelar al *Universităţii din Calcutta* (1864), membru al *Royal Society* (1860), a primit *Knight Commander of the Order of the Star of India* (1871). A scris *Ancient Law* (1861), *Village Communities in the East and West* (1871).

Idei principale:

- A fost fondatorul *sociologiei juridice*.
- În primele forme de organizare socială, dreptul este inseparabil de religie.
- A influenţat sociologia germană şi franceză, fiind iniţiatorul conceptului de *opoziţie tipologică*. **Tönnies** îl va utiliza pentru a face distincţia între *comunitate* şi *societate* iar **Durkheim** pentru definirea termenilor *solidaritate organică* şi *solidaritate mecanică*.

Titu L. MAIORESCU (1840-1917) - doctor al *Universităţii Giessen* (1859), profesor la universităţile din Iaşi (1862-1867) şi Bucureşti (1884-1909), rector al universităţilor din Iaşi (1863-1867) şi Bucureşti (1892-1897), vice-preşedinte al *Academiei Române* (1880-1884), a avut o carieră parlamentară de 45 de ani, prim-ministru (1912-1913). A scris *Probleme de psihologie* (1860), *Cercetări psihologice* (1868).

Idei principale:

- A elaborat *teoria formelor fără fond*: un popor nu poate împrumuta ideile şi instituţiile altor popoare mari pentru că acestea sunt simple forme fără fond. Societatea românească, sărind etapele, şi-a însuşit din Apus formele instituţionale moderne, ignorând flagranta lor inadecvare la realităţile autohtone. Conceptul de formă cuprinde două categorii de elemente: *politice* (constituţie, parlament, alegeri) şi *culturale* (academie, universitate, teatru, conservator). Funcţionând în gol, fără fond, aceste forme se discreditează şi întârzie fondul care apare mai târziu, independent de ele.
- Oricât de întârziată ar fi o societate, ea trebuie să parcurgă, mai devreme sau mai târziu, aceleaşi stadii ca şi societăţile evoluate şi aceiaşi ordine de succesiune. *Teoria formei fără fond* avertizează asupra situaţiilor când evoluţia, deşi are loc, este incompletă, pentru că antrenează o schimbare a formelor, şi nu transformare a conţinutului. Societăţile supuse efectelor legii

formei fără fond pot suferi o răsturnare axială a sensului evoluţiei şi chiar a direcţiei lor de înaintare istorică. Nimic nu le garantează evoluţia de la forme la fond. Deficitul ontologic (pe linia fondului) expune aceste societăţi la un progres al retoricii şi demagogiei, al mimetismului şi lipsei de substanţă, sporeşte parazitismul, declasarea şi sofismul.

Bronislaw K. MALINOWSKI (1884-1942) – elevul lui **C. Seligman** şi **E. Westermarck**, doctor al *Universităţii din Cracovia* (1908), profesor la *L.S.E.* (1920-1938), la universităţile din Londra, Harvard şi Yale, a primit *Rivers Memorial Medal* (1930). A scris *Myth in Primitive Society* (1926), *Magic, Science and Religion* (1948).

Idei principale:

- Există trei niveluri de nevoi individuale pe care toate culturile trebuie să le realizeze: 1) *nevoi biologice* - hrană şi procreare; 2) *nevoi instrumentale* - educaţie şi lege; 3) *nevoi integrative* - religia şi arta.
- Pentru a răspunde celor mai elementare nevoi biologice, societatea creează mijloacele de satisfacere a lor iar aceste mijloace devin nevoi derivate, care vor genera mijloace şi, deci, nevoi noi. Cu alte cuvinte, derivarea socială a nevoilor este un proces continuu iar nevoile biologice reprezintă doar o verigă a lanţului de nevoi sociale (derivate). La rândul lor, nevoile derivate devin elementare, în sensul că fără satisfacerea lor nu este posibilă supravieţuirea omului.
- Variatele elemente ale societăţii sunt interconectate într-un asemenea fel, încât o schimbare într-unul duce la schimbări în celelalte.
- A respins două abordări dominante în etnologie: *evoluţionismul* şi *difuzionismul*. Prima teorie presupune că toate societăţile omeneşti se dezvoltă după aceiaşi schemă evolutivă prestabilită. A doua explică transformările societale prin difuzarea inovaţiilor locale, inovaţii care, prin contact cultural, s-ar transmite de la o societate la alta.
- A constatat, cercetând populaţia din insulele Trobriand, modificarea *complexului Oedip*. Acolo, părintele şi genitorul sunt diferiţi. Rolul de părinte este asumat de fratele mamei iar fiul este ostil unchiului dinspre mamă. Deci, *complexul Oedip* are o bază culturologică, şi nu biologică.

Thomas R. MALTHUS (1766-1834) – profesor la *East India Company College* (1805), membru al *Royal*

Society. A scris *Essai sur le principe de population* (1798).

Idei principale:

- În timp ce *mijloacele de subzistenţă* pot creşte cel mult în progresie aritmetică (1,2,3,4,5), *populaţia* creşte în progresie geometrică (1,2,4,8,16), cu o dublare la fiecare douăzeci şi cinci de ani.
- Această inegalitate naturală dintre populaţie şi mijloacele de subzistenţă este un obstacol insurmontabil în calea fericirii umanităţii, în mult mai mare măsură decât inegalitatea proprietăţii sau relele guvernări.

Mihail MANOILESCU (1891-1950) – profesor la *Şcoala Politehnică* (1931-1944), fondator al revistei *Lumea Nouă* şi al *Ligii Naţional Corporatiste*, preşedinte al *Asociaţiei Generale a Inginerilor din România*, guvernator al *Băncii Naţionale* (1931), deputat, ministru. A scris *Teoria protecţionismului şi a schimbului internaţional* (1929), *Rostul şi destinul burgheziei româneşti* (1942).

Idei principale:

- A fost influenţat de ideea lui **M. Eminescu** privind productivitatea muncii naţionale, inferioară în agricultură faţă de industrie. Productivitatea industriei apare de patru ori mai mare decât cea a agriculturii. Starea precară, mai ales din punct de vedere tehnic, a agriculturii explică de ce în schimbul internaţional, România vinde produsul muncii a 10 muncitori agricoli contra produsului muncii unui singur lucrător industrial din occident.
- A elaborat un set de *enunţuri paradigmtice*: 1) dominaţia economică a unui popor prin altul constă în schimbul inegal al muncii acestor două popoare; 2) pentru un individ, ca şi pentru un stat, este cu mult mai bine să câştige mult şi să cumpere scump, decât să câştige puţin şi să cumpere ieftin; 3) ţările agricole înapoiate se găsesc în faţa următoarei dileme: "dacă produc ele însele mărfuri industriale, atunci le produc în condiţii nefavorabile, deci mai scump; dacă renunţă la producţia mărfurilor industriale, ele nu mai sunt capabile să le importe, fiindcă nu mai pot să le plătească"; 4) între creşterea beneficiului naţional şi aceea a venitului întreprinzătorului nu există nici o corelaţie.

Herbert MARCUSE (1898-1979) – doctor al *Universităţii Freiburg* (1922), profesor la universităţile Brandeis (1954-1965) şi San Diego (1965-1970), cercetător la *Institut für Sozialforschung* (1933) şi la *Russian Institute* (1950-1952). A scris *Autorität*

und Familie in der deutschen Soziologie bis 1933 (1936), *Eros und Kultur* (1955), *Der eindimensionale Mensch* (1964).

Idei principale:

- A distins între *nevoile false* şi *nevoile adevărate*, considerând că primele au un conţinut social, o funcţie determinată de forţe exterioare asupra cărora individul nu are control. Ele sunt nevoi impuse prin propaganda societăţii de consum şi sfârşesc prin a fi interiorizate de individ, care va acţiona, ignorând necesităţile sale adevărate.
- Sistemul mediatic produce o *degradare a culturii şi a valorilor*, odată ce acestea intră sub dominaţia logicii mercantile. Efectele sunt uniformizarea modurilor de gândire şi a comportamentelor, dispariţia spiritului critic, erodarea personalităţii umane. Şansa unei culturi contestatare aparţine *grupurilor marginale*, care mai pot dezvolta o cultură critică faţă de sistem.

Karl H. MARX (1818-1883) – doctor al *Universităţii din Jena* (1841), editor al *Rheinische Zeitung* (1842) şi al *Neue Rheinische Zeitung* (1948), jurnalist la *New-York Tribune* (1852-1861). A scris *Ökonomisch-philosophische Manuskripte* (1844), *Das Kapital* (1867).

Idei principale:

- A respins tranşant concepţia fostului său mentor, **Hegel**, privitoare la rolul statului şi al societăţii civile. *Statul*, consideră Marx, nu este în realitate decât un factor de alienare. Altfel spus, nu statul creează societatea, ci invers.
- Există mai multe forme de *alienare*: modul de producţie capitalist înstrăinează individul de produsul muncii sale, în profitul patronului; munca devine o corvoadă pentru muncitor, pentru că este constrâns şi forţat; concurenţa pe care o presupune capitalismul scindează comunitatea muncitorilor, fiecare individ devenind izolat; munca este redusă la un mijloc de subzistenţă.
- Contradicţiile inerente capitalismului provoacă crize economice, care generează noi structuri sociale. Această concepţie, numită *materialism dialectic*, susţine că structurile nou create vor fi mai bune decât cele vechi, dar mai represive.
- A elaborat *teoria claselor sociale*, care se rezumă în esenţă astfel: 1) în toate societăţile relativ evoluate se distinge această polarizare socială: o clasă conducătoare şi una sau mai multe clase conduse; 2) supremaţia clasei conducătoare se explică prin faptul că deţine marile mijloace de producţie; 3)

clasa conducătoare şi clasele conduse sunt într-un conflict perpetuu; 4) lupta de clasă se va termina prin victoria clasei muncitoare, această biruinţă deschizând era societăţii fără clase.

- Capitalismul se metamorfozează: logica schimburilor nu mai este un circuit *marfă-bani-marfă* (M-B-M), în care omul produce şi vinde pentru a cumpăra alte mărfuri. Circuitul a devenit B1-M-B2, (unde B2>B1), adică omul vinde pentru a realiza profit. Capitaliştii reuşesc să obţină profit prin exploatare. Munca salariaţilor nu este remunerată pe măsura rezultatelor, deţinătorii mijloacelor de producţie îşi însuşesc plusvaloarea, deci există exploatare.

- Istoria urmează o evoluţie marcată de 5 stadii importante: 1) *comunitatea primitivă* – în care nu există proprietate privată şi omul este dominat de natură; 2) *regimul sclavagist* – apare dominarea omului de către om; 3) *regimul feudal* – proprietatea rămâne agricolă; 4) *capitalismul* – proprietatea privată a mijloacelor de producţie; 5) *socialismul* – socializarea mijloacelor de producţie. La capătul acestor cinci etape va apărea *comunismul*.

- Masele se organizează progresiv, pe măsură ce trec de la o compoziţie de clasă difuză la o compoziţie de clasă structurată, conştientă de sine şi organizată. Clasele au rolul hotărâtor în istorie şi nu elitele. Istoria omenirii este o istorie de clasă iar personalităţilor le revine un rol în măsura în care se situează pe poziţia maselor.

Bibliografie:

Lallement Michel, *Istoria ideilor sociologice*, Ed. Antet, Bucureşti, 1997, pp. 82-110;

Elton MAYO (1880-1949) - profesor la universităţile Queensland (1919-1923), Pennsylvania (1923-1926) şi Harvard (1926-1946). A scris *The Human Problems of an Industrial Civilization* (1933), *The Social Problems of an Industrial Civilization* (1945).

Idei principale:

- A elaborat următoarele *aserţiuni*: 1) muncitorul nu poate fi tratat izolat, ci ca membru al unui grup; 2) remuneraţia şi condiţiile de muncă reprezintă, pe scara satisfacţiilor umane, mai puţin decât necesitatea de a aparţine unui grup; 3) conducătorul informal are o influenţă puternică asupra comportamentului grupului; 4) managerul trebuie să acorde atenţie nevoilor sociale ale angajaţilor şi să colaboreze, pentru rezolvarea acestora, cu liderul informal.

- A tras o concluzie dură, contrar doctrinei tayloriste dominante în

epocă: acţiunea indivizilor este prinsă într-o reţea multidimensională de logici (a sentimentelor, a ideologiei etc.) care nu se reduce numai la raţionalitatea economică.
- A identificat *efectul Hawthorne*, care are loc când subiecţii îşi dau seama că participă la un experiment, iar acest fapt le afectează comportamentul şi, prin urmare, şi rezultatele experimentului. Numele său vine de la uzinele Hawthorne, unde Mayo investiga efectele condiţiilor de muncă asupra productivităţii. El a observat că, indiferent ce variabilă modifica (amplificarea iluminatului sau scăderea pauzelor de cafea), productivitatea creştea, lucru care l-a condus la concluzia că atenţia acordată de experimentatori avea propriul ei efect asupra muncitorilor.

Bibliografie:
Johnson Allan, *Dicţionarul Blackwell de sociologie*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2007, pp. 136;

Douglas McGREGOR (1906-1964) – doctor al *Universităţii Harvard* (1935), profesor la *M.I.T.*, preşedinte al *Antioch College* (1948-1954). A scris *The Human Side of Enterprise* (1960).
Idei principale:
- A elaborat *teoria X* (omul încearcă o aversiune înnăscută pentru muncă, de aceea el trebuie constrâns, controlat şi ameninţat cu sancţiuni pentru a realiza obiectivele organizaţiei) şi *teoria Y* (omul lucrează bine dacă se simte atras şi responasabil, de aceea trebuie satisfăcute nevoile individuale de autoafirmare). Punerea în practică a principiilor *teoriei Y* are efecte pozitive, atât asupra eficienţei organizaţiei, cât şi asupra satisfacţiei membrilor ei.

Herbert M. McLUHAN (1911-1980) – doctor al *Universităţii Cambridge* (1942), profesor la universităţile din Ontario (1944-1946) şi Toronto (1946-1979), membru al *Royal Society of Canada* (1964), *doctor honoris causa* al nouă universităţi, a primit *Premiul Molson* (1967) şi *Order of Canada* (1970). A scris *The Gutenberg Galaxy* (1962), *Understanding Media* (1964).
Idei principale:
- A elaborat *legea mijloacelor de comunicare*, conform căreia, cu cât o tehnică de difuzare colectivă este mai bogată în informaţii, cu atât mai puţin va solicita participarea receptorului.
- A realizat distincţia între *mijloace de comunicare calde* (bogate în informaţii) şi *mijloace de comunicare reci* (sărace în informaţii).
- Societăţile au fost întotdeauna modelate mai degrabă de *natura*

mijloacelor de comunicare între oameni decât de *conţinutul* comunicării.

Margaret MEAD (1901-1978) – eleva lui **F. Boas** şi **R. Benedict**, doctor (1929) şi profesor al *Universităţii Columbia* (1954-1978), director al *American Museum of Natural History* (1964), membru al *S.S.R.C.*, preşedinte al *World Federation of Mental Health* (1956-1957), al *A.A.A.* (1960) şi al *S.A.A.A.* (1975), a primit *Premiul Kurt Lewin* (1954), *Premiul Franz Boas* (1976), *Presidential Medal of Freedom* (1979, post-mortem), a fost soţia lui **G. Bateson** (1936-1950). A scris *Growing up in New Guinea* (1930), *Sex and Temperament in Three Primitive Societies* (1935).

Idei principale:

- Studiile asupra unor societăţi tribale au condus-o la concluzia că nu biologia, ci *cultura* este factorul primordial în dezvoltarea umană.
- *Conduitele* pe care indivizii din societatea contemporană le asociază în mod normal cu calitatea bărbatului sau a femeii nu au caracter universal. Există o mare variaţie de la o cultură la alta în ceea ce priveşte rolul bărbaţilor şi al femeilor.
- A distins trei tipuri culturale: 1) *tipul postfigurativ*, în care cultura este transmisă copiilor de către părinţii lor. O cultură postfigurativă este orientată către trecut şi implică existenţa obligatorie a trei generaţii; 2) *tipul cofigurativ*, în care cultura este transmisă de către grupurile de egali. O cultură cofigurativă este orientată către prezent; 3) *tipul prefigurativ*, în care adulţii înşişi au de învăţat de la copiii lor. Deci, părinţii nu mai sunt agenţi ai transmiterii culturale. În acest cadru, Mead a lansat expresia *prăpastie între generaţii*.

John S. MILL (1806-1873) – rector al *Universităţii St. Andrew* (1865-1868), fondator al *London Review* (1834), membru al *Parlamentului* (1865-1868). A scris *The Principles of Political Economy* (1848), *On Liberty* (1859), *Auguste Comte and Positivism* (1865).

Idei principale:

- A introdus termenul de *sociologie* în circuitul ştiinţific din Anglia (1842).
- A recunoscut statutul *psihologiei* (studiul deviaţiilor comportamentului uman) şi nu a pus în discuţie existenţa *sociologiei* (studierea indivizilor în grupuri umane). Existenţa socială a individului necesită studiul probabilistic, bazat pe legea numerelor mari. Deci, legile acţiunii au un caracter statistic.

- *Civilizaţia* este o realitate multiplu condiţionată, în care variabila etnică este întotdeauna importantă. Propoziţiile cu conţinut sociologic trebuie considerate ştiinţifice numai după ce au trecut de *canoanele producerii dovezii*, pe baza metodei *variaţiilor concomitente*, metodă elaborată de Mill.
- Toate acţiunile umane, fără excepţie, decurg din urmărirea exclusivă a propriilor interese, adică din *egoism*. În aceste condiţii, solidaritatea nu este decât un efect colateral al egoismului: cu cât oamenii îşi realizează mai eficient interesele egoiste, cu atât interesul general va fi şi el, proporţional, mai eficient realizat.
- Fiecare are dreptul de a acţiona precum doreşte, în condiţiile în care faptele sale nu îi afectează pe ceilalţi. Dacă respectivul act se răsfrânge exclusiv asupra celui care îl comite, societatea nu are nici un drept de a interveni, chiar dacă persoana îşi face rău. Sunt excluşi din sfera acestei teorii cei care nu sunt totalmente capabili de a discerne (copiii, bolnavii psihic etc.).

Henry MINTZBERG (1939-) – doctor al *M.I.T.* (1968), profesor la *European Institute of Business Administration* (1991-1999), membru al *Strategic Management Society* şi al *Royal Society of Canada*, *doctor honoris causa* al şase universităţi, printre care cele din Lausanne, Montréal şi Geneva, a primit *Premiul McKinsey* (1975), *Order of Canada* (1997), *National Order of Quebec* (1998). A scris *The Structuring of Organizations: A Synthesis of the Research* (1979), *Le pouvoir dans les organisations* (2003), *Managing* (2009).

Idei principale:

- *Organizaţia* este o modalitate mascată de a spune că un mănunchi de oameni se adună sub un semn distinctiv pentru a produce un oarecare produs sau serviciu.
- *Organizaţiile*, nu numai că se infiltrează şi se insinuează în vieţile oamenilor într-o manieră subtilă, dar ajung să le influenţeze, să le controleze şi chiar să le domine existenţa.

Charles de MONTESQUIEU (1689-1755) – membru al *Académie de Bordeaux* (1716-1728) şi al *Académie française* (1728), preşedinte al *Parlamentului*, a moştenit titlul de *Baron* (1716). A scris *De l'esprit des lois* (1748).

Idei principale:

- A fost considerat unul din precursorii *sociologiei*. A deschis calea sociologiei comprehensive, a sociologiei dreptului, a

sociologiei politice şi a sociologiei cunoaşterii.
- Forţa motrice a dezvoltării sociale este *legislaţia*. Montesquieu a analizat, nu legile în sine, ci spiritul lor. Legile diferă de la o ţară la alta şi este o întâmplare dacă legile unui popor sunt nimerite pentru altul. Ele trebuie să fie potrivite cu condiţiile fizice ale ţării, cu clima, calitatea solului, întinderea, stilul de viaţă, religia, bogăţiile, numărul locuitorilor etc.
- A preconizat separarea puterilor în stat, ca premisă pentru asigurarea egalităţii tuturor cetăţenilor în faţa legii: *puterea împiedică puterea*.
- Realitatea socială este organizată şi se supune unei logici. Însă, aceasta nu ţine de credinţă sau morală, trebuie abandonată orice credinţă într-un proiect providenţial. Trebuie descris *ceea ce este şi nu ceea ce trebuie să fie*.
- A explicat de ce *sclavia* are legătură cu *clima*: în ţările calde zăduful este atât de mare încât diminuează voinţa de a munci. De aceea, muncile anevoioase nu pot fi executate decât sub ameninţarea pedepsei.
- A realizat distincţia între trei categorii de guvernări: republicană, monarhică şi despotică, pe care le defineşte prin *natura* (poporul este suveran – regele este suveran – despotul este suveran) şi *principiul* lor (virtute – onoare – teamă). După proporţia în care poporul deţine suveranitatea (în parte sau în totalitate), regimul republican este aristocratic sau democratic. Montesquieu preferă regimul aristocratic, deoarece poporul în ansamblu nu este capabil să administreze la nivel optim treburile publice. Susţine că democraţia ar fi, în teorie, cel mai bun sistem politic, dar în realitate este cel mai fragil şi mai greu de menţinut căci oamenii sunt prin natura lor prea puţin dispuşi să-şi impună disciplina virtuţii politice.
- Fiinţele umane sunt, în mod fundamental, expuse pericolelor. Ele nu au nici certitudinea instinctelor, cum o au celelalte animale, nici certitudinea cunoaşterii perfecte, cum o are Dumnezeu.
- A susţinut că *divorţul* este normal deoarece e bine ca o femeie care se plictiseşte să se poată remărita pentru a putea avea şi alţi copii.

Bibliografie:

Lallement Michel, *Istoria ideilor sociologice*, Ed. Antet, Bucureşti, 1997, pp. 38-43;

Lewis H. MORGAN (1818-1881) – membru al *A.A.A.S.* (1868) şi al *N.A.S.* (1875), preşedinte al *S.A.A.A.* (1880), *doctor honoris*

causa al Union College. A scris *Ancient Society* (1877).

Idei principale:

- A publicat prima *monografie de* teren (1851), realizată în rezervaţia de indieni din vecinătatea oraşului Rochester.
- A fost primul care a arătat importanţa înrudirii în societăţile primitive şi primul care a pus bazele unei *sociologii primitive*.
- A privit istoria omenirii ca fiind constituită din trei mari stadii: *sălbăticie*, *barbarie* şi *civilizaţie*, dintre care primele două sunt divizate în subperioade. Aceste stadii au la bază anumite inovaţii tehnologice. După părerea lui, invenţiile determină trecerea de la un stadiu la altul.
- *Schema evoluţiei omenirii* este: 1) starea de jos a sălbăticiei – simpla culegere a alimentelor; 2) starea de mijloc a sălbăticiei – pescuit şi inventarea focului; 3) starea de sus a sălbăticiei – inventarea arcului şi săgeţii; 4) starea de jos a barbariei – inventarea olăritului; 5) starea de mijloc a barbariei – cultivarea plantelor, domesticirea animalelor, irigaţii, arhitectura pietrei; 6) starea de sus a barbariei – inventarea turnătoriilor de fier; 7) civilizaţia.
- A susţinut existenţa a cinci *stadii de evoluţie a familiei*: 1) *consangvin* – căsătoria între fraţi şi surori; 2) *punalua* – introduce restricţia căsătoriei între fraţi şi surori; 3) *syndasmian* – tranziţie de la căsătoria de grup la monogamie; 4) *patriarhal* – suprema autoritate o reprezintă soţul; 5) *monogam* – bazat pe egalitatea femeii cu bărbatul.

Edgar MORIN (1921-) – profesor la *E.H.E.S.S.*, cercetător (1950) şi director emerit (2005) al *C.N.R.S.*, director al *Arguments* (1957-1963) şi al *Communications* (1973-1990), director al *Centre d'études des communications de masse* (1973-1989), preşedinte al *Agence européenne pour la culture* şi al *Association pour la pensée complexe*, *doctor honoris causa* al 14 universităţi, printre care cele din Messina, Geneva, La Paz, Valencia şi Porto Alegre, a primit *Premiul Charles Veillon* (1987) şi *Premiul Viareggio* (1989), *Légion d'honneur* şi *Ordre des Arts et des Lettres*. A scris *L'Intelligence de la complexité* (1999), *Pour une politique de civilisation* (2002).

Idei principale:

- A identificat două tipuri ale *participării imaginare* prin consumul mediatic: *identificarea* şi *proiectarea*. Participarea imaginară implică grade diferite de identificare şi proiectare, care depind de vârsta receptorului, de nivelul său socio-cultural şi de structura sa psihică.

- Omul este cultural prin natură şi natural prin cultură.

Jane S. MOUTON (1930-1987) – doctor (1957) şi profesor (1959-1964) al *Universităţii Texas*, membru de onoare al *Institute of Business Administration and Management*, a primit *Premiul James A. Hamilton* (1980) şi *Book of the Year* (1982). A scris *Productivity: The Human Side* (1981), *Synergogy* (1984).

Idei principale:

- A descris, împreună cu **R. Blake**, cinci *moduri de rezolvare a conflictelor*: 1) părţile evită să discute interesele lor divergente; 2) una din părţi renunţă să-şi mai susţină interesele; 3) se foloseşte puterea şi cel mai puternic are câştig de cauză; 4) fiecare parte cedează, ajungându-se la un compromis; 5) sunt examinate cauzele şi se caută soluţii convenabile pentru ambele părţi.

George P. MURDOCK (1897-1986) – doctor al *Universităţii Yale* (1925), profesor la universităţile Yale (1938-1962) şi Pittsburg (1962-1973), fondator al *Ethnology* (1962), membru al *A.A.A.S.* şi al *N.A.S.* (1964), preşedinte al *American Ethnological Society* (1952-1953) şi al *A.A.A.* (1955), a primit *Herbert E. Gregory Medal* (1966), *Thomas H. Huxley Medal* (1971). A scris *Social Structure* (1949).

Idei principale:

- A enunţat fundamentele teoretice şi metodologice referitoare la *etnologia transculturală*.
- A elaborat o bancă de date etnografice (*Cross-Cultural Survey*) ce cuprinde o colecţie de monografii, cele mai vechi din secolul al XIX-lea, totalizând peste 800.000 de pagini. Ele descriu aproximativ 400 de societăţi şi peste 1.700 de unităţi culturale.
- Oricare două culturi europene îndepărtate una de alta vor împărtăşi aproximativ şase din zece elemente de clasificare, în timp ce numai una din patru vor fi comune atunci când oricare cultură europeană va fi comparată cu oricare cultură non-europeană.

Alva R. MYRDAL (1902-1986) – director al *Social Pedagogical Institute* (1948) şi al *Department of Social Welfare* al O.N.U. (1949-1950), *ambasador* al Suediei în India (1955-1961), ministru (1966-1975), a primit *Premiul Nobel* pentru pace (1982), a fost soţia lui **G. Myrdal**. A scris *Women's Two Roles: Home and Work* (1956), *The Game of Disarmament* (1976).

Idei principale:

- S-a distins prin activităţi în slujba păcii mondiale şi a dezarmării nucleare.

- A respins ideea potrivit căreia există rate diferite ale fertilităţii, în funcţie de apartenenţa la o categorie socială.
- *Sărăcia* este o consecinţă a unei decizii de cuplu insuficient calculate.

N

Siegfried F. NADEL (1903-1956) – elevul lui **B. Malinowski**, doctor al *Universităţii din Viena* (1925), profesor la *Universitatea din Oxford* şi la *L.S.E.*, şef al *Catedrei de Antropologie* la Australian National University (1950), a primit *Rivers Memorial Medal* (1950). A scris *The Foundations of Social Anthropology* (1942).

Idei principale:

- A propus o interpretare critică a tezelor *funcţionaliste*. Nadel a considerat că mecanismele de reglare ale sistemelor sociale nu sunt întotdeauna eficace şi doar *structuralismul* poate ajuta pentru că el se sprijină pe o teorie a organizării sociale.
- A încercat să integreze sociologia, psihologia şi antropologia într-un singur cadru de analiză.

Ernest NAGEL (1901-1985) - doctor (1930) şi profesor (1967-1974) al *Universităţii Columbia*, editor al *Journal of Philosophy* (1939-1956) şi al *Journal of Symbolic Logic* (1940-1946), preşedinte al *Association of Symbolic Logic* (1941-1943), al *American Philosophical Association* (1954) şi al *Philosophy of Science Association* (1956-1958). A scris *The Structure of Science* (1961).

Idei principale:

- A impus o *metodologie* de origine pozitivistă în cercetarea socială, plecând de la precizarea următoarelor norme pe care ar trebui să le satisfacă cunoaşterea ştiinţifică: 1) să clasifice *evidenţele factuale* pe baza unui set de principii explicative; 2) această clasificare să aibă un caracter sistematic şi să fie completă; 3) să fie constantă, adică să *evite conflictele dintre judecăţi*; 4) să fie precis determinată, adică să poată permite *predictibilitatea* sau falsificabilitatea; 5) să poată fi controlată şi criticată.
- A considerat că *generalizările statistice* rămân principala formă de explicaţie sociologică.

John NAISBITT (1929-) – profesor la universităţile Nanjing, Nankai şi Tianjin, fondator al *Naisbitt China Institute* şi al *Urban Research Corporation* (1968), *doctor honoris causa* al 15 universităţi. A scris *Megatrends 2000* (1990), *China's Megatrends* (2010).

Idei principale:

- Împreună cu **P. Aburdene**, a folosit *analiza de conţinut* pentru a identifica tendinţele majore, locale şi regionale, din viaţa americanilor.

- Pe măsură ce lumile noastre *exterioare* au mai multe similitudini, păstrăm cu şi mai multă sfinţenie tradiţiile izvorâte din *interior*.

Philippe NEMO (1949-) – doctor al *Universităţii din Paris* (1975), profesor la *École Supérieure de Commerce* şi la *École des Hautes Études Commerciales* (1983), director al *Centre de recherche en philosophie économique* (1999), a primit *Premiul Koenigswarter* (1999) şi *Premiul Wikiberal* (2009). A scris *L'Homme structural* (1975), *Les Deux Républiques françaises* (2008).

Idei principale:

- În *relaţiile economice*, cu cât se discută mai mult, cu atât este mai posibil să se ajungă la un consens; în *relaţiile politice*, dimpotrivă, cu cât se discută mai mult, cu atât sunt mai puţine şanse să se ajungă la un acord.

Elisabeth NOELLE-NEUMANN (1916-2010) – doctor al *Universităţii din Berlin* (1940), profesor la universităţile din Mainz (1964-1983) şi Chicago (1978-1991), membru al *S.C.R.*, preşedinte al *W.A.P.O.R.* (1979-1980), a primit *Great Cross of Merit* (1976), *Alexander Rüstow Medaille* (1978), *Viktor Mataja Medaille* (1987), *Premiul Helen Dinerman* (1990). A scris *Die Schweigespirale* (1984), *Öffentliche Meinung* (1989).

Idei principale:

- A propus *teoria spiralei tăcerii*, care are patru asumţii principale: 1) indivizii cu comportamente deviante sunt izolaţi de societate; 2) indivizii trăiesc în permanenţă cu teama de a fi izolaţi; 3) teama de izolare îi determină să evalueze conţinutul opiniilor lor; 4) evaluarea îi determină să-şi păstreze secrete opiniile. Plecând de la premisa că spirala tăcerii are ca element central, nu teama, ci ruşinea, **S. Chelcea** a propus o altă interpretare a acestei teorii (2008).

Martha C. NUSSBAUM (1947-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1975), profesor la *Universitatea Brown* (1984-1995), cercetător la *World Institute for Development Economics Research* (1986-1993), membru al *A.A.A.S.* (1988) şi al *British Academy* (2008), preşedinte al *American Philosophical Association* (1999-2000) şi al *Human Development and Capability Association* (2006-2008), *doctor honoris causa* al 33 de universităţi, a primit *Premiul Grawemeyer* (2002), *Premiul Henry M. Phillips* (2009), *Premiul A.SK Social Science* (2009). A scris *Women and Human Development* (2000), *Frontiers of Justice* (2006).

Domenii de specializare: filosofie politică, sociologia relaţiilor interculturale.

O

Mancur L. OLSON (1932-1998) – doctor al *Universităţii Harvard* (1963), profesor la *Universitatea Maryland*, director al *Center for Institutional Reform and the Informal Sector* (1990), preşedinte al *Southern Economic Association* (1981-1982). A scris *The Logic of Collective Action* (1965), *The Rise and Decline of Nations* (1982).

Idei principale:

- Grupurile mici manifestă, mai degrabă, *comportamente de cooperare* decât grupurile mari iar ele se intensifică dacă interacţiunile se repetă cu aceleaşi grupuri.
- A enunţat o *regulă generală a schimbărilor sociale*: cu cât este mai lungă perioada de stabilitate socială, cu atât e mai dificil să se producă o reformă. Societăţile moderne s-au blocat în asemenea măsură, încât reformele nu sunt posibile nici dacă există o recunoaştere generală a faptului că sunt necesare.
- Deşi indivizii sunt interesaţi în mod egal de *binele colectiv*, toţi au un interes aparte în a contribui cât mai puţin posibil la obţinerea lui.
- Un individ raţional evită să se alăture unui conflict şi preferă să urmeze *strategia avantajului gratuit*, datorită căreia beneficiază de rezultatul colectiv al conflictului.

José ORTEGA Y GASSET (1883-1955) - elev a lui **G. Simmel**, doctor (1904), profesor la *Universitatea din Madrid* (1910-1935), fondator (1923) şi editor (1923-1936) al *Revista de Occidente*, fondator al *Instituto de Humanidades* (1948), membru al *A.S.M.P.* (1914). A scris *Meditaciones del Quijote* (1914), *La rebelión de las masas* (1929) *Una interpretación de la historia universal. En torno a Toynbee* (1948).

Idei principale:

- A analizat fenomenele de *înstrăinare* şi *depersonalizare* a fiinţei umane în condiţiile capitalismului.
- Trecerea de la societatea tradiţională la societatea modernă a produs un nou tip antropologic: *omul-masă*, care este un fel de primitiv ce trăieşte într-o lume complexă a cărei gestionare cere înalte calităţi intelectuale şi morale, în timp ce el este o fiinţă mediocră şi vulgară.
- Este de datoria *maselor* să se lase călăuzite de o *elită* iar o masă şi o elită adecvat constituite reprezintă cheia prosperităţii oricărei naţiuni.

- Fiecare epocă îşi are stilul său de *a iubi*. Fiecare generaţie modifică *regimul erotic* al celei antecedente. În fiecare epocă se căsătoresc mai multe femei dintr-un anumit tip decât din celelalte.
- *Îndrăgostirea* nu e nimic mai mult decât o atenţie anormal fixată asupra altei persoane, exclusivismul atenţiei înzestrând persoana iubită cu calităţi ireale, pierzându-se din vedere defectele reale.

P

Norman V. PEALE (1898-1993) – jurnalist la *Morning Republic*, fondator al *Blanton-Peale Institute* (1937), a primit *Presidential Medal of Freedom* (1984). A scris *The Power of Positive Thinking for Young People* (1955), *Six Attitudes for Winners* (1990).

Idei principale:

- A analizat distincţia dintre *gândirea pozitivă* şi *gândirea negativă*, plecând de la premisa că, aflaţi în faţa unor situaţii imprevizibile, nefamiliare sau stresante, indivizii se angajează diferit în analizarea şi soluţionarea lor, unii implicându-se activ, ofensiv, constructiv iar alţii pasiv, defensiv, neconstructiv.

PLATON (427-347 î.e.n.) - elevul lui **Socrate,** fondator al *Academiei* (387 î.e.n.), prima instituţie de învăţământ superior din Occident. A scris *Republica, Banchetul, Phaidon, Phaidros.*

Idei principale:

- A căutat modelul de societate care să se sustragă dezordinii şi uzurii timpului. În *Republica* a expus mijloacele necesare pentru atingerea unui asemenea obiectiv iar în *Legile* a oferit o serie de indicaţii şi mai detaliate prin care se poate construi tipul de societate consider a fi perfect.
- A susţinut, spre deosebire de **Parmenide** şi **Heraclit**, că există o lume a Ideilor (de *Bine*, de *Frumos* etc.), în care prioritară este *Justiţia*, principiul care stă la baza vieţii pământene pentru a se clădi o cetate ideală.
- *Cetatea ideală* presupune atribuirea de statute sociale în funcţie de competenţele fiecărui individ. Indivizii trebuie aleşi în funcţie de calităţile lor şi repartizaţi în trei clase: 1) *meşteşugari*, cei ce se îngrijesc de problemele economice; 2) *războinici*, responsabili cu apărarea cetăţii; 3) *clasele superioare*, înzestrate cu înţelepciune, care le conferă capacitatea de a guverna. Această configuraţie ideală a societăţii este reflectarea în ordinea socială a structurii sufletului uman. La Platon, sufletul este compus din trei părţi (dorinţă - inimă - raţiune) ce corespund tot atâtor virtuţi (cumpătare - curaj - înţelepciune).
- Simpli cetăţeni, *plebea*, nu pot înţelege complexitatea actului de guvernare. Singurii capabili să se ocupe cu apărarea şi administrarea cetăţii şi să fundamenteze regulile guvernării sunt *filosofii*.

Bibliografie:

Lallement Michel, *Istoria ideilor sociologice*, Ed. Antet, Bucureşti, 1997, pp. 15-17;

Pierre J. PROUDHON (1809-1865) – membru al *Parlamentului*. A scris *Qu'est-ce que la propriété ?* (1840), *Philosophie de la misère* (1846).

Idei principale:

- A criticat propoziţia preluată de la **J. Brissot** (*proprietatea înseamnă jaf*), considerând că proprietatea nu este produsul jafului. Nu proprietatea este problema, ci organizarea acestei proprietăţi. Regimul instituţional al proprietăţii este criticabil tocmai pentru că permite proprietarului să încaseze un venit fără să muncească.
- A deosebit între productivitatea muncii individuale şi productivitatea muncii colective. "Două sute de oameni au ridicat în câteva ore obeliscul din Lucsor pe soclu; credeţi că un singur om ar fi reuşit s-o facă în 200 de zile? Şi, cu toate acestea, în contul unui capitalist, suma salariilor ar fi fost aceiaşi". Contractul de muncă remunerează valoarea produsului individual al muncii, iar capitalistul păstrează pentru el profitul care se datorează produsului forţei colective şi de la care muncitorii sunt excluşi.
- Deşi a fost un critic al capitalismului, i-a criticat şi pe socialiştii care militau pentru cooperativizare: s-a opus deţinerii bunurilor de către stat, considerând că acestea ar trebui deţinute de muncitori.
- Viaţa omului constituie o luptă permanentă, o luptă împotriva lipsurilor, o luptă cu natura, o luptă cu semenii, în consecinţă, cu sine însuşi.
- A respins ideile de *Dumnezeu* şi de *Stat*, precum şi instituţiile derivate lor, ca pe două surse conexe ale înrobirii omului.

Q

Adolphe J. QUETELET (1796-1874) – doctor al *Universităţii din Gent* (1819), profesor la *Universitatea din Bruxelles* (1819-1834), fondator al *Observatoire royal de Belgique* (1828), secretar (1834-1874) al *Académie royale de Belgique*, membru al *Royal Society of Edinburgh* (1835), al *Royal Society* (1839) şi al *Royal Swedish Academy of Sciences* (1850). A scris *Du système social et des lois qui le régissent* (1848), *Sur la statistique morale et les principes qui doivent en former la base* (1848).

Idei principale:

- A aplicat *teoria probabilităţii* la studiul fenomenelor sociale.
- O anumită predispoziţie spre *crimă* există în toate straturile sociale.
- A elaborat *legea constanţei crimei*, care se bazează pe două *postulate*: 1) fiecare societate posedă un sistem care stabileşte ce este licit sau ilicit şi care sancţionează ceea ce contravine legii; 2) un număr mereu asemănător de indivizi, din raţiuni obscure, optează pentru ceea ce este ilicit.

R

Alfred R. RADCLIFFE-BROWN (1881-1955) – profesor la universităţile din Sydney (1926-1931), Chicago (1931-1937) şi Oxford (1937-1946), director al *Institute of Social Studies* (1947-1949), membru al *New York Academy of Sciences* şi al *British Academy*, preşedintele al *R.A.I.* şi al *Association of British Social Anthropologists*, a primit *Rivers Medal* (1938), *Thomas H. Huxley Medal* (1951). A scris *Structure and Function in Primitive Society* (1952), *Method in Social Anthropology* (1958).

Idei principale:

- A discreditat într-o manieră categorică ipotezele *evoluţioniste* şi *istoriciste* ale foştilor lui mentori. A fost un susţinător frenetic al *analizelor comparative*.
- *Sancţiunea socială* reprezintă o reacţie din partea societăţii sau a unui număr considerabil a membrilor săi faţă de un mod de comportament dezaprobat.

John B. RAWLS (1921-2002) - doctor al *Universităţii Princeton* (1950), profesor la universităţile Cornell (1962) şi Harvard (1964), a primit *Premiul Henry M. Phillips* (1974), *Premiul Benjamin E. Lippincott* (1987), *Premiul Rolf Schock* (1999) şi *Naţional Humanities Medal* (1999). A scris *A Theory of Justice* (1971), *The Law of Peoples* (1999).

Idei principale:

- A elaborat *principiile dreptăţii sociale*, printre care amintim: 1) inegalităţile sociale şi economice trebuie să fie reglementate astfel încât să aducă folosul maxim acelora care sunt cei mai dezavantajaţi; cu alte cuvinte, inegalităţile pot fi admise doar dacă sunt în folosul celor mai dezavantajaţi membri ai societăţii; 2) trebuie să existe condiţii de autentică egalitate a şanselor.
- Nu o *societate* dreaptă generează *instituţii* drepte, ci instituţiile politice drepte sunt cele care pot genera o societate dreaptă.

Jean-Jaques ROUSSEAU (1712-1778) - prieten cu **D. Diderot**, *secretarul* ambasadorului Franţei în Republica Veneţia (1743-1744), a primit *Premiul oferit de Académie de Dijon* (1750). A scris *Discours sur l'origine et les fondements de l'inégalité parmi les hommes* (1755), *Du contrat social* (1762).

Idei principale:

- În starea de natură, omul (denumit natural sau sălbatic) este singur, independent şi bun. Lipsit de raţiune, el nu deosebeşte binele de rău. În societate (starea civilă),

omul este în întregime definit de apartenenţa sa socială şi permanent ispitit să facă rău celuilalt.
- *Contractul social* reprezintă o formă de asociere ideală a indivizilor, care nu se mai supun unii altora, prin coerciţie sau dominaţie, ci numai statului, ca expresie suverană a voinţei generale.
- A criticat sever parlamentarismul de tip englez: poporul englez se crede liber, dar se înşeală amarnic; el nu este liber decât pe durata alegerii membrilor Parlamentului: de îndată ce sunt aleşi, poporul redevine sclav, nu mai înseamnă nimic.
- Omul s-a născut liber şi, cu toate acestea, este pretutindeni încătuşat.

Bibliografie:
Lallement Michel, *Istoria ideilor sociologice*, Ed. Antet, Bucureşti, 1997, pp. 44-47;

Walter G. RUNCIMAN (1934-) – profesor la *Trinity College* (1971), membru al *A.A.A.S.*, preşedinte al *British Academy* (2001-2005), *doctor honoris causa* al universităţilor Oxford, York şi Edinburgh. A scris *Relative Deprivation and Social Justice* (1966), *The Theory of Cultural and Social Selection* (2009).
Domenii de specializare: istoria sociologiei, sociologie comparată.

Gilbert RYLE (1900-1976) – profesor la *Universitatea Oxford* (1945-1968), editor al *Mind* (1947-1971), preşedinte al *Aristotelian Society* (1945-1946). A scris *Dilemmas* (1954), *The Thinking of Thoughts* (1968).
Idei principale:
- A realizat distincţia între *descrierea inconsistentă* (un mod de a analiza fenomenele din afara lor) şi *descrierea consistentă* (un mod de analiză bazat pe observaţie participativă, în interiorul fenomenelor investigate).

S

Marshall D. SAHLINS (1930-) – doctor al *Universităţii Columbia* (1954), profesor la *Universitatea Michigan*, *profesor emerit* al Universităţii Chicago, membru al *C.A.S.B.S.* (1963), al *A.A.A.S.* (1976), al *N.A.S.* (1991) şi al *British Academy* (1998), membru de onoare al *R.A.I.* (1996), *doctor honoris causa* al universităţilor din Bruxelles (1985), Paris (1999), Michigan (2001) şi St. Andrews (2003), a primit *Premiul Gordon Laing* (1978), *Premiul Phoenix* (1998) şi *Thomas H. Huxley Medal* (1998). A scris *Stone Age Economics* (1972), *Culture in Practice* (2000).

Idei principale:

- A elaborat o *tipologie a relaţiilor de dăruire*, care se întinde de la darul dezinteresat, la unul din poli, până la o relaţie de exploatare, la celălalt. *Reciprocitatea generalizată* presupune că cel ce dăruieşte nu trebuie să se aştepte să primească ceva înapoi iar cel care primeşte nu este constrâns să dea un dar în schimb. *Reciprocitatea echilibrată* presupune că obiecte echivalente trebuie schimbate într-un interval de timp relativ scurt iar *reciprocitatea negativă* implică faptul că fiecare caută să-şi maximizeze avantajul pe seama celeilalte părţi.
- *Evoluţia* reprezintă tendinţa ca unele sisteme adaptate să fie înlocuite de altele, mai mari şi mai eficiente decât primele.

Bibliografie:

Marshall Gordon, *Dicţionar de sociologie*, Ed. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2003, pp.483-484;

Claude H. de SAINT-SIMON (1760-1825) - A scris *Du système industriel* (1821), *De l'Organisation sociale* (1825).

Idei principale:

- *Istoria* are caracter evolutiv şi evoluţia ei are loc prin relaţia dintre noi moduri de gândire (pozitivismul etc.) şi noi forme de organizare socială (feudalismul, industrializarea etc.).
- *Viaţa socială* este guvernată de legi pe care ştiinţa poate să le descopere.
- *Oamenii de ştiinţă* şi *industriaşii* sunt cei mai potriviţi să rezolve marile probleme sociale, deci ei trebuie să conducă societatea şi să ghideze schimbarea socială.
- Evoluţia omului poate fi împărţită în *perioade organice* (când trăiesc în unitate) şi *perioade critice* (când trăiesc în anarhie şi vrajbă).
- A considerat că opoziţia între trândavi (*viespile*) şi productivi (*albinele*) stă la baza istorică a

tuturor antagonismelor de clasă. A criticat inutilitatea militarilor, legiuitorilor, metafizicienilor şi a altor burghezi rentieri, însă, nu a contenit cu laudele la adresa clasei productive, care include patronii-industriaşi, negustorii, agricultorii şi muncitorii.

- *Teoria claselor sociale* accentuează exploatarea unui număr foarte mare de muncitori de către o elită restrânsă. Exploatarea nu se face în detrimentul salariului, pentru profit, ci în detrimentul societăţii în ansamblu, pentru exploatatori.

Edward SAPIR (1884-1939) - elevul lui **F. Boas**, doctor al *Universităţii Columbia* (1909), profesor la universităţile Chicago (1925-1931) şi Yale (1931-1939), director al *Anthropological Division* din cadrul Geological Survey of Canada (1910-1925) şi al *Internaţional Auxiliary Language Association* (1930-1931), membru al *N.A.S.*, preşedinte al *Linguistic Society of America* (1933) şi al *A.A.A.* (1938), *doctor honoris causa* al Universităţii Columbia. A scris *Time Perspective in Aboriginal American Culture, A Study in Method* (1916), *Le Langage* (1921).

Idei principale:

- A criticat cu severitate *evoluţionismul, difuzionismul* şi *funcţionalismul*.

- Opunând culturile *autentice*, culturilor *falsificate*, a susţinut că, din punct de vedere al autenticităţii, cultura unui mic trib primitiv poate fi superioară celei a unei societăţi presupuse a fi mai evoluată.

- *Societatea* nu este suma statică a instituţiilor sociale, ci suma actelor creatoare de comunicare între indivizii care o compun. Orice act de comportament social implică comunicarea, explicit sau implicit.

- A elaborat, împreună cu **B. Whorf**, *ipoteza Sapir-Whorf*, conform căreia fiecare limbă în parte constituie de fapt o grilă de tip gnoseologic care poate altera percepţia lumii înconjurătoare. Oameni cu limbi native diferite nu vor avea aceiaşi perspectivă asupra lumii. Imaginea pe care ne-o formăm asupra realităţii depinde esenţialmente de limba pe care o vorbim, pentru că limba influenţează modul în care gândim.

Giovanni SARTORI (1924-) – doctor (1946) şi decan al *Departamentului de Ştiinţe Politice* (1969-1972) al Universităţii Firenze, profesor (1979-1994) şi *profesor emerit* (1994) al Universităţii Columbia, fondator al *Rivista Italiana di Scienza Political* (1971), membru al *A.A.A.S.*, *doctor honoris causa* al opt

universităţi printre care Georgetown (1994), Guadalajara (1997), Buenos Aires (1998), Bucureşti (2001) şi Salvador (2009), a primit *Ordem do Crozeiro do Sul* (1999), *Premiul Prince of Asturias* (2005), *Premiul Karl Deutsch* (2009). A scris *Elementi di teoria politica* (1987), *La comparazione nelle scienze sociali* (1991).

Idei principale:

- Variabilele independente din sociologie sunt, fundamental, *structuri sociale* în timp ce variabilele independente din ştiinţa politică sunt, fundamental, *structuri politice*.
- *Sociologia politică* este un hibrid interdisciplinar ce încearcă să combine variabilele sociale şi politice, adică inputurile sugerate de sociolog cu inputurile sugerate de politolog.

Alfred SAUVY (1898-1990) – profesor la *Institut de Sciences Politiques* (1940-1958) şi la *Collège de France* (1959-1969), fondator şi director (1946-1975) al *Population*, jurnalist la *Le Monde* (1990), director al *Institut national d'études démographiques* (1945-1962) şi al *Institut de demographie* (1957-1968), reprezentant al Franţei la *Commission de Statistique et Population* din cadrul Nations Unies (1947-1980), *doctor honoris causa* al şapte universităţi, printre care cele din Barcelona, Bruxelles, Utrecht şi Montréal, a primit *Légion d'honneur* şi *Ordre National du Merite*. A scris *L'opinion public* (1964), *De la rumeur à l'histoire* (1985).

Idei principale:

- A distins patru forme de exprimare a *opiniilor*: 1) opiniile clar exprimate; 2) opiniile vag exprimate (zvonurile); 3) opiniile exprimate prin referendum; 4) opiniile exprimate cu ocazia alegerilor.
- A lansat expresia *lumea a treia*, considerând că vorbim cu uşurinţă de două lumi, de un posibil război între ele, şi uităm că există şi o a treia, ignorată şi disprețuită, constituită din ansamblul celor pe care îi numim subdezvoltaţi.

Wilbur L. SCHRAMM (1907-1987) – doctor al *Universităţii Iowa* (1932), profesor la universităţile Illinois şi Hong Kong, *profesor emerit* al Universităţii Stanford (1973), fondator (1947) şi director (1947-1973) al *Institute for Communications Research*, director al *School of Journalism* (1943-1947) şi al *East-West Communication Institute* (1973), a primit *Premiul A.A.P.O.R.* (1982). A scris *Mass Media and National Development* (1964), *A History of Communication Study* (1994).

Idei principale:
- Distanţa dintre aspiraţia de sine a copilului şi cea percepută de la părinţi se corelează cu un interes mai mare pentru programe media *orientate spre imaginar* şi o utilizare mai redusă a mesajelor *orientate spre realitate*.

Joseph A. SCHUMPETER (1883-1950) – doctor al *Universităţii din Viena* (1906), profesor la universităţile Bonn (1925-1932) şi Harvard (1932-1950), preşedinte al *Biedermann Bank* (1920-1924), al *Econometric Society* (1933) şi al *A.E.A.* (1949). A scris *Zur Soziologie der Imperialismen* (1919), *Kapitalismus, Sozialismus und Demokratie* (1942).
Idei principale:
- Cetăţeanul tipic coboară la un *nivel inferior de performanţă intelectuală* imediat ce intră în domeniul politic. Astfel, devine din nou un primitiv.

Charles G. SELIGMAN (1873-1940) – profesor (1910-1934) şi *profesor emerit* (1934) al Universităţii din Londra, membru al *Royal Society* (1919), preşedinte al *R.A.I.* (1923-1925), a primit *Rivers Memorial Medal* (1925) şi *Thomas H. Huxley Medal* (1932). A scris *Anthropology and Psychology* (1924), *Races of Africa* (1930).
Idei principale:
- A studiat visele şi *psihopatologia primitivilor*.
- A acordat o importanţă deosebită raporturilor dintre *antropologie* şi *psihologie*. El i-a sugerat lui **B. Malinowski** să verifice la trobriandezi ipotezele freudiene.

Elman R. SERVICE (1915-1996) - doctor la *Universitatea Columbia* (1951), profesor la universităţile Columbia (1949-1953), Michigan (1953-1968) şi Santa Barbara (1968-1985), membru al *A.A.A.*, secretar al *American Ethnological Society*. A scris *Evolution and Culture* (1960).
Idei principale:
- A susţinut, împreună cu **M. Sahlins,** că nici o societate nu este pregătită pentru toate problemele posibile şi una care este foarte pregătită nu poate fi socotită superioară pe scara capacităţii adaptative.
- Evoluţia se bazează pe două propoziţii contradictorii: 1) evoluţia speciilor are loc din cauza adaptării; 2) evoluţia sistemului general al vieţii are loc în ciuda adaptării.
- În baza tensiunii dintre cele două evoluţii, a elaborat *legea potenţialului evoluţionar*, conform căreia, cu cât mai specializată şi mai adaptată este o formă într-un

stadiu evoluţionar dat, cu atât mai mic este potenţialul ei pentru a trece într-un stadiu următor. Altfel spus, progresul evoluţionar specific este invers proporţional cu potenţialul evoluţionar general.
- Progresul general este neregulat şi discontinuu iar teoria că evoluţia merge de la forma cea mai avansată la nivelul următor este contrară legii potenţialului evoluţionar.

Robert Y. SHAPIRO – doctor al *Universităţii Chicago* (1982), profesor la *Universitatea Columbia* (1982-2010), director al *Institute for Social and Economic Research and Policy*, membru al *W.A.P.O.R.*, al *S.S.H.A.* şi al *S.A.A.A.* (2010), a primit *Premiul Goldsmith* (2001). A scris *The Rational Public* (1992), *Political Manipulation and the Loss of Democratic Responsiveness* (2000).
Idei principale:
- *Preferinţele politice colective* sunt predominant raţionale, în sensul că sunt stabile, formează patternuri coerente şi mutual consistente iar schimbarea lor se realizează într-o direcţie predictibilă.

Roger SILVERSTONE (1945-2006) – doctor al *Universităţii din Londra* (1980), profesor la *Universitatea Sussex* (1991-1998) şi la *L.S.E.* (1998-2006), editor al *New Media and Society* (1999), director al *Centre for Research into Innovation, Culture and Technology* (1987-1991). A scris *Minorities and their Media* (2005), *Media and Morality* (2006).
Idei principale:
- Televizorul reprezintă în măsură hotărâtoare un *mijloc primar de socializare*, complementar sau substitutiv şcolii şi familiei.
- *Televizorul* este, atât din punct de vedere istoric, cât şi social, principalul canal de comunicare al suburbiei.

Theda SKOCPOL (1947-) – doctor al *Universităţii Harvard* (1976), profesor la *Universitatea Chicago* (1981), director al *Center for American Political Studies* (2000-2006), membru al *A.A.A.S.* (1994) şi al *N.A.S.* (2008), preşedinte al *S.S.H.A.* (1996) şi al *A.P.S.A.* (2002-2003), a primit *Premiul Wright C. Mills* (1979), *Premiul Woodrow Wilson* (1993) şi *Premiul Johan Skytte* (2007). A scris *Social Revolutions in the Modern World* (1994), *Diminished Democracy* (2003).
Idei principale:
- A analizat cultura americană contemporană, considerând că asistăm la o *democraţie diminuată*, care nu poate fi

explicată cu uşurinţă, nici de ideologiile de stânga, nici de cele de dreapta.
- *Revoluţiile sociale* au condus la formarea unor state naţionale mai puternice, mai centralizate, mai birocratice şi mai coercitive decât regimurile vechi pe care le-au înlocuit.

Herbert SPENCER (1820-1903) - redactor al *The Economist* (1848-1853), membru al *A.S.M.P.* (1883), a fost nominalizat la *Premiul Nobel* pentru literatură (1902). A scris *Principles of Psychology* (1855), *Principles of Sociology* (1876-1896, 3 vol.), *The Study of Sociology* (1896).

Idei principale:
- Urmându-l pe zoologul francez **Lamarck**, a considerat dezvoltarea embrionară ca prototip al dezvoltării popoarelor, dar nu a fost de acord cu **Darwin** care aprecia că dezvoltarea indivizilor este un fenomen fundamental diferit de fenomenul dezvoltării popoarelor.
- Pentru a analiza socialul, s-a inspirat din fiziologie şi mecanică, descoperind în *legea lui Baer*, principiul evoluţiei: *materia trece de la o omogenitate nedefinită şi incoerentă la o eterogenitate definită şi coerentă*. Transpunând această lege în domeniul istoriei, Spencer a susţinut că societăţile evoluează de la omogen la eterogen, de la simplu la complex.
- A introdus conceptul de *evoluţie* în lumea ştiinţifică şi a trasat *axa evoluţiei*: la extremele acesteia se găsesc, pe de o parte, societăţile omogene, cu un înalt grad de coerciţie, conduse de caste militare, şi de cealaltă parte, societăţile care se bazează pe diviziunea muncii, care respectă libertatea individuală şi nu recurg la intervenţia statului. Evoluţia nu este nici lineară, nici nu poate fi parcursă în acelaşi ritm de toate ţările.
- A fost deosebit de interesat de conceptul evolutiv al supravieţuirii celor mai puternici şi l-a aplicat la studiul schimbării societăţilor. Modul său de a privi lucrurile, etichetat drept *darwinism social*, l-a făcut să susţină că, dacă guvernul nu ar interveni, societatea s-ar debarasa de neputincioşi, permiţându-le doar celor mai buni să supravieţuiască şi să se reproducă. De exemplu, el s-a pronunţat împotriva educaţiei publice generale, pe motiv că o persoană care în mod real vrea să înveţe va găsi într-un fel sau altul mijloacele să o facă.
- A comparat instituţiile societăţii cu organele corpului omenesc, remarcând o diferenţă: în corpul uman există un singur organ care controlează restul părţilor, ceea ce nu se întâmplă în societate. Conştiinţa socială nu se

concentrează într-un singur punct, ci în toţi indivizii care compun corpul societăţii. Aşadar, nu societatea, ci individul stă la baza unei organizări sociale eficiente.
- Într-un *regim militar*, individul este proprietatea statului. Viaţa sa nu îi aparţine, ci stă la dispoziţia societăţii. Într-o *societate industrială*, acest gen de subordonare nu este obligatoriu. Individualitatea cetăţeanului în loc să fie sacrificată de societate, trebuie să fie protejată de societate. Când spre exterior apărarea nu mai este necesară, în interior apărarea devine funcţia cardinală a statului.

Oswald A. SPENGLER (1880-1936) – doctor al *Universităţii Halle* (1904), profesor la *Universitatea Gottingen*. A scris *Der Untergang des Abendlandes* (1918-1922, 2 vol.), *Jahre der Entscheidung* (1934).

Idei principale:
- A înlocuit *paradigma liniară* de reprezentare a istoriei universale cu *paradigma ciclică*, considerând că istoria se constituie din biografia mai multor culturi (egipteană, greco-romană, chineză, babiloneană, indiană, arabă), fiecare dintre acestea parcurgând un ciclu de viaţă identic, de câteva sute de ani.
- A definit *civilizaţia* ca fiind faza de decădere a unei culturi. *Cultura* este un organism care parcurge o fază de creştere şi de maturizare (caracterizată prin dezvoltarea activităţilor spirituale), urmată de o fază de decădere (caracterizată de spiritul mercantil şi pragmatic, lipsa idealului spiritual).
- A realizat o analogie a *vieţii* cu cele patru *anotimpuri*, realizând următoarele asocieri: *primăvara* – naşterea şi copilăria; *vara* – tinereţea; *toamna* – maturitatea; *iarna* – bătrâneţea şi moartea.

Eugeniu SPERANŢIA (1888-1972) - doctor al *Universităţii Bucureşti* (1912), profesor la *Academia de Drept din Oradea* (1921-1934) şi la *Universitatea din Cluj-Napoca* (1934-1949), membru al *Societăţii Române de Filosofie* (1941). A scris *Introducere în sociologie* (1939).

Idei principale:
- A ajuns la ideea sociologică a *cunoştinţei socialmente relatată*, conform căreia există o atitudine mentală fundamentală a oamenilor de a acorda credit spuselor semenilor, atitudine ce poate merge până la credulitate, nejustificată din punct de vedere raţional. Autoritatea sursei constituie cel mai însemnat mod al cunoştinţei relatate.

- *Elita* este garanţia producerii valorilor sociale, *masa* nefiind altceva decât depozitara acestora; masa poate face să germineze valorile, dar ea nu creează nimic singură.
- A elaborat conceptul de *simplexie a valorilor*, care desemnează factorul unificator, nucleul de valori, care conferă identitate grupurilor sociale. Elementele constitutive ale simplexiei valorilor sunt ideile, credinţele, idealurile etc., care exercită asupra indivizilor o putere magnetică, transformând-i din masă amorfă într-un grup social organizat. Acţiunea simplexiei valorilor asupra grupurilor sociale se exercită diferenţiat, în funcţie de complexitatea nucleului de valori. Atunci când nucleul are o structură simplă, presupunând o singură idee, grupul pe care-l poate întruni este mai omogen.
- Pentru a înţelege *viaţa socială* trebuie să se ţină cont de: motivaţiile pe care oamenii le dau actelor lor, caracterul intenţional al acestor acte, semnificaţia ce se atribuie lucrurilor şi valoarea lor. Intenţia, motivaţia, semnificaţia şi valoarea sunt atribute exclusive ale conştiinţei.
- Doi oameni, din momentul când intră în raporturi sociale, nu mai rămân calitativ aceiaşi, nu mai sunt cum erau, ci suferă amândoi anumite prefaceri. O societate de doi oameni nu e suma lor aritmetică, ci un fapt nou, o sinteză de ordin sufletesc.

Bibliografie:

Costea Ştefan (coord.), *Sociologi români. Mică enciclopedie*, Ed. Expert, Bucureşti, 2001, pp. 407-416;

Constantin G. STERE (1865-1936) – profesor (1903-1916) şi rector (1913-1916) al *Universităţii din Iaşi*, fondator al revistei *Viaţa românească* (1906), deputat, arestat nouă ani în închisorile ruseşti, pentru transportul clandestin de literatură „subversivă" editată în Occident, deportat în Siberia. A scris *Evoluţia individualităţii şi noţiunea de persoană în drept* (1897).

Idei principale:

- A formulat *modelul unei societăţi ţărăneşti,* cu o ţărănime liberă şi stăpână pe pământurile ei, o dezvoltare a industriei mici cu ajutorul unei intense mişcări cooperatiste la sate şi oraşe şi o monopolizare de către stat a industriei mari.
- Existenţa populaţiei majoritar ţărăneşti şi gradul de dezvoltare economică a societăţii româneşti atestă caracterul ei agrar. Stere a susţinut imposibilitatea industrializării României şi deci a căii europene de evoluţie a societăţii româneşti.

- În societăţile primitive nu există individualităţi. Imitativitatea şi sugestibilitatea produc nişte grupări sociale cu un caracter gregarist, în care fiecare individ este copia celuilalt. Individul iese din starea nediferenţiată în instituţia permanentă a *Marelui oştean războinic*. Condiţiile care au favorizat procesul de individualizare sunt proprietatea individuală (izvorâtă din prada de război) şi sclavia celor învinşi. Deci, robia este un pas înainte în procesul de emancipare a individului de sub stăpânirea societăţii.
- A elaborat *teoria cooperaţiei*, conform căreia puterea maselor nu se poate reduce la suma puterilor individuale intrate în conlucrare. Dacă la **H. Spencer**, societatea era un organism, iar la **G. Tarde** societatea era o imitaţie, la Stere societatea e o cooperaţie.

Bibliografie:

Costea Ştefan (coord.), *Sociologi români. Mică enciclopedie*, Ed. Expert, Bucureşti, 2001, pp. 430-436;

T

Frank TANNENBAUM (1893-1969) – doctor al *Brookings School of Economics* (1921), profesor la universităţile Cornell (1932-1935) şi Columbia (1935-1965). A scris *Crime and Community* (1951).
Domenii de specializare: istoria sociologiei, criminologie.

Frederick W. TAYLOR (1856-1915) – doctor al *Universităţii Pennsylvania* (1906), profesor la *Dartmouth College*, a primit *Elliott Cresson Medal* şi *Gold Medal* (1900). A scris *Principles of Scientific Management* (1911).
Idei principale:
- A formulat *principiile managementului ştiinţific*: 1) *principiul dezvoltării ştiinţei*, referitor la sistematizarea cunoştinţelor deţinute de muncitori şi reducerea lor la reguli şi legi; 2) *principiul selecţiei ştiinţifice*, referitor la alegerea muncitorilor în funcţie de însuşirile lor fizice şi intelectuale; 3) *principiul apropierii dintre ştiinţă şi muncitor*, referitor la inducerea dorinţei de instruire a muncitorului; 4) *principiul cooperării constante între conducere şi muncitori*, referitor la distribuirea echitabilă a muncii şi a responsabilităţilor între muncitori.

Alain TESTART (1945-) – doctor al *Universităţii din Paris* (1975) sub coordonarea lui **J. Barrau**, membru al *Laboratoire d'Anthropologie Sociale*, director de cercetare la *C.N.R.S.* A scris *Éléments de classification des sociétés* (2005), *Interprétation symbolique et interprétation religieuse en archéologie* (2006).
Idei principale:
- A distins între două tipuri de *evoluţionism*: 1) cel care consideră că evoluţia nu este altceva decât o acumulare progresivă de invenţii şi descoperiri umane, ceea ce înseamnă că societăţile primitive sunt caracterizate doar prin lipsuri şi ignoranţe; 2) cel care concepe evoluţia ca o suită de decalaje între planuri diferite de organizare socială, ceea ce înseamnă că societăţile primitive sunt la fel de complexe ca şi cele ulterioare lor.
- Obiectul *antropologiei* trebuie să fie studiul societăţilor primitive.

Alexis C. de TOCQUEVILLE (1805-1859) – membru al *Académie française*, a primit *Légion d'honneur* (1837), deputat (1839), ministru (1849). A scris

De la démocratie en Amérique (1835, 1840, 2 vol.)

Idei principale:

- În *democraţie*, oamenii sunt cuprinşi într-un sistem în care mobilitatea socială permite fiecăruia accesul la orice post sau rang. Însă, orice democraţie poate cădea în capcana centralizării sau poate aluneca în despotism.
- A fost adeptul *egalităţii şanselor*, considerând că naţiunile din zilele noastre ştiu să creeze condiţii egale, însă depinde de ele ca egalitatea aceasta să ducă la servitute sau la libertate, la lumină sau la barbarie, la prosperitate sau la mizerie.
- A elaborat *efectul Tocqueville*, conform căruia răul pe care îl suportăm cu răbdare atunci când e inevitabil, pare de netolerat de îndată ce inventăm o modalitate de a ne sustrage lui. *Revoluţia* nu apare întotdeauna atunci când se merge din rău în mai rău, ci se întâmplă frecvent ca un popor care a suportat, fără să se plângă, legile cele mai intolerabile, să le respingă violent tocmai atunci când povara lor începe să se micşoreze. Revoluţia franceză a izbucnit într-o perioadă de progres economic, când lucrurile tocmai se ameliorau, după o vreme în care se degradase mult nivelul de trai.
- A încercat să surprindă de ce America este atât de diferită de Europa. În Europa nimănui nu-i pasă de bani (clasa de jos nu are nici o speranţă să-i obţină iar celor de sus li se par garantaţi în mod automat), în timp ce în America, filosofia este alta (prin muncă asiduă fiecare poate deveni bogat).
- A fost un suporter al *rasismului*, în termenii neamestecului etniilor şi a combătut sistemul colonialist francez care merge pe asimilare.

Tzvetan TODOROV (1939-) – doctor al *Universităţii din Paris* (1970), profesor la universităţile Harvard, Yale, Columbia şi Berkeley, director de cercetare la *C.N.R.S.* (1978), a primit *Bronze Medal, Premiul Charles Lévêque, Premiul Maugean, Premiul Prince of Asturias* (2008) şi *Ordre des Arts et des Lettres*. A scris *La Vie commune: essai d'anthropologie générale* (1995), *Mémoire du mal, tentation du bien* (2000), *Les Abus de la mémoire* (2004).

Idei principale:

- *Memoria* nu restituie niciodată integral trecutul, ci îl reconstruieşte mai mult sau mai puţin, în funcţie de caracteristicile indivizilor care-şi aduc aminte.
- E mai avantajos să rămâi în rolul *victimei* decât să primeşti o reparaţie pentru ofensa suportată pentru că, în locul unei satisfacţii de moment, ai posibilitatea păstrării unui privilegiu permanent (atenţia şi recunoaşterea celorlalţi).

Alvin TOFFLER (1928-) - profesor la *Universitatea Cornell* şi la *N.S.S.R.*, fondator al *Institute of Stress* (1979), membru al *S.A.A.A.* şi al *International Institute for Strategic Studies*, a primit *Ordre des Arts et des Lettres*. A scris *Future Shock* (1970), *The Third Wave* (1980), *War and Anti-War* (1995).

Idei principale:

- A creat o nouă disciplină: *futurologia*.
- *Şocul viitorului* este un produs al ritmului foarte rapid de schimbare în societate. El se naşte din suprapunerea unei noi culturi pe o cultură veche. Însă, accelerarea schimbărilor sociale şi tehnologice sporeşte dificultatea indivizilor şi a organizaţiilor de a le face faţă. Există un decalaj mare între adaptarea umană şi/la schimbările din mediul înconjurător. Toffler a elaborat sintagma de *cancer al istoriei*, pentru a denumi acest conflict între o tehnologie avansată şi o societate întârziată.
- A împărţit *civilizaţia* în trei faze: 1) faza agricolă a Primului Val; 2) faza industrială a celui de-Al Doilea Val; 3) faza informaţională a celui de-Al Treilea Val. Civilizaţia celui de-al treilea val are numeroase trăsături similare cu civilizaţia primului val (producţie descentralizată, muncă la domiciliu etc.), ceea ce face posibil ca multe ţări aparţinând primului val să poată trece direct la al treilea, fără să mai treacă prin faza de dezvoltare proprie celui de-al doilea val.
- *Puterea* este inerentă tuturor sistemelor sociale şi tuturor relaţiilor umane. Indivizii sunt încorporaţi în multe subsisteme de putere diferite, deşi conexe. Supra-concentrarea, dar şi sub-concentrarea resurselor de putere sunt la fel de primejdioase.

Peter B. TOWNSEND (1928-2009) – profesor la universităţile Essex (1963-1982), Bristol (1982-1993) şi la L.S.E. (1999-2009), *profesor emerit* al Universităţii Bristol (1993), director al *Child Poverty Action Group* (1969-1989), membru al *British Academy* (2004), *doctor honoris causa* al opt universităţi, printre care Edinburgh (1996), York (2000) şi Stirling (2002). A scris *The International Analysis of Poverty* (1993), *A Poor Future* (1996).

Domenii de specializare: politici sociale.

Arnold J. TOYNBEE (1889-1975) – profesor la *Universitatea din Londra* (1919-1955), director de studii la *Royal Institute of International Affairs* (1925-1955). A scris *A Study of History* (1934-1961), *America and the World Revolution* (1962).

Idei principale:
- A identificat 21 de *civilizaţii* în întreaga istorie a umanităţii, dintre care cinci ar fi încă active în lumea contemporană: civilizaţia creştină occidentală, civilizaţia creştină ortodoxă, civilizaţia islamică, civilizaţia hindusă, civilizaţia extrem-orientală. Factorul fundamental care diferenţiază aceste civilizaţii este *religia*.
- A respins teoria potrivit căreia condiţiile geografice şi climatice joacă un rol determinant în geneza civilizaţiilor şi în diferenţierea popoarelor. El a considerat că medii geografice asemănătoare constituie locul de naştere a unor civilizaţii diferite iar medii geografice diferite generează efecte asemănătoare.

Gordon B. TRASLER (1929-2002) – doctor, profesor (1957-1964) şi *profesor emerit* (1964-1994) al Universităţii Southampton, editor al *British Journal of Criminology* (1980-1985), director al *Institute for Study and Treatment of Delinquency* (1981-1987), vice-preşedinte al *Centre for Crime and Criminal Justice Studies*, a primit *Premiul Sellin-Glueck* (1990). A scris *The Explanation of Criminality* (1962).
Idei principale:
- Persoanele predispuse la comportamente infracţionale nu au fost adecvat pedepsite pentru actele deviante din timpul copilăriei.

Leon TROŢKI (1879-1940) - a creat şi dirijat *Armata Roşie* în cursul războiului civil, a fondat *Internaţionala a IV-a* (1938), a murit asasinat de unul din agenţii lui **Stalin** (1940). A scris *History of Russian Revolution* (1930), *Revolution Betrayed* (1936).
Idei principale:
- A formulat ideea *privilegiului rămânerii în urmă*, conform căreia o civilizaţie subdezvoltată are anumite potenţialuri evoluţionare care uneia avansate îi lipsesc. Privilegiul rămânerii în urmă permite sau constrânge să adopţi orice este avansat, sărind peste o întreagă serie de stadii intermediare.
- A elaborat *legea dezvoltării inegale şi combinate*, conform căreia o societate înapoiată nu urmează stadiile celor înaintate, ci se înserează ea însăşi în această dezvoltare, sărind peste epoci şi adaptând realizările ţărilor avansate la propria sa stare.
- A elaborat *teoria revoluţiei permanente*, a tranziţiei sociale continue şi combinate. Însă, Troţki a supraestimat uşurinţa şi viteza cu care revoluţiile se puteau propaga de la o ţară la alta.

Edward B. TYLOR (1832-1917) – profesor la *Universitatea Oxford* (1896-1912), primul titular al unei *Catedre de Antropologie* în Marea Britanie (1896), membru al *Royal Society* (1871), preşedinte al *R.A.I.* (1891), *doctor honoris causa* al Universităţii Oxford, a primit *Thomas H. Huxley Medal* (1907). A scris *Primitive Culture* (1871), *Anthropology* (1881).

Idei principale:

- A fost autorul primului tratat de *Antropologie generală* (1871)
- A elaborat o *schemă de evoluţie* a cărei parte principală este consacrată dezvoltării spiritului uman, prin punerea în evidenţă a unor succesiuni de configuraţii cognitive.
- A fost fondatorul *animismului*, concepţie religioasă conform căreia omul se găseşte în interiorul unei naturi animate de forţe sau fiinţe supranaturale, pe care trebuie să le îmbuneze prin practici adecvate.
- *Cultura* este un ansamblu complex ce include cunoaşterea, credinţele, arta, morala, dreptul, tradiţiile şi orice alte producţii şi modalităţi de viaţă create de omul ce trăieşte în societate.

V

Georges VACHER DE LAPOUGE (1854-1936) – doctor (1879), profesor la *Universitatea din Montpellier* (1886-1893), bibliotecar la universităţile din Rennes (1893-1900) şi Poitiers (1900-1922). A scris *Les Sélections sociales* (1896), *Race et milieu social: essais d'anthroposociologie* (1909).

Idei principale:

- A elaborat *teoria selecţiilor sociale*, considerând că, spre deosebire de animale care sunt supuse selecţiei naturale, oamenii sunt supuşi selecţiei sociale, adică influenţei mediului creat de ei înşişi. Studiul omului cuprinde, aşadar, o ramură în plus faţă de cel al celorlalte animale, *antroposociologia*, ce are drept obiect studiul reacţiilor reciproce dintre rasă şi mediul social.
- A elaborat *legea distrugerii mai rapide a celor mai perfecţi*, considerând că selecţia socială împiedică creşterea numărului oamenilor mai dotaţi, prin mai multe paliere: militar, politic, religios, moral, legal, economic şi profesional.
- A elaborat conceptul de *etnie*, referindu-se la elementele de rasă diferită care au fost reunite secole de-a rândul într-unul şi acelaşi stat, supuse unor instituţii, moravuri şi idei uniforme şi aceloraşi influenţe mezologice.

Sudhir A. VENKATESH (1966-) – doctor al *Universităţii din Chicago* (1997), profesor la *Universitatea Columbia* (1998-2010), director al *Institute for Social and Economic Research and Policy*, a primit *Best Book Award* (2000, 2006), *Premiul Wright C. Mills* (2007). A scris *The Underground Economy of the Urban Poor* (2006), *Gang Leader for a Day: A Rogue Sociologist Takes to the Streets* (2008).

Domenii de specializare: sociologie economică, etnografie urbană.

Sidney VERBA (1932-) – doctor al *Universităţii Princeton* (1959), profesor (1974-2010) şi *profesor emerit* al Universităţii Harvard, director al *Bibliotecii Universităţii Harvard* (1984-2007), membru al *S.S.R.C.*, al *C.A.S.B.S.*, al *S.C.R.*, al *N.A.S.* şi al *A.A.A.S.*, preşedinte al *A.P.S.A.* (1994-1995), a primit *Premiul Kammerer* (1972), *Premiul Woodrow Wilson* (1977), *Premiul James Madison* (1993), *Premiul Warren E. Miller* (2001), *Premiul Johan Skytte* (2002), *Premiul Helen Dinerman* (2004). A scris *Elites and the Idea of Equality* (2002), *Voice and Equality* (2006).

Idei principale:

- Instituţiile şi modelele de acţiune în cadrul sistemului politic trebuie să fie congruente cu *cultura politică* a naţiunii.
- *Cultura politică* cuprinde trei componente majore: 1) *orientarea cognitivă*, cunoaşterea pe care o au indivizii despre sistemul politic; 2) *orientarea afectivă*, sentimentele indivizilor faţă de structura politică; 3) *orientarea evaluativă*, aprecierile şi judecăţile de valoare faţă de sistemul politic.

Giovanni B. VICO (1668-1744) – doctor (1694) şi profesor (1699-1741) al *Universităţii din Neapole.* A scris *Principi d'una scienza nuova* (1725).

Idei principale:
- *Societatea* este o succesiune de culturi care se supun unor legi de evoluţie.
- Naţiunile au o natură evolutivă comună care se schimbă pe măsură ce anumite concepte fundamentale (de *adevăr*, de *dreptate* etc.) apar şi se dezvoltă în societate.
- Forma statului şi a guvernământului său trebuie să se conformeze firii poporului guvernat.
- Toate popoarele trec prin trei *stadii de dezvoltare*: 1) *vârsta zeilor*, în care puterea o deţin preoţii şi se manifestă în mentalul colectiv de tip religios. Forma de stat asociată este despotismul. 2) *vârsta eroilor*, în care puterea o deţin eroii, cei aserviţi care declanşează un lung război cu scopul de a-şi ameliora statutul juridic şi civil. Se produce laicizarea eşalonului decizional. 3) *vârsta oamenilor*, ce defineşte stadiul maturităţii civice şi deschide era raţiunii. Forma de stat asociată este monarhia sau democraţia. După parcurgerea integrală a ultimului stadiu, urmează o fază de decadenţă după care ciclul se reia.

Vadim V. VOLKOV – doctor al *Universităţii Cambridge* (1995), profesor la *Universitatea Sankt Petersburg*. A scris *Between Society and the State* (2000), *Limits to Propaganda* (2000).

Domenii de specializare: istoria sociologiei, sociologie economică.

W

Edward A. WESTERMARCK (1862-1939) – doctor al *Universităţii din Helsinki* (1889), profesor la *L.S.E.* (1904-1930), rector al *Universităţii Abo Akademi* (1918-1921), *doctor honoris causa* al Universităţii Uppsala (1932), a primit *Rivers Memorial Medal* (1926) şi *Thomas H. Huxley Medal* (1936). A scris *The History of Human Marriage* (1891), *The Origin and Development of the Moral Ideas* (1908).

Idei principale:

- A respins teza conform căreia strămoşii noştrii au trăit în *promiscuitate sexuală*, afirmând că monogamia era forma originară a căsătoriei, graţie capacităţii sale de a oferi protecţie paternală şi de a creşte şansele de supravieţuire ale membrilor familiei.
- A elaborat o *teorie opusă celei freudiene*, conform căreia oamenii simt o aversiune naturală faţă de săvârşirea incestului iar tabuurile culturale împotriva incestului mai degrabă încurajează decât înnăbuşă tendinţele naturale.
- Individul consideră *morale* emoţiile altor persoane dacă, fiind în situaţii asemănătoare, ar avea emoţii similare şi *amorale* dacă sunt diferite de ale lui.

Leslie A. WHITE (1900-1975) - doctor al *Universităţii din Chicago* (1927), profesor la universităţile Buffalo (1927-1930) şi Michigan (1930-1970), preşedinte al *A.A.A.* (1964). A scris *The Science of Culture* (1949), *The Evolution of Culture* (1959).

Idei principale:

- A respins următoarele *ecuaţii ale geniului*: 1) G=O (unde G = geniu, O = organism superior); 2) G = OxS (S = mediu social), propunând G = OxC (O = organism biologic, nu neapărat superior, C = mediu cultural).
- A elaborat *legea sintezei treptate*, care explică apariţia geniului după o perioadă de acumulări treptate şi îndelungate ale experienţei culturale colective. *Geniile* nu se distribuie uniform, nici în istorie, nici în spaţiu, ci se concentrează în anume epoci şi regiuni.
- *Abilităţile naturale* se distribuie după o lege statistică universală, independent de rasă şi de grup etnic. Aşadar, orice populaţie conţine genii. Acest lucru este verificat statistic prin aceea că: 1) distribuţia abilităţii native, de la cei cu foarte scăzute capacităţi la cei excepţionali de dotaţi, este uniformă în timp; 2) media şi

rangul abilităţilor native la diversele rase sunt cam aceleaşi. Dacă abilităţile naturale se distribuie după legi statistice (*curba lui Gauss*), apariţia geniului este dependentă de legi culturale.
- Însuşirile excepţionale sunt transmise genetic. Astfel, White şi-a exprimat obiecţia faţă de supoziţiile care susţin egalitatea naturală.
- Nici o invenţie nu este posibilă înainte ca acumularea culturală să-i fi oferit elementele necesare apariţiei acesteia.
- Există o relaţie strânsă între *evoluţia societăţii* şi *evoluţia religiei*. Populaţiile de vânători au zei zoomorfi, în timp ce populaţiile agricole au zei antropomorfi.

generează oameni autoritari, cele comerciale creează indivizi mercantili.
- Psihologii îşi construiesc testele astfel încât, prin ele, să fie eliminaţi nonconformiştii sau indezirabilii. De exemplu, *testul satului* îi cere subiectului să construiască un sat din cuburi, în care să plaseze o biserică, un castel, o uzină şi casele. Prin acest test se sondează, nu atât fantezia (cum crede subiectul), ci convingerile sale politice sau religioase, manifestate în felul cum sunt plasate cuburile.
- Un grup considerat *dezorganizat*, conform criteriilor observatorilor din exterior, poate avea o organizare foarte bine structurată, în funcţie de propriile norme şi valori.

William H. WHITE (1917-1999) – profesor la *Hunter College*, cercetător la *New-York City Planning Commission* (1969), a primit *Premiul Benjamin Franklin* (1953). A scris *Organization Man* (1956), *City: Rediscovering the Center* (1988).

Idei principale:

- A elaborat conceptul de *om organizaţional*, plecând de la premisa că organizaţia produce omul care poartă amprenta naturii şi scopului ei specific. Sistemele birocratice produc oameni birocraţi, organizaţiile militare

Edward O. WILSON (1929-) – doctor (1955) şi profesor (1958-1996) al *Universităţii Harvard*, membru al *A.A.A.S.* (1959), al *American Philosophical Society* (1976) şi al *N.A.S.* (1969), membru de onoare al *American Humanist Association* (1989) şi al *European Sociobiological Society* (2000), preşedinte al *Society for the Study of Evolution* (1973) şi al *Xerces Society* (1989-1990), *doctor honoris causa* al 27 de universităţi, printre care Complutense (1995), Ohio (1996) şi Yale (1998), a primit *Premiul*

Newcomb Cleveland (1967), *National Medal of Science* (1976), *Premiul Pulitzer* (1979, 1991), *Premiul Tyler* (1984), *Premiul Crafoord* (1990), *Premiul Carl Sagan* (1994), *Benjamin Franklin Medal* (1998), *Humanist of the Year* (1999), *Premiul Lewis Thomas* (2000), *Premiul Nierenberg* (2001), *Addison E. Verrill Medal* (2007), *Thomas Jefferson Medal* (2010). A scris *Sociobiology* (1975), *On Human Nature* (1978).

Idei principale:

- A fost fondatorul *sociobiologiei*, definită ca studiul sistematic al bazei biologice a întregului comportament social.
- *Altruismul* are o bază genetică, măsura în care este acordat diferă în funcţie de gradul de rudenie.
- Toate diferenţele între culturi sunt bazate, mai degrabă, pe *învăţare* şi *socializare* decât pe *gene*. Însă, este posibil ca factorii genetici să explice motivul pentru care, în toate societăţile umane, bărbaţii au tendinţa de a ocupa poziţii de autoritate faţă de femei.

Mary WOLLSTONECRAFT (1759-1797) – jurnalist la *Analytical Review* (1788), a fost soţia lui **W. Godwin**. A scris *A Vindication of the Rights of Woman* (1792).

Idei principale:

- A elaborat un studiu deosebit de complex al *deosebirilor dintre sexe* şi al implicaţiilor lor pentru viaţa publică şi privată a femeii. A fost împotriva închiderii sufletului feminin în cadrul strâmt al sexualităţii, considerând că subjugarea minţii faţă de corp înrobeşte femeia şi, prin ea, întreaga societate.
- Negarea *oportunităţilor egale de educaţie* şi *stereotipizarea* femeilor în rolurile materne sunt cele două cauze care le determină pe femei să se comporte altfel decât bărbaţii.
- Atât femeile, cât şi bărbaţii trebuie să fie trataţi ca fiinţe raţionale iar societatea trebuie să aibă la bază o ordine socială bazată pe raţiune.

X

Alexandru D. XENOPOL (1847-1920) - doctor al *Universităţii din Berlin* (1871) şi al *Universităţii Giessen* (1871), profesor (1883-1901) şi rector (1898-1901) al *Universităţii din Iaşi*, profesor asociat la *Collège de France* (1907-1908), membru al *Academiei Române* (1893), al *I.I.S.* (1903) şi al *A.S.M.P.* (1914), membru de onoare al *Société de Archaeology* din Bruxelles (1900) şi al *Societăţii Academice* din Cernăuţi (1901), vice-preşedinte al *Société de Sociologie* din Paris (1916), a primit *Premiul Academiei Române* (1880, 1889) şi *Premiul A.S.M.P.* (1896), deputat. A scris *Sociologia e storia* (1905), *Sociologia şi socialismul* (1910).

Idei principale:

- Faptele care se petrec în spaţiu şi timp, fără a fi influenţate de alte forţe, sunt *fenomene de repetiţie*. Celelalte, care suferă influenţa altor forţe, sunt *fenomene de succesiune*. Sociologia cercetează faptele de repetiţie iar istoria, cele de succesiune.
- A realizat distincţia între două forme de cauzalitate: 1) *cauzalitatea de repetiţie,* unde efectul coexistă cu cauza. Acest tip de cauzalitate duce în mod inevitabil la legi; 2) *cauzalitatea de succesiune*, unde cauza premerge efectului. Acest tip de cauzalitate duce la formularea unor regularităţi, numite serii.
- A considerat că sociologia este *statică* şi *dinamică,* dar a identificat sociologia dinamică cu istoria, considerând că aceasta poate formula doar unele regularităţi, aşa-numitele *serii istorice*. În schimb, sociologia statică poate stabili legi fixe, prin condensarea tuturor fenomenelor într-un singur tip.
- Istoria societăţii este succesiunea ireversibilă a unor serii de fapte înlănţuite cauzal.

Z

Ştefan ZELETIN (1882-1934) - doctor al *Universităţii Erlangen* (1912), profesor la *Universitatea din Iaşi* (1927-1934), senator. A scris *Burghezia română. Originea şi rolul ei istoric* (1925), *Neoliberalismul* (1927).

Idei principale:

- A dezvoltat *teoria formelor cu fond* şi a contrapus-o *teoriei formelor fără fond* susţinută de adepţii sociologiei critice. A considerat că tranziţia societăţii româneşti spre modernitate a reprodus schema standard a dezvoltării capitalismului în ţările occidentale, înfăptuindu-se şi aici o evoluţie normală, de jos în sus, de la prefacerile economice la instituţiile moderne. La polul opus, *junimiştii* au susţinut ideea evoluţiei anormale, de sus în jos, prin asumarea de către o elită imorală şi incompetentă a principiilor din occident, care n-au acoperire în elementele economiei burgheze.
- *Istoria*, pentru a fi ştiinţifică, trebuie să urmărească marile curente sociale şi să stabilească serii cauzale. Istoria, nu este cronologică, ci o ştiinţă a cauzalităţii şi a evoluţiei sociale care, datorită acestui fapt, îşi pierde coloritul artistic, dar câştigă rigurozitate ştiinţifică.
- A elaborat conceptul de *românocentrism*, plecând de la premisa că sociologul trebuie să ţină seama de sensul real al istoriei universale dar ceea ce trebuie să-l intereseze cu deosebire este unghiul de vedere românesc.

Bibliografie:

Costea Ştefan (coord.), *Sociologi români. Mică enciclopedie*, Ed. Expert, Bucureşti, 2001, pp. 482-488;

Hans L. ZETTERBERG (1927-) – profesor la universităţile Columbia (1957-1964) şi Ohio (1967-1971), director al *Swedish Institute for Opinion Research* (1970-1986), membru al *Swedish Academy of Engineering* (1988), preşedinte al *W.A.P.O.R.* (1987-1988), *doctor honoris causa* al Universităţii Umeå (1977), a primit *Premiul Helen Dinerman* (1999). A scris *The Many-Splendored Society* (2009).

Domenii de specializare: sociologia opiniei publice.

Zig ZIGLAR (1926-) – director al *Automotive Performance Company* (1968), a primit *Premiul Golden Gavel* (1999). A

scris *Top Performance* (1987), *Embrace The Struggle* (2009).

Idei principale:

- *Imaginea de sine* este cheia comportamentului uman. Schimbă această imagine şi vei schimba comportamentul.
- Când muncim mai mult decât suntem plătiţi, în cele din urmă vom fi plătiţi mai mult decât muncim.
- Nu ne recunoaştem talentele şi calităţile pentru că, dacă le-am mărturisi, asta ne-ar obliga să le şi folosim.
- Atunci când îţi exerciţi *libertatea de exprimare* la cel mai scăzut nivel, de fapt, te condamni să trăieşti la acest nivel.

BIBLIOGRAFIE

Bădescu Ilie, *Istoria Sociologiei*, Ed. Porto-Franco, Galaţi, 1994;
Benewick Robert, Green Philip, *Dicţionarul marilor gânditori politici ai secolului XX*, Ed. Artemis, Bucureşti, 2002;
Bonte Pierre, Izard Michel, *Dicţionar de etnologie şi antropologie*, Editura Polirom, Bucureşti, 1999;
Borlandi Massimo, Boudon Raymond, Cherkaoui Mohamed, Valade Bernard, *Dicţionar al gândirii sociologice*, Editura Polirom, Bucureşti, 2009;
Buzărnescu Ştefan, *Istoria doctrinelor sociologice*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1995;
Chelcea Septimiu, *Un secol de psihosociologie*, Ed.INI, Bucureşti, 1998;
Chelcea Septimiu, Iluţ Petru (coord.), *Enciclopedie de psihosociologie*, Ed. Economică, Bucureşti, 2003;
Chelcea Septimiu (coord.), *Psihosociologie. Teorii, cercetări, aplicaţii*, Ed. Polirom, Bucureşti, 2008;
Costea Ştefan (coord.), *Sociologi români. Mică enciclopedie*, Ed. Expert, Bucureşti, 2001;
Cristea Dumitru, *Tratat de psihologie socială,* Ed. ProTransilvania, Braşov, 2000;
Drăgan Ioan, *Comunicarea. Paradigme şi teorii,* Ed. RAO, Bucureşti, 2007;
Georgiu Grigore, *Filosofia culturii*, Ed. SNSPA, Bucureşti, 2001;
Griffiths Martin, *Relaţii internaţionale: şcoli, curente, gânditori*, Ed. Ziua, Bucureşti, 2003;
Hayes Nicky, Orrell Sue, *Introducere în psihologie*, Ed. All, Bucureşti, 1997;
Herseni Traian, *Istoria sociologiei româneşti*, Ed. Renaissance, Bucureşti, 2007;
Iluţ Petru, *Psihologie socială şi sociopsihologie,* Ed. Polirom, Iaşi, 2009;
Johnson Allan, *Dicţionarul Blackwell de sociologie*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2007;
Kazdin Alan (coord.), *Encyclopedia of Psychology*, Oxford University Press, Washington, 2000, (8 vol.);
Lallement Michel, *Istoria ideilor sociologice*, Ed. Antet, Bucureşti, 1997;
Larionescu Maria, *Istoria sociologiei româneşti*, Ed. Universităţii Bucureşti, Bucureşti, 2007;
Marshall Gordon (coord.), *Dicţionar de Sociologie*, Ed. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2003;

McLean Iain (coord.), *Dicţionar de politică*, Ed. Univers enciclopedic, Bucureşti, 2001;
Mânzat Ion, *Istoria psihologiei universale*, Ed. Univers enciclopedic, Bucureşti, 2007;
Miller David, *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*, Ed.Humanitas, Bucureşti, 2000;
Rădulescu Sorin, *Homo sociologicus*, Ed. Şansa, Bucureşti, 1994;
Sills David (coord.), *International Encyclopedia of the Social Sciences*, The Free Press, New York, 1979, (18 vol.);
Stan Aurel, *Testul psihologic*, Ed. Polirom, Bucureşti, 2002;
Ungureanu Ion, *Paradigme ale cunoaşterii societăţii*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1990;
Wosinska Wilhelmina, *Psihologia vieţii sociale,* Ed. Renaissance, Bucureşti, 2005;
Mielu Zlate, *Psihologia mecanismelor cognitive*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999.

INDICE ALFABETIC

A

ABBOT, Andrew D.
ABERCROMBIE, Nicholas
ABRIC, Jean-Claude
ADDAMS, Jane
ADLER, Alfred
ADORNO, Theodor W.
AJZEN, Icek
ALEXANDER, Jeffrey C.
ALLPORT, Floyd H.
ALLPORT, Gordon W.
ALMOND, Gabriel A.
ALTHUSSER, Louis
ALUAŞ, Ion
ALTMAN, Irwin
AMATO, Paul R.
AMBADY, Nalini
AMIN, Samir
AMMON, Otto G.
ANASTASI, Anne
ANDERSON, Elijah
ANDERSON, Norman H.
ANDREI, Petre
ANZIEU, Didier
APPADURAI, Arjun
ARENDT, Hannah
ARGYLE, Michael
ARGYRIS, Chris
ARJOMAND, Said A.
ARIES, Philippe
ARISTOTEL
ARON, Raymond C.
ARONSON, Elliot
ARRIGHI, Giovanni
ASCH, Solomon E.
ATKINSON, John W.
AXELROD, Robert

B

BABBIE, Earl
BACHELARD, Gaston
BADIE, Bertrand
BAECHLER, Jean
BALANDIER, Georges
BALES, Robert F.
BALL-ROKEACH, Sandra J.
BANAJI, Mahzarin R.
BANDURA, Albert
BANTON, Michael
BARNES, John A.
BARON, Robert A.
BARTHES, Roland
BASTIDE, Roger M.
BATESON, Gregory
BATSON, Daniel C.
BAUDRILLARD, Jean
BAUMAN, Zygmunt
BAZERMAN, Max H.
BĂDESCU, Ilie
BĂRBAT, Virgil I.
BEARMAN, Peter S.
BEAUVOIR de, Simone
BEAUVOIS, Jean- Léon
BECCARIA, Cesare
BECK, Ulrich
BECKER, Gary S.
BECKER, Howard
BECKFORD, James A.
BEJIN, Andre
BEKHTEREV, Vladimir M.
BELL, Daniel
BELLAH, Robert N.
BEM, Daryl J.
BEM, Sandra L.
BENEDICT, Ruth F.

BENTHAM, Jeremy
BERELSON, Bernard B.
BERGER, Joseph
BERGER, Peter L.
BERKOWITZ, Leonard
BERNARD, Jessie S.
BERNIERI, Frank J.
BERNSTEIN, Basil
BERRY, John W.
BERSCHEID, Ellen
BERTAUX, Daniel
BERTHELOT, Jean-Michel
BESNARD, Philippe
BIDWELL, Charles E.
BINET, Alfred
BIRDWHISTELL, Ray L.
BIRNBAUM, Pierre
BLAKE, Robert R.
BLANCHARD, Kenneth H.
BLAU, Judith
BLAU, Peter M.
BLOCH, Marc L.
BLOSSFELD, Hans P.
BLUMER, Herbert
BOAS, Franz
BOCHEŃSKI, Jozef M.
BOGARDUS, Emory S.
BOK, Sissela M.
BONALD de, Louis G.
BONCU, Ştefan
BONO de, Edward
BOORSTIN, Daniel J.
BOOTH, Alan
BOOTH, Charles
BOTTOMORE, Thomas B.
BOUDON, Raymond
BOURDIEU, Pierre
BOURHIS, Richard Y.
BRĂILEANU, Traian
BRĂTIANU, Ion C.

BREHM, Jack W.
BREHM, Sharon S.
BROADBENT, Donald E.
BRODERICK, Carlfred B.
BRUBAKER, Rogers
BRUCE, Steve
BRUCKNER, Pascal
BRUNDAGE, James A.
BRYM, Robert J.
BRZEZINSKI, Zbigniew K.
BUCHANAN, David A.
BURAWOY, Michael
BURGESS, Ernest W.
BUSS, David M.
BYRNE, Donn R.

C

CACIOPPO, John T.
CALHOUN, Craig J.
CAMIC, Charles
CAMPBELL, Donald T.
CANTEMIR, Dimitrie
CANTRIL, Hadley
CAPLOW, Theodore
CARMICHAEL, Leonard
CASTELLS, Manuel
CATHALA, Henri P.
CATTELL, James, M.
CATTELL, Raymond B.
CERNEA, Mihail M.
CHAFETZ, Janet S.
CHAIKEN, Shelly
CHAMBLISS, William J.
CHANDLER, Alfred D.
CHAZEL, François
CHELCEA, Septimiu
CHENU, Alain

CHERKAOUI, Mohamed
CHERTKOFF, Jerome M.
CHESNAIS, Jean-Claude
CHIROT, Daniel
CHODOROW, Nancy J.
CHOI, Sang-Chin
CHOMSKY, Noam A.
CHOW, Esther N.
CHRISTIE, Richard
CHRYSSOCHOOU, Xenia
CIALDINI, Robert B.
CICOUREL, Aaron V.
CLEMENT, Richard
CLUZEL, Jean
CODOL, Jean P.
COHEN, Albert K.
COLEMAN, James S.
COLLINS, Patricia H.
COLLINS, Randall
COMTE, August
CONDORCET de, Marie J.
CONSTANTINESCU, Miron G.
COOLEY, Charles H.
COOLIDGE, Mary E.
COSER, Lewis A.
COSTA-FORU, Xenia
COSTA, Paul T.
COVEY, Stephen R.
CRAIB, Ian
CRAIG, Stephen R.
CRESWELL, John W.
CROZIER, Michel
CRUTCHFIELD, Robert D.
CUSSON, Maurice

D

DAHL, Robert A.

DAHRENDORF, Ralf
DAMASIO, Antonio R.
DARWIN, Charles R.
DARLEY, John M.
DAVIES, James C.
DAVIS, James A.
DAVIS, Kingsley
DEAUX, Kay
DE DREU, Carsten
DE FLEUR, Melvin L.
DeLAMATER, John
DENZIN, Norman K.
DePAULO, Bella M.
DESCHAMPS, Jean-Claude
DEUTSCH, Morton
DEVEREUX, Georges
DEVINE, Fiona
DEWEY, John
DIAMOND, Jared M.
DIAZ-LOVING, Rolando
DiMAGGIO, Paul J.
DIMITRESCU-IAŞI, Constantin
DION, Kenneth L.
DOBROGEANU-GHEREA, Constantin
DODD, Nigel
DOGAN, Mattei
DOISE, Willem
DOLINSKI, Dariusz
DOLLARD, John L.
DRĂGAN, Ioan
DRĂGHICESCU, Dumitru
DRUCKER, Peter F.
DU BOIS, William E.
DURKHEIM, Émile D.
DUVERGER, Maurice

E

EAGLY, Alice H.

EBBINGHAUS, Hermann L.
ECCLES, John C.
EHRLICH, Paul R.
EIBL-EIBESFELDT, Irenäus
EISENSTADT, Shmuel N.
EKMAN, Paul
ELLIAS, Norbert
ELLIS, Albert
ELLIS, Havelock H.
EMINESCU, Mihai
ENGEL, Ernst
ENGELS, Friedrich
EPSTEIN, Steven G.
ERIKSON, Erik
ERIKSON, Kai T.
ESPINAS, Alfred V.
ETZIONI, Amitai
EVANS-PRITCHARD, Edward E.
EYSENCK, Hans J.

F

FAIRCHILD, Henry P.
FARRELL, Michael
FAUCONNET, Paul
FAY, Brian C.
FAZIO, Russell H.
FEATHER, Norman T.
FECHNER, Gustav T.
FELDMAN, Stanley
FERREOL, Gilles
FESTINGER, Leon
FEUERSTEIN, Reuven
FINE, Gary A.
FINKELHOR, David
FISKE, Susan T.
FOUCAULT, Michel
FRAISSE, Paul
FRANK, Andre G.

FRANK, Robert H.
FRAZER, James G.
FRAZIER, Edward F.
FREEDMAN, Jonathan L.
FREUD, Sigmund
FREYER, Hans
FRIEDBERG, Erhard
FRIEZE, Irene H.
FROMM, Erich S.
FUCHS, Douglas
FUCHS, Lynn S.
FUKUYAMA, Francis
FUNDĂŢEANU, Haralambie
FURNHAM, Adrian

G

GALBRAITH, John K.
GAL, Susan
GALLUP, George H.
GALLOIS, Cynthia
GALTON, Francis
GALTUNG, Johan
GAMBETTA, Diego
GARDNER, Howard E.
GARFINKEL, Harold
GEERTZ, Clifford J.
GEIGER, Theodor J.
GEIS, Florence
GELLES, Richard J.
GELLNER, Ernest A.
GEORGAS, James
GERARD, Harold, B.
GERBER, Theodore P.
GERBNER, George
GERGEN, Kenneth J.
GESELL, Arnold L.
GHICA, Ion

GIDDENS, Anthony
GIDDINGS, Franklin H.
GILLESPIE, Dair L.
GINI, Corrado
GINSBERG, Morris
GLASER, Barney G.
GLASER, Robert
GLAZER, Nathan
GODDARD, Henry H.
GODWIN, William
GOFFMAN, Erving
GOLDBERG, Lewis R.
GOLDMANN, Lucien
GOLDSTONE, Jack A.
GOLDTHORPE, John H.
GOLEMAN, Daniel
GOLESCU, Constantin D.
GOLOPENŢIA, Anton
GOLU, Pantelimon
GOODE, William J.
GOODENOUGH, Florence L.
GOODMAN, Leo A.
GOODNOW, Jacqueline J.
GOODWIN, Jeff
GORDON, Steven L.
GOTTMAN, John M.
GOULD, Roger V.
GOULDNER, Alvin W.
GRAUERHOLZ, Elizabeth
GRAWITZ, Madeleine
GRUBER, Eduard
GUDYKUNST, William B.
GUERIN, Bernard
GUILFORD, Paul J.
GURR, Ted R.
GURVITCH, Georges
GUSTI, Dimitrie
GUTTMAN, Louis E.

H

HABERMAS, Jurgen
HAGAN, John
HALBWACHS, Maurice
HALL, Edward T.
HALL, Granville S.
HALPERN, Diane F.
HAMMERSLEY, Martyn
HAMPSON, Sarah E.
HARET, Spiru C.
HARRIS, Marvin
HASLAM, Alex S.
HAYEK von, Friedrich A.
HAYES, Donald P.
HEBB, Donald O.
HEGEL, Georg F.
HEIDER, Fritz
HELIADE-RĂDULESCU, Ioan
HELMHOLTZ von, Hermann L.
HENSLIN, James M.
HERSENI, Traian
HERSEY, Paul
HEWSTONE, Miles
HIGGINS, Edward T.
HILL, Reuben
HIRSCHI, Travis
HIRSCHMAN, Albert O.
HOBBES, Thomas
HOBHOUSE, Leonard T.
HOBSBAWM, Eric J.
HOCHSCHILD, Arlie R.
HOFSTATTER, Peter R.
HOFSTEDE, G.
HOLLAND, John L.
HOLLINGWORTH, Leta S.
HOLMES, Thomas J.
HOMANS, George C.
HORKHEIMER, Max

HORNEY, Karen D.
HOROWITZ, Irving L.
HOROWITZ, Leonard M.
HOROWITZ, Ruth
HOWERY, Carla B.
HOVLAND, Carl I.
HUDDY, Leonie
HUNTINGTON, Samuel P.
HYDE, Janet S.
HYMAN, Herbert H.

I

ILLOUZ, Eva
ILUȚ, Petru
INGLEHART, Ronald F.
INHELDER, Bärbel
INKELES, Alex
IORGA, Nicolae
IYENGAR, Shanto S.

J

JACKLIN, Carol N.
JAHODA, Marie
JAMES, William
JANET, Pierre M.
JANIS, Irving L.
JANOWITZ, Morris
JASSO, Guillermina
JENKINS, Carol
JOAS, Hans
JODELET, Denise
JONES, Edward E.
JUNG, Carl G.
JUSSIM, Lee

K

KAĞITÇIBAŞI, Çiğdem
KAHNEMAN, Daniel
KALLEBERG, Arne L.
KAPFERER, Jean-Noël
KARASAWA, Minoru
KARDINER, Abram
KATZ, Daniel
KATZ, Elihu
KAUFMANN, Jean-Claude
KAZDIN, Alan E.
KELLERHALS, Jean
KELLEY, Harold H.
KELLY, George A.
KELMAN, Herbert C.
KERCKHOFF, Alan C.
KHALDOUN, Ibn
KINSEY, Alfred C.
KITAYAMA, Shinobu
KLAPPER, Joseph T.
KLIGMAN, Gail
KLUCKHOHN, Clyde K.
KNAPP, Mark L.
KOGĂLNICEANU, Mihail
KOHLBERG, Lawrence
KÖHLER, Wolfgang
KOMAROVSKY, Mirra
KOMORITA, Samuel S.
KÖNIG, René
KOOCHER, Gerald P.
KOSSLYN, Stephen M.
KOVALEVSKY, Maksim M.
KRAMER, Roderick M.
KRIESBERG, Louis
KRUEGER, Joachim I.
KRUGLANSKI, Arie W.

KRUPAT, Edward
KUHN, Manford H.
KUHN, Thomas S.
KUNDA, Ziva
KVALE, Steinar

L

LALLEMENT, Michel
LANDIS, Dan
LARIONESCU, Maria
LASWELL, Harold D.
LATANÉ, Bibb
LAVINE, Howard
LAZARSFELD, Paul F.
LAZEGA, Emmanuel
LE BON, Gustave
LECA, Jean
LECHNER, Frank J.
LEFEBVRE, Henri
LEMERT, Edwin M.
LENSKI, Gerhard E.
LEONTIEV, Alexei N.
LE PLAY, Frédéric P.
LERNER, Gerda
LERNER, Melvin J.
LEVENTHAL, Howard
LEVINE, Robert V.
LÉVI-STRAUSS, Claude
LEVY-BRUHL, Lucien
LEWIN, Kurt Z.
LEYDESDORFF, Loet
LEYENS, Jacques P.
LIKERT, Rensis
LINTON, Ralph
LIPOVETSKY, Gilles
LIPPMANN, Walter
LIPSET, Seymour M.

LIVINGSTONE, Sonia
LOMBROSO, Cesare
LOOMIS, Charles P.
LORENZ, Konrad Z.
LÖWENTHAL, Leo
LUCKMANN, Thomas
LUHMANN, Niklas
LUKÁCS, Georg
LYND, Helen M.
LYND, Robert S.

M

MACCOBY, Eleanor E.
MacINTYRE, Peter D.
MACIONIS, John J.
MacIVER, Robert, M.
MAFFESOLI, Michel
MAINE, Henry S.
MAIORESCU, Titu L.
MAISONNEUVE, Jean
MALINOWSKY, Bronislaw K.
MALTHUS, Thomas R.
MANN, Michael
MANNHEIM, Karl
MANOILESCU, Mihail
MARCUSE, Herbert
MARGOLIS, Eric
MARKOVA, Ivana
MARKUS, Hazel R.
MARLOWE, David
MARSH, Robert M.
MARSHALL, Gordon
MARSHALL, Thomas H.
MARTINEAU, Harriet
MARX, Karl
MASLOW, Abraham H.
MASSEY, Douglas S.

MASTERS, Roger D.
MASTERS, William H.
MATSUMOTO, Matataro
MATZA, David
MAUSS, Marcel
MAYNARD, Douglas W.
MAYO, Elton
MĂRGINEANU, Nicolae
MÂNZAT, Ion
McCLELLAND, David C.
McDOUGALL, William
McGREGOR, Douglas
McGUIRE, William J.
McLUHAN, Marshall
MEAD, George H.
MEAD, Margaret
MENDRAS, Henry
MERTON, Robert K.
MICHELS, Robert
MIHĂILESCU, Ioan
MIHU, Achim
MIKULA, Gerold
MILGRAM, Stanley
MILL, John S.
MILLER, JoAnn L.
MILLER, Joanne L.
MILLER, Neal E.
MILLS, Wright C.
MINTZBERG, Henry
MITROFAN, Iolanda
MITROFAN, Nicolae
MOGHADDAM, Fathali M.
MOLES, Abraham
MONTESQUIEU de, Charles
MORENO, Jacob L.
MORGAN, Lewis H.
MORIN, Edgar
MORRIS, Desmond
MORRIS, Lydia
MOSCA, Gaetano

MOSCOVICI, Serge
MOSER, Claus A.
MOUCHET, Enrique
MOUTON, Jane S.
MOUZELIS, Nicos
MUCCHIELI, Alex
MUCHIELLI, Roger
MUGNY, Gabriel
MUNCH, Peter A.
MURDOCK, George P.
MURRAY, Charles A.
MURSTEIN, Bernard I.
MYERS. Charles S.
MYRDAL, Alva R.

N

NADEL, Siegfried F.
NAGEL, Ernest
NAISBITT, John
NECULAU, Adrian
NEMO, Philippe
NEWCOMB, Theodore M.
NG, Sik H.
NISBETT, Richard E.
NOCK, Steven L.
NOELLE-NEUMANN, Elisabeth
NOWICKI, Stephen
NOWOTNY, Helga
NUSSBAUM, Jon F.
NUSSBAUM, Martha C.
NUTTIN, Jozef M.

O

OAKLEY, Ann

ODOBLEJA, Ştefan
OGBURN, William F.
OGIEN, Albert
OHLIN, Lloyd E.
OLSON, Mancur L.
OPP, Karl-Dieter
OPPENHEIMER, Franz
ORLOFF, Ann S.
ORTEGA Y GASSET, José
OSGOOD, Charles E.
OSSOWSKY, Stanislaw

P

PAN, Shu
PARETO, Vilfredo F.
PARK, Gil-Sung
PARK, Robert E.
PARRILLO, Vincent N.
PARSONS, Talcott
PATERSON, Lindsay
PAVELCU, Vasile
PAVLOV, Ivan P.
PAYNE, Geoff
PEALE, Norman V.
PEARSON, Karl
PERÉZ, Juan A.
PERRY, Elizabeth J.
PERSELL, Caroline H.
PESCOSOLIDO, Bernice A.
PETRESCU, Nicolae
PETTIGREW, Thomas
PETTY, Richard E.
PIAGET, Jean W.
PIÉRON, Henri L.
PITARIU, Horia D.
PLATON
POORTINGA, Ype H.

POPESCU-NEVEANU, Paul
PORTES, Alejandro
POSTMAN, Leo J.
PROUDHON, Pierre J.
PRUITT, Dean G.
PUTNAM, Robert D.

Q

QUARANTELLI, Enrico L.
QUETELET, Adolphe J.
QUINNEY, Richard

R

RADCLIFFE-BROWN, Alfred R.
RAFAELI, Anat
RAGIN, Charles C.
RAPPOPORT, Leon
RALEA, Mihai
RAUB, Werner
RAVEN, Bertram H.
RAWLS, John B.
RĂDULESCU-MOTRU, Constantin
RECKLESS, Walter C.
RESKIN, Barbara
RIBOT, Théodule A.
RIECKEN, Henry W.
RIESMAN, David
RILEY, Matilda W.
RINGELMANN, Maximilien
RISMAN, Barbara J.
RITZER, George
ROCHER, Guy
ROGERS, Carl R.

ROKEACH, Milton
ROKKAN, Stein
ROSCH, Eleanor
ROSE, Nikolas
ROSENBERG, Milton J.
ROSENBERG, Morris
ROSENTHAL, Robert
ROSS, Edward A.
ROSS, Lee D.
ROSSI, Alice S.
ROSSI, Peter H.
ROŞCA, Alexandru
ROTARIU, Traian I.
ROTTER, Julian B.
ROUSSEAU, Jean-Jaques
RUBIN, Lillian B.
RUNCIMAN, Walter G.
RYLE, Gilbert

S

SAARNI, Carolyn I.
SACKS, Harvey
SAHLINS, Marshall D.
SAINSAULIEU, Renaud
SAINT-SIMONE de, Claude H.
SANDU, Dumitru
SAPIR, Edward
SARTORI, Giovanni
SATIR, Virginia M.
SAUVY, Alfred
SAVAGE, Mike
SCANZONI, John H.
SCARR, Sandra W.
SCHACHTER, Stanley
SCHAEFER, Richard T.
SCHEGLOFF, Emmanuel A.
SCHEIN, Edgar H.

SCHNAPPER, Dominique
SCHRAMM, Wilbur L.
SCHUMPETER, Joseph A.
SCHÜTZ, Alfred
SCHWARTZ, Pepper
SCHWARTZ, Shalom H.
SCHWARZ, Norbert
SEARS, David O.
SEGRESTIN, Denis
SELIGMAN, Charles G.
SELIGMAN, Martin E.
SELYE, Hans H.
SELZNICK, Philip
SENNETT, Richard
SERVICE, Elman R.
SEWELL, William H.
SEWELL, William H. Jr.
SHAPIRO, Robert Y.
SHARIATI, Ali
SHELDON, William H.
SHERIF, Muzafer
SHERMAN, Jeffrey W.
SHIBUTANI, Tamotsu
SHILS, Edward A.
SILBEY, Susan S.
SILVERSTONE, Roger
SIMMEL, Georg
SIMON, Herbert A.
SINCLAIR, Lisa
SINGER, David J.
SINGH, Ramadhar
SINGLY de, Francois
SKINNER, Burrhus F.
SKOCPOL, Theda
SLAVIN, Robert E.
SMALL, Albion W.
SMELSER, Neil J.
SMITH, Dorothy E.
SNYDER, Mark
SOMBART, Werner

SOROKIN, Pitirim A.
SPEARMAN, Charles E.
SPENCER, Herbert
SPENGLER, Oswald A.
SPERANŢIA, Eugeniu
SPIELBERGER, Charles D.
STACEY, Margaret
STAHL, Henri H.
STAHL, Paul H.
STANGOR, Charles
STANLEY, Julian C.
STERE, Constantin G.
STERN, William L.
STERNBERG, Robert J.
STETS, Jan E.
STEVENS, Gillian
STINCHCOMBE, Arthur L.
STOETZEL, Jean A.
STOUFFER, Samuel A.
STRAUSS, Anselm L.
STRICKLAND, Bonnie R.
STROEBE, Wolfgang
STROESSNER, Steven J.
STRYKER, Sheldon
STUMPF, Carl F.
SULLEROT, Evelyne
SUMNER, William G.
SUPER, Donald E.
SUPPES, Patrick C.
SUTHERLAND, Edwin
SVENSON, Ola
SWEDBERG, Richard
SZCZEPAŃSKI, Jan
SZTOMPKA, Piotr

Ş

ŞCHIOPU, Ursula M.

ŞTEFĂNESCU-GOANGĂ, Florian

T

TABER, Charles S.
TAJFEL, Henri
TANNENBAUM, Frank
TARDE, Gabriel
TAVRIS, Carol A.
TAYLOR, Frederick W.
TERMAN, Lewis M.
TESSER, Abraham
TESTART, Alain
THIBAUT, John W.
THOITS, Peggy A.
THOMAS, William I.
THORNDIKE, Edward L.
THURSTONE, Louis L.
TILLY, Charles
TIRYAKIAN, Edward A,
TISMĂNEANU, Vladimir
TOCQUEVILLE de, Alexis C.
TODOROV, Tzvetan
TOFFLER, Alvin
TOLMAN, Edward C.
TÖNNIES, Ferdinand
TOURAINE, Alain
TOWNSEND, Peter B.
TOYNBEE, Arnold J.
TRASLER, Gordon B.
TRIANDIS, Harry C.
TRIPLETT, Norman
TRIVERS, Robert L.
TROŢKI, Leon
TUCKMAN, Bruce W.
TULVING, Endel
TURNER, Bryan S.
TURNER, John C.

TVERSKY, Amos N.
TYLOR, Edward B.

U

UNDERWOOD, Benton J.
UNGUREANU, Ion
URRY, John
UZZELL, David

V

VACHER DE LAPOUGE, Georges
VAUGHAN, Diane
VEBLEN, Thorstein B.
VENKATESH, Sudhir A.
VERBA, Sidney
VERNON, Philip E.
VICO, Giovanni B.
VIERKANDT, Alfred
VOINEA, Maria
VOLKOV, Vadim V.
VROOM, Victor H.
VULCĂNESCU, Mircea

W

WACQUANT, Loïc
WALLACE, Claire
WALLERSTEIN, Immanuel
WALSTER, Elaine H.
WARD, Lester F.
WARREN, Howard C.
WASHBURN, Margaret F.

WATSON, John B.
WATSON, Patty J.
WEBER, Alfred
WEBER, Max K.
WEININGER, Otto
WELZ, Frank
WESTERMARCK, Edward A.
WHITE, Leslie A.
WHITE, Robert W.
WHITE, William H.
WICKLUND, Robert A.
WIDIGER, Thomas A.
WIESE von, Leopold M.
WIEVIORKA, Michel
WILLIAMS, Raymond H.
WILLS, Thomas A.
WILSON, Edward O.
WILSON, Franklin D.
WINANT, Howard
WINNICOTT, Donald W.
WIRTH, Louis
WOLF, Diane L.
WOLLSTONECRAFT, Mary
WOLPE, Joseph
WOODWORTH, Robert S.
WORMS, René
WRONG, Dennis H.
WROOM, V. H.
WUNDT, Wilhelm M.

X

XENOPOL, Alexandru D.
XIAOTONG, Fei

Y

YABLONSKY, Lewis
YAMAGUCHI, Kazuo
YANKELOVICH, Daniel
YBARRA, Óscar
YEARLEY, Steve
YERKES, Robert M.
YLLO, Kersti A.
YOUNG, Kimball
YUI, Kiyomitsu
YUKL, Gary
YUVAL-DAVIS, Nira
YZERBYT, Vincent

Z

ZABLOCKI, Benjamin D.
ZAFIROVSKI, Milan
ZANNA, Mark P.
ZAPAN, Gheorghe
ZAJONC, Robert B.
ZAMFIR, Cătălin
ZAVALLONI, Marisa
ZEIDNER, Moshe
ZEIGARNIK, Bluma W.
ZELETIN, Ştefan
ZELIZER, Viviana A.
ZETTERBERG, Hans L.
ZIGLAR, Zig
ZIMBARDO, Philip G.
ZLATE, Mielu
ZNANIECKI, Florian W.